BIBL.
DE
L'UNIVERSITÉ
MS.
724

189.3.13.

Octo Disputationibus absolvitur Tractatus D. de Ste Beuve doctore Sorbonico ac professore regio dictatus an. 1651.

1a erit de erroribus variis circa graam et S. Aug. ~~aut~~ authoritate. 2a de statibus variis houm. 3a de necessitate ~~et~~ existia graae 4a de essia ejus. 5a de ipsius divisione. 6a de cais. 7a de justificaoe. 8a de merito bonorū operū.

articulus 1us varias graae acceptiones enumerat

articulus 2i Breviarium De erroribus circa necessitatem gratiae Christi

Sectio 1a Pelagianorum Error.

Pelagius fuit naoe Britto teste Aug. l. de haer. haer. 88. et Ep. 106. monachus l. de gestis pelagii, et Facundia ō vulgar l. de gestis c. 25. acutissimus ingenio l. de graa et naa c. 35 circumspectus l. 3. de pect. merit. c. 10. moribus commendabilis l. 3. de pect. merit. c. 1. et 3. E contra vō Hier. praef. in dialogos adu. pelag. et dialog. 12 et ~~praef~~ fat. in com. in Ier. et Isidorus Pelusiota l. 3. Ep. 314. inde S. initio l. Aug. de graa.

Quaeritur ~~quorum~~ Paulus orosius sit author Apologetici contra Pelagium. nam

1o Author Apologetici fuit presens ccilio Diospolitano A. Paulus orosius ō fuit pns. q̄ &c

ptur maj. author dicit se fuisse pnstem ccilio Palestinae cui pns erat Pelagius. A. nullū fuit aliud praeter Diosp.m

Ptur min. ex Aug. l. de gestis Pelagii c. 16.

2o Paulus orosius ō mentiretur. A. author ille mtitur dicit en in eo ccilio (Diosp.o upe cū nullū ~~pot~~ ee aliud) palestinae silium impotū Pelagio. Praeterea dicit interrogatū Pelagium utrū acquiesceret doctiae Aug. respondisse, Ecquis ē mihi Aug.us iratos pp. mitigasse Joanne Hieros.m simulata Aug. perna

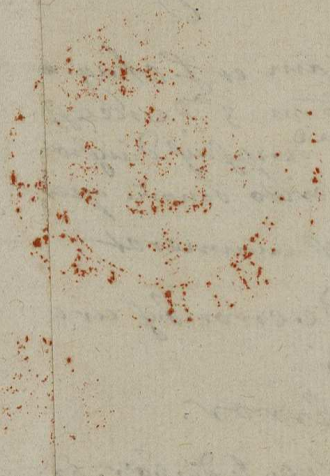

M. S. t. III, 27.

BIBLIOTHÈQUE DE L'UNIVERSITÉ DE FRANCE

BIBLIOT. UNIVER. PAR.

MONTEMPUIS

Tractatus De Gratia Dei.

Præfatio

Pñs tractatus octo disputaonib. absoluet., In 1.a prætermissis variis acceptionib. nois, proponent. errores qui circa d.am gratiam exorti fuerunt, adhibebit.q; B. Augustini authoritas. In 2.a expendent. varij status huæ naæ. 3.a necessitatem eius aperiet adeoq; exist.am. 4.a explicabit essiam. 5.a diuidet. 6.a caus propagabit. 7.a erit de Justificaone. 8.a de merito bonorum operum, quæ duo s.t d.æ graæ effectus primarij

Disputatio 1.a

De variis erroribus circa d.am gratiam

Art. 1.us

multiplex proponit. acceptio huius nois.

Variæ leguntur in scripturis s.tis acceptiones nois istius, 1.o enim vsurpat. ad sgficandam speciem, figuram et venustatem, psalm. 45. Speciosus fo.a præ filiis hoium, difusa est gra.a in labiis tuis. prouerb. vlt. fallax gra.a, et vana est pulchritudo.

2.o sgficat gratitudinem ipsam, siue vt loquit. s. th. 1.a 2.æ q. 107. art. 1.o recompensaonem beneficij gratis dati, sdum qd dicim. agere gra.as beneficiorum: 2.o Regum 2.o retribuet qdem vobis dmnus veritatem p misericordiam, sed et ego reddam gratias, 1.a corinth. 10. si ego cum gra.a participo.

3.o vsurpat. pro ipsa complacentia per quam aliquis placet et est gratus alteri, siue illa cui placet sit Deus siue sit hoo, sic gen. 39. habet. Inuenit Joseph gra.am coram dmno suo, sed et cap. 30 eiusdem libri; laban ait socero suo, Inueniam gra.am in conspectu tuo, sic enim de Noe genesis 6., de Moyse exodi 33, de B. virgine Lucæ 1.o d.r qd inuenerunt gra.am coram dmno, acceptiones istæ non s.t pñtis instituti.

4.o sumit. hoc nomen pro gratuito Dei fauore, misericordia, liberalitate, et oino quacunq; gratuita et beneficia Dei operaone: sic vsurpat. apud Aplum ad Rom. 4.o vbi legitur

fidem recusare ad iustitiam sdum propositum grãe Dei, ita vt sdum
grãam firma sit promissio, reliquiæ sdum obtinem grãæ, salvo facto fi-
sic vsurpat. a conc. Arausicano 2. con. 3. qdo definit. ipsam grãam fuisse vt
Deus inuenta. a nobis. Sintus enim vt bonum istorum est, non habere a gratuita
Dei voluntate bonum per qd ipsum a nobis inuocat., sic vsurpat. a S. Aug.
aliqs. vt cum aie c. 6. Cl. de grãa et libro arb. grãam sic interdum subtrahere
q. nempe Deus gratuitam operationem aliqs subtrahit: sic denq; vsurpat. a
scholasticis pste S. Thomam q. 24. de verit. art. 14. Dicentes, gratiã illigi
nobis grãæ misericordiam Dei per quam instinctus motum mentis operat. et subtrahit
ordinate ad hoc salutem, et clarius 3a. p. q. 86. a. 2. vbi habet qd grãa Dei
causat bonitatem in hõe gratia ergo bona voluntas Dei, quæ nobis grãæ illigit.
est eã cõ bonã creatã, sic inquam a bis pstat. S. Aug. vsurpat., solent quippe
sic loqui, grãa Dei hoc aut illa, bona operat. in hoib., grãa in hoc efficat.
aliomodo vocat. in scripturis misericordia, psalm. 93. misericordia mea Deus
adiuuabat me voluntas: psalm. 39 Ista, indignationem eius et vita in voluntate
eius: phylipp. 2. Deus operat. in nobis velle et perficere pro bona voluntate.

Gratia sic accepta, illigit. ex parte Dei. 5. vsurpat. ex parte subiti
seu recipientis, et hoc sensu ipsius effectum in creatã gratuita huius Dei voluntatis
bonum ac munus, seu bonum gratis collatum seu id cc qd gratis datur, gratis
inquam, hoc est sine pretio et merito donatarij, ex mera liberalitate ac bonitate
donantis, iuxta illud apli Rom. 11. Si autem gratia iam non ex operib.: aliquin
gratia iam non est gratia.

Bonum autem a Deo gratis creaturæ collatum duplex, naãle et supernaale,
hinc grãa in ipso ipsius. 1a sui diuisione duplex, naalis et supernaalis.
Prior est cc bonum intra nuda limites constitutum, et a Deo gratuito creatæ intellectuali
concessum, adeoq; qdã naale beneficium, qs. nihil est a Deo creatæ intellectuali
concessum qd non sit gratuitum atq; indebitum, sic ad originem suam saltem reuoct.,
ad hunc sensum illudens Aug. eum cæteris Epla 95. ad innocentium naam nram
grãam appellare non dissidit, et hisinquit, quadam non improbanda ratione d. grãa Dei
vt non nihil essent, nec ita estimus aliquid, vt audaces qd non viuit, et arbor
quæ non sentit, aut prorsus non intelligit: sed hoc quia et esse cum et viuere
sentimus et intelligimus: et de hoc tanto beneficio creatori nro grãas agere
debemus, vnde merito et ista grãa dicit. q. non prædestinatorum aliquorum
bonorum meritis, sed gratuita Dei bonitate donata est. Sitmanu 11. de verbis
apli c. 4C. cum pronunciasset in hoc modum, Cui est ob. mea, non grãa

subjunxit constitim; sed etsi vtr. grāa ipso vtr. gratia q.ª est ipsa gratis concessa est non enim hoc qui non trac promercie vt esset. Le e. 6. excepta ergo illa grāa qua condita est hūa nāa, hōi esse Christianis, Jagonis q. eōs hr. vide lib. de prædestin. stonum c. 4. sic ergo grāa nāe attributa quā sunt animantia rationalia, discernimusq; a ppriis, sit etiam grāa nāe attributa quā in ipsis hoīb. a deformib. pulchris, vel ingeniosis discernunt. a stultis, ac si quid eiusmodi esse: hactenus Aug. ad eum q; secundum alludens Sophronius in 6. Synodo act. 11. dixit Angelos esse imortales ptr grāam Dei.

Posterior est, oē bonum supra nāe limites a Deo gratis concessum et ordinatum ad vitam æternam. Gratia hor posteriori sint duplex, æterna et interna: æterna est quæ extrinsecus hominj non conuertit, non conuertit eor, talis est grāa legis, exempli, miraculorum, prædicationis: interna est quæ hominem conuertit ad Deum, q sūt ptr duo b. modis, vel inchoatiue tum vel complete, ad hanc reuocant. fides, spes, bona voluntas, imo initium quidem fidei, spei, ac bonæ voluntatis, pœnitentia, remissio peccatorum; Charitas, Justitia, bona opera, virtutes, earumq; augmenta, perseuerantia, ista æterna, et hæc ita distingue bonos a malis.

Alio diuersum iugo diuidunt Theologi gratiam supernāalem in gratis datam &c gratum facientem: prioris noīe intelligit. ea quæ primario per se ad salutem eius in quo est non conducit, talis tamen est vt per eam unus alteri cooperet. vt reducat. in Deum, eiusmodi est grāa sanitatum, donum linguarum, discretio spirituum et hic similia: posterioris noīe intelligit. intelligit. ea quæ per se ordinat. ad salutem eius in quo est. Vocat. gratum faciens qa. præbet id q gratis dat. q; est eōe cuilibet grāe, ipsa ampliat gratum et amicum Deo facit pro sua ratione. Grāa supernāalis interna dupliciter diuidit. primo in habitualem et actualem, sed hæc diuisio facilis. 2. diuidit. in grāam Dei et Christi.

Gratia Dei d., non proinde q.ª est a Deo collata, alias oīa grāa supernāalis interior esset dicenda grāa Dei ergo non nulla est grāa supernāalis interior nisi collata a Deo. sed ista runcupat. q.ª collata est a Deo et non ptr Christum, et opponit. ibi grāa Dei grāæ Christi. Sic ita; definiri pt. Donum supernāale internum, ordinatum, ordinamentum ad vitam æternam, collatum independenter a meritis passionis Christi. Omnj: talis est grāa collata hoī in statu innocentiæ constituto: talis etiam fuit gratia concessa Angelis quæ alij bene vtentes meruerunt vitam æternam, abutentes alij flammis æternis adjudicati sunt.

Gratia Christi est supernāalis interna quæ fundat. in meritis et passione Christi Omnj seu gratia collata ptr Christum, seu grāa Dei quæ Christiani sum., seu gratia qua ipsum nāe voluntatis arbitrium sic liberum dum a carnalium concupiscentiarum

dominaõne liberat.r dicente dmno, si vos filius liberaverit, tunc verè liberi-
eritis, seu auxilium qd fides impetrat, quae est in Christo Jesu dmno nro
Ut loquunt.r patres conc. carthag. Epl. ad Innocent., quae est apud aug.num 1.a
seu graa qua saluamur et justificam.r ex fide Chri ut habet.r apud aug.
Epla 95. seu graa quae per incarnaõnem vnigeniti reuelata atq; donata est
ut ibid. habet.r seu gratis, qua subuenit.r fragili, violataeq; naa: lib. de gestis
pelagianorum, c. 7.o appellat.r haec graa noib. aliis a B. aug.no graa liberaõnis, lib.
de corrept. et graa c. 11. liberatrix, Epl. 105. medicinale saluatoris auxilium, medici graa,
adjutorium mediis, saluatoris graa medicinalis, adiutorium medici potentissimi, graa
qua sanat.r naa per medicum, lege lib. de naa et graa c. 34, 39. 48. 53. 64.

Graa christi diuidit.r in graam simpliciter, et gratiam pro gratia. Prior est
quae nullo modo dat.r a Deo per Christum hoi propter eius merita. Posterior est
ea quae dat.r hoi a Deo per Christum ppter eius merita; diuisionis istius meminit
Aug. lib. de graa et lib. arb. c. 8. his verbis, si vita bona nra nihil aliud est
quam Dei graa, sine dubio, et vita aeterna, quae bonae vitae reddit.r Dei graa est
et ipsa est gratis data, q.a gratis data est illa cui dat.r: sed illa cui dat.r
tum modo graa est, haec autem quae illi dat.r quoniam praemium eius est, graa est
pro graa. Et cap. sequenti Utrum autem legerim.s in scripturis stis graam pro
graa, forsitan quaeritis, sed habetis Euangelium sdum Joannem tanta luce
clarissimum, vbi Joann. baptista de dmno christo dicit nos oes ex plenitudine
eius accepim.s et graam pro graa, et rursum: Et eius plenitudine accepim.s pro
modulo nro tquam particulas nras ut bene viuam.s per ipsam graam, sed
insuper et accipiem.s graam pro graa qdo nobis vita aeterna reddat.r, de qua
dixit Aplus Graa autem dei vita aeterna in Chro J. dmno nro, cum prius
dixisset stipendium peccati mors: merito est stipendium q.a militia
Diabolicae mors aeterna reddit.r vbi cum posset dici et recte dicere, stipendium
autem iustitiae est vita aeterna, maluit dicere Graa autem Dei vita aeterna,
ut hinc illigerem.s non pro meritis nris Deum nos ad aeternam vitam, sed prorsus
miseraõne perducere, de quo in psalm. dicit hoi eius aiae suae, qui coronat te
in miseraõne et misericordia, nunquid non corona bonis operib. reddit.r,
sed q.a ipse bona opera ille in bonis operat.r de quo dictum est: Deus
enim est qui operat.r in nobis et velle operari pro bona voltate sua, ideo
dixit psalm. coronat te in miseraõne et misericordia, q.a eius miseraõne

bona operant.r quib.s corona reddit.r hactenus Aug.; ne vero quis inde adduceret.r sive negando liberum arb. sive negando merita hoium proprie dicta, continuo verbis concessis vtrumq; statuit, sc. liberum arb. per graam non tolli, et ita locutum fuisse aplum, no de bonis, tquam suis et non tquam ex graa profectis extollant.r operib.s

Art. 2.us

De Errorib.s circa D.æ graæ necessitatem.

Doctrina catholica est graam Chri supernaalem internam neriam esse ad qdcunq; bonum opus, supernaale, imo et ad initium qdlibet cuiuscuis boni operis supernaalis, etiam ipsius fidei atq; oraonis; contra quam multipliciter erratum fuit.

Sectio 1.a

Pelagianorum Error.

Pelagius Quis?

Pelagiani sic cognominati s.t a Pelagio, hic fuit natione Brito teste s. August. lib. de haeresib.s haereticor. 88, et brito vulgo cognominatus, inq. Aug. Epla 106. vt ab illo disqueret.r qui Pelagius Tarenti d.r; Monachismum ab adolescentia professus est, Unde frequenter monachus a concilij Diospolitani patrib.s dictus fuit vt constat ex August.o lib. de gestis pelagij: Vir erat acutissimus ingenio vt testat.r aug. lib. de naa et graa cap. 35. facundia non vulgari, q.d dstrant tot libri ab eo conscripti, atq; inter alia, Epla eius ad Demetriadem, quam Aug.no alij, alij ambrosio, nonnulli hieronimo tribuerunt olim ppter nitorem et eloquentiam, tum etiam vehementes et quodammodo ardentes exhortaones eius, sicuti perhibuerunt Episcopi qui in illius condemnaonem scripserunt ad conc. Diosphoritanum, vt constat ex c. 25. de gestis: phiois ac Theologicis apprime excultus vt patet ex eius commentariis in Eplam ad Rom., lib. de lib. arbitrio quorum adhuc fragmenta in Aug.no legere est, tquam circonspectus commendat.r ab august. lib. 3.o de peccat. meritis cap. 10. qui de reb.s obscuris dubitanter potius quam fidenter loqueretur, o qd autem ad mores eius spectat, nihil observandum videt.r nisi qd commendabiles erant, siqdem lib. 3.o de peccat. meritis c. 1.o vocat illum Aug.nus virum stum,

et non parvo profectu Christianum, c. 3.° Bonum ac praedicandum virum; Virum egregie Christianum; ex quib.

Ex quib. mirari subit quomodo Hieronimus elevaverit ipsius stilum, praefatione in libros dialogorum adversus Pelagianos dialogo 2.° praefatione in commentarios super Hieremiam vocans cum involutum dictatorem Bonimio verborum squallore opertum, putidum et clinguem, indoctum colomniatorem qui neqdem verbis suis malodicere potuerit: quomodo etiam S. Isidorus pelusiota lib. 5. epla 314 redarguat cum ex alio ad aliud subinde migrantem, ex rigido atq; inflexo aio atq; oium mensas perscrutantem et explorantem, nisi forte dicat.r qd vagatus fuit per oium mensas, ex quo incipit in haeresim, non tam ut temperantiae frena laxaret, ac renuntiaret solitudini, quam ut commodius haereseos suae venena spargeret.

Pelagiani erroris Initia, Progressus, atq; condemnationes.

Postquam vixisset magna cum laude Pelagius in senectute sua deferit a fide ut ex citata Isid. Epla sic certius, annus defectionis incertus aliis siqdem quadringentesim.s, aliis quadringentesim.s quintus, quib.dam 410. nonnullis 413.us Caeteris deniq; 415. locus erit conciliandis variis istis sententiis, ubi observatum fuerit in primis Pelagium initio non per se, sed per discipulos suos venenum diffudisse erroris sui, qd illi exprobrat Hieronimus lib. 3. Dialog. praefatione. Lib. 5. commentariorum Hieremiae, illosq; discipulos tunc temporis non aperte sed dolose sub involucro verborum ac quaestionum ostentat, pietatisq; praetextu fuisse locutos, ita ut incauti facile ex ambiguitate rerum deciperent.r, qd obijcit illis Hieronim. epla ad Tesiphontem, et constat ex libro de peccat. meritis; ac praeterea statutum fuerit qd per annos singulos gestum sit.

Ab anno 405 usq; ad 412.

Pelagius anno 405. scripsit eplam ad Paulinum, in qua suae perversae fidei non mediocrem injecit suspicionem, qd enim hoc anno scripta fuerit, evidens est, iam illius mentionem faciens scribendo ad Innocent. pontificem ipse Pelagius anno 417 ait se illam ante duodecim fere annos scripsisse.

hanc vsq. altram Epłam ad Innocent. hor ipso anno 417 orasse tam probr
qđ cum Romam fuisse ab eo missa, dathes Zozimo, non amplius in vitis
superstite innocentio; Zozimo vsq. sedem occupasse eapse anno 417. Aug.
August. lib de grat. christi c. 305. adde qđ Chrisostomus scribens ad
olympiadem hoc anno 404. deplorat eius lapsum tyrum viri qui pie
ac sancte, magnaq; cum sobrietate vixerat.

Peragratis Egipti monasterijs Romam vsq. ubi diutissime vixit
vt refert August. Epła 95. lib. de peccato originali c. 8. et 21.,
et quem magna cum laude c. 22. de gestis, ibi quem potuit dissimulatione
errorem suum, lib. de dono perseverantiæ c. 20. non tamen ita dissimulare
potuit quin aliqđo se ipsum prodidit; Cum enim vidisset quam Episcopus
augustinij verba e conspectu libro extitit, da quod jubes, et jube qđ vis.
commemorare
commemorasset, illo ea loco minime potuit et contradixit aliquot
vehementius, quam cum eo qui ea loc oravit reliquit, neq; ista
dissimulandi libertate contentus et errores ipsius ita latentes
vnde August. lib de peccato originali c. 8. Inter quos (nimirum
Romanos) ille diu vixerat et cum cuius dogmatis latere non potuerat.

Pelagio in propalando errore duo fuerunt discipuli atque adjutores,
Celestius et Julianus.

Celestius monachus erat, vir vt scribit August. lib 2. ad Bonif.
c. 3. Vir acrimi ingenij, a quo et Pelagiani, vbi eodem, hæresi-
ss, dicti etiam sunt Celestiani.

Julianus memoratis Episcopus, Apuani Iliturfuit, Augustino
a puero charissimus, ipsiq; Patrem cum quo non parvam initrat amicitiam
sed a Pelagio, vt inquit Venerabilis Beda lib. contra Jul. c. 4. adhuc
puerulus, quam in cautina celebri Regulus enutritus, primo conjugatus
quam Episcopus, Celebrem Juventij adhuc Episcopus factus, fide cautus
nobili, fastu tumidus, litterarum scelarium quas prodè callebat
inflatus superbia, mendacijs verbis, contumelijs ac verbis maledictis
procacium quem agnovit ipse catholicæ Religionis Coelestinæ
oppugnatorem Augustinum, Epe Epłam 131. am ad mensurium,
& lib. contra Julianum.

Capta per Gothos Roma anno 410. Pelagius mà cum Celestio in Africam
transfretauit Hipponemq; appulit absente augustino qui cum accepisset Roma
diffundi qđ ille adversus Dei gratiam disputasset, fide vehementer dolebat, ab
ipso tale aliquid, vel in eius aliquo libro nosse cupiebat, vt si meliora redarguere,

negare non posset; sed inde citius quam putabat. profectus est.
Anno vt verisimile est sequenti, rediit Pelagius in Africam vbi Carthagine semel visus est vel iterum ab Augustino, eo tempore quo cum Donatistis erat occupatissimus, ibi Celestius noua dogmata insolenter diffudit, vnde male audiit apud clerum. Carthagine ad transmarina properauit Pelagius, lege Augustinum c. 22. de gestis.

Ab anno 412 ad 415.

Anno 412 Cum Pelagius relicta Carthagine secessisset in Palestinam, Celestius Carthagine concistens apertius, liberius, et pertinacius errores docet, Pose vt maiori possit authoritate disseminare, peruehi conat. ad sacerdotium, sed delatus à Paulino diacono, ad aurelium carthaginensem qui concilium cogit a quo abest August. vt constat ex lib. 2. retract. act. c. 33. In eius damnatis errorib. pellit. ab Ecclesiastica comunione: August. c. 22. de gestis, et epla 89. pulsus vrbe pariter et magis conuictus quam correctus, secessit in Siciliam vbi fideles turbare conatus est.

Pelagius hoc ipso anno e Palestina in Siciliam profectus, pergit haeresim suam praedicare, tum Marcellinus ad Aug.num Carthagine misit assertiones pelagianorum ppter quas damnatus fuerat in conc. carth. Celestius, ea rejecit August. trib. editis libris sub hoc titulo De peccatorum meritis et remissione, in quib. (vt obseruat 2. retract. c. 33.) in baptismate disputauit paruulorum ppter originale peccatum, de de gratia Dei qua justificam., quamuis in hac vita nemo ita seruet mandata justitiae vt non sit ei necessarium pro peccatis dicere, dimitte nobis debita nra. In iisdem libris statuit Pelagii et Celestii noia, sic eos facilius corrigi posse sperans: Imo vt vidim. in 3. libro laudauit Pelagium.
Libros istos cum recepisset Marcellinus, scripsit ad August. se fuisse permotum qd docuisset in 2. hoiem per graam Dei esse posse sine peccato, cum tamen nullus in hac vita fuerit, sit, vel talis futurus sit, ppter quod edidit August. lib. de spiritu et littera, in quo abunde illi satisfacit.
Tunc etiam Hilarius Syracusanus consuluit August. circa quinque questiones pelagianorum per eplam quae habet. inter augustinianas 88.a his verbis
Rogo imperitiam nram informare de eo qd quidam Christiani apud Syracusam exponunt dicentes posse esse hoiem sine peccato, mandata Dei facile custodire si velit, infantem non baptisatum, morte praeuentum non posse perire merito,

quoniam sine peccato nascit.r; diuitem manentem in diuitiis suis, regnum Dei non posse ingredi, nisi oia sua vendiderit; nec prodesse eid. posse, si forte ex ipsis diuitiis seruire mandata; non debere iurare oino: his quaestionib. respdet August. per eplam 89.

Eodem anno Jussu Aurelij, in basilica carthaginensi, August. aduersus Celesti errorem redamnatum, sermonem habet qui est 14.us de verbis apli manu gestans eplam S. Cypriani, eiusq; verba recitans: de hac re.

Hoc ipso anno Pelagius misit ad August. eplam adulaonis plenam, vt si fieri posset aduersarium patenter non haberet: cui respdit Augt. breuiori epla, quam eo fine conscripsit c. 28. de gestis vt ostenderet se in ea non comendasse Pelagium, qndum persuadere voluerat patrib. concil. dioscoritani de quo inferius.

Anno 413. Pelagius e Sicilia in orientem reuersus scripsit eplam ad Demetriadem, in qua errorem suum prodidit apertius, simulans se velle eam in seruandae virginitatis, perfectioris q; vitae proposito confirmare.

Circa idem tempus ad viduam missis et epistolis, mirum quam adulatorie ei loquat.r lege aug. de gestis c. 6.

Anno eodem Thimasij et Jacobi opera, qui pelagiana fuligine tincti fuerunt venit in manus augti, à quo ab errore abrepti fuerunt, liber Pelagij de naa hois contra Dei graam cui respdit Augt. lib. de naa Pe graa, in quo defendit graam non contra naam, vt Pelagius qui defendebat naam contra graam, sed graam per quam naa liberat.r et regitur: 2. retract. c. 42. De gestis c. 22. 23. et 24: in hoc lib. pepercit adhuc augt. verecondiae Pelagij reticendo nomen ejus.

Hoc anno scripsit S. Prosper Eplam insignem ad Demetriadem.

Circa idem tempus B. Hieronimus in publicum emisit libros tres dialogorum aduersus Pelagianos quos promiserat epla scripta de hoc ad Thesiphontem anno vt videt.r 411. ante Celestij condemnaonem, vnde Prosper cecinit carmine de ingratis.

Anno 415. Vbi De Apologetico attributo Orosio

Circa finem anni 414, vel initio 15. Heros, et Lazarus galli Episcopi, in Palaestinam proficiscunt.r accusatores Pelagij, sed cum grauem vnius eorum

cognitudinem pñtis esse indicta Synodo minime potuisse; Eulogio libellum accusationis mittente: Cogit. conc. Diospol. intra suae concil. quatuordecim Episcopi, inter quos Joannes Hierosol. fautor pelagij, & Latinj Idiomatis ignarj, sistit se concil. Pelagius, audit. commendat se ipsum, insuig; commendatione plurimum Episcoporum, imo et ipsius Aug.ni Litteras exhibet Reginuocationis claudie accusatores fuse et obtinuit aequinocationem, dogmata sibi obta condemnare: nemo est qui detrgat. Graeci enim sedente, Judices per interpretem audiente Rom latine loquente, illudit patibl, Catholicus pronunciat, clara lux l. 3 lib. de gestis pelagij lib. de peccato originali c. 7 de aliis locis. Hinc est qd Hyronimus epla 79. Synodum istam miseram bilem vocat, & tamen vt bene aug. admittit in scm quodam ad populum, adhuc fragmentum habm apud vzipium abbatem Tom. 2. c. 257. in hoc conc. non haeresis est absoluta sed hoc haeresim negans. Quq; vero praetermittendum est.

Neque vero praetermittendum est Paulum orosium presbitrum Hispanum, qui ad august. in Affricam ab ultima Hispania vt loquit. ipse aug. epla 102 solo Statum Scripturarum ardore inflammatus adierat, et ex conc. august. ad S. Hieronimum in palestinam profectus fuerat vt de reb. sacris a bysso instrueret, cuiusq; itineris occasione Aug. per Litteram consulens ad Hyronimum de animarum origine: Hunc inquam Paulum orosium Synodo diospolitano non interfuisse id praecipuum est ex verbis aug. lib. de gestis cap. 1b.: quid quid dixit Joannes Episcopus de absentib. fratrib. suis fuse episcopis Hierosolymitanis, fuse de presbitro Orosio, fuse de aliis quorum non fuit ubi nomina expressa, credo qd illegat ad eorum praejudicium non vultus, si enim pñtes fuissent, potuisse eum fortasse, absit vt dicam, convincere de mendacio, sed forte commentus qd fuisse obtitur.

Quaeres vtrum sit Pauli istius orosii liber qui inscribit. apologeticus contra pelagium de arbitrij libertate?

Respdeo negative, Duo esse q. author remotus in illo quae gesta fuissent scribit, in conc. quodam palestinae cui Stetit se pelagius de sua doctrina recepturus, vel loquit. de aliquo alio conc. à Diospolitano vel loquit. de ipso conc. diospolitano: prius dici non pt. Posterius vero si dicat. necesse est asserere orosium non esse cuius authorem; hic enim orosius ea S. aug. non interfuit conc. Diospolitano: Ergo author libri istius loquat. de concil. diosp. Quod esse alium esse a paulo orosio. 2. si conc. Diosp. inter fuisse orosius, interpretis

vices facile gessisse gratis istis 14. Episcopis qui ora ptr interpretem, cum
esset Simonis latini ignari, audire potuisse Pelagium, seq; impedire ne
ab eo deciperent.ur / 2o dicit author Pelagium intromissum in hor cone.
vnanimiter ab oib. fuisse interrogatum, An hec quib. Aug. episcopus respondisse
se docuisse cognoscit, cui respondit, et quis est mihi aug.nus, ad quae verba
acclamauisse patres vtt, Blasphemantem in tantum Episcopum, non solum
a Synodo, Verum etiam ab vrsa Ecclesia esse pellendum: Atque ita frater quam q̄
huius rei mentio nulla est in lib. de gestis, falso est q̄ male de aug.no
Pelagius loquutus fuisse Diospoli, quo q̄dem in sui condemnatorem obtulit
patrib. epistam 5.e augustin. ad se scriptam &c.

A 16. anno constat esse duplex Synodus in affrica: altera carthaginensis
cui prosuit Aurelius et interfuerunt 66. episcopi: altera milevitana
cui cum 60.a episcopis interfuit August; vtraq; pro variis Ecclesie negotiis.

Carthaginis sedentib. patrib, rediit Orosius ex palestina, certiores fecit
eorum quae gesta fuerant Diospoli, obtulitq; Libros hereseos Pe Lazari, quib. dicis,
eum Pelagium et Celestium nefarii prorsus erroris damnatos esse animadvertisse,
remissis pluribus quae ante quinquennium circa Celestium acta fuerant, qui
quamuis in Asia profectus fuisset ante aliquia ordinatus, tamen non desistere
in illum denuo sent.am excommunicationis ferre nisi resipiscerent, anathema, si quam
doctrinam dicere, scribere ad Innocent. papam, vt, inquiunt, statutis nra
medicinalis etiam apicem sedis adhibeat.r auctoritas, Eiq; exemplar
Libellorum hereseos Pe Lazari mittere: subjiciunt vero q̄ vt sedi apostolice
Pelagius inde visus fuerit absolutus, falsum anathematizet.r error ille per
tot locos et regiones dispersus: Leges epistam synodicam quae exstat inter
Augustinianas, 90.a

Milesi, quoq; non dissimiliter Carthaginensib. (quos imitari profitebantur)
confidentes patres, anathema dixere Celestio, Pelagianam doctrinam condemnantes
scriptisq; ad Innocent. vt extat epla, nro 90 et 95. a quinq; Episcopis Aurelio,
Augustino, Alipio, Euodio, atq; possidio, decedente ad Innocent. hoc ipso
anno, defert Julius Episcopus a nob. vtris comitiis fuisse aug.nus scribere
adversus haeresim Pelagianam, magna quotidie incrementa sumentem, ad-
stantib. Ecclesiae gesta, quo aug.nus studium sibi in superiorem elogii habent.r
Epla 110. /

Anno 417 Vbj de libello fidej Pelagij.

Anno isto Innocentius litteris istis respdit, et collaudata Synodorum vigilantia, doctrinam nefariam cum authorib. manifestè damnauit, lege pontificias eplas apud Augnum numero 91. 93. et 96. hinc cerinit prosper carmine de jngratis

Eodem anno vt probabile est August. litteras dedit ad hilarium quae extant nro 94 in quib. Pelagianam doctrinam distinctissime et breuissime perstrinxit, et meminit vtriusq; concilij affricani responsorum vero innocentij, meminit potissimum epla 106. ad oia nobis ille rescripsit eodem modo quo fas erat, atq; oportebat, Apostolicae sedis antistitem, sermone 2°. de verbis apli cap 2°. de hac caa duo concilia missa st. ad sedem aplicam, inde etiam rescripta venerunt, caa finita est vtinam aliqdo finiatur error.

Item eodem anno, cum probe cognouisset B. august. Joannem hierosolim. esse maxime addictum Pelagio, misit ad illum, librum suum de naa et graa, simulq; suo Felicium Episcoporum noie, rogauit vt transmitteret ad eos gesta Diospol. concilij. Peto etiam (inq.) epla 252 nobis transmittere, quib. perhibet. esse purgatus Ecclesiastica gesta digneris.

Hoc ipso anno videt. august. nactus acta concilij Diospol. quae pridem summopere desiderauerat, Item scripsisse librum de gestis pelagij seu de gestis palaestinae, hoc noie lib. imposuit August. vt videre est c. 14, lib. de peccato originali: Item scripsisse eplam 106. ad paulinum in qua laudat lib. aduersus pelagianos ab eo conscriptum, de plenius eundem instituit aduersus istam haeresim, in illa epla loquit. de factis synodi Diospolitanae quasi sibi non notis.

Eodem pariter anno Pelagius et Celestius, nihil non agebant vt catholicis bene haberent.

Celestius prouocatus a concilio carthag. a quo damnatus atq; excoicatus est, ad Zozimum Romam petit, libellum porrigit, in quo maxime conquerit. de accusatorib. suis (Herote de Lazaro) aperte negat originale peccatum, subijcit paratum se esse corrigere ea quae summo pontif. corrigenda

visa fuerit: audiit illum Zozimus, acta oia discutit, jubet damnare oia quæ illi a Paulino Diacono obta fuerant, Rescensum ijs pbris quæ a stæ memoriæ prædecessore suo manauerant, nolui Celestius Paulini obta damnare, sed cum Innocentij littris non esse ausus obsistere se oia quæ fides damnaturum esse promisit. vide lib. de peccato originali c. 4. 6. et 7. et lib. ad Bonif. c. 3. Item epla Zozimi quæ habet. apud Baronium anno 417. Paulinum etiam adesse iubet quem fuga sibi consuluisse fama per celebrium sparsa vulgaudat: Paulinus in libello ad Zozimum misso testi audito vt perspicuum est, etsi mestr admodum et lenitr cum Celestio Zozimus egerit, non tamen absoluendum putauit eum ab excommunicatione donec ex affrica, interposito duorum mensium spatio rescribret. Augustinus lib. de peccato orig. c. 7.

Ad Pelagium vero qd pertinet qui scribere patres palæstinos prohibet conatur esse absens quoq; fallere Romanum pontificem; Romam itaq; ad Innocent. litteras scripsit quarum fragmenta extant lib. de peccato orig. cap. 11. 31. 34. 6. 7. et 41. scripsit pariter pro eo Basilius hierosol. sed cum Innocentius vitæ functus fuisset reddita est Zozimo successori, celebris iste libellum fidei sua adjunxit, qd aliqdo sub nocte symboli expositionis ad Damasum facta a S. Hieronimo prodiit, qui etiam impostoris alicuius arte immutatis vt legit. in serm. S. Aug. de tempore 141. impostorum non detrgente alicui sub noie aug^ni plurimi; sub noie augue Hyeronimi laudauerunt sed inquisito modo constat libellum hunc fidei non aliud esse ab expoone symboli, quæ Hieronimo tribuit. Sermone 191. d. aug^ni, perspicuum est illum non modo eo eo qd quotuncq; citauit a S. Aug^no ex eo libello vt in lib. de grat. Chri. cap. 21. et lib. de peccato originali c. 21., sed etiam qd ea ejdem fabulæ tres rubi ejdem scripturæ codices Vaticanum libellum fidei pelagij, vta Baronius ad annum Chri. 417. Pbr

Pelagij causa Romæ discussa. Legunt. literæ ac libellus, summa esse Romæ lætitia (ibi enim cum fuisset commoratus, amicos habebat) Catholicus pronunciatur. Zozimus ad affricanos episcopos rescribit, vbi inuehitur graviter in Heroden ac Lazarum, accusatq; præsules qd ijs facilem credidrint, vt et Jacobo et Timasio qui scripta quædam

tanquam Pelagij Aug.no patrocinare, mittit ad eos litteras et libellum, vt quam absolutae essent fidei, ipsi conspicerent; sed tamen non emisit eum a vinculis excommunicationis ea quib. innodatus fuerat per Innocent. ante, absoluendum quam Africani Episcopi recipi[illegible]sent.

Quaeris quid sic sentiendum de libello isto fidei pelagij?

Respondeo tria, meo iudicio sentienda esse. 1.um esse libellum hunc fidei ita artificiose constructum, vt cum doctrinam catholicam contineri videat, haeresim obtegat in aliquib. articulis, sub aequivocis tamen terminorum, aliq. articuli eum essent sua expressione catholici, subministrant tamen Pelagio arcta prorsus sui erroris latitas disseminandi. alij denique tunc temporis inter articulos fidei minime recensebantur.

2.o non fuisse doctrinam istius libelli a Zozimo approbatam

3.o denique, non esse professionem fidei quae 1.o Ecclesiae Romanae vel Cath.ae Ecclesiae.

Ostendo primum ingrediendo duntaxat ab illis verbis in quib. Baptismi facit mentionem, nam vt S. Aug. lib. de grat. Chri cap. 22. obseruat, de ijs quae promiserat, nemo cum illo contendebat.

1.a itaq; haec est propositio libelli Pelagij.i: Et Baptismum vnum hominis, quod eisdem sacramenti verbis in infantib. quib, etiam in maiorib. dicimus esse celebrandum.h. aequivoca autem et imminuta prorsus haec est de baptismo fidei doctrina, vnde Aug.nus loco citato.v quid prodest vt ijs verbis, in quibus, quib. et in maiorib. celebrari dicit. bapt.mi sacramentum, cum rebus nobis, non sola verba quadrant.t. Res autem quae quaerebat.r haec erat Vtrum infantib. mirum esse baptismus ad remissionem peccati originalis, hoc est, qd nascendo via seminali, contractum non ne? Sic egebat per verba mendacium.

2.o Notum si pote baptismum lapsus fuerit, per paenitentiam eredim.i posse saluari; haec propositio etsi catholica, sua expressione, est tamen imminuta, in qua non facit mentionem gratiae nitiae hoi lapso, ad non peccandum, sed inducit in errorem pelagianum, Haeresiarcha quippe iste asserebat gratiam diuinam nobis dari secundum vt non peccemus, sed q.a peccauimus. Hinc Aug. de nat. et grat. 26. relatis verbis istis pelagij addebat quidem ~~haec etiam sana~~ ~~propositio~~ si ad id nobis sufficere, nisi quam Deus, qua homini pote prodatum ita subuenit, vt necesse est, sic aie videtis nos qmdum non dicat nostram misericordiam Sed vt non peccemus, sed q.a peccauimus.

postea; Deinde subjungit V. P. sed medicus ad curandum, iam vulneratum paratus esse debet, ad quae Aug.nus, sicut vulnere v.g. claudicans ideo curat.r vt sanato malo prius tritio futurus dirigat.r incessus, sic mala nra non ad hoc solum fugienda medicus, vt illa iam non sit, sed vt de cetero, recte ambulare possimus qd quidem etiam non nisi illo adjuvante possimus. Postea V. Sanare ergo Deus non solum vt deleat qd peccauim.s, sed vt praestet etiam vt non peccem.s

3.a Novum a Vetus Testamentum in eo librorum nro quam sta Ecclesia catholica tradit authoritas. Expressione (Catholica) sed qua Pelagius abutebat.r 1.o qd Vetus Testamentum conjungit nro nouo, et illud se reiecturo asserit vt ex lege mosaica, gratiam eleuet, imo et destruat. 2.o Quisquam dic aug. lib 4. ad Bonif. c. 5. vsti inimici gratiae ad eandem gratiam oppugnandam occultioris moliunt.r insidias quam vbi legem laudant quae sine dubitatione laudanda est. 1. Segra cum retulisset haec verba Juliani Legem etiam Vet.rem Deum Ipsum justam, sanctam et bonam fatemur, quae custodientib.s mandata sua ar per fidem nostr.i mentib.s sicut prophetis patuerebis oib.s 1.tis vitam potuit efficere perpetuam. Subjunxit istud Augustinus, vt quib.s verbis callidissime positis legem contra gratiam laudare, neq; lex illa gratuita objecta sit pbona oib.s illis hab.s dr. sed fides quae in Christo est vitam potuit efficere perpetuam. Et sane nemo nescit qd obtulit Pelagio in Synodo Palestina, haec Celestij propositio: Lex mittit ad regnum quidem Euangelium: 2.o ea propone offenderet voluit se oppositum esse catholicis, quib.s respondit S.to Aug.no lib. 3.o ad Bonif. cap. 2. per calomniam imponebat.r ab illo qd dicerent legem Veteris Testamenti non ob hoc datam fuisse vt justificaret obedientes, sed vt grauior fieret ea praeuaricatio. 3.o Asserebat vt catholicis per summam calomniam obiicerent quos Manichaeos appellabat, Augustinum lib 2.o ad Bonif. c. 1.o V. Catholicos manichaeos criminant.r, haereticis quippe istis de Vetus Testamentum Deum aliquem nouae partis rejicientibus et docentibus Epiphanius Augustinus de haeresib.s

1.a Pelagianos a Deo datis errdim.s, quae a Christo factas dicim.s. haec propone offendebat ait esse, qd falsit, non erat de fide tempore Aug.ni, imo nec tempore Gregorij magni vt diem.s infrius, sed et si de fide fuisse hoc tempore, dico assertam a Pelagio esse Aug.no

epla 57. Vt ex ea inferret non contrahere peccatum originale
qdo qdem non ē contradictio. V. Jj inquit non ideo l. hæretici qđ
dicunt aiūs originem de illa p.ma peccatrice non ducere, sed hinc conant.r
effugere. Quæ vero agentissimi hæretici judicant.r causas parvulorum
nihil mali ex adamo trahere qđ sic causæ regenerationis expiandum
et id probare ex verbis ipsius pelagij.

5.a exacerbamur etiam eorum blasphemiam, qui dicunt impossibile
aliquid hoī a Deo esse præceptum, & mandata Dei non a singulis,
sed ab oib.s in communi posse seruari. Sanct. pelag. hui propositi quæ
sensum catholicum habere qr., sæpius in ore pelagij fuit, sed
vt inferret per solas arb.trij libri vires mandata Dei posse seruari
Vnde aug. lib. de grā et lib. arb. c. 16. V. magnum aliquid —
pelagiani se facere putant qdo dicunt, non subtrect Deus qđ
fieri ab hoīe non posse scirit: quis hoc nesciat? sed ideo subtr
aliqua quæ non possumus vt noverim.s quid ab illo petre debeamus, h. a.
Ex Venerabili beda lib. contra pel. c. 6 V. Quod dicis Deum non
impossibile aliquid præcepisse qr. quæro ex te: Quem profecto dicis, si ad
eius respicit auxilium, cuj catholica vox fatetur, Reddet me in-
firmitatem mandatorum facturam; si vero viribus animj sui fidet, repellit
eum veridica eiusdem iustj conditoris sententia sine me nihil potestis
facere. Sed quis nescit pelagianos ex hoc principio intellexisse hoīem
posse vitam ducere absq; peccato mortali, etiam venialj.

6.a Exacerbamur eos qui 1.as nuptias cum manichæo, aut 2.as cum cataphrygis
damnant. H. p. Hanc propositam catholicam inhr astruebat fidei veritatem
Pelagius disputij de eā, 1.o Vt ostenderet oppositam suæ doctrinæ cum
doctrina Aug.ni et cath. oium, quibus per summam calumniam imponebat
qđ diceret nuptias a Deo institutas non esse: verba Iuliani exstant ex
refutat. Augustini lib. 1.i ad Bonif. c. 5o. hoc fr., dicunt etiam istos qui
modo aguntur nuptias, a Deo institutas non fuisse qđ in lib. aug. legit. R. j.
2.o Vt ex laudo nuptiarum infirmet non nasci hoīes cum originali peccato, —
Aug. lib. 4.o ad Bonif. c. 2.o quicquid dicunt de laudo creatoris alij nuptiarum
ad hoc refutto conant.r Vt non sit originale peccatum, et c. 5. hoc dicunt
vt ab eis nova Adæ proles nascij credant.r infantes, si non eis opus sit reconciliatj
per Christum, non habentibus vllum originale peccatum; sed maxime lib. —
de nuptiis et concupiscentia, edidit vt refellerit hanc calumniam: Sic incipit
hæretici novi damnatores non esse nuptiarum immodicissimæ calumniandæ, qđ —

quia dicim.^r eos qui de tali commixtione nascunt.^r trahere originale peccatum.

7.^a Anathematizamus illos qui Dei filium necessitate carnis, mentitum esse dicunt, H. P. Articulus iste catholicus est, ex quo nitit.^r Pelagius se oppositum ~~opponere~~ exhibere catholicis, quib.^s calumniose imputabat qd Christum mentitum fuisse asserere, lib. 1.º ad Bonif. c. 12. V. qd addidit Iulianus nos dicere Christum et a peccatis liberum non fuisse, sed carnis necessitate mentitum fuisse, &c. Videri a quib.^s audierit vel in quorum litteris legerit, qd qdem fortasse non illexit et in sensus calumniosos, malitiâ fallentes convertit. et lib. 3. c. 6. Absit ut dicam.^s carnis necessitate mentitum, sed dicim.^s cum in similitudinem, carnis peccati, de peccato damnasse peccatum; quod fortasse isti non intelligentes et calumniandi cupiditate excaecati, quàm diversis modis peccati nomen in scripturis S.^tis poni solent ignorantes, peccatum Chri affirmare nos iactitant h. a. Deinde hoc art.^lo nitebat.^r ut negando Christum fuisse mentitum, seu peccasse consequ.^ter negaret venisse in sildinem carnis peccati, atq; adeo non dari carnem peccati, ideoq; nec originale peccatum, id colligit.^r ex verbis mox citatis.

8.^a Verba S.^ti Pelagij damnantis Iovinianj haeresim, qui dicit nullam in futuro meritorum esse distantiam, nosq; eas ibi habituros esse virtutes, quas hic habere neglexerim.^s H. P. Id vero tquam articulum fidei proponebat, qd catholicis obijciebat q.^d dicerent post resurrectionem hoies mandata Dei facturos, quae hic complere noluerunt. Aug. lib. 3.º ad Bonif. c. 7. Nobis obijciunt qd post resurrectionem talis processus futuros esse dicam.^s ut ibi incipiant hoies, quae hic noluerunt Dei mandata complere; quoniam dicim.^s ibi omnino nullam futurum esse peccatum, nec cum aliqua peccati cupiditate h. a., eo vero fine, sic haeresim istam Iovinianj damnare videbat.^r, ut inferret S.^tos in hac mortali vita, ad eum perfectionis gradum pervenire posse, in quo S.^t constituti post mortem. Aug. lib. 4. ad Bonif. c. 2. quicquid dicunt de laude Sanctorum, ad hoc referre conant.^r ut vita mortalis in S.^tis non videat.^r habere peccatum, &c lib. 4. c. 7. quam vero est, non dico impudens, sed insana superbia, nondum esse aequales Angelis Dei, putare se iam posse habere justitiam aequalem Angelis Dei, &c infra, nimis insipienter d.^r tantum amari Deum, antequam videat.^r qtum amabit.^r cum videbit.^r: porro sic in hac vita pio, nemine dubitante qto amplius diligim.^s Deum, tanto sum.^s utiq; iustiores, quis dubitet p.^am veramq; iustitiam cum fuerit dilectio Dei perfecta, tunc perfici. Et postea, Justitia p.^t dici non immerito in aliquib.^s justis pro huius vitae capacitate perfecta d.^r, parva tamen est, ad illam

magnam, quam capit aequalitas Angelorum, sed plane minor ista iustitia
sit mentium: maior illa sit graduum. Unde qui istam non sequit.r, illam non
assequit.r: hoc

9.a Astutus proponens pars ab eo stabilita ab duplici dolo una, i. ut suam trinam
aug.m et suum catholicorum dogmata ostenderet, ipsam calumniose Aug.no objicibat
ipsi manichaeis esse, ut Iouiniano adhaereret, ex eo ipsi Ecclesiae Aug. non ps.
hoc aliquid boni velles, nisi adjuuet.r a deo qui malum velle non ps. h. a.
Dicebat catholicos esse manichaeos, ps. ut manichaeis mala non ps. velle
nisi malum, ita catholicis suam naam unum semper esse ps malum et
et non posse velle contrarium, si non adjuuet.r a deo qui malum velle non ps.
eos. Iouinianistas appellabat, ps. confitebantur cum Iouiniano post baptismum
voluntatem non nisi velle posse. Item Julianus Aug. lib. 2. operis imperfecti
c. 97. Utrum non multum amet manichaeum, in eo dicis sui secreto, dum
videret.r ipsum hunc ex dogmatum pertinacia mentiat.r nihil aliud
egisti quam ut nomen commutato, idem ps illo affirmabas, astruens. hoc
Ultima denique; pars istius propositionis falsa est in ipsum Ecclesiae ps si hoc prauum
non posse, non esse liberum, ps vt Celestius Pelagiani. Unde Aug. lib. 1. operis imperfecti
c. 102 Ergo non in hoc est arbitrii libertas, ps malum facere non ps. h. a.
Idem in ser. de Gratia: 2. conficta est, ut odium catholicorum quod imponebat
ps existimarent hoc pura non habere in se vitia mortali ps. non ad peccandum
et non peccandum. Unde Aug. c. 98.r ex quo hoc inuenerit voluntatis arbitrio
peccare et non peccare ps. sed alterum horum non facere, nisi adjutus
ab eo qui dixit sine me nihil potestis facere. alterum vero propria voluntate
sine a se ipso, sine ab alio deceptore seductus, ut peccato seruus addictus est.

Ostendo 2.o libelli istius fidei Pelagij doctrinam non fuisse approbatam,
hoc pacto. ~~ps~~; approbat trinam contritae in libello fidei datae Zozimo,
maxime ex epistola illius quam ex Vaticano codice descripsi Baron. ad annum
417. numero 25. missam Aurelio et Patribus episcopis africanis, id dici non ps.
nisi simul dicat.r ps haeresim duplicem approbauisse summum illum pontificem.
alterum quo vult gratiam Dei meritis nostris dari, alterum quo negat originale
peccatum; id vero non admittat catholici; maior certa est. Prior pars minoris
pr., Incepta ista summus pontifex eaque approbat epistolam, quam vna cum
libello suo Pelagius Romam misit, ac libellum istum fidei, ut constat

ex initio epla predicta ad affricanos, non p. autem diej qd Celestianum istarum pelagij trinam Zozimus appellauerit, nisi duab. aggbasse hereses quo vule sdum merita ora gram dari, qd sic ostendo ex verbis ejus epla relatis a S. aug. lib. de grat chri c. 31. V illi inquit qui christianj non sc. deo judicandi et damnandi sc, qs. cum hujusmodi causarum arbitrium pr qd ad sdam vsum posse, male vtunt. libertate concessa; ij vero remunerandi sc. qui bne vtunt. libro vtiq arbitrio meritor. dnj gram et eius mandata custodiunt. Ht qd hoc vero si non sic ipsissima hereses capitalis pelagij, nunquam pelagius hoc rectius fuit. Audiat. Aug. postquam retulit hec verba, nempe inquit manifestum est eam diuro gram dari sdum merita, quamlibet vel qualibet sint, quam tamen non aperte exprimit, cum eos remunerandos dicit qui bene vtunt. libro arbitrio, et ideo merito dnj gram, debitum eis reddi subt. Contrior pars minoris pr. in epla ista summus pontifex aque agbat libellum ac pelagij, sit enim libellus et libellum pelagij una ejusdem pars, et eadem sorte, sententiisq; facta, que libellus ante latus erat continebo: — minatos esse illos viros, tales (hoc est libellum pelagium) absoluta fidei — infamati potuisse, eos quos falsi judices examinabant. nunquam fuisse ab- ecclesia et catholica veritate diuulsos. hoc qd sua expetebat desiderabat eluisse — vt damnanda damnarent. Sequenda sequebant. Atque ij in lib. celestij, negat. peccatum originale: Ergo si Zozimus doctrinam celestij libelli pelagij: approbauit atque trinam qua negat originale peccatum.

Qualis vero fuerit libellus Celestij, docet nos Aug. duob. locis, scr. cap. 6. p 23. libello de peccato originali, in posteriori loco, hec scribit, In libello quem Romae dedit, cum fidem suam a trinitate vnius Deitatis vsque ad resurrectionem qualis futura est mortuorum, de quib. cum nullus interrogaretur, et unde illi nulla questio mouebat. ostium diuro edire explicasse, ad d qd agebat. eius sermo gratie, sitq; vtro inquit gratie fidem questionis natus. de quib. esse inter plerosq; contratio, non ego quasi author alicuius dogmatis, definita hoc authoritate statuj, sd in quo do presbiterum Romanorum forte fuerit, hoc ja prioris mei loco relatis verbis libelli in quib. negat. peccatum originale, scribit qd tunc Celestius nondum in abruptum caeditur, qs. sagittius in eodem libello suo de eusmodi questionib. loquatur — ante prodixerat si forte vt hoib. h. a. ex hoc quippe sagittarius fuisse — partis libelli fidei Celestij: In qa dissensisse a trinitate vsq; ad futuram resurrectionem, in 2. hereses astate pruidam delinare volendo, promisisse ea

de quib' supra nrae illi dicendum, questiones esse potis fidem = qd etiam
aug. c. 2. 3. cit. pro eaturpsrae apud Carthaginem vt sr corrigendus
esse errors, non tamen Tyrum hereseos corrigent.r, et qui correctus fuisse, ita dicent.r
erasse, vt non tamen Rectius iudicarent.r Qn qd denig; errors suos apertius
prodidisse aty; insolentius adjungimus antedicto, qd in nullo loco vestigium
extet confessionis istius Celestij qsum ad dogmata, sed apud vestros ors Pries-
duntanae cuiusq; in dogmate Rectius, in animi submissione catholicè fidei
mentionem.

Ostendo denig; non esse professionem qua solebat vti Ecclesia hr.salis.
qd 3.m supreste pbandum: 1.o qs. nemo Sanctorum patrum, nemo Ecclesiae doctorum,
nemo scholasticorum, illam vnquam citauit, eius ue mentionem fecit, qualis
confessionis Ecclesia fidei. 2.o qs. Pelagius ipse testat.r suam esse, et non
Ecclesia cum scribit: in qua si minus prudenter aut parum caute aliquid
forte positum est, emendari cupim.s ait, qui pelli fidem eandem hinc. h. q.
quicquid est de professione fidei approbatis recepta ab Ecclesia: labitari potuit,
si eum in ea aliquid minus prudenter aut parum caute forte positum fuisse, eum
emendatoni obnoxium. 3.o B. aug. c. 52. de gratia Xti Ecclesiae euidenter
fuisse Pelagij sr non Ecclesiae primorum seculorum, fidei professionem dum
scribit sum a bonitate trinit. vsq; ad resurrectionem carnis: Obscuramus istas
(ostem voluit) sr esse Pelagius illius author esse conuincit.r Et hi Celestij
libelli, qd vidist.r 5.o pars similis aut eadem esse, instrui ex eo verisimile est,
propter hos Aug.ni verba c. 23. de peccato originali cum fidem suam attin. ad
resurrectionem mortuorum qsum diuse uiuis explicasset. h. q. postea Aug. vbi
etiam ea quae de Bapt.mo infantum allegabat, tribut.r aequissimam aty;
imminutam esse hanc de Bapt.mo professionem, cum ipse res a nobis,
non sola verba quaerunt.r, Vtane loquerst. Aug. pr contrastum de
professione fidei Ecclesiae 5.orum seculorum? Re e. testi alcum art.m de lib.
arbitrio exprimens, declarat ambiguum esse: ambiguam ne dicst Aug.
primorum Ecclesiae seculorum fidei professionem? Vrt

Dilus facultas nra Sanctuariorum fidei Lutheri censura anno 1521 pronunciat
qd doctrina haereseschon istius de peccatorum apostolatus esse authore aug. in deum
blasphemia, nullibi autem aug. nisi in sermone 191 de tempore Vrae hanc dimum

Blasphemiam: Ergo Judicio facultatis constitit hæc fuisse recepta ab Aug.no sive diu recepta ab Hieronimo et a Pelagio vt verum est, Itaq. Ecclesia filia Ecclesiæ non vnius Pelagij.

Respdeo facultatem eam respuisse ad eos locos in quib. Aug. habet expresse repugnare Justitiæ et Bonitati Dei vt aliquid impossibile præcipiat, sic Ecclesia de nata et grata c. 69 Ubi Blasphemat quippe quisquis attribuit Deo qd illi non conuenit vel detrahit ab illo qd conuenit. Verum fuisse ab Aug.no post plures mãs diu non pr. sicuti neq; ab Hyeronimo, qm nulla eius aetate Hyeronimi tempora mentio, recepta vero a Pelagio quo forte diu pr. si constat illius fuisse authorem, qd euincere nra plures.

Decr. 2i in Conc. Trid. Sess. 6. cap. 11. habet, Sub anathemate prohibita fuisse a patrib. verba ista, Hominj Justificato mandata Dei impossibilia, vbj vero istud Christi in hac fidei professione approbata a Deo ecclesiæ, recepta promulgata et ab Aug.no et Hyeron. qm non alibj reperiunt. a patrib. damnata sub triplicj anathem.

Respdeo vere a patrib. damnata esse sub anathem verba ista illecta præcise sub anathemate de Justificatis qm de patrib. in Conc. Arausicano 2. congregatis can. 25. definitum est in hunc modum: Hoc etiam secundum fidem catholicam credimus qd accepta per Bapt.mum gratia, omnes Baptizati Christo auxiliante et cooperante, quæ ad salutem animæ possint et debeant si fideliter laborare voluerint, adimplere. De nostra, inquit nobis, nullis præcedentibus meritis fidem Deo amorem sui prius inspirat, vt per Bapt.mum Sacramenta fideliter requiramus, post Baptismum cum ipsius adjutorio, ea quæ sibi Deo placita sunt implere possimus. Hoc can. Patres in Conc. definiunt credendum esse Deum fidem catholicam, Justificatos posse mandata Dei implere, ex eo qd definit credendum aliquid esse Deum fidem catholicam: anathemat. fidei opposita qm qui non credit id qd est definitum, recedit a Deo, atque a Christi mystico corpore, qd est de fide per suam infidelitatem atq; impietatem, De hac definitione respiciebant Tridentini Patres.

Eadem verba de Justificatis in ipsum extendit. in eum locum vt Justificato, damnata sit sub anathemate a istis patrib. nostris nam in libris suis aperte Deum scripturæ impium esse dicere mandata Dei esse impossibilia vt S. Basilio homilia in illud Moysis attende tibi S. Aug.no dum scripsit c. 69. de nat. et grat. qd fortissime credit. Deum justum et bonum impossibilia non posse præcipere. S. Fulgentio c. 32. de fide ad Petrum pronunciante id firmissimum et tenendum et nullatenus dubitandum. S. Hyeronimo ad Pelagianos declarante neminem catholicorum negare posse Deum mandata Dei: ac Arnigi cæteris quib. ea professio

loco axiomatis & propositionis sedej esse. Quare non est qd dicat Patres Tridentinos in aio habuisse respicere ad libellum istum Pelagij & certe qui eum habuerunt editionis cone. Trident. in margine huius loci citauerunt aug. lib. de nat & gra. hyeron. ad Ctesiphont. cone. arausicani can. 25. & comtrib. istius Pelagij, cum nominatim nō ibi sit, qui in locis istis minime reprehat. haec propos condemnata, quam res significata nocie anathematis tegit. in locis istis, qs si idem credit. mandata dij esse possibilia, alienati a libello per impietatem suam qui dicunt ea non esse possibilia: anathema enim qd ligatum est a deo pstr impietatem. Quare ex eo qd de credit. mandata dij esse possibilia sub anathemate prohibitum est dicere mandata dij esse impossibilia: non licet ita puerilitr in voc. cadere dum pcra tradant, si tamen id placeat aduersarijs, quaeram vtrum voces istae anathematizamus, vt anathema sit, ligant. in loco quem citatum est, non dicunt, alioqui sinsib. ipse esse conuincendi cum ibi habat. Item Exteramus eorum blasphemiam, ergo vt habent. non esse vim faciendam in voc. vt concedant necesse esse, cum hunc non fecerit ad suum institutum. Hactenus de libello Pelagij.

Eodem anno, allatis in affrica litteris istis Zozimi de Celestio & Pelagio Verbati Patres affricani, Carthaginem affluerunt, datisq; ad Zozimum litteris, testati sunt in pristino statu eos permittere, donec accuratius de summa rei tantae referretur, Paulo post, missis per Marcellinum subdiaconum litteris, sub instructo se animo talisse indicat, qd nimis credulus fidem in oib. Celesti adhibuisset. Ita pater de epla Zozimi ad eosd. apud Baron. anno 417.

Ab anno 418 vsque ad 425.

Anno Chri 418. Respondet Zozimus affricanis se precum de nimia credulitate sibi obta, Coact. Carthagine cone. vbi conueniunt 214 episcopi a quib. damnant. istum Pelagius atq; Celestius, standum Innocentij sent.ae pronunciat., Julian. Celestius aperte anathematizare quae in suo libello prava posuerat, neque enim sufficere putant, qd se gratulatur Innocentij litteris consentire & prohibitatus fuit; ad extremum cauent a pauis, haec constitutis condemnat. quib. sigillatim damnata S. Pelagij, Celestij; dogmata; Ita Prosper contra collatorem c. 20 Bren Chronico. aug. lib. ad Bonif. c. 5.

Eodem anno Zozimus plenius ac perfectius instructus, per africanorum
Antistitum Litteras, studium de dolis & errori b. Pelagij atq; Celestij, vtil vtsi
Celestium, damnare ea sigillatim quæ a Paulino olim obtata fuerant, sed vt ait
Aug. (lib. 2 Retract. cap. 3.) illo se fulciente & negante oranium, per idem tempus Pelagij prætextas
illi patres innotuit in ipsius scriptis quæ per fidelem de vita ej. lib. de gratia
originali c. 21., quare dignatus est Bonifacium marchionem ac Comitatus, qua cum eo egerat,
repetita illum auctoritate damnauit, lib. 2. ad Bonif. c. 3. et 4. vide
Prosper c. 2. de Ingratis. Sic moderantis suam legem Comitatus fauera,
Vt qui damnato vellent de errore reuelli
decipientis pectora, pullos qui tractent

Condemnationis suam ad totius orbis Episcopos missi, quam Synodus Carthaginensis
nondum dissoluta recepit, et statim clamauit, deq; ea quam gratulatoriam
ad Zozimum miserant Synodicam.
Eodem anno Sixtus presbiter & postea in Romana sede Cælestini successor
qui asserebat se fuisse acerrimum Pelagianismi defensor epla 104. prior anathema
eis dixit in populo frequentissimo: epla 105. Vt vitio sinistræ suspicionis deesse
famam eum diluerit, Litteras Brennorio Aurelio scripsit, quas alacriter Episcopi
africani descripserunt & magno studio per Ægebanem: epla. 104. contra scripto
prolixioni eundem impugnauit errorem quem propugnauerat, qd scriptorem eum in
africam venisse Latinis perfidiæ & bonæ fidei amatorem, Idq; in eau fuit, est
Aug. (nus) expositis celeberrimam illam 105. ad Sixtum epistam, in qua plenius
illum instruit a deceptus Pelagianismum.
Audita ab Honorio impietatis condemnationem illam Zozimi, Sanctio
impiales facta est quæ refert. a Baronio hoc anno, qua iussit Pelagium
& Cælestium urbe pelli, et vt quicunq; sectatores, de eadem hæresi sermonis
facere deprehenderetur ad judicium a quo cunq; deferrent. et accusarentur.
ita vt plenam convictis criminis sibi publicus insequat.; Iussit etiam hanc
sanctionem per omnem imperium promulgari, qd dum repente factum est cunctis
provinciis horribili pelli coepisse; inde Prosper loco citato.

Horrea ejus furtis bene mota tremebat
Clara Ephesus, non passa suis confidere rectis

Cuius meminit Possidius in vita Aug.ni, qui addit hanc fœlicitate factum, vt plures
ad Ecclesiam redirent c. 105.
Hoc ipso anno, Pelagius se sub ambiguitate verborum, a condemnatione conantem
eximere dicendo gratiam Dei per singulos horas & momenta, et actuelle non iam
delere Aug. (Aurelius duos) quorum alterum intellexit de gratia Christi, alterum de peccato
originali.
Eodem anno gratulabundus Hystronimus de condemnatione vitæ scripsit alipio &
Augustino epla 24, cooptanti (congaudens) Vobis, hæresis Cælestina iugulata est.

Eodem anno cum Pelagiani scripsissent Valerio Comiti Aug. asserendo — peccatum originale, nuptias condemnare, huiusq; calumnie accusatione edidit aug. — lib. 1. de nuptiis & concupiscentia in quo ingue 21. retract. c. 53. Bonifatio de bonis nuptiarum, ne putarit eorum esse vitium, concupiscentiam carnis, et lex in membris repugnans legi mentis: quo malo libidines bene vtit. ad filios procreandos — iudicia conjugalia.

Anno 419. Julianus natus Librum prefatum aug. de nuptiis, — voluit illi respondere 4. libris editis. Aug. lib. 1. contra Julianum cap. 10 qd prefatibi summo cum tumore, arrogantia p multis conuitiis, — habet stigmata in aug. libris aduersus illum

Scripsit pretrea Julianus per anno duos epistolas, errorib; maledicentia, calumniis plenas, quarum altera Romam misit ipse, vt quos — posset suos auc inducere aut fecisset, Altera 18 Episcopi partis pelagiani Thessalonicam misere ad Rufinum illius loci Episcopum vt si posset, ad suas partes illum traduceret: In priori epla scripsit catholicos sapere cum Manichaeis qui dicerent naam ex adam — peccato esse corruptam & hanc esse aug. mentem, prolis quidem esse diabolo esse: Patres veteris testamenti nunquam per emendationem fuisse a peccato celebratos, ac ipsos in moderata libidine fuisse polutos & Christum fuisse a peccato immunem, ac denig; baptismum non dare remissionem peccatorum: In posteriori vero adhortat esse orientales Episcopos vt aduersus catholicos quos etiam manichaeos appellauit, insurgerent; Postremum pretuariorum conscripsit, qd sert condamnauisse eum cum quo t. Benigno agens, catholicos negare librum arb. esse adae peccatum; asserere patres sed non recte grece, Deum esse personarum acceptorem, legem esse datam, non ad homines instruendos sed damnandos, ipsum sum sibi contrarium in veteri testamento non fuisse, aplos — prophetas non fuisse spos sed tam alios minores malos: homines in — futura resurrectione inexpertos impleturos mandata dei, hec ola — colligunt. tam ex lib. 4. ad Bonif. contra duas epistolas pelagij ex lib. — contra Julianum.

Hoc anno Alipius Episcopus Romam profectus, Bonifacio papa — comitatus mutuam cum eo misit, dilectionis colloquia: — inter quae, cum haud pro fanatorio mentis aug. facto, Bonifacius iussisset, jubi libros alipio traditos aug. perendat, ad refellendum, qd nocte eius

in illis calomnioſe aby; euidenter eſſe expreſſum, Et non quaſi amicum
qui neſcem de facie notus erat, Lib. 1.o ad Bonif. c. 1.o S. Proſper
contra collatorem c. 11., S.tæ memoriæ (inquit) papa Bonif. piiſſimorum
imperatorum catholica deuotione gaudebat, et contra inimicos gratiæ Dei non
tantum Eccleſiæ ſed etiam ipſius regiis vtebat.r edictis Ergo ipſem cum eſſet doctiſſim.s
aduerſus Lib. pelagij aug. epiſcopi reſponſa poſcebat, Cum tempore a Valerio
Comite aliquis Romæ adhuc commorans chartulam quandam recepit continentem
excerpta ex Iul. Libris: 4. contra aug.num opus de nuptiis Et concupiſ quid
refellendis totum ſe dedit ſcripto Lib. altero de nuptiis, Ergo epiſtam aug.ni
ad Claudium Epiſcopum pſiſtam amb. Lib. aduerſus Julianum.

Anno 423. Reſpdit aug. duas d.s epiſtis Iulianæ ſibi a Bonif. per aliquem
tranſmiſſis, ea q; 1.m Lib. ad Bonif. diuerſis, in quorum primis trib.s eum
reſpdiſſet ad illa quæ catholicæ vtiliæ perperam ſtrictim trib.s a pelagianis
obiiciebant.r 1.o dnum reſpdit quæ ſanctitas ſua, iſti aſſerebant
plena ſuperbiæ Et tumoris.

Anno 424. aurſpit aug. iſtos 4. Lib. Iul. per Claudium epiſc.
quorum Libror. excerpta a Valerio per aliquem recepérant, non eo modo
eſſe quæ ex Iul. dicta fuerant, Vbi cognouiſſet, ſtatuit equid ſe
1.o iſtis reſpdere, ne prædicti Lib. hæc inſcriptis aduerſus Iul.
cæq; pradentibus qd vrebat.r ne falſitatis aby; malignitatis arguerent.r
a Iul. Ergo epiſtam ad Eluad. et Lib. 10 opris imperf. c. 17-20. 423.
hoc opus Iuuen. aug. Lib. 2. retract. c. 62. appellat elaboratum
Lib. certe neq; Iul. neq; pelagianorum, vllus quiſquam contrarium
opponere potuit, neq; putandum eſt abes Lib. Iulian. editus fuiſſe
aduerſus ſex iſtos aug.ni Lib., nam ex Lib. opris imperf. cap. 1. constat
editos fuiſſe ſolum contra 2.um de nuptiis.

ab anno 425. et Sequentibus.

Circa hunc annum, si tamen non antea, ſcripſit aug. lib. de correctione Iuſtitiæ.
Eodem anno aut poſti exarauerit aug. Librum ad Lib. aduerſus monachos nonnullos
Adrumetinos, quorum erat abbas Valentinus. rid ita ſe habuit, delata cauſa
per Florum monachum Iuuenes monaſterij epiſcopi aug.ni ad Iudicium, quam cum
præſeſſet, putauerunt eorum aliquis Iſta commendari grauiùs Dei, vt negaret.r
Adrumetum arbitrium Et conſeſſores in eo iudicij non rediturum Adrumetum priuiq;
ſedum optata eius, hunc turbatum monaſterium, Epiſcopis Italiæ monachi
Vrica non obtenta ad abbatem aug.num remearunt, a quo inſtruct.r Re-

obtinent epl̃am ad valentinum quæ sensum alterius docet ad sextum directe declarat subjicitq; V. melius autm facitis q̃ multum rogo, si ipsum a quo dicunt se fuisse turbatos ad me mittere non grauemini, aut enim non illigit librum meum, aut forte iste non illigitur. epla 46 neq; eo continetur, scripsit aliam quæ est 45. & lib. de grã & lib. arb. quem ad eosdem transmisit, in quib. oib. grãam & librum arb. vult esse conjuncta. Rdr vbi delata sit ad Rumetur per monachos istos, minim quam ingenti gaudio ors profectis sint, oia pacata sit. vt patet ex epla 226, ad florum q̃ attinet, cum iuxta votum Aug.ni ad se missus esse, do reperitur esse catholicus, vt habr cap. 1. lib. de corrept. et grã his verbis: Nam fidem quæ sine dubio vera & prophetica et apostolica, & catholica est, in fratre nro floro reprisse me gaudeo: unde si potuis corrigendi sit, quos q̃dem propitio deo correctos esse iam existimo qui eam non intelligebant, atq; in gratiam flori scripserat valentinus aug.no deq; eo testimonium optimum perhibuisse vt patet ex epla citata. &
Non fui diuturna pars ista in monasterio, alter hospes haud satis efficiam dæ gratiæ gratulans, reperiri commentes esse neminem corripiendum, si obsi precepta non faciat, sed tum modo vt faciat pro illo orandum. 2. retract. c. 67. q̃ commentum veritati contrarium vt eripiret aug.nus ab illius, eorumq; animis, in quos potuisse venire, librum edidit de corrept. et grãa, in quo ostendit, neque grãa prohibiri correptionem, neq; correptione negari grãam. /
Anno 427. alypius in Italiam abiit lib. 2. aug. de nupt. & concup. ad comitem Bonifacium cui Julianus lib. 4. respondet. / Hinc etiam qui refrenare conatus fuerat Leporij pelagiani factam ab Aug.no ad annum istum ad 43.am alij ad 46; Constantium quoq; vitalis quem procurauit aug. ad hunc annum scribit.
Anno 428. exoriunt. Semi pelagiani seu massilienses in gallia vt infra dicemus: circa quem errorem consulitur aug.nus a SS.tis prospero et hilario ab. duos scripsit, alterum de prædestinatione sanctorum, alterum de dono perseverantiæ.
Anno 429. & liber Juliani, Alypius Roma reuertus, descripsit 5. libros aug.ni transmisit promittens alios se citò se esse missurum, et multum precatur esse ne relinquere differat. aug. interim et esse retractandos suis operib. statuit aliquo stilo facere, ad vtrq; opus simul incumbere; alteri diebus, et alteri noctibus scripsit tres libros aduersus libros istos 5. Juliani, quorum duo tantum extant qui vocant. Alteri operis imperf. tres aliqui vel quatuor, vel quidem alio casu
Circa hunc annum dicunt. Celestius & pelagius secessisse in Angliam

ubi totâ insula infecta errore, moriuntur annue mortis incertus
missi s. Germanus antissiodorensis et Lupus cretensis ab aug.no
qui deturbatos haereticos Britanos, ad catholicam fidem direxerunt.
Prosper contra coll. in fine et in Chron. Constan. in vita s. Germ.

Anno 430 vocatur ad con. Ephes. Aug. per Imperatoris nuntium
qui accipit illum vitae functum.
Anno 431. cogitur conc. eph. in quo Pelagius aeque ac sui haeresis
libri condemnati s.

Post obitum B. Aug.ni Massilienses per summum errorem
et calomniam, voce et scripto doctrinam et memoriam eius lacerant,
defenditur a Prospero, de hinc a Celestino, sed de hoc fusius ubi
de semi pelagianis.
Denique damnata fuit haeresis pelagiana eiusque reliquiae
a sequentium temporum summis pontificibus sexto qui ut testis
est Prosper in Chronico, in sua, praedecessorumque suorum sent.a
permansit, nec molientem in communionem Ecclesiae, irrepere Julianum
unquam permisit; Tunc vero evenit quod optaverat lib. contra
collatorem c. 44.o his verbis ut quod operatur est in Innocentio,
Zozimo, Bonifacio, operetur in Sixto, Leone magno, qui epla
86.a damnat episcoporum quorundam incuriam qui etiam probros
ab ea se recipientes absque ulla erroris damnatione ad communionem
recipiebant cum manifestissimo veritatis catholicae periculo,
Gelasio ut constat ex eius epla ad omnes episcopos: quod haeresis
erroris reliquiae in dalmatia et piceno resurgere videbantur.
Et ex duabus aliis ad honorium Dalmatiae Episcopum eadem de
eadem scriptis. Hormisdo ut patet ex epla ad Possessorem
africanum Episcopum. Bonifacio 2.o epla ad Caesarium Arelatensem
in qua confirmat ea quae in synodo Arausicana decreta fuerant;
Gregorio magno locis supra citatis, ubi de concil. Ephes.
Adriano epla ad Egilam Episcopum in hispania, Joanne 4.o
epla quae extat apud Bedam lib. 2. c. 19. de aliis. /

Pelagiani Erroris Varij Status aperiunt. eiusq necessitatem Gratiæ.

Tria sunt inquit Aug. lib. de dono perseuerantiæ c. 2. quæ maxime aduersus Pelagianos catholica defendit fides, quorum est vnum, Gratiam Dei non secundum merita nra dari: quoniam dei dona sc., & Dei etiam gratia construunt. & merita vniuersa iustorum. Illicitum esse: In graeuq; iustitia sine qualibetcunq; peccatis, in hoc corruptibili corpore neminem viuere. — 3.um esse obnoxium nasci hoim peccato, et vinculo damnationis obstrictum, nisi reatus qui gnatione contrahit., regnatione soluatur. A. a. — Tertium istud non est grātis tractatus, sed sola duo s.a, circa 2.um nihil occurrit obseruatione dignum, Quare semper est tum vt de s. dicat., In nrorum statu Gratiæ grauæ negandæ, semper sustinet Pelagiani, semper ijdem varij status erroris istius aperiendi.

Primus Status fuit in quo docuit absolute hominī ad consequendam salutem sufficere vires nas, ac liberi arbitrij; nec gratiam ejus nouis stimus, aut ea in quib. postea, grauius raciocinatus atq; etiam stabilitate commorando. — Ita infert. ex epla Innocent. ad conc. carthaginiensem, ex conc. Diospolitano, ex Aug.no sem. 11. de verbis apli c. 2. & Hieronimo ad Ctesiphontem.

2.us Status est in quo gratiæ necessitatem visus est admisisse Pelagius cum suis, ad id coactus, qs. pij & Catholici pati non possent vt gratiam negarit: ijsdem objicebant pelagium quod contra gratiam starit pro libero arb. Verum falsitatis illam admissionem, aliud vobis ipsa ipsa dicentis: — Gratiæ illorum non stat Aug.ni. Nec iniuste c. 7. Ea ipsa non contra gratiam Dei disputo, qd Liberum arb. defendo; ad quæ Aug.nus videtur accessisse, sed vitium, quasi quæ vanitate, sed frangit. veritate, et infra: Mentem suam aperiunt hoc gesto Pelagiani; Si hoim Deus creauit et hoc Deus Liberum donauit arbitrium, quicquid est hoc, de lib. arb, Cuius gratiæ debet. nisi eius qui eum condidit cum libero arb.: ad quæ Aug. videtur quodo illam gratiam gratiam quidem quæ creatus est hoc, qua hoim sumus, et artiq; cum in diis hoim sum., sed non eum in diis Christiani sumus: Gratiam hoc sensu admisit Pelagius lib. cui respondit Aug.nus quem q; insinuasse de nra Regratia, &c.

3.us Status est in quo fraude delecta, duplicem gratiam distinctam a nra

et libros arb. confutrire esse admittendam, quarum altera esse ad præcepta
vitanda, alt; ad bene agendum: Altra vero ad præteritorum remissionem
p.m. hanc gratiam appellantiam legem alt; doctrinam, meriam vt videlicet
Iquam viâ strata qua ambulare debem.; cum vir. lib. arbitrij, adjutorio
nullo altrius indigentis, sufficiamus nobis, no deficimus in via. Et rum
Golbene trinam dupliem esse distinguidam, altram quæ etiam prophetias
fuit temporib. et hanc vt et legem mosiqam, nonita stricte gratiam esse
nuncupandam; altram quæ sit gratia propriè dicta, et hanc dicebant esse
exemplum Chri dmi, qstrues ille tuo nobis exemplo præluxit.
Aug. hor adiutorium legis alt; trinæ etiam prophetiis fuisse temporib.;
adjutorium autem gratiæ, quæ stricte gratia nuncupat.r in Christi esse manifestat.r
exemplo. lege cap. 40 p 41 lib. de gratia Chri, in quo adstruit hanc
fuisse pelagianæ statum maxime agit.r Stat vero in illo statu pelagiani,
virtutem legis alt; trinæ extollebat, vt quicquid gratiæ alt; charitatis diffusæ
per Spiritum Sanctum s. in cordib. nris tribuit.r, in scriptura id totum legi
alt; trinæ tribuitur. Altra gratia quam in eo statu confitebant.r, est
gratia remissionis peratis, id euidens est ex epist 94, 95, 105. lib. de
natura & gratia c. 26., lib de gratia Chri c. 2. et 37. Sicut gratia remissionis
præteritorum fuerat illos, non tum esse ad peccata præterita, sed etiam ad peccata
vitanda, quidam asserit S. Aug. c. 2. cit. memoria retinentis et reminiscendis
dimissa nobis esse peccata, non præmur. vltrius, non subministratione virtutis
sed verb. scripturæ voluntatis, quid sibi remissione peccatorum præteritorum fuerit
per actus singulos recordantis: alt; fuit eos qd pelagius per singulas horas,
per singula momenta, per singulos actus memoriam esse profitebat.r:
quam gratiam remissionis peccatorum, qua parte respicit peccata præterita,
per illi in hor.a statu admittebant, sive in præcepta non negaturus,
explicabant tum in actu, maxime vt declinemus cautelas, viamq; sibi fuisse
ad stabiliendum suum illud adjutricem, ad non peccandum, et ad bene
juuandum, in recordatione remissionis peccatorum: Sine dicebant Christum
ad tria venisse 1.o ad legem dandam hoib.; 2.o ad remissionem peccatorum;
3.o ad præluendum exemplo.

An vero in explicanda gratia remissionis peccatorum, qua parte respicit
peccata præterita, erraturus pelagius, si quæras? Dicam plane
negantem sent.am, Tum q.a pelagius explicuit gratiam illam per hæc verba,

quæ denotaru graam subsistentiam scilicet in melius, per Christum instaurari naam, et naam instaurari per penitentiam, teste de gra Xti c. 37. Fum maxime qd nunquam B. aug. meminerit aliquis pelagianos tquam male expluantes graam remissionis, qd certe non grauiter misisset, eo q; magis qd Julianus objecerit catholicis negare hoiem in bapt.mo consequi plenam remissionem peccatorum.

Sed quodo iuxta mentem pelagianorum hoc adiuuet voluntatem illiqes, vbi obseruauerit qd B. aug. lib. de gra Xti c. 5. ait qd pelagius tria docuerat; distinctae quib. dr. mandata sicbat implri possibilitatem, voluntatem et actionem, possibilitatem v. g. qua qs. hoc esse iustus datam esse naam à creatore, nec in nra esse potestate: voluntatem vero qua v. g. nullt esse iustus, et actionem qua iustus ipse sit nra esse at; ita nra vt non nisi a nobis esse contingerit; hoc posito dicebat actionem et voluntatem quas nra s.; diuino adiutorio non indigere, solam vero possibilitatem, quae nobis no Deo esset, tam esse inualidam, vt sempes graa adjuuet auxilio.

Quæres Vtrum pelagiani in hoc statu comprehenderint sub lege at; diuina non tum graam exteriorem legis, qua vitia foris prohibet in auxilio; non tum interiorem, improprie dictam, quae malitiosa sequit. ex proponere extrema, ex auditu legis at; diuina. sed etiam graam interiorem proprie dictam qua illustrat. illibatus, sue quae scripturis reuelant manifestat. intus animo?

Respdeo etiam graam interiorem illustrantem illectum, sub noie legis at; diuinae in hoc statu comprehendisse.

P.r, Cum pelagius referente Aug.no c. 7. de gra Xti, se admittere graam quae non in ago tum sed et in dei esse adjutorio, seu explicite adjutorium istud: adiuuat nos Deus per fidem et rel reuelationem suam, dum cordis nri oculos aperit, dum nobis nra peccata occupant. futura demonstrat, dum nos multi sorte et infallibili dono gratiae illustrat illuminat &c. Post horum verborum relationem, Aug. in his uerbis non reprehendit a comdatione legis at; diuinae, et nostra dei adjutorium, multipliciter insinuandum putauit commemorando diuinam per reuelationem per correctorum cordis adaperitionem, et demonstrationem futurorum &c. postque verba Aug. initio c. 7. concludit in hunc modum: Hinc itaq; apparuit hanc esse cum graam confiteri qua detrahat et reuelat Deus quid agere debeam, non qua donat, at; adjuuat vt agam. Inde sic argui, Reuelatio quae donum est multiformo at; ineffabile non esse nisi gratia imperium illustrationis sacrae dictae, non at cognitio quae malitiosa sequit. ad propositum extremam rectitudinis, non qs. dei tale donum, Ergo &c.

4.us denique status haeresis Pelagianae sive in quo post ubiq; condemnatum Pelagium, eius discipuli contenderunt gratiam internam voluntatis esse necessariam non quidem ad initium sed ad perfectionem boni operis. Aug. lib. 2. ad Bonif. c. 5. isti volunt in homine, ab homine incipere cupiditatem boni ut huius cepti meritum, etiam gratia consequantur, si tamen hoc volunt. lib. 4. contra Julianum c. 3.o hanc esse mentem Juliani declarat: sed clarius lib. de gratia et lib. arb. c. 14. Cum fuerint convicti non defensores, sed inflatores, ac praecipitatores liberi arb. quia neq; sera legis, neq; natura, neq; sola remissio peccatorum est illa gratia quae per J. C. dominum nostrum datur. sed ipsa facit ut lex impleatur, ut natura liberetur neq; peccatum dominetur. Cum ergo in his convicti fuerint, ad hoc se convertunt, ut quocunq; modo conentur ostendere gratiam Dei secundum merita nostra dari: dicunt enim, Et si non detur secundum merita bonorum operum quae per ipsam bene operemur, tamen secundum merita bonae voluntatis datur quia bona voluntas inquiunt praecedit orantis, quam praecessit voluntas credentis ut secundum merita, haec gratia sequatur exaudientis Dei.

Sic vero agnoscentes gratiam necessariam esse ad perfectionem, eo principio quo stabiliebant eius necessitatem, maiorem atq; essentiam destruebant, quia dicebant secundum merita nostra dari. hunc aug. lib. 4.o contra Julian. c. 3. sic exclamat non ingrati gratiae Dei, non inimici gratiae Christi, et solo nomine christiani

Atque ex his sequitur quod primus status qui naturam nudam praedicat potest appellari ethnicismus: 2.us qui gratiam naturae extollit, semi ethnicismus. 3.us qui legem commendat, Judaismus. 4.us denique qui aliquam gratiam voluntatis admittit, semi christianismus.

Est

Sectio 2ª

Semipelagianorum Error

Sit nunc patefacta hæc hæretici nonnulli, quorum dogma erat, ad initium salutis non esse necessariam Dei gratiam, sed illam ad profectum, nam in aliquib. dogmatib. cum pelagianis conveniebant, a quib. hauriebant fundamenta sui erroris, in aliis vero discrepabant ab illis, in cæteris idem cum catholicis sentiebant.

Non commemoro eos qui antequam Aug.nus ad Episcopatum fuisse promotus, in hoc errore versati sint; fuisse aliquos perspicuum est, cum in illo tempore desertor Aug.ni vt infra dicetur; qui vero postea ipsem compertos fuisse credibile admodum sit, nomina tamen eorum nota non sunt.

anno 427.

Vitalis

ab Episcopatu Aug.ni primus commemorandus venit qui vt contra eum et ecclesiam Aug.ni ad illum, existimabat vt recte credamus in Deum et Evangelio consentiamus non esse donum Dei, sed hoc nobis esse a nobis, id est ex propria voluntate quam habet in suo corde non esse operatricem, per legem suam, per scripturas suas Deum operari vt velimus, quæ vel cognovimus vel audivimus: sed ei consentire vel non consentire in tantum esse in nostra vt fiat vel non fiat; si autem nolimus nihil in nobis operamur Dei valere faciamus: operatur quippe ille (inquiebat) gratiam in iis est ut velimus, cum nobis nota fuerint ejus eloquia, sed si eis acquiescere nolumus nos, vt operatio ejus nihil in nobis possit effici, et infirmus cui si consentiat qui in ejus libero arbitrio constitutum est, recte vtique dicuntur ab illo dirigi gressus ejus, vt viam ejus velit, cujus divinam vocationem præcedente, subsequente consensione fulciat qui libertate voluntatis vult fieri, si non vult non fiat, pro eo quod profecto gratiæ vel suppliciis resistunt. Et in fine epistolæ Aug.ni sic ea quæ de se audiverat, fatetur fidei vti est etiam initium bonum, hoc est pium velle, non vti donum esse Dei, sed ex nobis nos habere, contendit, vt credere præcipiamus. Cætera autem religiose vitæ bona Deum per gratiam suam jamque fide petentibus quærentibus, pulsantibus, donare consentit. R. a. adstipulatus suam divinam, præstantissimam et plenam scripsit Aug.ni quæ est 107ª, atque ita feliciter, vt Vitalem ab errore revocaverit, neruitque semipelagianismi ossa funditus

ps

Massilienses
anno 428 et sequentibus

Post Vitalem annumerandi S.ᵗ Presbyteri quidam galli, alicubi degebant dicti Massilienses, e quorum numero aliqui sitrunt ad Episcopatum assumpti, quos cum minus recte occasione lib. de correptione et gratia, sentirent circa salutis initium agnouisse hoc anno Prosper et Hilarius relatores Episcopus, ei fuerunt ad aug.ᵐ esse confugiendos tquam ad specialem fidei patronum vt constat. Prosper epla ad aug. id q; eo magis q; eum clari esse et egregij in oi virtutum studio, magnaq; esse de probitate illorum existimatione meminit. Grendum tra. no multitudinem ad se pertraxisse; dogmata eorum disseam.ᵘˢ ex prosphra et Hilario.

Dogmata Massiliens.

Prosper epla ad aug.ᵐ nup.ᵉʳ scripta asserebant 1.ᵒ oēs homines, adam peccante, peccasse, 1 Ro nimirum pr opra sua, sine pr dei gratiam regnatione salvari.

2 2.ᵒ Vtpote horib. propitiationem quae est in sanguine Christi sine exceptione esse propositam vt quicunq; ad fidem et ad baptismum accedere voluerint, salvi esse possint: credituros et in fide perseveraturos prædestinasse ante mundi constitutionem, et eos prædestinasse in regnum suum, quos gratia vocatos, dignos futuros electione et de hac vita bono fine excedturos esse præviderit, fideq; eos hortatu ad credendum et ad optandum divinis institutionib.ᵘˢ admoneri; vt de apprehendenda vita æterna nemo desperet, cum voluntariæ devotioni remuneratio sit parata.

3 3.ᵒ Rejiciebant doctrinam aug.ⁱ de gratuita prædestinatione, contendebantq; nimium ante aug.ᵘᵐ sensum dixisse apls epla ad Rom. quem ille dedit: et fidem catholicam de prædestinatione ædificationi audientium esse contrariam, ac subtractam, si vita sit, non promendam.

4 4.ᵒ aliquos eorum majori ad pelagianismum aurisse, dicendo horib. ad gratiam quae est in Christo per naturalem facultatem pervenire, q.ᵗ se. bono naturæ bene vti S.ᵗ Et practica eos ad sacram.ᵘᵐ regenerationis velint sine pr naturæ legem, sine pr scriptam, sine per evangelicam prædicationem vocari: eorum quippe repelli Deum a vita, sed indefinenter vtpote velle salvos fieri, et in agnitionem veritatis venire, nec obstare q.ᵈ infantes qui nullum habent vsum suæ voluntatis sed tm.ᵘᵐ jam vt alij ad gratiam baptismi.ᵐ vocentur, alij non vocentur, num existendum esse talis prædestinationis talemq; salvari qualis futurus illos in annis maioribus si ad perfectam actualem setatem pervenissent. S.ᵗ præviderit.

5 5.ᵒ gratiam Christi quae eorum est non præmia humanarum voluntatum, sed voluntatibus illis subditam esse quia a deo orta est.

6 6.ᵒ infideles qui dimissis suis pristinis sordibus in gressu vitæ suæ, vel cum quo; apud quos neq; ceu nuq; evangelium promulgatum est præcipuos fuisse a domino credituros et ad veram quamq; gentium ita dispensata temporum ac ministeria magistrorum vt exortura esset bonarum credulitas voluntatum: nec obstare q.ᵈ habet in scripturis Deum velle omnes homines salvos fieri, et in agnitionem veritatis venire, q.ᵈ quidem inexcusabilis sine qui et admixtis vtriq; cultum potestine instruxit intelligentia naturæ,

Et Euangelium ideo non audierint q.ª nec fuerint recepturi.

7 7.º Pro vniuerso humano genere mortuum esse Christum, et nimirum pro eis — a redemptione sanguinis eius exceptum: non tamen renouari singulos si renouentur qd non velint renouari.

8. 9. 8.º Electorum numerum non esse certum. 9.º Cum deo sine qua nullum salutm operatur Bñi sed gratia, et hois obedientia, scirent nolunt esse obedientiam quam gratam — vt initium salutis ex eo qui saluatur non ex eo exigendum sit stare qui saluus et voltas hois dª gratia sibi pacta operum, non gratia sibi tum sibi cum voltatem.

Prosper Carmine de ingratis cap. 10 semi pelag. haeresim describit. et cap. 12

At cap 12. An bonitas dª qdam non desistit ois
velle vocare hoies, sed non simul apta fuerunt
corda, quib⁹ possent eorum dona salubria.

et cap. 13. qd alteri saluentur et alteri non saluentur cum tamen vtrisq; Deus singulos — saluos fieri, refundit in libertatem hois arbitrium.

Libertatq; facit eam non euacuat?

cap. 14. addit eos voluisse vocantis exhortantis Dei assertis hois gratia adiutat arbitrij, cuius Deus donatum seruat et perficit.

Quid sentiat Semipel. ex ipso liberis illigit?

Fit S. Hilario Arelatensi Episcopo, et vt probabile est quondam Aug.ni discipulo, Prosperi ea in quib⁹ consentit cum S. Prospero hic specialiter colligimus

1 1.º qd negarint dari a Deo hoib⁹ voluntatem credendi.

2 2.º qd voluerint in hoib⁹ remansisse aliquid sobrietatis exigui qd per vigorem — prædicandi et corripiendi possit excitari.

3 3.º Sufficere nonnisi sibi ad bonum opus inchoandum (vt et perficiendum, licet sufficiat sibi vt vtili sanari) neq; enim vtile sanari intra aegra computabant.

4 4.º exhibendam esse ab hoie fidem, cuius nam id voluntatis conditionis concessum est, et nullam ita depravatam et extinctam esse nam vt non debeat vel possit sit vtile sanari.

5 5.º perseuerantiam in bonis operib⁹ donari a Deo, sed non perseuerantiam in fide: et ipsam in bonis operib⁹ perseuerantiam talem esse vt eum habita est, possit amitti in actu 2.º Fortunati Scriptiane verba ista: nolunt ita hanc perseuerantiam prædicari vt non vtil supplicibus emittit vtil contumacibus amitti possit, et hanc perseuerantiam in bonis operib⁹ esse et non in fide probat⁹ ex his verbis massilientium vt quib⁹ dat⁹ impetrari dicit, prudenti tamen principis arbitrio tribuat⁹ quando enim prudentis arbitrio nisi ex oratione quae ex fide est? nam fides impetrat. Atque qd hanc perseuerantiam amitti possit in actu 2.º etiam — postquam habita est ipsi existimasse Fortunatum non verba ista, nec cuiquam dari perseuerantiam a qua non ommittat⁹ prauaricari, sed a qua possit sua voluntate desinere et infirmari. —

Et. Certum quidquid libr donatum sit predestinatis, id esse et animae prabiturae —

propria voluntate contendere, qd tum falsum esse si verum putarent cum quosdam
perseverantiam precipisse vt nisi perseveranter esse non possent, et confirmari q. hanc fuisse
illorum mentem ex s. Aug. lib de dono perseverantie cap. 6. et 17. vnde 6. improbabat dimissionem
6 gratie in eam qua 1.o hoi data est, de qua Aug. lib. de corrept. et gratia cap. 11. et 12. vt
sed ad ea collata fuerit perseverantia, non qua fiant vt perseverent, sed sine qua perseverare
non possint, quem autem talem dat adjutorium non autem sine quo perseverantes
justi esse non possint, verum etiam vt per hoc donum non nisi perseverantes sine. quam ex
hac diuisione, consequi esse dicebant quandam desperationem fidelibus, et aliquos ita desperi
vt aut nisi audant, aut si audeant, et credant. hinc est 7. qd volebant in hoc solo 1.o
hoc otium distare quia vt illum integris viribus voluntatis juuarit gratia voluntatem, hanc
7 qua perseverare non potuit: hos autem amissis perditis viribus credentes tamen, non
solum exigua gratia voluntatis verum sufficiens ambulandi.

8 Quam tamen hoc excepto, dicebant se in factis et dictis cum Aug.no quem plurimorum minus diligentium corda turbasse
inuicto huiusce disputationis ab eo

Observandum vero est q. primum illud salutis juncta massilienses comprehendi
tres actus, videlicet fidem, desiderium sanitatis, et orationem, ad gratiam, quam q. ex ipsis istis
clarum est, principium a Deo se ex lib. de predest. ss. c. 3. et de dono perseu. c. 1. et 23.

Receptis duabus libris Prosperi et Hilarii Aug.ni insidiis suarum partium esse ijs
ad quos libri missi sunt, satisfacere, errores reijciendo et dogmata catholica stabiliendo, qd circa finem vitae suae
pro sua eruditione atq; sapientia profecisse duos libros, quorum prioris est titulus de
predestinatione ss. quorum de bono perseuerantiae.

Defuncto vt supra diximus anno 430 Aug.no calumniari coeperunt massilienses
et duos primum eius erroneam esse, damnabilia quedam in libris illius se reperisse
quos capitulorum 13 breuium judicijs publicauerunt. Hinc die s. prosper libello
inserto ad capitula gallorum calumniantium responsionis.

Circa idem tempus Camillus et Theodorus presbyteri Genuenses quedam excerpta
ex libris de predestin. ss. et de dono perseuer. miserant ad s. Prosperum vt per hos errores
de viro illorum sensu, instrueret illos libello quem inserpsit ad excerpta Genuensium.

Anno 431, Cum se imparis agnouissent Prosper et Hilarius qui multa studiorum
errantium Pelagianorum D. Aug. reliquerunt (Inter quos eluebat Joannes Cassianus
ex diacono s. Castoris massiliensis factus presbiter massiliensis) Romam profecti s. Xystum
Pelagium quorundam depositorem, qui illis auditis, catholicam ecclesiam amplexus in qua
dogma catholicum prorsus destruebatur Aug.ni sedo illius personam et doctrinam in ea elogia,
ora occidie, cuius ecclesiae meminit s. prosper lib. contra coll. cap. vlt., Vincentius Lirinensis
adductus Caresse cap. vlt. Phoebius in Bibliotheca sua.

Anno 432. vt probabile est, Prosper qui Aug.num a calumnijs vindicauerat, lo ipsum

coactus est a calumniis fratrij sibi impositis: sed demum capitula errorib illi objecta
a Vincentio, quib. eruditissime satisfacit, ubi ea capitula esse ad capitula objectionum
Vincentianarum, probabile puto id hoc anno factum sed ex posteriori editione a Celestino
ps. in prefatione ad primum scribendo: ex qua libri authoritate se sectam suam
defendere Vincentium hunc esse alium a Lirinensi tradit Baron. ad hunc annum.

Anno 433. Prosper Librum edidit contra coll. hoc est contra collationes Joannis
Cassiani, et maxime contra 13am quas inscribit de protectione Dei, in quo ostendit illum
sub nove abbatis obtrectatione pedetentim in pelagianismum decidere. Et qui primum
eius catholicam esse defenderunt ut Gennadius massiliensis. Ejusdem ejusdem pelagiana
fuligine denigratus esse non secus ac Cassianus Severus Sulpitius, audiat
potius Galasius exprobrans opera prosperi, de opera Cassiani in numerum apocryphorum
referens. Librum post ejusdem Celestini videt correctus Severus: Cui vero Sixti
successoris Celestini Cassianus, cui contra scripsit a Leone magno contra
nestorianos scribere obtemperavit scriptis legitimis libris

Idem Prosper mox libro carmine scripsit de ingratis contra semipelagianos,
Annus invertus Vt et Librorum de vocatione gentium, de epistola vero eiusdem ad
Rufinum, ex valde dubia est, nam ex altera parte videt scripta vivente adhuc aug.o
et coquit in ea Prosper typeam de hoc adhuc in vitis lucentibus; ex altera vero parte
videt scriptam post mortem eius, et hoc anno 433. nam invicem in illa se collationes
Cassiani respicere: id autem contigisse tunc anno ista patet ex eo q. cap. 44.o
coquit de facto assumpto ad pontificatum, at non fuisse factum pontificem
nisi anno 432. docent annales Ecclesiastici, adeoq; hoc tantum anno, mox forte fol
finem praecedentis.

Joannis Cassiani Doctrina.

Cassiani doctrinam seperatim proponim. ut contrast aliqua dissonantia ejus
errorum Massiliensium, Hujus hic est summa.

1. esse in hoc Librum arb. per q. a semetipso bonum et malum velle ac posse
Deus illi concessit, Collatione 13.a c. 12. et gratiam Dei vel negligere vel amare.

2. Hoc Librum naaliter quendam virtutum semina benefitio creatoris insita, quae tamen
nisi opitulatione Dei fuerint excitata ad incrementum perfectionis pervenire non possunt,
ibid. et cap. 8.

3. ex sola facultate libri arb. posse habere charitatem, id colligit ex cap. 14.
collationis citatae ut observat Prosper contra coll. cap. 3.

4. posse hoc naaliter sanctissimos viros ad perfectionem graves tentationes, collatione 13. cap. 11.
coll. 7. cap. 7. et 8. atq; in hoc ps. delinquit eius doctrina a dogmate Ecclesiae Massiliensium
quib. pietatem solum exercitationis in fide sine nobis a nobis, et extra nos a Deo.

5. Deum aliquos nos exercere conatus, et aliquos non prevenire. ps. partem habet cap. 12
et 13. collationis 13.e: 2.am cap. 12, 17, et 18, et hoc est librorum caput in quo dissentit Cassianus

a Massilien.ib. quib. nunquam Deus huius gratiae voluntatis, quis nisi
volentes et non inuitos extrahit.
6. non ita totum esse Dei tribuendum quin aliqua cura et industria seruanda sit
1° libro arb. Cap. 14. Vt obseruat Prosper de gratia 11. c. 5. hoiem posse a semetipso
habere desiderium sanitatis et querere medicum cap. 9. Vt obseruat Prosper cap. 8.
Dei, citati
8° hoi ex nullis conatibus fieri gratiam dari qui Deus bonos conatus nostros
dirigit, confortat prolabentem inuitat ad salutem, cap. 7. et 11. hoc tm conatus non esse
meritorios gratiae sed potius quosdam tantos occasiones ob quas Deus gratuito et pure
nobiscum liberaliter dat gratiam, Cap. 13. et 16. quis nescit semper cap. 13. et 17. non non
lib. 12 institutionum cap. 14.
Denique Cassianus admittit quam inditam inspirationis praeuentiae bonam voluntatem
in hoib. quam amare et neglegere in eorum arbitrio libro arb. Collatione 3.ª c. 4.
Postquam distinxit tres vocationum species, quarum 1.ª est ex Deo, 2.ª ex hoib., 3.ª
ex necessitate. p.ª sic definit ex Deo (inquit) ydem est quoties inspiratio quaedam
immissa in cor nrum, nam nunquam enim dormitantes nos ad desiderium aeternae
vitae ac salutis excitabat, Deum q; sequi et eius in hoiem praeceptis compunctionem
salutarem exhortat.ur, subiungit exemplum esse in Abraham de genitali solo
vocauit, et mox in conuersione B. anthonij cap. 10. de quo monachos colligit. qd
gradum inspirationis diuinae praeceptis, ad viam salutis accessionis. ista etiam magistrio
ipsius Dei illuminatione deducti, ad perfectionem summam beatitudinis peruenimus.
et cap. 12. sine occasione salutis diuersis modis Deum cognoscimus operari, Sta
rum esse occasionib. a diuinitate concessis vel oriri vel remittis familiaris.
Et coll. 13.ª c. 12 manet in hoie semper liberum arb. vt gratiam Dei possit vel
neglegere vel amare.

Faustj Regiensis Episcopi Doctrina.

Faustus ex monacho Lirinensi, prosperi successor in Episcopatu Regiensi, altus huic semipelagianam
erroris antesignanus cum Cassiano, subulcq; etiam aliquos speciales errores quib. detectus fuit a
vulgo massiliensium gradum colligit.r ex duob. lib. quos inscripsit de gratia libero arb. dedicauit
Leontio Arelatensi, et ipsum laudauit vt cogerit cone. pro condemnatione praedestinatorum errores
melius dixisse catholicorum, s. Aug.ni discipulorum primas, quos sub larua haeresis praedestinatianae
calumniabant.r semipelagiani, cogi enim ante tridentinum sicta vlla praedestinationorum (et
deum.r prescius) dein ipsa dedicatoria declarauit se huius concil. iussu scripsisse duos illos
libros et in eis ordinauit illa quae collatione publica probata fuerunt in cad. synodo. Summa
ideius doctrinae proponenda.

Voluit eqdem faustus cum catholicis dari principium originis mortem esse illius poenam, et per
illud idem nec viros fuisse attenuatos: Bapt.mum esse nitrium. Voluit cum massiliensium vulgo
superesse in hoiis primaeuo infirmitatis nonnullas reliquias per quas fit vt initium

salutis sic a nobis tquam a nobis & fidem non esse inter bona opera connumerandam:
Totum non esse tribuendum grae &c. p.a tamen partis non esse soli grae tribuendas.
Deum conabb. Rehemano Laboti Suum Subjungere adjutorium; Facienti qd in
se est ex viribb. nae Atum construe gram Remissionem suam.

Sed Volue contra catholicos et orthodoxos gram naiam ad progressum in
justitia faciendum, esse gram pure extrinsecam: Ex his vib. in duob. Atum commorandum est.

1°. quod Faustus Volutie semper esse nonnullas in hoie primeva integritate religiones
per quas initium salutis sic a nobis tquam a nobis, qd probo ex lib. 1. c. 1. Hesychb.

2°. qd Volutie gram ad progressum in justitia faciendam esse Atum entrinsecam; Probo 1°.
qd gram quam nitiam esse contrdie, in lege Sitam esse docet. lib. 2. cap. 6. scribit Abel
progressum fieri in justitia per legem nae, sed et Abel (inquit) Juvenes plantas
consecrabb. per insitum a Deo gnalibr bonum, id est per propria nitae voluntatis effectum,
Abel
hic ergo cui cognomen fuit justi immaculatae vitae praemia dedit, quae eruditore
justitiae sectator existeret, nisi eum hoc Visionib. inscripta docuisset? Cap. 7.
idem de Enoch tradit; eod. cap. idem de noe, eodem cap. legem molayeam 2.am esse docet gram
his verbis, ideoq; hae motus quae 1.a credit. Jam 2.a est, 2.a inquam non tum lex, sed etiam
grae, quam legem nae aliquoties 1.am gram appellat hoc cap. 7.
Probo 2°. qd explicando haec verba psalmi 126. nisi dominus aedificaverit domum, qd alii intelligendum
de grae. Ser Equit. lib. 1. cap. 11. inquit alibi dicens gressus Salvatoris quam per
labores et offricia sacerdotem, per ministeria exempla SS. per agonem virtutis, et
martirum mortes? proximediate posse dispensare istud esse gram per quam Vig; ad omnem
laborem sobrietatem vitaq; jucundam laborat.

Ex quibb. colligere est quam longe est a Veritate inter catholicos scriptores Faustus
a nonnullis quam etiam ridiculè ex eo qd tquam S.tus collator in diaecesi Rhegiensi,
Volue alij inferre qd in lib. suis fuerit orthodoxus, quasi vero non potuerit errata sua
corrigere p vitam in statu laudere.

Sed nisi hoc sufficiant, sufficere saltem illis debuit qd ex catholicis scriptoribus
S. fulgentius 1. libros adversus duos istos, D.S. Aselus alsimus Viennensis antistes
iste adeo in Chronico ad ann. 496.tum &c. et orthodoxiae zelator maximus epla ad
Florentinum, in qua egregie qdem resistit Faustum, sed minus solerter nestorianos,
qui transit ad ptes Eutychianorum, qd S. Isidorus cap. 13. lib. de Viris illustrib.
scribit S. aug. fulgentium Fausti pelagiana gravitati consentientis profundam calliditatem
detexisse, qd Ferrus Diaconus, una cum aliis in eau fidei Romam missis, in fine libri de
incarnatione p grae, quem ad S. fulgentium alios; africanos Episcopos direxit, anathema
fausto dicentes qd Episcopi africani, exulti in sardinia epla sua synodica sic loquuti sunt.
Qui (scilicet fulgentius) adversus duos libros Fausti galli, 7. libros edidit, quos cum
eorum sectatoribus, agnoscitis protinus quidam memorati Fausti commenta Veritati contraria

catholicae fidei penitus inimica discutio prodidit &c. quod denique Gelasius can. eiusd. fausti opera pronuntiaverit esse apocripha.

Semipelagianorum Condemnaones

Superiori articulo observavimus a plurib. summis pontificib. Pelagianos, eorumque reliquias fuisse proscriptas; quare cum semi pelagiani sint, dicantur quoque Pelagianorum reliquiae, manifesta est eorumdem in praefatis summis pontificib. condemnatio. quae enim condemnaones in Pelagianos cadunt ante natos semipelagianos, ea cadunt in ipsos, eo siquidem devolvitur tota semipelagiana doctrina ut asserat graam sdum merita nra dari.

Sed alia est peculiaris eorum condemnatio facta in conc. Arausicano 2. sub Felice 3. anno Chri 529. quod conc. authoritate aplica a Bonif. 2. felicis successor confirmatum fuit ut constat ex epla quam ea de re ad Caesarium arelatensem scripsit.

Utraque vero Pelag. sc. ac semipel. haeresis fuit scripta ab ultima synodo oecumenica sess. 6a can. 1. 2. et 3.

Quaestio Theologica circa Sensum Semipelagianorum proponitur et Solvitur.

Ex dictis duo sunt semipelagianorum genera, quidam enim contendebant per naam gratuito in creaone concessam, hominem ad bonum ac malum prorsus esse indifferentem, et accedente praedicationis ac doctrinae adjutorio perfectam justitiam assequi posse. Horum meminit S. Prosper epla ad Augustinum his verbis: quidam vero horum in rrum a Pelagianis semitis non declinant &c. alii vero ad faciendam justitiam graae christi adjutorium cum Ecclesia catholica requiri praedicabant, sed tamen ad aliqua leviora volebant graam christi non esse necessariam.

Haec ad quae volebant semipelagiani isti posteriores graam christi non esse necessariam duo sunt, initium fidei et perseverantia in fide.

Quantum ad initium fidei volebant esse a nobis ipsis ex nobis, esse a natura, esse à libero arbitrio, non esse donum Dei, non esse ex gratia, &c. hoc initium est voluntas credendi.

ita Prosper epistola citata: Cum duo sint quae humanam operentur salutem, Dei scilicet gratia, et obedientia hominis, priorem volunt esse obedientiam, quam gratiam, ut initium salutis ex eo qui saluatur, non ex eo credendum sic stare qui saluat, Re voluntas hominis diuinae gratiae sibi pariat operam, non gratiam humanam sibi subjiciat voluntatem. Et postea, si principium salutis male in homine collocatur, si a semetipso inchoare male credatur. Hilarius epla citata: Unde consequens putant exhibendam ab eo fidem, cuius natura id voluntate conditoris concessum est: et nullam ita depravatam vel extinctam putant ut non debeat vel possit se velle saluari. Propter qd vel sanctr quis a sua vel si nolit cum sua aegritudine puniatur. Nec negari gratiam, si procedere dicatur talis voluntas quae tantum medicum quaerat. S. Augustinus cum in errore semipelagianorum esset, sic illum exponebat quondam testatr lib. de praedest. SS. cap. 3°. ut praedicato nobis Euangelio consentiremus nostrum esse proprium et nobis ac nobis esse arbitrabar. Cassianus, per naturae donum nonnunquam bonarum voluntatum prodire propria principia: quam doctrinam considerans S. Prosper cap. 9. contra collatorem ait, doctq; habere hominem a semetipso desiderium sanitatis. S. Fulgentius lib. de incarnatione et gratia cap. 17. 18. de his loquitr in hunc modum, si quosdam ergo sdum opinionem eorum necessarium esse velle credere prius quam Dei gratia nos incipiat adjuuare &c. can. 4°. conc. arausicani damnantur asserentes Initium fidei naturaliter nobis inesse: hoc vero canone, nemo negauerit damnari semi pelagianos Et epistola Bonifacij 2'. ad Caesarium, Indicas quod aliqui Episcopi Galliarum cum caetera iam bona ex Dei,

acquieuerint gratia prouenire, fidem tum qua in Christum credimus naturæ esse velint, non gratiæ, & hominibus ex Adam, quod dici nefas est, in libero arbitrio remansisse, non enim nunc in singulis misericordiæ diuinæ largitate conferri.

Quantum vero ad perseuerantiam in fide, idem quod de initio fidei sentiebant. Id probo breuiter ex Augustino lib. de dono perseuerantiæ cap. 17. 19 (inquit) qui solum initium fidei & usque in finem perseuerantiam sic in nra constituunt potestate ut Dei dona esse non putent, & postea nolunt hoibus prædicari dona Dei esse ut veniatur ad fidem & permaneatur in fide. & iterum, neq; isti ad sola illa exhortant.r dona quæ non a Deo dari, sed a nobis esse contendunt, sicut initium fidei et in ea usq; in finem perseuerantia; et cap. 21. Inter initium fidei et perfectionem perseuerantiæ, media sunt illa quib. recte viuimus, quæ ipsi etiam donari nobis a Deo fide impetrante consentiunt. Hinc enim infertur quod istam in fide perseuerantiam, sicut initium fidei non putabant esse Dei dona, sed existimabant nobis inesse ex nobis.

His præsuppositis Quæritur apud Theologos utrum quando Massilienses dicebant initium fidei esse in nobis ex nobis, esse a nobis et non a gratia, esse a nostra voluntate præcedente gratiam, inesse nobis naaliter: hos & similibus loquendi modis excluderent quodlibet auxilium, gratiæ initium, ita ut putarent initium fidei esse ab homine sine qualibet gratia interna: an vero excluderent solam gratiam Christi seu auxilium quo: quidam putant illos omnem gratiam

internam exclusisse: alij vero censent exclusisse solam gratiam Christi seu gratiam praemouentem atque praedeterminantem humanam voluntatem, quam alio nomine appellant Auxilium quo, & non eam gratiam quae determinatur a voluntate seu quae dat homini posse si velit, sed non velle, quod velle relinquit in eius libero arbitrio: quamq; alio nomine appellant Auxilium sine quo, supponant enim doctrinam Augustini libro de correptione et gratia capite 12. his verbis: Ipsa adjutoria distinguenda sunt. Aliud est adjutorium sine quo aliquid non fit, & aliud quo aliquid fit. & capite vndecimo, Prima gratia quae data est primo Adam est ea quae fit vt homo habeat iustitiam si velit. 2.a ergo plus potest, qua etiam fit vt velit, et tantum velit, tantoq; ardore diligat vt carnis voluntatem contra concupiscentem voluntate spiritus vincat. Et rursum, ~~declarat~~ Dederat adjutorium sine quo in ea bona voluntate non posset permanere si vellet, vt autem vellet, in eius libero reliquit arbitrio. Nunc autem tale datur non solum sine quo permanere non possumus etiam si velimus, verum etiam tantum ac tale fit vt velimus. Est quippe in nobis per hanc Dei gratiam in bono recipiendo perseuerantes tenendo non solum posse quod volumus, verum etiam velle quod possumus, quod non fuit in homine primo. R. A. hoc autem auxilium quo aliis nominib. appellatur gratia liberantis, gratia

curationis, gratia medicaminis, apud August.^um Fulgentium & alios.

Nostra sit propositio. Semipelagiani posteriores seu qui non ita ut alij ad pelagianismum accedebant, per modos istos loquendi non excludebant auxilium quod libet internum gratiae, admittebant enim auxilium sine quo, sed excludebant auxilium quo seu gratiam Christi.

Antequam probetur nostra conclusio, observandum est quod juxta modum loquendi S. Aug.^ni et caeterorum Patrum, summorum pontificum & conciliorum, per phrases istas vel similes: Bonum opus est ab homine, sic per liberum arb. per vires liberi arbitrij, per naturalem virtutem (possibilitatem naturaliter &c.) non excludi quod libet auxilium gratiae internum quia non excludit.^r auxilium sine quo; sed solum auxilium quo. Aug. lib. de natura et gratia cap. 43. quis nescit eum (scilicet hominem) sanum et inculpabilem factum, et libero arb. atque ad juste vivendum potestate libera constitutum? sed nunc de illo agit.^r quem semivivum latrones reliquerunt, qui gravibus saucius confossusque vulneribus non ita p.^t ad justitiae culmen ascendisse sicut potuit inde descendere. ibi dicit.^r homo sanus libero arbitrio et potestate libera constitutus ad juste vivendum, non autem homo lapsus et saucius: quamvis de fide sit in homine lapso esse voluntatem per quam ex gratia medicinali Christi quae non officit libertati potest juste vivere. quod enim non excluderet eo loci Aug.^nus quamlibet gratiam internam patet ex verbis istis capitis 48.^i Si de si de integra sana hominis natura loqueretur, quam modo non habemus, nec sic recte diceret quod non peccare nostrum tum modo f. sit

quamuis peccare nostrum esse, nam et ibi esse adjutorium
Dei Et tum lumen sanis oculis quo adjuti videant se praeberet volentibus
Re cap. 51 Cum Pelagius dixisset ipsam non peccandi possibilitatem
non tam in arbitrij potestate, quam in nostra necessitate esse: ait
Augustinus vt cunque id acceptari posse si de natura sana et inculpata
sermo esset vt cunque inquam quia et adhuc necessarium est auxilium
gratiae sine quo non, quemadmodum oculo quantumuis sano
necessarium est lumen extrinsecum, non per quod videat, sed
sine quo non videret, quod est exemplum Augustini loco
mox citato. Lib. de correptione et gratia cap. 10. saluberrime
Confitemur Deum sic ordinasse angelorum et hominum vitam
vt in ea prius ostenderet quid posset eorum liberum arbitrium;
Deinde quid posset suae gratiae beneficium, Justitiaeq; judicium.
Postea de bonis angelis ait quod per ipsum liberum arbitrium
in veritate steterunt: Et de hoie sano, quod per ipsum liberum
arb. potuisset perseuerare, et tamen vt ait cap. sequenti,
ita per liberum arbitrium perseuerare potuit vt tamen non
sine gratia: Licet vero sine gratia perseuerare non posset,
dicitur tamen in eius libero arbitrio fuisse vt perseueraret,
quia gratiam perseuerandi deliquit in hominis sani libero arb.;
ea quippe erat, non quae dabat velle perseuerare seu id quo
perseueratur, sed tantum possibilitatem perseuerandi seu
perseuerare si velit, seu id sine quo perseuerari non potest
vnde capite sequenti: datum est adjutorium perseuerantiae
non quo fieret vt perseueraret, sed sine quo per liberum
arbitrium perseuerare non posset; Et ibidem, vt
perseuerare vel non perseuerare in primi hominis
relinqueretur arbitrio, tales vires habebat eius voluntas
quae sine vllo fuerat instituta peccato. Lib. de dono perseuerantiae
cap. 7. Non est hoc (scilicet perseuerare seu non discedere

a Deo) omnino a viribus liberi arb. quales nunc sunt: fuerat in homine antequam caderet; post casum autem hominis, non nisi ad gratiam suam voluit Deus pertinere ut homo accedat ad eum, neque nisi ad gratiam suam voluit pertinere ut homo non recedat ab eo. S. Prosper contra Collatorem cap. 18. dubitare fas non est hominem primum tale accepisse liberum arb. ut si auxiliantem sibi dominum non desereret, posset in bonis quae naturaliter acceperat perseverare quia vellet, sed ipso libero arbitrio quo quandiu voluit bonus mansit, a proposita lege discessit. S. Fulgentius de incarnatione Re gratia cap. 22. nam utique naturaliter homini cum caeperit in Dei filium credere, si posse credere in conditioneq; hominis datum non esset, nunquam peccatum de infidelitate contraheret; atque hinc est quod Richardus de S. Victore eruditissimus in doctrina B. Augustini tractatu 1.° de statu pri hominis cap. 20 scribit: primam gratiam (id est gratiam status justitiae originalis) vocamus potius naturam quam gratiam: Cum ergo dicimus hominem ante peccatum aliquid boni potuisse per se ipsum, nihil aliud dicimus quam potuisse per naturale bonum. Sic cum negamus aliquid boni eum posse ex se ipso, sub intelligimus eum iam nihil boni posse ex solo naturali bono. Sed nunquid dicimus eum nihil potuisse ex natura, hoc est 1.a gratia antequam natura esset corrupta? sed si aliquid boni potuisset ex ipsa conditionis suae natura accepit (hoc est) quod peccando amisit

Celestinus papa epistola ad episcopos Galliae cap. 4.° pronunciat in praevaricatione Adae, omnes

homines naturalem possibilitatem et innocentiam perdidisse, quo nomine (possibilitatis naturalis) nihil aliud intelligi potest quam potestas cogitandi, volendi, et agendi recta, hæc vero non excludit auxilium sine quo.

Concilium Arausicanum 2.um can. 25. definiens per peccatum primi hominis ita inclinatum et attenuatum fuisse liberum arb. ut nullus postea aut deligere Deum sicut oportuit, aut credere in Deum aut operari propter Deum quod bonum est posse nisi gratia cum et misericordia divina prevenerit: manifestissime significavit ea omnia potuisse fieri per liberum arb. quando non erat attenuatum sed sanum atq; illæsum: et tamen non absq; divina gratia ut definit.r ab eod. concilio can. 19. sed clarius verbis istis sequentib. Unde Antiquorum Sanctorum multitudini fidem non per bonum naturæ prius in Adam datum fuerat sed per gratiam Dei credimus fuisse collatam. Hæc enim fidem in Adam per bonum naturæ ipsi concessam. hoc præmisso.

Prob.r nra propositio 1.o Cum semi pelagiani vellent initium salutis esse ab homine ex eo quod non penitus attenuatum et infirmatum sit per originale peccatum liberum eius arb., sed primævæ ipsius integritatis reliquiæ super sunt satis potentes ad initium fidei, non magis excluserunt gratiæ adjutorium in homine

lapso ad inchoandum, quam in homine sano ad
et inculpabili: atqui hominem sanum et in-
primeua integritate constitutum Massilienses
nunquam dixerunt non egere gratiæ internæ auxilio
sed cum catholica Ecclesia senserunt quod ita per Deb.
arbitrium et naturæ bonum potuit bonum facere
ut tamen non sine gratia quæ esset auxilium sine quo:
Ergo quando dixerunt initium fidei esse ab homine,
in esse hominis naturaliter, in esse per naturalem
possibilitatem Dei, non excluserunt internum divinæ
gratiæ auxilium sine quo:
Maior certa est quia dici non potest quod viri
eruditi qualescunque Semipelagiani existimauerint
liberum arb. attenuatum et vitiatum minoribus ad bona
opera faciunda auxiliis indigere, quam egeat ad eadem
bona opera faciunda liberum arb. illæsum a sanum
et in esse majorem virtutem reliquiis naturalis possibilitatis
quam ipsi naturali possibilitati integræ et completæ.
Minor vero probatur. Tum quia S. Prosper et S. Hilarius epistolis
suis in quibus sigillatim Massiliensium doctrinam proponunt
non enumerant inter illorum errores istum videlicet quod
homo in statu justitiæ originalis constitutus non egebat
ad bene operandum gratiæ interna adjutorio: Tum quia
ex epistola S. Hilarii constat quod divisionem gratiæ in
gratiam primi hominis et hominis lapsi molestè ferebant
Massilienses, non in eo quod existimarent gratiam Adamo
non fuisse collatam, sed in eo quod putarent Sanctæ
Augni doctrina de gratia ad perseverandum hoc lapso

necessaria, desperationem hominibus exhiberi: Etiam denique quia B. aug.nus neque epla ad vitalem neque libris de praedestinaone SS. Re de dono perseveran.ae quae st. opera in quib. totus fuit refellendis erroribus semipel.rum pbat hoiem in statu justitiae originalis opus habuisse graae interioris auxilio, qd tamen illi fuisset prae caeteris ostendendum si negavissent semipelagiani

nec est qd dicat aliquis esse quaedam fundamta sustinendi semipelagianos existimasse graam interiorem non fuisse neriam hoi constituto in statu justitiae originalis 1.o in verbis istis hilarij. Unde in hoc solo volunt (massilienses) a 1.o hoie oium distare naam, ut illum integris virib. voluntatis juvaret graa volentem, sine qua perseverare non poterat: post autem amissis perditis virib. credentes tum, non solum erigat prostratos, verum suffulciat ambulantes. quorum verborum videt.r esse hic sensus qd 1.o hois naa virib. integris voltatis bonum velle posset, volentem vero juvaret graa, nunc autem voltas laesa ac vitiata, possit tum velle credere, credentem vero graa Dei erigat sustentet. 2.o in verbis s. aug.i lib. de praedest. SS. c. 5.o quib. ait absurdum esse suspicari naalia aliqua munera quib. unus homo ab alio se discernat, sive ipsam totam perfectamq; naam, qualis in prima condi.one donata est, sive vitiatae naae qlescunq; aliquias. hinc enim s. aug.nus innuit massilienses existimasse hoiem tum in naa perfecta, tum etiam in vitiatae naae reliquiis potuisse se per munus aliquod naale discernere. 3.o denique 4.a canon. 19.us conc. arausicani definit naam hoiam etiam si in illa integritate in qua est edita permaneret, nullo modo se ipsam creatore suo non adjuvante servaturam.

Non est Inquam, quod id dicat.na 1.o verborum S.ti
hilarij sensus est ut cuicumque legenti facile constabit,
putauisse Massilienses primi hois Innocentis conditione
In eo differre a Conditione hominis lapsi, quod cum in 1.a
Conditioe vires essent integra, gratia nria in hoc
statu ad quodlibet faciendum cm ad perseuerandu
In bonis operibus erat ttm auxilium sine quo bonum
opus fieri o p.t: in statu vo naa lapsa satis inee
virium ex reliquiis 1.a integritatis ad credendum, sed
requiri praterea gratiam quae et prostratos erigat et
suffulciat ambulantes.

2.us Locus o magis fauet adrijs Imo nra doctrinae
fauet potius. nam sensus augustini e ttm quod neque
per id quod habuit homo in 1.a conditione, neque per
id quod ex vitio relictum est in naa, p.t sese ab alio
discernere: q.a per haec dona quae omnibus coia s.t
hominibus, o discernuntur hoies ab hoibus neq. vo,
id scripsit Innuendo Massilienses existimasse hoie
In vtroq. statu se discernere per naam sine graia,
sed ttm ut defenderet massilienses pnuntiantes in
epla hilarij locum hunc apli: quid habes quod o
accepisti? o poe dici fidei initio; cum in eadem naa
remanserit, licet vitiata, quae prius sana et
perfecta donata sit: hunc inquam locum contra
mentem apli ab illis induci. quia ibi aplus totus
est ut contra superbiam humanam loquatur, doceatq.
nequisquam in homine sed in dno glorietur: et ubi ait
quis n te discernit? statim addidit, quid au habes

quod ō accepisti & ab illo qui te discernit ab alio:
q.ᵘᵐ neque de naā perfecta neque de naā vitiata
seu naā integra reliquijs poē dici ad mentem apli;
quid habes qd ō accepisti? se ab illo qui te discernit
ab alio, cuj non donauit quod donauit tibj: q.ᵃ
nimirum ea ō accipimus per quae ab alijs discer
namur, quae sunt nobis communia cum illis, in hoc
vō locus ille nos faue, qd perfectam naām qualis
In 1.ᵃ Conditione donata est per quam pt. fidj
bonum opus, appellat Aug.ˢ donum dej naāle, non
minus ac vitiata naā reliquias iuxta modum Cōem
Loqdj tam orthodoxorum quam hetherodoxorum:
3.ᵘˢ deniq locus aeque est extra ppositum ac alij
duo, nam 1.ᵒ nemo nescit in arausicano Concilio ō
ttm damnarj dogmata semipelag. sedem ea pelag.ᵐ
dogmata in quibus a massiliensibus dissentiebant
sic Can. 2.ᵒ asserit.ʳ peccatum originale &c. q.ᵗᵉ
ō est qd Canon 19.ᵘˢ dicatur factus contra massi
lienses et certe in epla 106.ᵃ aug.ⁱ ex qua desumpta
sunt istius Canonis ipsa verba, ag.ᵗ contra Pelag.ˢ
2.ᵒ Canon iste est ttm de auxilio gratiae quod
homini integro pronunciat.ʳ nrium ad pseuerandum
In sua integritate, et ō de graia neāte ad initium
boni operis in hoc statu lapso, ab eis mox dicendis ō
negabant pelagiani gratiae interioris neātem in hoīe sano
ad perseuerandum.

2.º probatur nra ppoo. Semipelagiani contra quos disputat
B. aug.s libris de praedestinaoe ss. p de dono pseuerantiae
eodem modo dicebant perseu.m in fide ee o nois et o ee
dei donum, quo ee a nois et o dei donum ipsius fidei
initium, ut constat ex cap.e 17.º et 21.º libri de
dono perseu. a nobis supra citati: atqui quando
dicebant pseuer. in fide ee a nobis et o ee dei donum
o excludebant gratiae interioris auxilium sine quo
non: go neq. cum docebant initium fidei ee a nobis et o
ee dei donum minor pbr. quo contendebant hoie ex
reliquiis primaeua integritatis et o ex dei dono poe perseu.e
illi tales volebant ee reliquias qualis erat primaeua
integritas quarum s.t reliquiae: atqui primaeua integritas
ad pseuerandum in fide o excludebat, imo includebat
graia interioris auxilium sine quo non ex mente
semipelag. qd patet ex verbis istis Eyla hilarij supra
citati: ut illum integris viribus iuuaret graia
volentem sine qua perseuerare o poterat. ecce
gratiam sine qua homo integer pseuerare non pt.
etiam ad mentem semipelag. go &c

3.º pbr. Ex s.to aug.º qui lib.º de dono pseuerantiae
cap.e 7.º refellens errorem semipelagianorum de
pseuerantia in fide ait, quod si homo eet adhuc in
sua primaria integritate vera eet illorum sententia:
sed q.a attenuata est vitiataque naa, o ee veram sed
erroneam non est hoc (se o discedere ad ea seu

perseuerare ꝯ oio in viribus liberij arb. quales nunc s.t, fuerat in homine atquam caderet: quae tn libertas vltis In illius 1.a conditionis praestantia quantum valuerit apparuit in Angelis, qui diabolo cum suis cadente in veritate st eterunt et ad securitatem perpetuam o cadendi, in qua nunc ee eos certissimi sumus, peruenire meruerant. post casum autem hominis non nisi ad gratiam suam voluit ptinere ut hoo accedat ad eu neque nisi ad gratiam suam voluit ptinere ut hoo non recedat ab eo. Inde sic argtor. quod dicebant semipelag. de Initio fidei et pseuer. in fide in hoie lapso, o pt. ee verum de homine integro, nisi admitterent in hoie lapso aliquod interioris gratiae, auxilium semipelagiani sine quo non, qdoquide tale auxilium fuit narium in hoie Integro: atqui stus aug.s asserit doctrinam semipelagianam de Initio fidei et pseuer. in illo, fore veram si de hoe atqua caderet, sermo ee: go ex mente sti aug.i semipelag. contra quos disputabat, existimabant, initium fidei et pseuer. in illo ee a nobis, ut tn aliquod admitteret gratiae interioris auxilium sine quo homo nec credere Incipit, nec pseuerat in fide,

4.o pbr. ex s.to prospero qui conformiter beato aug.o magistro suo contendit semipelagianos id modo sentire de hoie lapso quod fuit in homine integro. sanctus prosper ronsione ad 8.um capitulum

gallorum: neq. hæc dona (qbus possumus cogitare dicere et agere) ita ex deo ee opinemur, ut quia ipse naõe nrã author est, per condiõem iam hæc contulisse videatur, quia dedit quidem ab initio hanc hoj facultatem, sed oes eam in illo amisimus in quo oes peccauimus, unde alia Creaõe, alioque ppio renouarj egemus in Xo, in quo sumus noua Creã, nouumque figmentum, et cap. 42.o de ingratis,

Nam si nunc illæsis etiam vigor ille maneret
In quo Insons naa fuit, sua quemque vltas
Conciliare deo, poenaque absoluere poet

Et postea rationem dictj affert his verbis,

quoniam sapia dia sana

Sana fides, sanum arbitrium mens libera morbo
vitam agerent summorum participatum,

Inde sic argtor facultas ad initium fidej quam admittebant semipelagianj teste prospero est eadem quam ab initio atque in 1.a Conditione deus hoj dedit; quæ aũ hoj in 1.a Condiõe dedit, ea o fuit nisj voluntas, instructa interioris graæ auxilio

Instructa interioris gratiæ auxilio sine quo o pt. initium fidej habere: go semipelagianj ad initium fidej o excludebant, imo includebant interioris gratiæ auxilium sine quo non

5.o Cum semipelagianj ideo ttm existimarent,

Initium fidei et pseuerantiam In illa esse ab
homine et o dei donum q.re putabant ex gratia quam
propugnabat Aug.s narium esse quandam desperatione
hominibus exiberi non habentibus illam, et amitti
liberum arbitrium ab habentibus exortationes quoq.
Correptiones et omnia bene viuendi praecepta subuerti.
ut constat ex eplis prosperi et hilarij, illi solam
gratiam negabant ad quam putabant sequi desperatione,
amitti liberum arbitrium subuerti exhortationes
Correptiones atq. praecepta, sed o erant adeo obtuso
acio, ut existimarent hominibus desperatione exhiberi,
si admitteretur gratia interior superstes ex 1.a
Integritate in singulis per quam et velle credere
et in fide pseuerare poterant, sed tm si admitteretur
gratia, quae o esset singulis collata et tn quae naria
ad fidei initium et pseuerantiam existimaretur:
similiter o existimabant per eam gratiam liberum
arbitrium deperdi quae submissa est et subdita
libero arbitrio sed per eadem solam quae indeclinabiliter
et insuperabiliter flectit illud: uti neque subuerti
exhortationes, Correptiones et praecepta, supposito qd
detur singulis hominibus gratia interior commissa et
subdita libero arbitrio: go semipelagiani ad initium
fidei et pseuerantiam in illo non negabant gratiae
Interioris auxilium, sine quo o, cujus videlicet
naa sit ut committatur et subdatur libero

arb.

6.° per ex ipsorum semipelagianorum verbis.

Gennadius Cap.e 21.° lib.° de dogmatibus ecclesiast.: Manet utique ad quorumdam salutem arbitrij libertas, id est rationalis voluntas, sed admonente prius deo et invitante ad salutem, ut vel eligat vel sequatur, vel agat occasione salutis, hoc est inspiratione dei: Inde sic argumentor. apud Concilia et patres noie inspirationis illigitur gratia interior ut fatentur adrij: ergo Cum gennadius ad initium salutis admittat inspirationem dei, ad illud agnoscit aliquod interioris gratiae auxilium,

Nec est quod rondeas gennadium quidem fuisse semipelag. ob defensam alibi semipelagianam doctrinam sed o ob doctrinam cap.e illo 21.° libri de dogmatib.s Ecclesiasticis propositam nam in illo cap.e ipsissima massiliensium doctrina adeo clare continetur, ut doctores Louanienses ante centum annos ad marginem apposuerint caute legendum esse hoc caput et quae sequuntur a verbis istis: non tn ad obtinendam: usque ad caput 52.m, antidoti loco interiecta fuerunt ab aliquo erudito auctore propter praecedentes errores, maximeque eo in cap.e contentos. ac certe ut ijdem obuauerunt neque meminit peccati originalis neque baptismi infantium collati in remissionem peccatorum, cumque noiet plurimos haereticos, haec et de pelagio: denique

Inculcat aias o ee extraduce eo quod sciret pelag.
Inde suum dogma statuere, sed n quis neget semipelag.
ee istud. hoo postquam cecidit naa bonum perdidit
pariter et vigorem arbitrij sed o electionem, ne o eet
suum quod euitaret: quid n est perdere vigorem arbitr.
sed o electionem, nisj hoie ex reliquijs integritatis
habere qd eligat credere, at non ex gratia xj libera-
trice, seu ut loquuntur epla ad hilarium, ut velit
uel nolit admittere medicinam? et quid est ne
non eet suum quod euitaret: nisj quod semipelag.
dicebant: nrium ee velle credere et velle sanarj?
et quid est hac phrasis habere occaoem salutis:
nisj semipelagiana? lege Coll. 13.am Cassianj cap.e
12.o at hac verba antecedunt locum a me citatum,
sequuntur ibidem ista: initium salutis nra deo
miserante habemus: ut acquiescamus salutifera
Inspiraoj, nra potestatis est: ut adipiscamur
quod acquiescendo admonitionj capimus, diuinj
est muneris. hac aut verba an aliud sonant a
semipelagianis Imo? sic ob defensam eo cap.e
doctrinam merito dicimus Bernadium semipe-
lagianum.

Cassianus Collaoe 13.a cap.e 4.o ex
deo est vocatio, quoties inspirao quadam Immissa
In cor nrum nonnunquam etiam dormientes
nos ad desiderium aeternae vitae ac salutis exsuscitat

cap.e 10.o Inspiraõe dñj prouocati ad viam salutis accurrimus. has vo inspiraões ita se habere docet Cap.e 12.o ut nrum sit illis uel enixius uel remissius famulari. inde sic infero. go Cum Cassianus ad initium salutis agnoscat Inspirationem cuj enixius hoõ vel remissius pt famulari Consequens est ad illud agnoscere gratiam interiorem ver sabilem seu Commissa libero arbitrio.

7.o probatur S.tus Aug.o in errore semipelagiano fuit usq. ad suum episcopatum ut ipse de se testatur Lib.o de praedestinaõe ss. cap.e 3.o ac nemo dixerit quod in eo errore existens putaverit hoem per naã Integrae reliquias id potuisse sine gratia, quod in naã Integra dia gratia Interioris auxilio non opus habuisse soem, qui dixerit visum hunc fuisse aug.m sine fundamento loquetur et redarguj facile poterit ex ejus libris in quibus ne minimam quidem fecit mentioem istius erroris tquam suj, qdum facile redarguj poterit, qui dixerit concessisse aug.m hoem fractis viribus absque gratia poe, quod integris minime potuit absq. graia: go semipelag. ad initium salutis non excluserunt quodlibet gratia Interioris auxilium

8.o probatur ex eodem S.to aug.o, qui cum in isto massiliensium versaretur errore, gratiam aliqua Interiorem ad initium salutis agnoscebat verba Clara sunt lib.o de vita beata versus finem

admonitio aut inquit quaedam est quae nobiscum agit deum recordemur vel cum quaeramus, ut cum pulso omni fastidio sitiamus, de ipso ad nos fonte veritatis emanati hoc interioribus hominibus nostris iubar, sol ille secretus infundit quae verba adeo perspicua sunt ut vero alia ratione possent declinare vim eorum putent adrij, quam dicendo aug.m scripsisse hunc librum cum adhuc calte cumenus esset, quo tempore semipelagianus non erat, quia tunc nihil aliud sentiebat quam quod in ecclesia credebatur: et quod in semipelagianismum tum incidit quando presbiter exposuit epistolam ad Romanos. quod effugium quam leve sit ostendemus inferius ubi de auctoritate s.ti aug.i

9.o denique probatur non est quod semipelagiani cum gratia ad initium fidei exclusisse, qua etiam non exclusa manet semper illorum error, sed fidem esse in nobis a nobis et non esse donum dei: sic non vitalis epistola 107.a aug.i expressit errorem semipelagianorum: sic aug.i ipse cap.o 3.o lib. de praedestinatione ss. atqui non exclusa gratia interiori qualem habuit homo in statu iustitiae orig. manet semper Massiliensium error quod est

Minor probatur quoad priorem partem fidem esse in nobis a nobis est fidem esse ex propria voluntate quam nobis in nostro corde non est operatus deus, ut exponit seipsum vitalis epistola citata atqui etiam posita gratia interiori primi status seu adiutorio sine quo non fides esset ex propria voluntate quam nobis in corde nostro

o oparetur deus: go &c.

Minor pbatur ex sancto Aug.o Lib.o de Correptione et gratia cap.e 12.o Log.te de gratia perseverantiae istius primi status cujus est eadem rao ac gratiae naria ad initium fidei, ut nemo negaverit ut non acciperet Inquit hoc donum dei, idest in bono pseverantiae 1.us hoo sed pseverare vel o pseverare in ejus relinqueretur arbitrio, Tales vires habebat ejus voluntas, quae sine voluntate fuerat instituta peccato: et nihil ex se ipsa concupiscentialiter resistebat, ut digne ante bonitati et vivendi facilitati pseverandi Committeretur arbitrium. nunc vo posteaquam est illa magna peccati merito amissa libertas etiam majoribus donis adjuvanda remansit Infirmitas. et postea ac go nec de ipsa perseverantia boni voluit deus sanctos suos in viribus suis, sed in ipso gloriari, qui eis o solum dat adjutorium qle 1.o hoi dedit sine quo o pount perseverare si velint sed in eis etiam oprare et velle: ut quoniam o perseverabunt nisi et point et velint, pseverandi eis poibilitas et vltas dia gratia largitate donetur. etiam quippe spu sancto accend.r vltas eorum ut ideo sic velint quia deus opatur ut velint: nam si in tta Infirmitate vitae hujus ipsis relinqueretur vltas sua, ut in adjutorio dei, sine quo pseverare o poent, manerent si vellent, nec deus in eis oparetur ut vellent inter tot et ttas tentaoes infirmitate sua

vetas ipsa succumberet et rursum de vete j.
hoīs loquens ait habet virtutem liberj arbitrij
quamuis non defuturo adjutorio dej sine quo ō poēt
pseuerare si velles, ō tn̄ tali quo in illo deus oparetr
ut velles. ecce n̄ pseuerare in libero primj hoīs
arbitrio. ecce gratiam pseuerantiae primj status, quae
dat tm̄ homini pseuerare poē si velit sed non quae
non opatur ut velit. go verum est posita gratia
Interiorj primj status seu adjutorio sine quo ō, fide
ee ex ppria voluntate quam nobis in nro Corde
ō opatur deus.

Eadem minor quoad posteriorem ptem pbabitr
ubj obuatum fuerit dona dej ee in duplj dria,
quaedam Communia, alia spealia. quidquid est
naale in homine est donum dej gnale. gratia
Collata 1.o homini Innocenti bonum est gnale,
gratia Collata angelis, in via bonum est gnale.
haecque dona Concessa a deo hoibus per quae vnus
hoo disguitur ab alio sunt dona spealia de 1.o
donorum gre Aug.o in psalmo 10.o sermoē 2.o
In altis angeli sunt ibj debent quod st ibj debent
quod viuent, ibj debent quod juste viuant, ibj
debent quod beate viuant, de altero bonorum gre
Loqr Aug.o cap.e 5.o supra citato de praedestinaoē
ss hoc praemisso.

Rr

Pb.r minor quoad posteriorem ptem fidem ee dej donum
ad sensum difficultatis Inter semipelagianos et ecclesiam
Catholicam e ee donum speale Cogitationem ac vete
Credendj opatur deus in nobis et o auxilium gnale
quo Collato sit in hoie ut poit cogitare uel o cogitare
et in ejus libero arbitrio ut velit uel nolit credere
qtum constat ex sto aug.o qui loco mox Citato opponit
hac duo, pseuerantiam quam vocat dej donum pseue
rantia quae in nobis relinquitur libero arbitrio et
tn o est absque gratia adjutorio sine quo pseuerarj
non pt. ut constat etiam ex cap.e citato lib.o de
dono pseuerantia. vbj opponit id quod est in viribus
liberj arbitrij etsj non absque gratia auxilio sine
quo non ipsj gratia dej, gratia aut o est donum dej
quod definitur, quod gratis datur, hoc erat inqui
In viribus liberj arbitrij. nunc aut non nisj ad gratia
suam voluit ptinere vt homo accedat ad deum
et o recedat ab eo. ut deniq. constat ex cap.e
13.o his verbis, sed ij qui solum initium fidej et
vsque in finem pseuerantiam in nra potestate
Constituunt ut dona dej ee o putent, neque
ad hac habenda atque retinenda deum opari
nras cogitationes et voluntates &c vnde in epla
sancti hilarij, ut id nec accipere valeant nec
teneri, nisj Credenti voluntate donata: atqui em
gratia i.e status o exclusa voluntas Credendj
adeo o donaretur et esset In libero voluntatis

arbitrio ut homo velit vel nolit credere; go etiam non exclusa tali gratia remanebat error semipelagia. quoad illud fides o est donum dei.

Obijcies 1.° sanctus prosper Epla sua ad aug.m aut Massilienses velle ideo homini dari gratia quod bono naa usus sit bene, velle priorem ee obedientiam quam gratiam: velle ppium salutis in hoie ee collocandum: atqui phrases istae significare videntur quod excluderent quodlibet gratiae interioris auxilium.

Rondeo ad 1.am ptem 1.° loqui prosperum de ~~majestatibus~~, Mass.lis qui in errore pelagianorum erant circa salutis initium et non de semipelagianis posterioribus qd probant haec ejus verba: quidam horum in ttm a pelagianis sancitis o declinant sed illi scee qui docebant ideo gratiam homini dari quod bono naa bene usus ad illam meruit pervenire.

2.° o valde urget locus iste, nam ex concilio arausicano citato canone 25.°, fides erat in adamo per donum naa et tn o sine gratia; go o excluditur haec loquendi ratione nisi auxilium quo scee graa liberantis qua conseq.ter ad usum boni naa conceditur;

ad 2.am Ptem rondeo Massilienses velle priorem ee obedientiam quam gratiam liberantis seu gratiam qua deus opatur

Cogitationem et vltem Credendi: sed o ee priorem
qualibet gratia interiori &c. contendebant
pcedere obedientiam per quam homo vult vedere
gratiam Xi quae datur Credenti et o solum erigit
prostratos sed etiam suffulcit ambulantes.
prosper ipse se explicat verbis sequentibus
signando quae sit illa gratia de qua loqr.,
dicit n eam ee quae humanam sibi subijciat
voltem: haec quippe gratia quae facit seu
opatur velle, haec inquam vere sibi humana
subijcit voluntatem sed non gratia quae dat
hoi poe si velit eanamque subijcitur huae
voluntati.

Ad 3am denique reo non excludi auxilium
sine quo per ea verba: ppium salutis est in
homine sicuti o excluditur, qdo dicitur: ee
In libero arbitrio, ee in viribus liberij arbitrij
ee in facultate naali, ee in possibilitate naali,
ee in naa, ac denique ee in homine antequam
Caderet Initium salutis et pseuerantiam:
quae omnia sunt phrases Conciliorum summorum
pontificum et ss. patrum, ut supra obuauimus

Obijcies 2.o stus hilarius Ep.la ad aug.m
refert massilienses velle 1.o hoes merito fidei, et
ipsius fidei augmentum et totius sanctitatis suae
Consequi effectum. 2.o voluntatem illam quâ

unusquisq. vult saluari, non annumerare ijs operibus
ad quae homines o sibi sufficiant 3.o putare fidei
initium esse concessum naturae vel conditoris 4.o naturam
o esse adeo depravatam ut o poci velle sanari
5.o non putare negari gratiam si praecedere dicatur
talis voluntas quae medicum quaerat,

Rondeo ad 1.am partem 1.o ea o facere ad propositum
quia per affectum totius sanitatis nihil aliud
illig.r praeter beatitudinem, 2.o reo massilienses
velle homines et ipsius fidei augmentum et totius
sanitatis effectum consequi merito fidei quod est
a voluntate adjuta auxilio sine quo non,
seu determinato per voluntatem sed o merito fidei
quod sit a voluntate nuda et non adiuta.
ad 2.am partem dico 1.o o enumerare massilienses
velle sanari, inter opa ad quae sibi homines o
sufficiant tguam infirmi, egentes curaone curaoe quae o
est in eorum potestate sed potius medici con.o, ad quae o
sufficiunt simpliciter et reliquijs 1.a integritatis
nego: solutio evidens est ex ipsis verbis quae
talia sunt. ad nullum opus vel incipiendum
ne dum perficiendum quemqm sibi sufficere
poe ~~contendunt~~ consentiunt: neque n. alicui
operi curaois eorum annumerandum putant
exterrita et supplici vel unumquemque
aegrotum velle sanari. ecce opus curaois

Ecce opus curationis: adeoq; sibi non sufficere ad curationem. —
2°. Massilienses non enumerant velle sanari inter opera ad quae
non sibi sufficiant. Disquo, sine adjutorio medici, quod est
auxilium quo, C. sine adjutorio sanae naae, qd est auxilium
sine quo, N. 3°. Respdeo ad voltatem credendi, sibi sufficere
hoies, etiam si egeant auxilio sine quo non: qa auxilium non
dat velle qd possis qd possis, sed tum posse qd velis, itaque
velle sic in libero hois arb. et non in graa, quamvis tamen
non sine ea.

Ad 3am partem dico Massilienses putare fidei initium
concessum esse a Deo naae. Disquo absq; adjutorio sine
quo non, N. cum tali adjut. C. sic concessum est oculo
sano ut videat, non tamen absq; lumine sine quo videre non pt.
Ad 4am. Sitter Respdeo, naam non ita esse depravatam ut non
possit velle sanari cum auxilio a principio sibi insito per Deum
sine quo nihil boni velle posset, sed non absq; eo. duae istae
responsiones postremae evidentes sc. ex dictis de Adamo in statu Innocentiae.

Ad 4am dico Massilienses non putare negari graam si praecedat
voluntas quae medicum quaerat. Disquo, si praecedat voltas quae
graam curationis de qua sola hic est sermo ut ostendim. Respdendum
ad 2am ptem, C. si praecedat oem partem graam interiorem, N.

Objicies 3°. conc. Arausicanum 2um can. 4° damnando eos qui
dicunt initium fidei, ipsumq; credulitatis effectum nobis inesse naaliter:
non alios damnat à semipel.; sed qui dicit fidei initium inesse hoi
naaliter, ille excludit quamlibet graam interiorem, Rc can. 6. damnando
eos qui dicunt, sine graa Dei conantibus misericordiam a Dei conferri
et humilitati aut obedientiae huae Deum subjungere graae adjutorium,
semipelagianos quoq; condemnat, ergo &c.
Respdeo ad 1um locum, semipelagianos per hanc vocem naaliter
intellexisse facultatem seu possibilitatem naalem quae non excludit
auxilium sine quo non sicuti non excludebat in 1° statu, in quo
tamen id conc. can. 424 dorit Adamum habuisse fidem per bonum naae.

Ad 2.m
Prorsus partem, dico per has voces sine gratia Dei non
excludi a Massilientib. quos fatetur ibi condemnari, nisi gratiam cessa-
gratiam abstrahis, gratiam qua dat velle: soluitio clara est ex verbis canon:
Si quis sine gratia Dei credentib. volentib. valentib. desiderantib. conantib.
laborantib. vigilantib. studentib. petentib. pulsantib. nobis misericordiam
dixit confiteri dimittere, non autem ut credamus, velimus, ut hæc omnia
fieri oporte agere valeamus! per inspirationem Spiritus S.ti
in nobis fieri confitet. Rr. Deus enim gratiam qua facit non credere,
velle, agere: et certe can. iste desumptus ex cap. 23. lib. de dono
perseverantiæ, eodem modo intelligendus est q. locus ex quo desumptus
est qui solus est de gratia qua dat credere, velle, et agere.

Ad posteriorem partem, eodem modo Respondeo Reconfirmat. Replicio ex
ipsis verbis canonis quæ talia sunt, Deum aut humilitatis aut obedientiæ huic
subjungit gratiæ adjutorium esse ut obedientes et humiles simul ipsius
gratiæ donum esse consentis, obstrui a illo qui dixit, quid habes q. non
accepisti! Rr gratia Dei sumit q. sum, quam 1.o ibi agit. de gratia
quæ donum Dei est ad sensum difficultatis inter catholicos semipel.;
hæc autem sola est donum Dei in sensu difficultatis quo fuit
non credere, velle, agere. 2.o ubi semo est de ea gratia lorqua
eglus: quid habes q. non accepisti! hoc autem aplus dixit tot
aug.no lib. de prædestinatione S. c. 5. non de donis naturæ sine quibus
sine tota perfectaq; natura qualis in 1.a condione donata est, sine
vitiata nata exhabescanq; reliquiis: non de donis quæ oib. communia
sunt bonis, sed de donis quib. discernunt boni ab malis. quid autem
habes q. non accepisti? a quo inquit aug. nisi a Deo illo qui facit
discernit ab alio, cui non donauit q. donauit sibi! Ergo agit. de
gratia sola qua dat credere, velle, agere, et non de qualibet
gratia interiori.

Objicis 4.o S. aug.nus lib. de prædest. S. c. 21 Semipel.i velle nos
initium fidei nræ priorem dare Deo ut retribuat. nobis, contra illud
eglj, quid quis prior dedit illi, et retribuat. ei! et eodem cap. lib.
Eadem juxta Semipelag. mentem, quasi congruere Deum cum Deo
ut partem fidei sibi vindicet, alq; illi ptem relinquat, et q. est electionis
1.ius actio ipse, sequentem dare illi, et in eo q. dicit esse amborum
priorem se fecit, posteriorem Deum, et cap. 3.o, refrendo suam

dum in Massil. errore versat. Sent.am scribit putasse Sctum Ioem fidem nulla alia graa Dei gratuiti, nisi gratiae veritatis, hoc est gratia quadam extrinseca.

Resp.deo 1.um et 2.um Locum nihil facere ad propositum, qm. sensus utriusq; est qd semipelagiani admittendo initium fidei esse a nobis in nobis, et eiusdem supplementum esse in nobis a Deo, se confidere prius hoc dare initium fidei, tq.am meritum cui Deus retribuit hoc mercedis eiusd. augmentum. Conuict. ibi de ijs quae sc. coia oib.s hom.b et data a Deo; alioquin erratum est qd prius dedit hoi Deus naem, vbtum, librum &c. vt auxilia sine quib. non ex merito tempd. agit.r de eo quo hoc ab hoc defecit.r: uno verbo comparat aug.nus initium fidei qd meritum est, cum supplemento eius qd dat.r gratiae gratis, secuti neq; nra, illectus, voltas, et auxilium sine quo non, habet rationem meriti, vt adhuc dixi sc. contra, ibi aug.nus voltatem initialis fidei cum voltate fidei perfectae: et qm. voltas initialis fidei non est a Deo iuxta semipelag. neq; enim est ab auxilio quo sed tam a voltate nostra absq; auxilio sine quo non, qd dat tum posse si velit, et non velle qd possit: ideo utrumuis est prior dat.r hoc Deo voltatem fidei, Posterior dat.r Deus hoi fidei voluntatem.

Ad 3.um Locum dico sensum eius esse qd cum aug.nus in errore massil. versat.r non existimabat aliam gratiam vt hoc velit credere, nisi iam esse a gratia extrinseca praedestinis positam constare ea ora quae nisi sit vt hoc velit credere: quare eo modo loquendi non excludebat quam alii gratiam intrinsecam, sed eam solam quae dat credere, seiecta erudit.r ex his eius verbis. Neque enim fidem praedestinati gratiae Dei gratuiti, vt eo illam nobis dant.r qd proferamus utilibus, nisi qm. credere non possemus, si non praeuenisset praeuentus veritate. Haec quidem gratiam praeuenientem sentiebat: non eam quae requirit.r tq.am adiutorium sine quo non, qd dat posse si velit hoc, sed adiutorium quo credit.r: vt sensus sit: non praedestinati gratiam Dei praeuenire voltatem vt eo illam possem velle credere, sed existimabam velle illud ex parte Dei postulare tum praeuentum veritate.

Obij. 5.° S. Prosperum qui carmine de ingratis cap. 4.° ait semipel.os libertatem affectumq; volendi in naualis motus virtute locare, et lib. contra coll. cap. 4. Cassianum laudabiles motus appetitusq; virtutum remota grãa Dei nudæ libertati adscribere arbitrij, et non diuinæ inspirationis, non posse qdem per semetipsum apprehendere sanitatem; sed habere eum a semetipso desiderium sanitatis.

Respdeo ad 1.um ex dictis supra per has voces (virtus naualis) non excludi aux. sine quo non qndum planum est ex patrib. et ex ipso prospero citato. Addo qd forte ibi loquit.r de massiliensib. qui a pelagianis semitis non declinabant, de quib. in epla sua.

Ad 2.um Respdeo Cassianum excludere ab initio salutis grãam et inspirationem quæ dat velle et libertati nudæ a grãa ipsa adscribere: hoc enim euidens est ex verbis istis sequentib.: Sua tum sponte venire ad medicum, non enim hoc ipsum medici esse vt veniat, grãa quippe qua venit.r Grãa curationis est, grãa quæ dat venire et quæ curat. Nec iuuat qd ibi opponit libertatem grãæ, nam eam similiter opponit aug. lib. de dono perseuer. c. 7. Libertatem 1.i status grãæ. hoc erat inquit in virib. liberi arb. antequam caderet, nunc autem non nisi ad grãam huãm Dr. Et tamen certum est sic opponendo liberum arb. grãæ, non exclusisse a 1.o statu grãam quam libet interiorem. Deniq; qd dr. iuxta semipelagianum Cassianum, hoiem habere a semetipso desiderium sanitatis: non excludit nisi grãam quæ dat tale desiderium, vt euidens est ex dictis.

Obij. 6.° S. fulgentium qui lib. de incarnatione et grãa cap. 15. ait iuxta semipelag. nerium esse velle credere priusquam nos Dei grãa incipiat adjuuare.

Respdeo distinguendo vt supra: Prius quam grãam curationis et medicaminis cœperit nos adjuuare, C. ois grãa interior, C. solutio euidens est ex antecedentib. et consequentib.

Propos. sub æquiuocatione contexta ab aduersariis.

Atq; ex dictis patet quale judicium ferendum sit de hac propositione, Semipelagiani admittebant præuenientis grãæ interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei: et in hoc erant hæretici qd vellent eam grãam talem esse cui posset huã voltas resistere vel obtemperare:

quam opponem una cum aliis q. calumniose B. Aug.ni discipulis
imputant aliqui molinæ fautores, quib. visum est illorum divinam
(q. apud Prosperum præfone ad capitula gallorum de aug.mi libris) aut non
intelligendo, aut eam illigi nolendo reprehendere, et hoc quasi compendium
cognoscendi, his qui eorum judicio docebant. afferre, et quæ damnabilia
reperisse iactabant, breuium capitulorum indiculis publicasse, taliq;
commento et detractionem eorum quos impetrare, obtinere et ab his
quæ in fama essent, curam extitisse, calumnio autumare. De illis merito
dicere possumus q. idem B. Prosper de semipelagianis (absit verbo invidia)
præfatione ad obiectiones vincentianas, contrarie et quib. possit sententiis
comprehendere ineptissimarum quarundam blasphemiarum prodigiosa mendacia
ea q; ostendenda et ingerenda multis publicè privatim q; circumferre assertis
talia in nro esse sensu, q. sic diabolicis contineant. indiculo, quorum vtro esse
vt (quod idem Prosper habet) siue ad calumniantium animos mitigandos
siue ad eorum quorum auctib. aliquid tale insanire instruendos, q. non
adjuuante domino sibi soluere, plenè lucideq; pandemus quid de
præmissis definitionib. judicemus, vt euidenter cognoscant (quis) impiarum,
profanarumq; opinionum nullum eorum dogmatib. nris inhæsisse vestigium.

Dicimus itaq; q. ex his prop.o quæ. absit ab ipsis contra veritatem
æquiuoca esse, sub quibusdam sensib. vera, falsa sub aliis.

Prior eius pars absolute falsa est illata de semipelagianis dicit. q. certum est ex
s. Prosperi epla ad aug.num q. aliqui eorum pelagianisabant non agnoscentes aliam
gratiam ad initium fidei et gratia exteriore legis et doctrinæ.

Eadem prior pars vera de alio genere semipelag. illata de gratia
interiori illectus: Hanc enim a semipelagianis istis non negatum fuisse
satis clarius est

Rursum vera esse intelleda de gratia voluntatis quæ cum commissa sit seu
subdita libero arb. seu de auxilio sine quo non q. dat hoi posse si velit
sed non velle q. possit, vt plurimos nra euincunt

Q.o falsa est illecta de gratia voluntatis cui sit commissum seu subditum
liberum arb. seu de auxilio quo, ea ter quod dat homini velle quod
possit, et non illum posse si velit: Talis siquidem gratiæ necessitatem
ad initium fidei non admittebant semipelagiani.

Quod ad posteriorem vero eius partem spectat, sert, et in hoc errant haeretici qd vellent eam graam talem esse cui posse huca voltas resistere vel obtemperare. Dicimus illam simpliciter loquendo falsam esse et haereticam; nam de fide est ex conc. Trident. hoies posse graae interiori voltatis resistere et obtemperare. obtemperatr graae voltatis: Ergo pt humana voltas illi obtemperare. Resistitur graae voltatis per concupiscentiam sed dupliciter: cum victoria supra graam, si maior sit concupiscentia ipsa divinae graae motione. resistitur gratiae voluntatis per concupiscentiam, sed cum victoria gratiae supra concupiscenam. si graa interior sit maior ipsa concupiscentia resistente: nam graa haec definitr a S. Augno victrix delectatio: impossibiles autem est victoria sine pugna, et pugna sine resistentia.

Quod si detorquendo vocem hanc, resistere, extra proprium suum significatum nihil illigatr nisi qd graa interior, cuius necessitatem ad initium fidei Pelag semipelagiani admittebant, erat commissa libero arb. atque commissa subdita, sic ut per resistentiam voltatis non produceret effectum ad quem ordinatr a Deo, et per ipsum consensum voltatis qui non sit a gratia, reddatr eiusmodi gratia efficax: hoc sensu, concedo talem graam admisisse semipelagianos ad initium fidei. neque tamen dicendum puto in eo fuisse haereticos, nisi in qstum cum pertinacia id defenderunt etiam contra Judicium Ecclesiae: nam quisquis est in praeparaone animi ad approbandum quidquid Ecclesia approbaverit, et damnandum quicquid ipsa damnaverit, ille catholicus est et non haereticus; nobis vero standum est in voltate authoritate Pauli 5. qui circa efficaciam divinae graae vetuit ne cum alterius partis condemnaone suam quis fueretur sententiam.

Sectio Tertia

Lutheranorum et Caluinistarum Error

Doctrina catholica est hominem per auxilium gratiae posse bona opera facere, in quib. nulla sit vitiositas, nulla praua circonstantia. Posse etiam mandata Dei facere. Contra hanc dnam Lutherani Re Caluinistae peccauerunt Existimantes non posse ex oi parte bona opera facere, ipsorumq; Iustorum bona opera esse peccata, sed ijs non imputari ppter fidem: Infidelium vero opera esse peccata et imputari: Existimauerunt etiam non posse legi diuinae pro huius vitae Statu Satisfacere, Sic media est inter duas haereses oppositas Ecclesiae catholicae fides

Lutheranj

Lutherus assert. 31a haer habet: In oi opere bono, Iustus peccat, nullum opus bonum pt. iustum iudicium Dei sustinere: quare nec plene bonum est. Persona Iusti partim est iusta partim peccatrix, quare opus eius est partim bonum partim malum; defectus qui est in bono opere vere peccatum est: Est enim omissio illius praecepti Diliges dmnum Deum tuum: qa cum in hoie sit caro et Sptus Caro autem resistat Spiritui: Conseqs est qd per vires carnis hoo non diligit Deum, ac per hoc peccat in hoc praeceptum: Et assert. 32. Opus bonum optime factum veniale peccatum est Sdum misericordiam Dei, sed mortale peccatum Sdum Iudicium Dei.

Kemnitius in fine pae partis examinis conc. Trident. Lex peccati in membris renatorum in hac vita legi mentis ita repugnat ut bonum qd agente Sptu volunt, non perficiant; Et qa lex illa carnis facit ut volenti bonum facere adjaceat malum, Inquinat igitr. Re commaculat ea quae Sptus in renatis operatr. Si igitr. Deus in Iudicium cum renatorum operib. intraret, non pronunciarentr. merita condigna vitâ aeterna,

sed rei constituerent.r renati quod fructus Spiritus carne sua impediant, inquinent et commaculent

Caluinistæ

Caluinus lib. 2.o institutionum cap. 3.o ff. 1.o sequentib.s eandem penitus habet drinam quam Lutherus: et istius capitis titulus docet talis esse, ex corrupto hoīs naa, nihil nisi damnabile prodire, et lib. 3.o cap. 15. ff. 3.o bonorum operum laudem, non (ut Sophistæ faciunt) inter Deum et hoīem partimur, sed totam integram ac illibatam dmno seruamus. tantum hoc hoī assignamus qd ea ipsa quæ bona erant, sua incuritate polluit et contaminat; nihil enim ab hoīe exit qstamuis perfecto qd non sit aliqua macula inquinatum &c. Ex quo ppio sequit.r euidenter hoīem per graam non posse seruare mandata Dei. sed et illud ipsum disertis verbis pronunciat lib. 2.o cap. 7.o ff. 5.o In eodem s.t errore qui adhuc viuunt Caluinistæ ut videre est apud Mestresatium lib. gallico cui titulus est Discours de la grace, Amiratium, Tetatium &c alios.

Ostenditur toto cœlo differre hanc hæreticorum sententiam a Doctrina discipulor. B.i Augustini.

Non obijcit.r Aug.ni discipulis qd existiment hoīem adjutum graa qtalibet nullum bonum opus efficere posse, sed obijcit.r qd aliter quam Ecclesia catholica de mandatorum obserua.one sentiant; solatium illis esse debet quod similia obta fuerint a Pelagianis Aug.no ut patet ex cap. 16. lib. de graa &c lib. arb. et qd a magistro suo acceperint quid qd Calumniæ ipsi sic respondendum.

Recentior quidam Molinæ discipulus inter cæteros de discipulis Aug.ni inuidiosissime conquerit.r qa nolunt fateri inesse cuilibet hoī vel saltem cuilibet justo oem graam ~~ppter~~ præter quam ex parte Dei nihil præcequirit.r ad quælibet bona opera

facienda: Dicitq; 1° qd docent Deum impossibilia homini praecepisse. 2° esse quaedam homini praecepta sdum statum et vires in quibus constitutus est observatu impossibilia. 3° denique discipulos Aug.ni ad suam hanc drinam asserendam ipsissimis haereticorum arg.tis vti. Calumniam difficile non erit aperire.

1° itaque dico nullum esse ex discipulis Aug.ni qui non suscipiat hanc propositionem: Deus impossibilia non iubet, tquam fidei articulum: maxime postquam Aug.nus declaravit conceptis verbis loco mox citato neminem illam negare. Postquam agnovit de fide esse ex concil. arausicano can. 25. Trident. sess. 6. et coi SS. patrum consensu, de quib. nos vbi de libello pelagii. Neminem etiam esse qui non admittat motus pravos concupiscentiae quib. non consentit voluntas, non esse peccata: cum de fide sit nihil esse peccatum nisi voluntarium, qd est dogma oppositum Lutheranis et Calvinistis: quib. ideo non pt. homo bonum opus facere, qa concupiscentia resistit bono

2° nemo etiam ex discipulis Aug.ni dixerit simpliciter esse aliqua mandata hoi sdum statum et vires in quib. constitutus est observatu impossibilia, namq; simpliciter ita loquitr. negat esse quamlibet possibilitatem ad servanda mandata hoi sdum pntes vires quas habet: hoc vero falsum est, vel supponitr. ille homo in statu graae constitutus cum gratiis magnis actualib., vel supponitr. extra statum graae et destitutus quolibet actuali auxilio; In hac postrema suppoone, verum est qd s. illi mandata observatu possibilia, remotissime tamen in qstum sit ad hoc vt censeantr. hoi praecepta possibilia satis est cum esse liberi arb. et viatorem: atq; adeo in eo statu in quo Deus iuxta ordinariam suam providentiam dat graam per quam mandata servantr.: In 2a. ~~suppoone~~ suppoone s. illi mandata proxime possibilia.

In 1.a denique s.t illi mandata non qdem proxime possibilia, neq; etiam remotissime, sed minus remote q.a gra.a stifcans ho gra.a actualis qtumuis parua, s.t principia per quae voltas p.t seruare Dei mandata.

Drina discipulorum S. Aug.ni

Quod autem dicunt Aug.ni discipuli Esse, aliquib.s hoib.s etiam iustis, aliqdo sdum p.ntes vires quas habent, mandata Dei aliqua esse impossibilia obseruatu, impossibilitate proxima, hoc esse eâ qua mandatum proxime impossibile censet.r hoi, qdo non habet oia ex p.te Dei necessario praerequisita ad illius obseruaonem. Haec autem drina nomini displicere p.t Nisi qui recentissimam et nouam theologiam vetri S.ti Thomae ac discipulorum eius drinae praeponere voluerit; nam certum esse iuxta veram thlogiam qd gra.a per se efficax necessario praerequisita esse ad agendum; Certum esse iuxta Thomistas qd gratia physice praedeterminans esse nerio praerequisita ad agendum: Ergo qui non habet talem gra.am non p.t possibilitate proxima Dei mandata seruare. Sunt autem aliqui iusti qui eam non habent, q.a quisquis habet illam agit sue seruat mandata, et non oes mandata Dei seruant.

Alij ad excitandam gra.am Inuidiam in discipulos B.i Aug.ni alio modo contexuerunt propoonem suam quam postea illis imposuerunt: Dixerunt scr qd hanc ppoonem Augustiniani tuent.r Aliqua Dei praecepta hoib.s iustis volentib.s et conantib.s sdum p.ntes quas habent vires s.t impossibilia, deesse quoq; iis gra.a qua possibilia fiant: de qua ppoone dicimus qd conflata per aduersarios Augustinianae drinae vna cum aliis quatuor, ex terminis ambiguis; aliquo sensu falsa esse, et aliquo sensu vera.

Falsa esse et haeretica si vox ista (hoib.s) supponat veliter pro singulis hoib.s Sensus sic: qd aliqua praecepta oib.s singulis hoib.s sdum p.sentes quas habent vires s.t impossibilia. nam certum esse aliquos iustos seruare Dei mandata.

2.o falsa esse et haeretica si voces istae (sdum p.ntes quas habent vires) sgfiant vires quas habent iusti in hac p.nti vita nam de fide esse iustos in hac p.nti vita posse seruare Dei mandata.

3.a falsa est de haeretica si vox ista (volentib.) sq fuit plenam et perfectam voltatem, nam plene ac perfecte velle servare mandata non potest Justus nisi ea servet actu.

4.a quia prima eiusdem pars est falsa et haeretica, nam 1.o homines justi sunt liberi et viatores adeoq; capaces auxiliorum quib. mandata observent, illud non est impossibile simpliciter quod est possibile per gratiam: atq; hoc est illes mandata esse remotissime possibilia. 2.o gratia sanctificans et actualia auxilia quae habent, si parva sunt, sunt aliquod principium propinquius observationis illorum; si magna sunt principium proximum: 2.a autem pars falsa est et haeretica illecta de singulis justis de de gratia qua possibilia fiunt proxime Dei mandata: nam cum sint aliqui justi in hac vita qui Dei mandata observant, falsum est neminem esse justorum in hac vita qui habeat proximam ad implenda praecepta possibilitatem, falsa enim etiam est per erronea illecta de aliquib. justis de de possibilitate remota, nam gratia sanctificans de auxilia actualia quae habent, sunt quoddam principium mandatorum observationis.

Est autem vera eo sensu: quod aliqua Dei praecepta, aliquib. hoib. iustis non plene ac perfecte volentib. nec conantib. sed dum vires quas habent in via cum non plene ac perfecte volunt atq; conantur, sunt illes impossibilia possibilitate proxima: deest quoq; ijs aliquando gratia qua possibilia proxime fiant.

5. Denique calumniosum esse imponere discipulis S. Aug.ni quod ad suae doctrinae probationem argumenta eadem assumant quae calvinistae ac Lutherani: nam haeretici isti non assumunt in erroris sui defensionem nisi partem eorum quae accipiunt Aug.ni discipuli ad confirmationem veritatis, quae argta mutilata toto caelo differunt ab argtis completis theologorum catholicorum. specimen quod proponit adversarius expendam. delegentius. ait, quod iuxta Calvinistas et Lutheranos tum abest ut colligi valeat ex impositione legis hoib. factae praecepti possibilitas, quin potius dicant quod ideo requirit a nobis Deus quod supra vires nostras est ut imbecillitatis nostrae convicti superbiam omnem exuamus, sic ter discipulos Aug.ni ex impositione praeceptorum colligere impossibilitatem de impositam illa observandi.

Discrimina

Quis vero non videt 1° aliud intendere haereticos sed absolute viatori praecepta esse observatu impossibilia, et aliud catholicos videlicet aliquos homines aliquando in hac vita non habere potentiam proximam ad facienda mandata. 2° haeretici inferunt ex legis impositione praeceptorum observationis impossibilitatem; Catholici ex legis impositione quae arguit imbecillitatem inferunt legis possibilitatem in observatione sua, haeretici dicunt lex ar arguit hominis imbecillitatem: ergo impossibiles esse observatu. Discipuli S. Aug.ni dicunt posse magistrum suum; lex arguit hominis imbecillitatem, ut convictus de ea quaerat medicum a quo sanetur voluntas ut sanata observet legem: ergo ex lege sequitur possibilitas mandatorum, sed id acceperunt ab Aug.no epla 144. lex docendo et jubendo quod sine gratia impleri non potest, homini destruit suam infirmitatem, ut quaerat demonstrata infirmitas salvatorem a quo sanata voluntas possit, quod infirma non posset; lex igitur adducit ad fidem, fides impetrat spiritum largiorem, diffundit spiritus charitatem, implet charitas legem. Re sermone 11. de verbis apli. qui dedit legem, ipse dedit gratiam, sed legem per servum misit cum gratia ipse descendit: ut quia lex ostendit peccata non tollit, volentes legem suis viribus exsequi, nec valentes, cogantur ad gratiam quae et impossibilitatis morbum per inobedientiae aufert reatum. Et lib. de spiritu per littera cap. 9. voluntas nostra ostenditur infirma per legem ut sanet gratia voluntatem et sanata voluntas impleat legem, non constituta sub lege, nec indigens lege. Alia non examino argumenta haereticorum quia de ijs silvit adversarius: quo vero animo id tacuerit, legentibus judicandum relinquo.

Aug epla 144

Ostendit ex legis impositione sequi possibilitatem mandatorum.

B

Articulus 3.us

De erroribus circa essentiam grãæ diuinæ

Non est quod longius ~~exponamus~~ immoremur circa essentiam diuinæ graæ, sufficiet obseruare me non legisse vnquam aliquos errasse circa circa essentiam graæ externæ, neq; etiam circa essentiam graæ internæ actualis. circa grãam habitualem seu illam qua formaliter justificamur, qui fuerunt errores dicti.r art. 4.o vbi de justificaõne. Quod si magistro sententiarum, Charitas idem sit habitus cum graa sanctificante: sequetur qd quomodum in errore aliquo fuit circa charitatem docendo lib. 1.o sent. distinct. 15. qd est ipse sptus s. non in sensu causali qa. effuit in nobis id quo Deum nos ipsos proximum deligimus sed in proprio sermone: ita in errore fuit circa grãam stificantem docendo esse ipsum sptum stum & non aliquid creatum existens in aia. Si quæras quid sit probabilius sensisse magistrum: vtrum esse eandem rem Charitatem & grãam stificantem, an non? Respdebo videri sensisse eandem esse rem: Ita s. Thom. 1.a 2.æ q. 100.a art. 8.o qui citat locum in quo fundat.r scilicet distinct.nem 26.am lib. 2.o sent.arum

Articulus 4.us

De Erroribus circa gratiæ diuisionem

Eorum etiam hic nobis comemorandus est error qui modum agendi gratiæ diuinæ efficacis minimè concipientes in obliquas semitas declinauerunt. huius postea erroris

occasione, dicendum erit nobis de discrimine quod intercedit dogma et drinam discipulorum S. Aug.ni ac denique judicium ferendum erit de haeresi praedestiniana.

Sectio 1.a

De Erroribus contra divinae gratiae efficaciam

Drina catholica est ita confitendam esse gratiam Dei tquam neriam ad bene agendum ut non evacuet.r per eam hominis liberum arb. Et ita esse astruendum liberum arb. ut stabiliat.r gratiae divinae necessitas. Contra quam drinam erraverunt Pelagiani, Semipelag. Lutherani, & calvinistae.

Pelagiani

Aug.no teste epla 106. Pelagianorum haer erat propoo: Non est liberum arb. si Dei indigeat auxilio. quoniam in ppria voluntate habet unusquisq; aut facere aliquid aut non facere. Et haec propoo contenta in Celestij libro, sive obta cum aliis Pelagio in conc. Diospolitano, referente eodem Aug.no lib. de gestis cap. 18.

Semipelagiani

Semipelagianorum haereses fundamentum in eo consistit qd negarent esse in Deo propositum ab aeterno quo discrevit certum numerum electorum ab aliis percuntib.s, quos reliquit in massa perditionis; quam drinam de proposito illo ~~admittendo~~ admittendo, advertebant fundamentum esse drinae S. Aug.ni

Dicebant vero ex hoc proposito sive praedestinaone sequi liberi arb. extinctionem: Objiciebantq; qd iuxta mentem Aug.ni liberum arb. in hoie nihil est, sed sive ad bonum, sive ad malum, praedestinao Dei in hoib.s operat.r ut patet ex

cap. 6. Gallorum apud Prosp. Propositum vero istud considerari p.t duob.s modis, vel sdum se Rot in Deo latet & hoc sensu non dixerunt per illud extingui libertatem arbitrij; vel raone effectuum quos Deus operat.r in hoie et hoc sensu intelligendi s.t; effectus autem iste qui sdum illos in praedestinatis ad vitam esse destructivus libertatis, nihil est aliud a graa, cuius agendi modum putabant esse modo agendi poae liberae oppositum, eiq; vim inferre, cogere, in alteram ptem rapere violenter. S. Prosper epla ad Aug.num sub hoc noie praedestinaonis fatalem quandam induci necessitatem, et in fine petit a D. Aug.no Ut doceat qmodo per istam praeoperantem & cooperantem graam liberum non impediat.r arb., Idem habet epla ad Ruffinum. Idem patet ex capitulis gallorum, idem ex epla hilarij ad Aug.num

Sed dices, cum admitterent eiusmodi graam tquam neriam ad augmentum fidei atq; ad bona opera, negarentq; solum illius necessitatem ad initium fidei & perseverantiam in illa: Putabant ne destrui liberum arb. per talem graam?

Resp deo negative: Raõ est q.a motus et influxus graarum istarum neriarum ad augmentum fidei atq; ad bona opera erat iuxta illorum sent.am mediate liber, raone sex initij fidei & perseverantiae in illa, quae duo volebant esse in potestate liberi arb. & sic intelligendus est S. hilarius scribens in hunc modum: Caeterum quicquid liber donatum sit praedestinatis, id posse et amittere et retinere ppria voltate contendunt.

Lutherani

Doctrina catholica est, sic agi voltatem hiam per graam ut agat

Lutherus contra docuit sic agi ut nihil oino agat se seq; mere passive habeat: q.a tamen recentiori cuidam authori non placet ut id dicamus, Ideo pbaonib.s hoc dictum nrum confirmamus.

1.o ex verbis ipsis Lutheri qui libro cuius titulus est; operaones in psalmos super psalm. 5.um exscribit, Error est liberum arb. habere activitatem in bono opere, & postea,

Ecce inquit Hieremias sicut Lutum in manu figuli, ita vos domus Israel in manu mea, quid obstat ergo actuositatis habere Lutum quo figulus fabricari ei affingit? Non ne mera falsitas ibi asserit? 2°. ex cone. Trident. Sess. 6. cap. 5°. hic verbis statuit tangente Deo cor hois per Spiritus S.ti illuminationem neq; esse nihil omnino agat (observanda vocis istius) inspirationem illam recipiens: quippe qui et illam abijcere p.t et can. 4°. si quis dixerit Liberum hois arb. a Deo motum et excitatum nihil cooperari assentiendo Deo excitanti atq; vocanti quo ad obtinendam justificationem se disponat ac preparet, nec posse dissentire si velit, sed velut inanimè quodam nihil omnino agere, meroq; passiue se habere, anathema sit. — Nam duob. istis in locis errorum est non aliud condemnari ab errore Lutheri. 3°. Davila; q°. Alvarez Lib. 1°. de auxilijs disp. 3ª. A catholicis Theologis vulgò scribunt Lutherum in eo fuisse sententiæ dicuntq; qd Calvinus de quo, modo, asserunt non se habere voluntatem meram passiue, Lutheranam erga Deum vt cunq; imminutam et attenuatam conatur esse: qd vtcunq; errorem Lutheri moderatur esse

Nec est qd quis opponat Lutherum aliis in locis dixisse scribere hominis voluntatem actum Spiritus Dei agere: Et Kemnitium in examine sic exponere mentem eius vt dicat hoc vnum voluisse vbum phrasi Theologorum Lutherum: Deum quos convertit habere voluntat. eorum quas ipse in illis per Sp.m S. operatur esse, nam 1°. nouum non est in Luthero contradictoria loqui vt Logici ostendunt esse frequentissime: et Logorum non est a contradictionib. hæreticos vindicare. 2°. nouum non est hæreticis post decreta conciliorum Statuta pontificum in quib. damnati s. emollire sententias suas, et alium sibi loquendi modum. 3°. nichil mirum si Kemnitius Lutheri discipulus conatus est damnatum suum magistrum excludere excusare, vt iudicio a quib. damnatus est reus fieret de iniustitia arguerit qd æquivocationib. canones construantur, cum tamen potuissent a Theologis puris æquivocationes debuisse et veras Lutheri sensus proponi 4°. Locum iste Kemnitij Patres Tridentinos sibi putasse de sent.a Lutheri, qd non modo. /

Quod vero attinet

Quod vo pertinet ad sententiam posteriorum luth. qui cum guemisio conferunt: dico in illo conseq. ee ex ppijs eorum voluntatem habere se mere passiue ad bonum opus formaliter spectatum. Namqui dnt hoes o concurrere ad bonum opus nisi inquinando et maculando ea, quae spus in renatis opatur, ille dicit activitatem quae est a voluntate in bono opere o ee ad bonu foaliter: atqui Lutherano. s. est, ut superius pbavimus qd si quid sit activitatis a voluntate in bono opere, illud tn est ut inquinet et commaculet bonu opus: go conseq.ter ad hoc ppium Lutheranj logd o de bono opere, debuerunt excludere respu illius a vete omnem activitatem.

Calvinista.

Doctrina Catholica est sic agi vetem huam per graiam, ut agat o qdem modo pternaali, sed max sibi connaali.

Calvinus e Contra licet a luthero dissentiat scribdo Lib.o 2.o institucon cap.e 5.o ff 14.o voltem in bono opere o se pure passive habere. convenit tn cum illo quod negat libere cooperari gratia et assentiri deo vocanti. Id vnum ultro concedens qd sponte et non coacte vetas hua fertur in bonu. perspicuum istud est ex libro 2.o Institucon cap.e 2.o ff 7.o 8.o go &c.

Circa vnumquodque trium istorum aliquid est obuandum

Circa 1.um qd Calvinus o pt admittere voltem habere se active ad bonum opus formaliter considerandum sed tn,

maaliter. rão ē quia hoc solum hoj assignat ēm moto per graiam qd sua Incuritate quæ bona sit polluit go &c. et in hoc Caluinus cum lutheranis posterioribus conuenit qd putat hoiem se habere pure passiue ad opus bonum formaliter spectatum differunt aut inter se, qd lutheri isti posteriores ō ita ad maale boni operis adtam ut in eo vim facientes dicant voluntatem non se habere pure passiue: adtat Caluinus et in eo vim faciens dicat vtte ō se habere pure passiue.

Circa 2um obua Caluinum ō agnouisse libertatem voluntatis quæ genus est ad libertatem finis et mediorum tam ex electione quam ex fine electiois: sed existimasse nullam ēē poē veram libertatem, nisi libertatem electiois: quæ qdem libertas electiois ut certum est raoē suæ dīrā, et qtnus ē electiois, licet ō qtnus ē libertas foaliter dicit essialiter actiuam Indiffiam ex pte poā et non ex pte actus §§ 8o electiois Caā extra hoies quærenda ē §§ 9o cum deus dicitur efficere voluntatem iam extra nos, quidqd In ea bonum ē, locatur. ex hoc qd hoo non eligit bonum Infert quod ō est liberi arbitrij quæ Conseqtia nulla essa si libertatem aliam a libertate electiois agnouisset.

Circa 3um deniq obua Caluinum per has voces (sponte agere, non coacte et siles) excludere ttm iam coactiois speciem qua videlicet tunc aliquid cogi dr, quando actio est ab extrinseco, nihil concurrente sed contra renidente passo: ō aū 2am spē coactiois qua scēs

Concurri actiue idqd cogr; ~~ut~~ quae Coactiones spes admittitur
In errore Caluinistarum ~~[illegible]~~ mathematicorum volentium abripi ita voluntates
a fidelibus, ut agant non libere et in errore Manichaeo. qui
dicebant naam bonam cogi ad faciendum malum a naa mala
quae etiam coactiois spes conspicitr. dum lapis uel pila
sponte descendentes deorsum ppellantr. tn ut impetu majre
decidant. negem attendisse ad coactioem gnis qua se
Coactum, licet minus pprie, dr. quidquid est ab alio deter
natum, et non a se: et n quaedam spes violentiae ee
ab alio deternatam sic omnia agentia naalia Coacta
st qa st a naa deternata solaque agentia diaonectica
o st coacta quia sola sese deternant

Sectio Secunda
discrimen quod intercedit inter doctrinam discipulorum B. Aug.i et errorem hujus Tporis haereticorum, statuitur.

Placet aliquibus Molinae fautoribus Calum
niari discipulos B. aug.i quia sustinent gratiam per se
efficacem phisice pdeternare vetem huam dicuntvo
1.o eos in bonis operibus nullam agnoscere libertatem nisi
quam admittant Lutherani et Caluinistae. 2.o eosdem
docere qd interiori graiae nunquam resistitur. sed bene
est quia aug.o pelagiani opponebant, quod sub noe
gratiae fatum adstruebat, Massi quod sub eodem noie
gratiae fatalem induerent neatem atque adeo liberum

destruere arbitrium, vide Epl.as hilarij prosp.i et librum ad capitula gallorum. Jidem prospero quod In eodem versaretur errore, vide librum ad objectiones vincentianas. calumnia euanescit ex seq.tibus

Dico 1.o falsum esse discipulorum B. aug.ni ac luth.i eandem esse doctrinam circa libertatem humanam respectu bonorum operum nam lutherus ag.r per gratiae divinae motionem huius vetas, et non agit: discipulis beati aug.i agitur et agit, patitur sed non pure patitur, didicerunt se a magistro suo lib.o 2.o de pecc.o meritis cap.e 5.o qd adjutor noster deus d.r nec adjuvari p.t nisi qui aliquid sponte conatur, quia non sicut in lapidib.s Insensatis aut sicut in eis In quorum nat.a rationem vetemq.e o condidit, salutem nram deus opatur in nobis, didicerunt ab eodem sermone 17.o de verbis apl. cap.e 11.o quae sequuntur, dicit mihi aliquis, qo agimur et non agimus, reo Imo agis et ageris, et tunc bene agis si a bono agaris, et postea si o esses opator ille o esset cooperator. et rursum neque n templum suum sic de vobis aedificat deus qsi de lapidibus qui o hnt motu suu: eleuantur a structore ponuntur, o sic sunt lapides viui: et vos tanquam lapides viui, coaedificamini in templum dei: ducimini sed currite: et vos ducimini sed sequimini &c.

Nec est qd quis rondeat nos o assequimentem lutheri cum dicimus illum omnem activitatem removere a volte respectu bonorum operum nam certum est nos illam assequi, si sint assequti theologi hactenus

Discrimen

si sic assecutum illam conc. Tridentinum: si denique
poñ quis ex verbis apertis mentem authoris assequi:
mira aut est quod placeat modo cum lutherano lutherum
excusare potiusquam fateri catholicos doctores alienos
esse ab errore lutheri.

DICO 2.° aliam esse penitus doctrinam B. aug. disc.m
a doctrina lutheranorum posteriorum qui aliquid activitatis
admiserunt a vere huius respu bonorum operum. pl.r nam apud
illos activitas haec respecta boni operis materialis dtxat et o
respu formalis, ut ex dictis patet. apud b. aug.i discipulos
activitas vetus est enim respu formalis boni operis et hanc
doctrinam didicerunt a suo mag.o, qui passim docet vere
sanari per gratiam et sanatam bonum facere. lege
Eplam 144.am sermonem 9.m de verbis apl. librum de
spu et littera cap. 9. &c.

DICO 3.° oio differre augustinianorum doctrinam ab
errore Calvinistarum. probatur Calvinista negant hoc
excitatum et motum per diam gratiam agere libere,
et dicunt sic abripi per gratiam vetem huam ut abrepta
nihil illi remaneat libertatis, nisi quod non cogitur et
sponte agit: neque n liberam esse aut libere eligere,
addunt quod o concurrit voluntas ad formale boni operis,
cum nihil sit a voluntate nisi impurum ac sordidum. ac
pterquam quod ut modo diximus, augustinianis de fide
est voltem motam per gratiam concurrere ad formale
boni operis, dicunt insuper eam agere libere et o spon
taneè dtaxat, agnoscuntque tam libertatem electionis quam
libertatem voluntatis, quae libertas electionis dicit
essialiter indriam activam ex pte poa, ita ut verum
sit et de fide, voluntatem motam per graiam

libere velle, libere eligere et esse indifferentem ea
indifferentia quae essentialis est libertati electionis. sic
repugnant Calvino lib.o 1.o instituon. cap. 3.o §
7.o scribenti quod quia reformata voluntas opus est dni,
hoc perperam hoi tribuitur, quod gratiae praevenienti
pedissequa vel obsequatur. § electionis causa extra
hoes quaerenda est 9.o cum dr. deus efficere vel
jam extra nos, quidquid in ea bonum est locatur.
Calvino nulla libertas in voluntate ad bonum formaliter,
quia ad illud sic spectatum non concurrit; nulla
item ad boni operis materiale, sic non abripitur per
gratiam, ut non libere agat. augustinianis
contra, libertas est ex electionis ad boni operis et
materiale et formale sicque rapit voluntate gratia, ut sinat
illam agere motus suos, nam cum deus habeat
omnipotentissimam voluntatem, o tum promovet vel quoad
substantiam actus sed etiam quoad modum: et sic agit
mota per gratiam vel tas suo modo connaturali, et tum
abestu ex illa motione sequatur hominem o agere
libere, non eligere, o agere cum sua essentiali indifferentia,
quin potius sequitur eo perfectius libere agere,
eo perfectius eligere, eo perfectiori indifferentia, quo deus
potentior est promovere illam per gratiam, &c. sic
didicerunt a magistro suo disput.e 2.o contra
fortunatum: si imperatum est nobis ut faciamus
arbore bonam aut malam, nrum est eligere quod
velimus, lib.o 2.o de actis cum foelice cap. 4.o

habet unusquisq. in vte aut eligere quae bona sit et esse arbor bona aut eligere quae mala et esse arbor mala. Lib.o de spu et littera cap.e 9.o liberum ego arbitrium euacuamus per gratiam. sed magis liberum arbitrium statuimus sicut n. lex fidem sic liberum arbitrium per gratiam non euacuatur, sed statuitur et lib.o 1.o operum Imp. cap.e 100.o ex quo sco incipit uti voluntatis arbitrio et peccare et non peccare pt. sed aeteram horum non facit nisi adjutus ab eo qui dixit sine me nihil potestis facere: aeterum vo propria vte sive a se ipso sive ab alio, deceptore seductus, uel peccato sicut seruus, addictus.

Dices 1.o Caluinus erraui in eo quod existimaret per gratiam diam, huam voluntatem necessitari: atqui aug.niani sustinent neatem inferri volti per dia gratia motionem: go eadem est doctrina aug.nianorum et Caluinistarum,

Reo 1.o ad maj. o in eo solo Caluinum erraui sed etiam in eo quod sustineret ita necessitari vtem per gratiam ut tota bonitas ab eo esse, et nihil illius formaliter spectatae a vte, ad min. dico: neatem o inferri voluntati per gratiam nisi hypothetica et o ablutam: neatas aut hypothetica non dirimit libertatis electionis indriam essialem, addo non bene inferri ex neate abluta, si modo sit procedens ab interiori inclinaoe libertatis formaliter spectata exclusione: qdo qden datur libertas volti quae stat cum ejusdi neate

Nam deus seipsum amat nario et libere, ut docet sanctus Thomas: spiritus sanctus procedit a patre et filio nario sed libere, ut docent scotistae post suum magistrum: sed solum ex ejusdem neate inferi pt. ex eius libertatis electionis

Instabis 1.o etsi neatas hypothetica consequens ō destruat libertatem electionis, destruit tn antecedens, glis e ea quae est gratia.

Rondeo 1.o Cum ferrariensi ad librum 3.um contra gentes cap.e 88.o qd neatas ex suppoe vetis dia ō est pprie logdo neatas ant.s, sed potius consequens caam rei: q.a licet antecedat caam 2.am quae est voluntas creata ō tn antecedit caam 1.am simplex seu voluntatem diam quae magis influit in effectum quam caa 2.a, et sic fortiter attingit a fine usque ad finem ut disponat omnia suaviter.

2.o Ro neatem ant.m quae est ex pte dei ō destruere indiam essialem libertati electionis. nam ut docet sanctus Thomas 1.a 2.ae q.e 10.a arlo 4.o quia voluntas est activum pprium ō determinatum ad unum sed indiff.r se habens ad multa, sic deus ipsam movet, quod non ad unum ex neate determinat, sed remanet motus ejus contingens et non nrius, nisi in ijs ad quae naaliter movetur, et ad 1.um voltas dia non solum se extendit ut aliquid fiat per rem quam movet sed ut etiam eo modo fiat quo congruit naae ipsius: et ideo magis repugnaret dia motioni, si voluntas ex neate moveretur

quod sua naa o cptis, quam si libere moueretur prout competit sua naa et ad 3um dicendum quod si deus mouet voluntatem ad aliquid, impoibile e poni qd vetas ad illud non moueatur: non tn est impoibile simpler unde o sequitur quod voluntas a deo ex neate moueatur quod si hac neatas ans hypothetica sit ex pte vea o inficior quin destruet indriam essialem libertati electiois. Caluinus erraui in eo qd existimaret deum mouere voluntatem modo pter naa. o secus ac voluntas mouetur per sydera in errore manichaeorum quare admittebat neatem hypothetica anc.m quae e ex pte dei, tollere indriam essiale libertati electiois.

Instabis 2.o Ibi est neatas destructiua libertatis electiois, ubi nulla e indria: atqui nulla est indria in voluntate supposita motioe diuina iuxta doctrina discip. beati aug.i. go est in eorum sentia neatas destructiua libertatis electiois.

Rondeo Maj. ee veram si excludat hac neatas omnimodam indriam hoc e, tam eam quae se tenet ex pte poa, quam eam quae se tenet ex pte actus; ad minorem dico: excludi ttm per dia gratia motionem indriam ex pte actus, quae accidentalis libertati electionis sed non excludi indria quae se tenet ex pte poa, quae sola illi essialis e ut ostendimus tractatu de libero arbitrio, nam posita motione gratia sequitur nario hominem

agere suo modo, hoc est cum indria: adeoq. cum ponatur actus o est amplius indria ad actum et non actum: sed tamen est indria ex 3te poa quia per actum o exclud. poa ad actum oppositum, sed tm exclud. actus oppositus hac doctrina nihil communius in doctrina sti Thoa, ubi dinguitur de sensu composito et sensu diviso

dices 2.o Calvinus assumit locos sti aug. ad probandum errorem suum quibus utuntur augustiniani ad suam sam firmandam.

Rondeo Calvinum de verbis institutionis eucharistiae probare haeresim suam de eisdem verbis Catholicos probare veritatem fidei an ideo Calvinus ~~locos istos assumit~~ idem sentit cum ecclesia Catholicorum de hoc mysterio dico itaque Calvinus locos istos assumit et abutitur illis: aug. assumunt et utuntur. Calvinus assumit et libertatem voltis non agnoscendo, libertatem electionis destruit probet per motionem dia gratia: aug. assumunt et astruere contendunt, addo Calvinum o omnes assumere: neque n assumit eos in quibus aug. habet quod voluntas est libera, etiamsi agat de neate interiori: non assumit eos in quibus habet quod vltas est boni operis formaliter spectati Caa. quos tn ut et praecedentes assumunt aug.: non assumit eos in quibus habet aug. quod electio etiam penes voluntatem de electia in quam boni: quos tn assumunt augustiniani, non denique assumit eos in quibus habet quod sit de agnoscenda gratia ut tn non negetur hominis liberum arbitrium: quos assumunt

Aug.i

Dices 3.o Lutherani et Caluinistae condempnati sunt in concilio Trid.no quia negabant hoem poe abijcere gratiam et poe dissentire gratiae si velit aug.i idem negant go &c.

Rondeo negando min. nno aug.i de fide ee asserunt hoem poe abijcere gratiam et poe ei dissentire si velit nam admittunt in hoe electionem ad bonum et ad malum seligit quippe hoo bonum adjutus gratia malum vo sibi soli relictus. sed de hoc plura tractatu de libero arbitrio ubi ostendemus condempnatos fuisse quia negabant hoem poe abijcere graam, o tn in sensu composito sed etn in sensu diuiso,

Quod vo spectat ad istam ppoem: Interiori gratia nunquam resistitur: qua 3.a est ex quinque quas compo suerunt adrij doctrinae aug.i et discipulis ejus tquam authoribus objecerunt: idem dico qd de duabus alijs &c aequiuocam ee, secundum aliquem sensum falsissima, sdum alium verissimam.

Falsissima est sub aliquo sensu quia sub aliquo sensu verum est quod interiori gratia semper resistitur, probo, ois gratia interior est habitualis vel actualis: et resistia omnis est cum victoria vel sine victoria. resistitur habituali gratia cum victoria supra gratia, quando peccat mortaliter, nam qui peccat mortaliter agit contra gratiam habitualem adeoque illi resistit. et aut de fide contra Lutherum et Caluinum aliquos Justos peccare mortaliter et decidere a justitia sua

resistitur gratiae habitualis sine victoria super illa
quando concupiscentia insurgente ac tentante voluntas
succombit non vincitur. gratia actualis vel est illectus
vel voluntatis. gratia interiori illectus resistitur
cum victoria quae de illa reportatur quando sola est
quia ejusdem est conditionis quoad hoc cum gratia exteriori
legis quae si sola sit obest occasionaliter. gratia ventis
vel parva est vel magna, parva resistitur sed
ita ut aliqua ex parte sed majori superetur,
minori superet. superatur quia non ponit effectum
quem in subiecto magis resistente, ponere: major
est resistentia concupiscentiae quam virtus gratiae parvae.
superat: quia ponit omnem effectum ad quem ordinatur
adeo, facit velle, licet non plene sed imperfecte.
res tota facilis illectu si supponantur tria
1.° quod omnis gratia ventis est vix trix delectatio. 2.° quod
non est vix trix nisi comparatione. 3.° quod eodem modo
de hac re pensandum est quo physici de actione et
reactione. magna denique gratia resistitur, sed
ita ut concupiscentiae resistentiam plene pro statu
viae in quo sumus magna hac gratia vincat.
Verissima autem est haec propositio illecta de gratia
ventis quantumlibet magna vel parva si per hanc
vocem resistere, intelligatur ea resistentia qua conatus
omnis gratia ita inanis et vacuus fiat ut impediatur
apponendo illo effectu ad quem ordinatur adeo
per voluntatem, quae sit ejus dominus. nam in statu

nam in statu naã lapsæ graã vltis est dna vltis
o pedissequa et subdita. verissima ide e illecta
de graã illectus et de resistia ad sensum istum
de quo modo. nam o pt. mala vltas impedire ne
deus illustre mentem illius quem illustrare
voluerit. verissima deniq. e. de graã habituali
hoc sensu: quod quotiescumq. in aliquo subto ponitr
expellit peccatum mortale in eo præexistens
neque peccatum illud impedit unquam ne deo
infundente in subto illo recipiatur.

Dices Caluiniani toti sunt ut astruant graã
irresistibile contra Catholicos,

Rondeo astruere irresistibilitatem graiæ quæ
tollat libertatem vltis quæ totum operetur quod
ingere bonum est quæ excludat electionem boni:
quæ nunquam vincatur in eo quod est apto operari
de se et abstrahendo a subto in quo est: sed o
astruere irresistibilitate graã quæ o noceat libertati:
quæ vnà cum vlte operetur: quæ relinquat ei electioe,
boni vel potius conferat: quæ vincatur per concu
piscentiam mag.

Instabis em aliqui hæretici astruunt motioi
diæ graiæ nunquam ita resistere actu voluntate
quin effectum omnem operetur qui est a deo intentus.

Rondeo quod in hoc non st. hæretici aut hæreticus
fuit aug. qui id sustinebat o Catholicus iulianus,

Cuj id displicebat: haeretici quoque Thomistae post doctore Angelicum, qui id qque sustinent. qd quod tam sit absurdum dicere nemo sanae mentis non videt.

Sed quod mirandum adrij nos accusant et innocentes sumus ipsi vo rei st. ejus criminis qd nobis imponunt probo. Sustinent graam phisice praedeterminantem destruere essialem libertatis electionis Indriam: atqui illud ipsum est quod dicunt Calvinistae, ac ne a me ipso loqui videar audiatur aestius in 2.um dinctione 24.a paragraph. 14.o quae iam dicta sunt pro concordia graae et liberi arbitrij clariora evadent, si ostenderimus libertatem vetis nrae o tolli per illam opaoe dei qua efficaciter movet et agendum determinat ipsam vetem: o ttm ad ea quae sine dono graae ipsius agi o possunt sed ad quamcumque actionem. hoc n argumento, obvio, ad tollendum penitus a Creaa liberum arbitrij fuerunt petrus abailaldus et Joannes vicleph atque eum utitur Calvinus.

Sic itaq. res se habent in ant.e falso concedendo convenimus cum Calvinistis adrij nrj: differunt in Conseq.a: aus falsum, in qua concedendo convenimus tale est. graa phisice praemovens ac praedeterminans tollit arbitrij libertatem. et hoc aut.e elicivit istam conseq.iam molinae fautores go non datur talis graa. Calvinistae istam go o datur libertas nos vo negamus aue et utramque Conseq. negando ans discrepamus a Calvinistis quibus cum molinae discipuli coivunt concedendo illud. verum putamus

Contradictorium utriusque Cons.ae, dicimusque et dari gratiam physice praemouentem ac praedeterminantem, stare cum hujuscemodi gratia, liberum hominis arbitrii, ergo quod incidunt in laqueum quem fecerunt.

Addo in hoc casu dicere nostros adversarios cum Calvino tam sustinent indifferentiam esse essentialem libertati, vel tis ut sic consideratae: et eo ipso quo necessitas est in actu vel tis et si non extrinseca, sed ab interiori inclinatione praedictus, eo inquam ipso non esse actum illum liberum. quasi vero ex sto Thoma deus o se ipsum amet necessario et tamen libere. Scholastici spiritus sanctus o producatur libere Antonio. ut nihil modo dicam de caeteris veteribus scholasticis et sanctis patribus de quibus multa tractata de libero arbitrio.

Ex dictis judicium pariter facile fiet de 4.a propositione ab ijsdem authoribus eodem spiritu fabricata ex aequivocis et calumniose imposita Aug.s talis est ad merendum et demerendum in statu naturae laysae o requiritur in homine libertas a necessitate sed sufficit libertas a coactione.

Sect. 1.a pars ejus procedens de homine puro viatore et non comprehensore illecta de libertate a necessitate extrinseca falsa est et haeretica. nam libertas voluntatis in genere est libertas a necessitate extrinseca: quod autem coeli superiori coeli ejus inferioribus. 2.a illecta de libertate electionis quae est libertas per quam meremur in via et eadem illecta de necessitate ab interiori inclinatione praecedente seu intrinseca quae sic absoluta est falsa. nam libertati electionis

essialis est indria Ex pte poa: talis aut indria opponitur neati interiori absolutae, qlis est ea neatas qua deus amatur a beatis.

Verissima aut est si illig.r de libertate electionis et neate precedente ab interiori inclinaoe quae sit dtaxat hypothetica. rao est: q.a posita motione dia graia sequitur nario agere voluntatem, sed suo modo et absque essialis libertati sua electionis indria detrimento, sed tm cum detrimento indria ex pte actus quae est illi accidlis dtaxat.

Posterior vo pars ppois istius falsissima est. 1.o eo sensu quod ois actus non coactus vltis sed sponta neus sit sufficiens ad meritum vel demeritum alias motus 1.o 1.i essent demeritorij. 2.o eo sensu quo coactum d.r qd fit appio externo o concurrente sed renitente passo; alias eo ipso quo vis ita inferretur voluntati, ut tn agere sive in bono sive in malo poet mereri vel demereri: qd absurdum est docet aug.s ubi de fato mathemat.m s. de vi illata bona naa pe malam in haeresimatem.

Verissima aut est si liberum est a coactione sit illud o tm quod vim non pure patitur quae 1.a spes est coactionis ut in lapide cum sursum proijcitur o tm quod vim patitur et agit sed modo praeternaali ut in lapide decidente sponte cum propellitur ut majori deridat impetu quae est 2.a spes coactionis: sed em qd o est deternatum a naa, sed se suo modo

determinat quae est spes 3.o Coactionis: nam apud S.tos patres quod est a naa determinatum aliqdo Coactum appellatur

De 5.a ppoe quae est de morte xj haud absimili arte ac scopo ab adrip constructa dicemus suo loco.

Sextio Tertia de praedestinatianorum.

Pergunt Molinae discipuli et augustinianorum haec dogma condempnatum fuisse Clamant in praedestinatianis haereticis, quae inquiunt haeresis, nacta j.um 5.o saeculo, à vicleyho recocta ac demum a Caluino e Cineribus rediuiua excitata fuit inter caetera quippe dogmata, aiebant ac sustinebant praedestin. graam neitare Voltem. obiectio digna examine.

Dico vo quod qtum alieni sumus a Caluino pdestinatiano qtum est a vicleyho, si non aliud sensit Caluinus quam quod ille satis a pntibus liquidum ee. aliqs aut post 5.o et 7.o saeculo pdestinatianos exortos fuisse Clamant ingenue fateor, non discrevant aug.i discip. quia non sunt alij quam qui sancti aug.i doctrinae, atque adeo Catholicae addicti, a semipelagianis vexati sunt, atq. hoc infami haereticorum nomine appellati res probata facilis.

Ac j.um nullos extitisse de 5.o saeculo haereticos praedestinatianos sed qui tales dicti sunt fuisse catholicos, verae et aug.ae doctrinae de graa dei defensores, quibus aliqua per summam Calumniam falsa Imposuerunt semipelagiani, aliqua aut quae vera s.t tquam falsa em

Et erronea attribuerunt, pl.r 1.o quia neq. meminit hujusce doctrinæ aug.s in lib.o de hæresibus, neque in libris quos sub finem finem vitæ conscripsit pro gratia dei adversus pelagianos et semipelagianos in quibus tn libris debuisset commemorare hæresim istam si illi nota fuisset.

2.o quia nulla ejus mentio fit apud hilarium, prosp. fulgent. petrum diaconum, authorem libri pro hypognosticon aliosque divinæ gratiæ defensores.

3.o quia nullus est ex ijs qui de hæresibus ex professo scripserunt, hujus hæresis meminit ante Bernardum de luxemburgo qui nihil aliud dicit de ea quamquam in cronico sigiberti invenit ut testatur a castro verbo prædestinatio.

4.o ex eo quod ante hincmarum nullus nisi pelagianus aut semipelagianus de ea rescripsisse leg.r. authores qui de ea mentionem fecerunt 1.o ille qui prædestinatus nuper cognominatus est, author Eutiquetæ antiquior cujus opus non semipelagianismo tm scatet sed et pluribus abundat erroribus.

2.o Tyro prosper in cronico quod etiam plenum est erroribus, laudatur in illo Cassianus d.r hæc hæresis a beato aug.o ipso quod notandum est, sumpsisse initium credibile est quod author illius operis ementito nomine prosperi et absolvendo illud anno 444.o eodem scilicet quo verum prosperi cronicum studuit ut pro veri prosperi cronico reciperetur in gratiam semipelagianismi: neque n quod dicamus duos vixisse —

Prosperos Eadem ætate, eademq. in gallia: alias ob eamde
rationem dicendi essent duo aug. duo hyeronimi, duo ambros.
propter quædam opera quibus falso nomina illorum fuerunt
Imposita, ignotus iste apud aulhoes, sed non est ignota
semipelagianorum artes, quibus suppositititios libros aulh.
Catholicis celebrioribus attribuerunt 3.o Arnodius Junior
pelagianus ut constat ex commentario in psal. 15.um
ubi negat originale peccatum. 4.o faustus Massiliensis
ut nemo negaverit antesignanus. 5.o gennadius
et ipse semipelagianus lib. de dogmatibus Ecclesiast.
erroris semipelagiani defensor fuit et liber de viris
Illustribus laudator Cassiani ac fausti Insolentior
vo censor hyeronimi, aug. prosperi, 6.o Ennodius
picinensis Epla ad Constantium quæ est 19.a libri
2.i vir alioqui multis clarus nominibus sedet
ipse pelagianorum inctus fuligine ut constat ex eadem
Epla. obuandum vo Ennodium ibi tm mentionem
facere unius hois et o secta alicujus, unusque
qui ut loquitur asserebat in una tm pte quæ
deterior est, eligendi datam esse licentiam: ~~atqui~~
~~o erat hæc sententia veteribus prædestinationis~~
~~qui ut loquitur asserebat in una tm pte quæ deterior~~
~~est, eligendi datam esse licentiam~~ atqui o
erat hæc sententia ~~veteribus~~ veteribus prædestinationis
attributa sede contra hominem em necessitari
ad malum. Jam vo quæro utrum pelagianis et

Semipelagianis in sua cãa fides sit adhibenda?

5.° quia omnia quae dnr haeresis praedestinatianae Capita fuerunt ab ijsdem Semipelag.s aug.° ejusq.s discipulis obta per summam calumniam.

1.um Caput est apud Gennadium, quod deus o oes hoes Creavit ut oes saluentur, sed ut multitudine hominum ornetur mundus ac haec erat obtio 13.a gallorum his verbis. quod quidam hoes o ad hoc adeo Creati sunt ut vitam adipiscerentur aeternam: sed ut habitum tm modo pntis saeculi ornarent, et ad utilitatem nascerentur aliorum cuj prosper ad Capitula gallorum sentia super 13.um qui hoc dici melius loqueretur dicens quod deus qui est Creator omnium, non frustra em eos Condat quos pridie vitae aeternae participes o futuros; quia etiam in malis hominibus bonum dej est ipsa naa p laudabilis est in impiorum damnaõe Justia o pt. ad merito reprehendj qui dicit quod etiam talium conditione mundus ornetur: et quod hj qui sibj sua inquinitate nocituri s.t ad utilitatem nascuntur: neque n quamlibet Innumerabilis multitudo impiorum Indecora est mundo aut inutilis dej regno Cum em per ipsorum veniet ppagine regenerando generaõ et in eis tolerandis ac diligendis populus dej fiat illustrior, discens bonitatem Et ~~sapiam~~ ~~sa~~ patientiam ab illo qui pluit super Justos et injustos et solem suum oriri facit super bonos et malos.

2.um Caput Est non omnes adeo ea voluntate vocaoj
ut omnes sequantur vocem ejus ac hac erat obtio 5.a
Gallorum, his verbis quod qui vocati sunt o aglitur sunt
vocati sed alij ut crederent alij ut non crederent.
cuj rondet prosper quod si agr. de vocaoe per euangelij
tm predicaoem non veraciter dr. quod alijs atque
alijs, aliter atque aliter pdicetur cum unus sit
deus, una fides, una regeneraoe una promissio si au
ad effectum plantaois et rigaois aspiciatur aliud
actum est cum eis quorum exteriores aures corporali
voce pulsata sunt, aliud in eis quorum interiorem
sensum deus aperuit, et in quorum corde posuit
fundtum fidej dilectioisq fervorem quosdam ideo
vocatos dicere ut o crederent nimis absurdum est:
qsi vocaoeis caa infidelitatis extiterit, et pdicao fidej
fuerit infideles &c.

3.um Caput non oes qui deo vocante obediunt ipsius
inspiraoj accipere in bono exequendo pseuerantiam ac hac
erat obiectio 7.a gall. his verbis quod deus qbusdam filijs suis
quos regeneravit in Xo, ob hoc o dee pseuerantiam, quia
o sunt a massa pdestinaoe discreti. cuj prosper. quod dubium
o sit donum dej ee pseuerantiam in bono usque ad finem:
quam istos de eo ipso quod non perseuerauerunt, o habuisse
manifestum est non est calumniandum deo, qr. istis
non dederit qd alijs dedit, sed confitendum est eum
et misericorditer dedisse quod dedit et iuste o dedisse qd
o dedit: ne qdum ex libero arbitrio oritur caa labendj
Ita de ipso videatur et standj: cum illud huamano

fiat opere, hoc dio Impleatur ex munere.

4 UM Caput eis qui o s.t de saluandorum nuro, point multos labores et iustia fructus substrahendas vires agendi ne perdurent in bono. at hac erat 12.a obtio gallor qd quibusdam vocatis et pie iusteque viuentibus obedientia subtrahatur ut obedire desistant cui prosper ita rondes vires obedientia o ideo cuiquam subtraxit q.a cum o pdestinauit, sed quia recessurum ab ista praestia obedientia ee praesciuit quod qui deo adhaeret, sicut dei agitur qui aut a deo recedit pprio voluntate obedire desistit, lege aug.m lib.o de dono pseuerantia cap.e 15.o § 22.o huic objectioni satisfacientem abunde

5 UM Caput pdestinatos ad gloriam etiamsi in oi peccati genere volutentur accepturum occaoem quam ee credant et sdum dei praeceptum viuant et possideant societatem iustorum: at hac erat obtio Massiliens. reste prosperio in epla ad aug.m his verbis et laysis curam adimendi resurgere et sanctis occaoem temporis adferre eo quod vtraque pre superfluus labor sit si neg. reiectus ulla industria poit intrare necelectus ulla negligentia poit excidere cui rondet aug. lib.o de pdestinaoe ss. asserendo verissimum ee pdestinatos nunquam excidere in aeternum

6 UM caput qd deus psonas houm accipiat quod alios etiam inuitos post multa mala attrahat ad salutem alios post bona reijciat et compellat in malum, quo pereant in aeternum et 1.a pars obyciel.

Aug.º ut Constat Ex lib.º 2.º ad Boni f. cap.º 7.º
reliqua Continentur in obiectione 1.ª 6.ª et 11.ª gallorum
ad quae prosperi verba in ronsione ad 6.um referri contendi-
mus. haec sunt praedestinabem dei sive ad bonum sive
ad malum In hoibus operari Inextissime dr., ut ad
utrumque hoes quaedam neatas videatur Impellere:
Cum in bonis vetas sit illigenda de gratia, in malis aut
vetas illigenda sine gratia.

Quod enim o emerserit praedestinata haeresis a Gotes
calcho instaurata probatur ubi aliquid obuatum fuerit
de hac hystoria.

Gotescalchus naõ germanus, professione monachus
ordinis sti benedicti in monasterio obbacensi diocesis
suessionensis vir multae pietatis atque eruditionis,
litteris humanioribus et sacris max.e vo B. aug.i
lectione instructissimus, fuit ut habemus ex
vvalafrido strabone Carmine ad Godescalchum
et lupo ferrariensi, et la 30.ª ad sacrum praesbi-
teratus ordinem evectus per Rigboldum remorum
Corezyiscorum circa annum 847.m piam peregri-
nationem suscepit ad limina apostolorum quae pietas
frequens tunc temporis erat apud viros probos in
gallia inde rediens apud Comitem Eberardum in
gallia sysalpina Commoratus est ubi Collocutus
est Cum nothingo Episcopo de gemina praedestin-
sdum mentem b. aug.i ut habetur et la Rabani
ad nothingum qui nothingus postea cum rabano

archiepiscopo Monbatino de eo Colloquio sermonem
instituens obtinuit ab illo ut contra doctrinam hanc
gotescalci scriptura, quod praestitit hac ipsa epla
ad nothingum et eodem tempore scripsit ad eberardum
ut ex domo sua Gotescalcum expellere vel
compellere illud ab errore quem putabat deficere
sed praestitit infaeliciter Rabbanus, nam ut testr
Ecclesia Lugdunensi lib.o de tribus eplis adz am.o
assumpsit nariam nec ulla tenus ad rem de
qua quaeritur pertinentem disputaoem: utrum
impios deus ab iniquos praedestinaverit ad ipsam
impietatem et iniquitatem quod nullos omnino
moderno tempore dicere vel dixisse invenitur
dixerat vo tm Gothes. deum ab aeterno pdestinare
impios ad poenam ppter mala merita ut constat
cum ex ejus confessionis fragmento quod refert
hincmarus lib.o de pdestin. cap. 5.o
Ille go reversus in germaniam, postquam rabanni
epla ad nothingum per libellum respondisset
in quo de duplici pdestinaoe voluntate dei et
morte xi pro hominibus, ac denique libero arbitrio
ex aug. doctrina descivit contra Rabannum,
stetit se concilio moguntino ipsi praesidi Rabanno
libellum fidei obtulit, condemnatus a concilio
quasi ex doctrina ipsius sequeretur malos com
pelli ad peccatum, nihil vo de tribus alijs capitibus
pronuntiatur, remissus est ad hincmarum remense

Archiepiscopum, ut reclud eretur in ejus parrochia plenius audiretur, et iuste damnaretur, ut patet ex Rabanni Synodica id Contigit anno 848.°

Anno seq.ti iussus est Gotescalcus Comparere apud Carisiacum in Cœtu coacto ex duodecim Episcopis et alijs viris ecclesiasticis Regio mandato pro quibusdam negotijs Regis, cui Cœtui mandatur Rothardo Suessionensi Interesse, quod renuebat teste flodoardo Lib.° 3.° histor. Rhemensis cap.° 21.°: neque ñ poterat Gotesalchum et in Gotesalcho veritatem Condempnari, Cujus erat defensor strenuissimus: quod dissimulat hincmarus epla 27.ª ad nicolaum papam damnat. ibi triplici de Caa 1.° q.ª ordinatus fuerit a Corevis coyo Rhemensi ō iam dicitur quod ante dicebatur Inscio pprio Episcopo, et tamen ō Conquestus de suo monacho Rochardus. 2.° qd sacerdotio abusus fuisset in cunctis moribus pravis actibus et perversis doctrinis 3.° quod Ecclesiastica et Civilia negotia Contra ppositum et nomen monachi Conturbare contemptens Jura ecclesiastica psumpsisset pana triplici mulctatur, depositionis et interdicti, verborum, Carceris.

1.ª Iniqua quia eo tempore fiebant ordinaoes a Corevicoyis 2.ª adeo Crudelis, ut hincmarus pudueri agnoscere, illam fuisse ab Episcopis Inflictam et epla ad amotam Lugdunensem

Illam retuderit in abbates et monachos propter Impudenti-
ssimam inquit Insolentiam suam per regulam sti benedicti
a monachorum abbatibus vel caeteris monachis flagello
abjudicatus et epla ad nicolaum papam neque verberum
neque depositionis et interdicti mentionem facit
sed solius Carceris: et ecclesia lugdunensis lib.o de
tribus Eplis illud prorsus omnes non solum dolent, sed
cum horrent: qa inaudito Irreligiositatis et crudelitatis
exemplo, tandiu ille miserabilis flagris et caedibus
trucidatus est donec, sicut narraverunt nois qui
pntes aderant, ab accensa coram se igne libellum
In quo sententias scripsit nrorum sive ss patrum sibi
Collegerat, quas in Concilio offerret, coactus est
Jam pene emoriens suis manibus in flammam
projicere atque incendio Concremare 3.o denique
pena, quam idem hincmarus ad Nicolaum
scribens vocavit noe monasterialis Custodia
quia in monasterio altum ut latenti reclusus: sed
fn hic Carcer o debet dici monasterialis Custodia
pprie, quia non in monasterio suo non in diocesi
suessionensi sub episcopo suo, sed in Rhemensi
sub auctoe hincmari definebatur ut constat ex
eadem Epla, adeo crudelis fuit in Ecclesia
Lugdunensis lib.o Citato scripserit illo ejusdi miserandi
hominis tam longa et inhumana in ergastulum
per tot annos damnao, aliqua ut credimus compassiois
benegnitate et Consolaoe fuerat temperanda

vel eñ Removenda, In hoc Cœtu 4r. capitula quæ vulgo
Cerisiaca dñr facta minime fuerunt, in Carcere
semper idem gotescalchus in doctrinæ veræ defensione
ut constat ex ejusdem duabus confessionibus, altera breviori
altera prolixiori,

Sed Cum opprimeretur in Gotescalcho veritas tunc 85.°
validior visa fuit. undecumque idem cum illo sentientes
exsurrexerunt, ut testatur hincmarus cap.r 2.° de
prædestinatione Inter Cæteros Ratramnus Corbeliensis monachus
ad amicum missa epla refellit hincmari Epla
ad reclusos. Stus prudentius Tricassinus Episcopus
qui opusculum composuit quod Synodi parisiensis ordinatione
misit ad hincmarum et pardulum Lodunensem.
Hujus publica est sola præfatio. in illo totam confirmat
Gotescalchi doctrinam Lupus abbas ferrariensis,
qui Eplam ad Carolum regem e Collectaneo e
Stis patribus ssi prudentij pro ora doctrina Confir
mavit Lupus servatus mogantinus præsbiter
edito libello de tribus quæstionibus, hoc est libero
arbitrio gemina prædestinatione, A morte xi idem
præstitit Ratramnus quoque prænominatus qui
Jussu regis duplici libello aperuit quid de
gemina prædestinatione sentiret

Sed Cum Lupi ferrariensis et Ratramni opera regi
oblata Rex ipse hincmaro tradidisset anno 851.°
Compulit hincmarus amalarium et Joannem
Scotum erigenam Contra Gotescalcum scribere

Parui utique. Amalarij liber non extat: Ejus tn
sit mentio in epla paduc. et in libro de tribus eplis
ubi habetur oia illius scripta plena mendacijs, erroribus
haeresibus debuisse comburi. liber scoti extat: sed condem
natus est in concilio valentino et lingonensi, ut dicemus
Inferius.
hujus libri selecta capitula misit Venilo senonensis
archiepiscopus ad s.tum prudentium qui ea refellit lib.o
cuj titulus: liber Joannis scoti correctus a prudentio Se
missis quoque ipsdem ad Ecclesiam lugdunensem, illa
per florum diaconum respondit liber qui d.r adsus scotu.
Eadem Ecclesia circa tempus istud respondit per
remigium antitestem ~~[illegible]~~ tribus Eplis 1.a hincmari
pdecessorem Rhemigij: 2.a paduc lodunensis ad eumdem,
quibus illi Ecclesiae totius controversiae Judicium deferunt.
3.a Rabanni ad Nothingum de qua supra. in quo libro
de doctrina got escalchi de pdestinaoe ostendit 1.o o ee
censura notandam sey temque fidei regulas tradit de
pdestinaoe, quas tn improbare o est veritus hincmarus
Cap.e 21.o lib.o de pdestinaoe 2.o approbat interpre
tationem got escalchi de eo apl. loco: deus vult oes
homines saluos fieri 3.o ostendit quid sit de
morte ac redemptione xi sentiendum ac denique
reijcit hanc quae got escalco attribuebatur doctrinam
scet qd post primi hominis lapsum nemo ad bene
agendum libero pt. uti arbitrio sed ~~ad~~ tm ad male
agendum, ita vo reijcit illam ut subjungat qd incredibile
sit got escalcum in eam descendisse sententiam et quod
Catholicus esset sensus ppois et catholica assertio, si addita
fuissent istae voces sine dei graa,
Circa idem tempus ab eodem remigio editus est liber

alius sub hac titulo: absolutio quaestionis de gnali per Adam damnaõe oium et specali per xum ex eadem electione electorum.

Anno xi 854º. hincmarus Carisiaci sedens cum quibusdam episcopis et abbatibus pnte Carolo Rege, quatuor Capitula Componit Contra quatuor dogmata Gotescalci quibus Capitulis subscribunt Episcopi Cum rege id praecipitanter facit et ne quidem habens ad manus libros narios, maxime vo Concilium arausicanum, ut testr. Ipse lib. de praedestinaõe cap. 29. 30. 34. Ex ipsis qui subscripserant, aliquos resiliisse testatur pariter praefaõe libri istius

Eodem tempore Prudentius Tretensis vocatus ad Concilium senonense pro ordinaõe aenea parisiensis Episcopi cum propter infirmitatem interesse o poet, misit per vicarium tractoriam in qua declaravit se illius ordinaõi consensurum si inter caetera quatuor Capitulis sequentibus subscriberet. 1º. liberum arbitrium ita per xum redditum ut semper ad oe opus bonum dei oipotentis graa indigeamus. 2º. quosdam Impenetrabili iudicio praedestinatos et ad poenam. 3º. xi sanguinem pro solis credentibus fusum. 4º. deum oes quoscumque vult salvare, et quicumque o salvantur, penitus o et illius volte ut salventur

Paulo post delatis Lugdunum 4r. capitulis Carisiacis librum Composuit eadem Ecclesia lugdunensis, viennensis et arelatensis, in quo 4r. capitula damnata Carisiaca et quatuor alia illis opposita facta sunt: simulque etiam condempnata st. 19 Joannis scoti Capitula,

code 854

Anno 855.° Lingonense Concilium Ex tribus provincijs predictis congregatum est, in quo definiones istae concilij valentini confirmatae sunt.

Paulo post ad Concilium Tullense ex duodecim provincijs per Remigium lugdunensem delatis definitionibus Concilij valentini et lingonensis, hincmaro et non nullis alijs commotis proposuit Remigius si credendum sit hincmaro rem plenius examinandam in futura primae synodo, si alicui videretur definita in Concilijs istis o esse veritati consona.

hoc ipso anno delati Romam Canones isti lingonensis et valentini per nicolaum Romanum pontificem approbati fuerunt ut testatur prudentius In annalibus citatus ab hincmaro epla 24.ª ad Egilonem, et Annales Bertiniani ad hunc annum verbis istis. Nicolaus pontifex Romanus de gratia Xi et libero arb.°, de veritate geminae predestinationis et sanguine Xi ut pro credentibus omnibus fusus sit fideliter confirmat et Catholice decernit

Anno 860.° Celebratur alterum concilium Tullense 4.r decim principum in quo sedet hincmarus ejusque fautores de hac controversia. q.re possumus dicere silentio suo confirmavisse quodammodo cap.ª ista de quibus commotus fuerat, cum remissa fuisset ad proximam synodum querela eorum qui putaverunt illa capitula aliena esse a veritate.

Anno 862.° Test. flo. ad lib.° 3.° cap.° 15.° nicolaus papa de gotescalco scribit hincmarus Epistolam qua ibi refertur sed contempsisse videtur

Hincmarum Nicolaus in eum Commotus ut Testatur ipse
Ep. 24 ad Ecclesiam Sanctam Pontifex Iussit
Legatos suos in Synodo Mediolanensi de Negotio Gotteschalci
Iudicium ferrentur. Postea Anno 864 Hincmarus Aliam
Ep. Contra Gotteschalcum Scribit ad Nicolaum Sed
Nihil Pro Hincmaro Contra Monachum Rescriptum Sit Pontifex
Imo Iussit ut Negotium Ad Solvendum Sed Frustra Neque
Ad Id Pro Hincmarus Sic Miserabilis Ille Monachus
Incarnatus Veritatis Defensor et Pro Illa Persecutione Atrocissima
Sustinens Moritur

Ex Hiis Praemissis Patet Gotteschalcum Non Renovavisse
Veterem Haeresim Praedestinationis Nec Ipsam Aliquam Novam
Ipsum Pugnavisse Hoc Pacto Ille Non Renovavit Haeresim Veterem
Neque Pugnavit Novam Cuius Dogmata Non Sunt Nisi
Sensa Patrum Conciliorum Definitiones Decreta Sedis
Aplicae Talia Sunt Gotteschalci Dogmata Ergo Etc.

Minor Patet Dogmata Gotteschalci Referuntur Ad Hincmaro
Ep. 17 Ad Nicolaum Papam Hiis Verbis Dicit Gotteschalcus
Quod Et Veteres Praedestinationis Dixerunt 1 Quoniam Sicut
Deus Quosdam Ad Vitam Aeternam Ita Quosdam Praedestinavit
Ad Mortem Aeternam 2 Quoniam Deus Vult Omnes
Homines Salvos Fieri Sed Tantum Eos Qui Salvantur 3
Quod Non Pro Totius Mundi Redemptione Id Est Non Pro
Omnium Hominum Salute Et Redemptione Dominus Et
Salvator Noster Iesus Christus Crucifixus Et Mortuus
Sed Tantum Pro Hiis Qui Salvantur 4 Exponens Sanctam
Ad Sancti Petri Cum Qui Emit Eos Dominum Negantes Baptismi

Inquit, Sacramento eos Christi neq. tamen pro eis Crucem subiit
Neq. mortem pro eis Christi neq. Sanguinem fuit. 5.° Quod
Praedestinationis Veteris Dominus Christus Ille ut Audacius, Ita
Pernicioso Dicit Deitatem Sanctae Trinitatis Trinam Esse. Et in Epistola
Ad Amolonem Subiungit Alteram Sanctam Postquam Primus Homo
Libero Cecidit Arbitrio, Nemo Nostrum Ad Bene Agendum
Sed Tantum Modo Ad Male Agendum Libero Potest Uti Arbitrio. Et
In Carisiaco Conventu Quarto Capitulo Contraria Doctrina
Gotescalchi Edita Sunt Ab Eodem Hincmaro Quorum Primum
Asserit Unam Tantum Esse Praedestinationem Dei Iudicium Et Deinde
Libero Arbitrio Per Gratiam Sanctam Tertium Deinde Vero Quam
Habet Deus Salvandi Homines Quartum Deinde Vero Christi Mortem Pro
Hominibus Atque Doctrina Tota Hac Vindicata Ab Imposturis
Et Calumniis Hincmari Nisi Continet Partem Sanctae
Pro Definitione Concilii Decreto Sedis Apostolicae Quod Ad
Dicendum Vindicata Ab Imposturis Et Calumniis Hincmari
Quia Imponebat Gotescalco Hincmarus Quod Vellet Primo
Sua Propria Deum Praedestinare Homines Non Tantum Ad Poenam Sed
Etiam Ad Culpam, Ita Ut Non Potuerint Aliud Esse
Quam Iuxta Id Quod Sunt Ad Eo Praedestinati Id Non Impostura
Esse Patet, Primo Ex Utraque Confessione Fidei Gotescalchi
Secundo Ex Ecclesia Lugdunensi Libro Tertio Ad Tertiam
Scribente Rabanum in Illa Epistola Tertia Non Esse Nostrum
Nec Ullatenus Ad Rem Ad Quam Quaeritur Pertinentem
Disputationem Assumpsisse Quaeritur Namque Ut Prius
Dissertatione Nostra Ad Illud Utrum Impios Deus Et Iniquos
Praedestinaverit Ad Ipsam Impietatem Et Iniquitatem
Id Est Ut Impii Et Iniqui Essent Et Aliud Esse Non Poenae

quod nullus oio moderno tempore dicere vel dixisse inveniturq; de
utique immanis et detestabilis blas phemia: sed illud potius queritur
utrum eos quos veraciter oio praescivit pprio vitio impios et iniquos
futuros et in suis impietatibus atque iniquitatibus usq; ad mortem
perseverataros, iusto iudicio suo pdestinaverit aeterno supplicio puniendos
9.º ex Hyncmaro lib.º de pdestinaoe cap.º 15.º his verbis.
dicunt Gotescalchus et ejus sectatores, pdestinavit deus improbos
ad interitum non ad peccatum. 4.º ex eo qd negat ad Egilonem
neque ad nicolaum papam scribens hincmarus, Gotescalcho
ausus est imponere qd id diceret.

2.º Imponitur Gotescalcho, quasi neget hanc ppoem, quae
fnis expressis habetur in aplo: deus vult oes hoes salvos
fieri. Cum de sensu illius textus apli et o de verbis tota sit
controversia, ut constat ex Ecclesia Lugdunensi lib.º de
tribus Eplis loco inferius referendo.

3.º Imponitur illi quasi neget hanc ppoem scripturae: et pro oibus
mortuus est xus cum eam de solo sensu sit disputao et o de
verbis ut patet ex lib.º de tribus eplis et de tenenda
veritate scripturae locis infra citandis.

4.º Imponitur illi qd negaverit pro reprobis baptisatis
sanguinem fudisse xum, imo vo fudisse asserit, sed modo
speali pro electis, seu perpetualiter, ut loquitur ipse
atque ut vitam consequ aeternam id evidens est ex verbis
ipsius relatis ab hincmaro lib.º de pdestinaoe cap.º 29.º
33.º 35.º

5.º Imponitur Quod haeresim scripserit qa cum hincmarus
prohibuisset cantari in Ecclesia Remensi haec hymni
verba te trina deitas unaque poscimus. pbavit aliquo
libello gotescalchus o ee cur verba illa expungerentur;

Ex officio Ecclesiastico. sed Gotescalcum Ecclesia hæc verba retinens a censura hincmari vindicat.

6.° Imponitur illi quod scripserit hominem non pōe uti libero arbitrio nisi ad malum: quia dixit sine grā o nisi malum pōe. Ecclesia Lugd. lib.° de 3.° cyl.ie ad 1.am ait esse incredibile ut id senserit et qd si dixisset, gnaliter nemo hominum et addidisset sine grā dei et ita subjunxisset, libero uti pt uti arbitrio: esse Catholicus sensus et catholica oīo assertio. et postea quod genus erroris nec apud hæreticos nec apud quemquam Catholicorum nos cognouisse uel audiuisse meminimus ita ut enim de isto hoc nobis incredibile videatur.

Probatur inquam doctrina Gotescalci sic vindicatam nihil continere pte sensa pp. definiōes Conc. et decreta sedis aplica.

Acjum de sti patribus de gemina prdestinaōe est sti aug.i Enchiridij Cap.e 100.° et alibi passim fulg.i In lib.° 1.° ad Monymum cuius tit.s est de duplici prdestinaōe dei. prosperi ronsiōe 14.a, 15.a et sententia 1.a ad Cap.a gallorum, ronsiōe 10.a et 11.a ad obtiōes vincentianas. Hisidori lib.° 2.° de summo bono. Lupi ferrariensis cyla ad hincmarum cyla ad Carolum Regem et in Collectaneo. Rabanni lib.° 2.° de prdestinaōe dei. prudentij lib.° de prædestinaōe contra Joannem scotum et in sua tractoria. flori et Ecclesiæ Lugdunensis contra eundem scotum Lupi seruati lib.° de 3. qtiob. Rhemigij et Ecclesiæ Lugd. lib.° de 3.° cyl.is et de tenenda verit.e scriptura cujus posterioris loci digna st. hæc verba

quae referantur. videtur nobis sine dubio quod illa quae de
dicta praedestinatione dixit Gotescalcus juxta regulam catholicam
fidei vera sint et a veridicis patribus manifestissime
confirmata nec ab ullo penitus nostrum qui Catholicus haberi
vult respuenda sive damnanda et ideo sacre dolemus
o hunc miserabilem sed Ecclesiasticam veritatem esse
damnatam.

Cum Caput quod est de deo volente salvos facere
homines sancti Aug. fulgentii prosperi flori ad sus Joannem
Scotum prudentii in tractatu Remigii et ecclesiae Lugdu
nensis lib. de tribus epistolis et de tenenda veritate
scripturae aliorumque quos suos loco referemus. verba
Ecclesiae Lugd. lib. de tribus epistolis Cap. 17. notanda sunt.
In his omnibus Cum Gotescalci sensibus est vera omnino et
salubris illigentia est. et cap. 24. in illa apostolica sententia
qua de deo ait qui vult omnes homines salvos fieri et ad
agnitionem veritatis venire. putamus eum sensum beatissimi
patris Aug. ab omni semper Ecclesia venerabiliter recepti
et usque in finem saeculi recipiendi, secutum fuisse,
qui de tanta quaestione tractans et conlatis inter se
duobus testimoniis apostolico videlicet et prophetico, quae
juxta sanam fidei illigentiam utrumque verum esse
accipiendum sic, et in pluribus aliis libriorum suorum locis
et maxime in libello qui Enchiridion dicitur, Evidenti
sse declarat et quid de re tanta probabilius videatur
Manifestat cujus omnino veriticum sensum non opposuit
sub persona alicujus hominis a catholicis dei sacerdotibus
condemnari: ne jam non iste qui rarguitatur sed ille
potius cujus auctoritate sequitur haereticus esse iudicetur

3.um q.d Est de redemptione X.i et etiam Aug.i prosp.i
fulgentij lupi servati lib.o de tribus quaestionibus lupi ferrar.s
Epla citata et in Collectaneo, prudentij in tractoria S.ti
Remigij et Ecclesiae lugdunensis lib.o de tribus Eplis et de
fenendo veritate scripturae non aliorum quos etiam citabi
mus suo loco. obvio modum loquendi Ecclesiae lugd. lib.o de
3. Eplis cap.o 20.o de haere. nihil fenere definiatur,
ut quolibet quis acquiescat modo, o sit haereticum nisi
contentione haereticum fiat et cap.o 20.o 4.o iam illud
de dominici sanguinis pretio q.d pro his tm qui credere
voluerunt datum sit, manifestum est sicut supra ostendi
mus eorundem beatorum patrum sententia quam iste
Votescalchus, ut putamus et legendo didicerat et damnare
metuebat et lib.o de fenendo veritate scripturae loquens
Cap.o 14.o de adrijs Votescalchus hac in p.te ait pudeat eos
definire quod nesciunt: timeant statuere quod nullus
sanctorum patrum, concilium nullum aplicae sedis
pontificum nullum Ecclesiasticorum dogmatum decretum
hactenus inveniant statuisse.

4.um Consequens est superioris.

5.um o facit ad institutum et praeterea aut immunis
est ab errore quod Votescalcus aut in eo Catholica
Culpabilis est Ecclesia, quae in hymno SS. meritis et
in hymno sacris solemnijs approbat id quod improbat
in Votescalco.

6.um denique est eorundem patrum quibus certum
est hominem sine gratia dei nullum bonum opus aut
velle aut facere posse. id ostendemus suo loco.

Secunda pars minor quae est de Concil. definitionibus, pl.r 1.um
ex Concilio valentino 3.o canone condempnante 4.r capitula
Carisiaca in hunc modum. porro capitula 4.r quae a concilio
fratrum nostrorum minus prospecte suscepta sunt propter iniquitatem
vel etiam noxietatem et errorem contrarium veritati, a pio auditu
fidelium penitus explodimus et ut talia et similia caveantur
per omnia auctoritate spiritus sancti illiginimus. et 6 primis canonibus huiusce
Concilij doctrina quam gotescalchus ponebat ut sic continetur.
2.o Ex Concilio Ligonensi in quo 6 isti canones confirmati
s. 3.o ex Tullensi utroque. nam in priori relecti sunt canones
isti et cum si creditur hincmaro aliqui commoti fuissent
et professi se ab ijs dissentire, remisso negotio ad sequens
Concilium in eo silverunt hincmarus, et ejus assecla.
3.a denique pars quae est de decretis aplicae sedis pl.r
9.o Nicolaus Romanus pontifex doctrinam istam quam
fuerat Gotescalchus confirmavit, ita ee constat
Ex prudentio in annalibus ut citatur ad hincmarum
epla 24.a ad Egilonem senonensem ejusdem hinc
mari amicum romam delegatum cujus verba o pigebit
refere, Gotescalchus d.r multos habere fautores: sicut
habuit dnum prudentium sicut scripta ipsius testantur
quae a pluribus qui illa habent possunt proferri, qui
enim videlicet dnus prudentius in annali gestorum morum
Regum quae composuit ad confirmandam suam sentenciam
gestis dominicae incarnationis ff. 54.o indidit dicens, Nicolaus
pontifex Romanus de gratia dei et libero arbitrio, de
veritate geminae praedestinationis et de sanguine Xi ut pro vedenti
bus omnibus fusus sit fideliter confirmat et catholice arenit

Apostea Monet Egilonem librum hunc annalium prudentij
In plurimorum manus devenisse, necesse est ut hoc talibus
de hoc dno aplico suggeratis ne scandalum inde in Ecclesia
veniat qsi ipse quod absit talia qd sicut votes. sentiat et
precor ut de mea pte nihil ei dicatur quia cum totum dr
habere suum animum ergo me idem quod apud prudentium,
obvatum legimus de decreto Nicolaj romanj pontificis in
annalibus Rertinianis ad eundem annum licet minus aequis
votes. in Cartiris. estant Thomo 3.o historiae ss. collectae
a francisco dalchesne.

Sed dices Ex Epla Armolonis Lugd. ad votes. qua iudicium
facit de ipsius scriptis quae per aliquem innotescenda
flagitaverat perspicuum est multas propones falsas et erroneas
ab ipso assertas.

Rondeo praemisso qd in illa Armolonij Epla nihil
Continetur nisi Consonum doctrinae Aug.: Ego nequam
o vera scripta votescal. sed supposititia ab hincmaro
ejusq. assecla emeutito noie istius monachi fuisse oblata
ut ita rondeant facit qd neq. in utraq illius confessione
neque in operibus ipsius quorum fragmenta reperire est
In hincmaro neque in epla hincmari ad eundem Armo
lonem seu ad Ecclesiam Lugdunensem neque in eplis ejus
ad nicolaum papam aut aegilonem in quibus conabatur
providi hincmarus exibere illum tanquam exercendum
propon illarum fit mentio. adde qd o fuerint edita
Capitula contra illas propones apud Carisiacum sicut
edita sunt contra falia nec parum facit qd sub severa
hincmari custodia detinebatur, cui cum illi libertas

aliqua scribendi data fuisset Initio Consuluit per Eplam Rabanus presinere dimicijs ut loquerentur aut scriberet facit etiam qd in hoc qd dicitur ejus scripta Injurijs Conuitijs et maledictis Caeerantur Episcopi: quod in Vote Scalensi sic Credibile Cecidisse.

Sextio 4a Soluuntur obiectiones Contra doctrinam praecedentem ubi et de Concilio arelatensi.

Obijcies 1o aperta sunt haeresis praedestinaõis primordia In monachis adrumetinis. Clarum etiam est qd cum emergeret apud gallos prosper et hilarius Augi. opem implorauerunt Certum denique est quod a Caelestino papa per eplam ad Epos galliae repressa fuit

Rondeo ad 1am partem falsum est qd in monasterijs adrumetino fuerint aliqui reuel noie predestin. in duas n partes diuisum erat monasterium, 1a pars erat illorum qui existimabant quod stante doctrina beati Augi. in epla ad Sixtum sequitur hominem o esse liberi arbitrij ideo doctrinam Augi. reprobant dicentes liberum arbitrium adjuuari per dei graam qd iuxta doctrinam Augi. putabant o esse admittendum quia scet eam o illigebant, hi erant imperiti et quinque tm ut Constat ex Epla valentini abb. ad augm. de istis 1o o pt dici qd fuerint in errore predestinaõe infecti ut euidens est 2a pars erat eorum qui cum probe illigerent eplam Augi. ad Sixtum doctrinam ejus de diae graae efficacia tguam o officiente huaae libertati tuebantur et si o magis fuerunt errore predestin.

Infecti qm aug.o Imo teste aug.o Catholici erant, id quippe test.r
de floro cap.o 1.o lib.o de correptione et gratia, idem testatur de eodem
floro valentinus epla citata qui tn florus accusabatur quasi per
gratiam liberum arbitrium negari sustinere a fratribus imperitis
Ad Inquies aug.s utraq epla et lib.o de gratia et lib.o arbitr. probat ita
fuendam esse gratiae efficaciam, ut non negetur sois lib. arb. qd sane
non fuisset illi probandum si tales nulli extitissent haeretici.
Rondeo debuisse, imo duo praestare se et probare liberum
arbitrium non destrui per gratiam, et se non dixisse in epla ad sixtum
qd per illam destrueretur, nam reatum fuerit aug.o qd qda
occasione istius epla in monasterio adrumetino deferissent in hunc
errorem nec ideo tamen sequitur quod deferrent quia id falso
illis Impositum erat ab imperitis monachis quando quidem
de Catholica fide flori qui ab ijs diffamabatur testimonium
dedit postea aug.s et ad aug.m valentinus, unde cum auditis
solis Cresponio et Faelice epla 4.a scripsisset contra eos
qui gratiam sic efferebant ut liberum negarent arbitrium
Cum enim eodem animo scripsisset lib. de gratia et lib.o arbitr.o
postea melius informatus tam per eplam valentini quam
per Collationem habitam cum floro qui pestiferae istius doctrinae
dicebatur auctor ubi ad retractationem istius libri pervenit
ita scripsit per eos qui cum defendendi dei gratiam putantes
negari liberum arbitrium sic ipsi deffendunt liberum
arbitrium ut negent dei gratiam ecce quomodo semipelagiani
qui se male de efficacia gratiae sentiebant aug.o vindici
fidei Catholicae haeresim praedestinatorum abijciebant ecce
qd voluit tyro prosper qdo scripsit haeresim praedestin.e
ab aug.o sumpsisse initium
Rondeo ad 2.am partem prosperum et hilarium,

aug.i opemo Imploravisse nisi Contra semipelagianos qui inter
Caetera dicebant ex doctrina b. aug.i de prdestina. gratuita
falem induci neatem adeoque remanere liberum arbitrium
ere qdo semipelagiani aug.o Imponebant haeresim prdestin.

Reo ad 3.am ptem non prdestin. sed semipel.i solos qui haeresim
per calumniam Imponebant aug.o fuisse repulsos per
Celestinum o alios reprimere summo pontificj animus erat
qm eos de quibus apud ipsum conquesti fuerant prosper.
et hilarius fauet ipse prosper contra Contra Coll. cap.e 49.o
At Inquies videtur potuis haeresim istam agnouisse post
aug.i mortem sumpsisse initium cum scribi cap.e 54.o sua
bibliotheca mortuo s.to aug.o Caperunt quidam ex Clero
Impium dogma statuere enim de aug.o male loquicumq
Infectare qsi liberj arbitrij Interitum induxisse verum
Caelestinus pontifex et pio s.to vivo et Contra haeresis fautores
Inventores scribens ad Epos ejus regionis nascentem errore
Compescuit.

Rondeo photium ibi loqui de Spag.s qui duo moliebantur
illorum Impium dogma astruere, alterum vo male de aug.o
Loqui quasi liberum arb. destruere hoc n ab illis dictum de aug.o
fuisse constat ex epla prosperi ad Ruff. cap.e 6.o gallorum
nec est qd instes ibi loqui de novo errore, nam novus erat semipelag
error neq. sane dici potuit de prdestinaoe quomodo obloquerentur
aug.o ex eo qd liberum arbitrium euerteret qdoquidem ipsi si qui fuerunt
illud euertebant laudassent potius aug.m illi per calumniam
Imponendo qd suo fauere errori.

Obij. 2.o prdestin. Condemnati fuerunt in conc.o arausicano 2.o
In valentino 3.o in arelatensi et lugdunensi.

Rco ad Concilium arausicanum verum qdem ee quod canone 25.º damnatur dogma asserens ee aliquos ad malum dia ptestate pdestin. sed simul signatur nullos hoes qui tale tuerentur notos ee Concilio adeoq. concilium non alia mente dixisse analhema isti dogmati, nisi quia ppulsare volebant calumnias semipelagianorum illud aug.º objicientium verba s.t pestyicua aliquos ad malum dia potestate pdestinatos ee solum o credimus sed em si sunt qui tm malum vedere volunt cum oi detestaoe illis analhema dicimus, obua voces istas si sunt qui tm malum vedere volunt aliquid n dicitur nisi q.a tales nulli a Concilio agnoscebantur.

Idem rco ad Concil. valent ut pote quod dogma praedestin. condemnat, utitur eadem restrictioe (si sunt).

ad Concilium arelatense et lugd.e qd attinet dico nulla alia Concilia fuisse nisi forte semipelagiana,

Dico nisi forte semipelag.º 1.º quia si qua fuerunt alia talia Conc. illa approbaverunt lib.º fausti de gra et libero arbitrio ut ipse testatr. faustus in praefaoe his verbis in quo quidem opusculo post arelatensis Concilij subscriptionem novis erroribus depressensis adijci aliqua synodus lugdunensis exigit Concilia aut in quibus approbantur libri fausti non pnt o ee semipelagiana,

2.º Conc. in quo appl. Epla fausti ad lucidum praesbiterum o pt. o ee semipelagianum si in illa Epla tota semipelag. haeresis concluditur go. et certe qd approbata fuerit haec epla in arelatensi concilio ipsi fatentur adhuc qd vo tota sit semipelagiana probat quia o continet nisi summam et compendium doctrinae fausti et objectioes semipelag. adsus doctrinam beati aug.i qd ostendo 1.º q.a docet faustus in illo lugd. ut cum gra dni opere aoe baptisati famuli semper adjungat: atqui modus iste logdi sapit semipelag.m eo quippe signabant graam o ee praeviam sed tm

Comitem voluntatis unde ille in praefatione studium asserendae gratiae
Contingenter et salubriter suscipit qui obediam famuli doloris
adjungit, si patronus vel domino inseparabiliter pedissequus ministe
Inhaereat. quod si unum sine altero erit, aut inhonorus absque servo
dnus apparebit, aut servus dni locum conditionis immemor
occupabit 2.° ut eum qui praedestin. exclusa labore hominis asserit
Cum pelagij dogmate detestetur: atqui id semipelagiani
Catholicis objiciebant ut patet ex fausto lib.° 1.° cap.° 3.°
et prospero objectione 6.° gallorum, 3.° dicit anathema ei
qui asseruerit hominem baptisatum in adam et originali
peccato perire. atqui id objicit faustus Catholicis lib.° 1.°
et 13.° et erat haec objectio 2.ª gallorum 4.° anathema
dicit asserenti per dei praescientiam in mortem deprimi
hominem; atqui id objicit faustus Catholicis lib.° 2.° cap.° 2.°
et 5.° et est capitulum 1.um et 11.m gallorum 5.° ei qui
asseruerit illum qui periit, non accepisse ut salvus esse posset.
atqui haec semipelagiani objiciebant Catholicis apud faustum
lib.° 2.° cap.° 5.° et est 5.um et 7.um capitulum gallorum,
objectio etiam 1.ª et 13.ª unicentiana 6.° dicenti vas
Contumeliae non posse assurgere ut sit vas in honorem: atqui
faustus lib.° 1.° cap.° 12.° id objicit Catholicis et est obtio
13.ª gallorum 7.° denique pronuntiat anathema dicenti
quod Xpus non pro omnibus mortuus sit, nec omnes homines salvos
esse velit: atqui semipelagiani illud Catholicis objiciebant
ut constat ex fausto lib.° 1.° cap.° 16.° et erat capitulum
8.um et 9.um gallorum obtio 1.ª et 2.ª unicentiana
adde quod opuscula fausti damnata sunt a Gelasio: atque
adeo hac ejus epla.

Item Concilium in quo Epla Lucidi ad faustum approbatur
est semipelagianum, si contineat doctrinam semipelag.

Contrice: go. &c. qd approbata fuerint a Concilijs arelatensi et
Lugd. si quae fuerint admittant adrij: qd vo contineat semipe
lagianismum nam est synopsis doctrinae librorum fausti
et contrice objectiones semipelag. adsus aug.m ejusque sam
qd ostendo q.a 1.us arlus istius doctrinae est doctrina fausti
In praefaoe, et lib.o 1.o Cap.e 3.o - 2.us ejusde libri 1.i cap.e
8.o et 9.o Tertius qui est de morte xi: ut supra, 4.us
Cujus 1.a pars est articulus 4.us fausti ad lucidum. 2.a
pars est Calumnia fausti lib.o 1.o cap.e 10.o nono. 5.us
est 3.us arlus epla fausti, 6.us est de o gemino praedestin.e
quem faustus docuit contra oes Catholicos lib.o 1.o cap.e
4.o. 7.us qui est de hominibus saluatis per legem naa
ante xi adtum continetur in 3.o postremis capitib.
Libri 2.i fausti et praeterea est manifestissima haeresis
vetimus arlus o facit ad institutum.
3.o Concilij hujus doctrina o est alia a doctrina libri fausti
de graa et libero arbitrio o est nisi semipelagiano si qd
fuit tale fuit arelatense ut patet ex praefaoe in qua
ait Leontio arelatensi arcsiexiscopo, se illos libros
scribere ordinaturum ea quae in Concilio isto dicta sit
quod inquit ad ordinanda ea quae Collaoe publica
doctissime pertulistis, operam infirmis humeris curamque
Mandastis &c.a cum fuerint libri isti fausti a Velasio
Condempnati, Consequens esse damnatum fuisse ab
eodem pontifice Conc. istud arelatense.
Jam vo quod nullum Conc. Arelatae fuerit congregatum
In haccaa: sed quae de illo scribuntur, mendacia sunt putida
fausti pl.r 1.o quia nulla est tam hujusce conc. facta,
nullus pter faustum ad hincmarum usque illius
meminerit, ita uterq. meminit, ut sibi Contradicant,

Nam hincmarus scribit illud sub Celestino papa fuisse Celebratum ut patet ex initio lib.° de predestinaõe: faustus longe postea.

2.° gennadius qui excessit in laudando fausto ejusque libris ô transisset qd in isto concilio muniti fuerunt eporum successione quorum iussu eosdem composuisset.

3.° ô scripsissent contra libros fausti doctores Catholici si a concilio legitimo fuissent approbati;

4.° ô est forma conciliorum, nulla facta definio ē nullo canone vel cap.° edito nullo scripto synodica jubere ut ab aliquo liber continens doctrinam concilij scribatur qui singlorum postea eporum syngrapha robur habeat.

5.° ipsis hincmari temporibus incognitum fuit concilium istud et haeresis isti Amoloni, ut pote qui contra perversum dogma de predestin.° neante citat epla ad Toteschalcum arausicanum concilium et istius concilij arelatensis ne minimam qdem facit mentionem incognita fuit floro magistro ut pote qui ad sus ioannem scotum scribit sequentia. ô pt. inveniri toto tempore qd fuit inter aug.m et nos aliquam talem haeresim in Ecclesia extitisse: nisi quod vel ipsum vel nos qui eum sectamur istius erroris accusat. incognito denique Remigio et Ecclesiae Lugd.i alioquin ô scripsisset lib.° de tenenda veritate scripturae, si meant statuere quod nullum sanctorum conc. nullum aplicae sedis pontificum nullum Ecclesiasticorum dogmatum decretum hactenus inveniant statuisse

6.° Inter conc. arelatensia locum istud adhuc ô habuit

7.° Cum nulla concilia istius praetensi acta

Conspiciantur, fuisse tn tale Concilium probant ad iij de 3. quae
Inquiam actorum iacturam supplere quoquo modo possunt:
scilicet de epla fausti ad lucidum praesbiterum magni nominis
qua illum de haeresi praedestinationis in qua versabatur retrahere
studuit de epla lucidi ad Conc. seu ad Epos quae iurare
dicitur haeresim praedestinationis ac denique de praefatione
librorum fausti de gratia et libero arbitrio atqui fundatum
istud ruinosum penitus est 1.o quidem id pr. de epla fausti
nam vel fundatum esse pt. conc. istius admittendi propter
subscriptiones ij.m eporum, quae ibi habentur una cum
lucidi subscriptione: vel propter haec verba: cujus epla
de emplar mecum retineo, in Conventu SS. antistitum
si ita necesse fuerit pertrecudum: o propter 1.um q.
vero et germana epla est subscriptio, unicum authoris
noen pherens, quod solum pariter et hinc marus et veteres
optimi quique libri repraesentant atque inter caeteros
codex manu scriptus vetustus bibliothecae S.ti galli
ut refert henricus Canisius Thomo 5.o antiquarum
lectionum. altera aut vulgatis Editionibus quae axanij
aliorumque cum fausto novem Episcoporum noia subnectat
et si veterum quorumdam codicum suffragium o caret
spuria tn est haud dubie et aliena. et certe si
subscriptionibus conc. firmaretur, quare 1.o loco o
Conspiceretur noen leontij arelatensis qui dubio
procul arelatae sedebat eo tempore quo dicitur
Concilium istud fuisse coactum. o em 2.a quia tam
potuit mentiri faustus dicendo futurum Conc.
ad qd delaturus esset lucidum tanquam pertinacem in
errore quam mentitus est in praefatione librorum suorum

Tum dixit se iussu synodi eosdem scripsisse libros: nihil
contineri nisi quae dicta ibi sunt a patribus: patres libris
illis suis conscripsisse: mentitum quippe fuisse pronuntiat
Baronius ad annum 499.um 2.o pl.r de epla lucidi: nam
si fundi loco esse queat maxime quia in illa dicit
Lucidus se errores suos ejurare. iuxta praedicanti recentia
statuta Concilij: et in inscriptione habentur plurium
Eporum noia ad quam directa est, non prius quia
qua facilitate mentitus est in praefatione sua faustus
et in epla sua ad Lucidum eadem in hac epla quam
sub noie Lucidi ipse conscripsit, id quippe stylus et
doctrina, mentitum fuisse repugnat nihil. o posterius
q.o ibi Lucidus per haec verba: iuxta praedicandi recentia
statuta Conc. damno: vel denotat aliud Conc. ab arelat.i
nimirum Concilium Lugd.e in quibusdam exadriis
placet post Baronium etsi ita sit non p.t inferri
ex eo extitisse Conc. arelat.e vel denotat ipsum
Conc. aral.e: et hoc praeterquam quod repugnare videtur finis
ipsis qui aliud Concilium indicant incredibile est
tum q.a o erat opus auferri a Lucido Eplam synodo
arelatensi cum abunde illi satisfecisset subscribendo
epla fausti si subscripsisse verum est tum quia si subscrip
serunt oes Epi aral.s Conc. Epla fausti cum legantur
tum ij.m Eporum noia et in inscriptione epla Lucidi
In quibusdam Codicibus noia 27. Eporum in alijs noia
30.a aliud est Concilium cui oblata haec epla fuit ab
aral.e quod si dicas o subscripsisse Lucido neque enim patres
arelat.s epla fausti: urgebo alio modo et dicam quod in
Codice hincmariano deest noen Leontij arelatensis

qd tn 1.º Loco Conspici debere si modo synodo arelat.i
oblata fuisset neg.t ee cur pferantur Codices qbus alij
fuerunt usi Codici hincmariano. subjungam: qd varietas
Lectionis inscriptionis istius est sufficiens caa ut dubitemus
de illo. 3.º denique pl.r de pfaoe: q.a ipsis fatentibus
adijs, mendax e. atque Calumniosa.

8.º pl.r nra ppoo. ex dissonantia aut hominum qui de Con.º
isto loquti s.t Circa tempus placet hincmaro qd fuerit
Celebratum iussu Celestini papae hoc e o postamum
492.um quo vita functus est. fausto et alijs quod sub
Leontio: adeoque pbabilitate anno 475.º; aronio anno 490.º
Binio anno 524.º alberto illustrissimo Valrensi Epo
sub oxanio adeoque o ante annum 545.um Circa
nurum episcoporum placet eorum nonnullis qd fuit
30.º alijs qd ij.m ttm. Circa eplam fausti q.a alijs fuit
subscripta a pptibus Conc. arelat.s et Lucido: alijs
ab unico fausto. Circa eplam lucidi: quia alijs oblata
est Conc.º Lugd. qd postea coactum fuit alijs ipsi
Con.º arelat.i. ecce quam firma sit hujus aedificij
moles quam inconcussa illius fundta. haec oia si o
sufficiant ad fabulam et imposturam fausti detegda
quid requiratur nescio.

Quodem Conc. Lugd.e nullum fuerit in hac Caa.
Pl.r 1.º q.a illius nulla acta nullus ex veteribus
meminit pter faustum ne hincmarus qdem. 2.º
q.a Bernadius mentio e fecisset illius. 3.º o scripsissent
patres Contra libros fausti approbatos. 4.º amolonij
floro Rhemigio et Ecclesiae Lugdu.s Judicio Tale
nullum Concilium extitit ut Constat ex locis Citatis

5.º Locum hactenus o habuit Inter Conc.ª Lugd.ª 6.º valido Carentadij fundto: nam epla illa lucid.ª habet inscrip fiois sua 1.º loco noen patientis qui fn lugd.ª erat antistes tpore quod d.r Conc. celebratum: qd si epla lugd.ª Conc.º fuisset oblata 1.º loco noiandus patiens fuisset pfao Librorum fausti qd est aliud fundtum mendax et Calumnio sa ipsi Baronio videtur ut superius obuauimus

Sectio quinta. qtum In doctrina pcedenti. distemus a Caluinistis.

Contenditis Inquiet aliquis molinae discipulus o extitisse pdestinatianam haeresim: Contendunt et Caluinistae raoes Coes habetis in oibus pares estis.

Imo vo magis a Caluinistis em ea in pte quam molinistae distamus ut enim modo taceam qd haeretici in multis idem cum Catholicis sapiunt in paucis dissentiunt. In multis Inquiebat Aug.s de donatistis in psalmo 54.º s.t mecum in paucis non mecum sed in his paucis in qbs o mecum o eis praesunt multa in quibus mecum sic dissentiunt sabellianj a Catholicis quando negant dinctm psonarum in diuinis et cum ipsde coiunt admittendo adsus arianos nullam Inter psonas intercedere dinctioe essia. sic Conueniunt cum catholicis pelagianj in qtum agnoscunt ee in hoie liberum arbitrium ad bonum differant vo Ingtum negant graa dia neatem uno verbo Cum fee veritas Catholica media sit inter tuas haereses extremas

aliquid habet utrag. in quo non dissentit a Catholico dogmate
ut taceam qd in re pure historica glis ista est, Culpare
adrios suos tqm haeresi fauentes, sine temeritate atque
animo ad sesisma incitatismo nullus pt. ut inquam la
modo taceam; probo nos etiam in hoc magis distare
a Caluinistis qm adrios.

Caluinista in ca. st. s. qua tribuitur ad adrijs nris
veteribus pdestin. atque ut ab errore decernant contendunt
nullam tale haeresim extitisse adeoque nusquam suam
de pdestinatione sententiam fuisse damnatam, adrij nrj
contendunt qd ejusdj extitit haeresis et quod ab Eccl.a
proscripta fuit. nos vo dicimus rem adeo absurdam
In hoc Caluinj dogmate contineri ut illam per Calumnia
objicerint Aug.o et ecclesiae Catholicae semipelag. ut
aperientes Calumniam ss. patres peruersum dogma detestati
fuerint ut in Conc.o arausicano proscriptum fuerit
simulq signatum ignorari aliquem eo blasphemiae ausu
fuisse prorumpere: atqui dicit detestatos fuisse patres
aliqd dogma, illudque merito ab Eccl.a veteri fuisse
proscriptum, sed proscriptum quia per summam Calumnia
attribuebatur ab haereticis doctoribus Catholicis et
Eccl.a, id qd nemo ausus fuerat sustinere. ille magis
alienus est a Caluinistis quam qui dicit fuisse proscriptum
Cum aliqui cent illius ppugnatores, na ille dicit dogma
haereticum ee qd dicunt adrij et cum negat extitisse
ejus ppugnatores, tollit perfugium quo se tuentur haeretici
contendo minime alienos fuisse aug.m ejusque discipulos
ab hac sententia, docetque dogma ee si non alijs de
Causis em ipsa sua nouitate exercandum quod sane

plus est hæreticis adversarj quam si concedatur aliquos tales extitisse: nam eo ipso doctrina fidej falsa est hæc est nova veritas antiqua ut docet Tertullianus lib.º de præscriptionibus et concesso quod aliqui extiterint prædestin. o ee hæreticis nris difficile probare illos o fuisse alios a Beato Aug.º ejusque discipulis doctrinam quam defendunt o ee hæretica

Articulus 5.us de Erroribus Circa Caas dia gratia.

Circa Caas dia gratia nullus error Estorbuandus nisj ille qui contrarius est huic veritati catholicæ scet neminem per naam poe disponere se ad graam recipiendam.

Pelagianj

horum Effatum erat: graa sdum merita nra datur sed quæ graa certe ea quam admittebant, de qua nos supra.

Semipelagianj

dicebant deum hoj conanti ex liber. arbitr viribus dare infallibiliter graam, quid sit aut apud semipelagianos, ex viribus liberi arbitrij et quid sit ea graa quæ datur illigimus ex superioribus. verum tn volebant conatus illos hois o ee sple narios, ut pote cum deus aliquando suo eos graa pueniat: o ee em meritorios graa ut pote retribuoj tanta o oio pars

Exiguj et paruj: g.re semper verum ee deum hoj de misdia et o de iustia conferre graam.

Articulus 6.us de erroribus Circa justificaoem Lutheranos et Caluinistas agnoscit Ecclesia suos

hostes in pluribus sed maxime in negotio iustificaois. Erraverunt n o tm circa noem alio modo vsurpantes illud quam vsurpatur al Ecclesia: sed etiam circa rem ipsam et quia in justificaoe impij tria dinguj debent: dispoes ipsa foalis iustificao et iustificaois pprietates, quid de vno quaque earum verum conserui paucis obuiamus Circa dispoes.

Conc. Tridentinum sess. 6.a cap. 6.o nurat sex dispoes ad iustificaoem, fidem, dia iustifia, timorem, spem venia de dej misericordia, incoatam dilectioem dej tquam fontis ois iustia, odium et detestaoe peccati ac denique ppositum baptismj Cidem dicas de paenitentia, suscipienda noua vita ac obuaois mandatorum

Nouatores nrj e contra dnt opera oia quae ante iustificaoem fiunt, quacumq. raoe acta sint, vere ee peccata odiumque dej mereri: et quanto vehementius quis nititur se disponere ad graam tto grauius peccare.

Dicunt gehennae metum per quem ad dej misericordiam de peccatis dolendo confugimus vel a peccato abstinemus, peccatum ee et peccatores majores facere.

Dnt ppositum obuaois mandatorum ee praerequisitum
Cum sint dej praecepta hominj em iustificato et sub graa
Constituto ad obuandum impoibilia. nihil pceptum ee
in Euangelio pter fidem Caetera ee indria, neque
praecepta, neque prohibita sed libera decem praecepta
nihil ptinere ad Xianos,
Dnt sola fide hominem disponj ad justificaoem,
Dnt fidem triplicem ee disgdam historicam, miraculorum
et promissionum, historicam qua Credimus vera ee
quae narrantur in sacris litteris g. Certi sumus illa ee
tradita et pposita adeo qui verax est et oipotens. mira
culorum quia fiunt vel impetrantur miracula. promissionum
quia Creditur veras ee promissiones de salute atque
peccatorum remissioe. hanc duplicem ee: gnalem qua
Credimus hoibus Credentibus promissam ee salute:
et parcem seu spealem, qua unusquisque sibj promissioe
Diam applicans Credit seu potius Confidit peccata
omnia per xum sibj ee remissa adeoque illius obtum
ee speale misdia dej de salute uniuscujusque sese
disponentis Certo Cognitam,
Dicunt Eorum aliquj fidem solam ita ee dispoem
ad justificaoem ut Caetera omnia gcis et spes, paenitentia
Charitas sint secludenda. alij vo ut Caluinus in anthodoto.
Chemnisius in examine. petrus martyr in caput ijm
ad Rom. putant ita fide solam ee dispoem ad
justificaoem ut tn noluit eam fidem ee solam, sed
velint habere alios virtutum actus comites licet o hj
sed illa sola iustificet dispositiue, sicut inquit
Caluinus, Calor solis solus est qui terram Calefacit,

Ipse tn Calor o est solus in sole, sed cum splendore, sicut inquit petrus martyr oportet solem esse rotundum et tn o sua rotunditate calefacit: ita fidem o oportet esse solam sed habere comites et tn comites o iustificant, sed sola fides

Circa ipsam formalem Justificationem,

Conc. Tridnum sess. 6.a cap. 7.o docet iustificaoe formalem duo includere, peccatorum remissioem et sanctificaoem atque renouaoem Interioris hois per voluntariam susceptionem gratiae et donorum, hujus caam finale, esse gloriam dei et xi ad vitam aeternam: efficientem Deum; meritoriam xum instrumentalem, baptismi. idem dicas de poenitentia, sacrum: formalem denique iustiam dei o qua ipse iustus est, sed qua nos iustos facit; qua videlicet ab eo donati renouamur spu mentis nra et o modo reputamur sed vere iusti nominamur et sumus iustiam in nois recipientes

Nouatores nri dicunt in iustificaoe Impii, quando remittuntur peccata, o ita oio tolli aut aboleri quoad culpam ut nullo modo remaneant sed tm credentibus In eum qui iustificat impium o imputari peccata quae tn vere permanent quoad culpam.

Dicunt in sola peccatorum remissioe sitam esse iustificaoe formalem et o in sanctifate hominis

Dnt o ideo tamen se excludere sanctitatem et iustia ab hoie: sed eam o esse sanctificaoem atque renouaoe Interioris hois per voluntariam susceptionem graa et donorum o Inquam iustiam internam et inherentem

sed justiam Externam et Imputativam, quae nobis Imputatur
qdo per illam fidem apprehendimus,
Dnt Eorum aliqui ut Oziander hanc iustiam imputativam
esse illam ipsam iustiam qua deus essialiter iustus est:
quam doctrinam Calvinus appellat monstrum atque delirium.
aliqui esse ipsam iustiam Creatam Xi dni aiae inhaerentem
per fidem apprehensam et nobis imputatam, sed hi divisi
adhuc sunt quibusdam contendentibus hanc iustiam esse iustiam
Inhaerentem animae Xi, aliis iustiam operum, seu oe opus qd
executus est Xus pro salute gnis huaj.

Circa pprietates Justificaois

Conc. Tridnum sessione 6.a cap.e 10.o docet iustificatos
euntes de virtute in virtutem renovari de die in diem
per obvaoem mandatorum dei et Ecclesiae, atque in accepta
iustia crescere. cap.e 12.o iustificatum amplius peccare
poe, et si peccaverit certam sibi resipiscentiam promittere
o debere cap.e 13.o neminem de perseverantia munere sibi
certi aliquid absoluta certitudine poe pollicere.
Novatores nri dicunt iustiam acceptam non conservari
atque etiam o augeri coram deo per bona opera: sed opera
ipsa Incetus solummodo et signa esse Justificaois adepta
o etiam ipsius augendae caam,
Dnt hominem semel iustificatum amplius peccare o
poe neque graam amittere atque ideo qui labitur et
peccat nunquam vere fuisse iustificatum,
dicunt hominem iustificatum semel amplius
peccare o poe neque graam amittere atque ideo qui
labitur et peccat nunquam vere fuisse iustificatum
Dnt hominem iustificatum teneri ex fide ad credendum
secreto esse in numero praedestinatorum.

dicunt justificatos absque specali revelaõe poẽ sibi pollicari absoluta et infallibili certitudine, se magnum illud usque in finem perseverantiae donum habituros

Haec omnia novatorum nrorum dogmata et ex ipsorum libris et Concilio Tridno Colliguntur.

Articulus Septimus de erroribus circa meritum bonorum operum.

Conc. Tridnum sess. 6.a cap. 16.o docet fructum iustificaõis esse meritum bonorum operum bene operantibus usque in finem et in deo sperantibus proponendam esse vitam aeternam et tquam graam et tquam mercedem ex ipsius dei promissioe bonis ipsorum operibus et meritis fidelitate credendum. Itam esse dei erga hoes bonitatem, ut eorum velit esse merita quae sunt ipsius dona et Canone 32.o Justificatum bonis operibus quae ab eo per dei graam et iesu Xi meritum (cujus vivum membrum) fiunt vere mereri augmentum graae, vitam aeternam, et ipsius vitae aeternae si tn in graa decesserit, consecutionem atque gloriae augmentum.

Novatores nri e contra dicunt eum qui 1.us illud noen operibus humanis ad dei iudicium comparatis aptavit fidei sinceritati. pessime consuluisse et fastuosissimum hoc nomen esse, quod nihil quam obscurare dei graam et hoies pravos superbia imbuere pt.

Dicunt hoes iustificatos nihil vere et proprie meriti apud deum.

Articulus 8.us de authoe sti augustini.

Male audiebat aug.s ob doctrinam suam de gratia sub fine vitae suae quemadmodum liquet ex epistolis prosperi et hilar. Calumniae o habuerunt finem cum vita sancti Doctoris: nam eodem anno feste prospero, in praefatione ad obtiones vallorum ijsdem obtrectatoribus visum est, ut quae in libris praedicti viri damnabilia reperisse jactabant brevium capitulorum indiculis publicarent: taliq commento et detestationem ejus quem impeterent obtinerent et ab ijs quae infamassent, curam exterriti lectoris averterent. anno seq.ti cum fideles tti magistri discipuli sentirent se impares ad resistendum tot obtrectatoribus, apud Caelestinum Romam praefecti querelam deposuerunt, atque ab eo enixe postulaverunt ut sua authoe maleloquentiae istius libertas admineretur. prosper ad Ruff. Aug.o occultis, sed non incognitis susurrationibus obloquuntur et praemit sibi noxias aliquorum aures opportunasque reperierint scripta ejus quibus error pelagianorum impugnatur, infamant nro cum saeculo visi sunt aliqui qui eidem tquam modum excesseris audacter et insolenter oblocuti fuerunt. Caetera taceo sperans viros istos alioquin acerrimi ingenij, propitio deo majori deinceps cum reverentia locuturos rem attentius consideremus

DUO sunt dinguenda tempora in aug.o alterum ante suum Episcopatum in quo circa initium et praeverantiam in fide cum semipelagianis errabat, alterum ab Episcopatu in quo omni errore deposito, nihil credidit nisi quod catholica credidit Ecclesia. ita testatur aug.s de seipso libro de praedestinatione ss. cap.e 7.o Cum inquit similiter erraram putans fidem o ee donum dei, et postea quem meum errorem nonnulla opuscula mea indicant ante episcopatum meum scripta, in quibus est expositio quarundam propositionum ex epistola quae est ad Rom.

Et Cap.e sequenti ait, sibi revelatum fuisse a deo fidei initium esse ipsius donum, cum initio sui Epatus ronderet ronderet quaestioni 2.ae simpliciani in 1.o libro ad eumdem si curassent inquit invenissent istam quaestionem secundum veritatem divinarum scripturarum solutam in 1.o libro duorum quos ad beatae memoriae simplicianum scripsit sti ambrosii successore in exordio Episcopatus mei. et postea loquens de 2.a quaestione quis te discernit. fuisse convictum cum inquit de hac re auctor saperem quam mihi deus in hac quaestione solvenda cum ad Episcopum simplicianum sicut dixi revelavit.

Ex quibus seq.r o esse inquirendum veritatem circa materiam gratiae adsus semipelagianos in libris quos aug.s vel laicus vel praesbiter conscripsit, quales sint libri de libero arbitrio de vita beata expositio propositionum in epla ad Rom. 83.a quaest.um libri 1.i ad simplicianum quaestio 1.a &c in quibus omnibus plurima sunt animo et stylo semipelag.o exarata quaeque omnia duobus locis citatis sufficienter retractavit, et si aliis in locis silvisset.

Dices 1.o sanctus aug.s non cecidit in errorem semipelagianorum, cum praebiter exposuit quasdam propositiones ex epla ad Rom. 1.us ~~eorum inditus fuerat~~ quod constat ex eo quod errorem spelagianorum in libris antecedentibus librum expeditionis in propositiones quasdam istius epla o retractavit retractare autem debuerat in libris antecedentibus si in illis errorem istum fuisset professus et ante sacerdotium suum idem de gratia censit quod in ecclesia credebatur

Resp. 1.o argtum istud o valere contra id quod dicimus de libris de libero arbitrio posterioribus, quos constat fuisse conscriptos ante expositionem propositionum epla ad Rom. 1.us eorum inditus fuerat ab aug.o laico non valet etiam contra id

quod diximus de lib.° 83. quaestionum quia incertum est quaenam
ex istis quaestionibus in quibus rondit ante suum episcopatum
et quas episcopus factus iussit colligi servato aliquo ordine ab illo
dictante ante promotionem ad praebisteratum et quae 2.°
postea falsum est quod ante sacerdotium idem sensit de gratia
quod tunc in ecclesia credebatur: eadem non est cujus illo in
statu conditio ac in sacerdotio. unde non sequitur quod alias
extra ecclesiam fuisset: quia resnundum erat declarata
et paratum haberet animum ad credendum ea quae credenda
proponerentur ab ecclesia. 3.° in libris istis non retractavit
errorem semipelagianorum explicite, quia in illis minime
explicite continebantur 4.° quod spectat ad librum de
vita beata docemur ex cap.° 2.° lib.° 1.° retractationum
quod non habuit aug.° integrum quod illud retractavit in fine
ad dictam illius operis explicat semipelagianismum
de initio fidei. 5.° aug.° familiare est unico loco retra
ctando aliquam propositionem, silere de eadem vel similibus
alijs in locis contentis et eo in loco retractare ubi conti
netur clarius atque evidentius, unde Stus Thomas 1.°
p.te q.e 30.° art.° 2.° in c.re utitur hoc loquendi modo: et
dicit hanc esse retractatam ab aug.° in suo sil.° idem sentit
Magister lib.° 2.° distinct.° 44.° et alij. 6.° in lib.° de lib.°
arb.° quae semipelag.m quoque modo sapiunt retractata censeri
merito debent, tum cap.° 9.° lib.° 1.° retractationum ubi ait
nihil in eis ase de gratia dei disputatum fuisse proposito
quia ubi ad incidit locus hujus gratiae fieret commemoratio, transeunte
commemorata est, nihil tamen se dixisse ex quo proponi
inferre semipel. suam illam tenuisse jam de gratia non
mia ad bene vivendum et praeterea remittit ad lib. rosed. itos
ad sas pelag. ut quid sit de eo sentiendum videatur. 7.°
lib.° de vera relig.e cap.° 10.° haec verba habet: intende

Ig.r in hac quae sequuntur diligenter et pie qtum pt.: tales n adjuuat
deus quibus exprimitur haeresis semipelag.a de salutis initio.
retractat vo illo aug.s lib.o 1.o retractaonum cap.e 13.o in hunc
modum qd o ita illigendum est quasi ttmmodo fales adiuuet
cum adjuuat em non tales ut sint tales id est ut diligenter
et pie quaerant. atqui liber de vera relig.e scriptus est
a beato aug.o nundum praesbitero.
dices 2.o o absq fundto pnuntiare qd solummodo fuit aug.o
reuelatum initium fidei te adeo cum scriberet consiorem ad
q.m 2.am simpliciani quondoqdem dicit loco citato libro
de pd effinaoe ss. se scribendo libros ad simplicianum de mente
Ecclesiae cath.a fuisse conuictum, nec dinguit de 1.a et 2.a q.e
lib. 1.i
Imo habere nos fundtum validissimum in verbis
Rco citatis g.a loquens de solutio e 2.a quaestio is libri 1.i
aut sibi fuisse dogma catholicum reuelatum cum aliter
saperet quam deus in hac g.e soluenda obuanda voces,
illi reuelauit. func sc. ei reuelauit cum in hac g.e soluenda
versaretur, non quando in aliam incumberet
mirabilis B. aug.i demissio aj quo uel minimos suos
neruos cum quadam, ut verbis ipsius utar iudiciaria seuerit.e
recensuit et veluti censorio stylo denotauit, quo em humi lle.
de se sentit semper, non permitti nos illum in sua caa iudice
apellare. is est qui epla 3.a ad volusianum scripsit in hunc
modum de me nihil magis qm ulli alteri credas si mihi
dilectionis viam rependis. qui marcellino epla 7.a scripsit.
si talem me asseritis ut me nusquam scriptorum meorum
errasse dicatis frustra laboratis o bonam eam sus existis
facile in ea me ipso iudice superaminj: quoniam o mihi
placet cum a charissimis meis talis te existimor

qualis o sum et epla 89.ª Ego paratior sum discere quam docere
id est qui sic ptatus est lib.º 3.º de Trinitate Cum in oibus
litteris meis o solum pium lectorem sed eum liberum Correctore
desiderem multo max.e in his ubi ipsa magnitudo quaestionis
ut etiam tam multos inventores habere poit qm multos contra-
dictores habet: verum tn sicut lectorem meum nolo mihi esse
debitum ita Correctorem nolo sibi; ille me o amet amplius
quam catholicam fidem: iste se o amet amplius quam
Catholicam veritatem et cap.e 27.º lib.º de dono perseverantiae
neminem velim sic amplecti omnia mea ut me sequatur
nisi in qs in quibus me o errare prospexerit.

Quare de eo ex aliorum iudicio aestimandum est oia
porro testimonia ad 3.º cap.º revocanda mihi videntur
nam aut hoe multa polle aug.s 1.º q.ª Ecclesiae patere.
2.º q.ª doctor e gratia: 3.º denique quia tota ejus doctrina
de gratia ab Ecclesia recepta et approbata fuit.
Si alicujus sui aut hois in Eccl.ª st patres max.e aug.i
verbis deferat nariu e quisquis cogitaverit illum nulli
ee reudioe secundum de eo sic veteres, Paulinus epla
31.ª Inter augustinianas solzera et lucernam digne
super Candelabrum Ecclesiae positam nuncupavit.
subiunxit os ipsius ee fistulam aquae vivae et
venam fontis aeterni. epla 35.ª ejus dixi dictata
divinitus verba epla 36.ª verba Caelestia epla 58.ª
vocant eum benedictum doctorem Israel dixitque
dni tubam per ipsum intonare epla 249 sic log.r
Aug.º lucerna est semper pedibus meis verbis tuis
et lumen semitis meis.

Quod vult Deus tom. 5.º aug.i epla 2.ª scripsit
dominum tribuisse illi divini fontis veritatem audax

Epla 139.a flagitans aug.i scripta vocat eum oraculum legis
sacratorem iustiae instauratorem spiritualis gloriae, dis
pensatorem salutis aeternae gbus subjunxit. iam ibi mundanus
orbis est notus qm notatus, tam tu ei cognitus qm
probatus, Nectarius epla 233.a appellat eum legis
dei pdium. hyeronimus epla 25.a conditorem antiquae fidei.
macte inquit virtute in orbe celebraris catholicae te
conditorem antiquae rursus fidei venerantur atque suspicium
et quod signum majoris gloriae est, oes haeretici destantur
Consentius epla 221.a placuit fluctuantem nra fidei
cymbam B. aug.i Episcopi stabilire s.a et ibidem appell.r
doctrinae xianae culmen vir admirabilis, cui deus sere
nissimo orbi obtutu caelorum machinam penetrare concessit.
Volusianus epla 2.a virum probitatis justiaque
documentum, et postea ut absque detrimento vultus
divini in alijs sacerdotibus honoratur cum inscicio ac cu
ad antitistem aug.am venitur legi deest quidquid contingerit
ignorari. epla 37.a scuerus ait ipsius viscera cc perfusa
lumine veritatis et refulgentia veritate, macedonius epla
51.a scripsit opera ejus, ttm habere accuminis, scientiae
sanctitatis ut nihil supra sit. Beda lib.e de sex
aetatibus vocavit illum praeeminentissimum doctorem.
Rhemigius altisidiorensis in eplam 2am ad Corynth.s
sicut sol in lumine excedit oes planetas ita aug.s oes
excessit in exponendis scripturis sacris ut plura
congeram, mag.r libros sententiarum max.e ex
aug.o composuit et ecclesia l.e 6.a fest. ipsius hac
habet tam multa pie subtiliter et copiose scripsit

ut Xianam doctrinam max.e Illustrar it, quem in p.s
secuti sunt qui postea Theologiam disciplinam via et
traditione tradiderunt, o bn aug.s inter patres nulli 2.us est
eruditione atq. sapia sed em specialis est doctor gratiae dia sc.
ita prudit deus Eccl.ae suae, ut cum nascitur aliqua haeresis
exurgat aliquis continuo qui alijs nitidius fortius atque
validius illam expugnet veritatemq. Catholicam tueatur
Sanctus Anathasius Eversor Arianismi et Trinitatis ppugnator
Cyrillus Nestorianismi destructor et unius in Xo psonae
defensor Leo Magnus Eutichianismi hostis infensissimus
et duplicis in Xo naae dnictae ac minime confuse patronus.
id de aug.o contra pelagianismum diximus. quamobrem
ut qdo de Trinitate agitur ante caeteros audiendus est
Athanasius quando de unitate psonae in Xo Cyrillus: qdo
de duabus in Xo naj.s Leo: ita ubi de gratia dei aug.r
specialis ejus assertor audiendus est aug.s: sed n ille Conciliorum
Africanorum in quibus prostrata est haeresis pelagiana
Ingenium fuit teste prosperio de ingratis cap.e 2.o

an alium in finem poet. pcedere sanctum
Concilium, cui dux Aurelius, Ingeniumque
aug.s erat, quem Xi gratia cornu ~~uberiore~~
uberiore rigans nostro lumen dedit aevo
accensum vo de lumine: nam cibus illi
et vita et requies deus est oisq. voluptas
unus amor Xi, unus Xi est honor illi.
Adum nulla sibi tribuit bona, fit deus illi
oia, et in sancto regnat sapia templo

Et cap.e 3.o

Istius qo inter cunctos, qui de grege sancto
Insanas pepulare feras, industria major,

Majus opus, Totum praestantius induit orle
namque cumque gradum Conuertit Callidus hostis
quaq. per ambages anceps ite egit aperta
Cujus ac occursu est praeuentus mille viarum
Insidijs adytum o reperientibus ullum.

Ille est Cujus doctrina in Concilijs Sanctis asse tam probaui
Innocentius rescriptis his; ille est quo maxime Cooperatore
atque adjutore haeresis pelagiana per Zosimum
prostrata fuit unde ipsi gratulatus est atque alijs
hieronimo Epla 24.o in hunc modum Cooperatoribus
et adjutoribus vestris haeresis Caelestiana iugulata est

Ille est ad quem misit Bonifacius Zosimi successor duas
eplas pelagianorum refellendas quae loquitur prosper
Contra Collat.e Cap.e 41.o cum eo doctissimus adsus tn
pelag. B. aug.i Episcopi romae poscebat. ille est ad quem
excubantem pro universis membris Corporis Xi adsus haeretic.
doctrinarum Insidias veritatis virtute pugnante tguam ad
specialem fidei patronum massiliensium errorem detulit per
Litteras idem prosper. de quo ad ruff. aug.s praecipua
utique in hoc tempore portio domini sacerdotum qui inter
multa dei dona quibus illum abundantissime spus veritatis
Impleuit habet enim hanc scia et sapia ex dei charitate
virtutem, ut o solum haeresim istam pelag., adhuc in suis
detruncationibus palpitantem, sed enim multas prius haeresis
Inulto dei gladio debellaret et sub finem ipsis beati aug.
Cognoscentis disputationibus Impende Curam, ut in Confitenda
dei gratia defaecatissima mac salubrerrimam euangelica
apostolicaque doctrina illigentiam Consequaris. et prosfacie
ad Capitula gallorum quod doctrina Contra pelagianos

Inimicos gratiae Xi et liberi arbitrij decomptores per multos annos
aplicae asseruit et Cap. 1.° lib.° Contra Collatorem viginti amplius
annis Contra Inimicos gratiae dei Catholica acies huius veri ductu
pugnat et vincit. Unius dico g.ª o patet respirare quos vicit.
Ille est de cujus doctrina Circa gratiam fulgentius libro 2.° de
veritate praedestinationis Cap. 18.° in qua b. aug. indutus virtute
ex alto abundantius illis omnibus Graecis et latinis patribus,
Laboravit o aut ipse sed gratia dei cum illo. ipsius ministerio dnus
uberiorem hujus rei fidelibus suis instructionem praebuit et
postea o solum ipse de hoste victoriam referens triumphavit
quin enim posteris Certandi et vincendi ordinem sigdo victo
praevitas residuo ausu nefandum Caput erigere interetur
ostendit et infra. hunc legat ois qui salutem aeternam
adipisci desiderat. ille Est de cujus operibus Epi africani
Exules in sardinia epla sua synodica. pro oibus studium
gerite Libros quos ad prosperum et hilarium scripsit
memoratis fratribus legendos inhaerere. ille Est cujus
o modo sensum sed enim verba assumpsit post mortem
Concilium arausicanum. 2.um gdogdem aes ejus Canones
nihil aliud sunt quam aug. sententiae. ille est de quo bonif.
2.us epla qua Concilium arausicanum confirmat Cum de
hac re multi patres et pro Caeteris beatae recordationis aug.
Epus &c ille Est cujus praecipue venerandam et in oi
Ecclesia Catholica receptissimam ee auctoem scripsit
Ecclesia Lugdunen. Cap. 4.° lib.° de tenenda veritate
scriptura de quo sanctus prudentius epla ad hinemarum
et bardulum doctrinae beati patris aug. oium absque ulla
dubietate undecumque doctissimi ss. scripturarum auctoi

In oibus Concordissimam Equippe nullus doctorum abstruso
eorum scrupulosius rimatus diligentius exquisierit verius
Invenerit veracius protulerit, luculentius enodaverit,
fidelius tenuerit robustius defenderit, effusius disse-
minaverit, vestri pontificatus tpore commento quolibet
Impugnari non permittatis. de quo lupus servatus q. 1.a
de libero arbitrio doctrinam de libero arbitrio et grao dei
nullus ita veritatis proprietate invenit nullus ita eloq.a
ubertate asservit, nullus inexpugnabilium argutorum
copia ita defendit quem allato Caelestini elogio de quo
infra commendat lupus ferrar. pfaoe lib.o de tribus
quaestioibus de quo remigius Lugd. lib.o de tribus epls
Cap.e 24.o ab oi semper Ecl.a venerabiliter receptus
et usq. in finem saeculi recipiendus. ille est de quo
Conc. Tridnu. ultimum quod veneramur oecumenicum circa
maam de grao et sentiendi, et loqdi normam accepit
Ille est de quo Ephesius nr. in 2.o ad Tymotheum 2.o
Cap.e disgressioe 10.a et 11.a invictissimus post apostolum
~~peroneius~~ grao defensor. ille est quem eminentiss.
Cardinalis peroneius lib.o 1.o ronsio is ad Regem anglia
Cap.e 12.o vocavit organum et vocem veteris Eccl.ae
de predestinaoe. quid quod ipsi Catholicae de grao dei
veritatis hostes intensissimi Lutherani et Calvinistae
suum esse Aug.m contemptis caeteris patribus, non sine
tti viri iniuria, modis oibus persuadere conantur. sc. o ita
insudarent in eo nisi supra caeteros eminentem esse
ipsius authoem certo certius scirent. sed quod in pnti

Negotio summum est hac habet singulare B. aug.ni doctrina
ejus universa de gratia dei ab Ecclesia approbata fuerit. id
probo ex quatuor summis pontificibus Caelestino hormisto,
Joanne 2.o et Clemente 8.o doctrinae istius approbatoribus
nam ut docet Caelestinus epistola mox citanda cap.e 3.o ss. p.
sent.as suas fecerunt apostolici antistites dum illas comprobarent
quod si approbatio rom. pontif.m sent.ae aug.i evadunt apostolicae
atque pontificiae meritodicam evadunt s.ae Eccl.ae catholicae.
Caelestinus epistola ad Episcopos Galliae cap.e 2.o aug.m
s.tae recordationis virum pro vita sua atque mentis in nostra
communione semper habuimus nec unquam hunc sinistra
suspicionis saltem rumor aspersit quem ita s.tia dum fuisse
meminimus ut inter magistros optimos cum a meis praedecessoribus
semper haberetur bene quod de eo omnes in commune senserunt
ut pote qui ubique cunctis et amori fuerit et honori quibus
verbis nihil subjungimus nisi quod prosper cap.e 47.o contra
collationem contra istam inquit, clarissimae laudationis tubam
contra istam sacratissimi testimonii dignitatem audet
quispiam malignae interpretationis murmur emittere et perspi-
cuae sincerissimaque sententiae nubem obliquae ambiguitatis
obtrudere? ut scilicet quia in epistola papae Lerorum pro quibus
actum est non expressus est titulus, hinc eos appareat
non probatos et istam insanctum augustinum laudationem, pro
anteriorum scriptorum meritis fuisse collatam &c. et
postea in omnibus operibus idem doctrinae spiritus, eadem
praedicationis forma praecessit unde intelligitur omnes libros B.
aug.i de gratia esse approbatos a sede apostolica et epistola ad
Ruffium Romanam Africanamque Ecclesiam et per omnes
mundi partes visos permissionis filios cum doctrina hujus viri
sicut in tota fide, ita in gratiae confessione congruere et
Ecclesia Lugdunensis Lerio de tenenda veritate scriptura

Cap.e 19.o aut quod per hoc Caelestini decretum sanctiss.i
Doctoris authoras in omnibus Ecclesijs atque in ipsa sede
apostolica fuit confirmata
Hormisdas Epla 70.a quae est ad possessorem Affricanum
Episcopum de libero arbitrio inquit et gratia dei quid
Romana hoc est Catholica sequatur et asseverat Eccl.a
licet in varij libris B. aug.i et max.e ad hilarium et
prosperum poss. cognosci, tn in scrinijs Ecclesiasticis expressa
Capitula contineatur sic referant haec verba epi. ex alia
Insardinia Epla sua synodica
Joannes 2.us epla 2.a ad quosdam senatores stud.
aug.s inquit cujus doctrinam sdum pdecessorum meorum
statuta Romana sequitur et servat Ecclesia. pdecessores
isti s.t hormisdas et Caelestinus doctrinae aug.i de gratia
approbatores
Dices 1.o ex locis istis sequi tm aug.i doctrinam approbari
qtnus consentit cum Ecclesia definitionibus sedo sylr et
in universum,
Contra 1.o approbant pontif. aug.i doctrinam tquam
doctrinam Ecclesiae nulla facta dissentione jo. vsam
2.o approbant libros integros tam posteriores quam priores
ut ex hormisda et prosperi patet 3.o certum est
ijs locis commendari doctrinam aug.i nulla aut est
commendatio si quod objicitur verum est quia hoc modo
omnium ignarissimi scriptoris opera approbari possunt
a summis pontificibus 4.o pontifices remittant Catholicos
ad aug.m per quam instruantur de doctrina Eccl.ae circa
gratiam si aut omnia quae scripsit aug.s non sint probata
ab Eccl.a quomodo in illorum l. discernetur sensus Eccl.ae
ab eo quinam est Eccl.a sensus et continetur in libris

Non remittitur Eccl.a ad aug.m nisi eos qui nesciunt sensum suum

Dices 2.o sequeretur omnia quae sunt in augo esse de fide aug.m esse infallibilem, aug.m esse regulam fidei

Rondeo negandam 1.am ptem sequelae: sed seq.r tamen quod in aug.o nihil est haereticum, nihil censura vel lima dignum nihil falsum nihil repugnans quia declarat Caelestinus nunquam hunc scripturae suspicionis vel rumore aspersisse: et quia romana Eccl.a non seq.r nec servat ipsi dotem sibi relictam: falsa sed tamen modo vera seq.r quod omnia quae sunt in aug.o sunt vera quemadmodum ad 1.m omnia vera sunt de fide sed alia sunt vera et probabilia: alia vera et certa, certitudine inferiori certitudine fidei infusae: alia denique vera et certa divinae fidei certitudine ita triplex approbata sunt ea quae sunt in aug.o quae sunt in eo ut de fide approbata sunt ut de fide: quae ut certa minori certitudine, ea ut tali certitudine vera sunt approbata quae denique ut probabilia, ea ut probabilia sunt approbata. si alia ratione approbarentur, et ita ut omnia esse de fide dicerentur non tam approbarentur, et ita ut omnia esse de fide dicerentur, non tam approbarentur quam improbarentur: quia non vult ipse omnia quae scripsit esse de fide

Ad 2.am ptem rondeo negando quia infallibilis persona illa est quae falli non potest nec fallere. infallibilis doctrina cui non subesse potest falsum nec quae alios potest in errorem ducere: atqui aug.s scribendo et fallere et falli potuit: doctrinae ejus potuit subesse falsum: potuit eadem alios in errore inducere, quare nec ejus persona nec doctrina potest dici infallibilis, verum tamen quod nec deceptus

fuit Aug.s, Nec alios in errorem per suam doctrinam
induxit, q.a Eccl.a o approbat doctrinam quae vero o
Est aut in errorem inducit ad 1.am denique dico falsum
esse aug.m esse regulam fidei id Convenit Eccl.a sed tn
verum Est quod ea quae dixit esse de fide sunt de fide.
Et eo sensu si dicatur fidei regula de verbis o Contenda.
sed ea quae dixit esse de fide sunt de fide, non quia
ea esse de fide dixit, sed quia dictum illius appro
bavit Eccl.a qd est ecclesiam, cum eo respectu esse
regulam fidei

Instabis Contra ronsioem ad 1.am ptem haec verba
Caelestini cpla citata Cap.e 12.o profundiores vo diffici
lioresque ptes incurrentium quaestionum, quas latius per
tractarunt qui haereticis restiterunt, sicut o audemus
Contempnere, ita non necesse habemus adstruere. Signare
videntur pontifices non approbari in aug.o omnia
quandoquidem non approbant ejusdi quaestiones Incurrentes

Rondeo 1.o o hic agi de aug.o sed gnatim de ijs qui
haereticis restiterunt, et quorum integra opera o sunt
approbata per summos pontifices qdum approbata sunt
Integra opera aug.i de gratia 2.o posito qd em de aug.o
sermo sit: rondeo 1.o saltem o esse aliquid in aug.o qd
audeant contemnere Rom. pontif.: adeoque nihil falsum
quia falsum contemni dicunt g.e insolentis est animi
dicere aliqua falsa in libris aug.i Contineri 2.o ait
pontifex se o necesse habere quaestiones incurrentes
astruere: qd verum est de approbatione earum tquam
cent de fide de qua sola hic agitur ut Constat de
verbis sequentibus sed o quam Certiores minoris certitudinis

vel cum probabiliter tam vera et hoc est quod diximus in conscie nra quare facile nois locus est qui tanquam adrius obiicitur

Disputatio 2.a de varijs humanae naae statibus

Nomen hoc status aliqdo sumitur pro condioe psonae pro ut suis juris est vel alienj. aliquando pro raoe vivendj cum obligaoe aliqua vel Jmobilitate: quo in significatu dingr varij status Clericorum eporum religiosorum ee, aliquando pro modo seu Condioe qua naa hua de se habet tam in via quam in termino et hoc in significatu est status Justiae, status peccati status beatitudinis, status aeternae damnaois hic vo usurpatur pro modo seu Conditioe qua humana naa se se habet in ordine ad Consegdum suum ultimum finem

Status In hoc multiplici signatu multifariam divid.r 1.o in statum naae integrae et naae lapsae: 2.o alio divisiois modo in tres spes sc. in statum naae Innocentis in quo fuit j.us parens ante peccatum in statum naae Corruptae per peccatum primj parentis ac denique in statum naae per xum reparatae 3.o alio modo dividitur in status qui fuerunt in duos scet iustiae originalis et naae lapsae sed per xum reparatae ad quem posteriorem revocantur status Confirmatorum in graa et Confirmatorum in bono status aut qui non fuerunt in tres sc. naae purae naae lapsae non reparatae et naae Integrae. — —

Solus j.us de statu iustiae

originalis, originalis

Status in quo primi parentes nri sunt creati dr status
Justiae originalis. hic sdum pelagium idem est cum in eo quo
modo nascimur si peccatum excipias originale qd negabat
qre status est iuxta illud in quo illectus ignorans est vetus
proclivis ad malum, pars inferior rebellis ad sensus superio
rem corpus denique morbis, morti caeteris quae miseriae
obnoxium, catholici nascimur cum originali peccato et 4r
haec sunt pena peccati et o conditio naturae.

Quare sic status iste pt definiri status rectitudinis
acceptus a primis parentibus cum origine, atque ad posteros
si o peccassent transfundendus per deum qua rectitudine
per graam pars hominis superior subijcitur deo, pars inferior
superiori, corpus aiae, dico per graam neque n puto hoem hanc
rectitudinem jam habuisse nisi per graam quidquid dicant
theologi nonulli quibus videtur 1o creatus homo a deo cum
aliqua rectitudine naali quam iustiam originalem vocant
postmodum ornatus graa nam id videtur pugnare cum conc.
tridno ss. 5a de peccato orig. cap. 1o definiente adam
per peccatum statim sanctitatem et iustiam in qua
constitutus fuerat amisisse unde seqr illum fuisse in
sanctitate creatum qa status pprie hoc verbo constitutum
exprimitur. cum sancto aug. lib. de correptione et
graa cap. 10o his verbis: tunc qo dederat hoi deus bona
voluntatem, in illa quippe eum fecerat qui fecerat
rectum. nam aug. bona voluntas nihil est aliud nisi graa
cum sancto thoma 1a pte q. 95a arto 1o verbis expressis.
Certe perfecta rectitudo in qua creatus est. fecit n deus
hoem rectum Eccl. 1o id postulat.

Quantum ad illectum. 1us parens fuit instructus

s.tia perfectissima rerum omnium naalium. de supernaalib. ad tam habuit quanta erat nria ad gubernaoem vitae huius 2um illum statum. rao est quia ut pfectus corpore creatus est, sic perfectus aia debuit creari.

Quantum ad vtem habuit illam sanam et liberam quare ex solo adjutorio sine quo o, potuit velle et facere bonum atque in eo pherare ut illig.r ex dictis de errore sequitur.

Quantum ad ptem inferiorem hoc erat subdita superiori ad nutum, qd n modo rebellis sit, a peccato est, ut def.r in Concilio Tridno ss.e 5.o canone 5.o unde ab aplo romanorum 7.o appellatur peccatum non quod sit ipsa peccatum formaliter quando ei o consentitur: sed quia inquit Aug.s libro 2.o operis imperfecti et alibi passim et de 1.o peccato originem ducit, et quisquis ejus nutibus ad illicita consenserit peccat et iusto iudicio factum est ut hois pars inferior esset superiori rebellis qdo pars ejus superior deo rebellis fuit.

Quantum denig. ad corpus, neq. morti, neq. morbis caeterisque miseriis obnoxium erat de morte pl.r tum ex genesis 2.o In quacumque die comederis ex eo, morte morieris, et rom. 5.o per peccatum mors. tum em ex Conc.o diospolitano ut refert Aug.s lib.o de gestis pelagii Cap.e 8.o Carthagiensi Canone 1.o Arausicano Canone 2.o Tridno ss.e 5.o Canone 1.o unde sanctus Aug.s lib.o de Corrept.e et graa Cap.e 12.o dinguit duplem immortalitatem qdam dinguit duplem impeccabilitate et quia alia est impeccabilitas qua quis pt non peccare qlem habuit Adamus in iustia originali: alia vo est qua quis pt o peccare

quali Impeccabilitate Sancti donati sunt: ita duplicem Immortalitatem statuit: alteram qua homo p.t homo o mori quae quidem erat propria huiusce status iustitiae originalis et alteram qua o p.t mori quae erat in gloria.

De morbis vo Caeterisque miseriis: tum ex illo Eccli. 7.o scio qd deus hoem fecerit rectum, et ipse se infinitis miscuerit quaestionibus: quam vocem quaestionibus, dicunt vulgo doctores signari miserias Corporis, tum ex beato aug.o lib.o 14.o de Civitate dei cap.e 10.o his verbis erat de vitaõ tranquilla peccati qua manente nullum aliunde malum qd constrictaret Irruebat et cap.e 11.o de Correptione et graõ In quibus (scet bonis iustitiae originalis) prorsus nullum patiebatur malum. tum em quia o p.t infligi poena iuste adeo nisi ppter peccatum.

Posteri aut ejus qtum ad Corpus o habuisse nascendo via gnationis statim sufficientem virtutem ad movendum membra ad quos libet actus id n naa eorum in hac aetate o postulat sed stabilissent sufficientem ad actus pueritiae seu statui puerili Convenientes: id quippe rectitudo istius status postulabat aug.m lib.o de peccatorum meritis Cap.e 37.o et 38.o qtum ad illectum habuissent nascendo cum cognitiõis usum quae narius fuisset ad illa quae ptinebant ad ipsos sdum hanc aetatem et nihil amplius, qre habuissent aliquam dei notitiam: potuissent discernere bonum a malo et noxium ab Innoxio per vrlia ppria iuris naalis: ac denique fuissent habiles ad disciplinas paulatim sine difficultate Capessandas.

Articulus 2.us de statu naa Lapsa per xum reparata

Status Est in quo modo nascimur per merita et passione
xi domini a peccato illo originis liberandi et vitae aeternae per
gratiam promerendae capaces in hoc statu remanent ignorantia
illectus, proclivitas ad malum in vere, rebellio in appetitu
inferiori contra superiorem, mortalitas caeteraque corporis
miseria verbo dicam vulnera nobis per peccatum inflicta.

Status Confirmatorum in gratia qui sub illo praecedenti
collocatur is est in quo constitutus homo gratia sanctificante
caeteris auxilijs tam internis quam externis sic instruitur
ut evitet omnia peccata mortalia in quo fuere statu apostoli
post acceptum spiritum sanctum in die pentecostes atque
etiam ut probatissimum est Jeremias et sanctus Joannes
Baptista. dinguitur status ipse a statu iustitiae originalis
per peccatum mortale. altero quod cum statu ipso stet hoc
peccare venialiter, non stet autem peccare venialiter constitutus
in statu iustitiae originalis cuius rei ratio est quia si homo
peccaret venialiter constitutus in statu iustitiae originalis
eo ipso esset dignus aliqua poena, repugnat vero esse obnoxium
hominem poenae quidem est constitutus in statu iustitiae originalis
ergo et peccare venialiter. quare 1um peccatum hominis in
statu iustitiae originalis constituti, debet esse peccatum
mortale ut sic ab illo decidat mens est S. Thomae 1.
2.ae q.e 89.a a. 3.o

Status alter sub 1.o collocatus appellatur status
confirmatorum in bono is est in quo constitutus homo
gratia sanctificante caeterisque auxilijs internis et
externis sic instruitur ut evitet omnia peccata tam
venialia quam mortalia in eo fuit constituta beatissima
virgo Maria et praeter eam nulla alia pura creatura
ut pote quae sola fuit immunis ab omni peccato actuali

ut docet Sanctus Aug.s Lib.o de naa et graa Cap.e 36.o

Articulus Tertius de Statu naa Lapsa non reparata et natura integra.

Status naa Lapsa non reparata est ille In quo post originale peccatum remansisset huaa naa nisi per Xum dominum fuisset Liberata. possibilitas huiusce status Euidens est ex eo quod redemptio hominum opus Est diuina misericordia. dinguitur a statu pure naa et abstracto ab ejus possibilitate, Status iste 1.o in eo qd finis vltimus illius est supernaalis nam homo Lapsus mones adhuc ordinatus adeo ad vitam aeternam et si ad eam Jus nullum habeat propter peccatum a quo non est Liberatus finis aut hominis in statu pure naa est tm naalis 2.o in qtum homo in statu isto est cum peccato: et o in statu pura naa. 3.o in qtum in isto statu carentia graa est per modum priuaois: In altero vo per modum negaois Explicatur a Caietano haec dinctio ex exemplo hois nudati ac nudi vtergue vestibus Caret sed nudatus, ijs quibus vestitus fuit nudus, ijs quas nunquam habuit 4.o in eo qd ignorantia, difficultas, concupiscentia, mortalitas In isto statu haberent raoem poenae non in statu pura Naa, in quo solum eent, conditioes naa.

Status naa Integra, in qtum dinguitur a statu iustitiae originalis, est ille in quo pars hominis superior est Subjecta deo ut aulh oi naa pars inferior superiori itaque Licet possit qtum est esse insurgere appetitus sensitiuus

In ratione impediatur tn per auxilium quoddam ordinis naturae indebitum humanitati aut meritis statui vo debitum ex quo sequitur quod status iste cee dinctus a statu naturae pura: q.o in statu pura naturae homo non haberet ejusdem auxilia ordinis naturae humanitati aut meritis indebita: adeoque esset etiam illo superior seq.r etiam qd cee dinctus a statu a statu iustitiae originalis eoque inferior nam finem ultimum mediaque illius consequendi haberet ttm naturalia: hic vo supernaturalem et media supernaturalia. o Ex titi status iste sicut nec praecedens: sed praecedens possibilis fuit: iste impossibilis: quia hominis finis ultimus unicus est nimirum deus intuitive videndus, qui quidem naturalis est sdum intentionem sed est supernaturalis quoad assequtionem ut aplius dicturi sumus.

articulus quartus de statu pura natura.

Status naturae pura est ille in quo constitus homo habet oes perfectiones et imperfectiones quae naturam ipsam praecise spectatam consequuntur: caret peccato ejusque reatu: caret gratia supernaturali et auxiliis ipsis naturalis ordinis seri indebitis. quare cum homo essentialiter constet ex corpore et anima habet in illo statu illectum vetem, liberum arbitrium appetitum sensitivum: sentit luctam carnis ad sus spum famem sitim aegritudines, caeterasque miserias patitur, mortalis est.

Quaeritur apud theologos utrum status iste sit possibilis cujus quaestionis ut sensum capias. Obiia rem aliquam dici poe deo possibilem: duobus modis

1.º habita ratione solius omnipotentiae divinae, a qua res dicuntur possibiles
2.º habita ratione non tantum omnipotentiae divinae sed etiam caeterorum ejus
attributorum; quaedam non, si ad omnipotentiam dei respiciatur
sunt possibilia, quae implicat producti adeo contradictione se
tenente non quidem ex parte omnipotentiae sed aliorum ipsius attri
butorum. Sic habitum vitiosum odii dei vel intemperantiae
non repugnat ex parte omnipotentiae produci adeo tanquam causa
partis in anima hominis quia cum sit ens creatum non
repugnat illum produci ab eo qui potest omnia: nihilominus repugnat
illum produci adeo tanquam a causa parti ex parte summae
bonitatis quia repugnat summe bonum concurrere tanquam
causam partem ad productionem alicujus rei cujus natura consistit
in ordine ad actus solos qui sunt oppositi summae sanctitati
sic non repugnat deum tanquam causam partem producere in
aliquo illecta, habitum erroris vel haeresis quantum est
ex parte omnipotentiae repugnat tamen summae veritati illius.
Certum est possibilem esse statum purae naturae quantum est
ex parte divinae omnipotentiae quia nulla est essentialis connexio
inter humanam naturam et peccatum neque inter humanam
naturam et gratiam supernaturalem ac dona naturalis ordinis
indebita quantum est ex parte divinae omnipotentiae non repugnat
produci naturam humanam absque peccato, gratia et donis
naturalis ordinis indebitis, quod est produci illam in statu
naturae purae. et hoc voluit sanctus Thomas quod libro 1.º
q. 4.º cap.º octavo his verbis possibile fuit deo ut homines
faceret in puris naturalibus.
Sed quaestio est utrum possibilis sit non tantum ex parte
omnipotentiae sed etiam caeterorum dei attributorum.
Nostra propositio est negans ita theologi qui defendunt

ō potuisse hoīem creari ad eo nisi cum facultate et adjutorio dīo quo posset perfecte et integra omnia mandata Juris naalis perficere, ac pterea nisi impediatur pars Inferior ne rebelles adsus superiorem quorum meminit Medina 1.ª 2.ª q.ª 85.ª arto 7.º et q.ª 19.ª arto 2.º ita etiam sentire dnt quotquot sustinent nullum ee fine hominis ultimum praeter deum intuitive videndum qdum patebit ex infra dicendis.

Probatur ppoa pductio hominis in statu pura naa repugnat summae dei providiae justiae atque bonitati go cum Implicet contradictionem deum aliquid pducere qd repugnet suis attributis implicat deum pducere hominem in statu pura naa. pbr ans pductio hominis Innocentis sine graa repugnat summae dei pvidentiae iustiae ac bonitati: go et pductio ejus in statu naa pura. pbr ans quoad 1.am ptem quae est de dīa providentia hoc pacto repugnat dīa pvidentia deum pducere aliquam cream pptor suum finem ultimum, neq. tn illi crea innocenti dare media simpliciter naria ad talem finem consegdum atqui homo pro suo fine ultimo nihil aliud habet nec habere pt praeter deum clare atque intuitive videndum et media ad hunc fine consegdum naria sunt graa pprie dicta: go repugnat ex pte dīa providentia deum condere Hominem Innocentem sine graa major certa est. nam providia nomine nihil aliud elligitur nisi raō ordinis creaarum In fines suos per certa media ut docent theologi: minoris duae st. ptes, quarum posterior perspicua est.

Prior vo scet qod nullus sit nec ee poit finis ultimus hois praeter deum intuitive videndum pbr. illud solum e finis ultimus hois quo possesso quietatur naale ejus desiderium: nam ut ait Stus Thomas 3o lib. contra gentes Cap. 25. o est aliquis assecutus finem ultimum quousque naale desiderium quiescat. sed fave rao quia habito fine cessat motus, ut docent psi: atqui o quietatur hominis naale desiderium nisi possesso deo per intuitivam ipsius cognitionem: go solus deus intuitive videndus e finis ultimus hominis.

Nec est quod rondeant deum intuitive videndum ee finem ultimum hominis super naalem sed o naale et potuisse a deo creari hoiem pter finem ultimum naalem qui est deus ipse abstractive videndus. non est inquam quod sic rondeant nam argumentum nrum pbat nullum ee finem ultimum etiam naalem hominis pter deum intuitive videndum quod ostendo: illud solum e finis ultimus naalis quo solo possesso quietatur naale hominis desiderium: atqui solo dei intuitive cogniti possessione quietatur naale desiderium hois go solus deus intuitive videndus est finis illius ultimus naalis.

Minor pbr. Ex sancto Thoma 1a pte qe. 12a arto 1o scribente inest homini naale desiderium cognoscendi causam cum intuetur effectum et ex hoc admirao in hominibus consurgit: si igr. illectus raaalis crea

pertingere poit ad 1am Caam rerum, manebit Inane desiderium et libro 3.o Contra gentes cap.e 57.o supra pratum Est qd ois illectus naaliter desiderat divinae substiae visionem, Loci aut isti in quibus id probat sunt Capus 25.um et 50.um praves ponderanda sunt. Capus 50.um sic auspicatur o p.t aut ee quod in tali cognioe dei. de qua sce Cap.e praecedenti hoc est ea per quam substia separata et aia post mortem cognoscunt deum per suas essias quod Est cognio dei abstractiva, quiescat naale desiderium substiae separatae et probat seqtibus raoibus 1.o oe quod est imperfectum in aliqua spe desiderat consequi perfectionem illius: unde qui habet opinionem de re aliqua quae imperfecta est rei illius noa de hoc ipso incitatur ad desirandum illius rei s.tiam atqui Cognio quam substia separata habent de deo o Cognoscentes ipsius substiam plene, est imperfecta cognio is spes non n arbitramur nos aliquid Cognoscere perfecte nisi substia ejus cognoscamus unde et ppium in cognioe alicujus rei Est scire de ea quid sit. 2.o est Cognioe effectuum incitr desiderium ad Cognoscendam caam: unde et hoes pharj Caperunt caas rerum inquirentes go per hoc quod substia separata Cognoscunt omnium rerum quarum substias vident ee deum caam, o quiescit naale desiderium In ipsis nisi etiam ipsius dei substiam videant 3.o quia videntes naaliter q.o est aliquid scire desiderant quidem ipsum qd est illigere ejus substiam. 4.o quia nihil finitum desiderium illectus quietare p.t: god est inde ostenditur quod illectus quolibet finito dato aliquid ultra molitur apprehendere: qualiter vo Crea, est finita.

Q.re praeterea desiderat substiam infinitam videre

3.° Sicut naale desiderium Inest Creaturae illectuali ad sciendum ita et ad ignauiam seu nescientiam pellendam: Substia autem separata Cognoscendo Creaturas sciunt substiam diam sibi esse ignotam: Tendit igitur ipsarum naale desiderium ad illigendam diam substiam.

Istum Thomam in eo secuti sunt ejus discipuli atque in j.s dominicus a Soto in 4.um dinct.e 49.a q.e 8.a Durandus ibidem astius quoque ibidem ac denique totaliter molina quis teneat oppositum ipsa tamen veritate coactus scribere o dubitauerit 1.a pte q.e 12.a arto 1.o disp.e 2.a Communior scholasticorum sententia asserit esse in nobis appetitum naalem ad beatidunem in parti, hoc est quemadmodum se ipse exponit ad claram dei visionem nario consequuntur: atque ea de causa illam dicendam esse finem noam naalem et hoc est quod voluit aug.s lib.o 1.o confessionum cap.e 1.o his verbis fecisti nos ad te et irrequietum est cor nostrum donec requiescat in te.

Neque est quod dicas Deum intuitiue videndum o pone esse hominis ultimum finem nisi supernaalem cum visio dei intuitiua sit essialiter supernaalis quod gratia agnoscendum esse aliud finem ultimum naalem hois per ipsum deum abstractiue videndum non est inquam quod id dicas, nam finis ille ultimus est naalis quem naaliter desideramus et in quo solo quietatur naale nrum desiderium: atqui ex dictis modo et ex s.to Thoma talis est deus intuitiue videndus respu hominis &c. ad id autem quod subjungitur dei visionem intuitiuam esse supernaalem. Ideo Con.o neque tamen sequitur deum intuitiue videndum o esse finem ultimum naalem, nam finis ultimus naalis duplex

alter qd Intentionem seu appetitum duntaxat, et talis est
deus Intuitive videndus respectu hominis: alter vo sdum
Intentionem ~~seu appetitum dtaxat~~ et assecuoem simul
et talis est deus Intuitive videndus nam naaliter desid.
sed o naaliter ~~desid~~ possidetur: doctrina est sti Thomae in
Librum volentij de Trinitate qd ultimo arlo ultimo ad
5um his verbis, quamvis homo naaliter Inclinetur in
finem ultimum (Ecce finem ultimum quoad appetitum
seu intentioem et inclinaoem) o tn pt illum naaliter
Consequi (Ecce finem ultimum quoad assecutionem sed
solum per graam et hoc ex ppter Eminentiam illius
finis, est etiam sctj in prologum sententiarum qd 1o
nro 12o asserentis deum ee naalem finem hois, licet o
naaliter adipiscendum sed supernaaliter unde sotus loco
citato scribit: ex inde affulget Celsitudo humana qd
Cum nulla poit ee naa Creata quae ulla sit pporti
one ad assegdam felicitatem illam quae exuperat oe
sensum: nihilo servis anglica et hua ad Imaginem dej
Conditae illum habere pro fine ultimo sicut superant
hoes et angeli Creas oos qd in nullius rej naalis possesse
Conquiescat naale eorum desiderium: sed in hoc in
quo Caeteris excellunt suam quoque produnt imbecillitatem
atque adeo dependentiam quia quod pount naaliter
appetere, o pount naaliter Consequi, egentque deo
Cujus providentiae est illis Concedere media naria
ad talem ttmque finem assegdum
Instabis ex pso 2o de Caelo, si Caeli vim progressivam
haberent, naa dedisset eis organa ad ambulandum go

apaij si homo haberet naale desiderium ad videndum deum
naa illi dedisse media ad finem istum consequendum.

Rondeo negando consequtiam: quia vis ambulandi et organa
ad ambulandum intra eumdem ordinem continentur: desiderium
vero dei et ejus possessio intra diversum modo probatur.

nec est quod 2.o dicas ex s.to thoma 1.a p.te q.e 28.a
arlo 1.o in corpore et 1.a 2.a q.e 109.a arlo 5.o ad tertium
duplicem finis creaturae rationalis concipi poe: naalem et super
naalem. nam 1.o s.tus thomas non loquitur locis istis
de fine ultimo abstrahendo ab eo qd est tale sdum quidqlis
est finis ultimus naalis quoad assecutionem qui o satiat
plene desiderium et tale simpler. 3.o hic considerat finem
s.tus thomas quoad assecutionem dtaxat.

2.a pars ant.s scet qd productio hois innocentis in statu
pure naa repugnet dia justia, per. eum qui iustus est
implicet plectere innocentem atqui homo in statu pure
naa innocens est, et privaretur dei visione intuitiva
ejusque amore conseq.te visionem, quod est max.a pena
go ult. minor pr.e quoad posteriorem ptem quia de priori
nulla pt. ee controversia, ex s.to aug.o arguente contra
pelagium asserentem parvulis sine baptismo ex cap.e 2.o
lib.i 1.i retractao. quod o habuit aug.s integrum quando
illum retractavit: in finem aut dtaxat ad illius
operis explicat somnij pelagianismum de initio fidei
5.o aug.o familiare est unico loco retractando aliquam
ppoem, silere de eadem vel similibus alijs in locis
contentis et eo in loco retractare ubi continetur clarius
6.o libro de vita de vera religione cap.e 10.o hac verba

Intende igr. in hac quae sequuntur diligenter et pie qtum
pt. Tales n adiuuat deus gbus exprimitur haeresis semipel
agiana de salutis initio. retractat vo illo aug. lib. 1.
retractat cap. 13. in hunc modum quodo ita illigendum est
quasi tmmodo tales adjuuet ut sint tales id est, ut diligenter
et pie credant. atq ut liber de vera religione scriptus
ab. aug. nondum praebitero.

dices 2. non absque fundamento pronuntiare quod solu
modo fuit aug. reuelatum initium fidei et adeo cum scriberet
ronsioem ad quaestione 2am simpliciani, quando quidem dicit
loco citato lib. de praedestinatione SS. se scribendo libros ad ~~aug.~~
simplicianum de mente Eccl. Catholicae fuisse conuictum
nec dinguit de 1. et 2. q. libri 1.

Rondeo 1mo habere nos fundamentum validissimum in
verbis citatis: quia loquendo de soluoe 2. quaestionis libri
primi ait sibi fuisse dogma catholicum reuelatum cum
alitor sapere quam deus in hac quaestione ~~obua~~ soluenda
obuanda hae voces illi reuelauit tunc scilicet reuelauit,
cum in hac q. soluenda versaretur, non quando in aliam
incumberet.

Mirabilis B. aug. demissio qua uel minimos suos
nauos cum quadam, ut verbis ipsius utar iudiciaria seuerit.
recensuit et veluti recensorio stylo denotauit qua etiam humi
llime de se sensit semper non permittit nos illum in sua
caa iudicem appellare id est qui epla 7. ad volusianum
scripsit in hunc modum, de me nihil magis qm uel alteri
credas si mihi dilectionis vicem rependis. qui marcellino
epla 7. scripsit si talem me asseritis ut me nusquam
scriptorum meorum errasse dicatis frustra laboratis o bona
caam suscepistis, facile in ea me ipso iudice superamini.

quoniam non mihi placet cum a Charissimis talis esse existimor
qualis o sum. et epl. 89. ego paratior sum discere quam docere
id est qui sic praefatus est lib. 3. de Trinitate tum in omnibus
litteris meis o solum pium lectorem sed eum librum correctorem
desiderem multo maxime in his ubi ipsa magnitudo quaestionis
utinam tam multos inventores habere possit quam multos contra
dictores habet, verum tamen sicut lectorem meum nolo mihi esse
debitum ita correctorem nolo sibi, ille me o amet amplius
quam catholicam fidem: iste se non ~~habet~~ amet amplius
quam catholicam ~~fidem~~ veritatem, et cap. 21. lib. de dono
perseverantiae, neminem ~~velint~~ velim sic amplecti omnia mea cu
me sequatur, nisi in ijs in quibus me o errare prospexerit
Quare de eo ex aliorum iudicio aestimandum est omnia
porro testimonia ad 3. cap. revocanda mihi videntur nam
authoritate multa polle aug. 1. quia Ecclesiae pater est
2. quia doctor est gratiae 3. denique quia tota ipsius
doctrina ab Ecclesia recepta et approbata fuit / sanctus
aug. arguens contra pelagianos asserentes parvulis sine
baptismo decedentibus deum dare quidem vitam aeternam
sed non dare regnum caelorum et hac ut entendinctae
inter vitam aeternam et regnum caelorum, nisi
negaret illius vitam aeternam sequeretur quod in illis agno
sceret originale peccatum, arguente inquam quod si deus
creis quam innocentem aeque ac sine gratia decedentem
ex hac vita supponebat, denegat regnum caelorum,
injustus erit dicendus lib. 1. ad Bonifacium cap. 4.
unde ego in infantibus miserabilis poena si nulla est originalis
culpa. Libro 1. contra iullianum cap. 7. iam rurande

utrum iustus deus nulli obnoxium peccato Imaginem sua
priuare vita poit aeterna? Lib.o 7.o Cap.e 12.o nihil mali
merentes in tot paruulis Imagines dei, si non baptisantur
o admittitis in regnum dei, nunquid ipsi defuerunt pruientur
regno ut tam luctuoso puniantur exilio! et postea quae iustitia
quaeso a regno dei a vita alienatur Imago dei, in nullo transgressa
legem dei! et lib.o 5.o Cap.e 4.o haec iniuste patiuntur si nullum
habent omnino peccatum: aut iuste: go habent originale peccatum
id vo adeo validum ee Censuit aug.s, ut sermone 14.o de verbis
aplici 5.o prouocet pelagianos ut conuincant se posita authoe
diuina per vires humanae raois hominem qui sustinet
Infantibus sine baptismo decedentibus o tam dare deum
vitam aeternam quod ipsi admittere o refugiebant:
sedem regnum Caelorum quod solis viribus negabant inducitq
illum hominem sic ratiocinantem Cap.e 6.o q.re patrimonium
regni Caelorum abripis Innocenti! a quo regnum Caelorum
o acquiritur, perfecto magno bono fraudatur. quae est ista
Iustitia? dic q.re! quid offendit paruulus o baptisatus nullam
habens culpam nec suam, nec de parente tractam! quid
offendit, dic mihi, ut non Intret regnum Caelorum ut
separetur a sorte sanctorum, ut sit exul a societate
Anglorum! videris n tibi misericors, qo o auferes ei vitam:
damnas tn quem separas a regno Caelorum. damnas, o
Eum percutis, sed in exilium mittis nam et qui exulantur
viuunt si sani sunt, in doloribus corporis o st o torquetur
o carceris teneris affliguntur. et illis sola poena est
o ee Inpatria, si amatur patria, magna poena: si
aut o amatur patria, peior est cordis poena. paruum
malum est in hominis corde, qui societatem non quaerit

Societatem sanctorum qui o desiderat regnum Caelorum, si o desiderat
pœna est de perversitate: si autem desiderat pœna est de
fraudato Charitate sed, si quod vis parvum pœna est et
ipsa parva magna est, si nulla culpa est. Sic defende
justiam dei quare vel parva pœna infligitur innocenti
In quo nullum invenitur vio peccatum. Et hoc sic arguitur.
Pelagius sensebat hominem nasci in statu naturae puræ. quod
non est sine virtute et sine vitio nasci ut loquitur ipse
Libro de peccato originali Cap. 17. nisi in eo statu nasci
et homini signato, decedenti ante usum rationis, contendit
se posita qualibet auctoritate et solius rationis humanæ propriis
aug. iuste o poe denegari regnum Caelorum, quia privatio
hujus regni et imagini dei, gloriis et homo per naturam et illius
separatio a suo Bono pœna miseria: ergo deum producere hominem
in statu puræ naturae et contra iustiam diam

3a denique pars antecedens sicut quod productio hominis in statu
illo puræ naturae repugnat diuinæ bonitati, per repugnat
diuinæ bonitati deum producere hominem qui nullum potest
bonum opus facere et obiecto et et oibus suis circonstantiis
sed in uno gurgue opere peccat vel quia opus malum est
et obiecto, vel si bonum sit et obiecto quia malum est circonstantia
aliqua: nam homo ille est in perpetua alienatione
a rectitudine debita actibus suis, et nunquam potest
beatitudine donari, atqui homo in statu puræ naturae constitu
tus nullum potest opus facere bonum et obiecto et oibus suis
circonstantiis quia tale nullum bonum opus fieri potest
absque gratia ut inferius dicturi sumus: nam omne opus
fit vel et amore dei qui Charitas est, vel et amore
Creaturae qui concupiscentia est adeoque malus: et bono

voluntas nihil est aliud quam gratia et charitas. Nec est quod dicas
posse bonum opus morale naturalis ordinis fieri sine gratia nam
hoc dato quod tamen falsum esse docebimus inferius, saltem
verum est quod resistendo tentationibus extra legem naturae homo
suis solis naturalibus est impar, in statu autem puram naturam constituti
tota vita ejus esset tentatio sicuti est in statu naturae lapsae
de quo Job: militia est vita hominis super terram. ergo +
mortaliter loquendo perpetuo esset in peccato constituendus in hoc
statu et ~~hoc modo~~ semper in ea conditione quae aliena est
a beatitudine addo: posito quod sit aliqua tentatio ex gravis cui
potest homo per solas naturae suae vires resistere: non posse totam legem
servare: non posse a peccato in quod incidit resurgere
per naturam neque adominante cupiditate solvi et a peccati
servitute. In quicumque peccat redigitur peccato suo, liberari
atqui deum in hoc misero statu constituere hominem repugnat
supremae ejus bonitati.

Item repugnat divinae bonitati deum producere hominem qui
nulla beatitudine donari potest talis esset homo in statu
puram naturae constitutus: non enim est in hac vita beatus quia
beatus dicitur quod potest, qui in ignorantia est, difficultate perturbationibus
morbis et morbis obnoxius: talis est in hac vita non est
etiam in altera vita beatus, 1.° quia non est beatitudo completa:
+ Corpus non est resurgere: sic quod remanebit semper desiderium in anima
quod nunquam satiaretur 2.° quod praecipuum est illo in statu
esset erroribus perturbationibus et peccato obnoxia hominis anima
hac autem cum beatitudine stare non possunt: nam nihil tam desiderat
amus quam non falli non inquietari sed in pace esse non opprimi
pondere peccatorum et horum omnium vel etiam alterius

metus miseria Est.

Neq. vo ex quo recurras ad auxilia quaedam naturalis ordinis quae dicas in hoc statu deum homini concessurum nam vel illa Ent debita naturae vel indebita: non prius adhuc aliqui nobis conferrentur adeo et sic gratia o esset ad singula bona opera et ad legis naturae obuationem atque ad restituendum grauibus tentationibus ~~et peccato~~ si posterius: go eurbitur quaestio: tunc si quidem o est amplius status purae naturae

2.o per. nro ppoo ex miseriis hujus vitae hoc pacto implicat contradictionem deum iustum constituere hoem in eo statu in quo miser sit et non peccauerit: neque n. ut docet aug. Lib.o 1.o op. imperfecti Cap.e 99.o sub deo iusto miser esse quisquam nisi mereatur potest: nemo aut meretur esse nisi peccauerit, atqui in statu purae naturae miser est hoo et o peccauisset go &c. posterior pars eiusdem est prior pr. o in illo statu homo qtum ad corpus languescere aegritudinibus, torqueretur doloribus, fame et siti cruciaretur debilitaretur membris priuaretur sensibus vexaretur asperitate immundis mortem denique pateretur: qtam et ptinet ad animam essent aliqui tta fatuitate tta animi obtusitate ut siliores peccoribus quam hominibus esse viderentur: atqui ea omnia sunt miseriae ppriae dicta go &c.

Doctrina haec est s.ti aug.i passim ad sus pelagianos max.e q Julianum concludentes ex tiam peccati originalis ex miseris istis quibus nunc hoes premuntur sic Lib.o 4.o contra iulianum cap.e ultimo quid ig.r restat, nisi ut causa malorum istorum sit, aut iniquitas, vel impotentia, dei aut pena primi vel reisq peccati! sed quia nec injustus nec impotens est deus restat quod o vis sed cogeris fateri quod graue iugum super filios adam a die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulturae in matrem omnium o fuisset nisi debitum originalis

meritum precessisset. Sic lib.° 9.° Cap.e 6.° de miseriis Corporis malum si nullum ex origine traherent nunquam cum vitiis vel Corporalibus nascerentur, deus n. qui est animatum, ipse est etiam Corporum Conditor, qui utique humana in ipsa Condicione naturae vitia non infligit Immerita et de miseris tam Corporis quam animae separatim Cap.e 4.° dicente iuliano, naturam humanam in ex ordiis nascentium innocentiae dote locupletem aug.s rondet fateamur sane quantum ad peccata pertinet propria Cum autem originali negatis obnoxios rondet quo merito tanta innocentia nonnunquam caeca nunquam surda nascatur? et postea iam quis ferat quod ad ipsum spectat animum, imaginem dei Innocentia sicut asseris dote locupletem nasci, si nulla ex parentibus mala merita in parvulos transeunt?

Adeo arctam Connectionem habere cum peccato miseris istas ostendit aug.s ut in hujusce rei confirmationem non dubitet scribere philosophos gentiles miserias humanas Considerantes licet de peccato originali minus instructos intulisse tamen peccatum aliquod precessisse propter quod sic affliguntur homines: lib.° 4.° Contra Jullianum Cap.e 13.° id probat ex Cicerone in hortensio et Cap.e sequenti sub finem sic loquitur hujus evidentia miseriae gentium philosophos nihil de peccato primi hominis, sive scientes sive credentes, Compulit dicere, ob aliquo scelera suscepta In vita superiore poenarum luendarum causa nos esse natos et animos nostros Corruptilibus Corporibus eo quo supplicio hostrusque praedones Captos affligere solebant tanquam mortuis esse Conjunctos.

Adeo arctam ut scripserit aug.s lib.° 2.° operis imperfecti versus finem, quod Cum manichaei non admitterent peccatum originale in deum facerent injustum qui miserias ipsas Infligit homini, maluerunt dicere dare, iam aliquam

Mali noam, illi ne facerent Injustum deum ipsas miserias
a natiuitate mortalium Immutabili naa labi mali et ad
alio ppiovementi substia tribuat tenebrarum.
Adeo artam denique cu idem aug. Lib. 1. operis Imperfecti
Cap. 26. scripserit qd si peccati originalis existia esset
per rationem Improbando apostolo, et miseriis probare illam
quia impossibile est miserias adeo iusto infligi innocenti
quod si probare idem cogeretur apostolus ipsam huanam gnis
miseriam testem daret, qua incipit a gemitibus paruulorum
et usque ad derepitorum gemitus peruenit nullo modo sub
cura omnipotentis et iusti eadem tam magna miseria naa
Irrogaretur huaa nisi in duobus hominibus tota de para
disi felicitate In hanc infelicitatem peccati merito pelleretur
Ex quibus seq. 1. ad rios male rondere huic argto
dunt dicunt s.tum aug.m argumentari et hypothesi qd
homo sit Creatus in graa et in sere tm deum fore
Injustum si Infligeret homini miserias ante peccatum
homine illo existente in graa. nam 1. agit aug.
supposita hypothesi pelagianorum et o alia quia contra
pelagianos et o contra alios disputabat: pelagianorum aut
hypothesis erat qd hoo sine graa et sine peccato nascitur
2. gentilesqsi de quibus hic o considerabant hoem
in statu graa 1. Creatum sed tm in pura naa eorum
aut consideraõ silis erat consideraõi pelagianorum 1. sti
aug. ratiocinaõ absoluta cujus medium est iustia dei
praecise sumpta.
Sequitur 2. Male rondere cum dicunt
miserias istas poe spectari duplex: vel maaliter tm

et sic de ipsa a poe inferri deum fore injustum si eas homini
infligeret innocenti: ut formaliter ut pœna sit et sic recta
inferre aug.m nam divum aug.m loqui de miseriis materialiter
sumptis et non formaliter in ratione pœnæ et ut sit correlativum
culpæ patet de eo quod alias petere ppium namque erat
utrum in homine dum nascitur sit peccatum? Negabant
pelagiani et sustinebant ee tum condiciones naturæ miserias
istas quibus affligitur ab utero ad tumulum asserebat
aug.s et dicebat de miseriis inferendum ee peccatum
sicut intulere ipsi gentile psi sicut intulisset apostolus
si probando ei fuisset hujusce peccati de istis. iam dico
si miseriae considerauisset aug.s formaliter et ut
pœna sit et correlativum culpæ, supposuisset id quod erat
in quæstione sed supposuisset dari peccatum originale
quod in quæstione versabatur.

dices o videri nario inferri de miseriis materialiter sumptis
peccati de istiam (quod quidem miseriæ istæ possunt infligi
adeo ob quasdam alias rationes quamvis peccato puniat sc. ad
superbiam fugam, vir tutum exercitium Dei gloriam et
non manifestationem pœnæ ejus quod deo verum est ut quærentibus
discipulis Joann. 9.o de Cæco nato quid peccavit hic aut
parentes ejus ut cæcus nasceretur rondeis xpus neque id
peccavit neque parentes ejus sed ut manifestentur opera
dei in illo

Rondeo aug.m huic satisfacere argumento apertissime
negando absque peccato potuisse miserias istas infligi hominibus
ne quidem ad manifestationem divinæ pœnæ, ut id cæco nato
verbo ejus sit lib. 3.o contra Jullianum cap. 6.o neque n. de

Innumerabilibus parvulis qui et in animo et in corpore cum
tota vitiorum varietate nascuntur hoc dici pt. qd dnus dicit de illo
qui caecus est natus non ppter peccatum ipsius vel parentum
id esse factum: sed ut manifestentur opera dei in illo.
Sed Inquies saltem ex hoc loco Joannis 9o sequitur aliquando
hominem affligi sicut peccatum o pcesserit ppter quod affligere
retur iuste.
Rondeo dinguendum esse peccatum parvule esse coe de
quo hic est sermo Co. coe nego: nam rondit Xus interrogaoi
discipulorum qui ignorabant gnalem omnium miseriarum causam
esse peccatum orig. adeoque caecitatis istius, sed nesciebant
utrum huic hoi caecitas ista contigisset ppter peccatum aliqd
personale ipsius vel parentum sensus go est quod nullum fui
personale peccatum hois istius neque parentum ejus ppter
quod caecus natus fuerit sed quod cum caecitas illa
peccati communis sit pena inflicta isti homini potius e
quam alteri ad manifestaoe dia poa.
5o per ma pro oo: non quidem considerata In raoe miseria
sed considerata in raoe vitij et mali per inquam hoc pacto
repugnat divina bonitati pducere hoem cum sua concupi
scentia: atqui in statu pura naa eam concupiscentia
pduceretur gd &c minor Evidens Est quia eodem modo in hoc
statu pduceretur quo nunc in statu naa lapsa pducitur
nunc aut certum est pduci hominem cum concupiscentia sed
dinctio in hoc ce ttm qd nunc concupiscentia est ad avij peccato
est: tunc aut o cet est peccato qe vel esset est deo
vel esset est ipsis naa principijs non posse ius nam ut habet
stus Thoas 1a pte q. 82a arto 3o ad 1m quia in hoie
concupiscibile naalite geritur raoe, in ttm concupiscibile

Est hoj naale in qtum Effsdum raois ordinem: Concupiscentia
aut qua transcendit limites raois inest homini Contra naa
et talis est concupiscentia originalis peccati.
Major plr scd quod repugnat divina bonitati hominem
pduere cum concupiscentia ex his locis in qbus concupiscentia
appellatur malum sic in oraoe dnica his verbis libera nos
a malo quibus ut docet B. aug. lib. 3. Contra iulianum
Cap. 14. postulamus liberari a concupiscentia et rom
7. ut explicat aug. lib. eodem cap. 26. in quibus
appellr peccatum Rom. 6. ut docet aug. lib. 1. ad
Bonifacium cap. 10. et ij. in quibus appellatur lex
peccati Romanorum 6. ut docet aug. lib. 1. de nuptijs
~~appellatur lex peccati~~ Cap. 22. et cui obedire o licet
Cap. 7. in quibus dr discordiosum malum lib. 4. contra
Julianum Cap. 8. vitium lib. 5. cap. 7. Culpabilis
est et vitiosa qua nihil ex aliud quam desiderium
peccati lib. de pfectione iustia cap. 6. Iniquitas
qua pars inferior repugnat in superiori atque meliori
unde sic argutor repugnat dia bonitati pduere hominem cum
malo, cum peccati caa et effectu (hinc n dr peccatum
Concupiscentia cum o sit peccatum formaliter nisi gdo ei
Consentitur) cum lege peccati cui obedire o licet cum
malo discordioso vitio Culpabili et vitiosa re, desiderio
peccati iniquitate, atque em eo quod displicet ipsi iniustis
atqui si pduceretur homo in statu pura naa Cum concupisc.
hoc modo Cum malo Caeterisque mox recensitis pdu
ceretur igo &c
Confirmatur 1. tam repugnat Concupiscentiam
adeo pduci quam repugnet ab eo tquam a Caa pali.

pduci habitum vitiosum in aia alicujus hois: atqui repugnat habitum vitiosum pduci in hominis anima adeo tquam a ptia parti. go &c minor est apud Theologos. maior pr. ratio cur implicat habitum vitiosum adeo pduci tquam a caa parti, est quia repugnat divinae bonitati deum pducere aliquam entitatem quae nihil aliud sit quam tendentia in peccatum atqui concupa nihil est aliud quam tendentia in peccatum go quae ratio probat deum o poe pducere habitum vitiosum ead tqua caam partem, eadem probat o poe deum pducere concupiscentiam

Confirmatur 2o ex eo qd cum inter B. aug. et Iulianum caeterosque pelagianos de concupiscentia controversia exorta sit sustinerentque pelagiani illum esse naale bonum et excessum tm ejus esse malum Aug. contra contendebat esse malum tum quia impellit in peccatum tum qa malum est ipsi consentire tum qa fraenanda est, tum etiam quia contra ipsam pugnandum est atqui implicat pduci adeo aliquid qd ad peccatum impellit alioqui peccatum ipsum ad qd impellit auedente voluntatis consensu deo attribueretur qd est blasphemum pr. sequela quia sciens et volens determinatur a se et a se ad concurrendum ad actionem cui est annexa deformitas et turpitudo censetur caa ejus deformitatis, quamvis ea o intendat nec volit: atqui in hac hypothesi Deus sciens et volens determinatus a se ipso et o ab alio caa concurreret ad communicandum humanae naturae concupiscentiam cum qua tunc narco foret annexa deformitas et turpitudo go &c.

Confirmatur 3o quia homo in hac hypothesi est peccare et non peccare simul, quae contradictoria sunt.

peccaret: nam sequeretur motum concupiscentiae suae contra
rectam rationem: non peccaret: quia qui non habet sine sua culpa
medio naturae ad aliquod malum cavendum, quando non cavet illud
non peccat: nam id de homine isto dicendum videtur quod aug. de
homine in statu justitiae originalis et de angelis in via existentibus
scet quod si carruissent auxilio sine quo non, quia sine sua culpa
illo caruissent, non peccassent Lib. de correptione et
gratia Cap. ij. si inquit, hoc adjutorium vel angelo vel homini cum
jus facti sit defuisset, quoniam non talis natura facta erat
ut sine divino adjutorio posset manere si vellet utique sua
culpa cecidissent adjutorium quippe defuisset sine quo
manere non possent. Si auxilio ad frenandam concupiscentiam
absque sua culpa caruisset, homo, si quando concupiscentias suas
utique non peccavisset adjutorium quippe defuisset
sine quo non potuisset illam frenare; neque hoc negandum
videtur ab adversariis, qui contendunt hominem in statu naturae
lapsae destitutum qualibet gratia interiori, non peccaturum
transgrediendo legem dei.

nec est quod dicas homini deum in hoc statu concessurum
esse auxilium quoddam ad frenandam concupiscentiam
nam auxilium istud esset supernaturale ut evidens est
neque enim naturale quia sine naturale quo vel debitum naturae, vel
indebitum: non posterius, alioqui evertitur hypothesis, sed
neque enim prius: alias nunc idem auxilium esset in natura
quando quidem nunc sit in nobis omnia quae sunt naturae debita ac
proinde possemus nunc gravioribus contra legem naturae
tentationibus resistere absque gratia.

Rondent Adversarii ad hoc argumentum concupiscentiam spectari
posse dupliciter vel prout est inclinatio partis inferioris in
bonum sensibile et ea tenus concupiscentiam esse bonum atque adeo.

productam: vel pro ut est appetitus rebellis contra
rationem et ea tenus esse malum et o perduci adeo.
Sed contra concupiscentia non est nisi in quantum est
inordinata ergo nulla ratio: per ans aliae in Xo dno esse
concupiscentia quod absurdum: natura in illo est inclinatio partis
inferioris in bonum sensibile: esse in beatis post diem iudicii
generale quia resumens corpora sua esse in brutis aiantibus
quia tendunt in bonum sensibile. et cum olim iulianus obijceret
catholicis quod concupiscentia esse bonum in homine, quia in peccoribus
eadem est bona aug. lib. 4o contra iulianum cap. 14o
rondet in peccoribus o esse spum cui resistat concupiscentia:
adeoque in illis malum o esse. rondent alij quod concupiscentia
qua parte dicit rebellionem partis inferioris ad sus superiorem
esse in statu pura natura a natura et o adeo, quia naturalis dispositio
est, ut quando sunt in aliquo subiecto, ea ad sum se invicem
pugnent: id verum est, si contraria illa o se habeant
contra non esse hanc rebellionem a natura sic ostendo
naturalis ordo est ut quando in supposito eodem duo reperi
untur quorum alterum est inferius et alterum superius,
inferius subijcietur superiori: ergo o natura o est rebellio
partis inferioris contra superiorem: ergo superest ut sit a
vitio naturae vel adeo, o esset ex vitio naturae, quia natura o esse
inculpa: ergo est deo, quod absurdum. et quando dicitur natura
dispositionem esse, ut quando contraria sunt in aliquo
subiecto, ea ad sum se invicem pugnent: id verum si contraria
illa o se habeant ad invicem tanquam superius et
inferius: sed falsum si ita se habeant nec est quod dicas
o esse aliquid naturae debitum quo pars superior reprimat
partem inferiorem hinc non sequitur quod cum ita sit imperfecta
et impotens natura est de bonitate dei illi o denegare

gratiam per quam frenetur ejusmodi Concupiscentiam

Confirmatur si Concupiscentia, quatenus dicit rebellionem partis inferioris contra superiorem est naturalis, sequeretur ejus motibus consentire bonum esse, quia quod natura desiderat non potest esse bonum, cum desiderium illud sit ipsi inscitum adeo qui nihil potest inserere quod sit malum: atque ex eo in tali aug. quod a natura non potest esse ejusdem Concupiscentia et quod referenda est ad peccatum originale tamquam ad causam. ita ille lib. 5. contra iulianum cap. 7. uno verbo aug. bonum est quod naturaliter [illegible]

Respondent denique concedendo quod sono perduceretur adeo in hoc statu cum concupiscentia sua: sed inquiunt hoc non repugnare diuinae bonitati: quia Concupiscentia est tantum malum naturale et non malum morale: hoc enim vero cum malo naturali perduci adeo non repugnare licet ab eodem perduci repugnet cum malo morali.

Contra non minus est concupiscentia malum morale quam sit malum morale habitus vitiosus quando quidem ex dictis est desiderium peccati lex peccati malum quod est frenandum iniquitas, id denique quod etiam in justis displicet deo nam habitus vitiosus eo nomine est ens morale quod inclinet ad actus peccaminosos quo nulla rationis.

Confirmatur licet consentire famis, sitis, mortis, quia cum sint mala sunt tantum mala naturalia et non moralia: quo si Concupiscentia esset tantum malum naturale et non morale licet illi consentire quod absurdum decidere non est erubescendum de malis naturae sed tantum de malo morali quatenus licet aliquid foeditatis et inhonestatis includit atque de Concupiscentia cum quando ei non consentimus est erubescendum quod involvit etiam ipsis ipsis gentilibus denique quod nemo agnoscit peccatum tamquam sui progeniem et tamquam sui causam, non potest non dici malum morale.

atque ejusdem est concupiscentia, nam est concupiscentia
quam est medio nario sanctus aug. infert contra pelag.
est etiam peccati originalis, lib. 2. de nuptiis cap. ultimo
libris contra iulianum et libris operis imperfecti. est
eodem est peccati mater quod etiam de fide est est conc.
Tridno go Ibi ostenditur Bullas
Summorum pontificum In
quibus praescribuntur propositiones quae
michaelis Baij fuisse dicuntur.
nominis nullo pacto adversari. —

Ob. Contra doctrinam praecedentem bullam xij 5. Confor
matam per gregorium 17um In qua condemnatur multae
propositiones quae hunc tyronis michaeli Bajo attribuebantur,
Inter quas sunt ista 1a. deus non potuisset talem admittere
Creare hominem qualis nunc nascitur. 2a. integritas 1a.
Creationis non fuit indebita humanae naturae exaltatio, sed
ejus naturalis conditio. 3a. Immortalitas primi hominis
non erat gratiae beneficium, sed naturalis conditio. 4a. omnes
omnino Justorum afflictiones sunt ultiones peccatorum ipsorum
unde Job et martyres quae passi sunt, propter sua peccata
passi sunt. quibus omnibus propositionibus dicti videtur doctrina
de Impossibilitate status naturae purae et quod non praetermittendum
facultas theologica parisiensis anno 1644o die 15a.
Januarij, prohibuit tam doctoribus quam baccalaureis
ne doceant vel sustineant ejusdem propositiones,
Rondeo est dictis respicuum et doctrina nostra ipsissima
et doctrinam sancti aug. quam totam approbavit sede

aplica suamque facie dum approbavi ut nobis minime sit
metuendum ne aliquid contra doctrinam Eccl.ae romanae sustinemus quando consentanea tt o patri sentimus et loquimur.
quidquid sede illa in qua semper ut aug.i verbis utar dl. 162,
aplicae cathedrae viguit pp.atus damnaverit damno quidquid
approbaverit approbo cathedrae pet.i cum hieronimo loquor
epl.a 57.a ad damascum communione consocios super illa
petram aedificato scio quicumque cum romano pontifice o
colligit spargit hoc est qui x.i o est antix.i est, et g.a
scio a certiss.e scio pontifice postremo o repugnare prioribus
ideo firmisse dico nihil in bullis istis contineri quod nois
vel minimum adsetur.

Tacco quod inter ppoes in bullis istis condemnatas aliq.a
sint vera dm.tn sensu ab authoribus asserto, et quod condemnata solum fuerunt tquam scandalosa atque in pias aures
offensio.e immittentes. Tacco quod aliqua fuerunt ttm proscripta ppte censurae acerbitatem ad partes ppos nois
obtas descendo et ostendo nullam esse contradictoria
nra ppo.i nullam ex qua per legitimam conseq.am sequatur
oppositum illius adeoque nullam nobis officere.

Quod n. ad 1.am ppoem ptinet qua talis est deus o potuisse ab initio talem creare hominem qlis nunc nascitur
quero in 1.o utrum in oi sensu quem pati pt. fuerit condemnata
an vo in aliquo dta xa, si dicatur in omni sensu damnata
go sequitur damnatam fuisse in qtum negat hominem
peccatorem ab initio pduci potuisse adeo nam tunc talis
nascitur ideoque poe esse deum peccati authorem qd blasphemum
qd si dicatur fuisse damnata in aliquo ttm sensu et cum ex ce.te
peccati: quaeram utrum sensus in quo damnata est, fuerit
expressus a summis pontificibus o dicent adrij fuisse

Expressum: go dubium manet quis ille sit sensus in quo dam
nata fuit. in dubio autem isto dico o fuisse damnatum iuxta
hunc sensum qui solus pt. esse nra sa contrarius, videlicet:
deus o potuisse ab initio hominem creare sine gra et cum
miseriis nascitur probo duplex: 1o si sensus iste excludi r.
deus o potuisse ab initio creare hominem sine peccato, debet
et consequi excludi sensus ejusdem ppoie in gtum signat
hominem o potuisse ab initio creari adeo cum ipsa
natio peccatum praesupponunt. atqui in statu pura naa
crearetur cum carentia mediorum nariorum ad suum
finem ultimum naalem consequendum cum ignorantia caeteris
tum corporis tum etiam animae miseriis, ac denique cum
vitiosa concupiscentia quae oia natio supponunt in hoie
praecessisse peccatum go si certum sit condemnari hanc
ppoem eo sensu quo contendere videtur hominem o
potuisse creari ab initio absque mediis nariis ad finem
ultimum suum naalem consequendum cum miseriis hujus vitae
et turpitudine concupiscentiae, adeoque quod recipit
ema condemnaoe sensus contrarius possibilitati naa pura
2o si sensus aliquis pt. excludi merito excluditur ille
qui pugnat cum doctrina sti augi ut pote approbata pe
Rom. pontifices nam nefas est dicere Romanos
pontifices posteriores contrarios esse suis praedecessoribus
atqui sensus iste deus non potuit creare hoiem ab
initio sine gra, et cum miseriis atque concupiscentia est ipsius
sti augi ut ostendimus go. Ve. accedit quod o possunt adrii
quidquam nobis opponere quo conveniant exceptio
sensus istius o esse legitimam,

dices quo gō sensu proscripta fuit.

Rondeo multiplici 1.º accipiendo vocem hanc potuisset ut signat dei ppoam nude ac solitarie spectatam absque ordine ad reliqua ejus attributa prudentiam scilicet iustitiam ac bonitatem: nam certum est quod status pura nāa non repugnat ex pte dei ut omnipotentis precise sed tm ut pruisoris, iusti atq. optimi. quod qtum est ex pte dia ppoa nihil prohibuit quominus homo ab initio creatus fuerit sine grāa et cum miseriis, quia eadem est nunc, quae fuit ab aeterno ejus oipoa, qui tn cum miseriis modo et sine grāa homine creat quod id solummodo repugnat qtum est ex pte dia providentia iustitia ac veritatis.

2.º accipiendo hanc vocem potuisset ut significat ppoam divinam unitam aliis dei attributis proscripta merito hoc sensu est: deus ō potuisset hominem ab initio creare cum hujusce vita miseriis: rāo est quia ō repugnat homine aliquem ante peccatum ada conditum fuisse adeo mortale, deumque sive unitum hypostatice psonae dia aut nāa anglica (si modo id sit possibile sive ō unitum hypostatice dia nāa neque anglica nāa qui excedisset munus redemptoris angelorum sive pfectā sive imperfecte tm moriendo pro ipsorum redemptione

3.º eo forte sensu deus ō potuisset ab initio hominem creare sine grāa habituali, qualis modo nascitur sine grāa habituali, nam licet repugnet prudentiae, bonitati dei hominem creari ab initio sine gratiis actualibus quibus assequi poū finem suum ultimum et concupiscentiam refrenare, non tn fortasse necesse est ut cum grāa habituali pro 1.º instanti pducatur, sufficiet pro 2.º instanti tali.

gratia donaretur aliquid meriti genus, auctor propositionum damnatarum putabat hominem non posse produci adeo cum gratia nisi sanctificante quia putabat omnem gratiam esse sanctificantem quod proprium est solius gratiae habitualis ut constat ex aliis propositionibus ejus ibidem proscriptis.

4.° qui certe videtur esse unicus et verus sensus proscriptionis est: deus non potuisset talem ab initio creare hominem in naturalibus qualis nunc nascitur in naturalibus et hoc sensu merito proscribitur neque non aliud est modo in naturalibus homo quam fuerit ab initio, quem tamen alium esse in naturalibus sustinebant Lutherus et Calvinus qui putabant justitiam originalem esse de natura hominis quemadmodum naturale est peccari ut videat ut sanum sit ut non febricitet quod enim sustinebat auctor propositionum damnatarum ut ex septimo evidens fiet ideo vero dico hunc meo iudicio esse verum sensum proscriptionis quia connexionem habet sensus iste cum duabus septimis propositionibus et aliis similibus in eadem bulla damnatis.

2.a propositio in obiectione relata quae talis est: integritas

1.a creationis non fuit indebita humanae naturae exaltatio sed naturalis ejus conditio: non pugnat contra nos nam censemus integritatem primae conditionis neque esse debitam meritis humanae naturae quod voces istae sonare videntur (indebita naturae humanae) neque isti naturae dum se, qui potest esse alius earundem vocum sensus: censemus integritatem primae conditionis neque esse totam naturam neque ejus proprietatem neque partem naturae necdeniq. id quod in ipsa natura sufficientem causam habet qui sunt quatuor modi quibus aliquid proprie naturale dici potest.

Consemus hois finem ultimum esse naale quoad appetitum,
Caeterum esse supernaalem quoad assequtionem: ad eoque
hois o esse naalem condioem si pprie loquamur ejusmodi integ
vitatem consemus o debere deum innocenti naa ejusmodi
exaltaoem. Hac cum satis sit nobilis ut nihil detur in rerum
naa quod ipsius expleat appetitum ad eoque ut dicere
naaliter id qd est supra se: satis est ignobilis et infir
ma ut o habeat paenesse auxilia sibi naria ad finis
sui consequtioe, et naalis ejus conditio est ut his indi
geat. Dicimus tm debere deum sua prudentia iustia
atque bonitati quemadmodum qdo homini lapso impera
aliquid adrij, qui volunt teneri dare graam, non dicunt
tn qod naa debet graam nariam ut impleat mandatum sed
sua fidelitati ac bonitati dicimus cum theologorum ulgo o
alios hic condemnari a lutheranis et calvinistis eorumque
hac in pte sequacibus, qui volebant integritatem primae
conditiois o esse indebitam naa exaltaoem, sed naale
conditionem sumpta hac voce naalis in aliqua est.
primis accepcionibus pprijs. audiatur lutherus ad caput
3um genesis. Statuimus iustiam o fuisse quoddam donum
quod ad extra accederet separatum a naa hominis, sed
fuisse vere naalem, ita ut naa ada esset diligere
deum credere deo agnoscere deum, hac tam naalia fuerunt
in adamo qm naale est quod oculi lumen recipiunt, porro
hac omnia probant originalem iustiam fuisse de naa
hominis ea aut amissa manifestum est naalia o
mansisse integra, sicut scholastici deliriant, concinit
lutherus calvinus lib. 1. institutionum cap. 15. et 8.
qua testimonia lutheri et calvini postquam retulit
bellarminus lib. 1. de gra primi hominis cap. 1.

ait ut referri dnt arti quidam ante paucos annos ad duobus
summis pontificibus, damnati pro 5.o et gregorio 13.o sic n
habet articulus 21.us humanae naturae sublimatio et articulus 26.us
ita se habet. Integritas 1.a conditionis et caeterum cum quo de
theologis o diffitemur integritatem 1.a conditionis posse dici
aliquo sensu naturalem sit nobis historiam qui Louanii erat
cum promulgata Bulla fuit Bellar.s lib.o citato cap.e
5.o sciendum inquit 3.o multis modis dici aliquid naturale 1.o n
naturale dicitur id quod habetur a nativitate: qua significatione
dicimur a natura filii Irae et phisiorum 2.o et hoc modo iustitia
originalem fatemur dici posse naturale. 2.o naturale dici potest
id quod est naturae consentaneum quodque etiam destruit sed
ornat ac perficit perficit et o solum iustitia originalis sed
etiam gratia donum quodcumque et ipsa cum vita aeterna hoc
modo est naturalis d.r d.r 3.o naturale, quod tamen si donum sit gratuitum
tamen naturam iuvat ac perficit in operibus naturalibus et hoc modo
iustitia originalis si dnicta esse illig.r a gratia gratum
faciente, donum dici potest naturale ut loq.r andreas Reda lib.o
2.o in concilium Tridnum cap.e 4.o 4.o naturale vocatur quod
aut est pars naturae aut fluit a principiis naturae. adrij lutheranus
illigit, censent rectitudinem illam in qua creatus est
adam fuisse illi naturalem hoc illo ultimo modo: nimirum
quod fuerit veluti quaedam sanitas debita naturae, aptaque nasci
ex ipsa natura bene constituta id est o corrupta et nunc hoibus
qui eam rectitudinem amiserunt in adamo, deesse bonum
aliquod naturale quale desse pecudi si laeca vel claudicans
vel febricitans nasceretur et si rumalis cui homini originalis
illa iustitia divinitus redderetur, dicerent eam esse donum
supernaturale per accidens, non per se ut diximus de

occulis redditis Caeconato. quid habet haeresis ista, proscripta
per summos pontifices ac cum nra doctrina: quod ex auctoris
ppoum sensus ille est qui Lutheranorum et calvinistarum
patet ex aliis duabus ppoibus ejusdem, quarum 1a. est
absurda est sentia illorum qui dnt hominem ab initio
dono quodam supernaali et gratuito supra conditionem
naae suae fuisse exaltatum ut fide spe et charitate deum
coleret. secunda a vanis et otiosis hominibus sdum insipien
tiam phorum excogitata est sententia hominem ab initio
sic constitutum ut per dona naae superaddita fuerit largitate
conditoris sublimatus et in dei filium adoptatus. ecce n
donum supernaale quo hoie negabat fuisse ab initio exaltatum
ecce donum naae superadditum quo negabat hominem sublimatum
et in dei filium adoptatum.

3a ppoo est ejusdi: Immortalitas primi hois o erat gratiae
beneficium, sed naalis conditio. de qua idem dico quod de
praedenti scilicet o facere ad ppositum quia in ea condemnantur
etiam homines contendentes cum nris haereticis immortalitatem
esse hois naale conditionem quemadmodum volebant integri
tatem primae conditionis esse naale. sed 2a erat vere
naae vel appis naae fluens id uo o dicimus nimo post
summos pontifices condemnamus dicimus hominem o
habere a naa in 1o statu immortalitatem, sed ex gratiae
beneficio, dicimus id o postulare ppria ejus intrinseca
dicimus id tm postulare diam providentiam iustitiam et
bonitatem.

4a denique ppoo est ejusmodi: omnes omnino afflictiones
justorum sunt ultiones peccatorum ipsorum: unde sol et
martyres quae passi sunt, ppter sua peccata passi sunt. quae ppoo
est omnino extra rem. nam condemnatur tm modo in illa
doctrina quae asserit hominem o affligi adeo nisi ppter

aliquod ~~pprium~~ peccatum pprium praecedens et existens ac tu
dum affligitur, o condemnatur doctrina quae asserit nemine
affligi nisi ppter aliquod peccatum praecedens qd adhuc existere
vel to existere pt. quod quae fuerit in eo qui affligitur vel
in alio praecedente ad quem quomodo spectaveris qui affligitur
quo sensu afflictus fuit ppter peccata nra et attritus
ppter iniquitates nras Xpus dominus qui venit in similitudine
carnis peccati, ut de peccato damnara peccatum in carne
quo sensu etiam beatissima virgo quae immunis fuit ab
omni peccato tam originali quam actuali afflicta fuit
ppter peccatum adae, cujus filia erat, quia via seminali
fuerat provocata o indubitatum est Et apud oes theologos
quod miseriae omnes quibus quibus in hac mortali vita
circumdati sumus sunt poena peccati: e quod solo ex regula
Xpo domino nec o beatissima virgine Deipara oes homines
in peccato concepti sunt.

Ostenditur Aug.um Lib.is de Libero arbitrio nobis non adversari.

Obij.r Contra nram doctrinam B. aug.s qui lib.o 3.o
de libero arbitrio cap.e 20.o Indicat deo creatori agendas
gratias esse, si anima talis esse coepit, non solum ante
peccatum sed ante omnem vitam suam qualis alia post
vitam culpabilem. facta est hoc est cum ignorantia
difficultate cruciante fatis caeteris miseriis postque
infert quod si ita est non erit nascentibus animis
ignorantia et difficultas supplicium peccati sed profi
ciendi admonitio et perfectionis exordium. quam doctrinam

Confirmat Aug.s Lib.o 1.o Retract.m Cap.e 1.o his verbis,
quamuis ignorantia et difficultas essent hominis primordia
naturalia nec sit culpandus deus sed laudandus esse sicut
In eodem 3.o Lib.o disputauimus. idem habet lib.o de dono pleu.
Cap.e 4.o

Rondeo praemisso quod ex libris de lib.o arb.o non possit eruj qua
fuerit mens B. Aug.i de gratia, ut superius uidimus: locumque
proponitur non facere ad institutum, eo non est ad statum puram natura
requiritur, ut neque praecesserit peccatum neque sequatur gratia
In hypothesi; ista iuxta quam dicit Aug.s quod etiam si ante
peccatum nasceretur homo cum humanis miseriis non esset
culpandus deus sed laudandus et ei gratiae essent agendae
supp.r peccatum praecessisse et gratiam subsequi ad talem hominis
creationem quod etc. ut minoris probatio concipiatur,
Obuiandum est Aug.m in libris istis totum esse ut inquirat
causam mali stabiliatque ad suos manichaeos aliam esse a vol.te
creata. eo autem deuenisse totam disputationem ut quaereretur
cur cum adam et aeua peccassent plures cum ijsdem miseriis
nasceretur? Lib.o 3.o cap.e 19.o hic occurrit illo q. uerso quam
inter se murmurantes homines prodere consueuerunt dicentes,
si adam et aeua peccauerunt. quid nos miseri fecimus ut
cum ignorantia caecitate et difficultatis cruciatibus nasceremur
cui quaestioni Rondet hoc rerum moderatori summo Deo iusti
ssime placuisse. rationem suam probat iuxta 4.r modos
Incarnationis ut loq.r animarum, quorum 1.us est ut anima
prolis sit extra duce seu propagetur ex anima parentis
2.us ut in corpore iam corrupto noua creetur, 3.us ut ante
creata illud mittatur a deo. 4.us denique ut eo sponte labatur
Confondit in 1.o modo id uistissimum esse q.o in illo anima
prolis est ex anima adae propagata in 2.o vs 3.o et 4.o modo

hoc adhuc uistissimum esse, quia etsi anima prolis non sit peccatrix, est
tamen propter unionem cum corpore quod est ex Adam peccatrix
per traducem ignorantia difficultati caeterisque miseriis
obnoxia hasque propter miserias ideo habere quod deo
gratias agat et quod causam mali non esse dicat, quia ut scribit
non mediocria bona sunt, non solum quod anima est, quia natura iam
omne corpus praecedit sed etiam quod facultatem habet
ut adjuuante Creatore se ipsam excedat, et pio studio
poit omnes acquirere et capere virtutes per quas et
a difficultate cruciante et ab ignorantia caecante liberetur
neque id modo sed etiam, ut habet cap. 22. ad vitam
beatam promoueatur quae vita beata nihil aliud est
ut ipse satis se explicat propter deum intuitiue
videndum dum inquit non suis viribus sed ejus bonitate
habet ut sit ejus misericordia sublevetur ut beata
sit. hoc pro notato.

Probatur Minoris posterior pars. ille status qui supponit
hominem primum peccasse et in primo modo animam prolis esse
peccatricem in 2.o vero 3.o et 4.o animam prolis ignorantiam
pati et difficultatem ex unione cum corpore corrupto
per peccatum, ille supponit peccatum praecessisse
atqui status hominis quem supponit aug. et in quo dicit
quod si ignorantia et difficultas essent primordia naturalia
non esset deus culpandus sed laudandus est ejusdem; ergo etc.

Posterior pars ejusdem minoris pl. status in quo
homo potest ab ignorantia caecitate atque difficultate
liberari virtutes omnes acquirere veram sibi beatitudinem
comparare est status in quo subsequitur ad hominis
creationem gratiam collationem: atqui status in quo hominem ibi considerat
aug. est ejusdem; ergo etc.

Ad Inquies quidquid sit de consideratione hominis in qua consideratione illum ibi aug.s, saltem verum est et sufficit quod potuit deus afficere miseriis prolem quae tamen non peccavit et aug.s ibi: et sic illam afficiendo non esset culpandus sed laudandus ut habet in suis retractationibus.

Ad 2 verum eidem esse ibi aug.m scripsisse quod homines isti adeo sic affligi possent absque proprio peccato et tamen non esset injustus deus quia videlicet per malorum istorum tolerantiam quae laevia sunt poenitentiae in potestate, quod bonum in comparatione modicorum et levium istorum malorum quae non sunt spectabilia, esset maximum beneficium atque adeo illa maxime compensaret imo ad quod ordinare per mala ista bonum est. Caeterum hanc suam doctrinam revocavit dum scribens ad suos pelagianos firmiter asseveravit quod sub deo iusto et optimo sine peccato non potest affligi homo etiam infans sine peccato originis revocavit scribens ad hyeronimum epla 7.a de origine animae nam cum ibi dicat causas miseriarum adultorum solere refundi vel in peccata illorum, vel in diam praeterea aut aliquid simile, nempe inquit, cum majores ista patiantur, solemus dicere, aut sicut in Job merita examinari aut sicut in herode peccata puniri et de gloriam exemplis quae deus manifesta esse voluit alia quae obscura sunt hominum conjectura conceditur quando ad miseriarum parvulorum conditionem descendit hodierne atque incipit omnem esse profitetur. Cum ad poenas inquit ventum est parvulorum, magnis mihi crede coarctor angustiis, nec quid rondeam prorsus invenio et postea dicendum, est utique quomodo ista sine ulla sua mala causa iuste patiantur, quia sic non possunt illigi qualis fuerit compensatio respectu eorum qui et ibi patiuntur et hoc saeculo in aeternum pasturi discedunt absque sacro regeneratione. Et ita remanent infectos poenis

afflicti adeo cum tamen injustum sit affligi infantes
si o peccavit et difficultas sit in explicando quomodo
peccaverit si anima nova creetur dicta ab anima prolis.
sed nec ipsos quos vocat ad regnum ea intentione creaverit
cum singulorum infantium sit causa communis, adeoque
deum fore injustum ex mente aug. si ejusmodi miseriae
essent primordia naturalia et non poena peccati.
Dices sed aug. in retractationibus ait posita hypothesi
de homine cujus primordia naturalia ~~et poena peccati~~
essent ignorantia et difficultas, non esse culpandum deum
sed laudandum.
Rondeo vere o esse culpandum deum hoc est in peccatis
creaturae suae hac in hypothesi poe culpari ratio est quia vel
homo in hac hypothesi peccaret vel non peccaret, si
peccaret laudandus est creator, quia rectus est cum peccatum
o sit nisi recessus a voluntate sui creatoris quae veritas
creationis esset desconsequenti rectissima, ut pote maxime opposita
peccato si o peccaret laudandus esset etiam creator,
ut pote quia creatura o recederet ab ejus voluntate
atque instituto. deinde o culpandus adhuc, sed potius
laudandus esset, nam o p. culpari creator in culpa
creaturae si creatura non sit in culpa tunc autem creatura o est in
culpa quia si naturalis esset illi ignorantia et concupiscentia
cum concupiscentia nihil aliud sit quam desiderium
peccandi, esset illi naturale desiderium peccandi quo pecc
ando o recedere ab eo modo quo naturaliter factus est
homo: atqui ut habet aug. cap. 18. o est ista
poena hominis sed natura nulla esta peccata sit. si n o
receditur ab eo modo quo naturaliter factus ita ut
melius esse o potest, eo quod debet facere, cum hoc facit

peccaret et non peccaret. simul

Neque vo per has voces culpandus Deus, illigdum est quod
deesset deus si naalia essent ignorantia et concupiscentia suae
prudentiae, iustitiae, aut bonitati, quia loco isto declaravit se
satisfecisse manichaeis in utraque sententia, sed ita satisfe
cisse pelagianis. audiat ille epla citata. Haec scribi fuit
dixi tamen ipsam de qua nunc agitur vellem communire sententiam
sicut in paulo ante commemoravi quarumque illarum de
aia incarnaoe 4r opinionum vera esset, inculpatam substia
creatoris et a peccatorum morum societate remotissimam
nitebar ostendere. Lib. de dono perseverantiae cap. 13 potera
sicut feci quodlibet horum verum esse quae definite
interponebam, certa tamen raoe concludere in omnibus deum esse
laudandum, sine ulla naate credendi duos sicut illi volunt
coaeternas boni et mali permixtas esse substiae. postea
transcribi locum libri retractationum qui obiit. de
cuius verbis clare patet quod nihil aliud vellet
contra manichaeos nisi quod enim de hypothesi falsa de
o de istia peccati originalis, et quod ignorantia et
difficultas essent homini primordia naalia. deus esse
idcirco culpandus inducendo duarum naarum boni sc. et
mali permixtionem quidam volebant manichaei culpandum
esse ut inquit quodlibet eorum verum esset laudandus
crederetur, vel etiam offenderetur deus. propter eos
quippe disputaoe ipsa suscepta est qui negant de libero
voluntatis arbitrio mali originem duci, et deum si ita est
creatorum omnium naarum culpandum esse contendunt
eo modo volentes sdum suae impietatis errorem manichaei non sunt
immutabiles quandam sed eo coaeternam introducere mali naam

disputatio Tertia de neatē diuina gratia.

Articulus 1. Utrum homo sine gratia noit cognoscere verum naale

Veritates quæ ab homine cognosci pnt indupl. sunt dnæ. aliæ sunt naales quæ ꝓ se fidem inducunt et diuinis oraculis manifestantur ut deum esse trinum verbum diuinum esse incarnatum: aliæ sunt naales. Ita duplices sunt gēs quædam ñ sunt naales ꝙ ꝙ ꝙ obj. Veritates naales ꝙ ꝙ obj. et medij simul quæ sc. ñ sensibus sunt ordinis naalis quarum notitiam ꝓt deuenire homo sine reuelatōe ꝓpriæ ꝓ medium aliquod sensibile, ut quidditates ipsa sensibiles nobis subministrant medium hoc appellatur naale q.d. ꝙ ꝙ arcæ ois nra cognitio ortum habet a sensibus ut illigantur oportet ut ipsi ad ꝓpria ma ꝓ sit ut ipsa sensibilis ista: et totum ut major sua ꝙ. ꝙ. ut Veritates naales ꝙ ꝙ obj. et medij simul quædam non sunt naales ꝙ ꝙ obj. dicta quæ sic cum sint ꝓportionata cum lumini naali et sub obto ꝙ ꝙ ꝓportionato corrupti queant ut nullum ñ nobis insit medium sensibile ut ꝙ. sensibilis subministratum ꝓ quod in earum cognitionem naale deueniamus tales ꝙ ꝙ cogitatiōes cordium

Alio dicuntur ipsa veritates naales diuinarum ꝓ ꝙ ꝙ et practicas practica ꝙ ꝙ ut in genere artis ut libri genere moris ꝓuncti earum in genere moris alia sunt naales ut bonum est prosequendum, malum ut fugiendum, suum cuique reddendum, alia ꝙ. ꝓ. non ut si ita esset

Veritates naales ꝙ ꝙ obj. et medij simul quæ sc. ñ sensibus sunt ordinis naalis ꝓ ꝙ ꝙ obj. et medij simul quæ sc. ñ sensibus sunt ordinis naalis quarum notitiam ꝓt deuenire homo sine reuelatōe ꝓpriæ ꝓ medium aliquod sensibile, ut quidditates ipsa sensibiles nobis subministrant medium hoc appellatur naale q.d. ꝙ ꝙ arcæ ois nra cognitio ortum habet a sensibus ut illigantur oportet ut ipsi ad ꝓpria ma ꝓ sit ut ipsa sensibilis ista: et totum ut major sua ꝙ. ꝙ.

et obtum medium quo cognoscuntur ꝙ naalis ad diuis. et totum de

Tale ablatum petro d. no suo est restituendum veritates istae practicae partes cognosci possunt duobus modis 1.° Cognitione efficaci quae simpliciter practica d.r, neque infert actionem, et explicatur per gerundium faciendum est: faciendum est v.g. sic aliquis titio bonum ablatum hic et nunc est restituendum et bn o restitui

2.° Cognitione efficaci quae practice practica d.r habetque adjunctam actionem et explicatur per imperativum: hoc fac vel hoc o fac. v.g. hic et nunc restitue titio bonum ablatum et ad hunc actum sequitur boni ablati restitutio

His praemissis queritur apud theologos, non quidem utrum verum naturale cognosci possit sine aliquo dei gratiae auxilio nam negare certa est apud omnes, o utrum homo possit veritates naturales ex parte obiecti tantum cognoscere sine speciali dei auxilio, id siquidem o potentiae evidens est. o utrum veritates naturales ex parte obiecti ~~tantum cognoscere et medii~~ simul qui collective sumptas, hoc si quidem o potentiae certum est saltem secundum potentiam moralem, etsi id potentiae secundum potentiam physicam non utrum veritates practicas in genere arbitris aut generales in genere moris aut particulares in eodem genere cognoscere sine speciali auxilio possit sine gratia habituali hanc sigdem gratiam fatentur omnes ad ejusmodi viri cognitione naturalia o esse. unde aug.s 1.° retractationum cap.e 4.° o approbo qd in oratione dixi: deus qui non nisi mundos verum scire voluisti.

Sed quaeritur utrum homo etiam in statu naturae lapsae constitutus possit verum aliquod naturale speculativum aut

practicum cognoscere sine aliquo speciali gratiae actualis auxilio
cognitionis inefficaci, et utrum cognitio efficaci possit sine sibi
gratiae auxilio verum aliquod practicum particulare in genere
moris cognoscere

Prima sit propositio homo in statu naturae lapsae constitutus
potest verum naturale speculativum et practicum cognoscere
cognitione inefficaci, absque speciali gratiae actualis auxilio.
Probatur 1° Ex sancto Aug° eam doctrinam suppo
nente lib° 1° ad simplicianum q. 2° quando sustinet
deum concedere gratiam hominibus, neque intuitu
melioris ingenii neque etiam intuitu cognitionum quas
sibi persolas naturae suae vires comparavit, habeo quod
intuear in eligendis hominibus ad gratiam salutare sed
ad examen hujus electionis aliqua cogitatione per
mittor nisi vel majus ingenium vel minora peccata
vel utrumque addamus etiamsi placet, honestas utiles
doctrinas. quisquis ergo fuerit quam minimis peccatis irretitus
atque maculatus nam nullis quis potest, et ac ingenio
et liberalibus artibus expolitus eligendus videtur ad
gratiam. sed cum hoc statuero, ita me videbit ille, qui
infirma mundi eligit ut confundat fortia et stulta
mundi ut confundat sapientes, ut cum intuens et pudore
correptus ego irridoam multos et praequibusdam peccatori
bus castioros et praequibusdam piscatoribus oratores huic
pertinet quod sapientiae 13° legimus a magnitudine speciei et
creaturae cognoscibiliter poterit horum creator videri et infra
si tantum poterunt scire ut possent aestimare saeculum quod
hujus donum o facilius invenerunt et ad romanos 1°

Invisibilia ipsius per ea quae facta sunt illecta conspiciuntur,
2.° gentiles solo rationis lumine naturali ducti cognoverunt multas
veritates speculativas et practicas ut constat de platone
arte et aliis philosophis nam dici non potest de illis quod aliqua gratia
propria dicta illustrationis sint adjuti cum prima gratiarum sit
fides, ut ostendemus inferius quam fidem certum est illos
non habuisse.

3.° per eadem rationibus quamplurimis tam de obiectis speculativis
quam practicis v. g. de dei existentia et unitate item de
honorando ac timendo deo de quibus sic p. ubi contra alios
philosophi et theologi in scholis suis.

Obiij.° multos scripturae et sanctorum locos, in quibus
habetur dei esse nobis dare cognitionem veritatum, ideo vel
istas auctoritates illigandas esse de veritatibus supernaturalibus
quae sine gratia propria dicta auxilio non possunt cognosci. vel de
naturalibus ex parte obiecti tantum quae non possunt cognosci ab homine solo
lumine naturali absque aliquo superiore lumine aut instructione
vel de naturalibus ex parte obiecti et medii simul collectivis
sumptis quia non possunt illa cognosci nisi per sensus qui facile
defatigantur et laeduntur nisi per longissimum temporis
spatium et per plurima experimenta brevis autem est vita
hominis et a cognoscendo propter varia tum interna tum etiam
externa impedimenta retardatur vel prohibetur, quantumvis
illa obiecta non excedant latitudinem obiecti ejus naturalis vel
denique de cognitione efficaci practicorum particulariter quae
moris.

Obij. 2.° ad cognoscendas veritates istas supplere deum oramus

oratio autem est signum impotentiae atque infirmitatis.

Rondeo potest homine morare ut cognoscat plures veritates quam potest per potentiam moralem distributive cognoscere. ite ut removeat impedimenta tam externa quam interna sed non ut cognoscat simpliciter cognitione inefficaci veritates istas distributive sumptas. item ut sibi utilis sit ad salutem cognitio veritatum istarum.

Obij. 3.° de S.to Aug.° approbare falso proveris est vulnus per originale peccatum contractum.

Rondeo dinguendo approbatione efficaci. Con.° Inefficaci subdinguo: sigla nego: plurima Con.° sic erant gentiles personae in cognitione plurimarum veritatum speculativarum ut notum est: practicarumque quae qualiter affecti sumus facile iudicium formamus de rebus sed autem homines in statu naturae lapsae sapissime male affecti.

2.a Propositio homo non potest in quocumque statu cognoscere veritates practicas in gratia moris partes cognitione efficaci sine gratia divina actualis proprie dicta auxilio ita greg. ariminensis in 2.um dist.° 27.° q.e 1.° Capreolus eodem lib.° dist.° 28.° q.e 1.° Conclusio 1.° et alij. pl.r 1.° de S.to Aug.° lib.° 10.° conf. Cap.° 5.° dicente deo: quod de me scio te mihi lucentescio et Cap.° 6.° ubi docet godnisi deus misertus fuerit, caelum et terra surdis loquantur laude dei. quibus locis signare videtur, quod omnis cognitio est inefficax quae non est ex speciali divina gratia auxilio

2.° ut cognoscatur verum naturale practicum partale in gratia moris cognitione efficaci, debet cognosci illud etiam ratione circumstantiae finis: hic autem finis est supernaturalis quoad assecutionem ut diximus superius. Cognitio ejusmodi efficax est assecutiva finis: quia cum homo sine gratia non potest assequi finem ultimum supernaturale

o pt. sine gratia Cognoscere Cognitionem efficaci Ejusmodi verum practicum

Articulus 2us. utrum homo sine gratia poit Cognoscere verum supernaale.

Certum est apud omnes veritates supernaales eo modo quo sunt supernaales o poe Certo cognosci sine gratia fidei aut alicuius alterius luminis quamvis it lumen naale ita sanctus Thomas loco supra citato. ratio est quia cum ejusd; veritates sint supernaales superant naam et naa vires go ad eas Certo cognoscendas gtnus sunt supernaale opus est aliquo lumine naam excedente, dixi eo modo quo sunt supernaales, q. veritatum supernaalium alia tale st. est naa sua et est modo tendendi Illectus in eas i alia vo tale ttm st. est modo tendendi in illas e o est naa sua: ut haec ppoo deus est unus: vel deus est aeternus: nam ejusmodi ppoes pount lumine naali Cognosci dixi etiam, Certo Cognosci quia probabiliter Cognosci pt veritates supernaale absque lumine supernaali, si ratio q. quis assentitur veritati supernaali, sit motivum aliqd probabile v. g. quia vir aliquis pijssimus dixit et credidit

Quare tota Controversia in eo Consistit utrum cognitio naria ad salutem aeternam sit Cognitio quae absque gratia auxilio pt. haberi. nec ne? et quia Cognitio haec habetur per fidem sensus difficultatis est utrum ad salutem naria fides sit gratia pprie dicta pelagiani volunt o ee gratiam pprie dictam semipelagiani putant initium ejus et perseu. in illa o ee gratiam pprie dictam sed solummodo progressum.

Prima sit ppõe fides quâ cognoscuntur ea quæ sunt ad
salutem nariæ, est gratia ppriè dicta: ideoque quia per
eam solum modo cognitionem habemus eorumque sunt ad
salutem nariæ sequitur sine gratia ppriè dicta veritate
istas ꝯ põe cognosci. pl. 1º de scripturis Joannis 6º
Xus ait nemo pt venire ad me nisi pater qui misit
me traxerit eum. nam venire ad Xum est in Xum
credere, ut colligitur de verbis sequentibus omnis qui audit
a patre et didicit venit ad me. et infra. sunt quidam de
+ vobis qui ꝯ credunt: ppterea dixi vobis quia nemo
pt venire ad me. Et unde aug. lib. de prædestinatione
sanctorum cap. 8º quid est ad me venire nisi credat
in me? et infra ergo trahis a patre ad Xum et audire
ac discere a patre ut veniat ad Xum nihil aliud est
quam donum accipere a patre, quo credat in Xum
+ Item de superioribus verbis Xi eodem cap. hoc est
opus dei ut credatis in illum qui misit illum; quo
loco utitur sanctus aug. lib. citato cap. 7º et 8º
Item de illo Joannis 12º ppterea ꝯ poterant credere
quia iterum dixit Isaias: Ecceca cor corporis illius
et aures ejus aggrava, nam cum Ecceca fiat per
subtractionem divini luminis etc. ponit credere qui
carent eo lumine, utique sequitur credere neminem
põe sine gratia divina speciali auxº.
Item de apostolo 1º ad Corynthios 4º quid habes pd

o accepisti quo testimonio declarat sanctus aug. lib. citato
cap. 3. se fuisse convictum, cum antea putaret fidem esse in +
nobis a nobis, et non esse donum dei. 1. ad Corynthios 7. misericordiam consequutus sum ut fidelis essem aug. unde aug.
lox mox citato et lib. de predestinatione ss. cap. 2.
Infert hanc veritatem. Credere inquit nihil aliud est
quam cum asse. cogitare. et cogitat omnis qui credit
et credendo cogitat et cogitando credit. et phe. 2.
gratia estis salvati per fidem et non ex vobis dei non donum
est quo loco utitur aug. lib. de gratia et libero arbitrio
cap. 7. et de predestinatione ss. cap. 7. id est inquit et quod
dixi per fidem, non ex vobis sed donum dei est. philipp.
1. vobis donatum est non solum ut in eum credatis sed
etiam ut pro ipso patiamini unde aug. lib. de gratia
et libero arbitrio cap. 14. utrumque quod ad dei gratiam
pertinet, et fides credentium et tolerantia patientium
quia utrumque dixit esse donatum idem habet lib.
de predestinatione ss. cap. 2. mitto alias.

Probatur 2. ex concilio Carthaginensi canone 4.
ubi habetur. quod donum dei est quidquid facere debemus
et diligere ut faciamus. arausicano cap. 7. definiente
eos haereticos falli spiritu qui putant absque illuminatione
et inspiratione spiritus sancti hominem posse per naturam vigorem
aliquid quod ad salutem pertinet cogitare et canone 9. +
divini esse munera cum et recte cogitamus et pedes
nostros a falsitate et iniustitia tenemus. Tridn. ss. 6.
canone 3. anathema dicente asserentibus sine praevenientes spiritus +

Sti Inspiraõe atque adjutorio hominem credere poe
Probatur rationibus aug. quarum 1a. repetitur ex oraõibus
et graarum actionibus. nemo erat nisi postulaturus
ab eo quem erat pro eo pro quo erat donum et graam;
atqui fideles orant dnum pro infidelibus ut conuertat
eos ab infidelitate ad fidem. ergo fides ista est donum
+ gratia. Item graa non aguntur deo nisi pro dono aliquo
et gratia ppria dicta aguntur aut pro conuersione
infidelium ita aug. epla 101a. Inanitate inquit et
pefunctorie potius quam uera citate magnas cum
exultaõe agimus deo graas quando aliqui eorum
credunt si hoc in eis ipse o facit non fallamus hoes.
nam deum fallere non valemus. prorsus o oramus deum
sed orare nos fingimus si nos ipsos illum o credimus
facere qd oramus prorsus o graas deo agimus sed o
agere fingimus, si unde illi graas agamus ipsum
facere o putamus
2o. fides est naa uel graa o naa quia naa cois
est omnibus non fides go gratia argumentum est
sti aug. lib. citato cap. 5o. ut sit naa fidem poe
habere nunquid et habere? o n omnium est fides cu
fidem poe habere sit omnium et sermo 11o. de verbis
apli. cap. 4o. communis est omnibus naa o graa
3o. si fides non sit gratia raõ nulla conuicit totam
salutem o ee homini tribuendam quod absurdum
Probatur sequela quia nulla est raõ cur initium
+ salutis quod fides est non sit a deo et progressus seu
supplementum sit ab illo. argumentum est sti aug.

Lib.º de pdestinaoe ss. Cap.º 2.º Cur aut inquit o totu
tribuatur hoi, ut qui sibi potuit instituere quod non habeat
ipse quod instruit augeat, omnino non uideo.

2 A ppoo initium fidei est gratia ppriè dicta est de
fide contra semipelagianos. pbr. 1.º ex qs sacra scriptura
locis quibus supra ostendimus fidem esse donum dei et
gratiam ppriè dictam: pbant quippe et assumpsit eos
Beatus Aug.s ad pbandum quod initium ipsum fidei est
gratia: et quidem dum incipit homo credere, venit ad
xum. Initium fidei qui habet debet illud accepisse
alias falsum est istud apl., quid habes quod o accepisti.
Initium fidei qui habet, iam fidelis est: q.re iam misericordiam
est consecutus o pt habere hoc initium fidei
nisi cogitando ato sumus sufficientes cogitare aliquid +
ex nobis tquam ex nobis, quibus subjungimus illud
romanorum ij.º quis prior dedit illi et retribuetur ei?
quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso st omnia
unde aug.s Lib.º de pdestinaoe ss. Cap.º 2.º et ipsum
igitur initium fidei nra ex quo nisi ex ipso est
et in forma dicit quod in sententia qua asserit
initium fidei o esse a deo, quasi componit homo cum deo
ut ptem fidei sibi vendicet, atque illi ptem relinquat
et quod est rarius, iam tollit ipse seqtem dat illi: et
in eo quod dicit esse amborum priorem se facit posteriorem
deum. subjungimus item illud collocensium 4.º orantes
sumus et pro nobis ut deus nobis aperiat verbum suj ostium
unde aug.s Lib.º de pdestinaoe Cap.º 2.º quid est nisi
apertissima dratio em ipsum initium fidei esse donum dei

2.° Ex patribus citatis a B. aug.° supra et ex ipso maxime per totum librum de predestinatione ss.

3.° Ex iisdem rationibus quibus ostendimus supra fidem ita esse gratiam dei, et quibus maxime usus est aug.° ad probandam hanc veritatem contra semipelag.°

Obij 1.° illud marci 16.° qui crediderit et baptisatus fuerit salvus erit et rom. 10.° si credideris salvus eris quibus in locis exigitur ab homine fides et offertur illi salus a deo ergo quemadmodum salus est in dei potestate quod si in hominis potestate sit gratia non est ne donum dei proprie dictum.

Rondeo semipelag.os non fuisse ita argutarum quorum in argumentum esse constat epistola hilarij namque ait aug.° lib.° de predestinatione ss. cap.° 4.° sic dicitur si credideris salvus eris quibus in locis exigitur ab homine si spiritu facta carnis mortificaveritis vivatis nam hic ex his duobus unum exigitur, alterum offertur ut spiritu facta carnis mortificemus exigitur ut autem vivamus offertur ergo igitur placet ut facta carnis mortificare non donum dei esse dicamus neque id donum dei esse fateamur quoniam exigit audivimus a nobis praemio vitae sic hoc fecerimus oblatum! Caeterum mortificare facta carnis ultro fatebantur semipelag. esse a gratia.

Ad pelag.s quod attinet rondeo cum aug.° ibi utrumque dei est et quod iubetur et quod offertur rogatur non a deo quod iubet rogant credentes ut sibi augeatur fides

Rogant pro non Credentibus ut eis donetur fides rogant ~~pro non~~ ut in suis Incrementis et in suis Initijs dej donum sit fides et quod sicut quamuis dej donum sit facta Carnis mortificare: nam adjungit Continuo aplus hæc verba: quotquot spu dej aguntur hi sunt filij dej: ne facta mortificare nos Carnis, non per dej, sed per nrum spum Credemus, ita donum Dej esset fides. quamuis et ipsa pposito pprio salutis designatur a nobis quia 1.a Corynthiorum 12.o aplus ait, omnia hæc operatur unus atque idem spus. Inter quæ omnia nominauit et fidem. ideo aut hæc a nobis præcipiuntur et dona dej esse monstrantur, ut illigatur quod et nos ea faciamus, et deus faci ut illa faciamus: sicut per prophetam Ezechielem apertissime dicit: Ego faciam ut faciatis.

Obij. 2.o Isaiæ 1.o si volueritis et audiueritis me bona terræ Comedetis. Isaiæ 36.o ad vocem clamoris statim ut audierit rondebit tibi. Lucæ 12.o petite et accipietis querite et Inuenietis pulsate et aperiatur vobis Rom. 7.o velle adjacet mihi perficere aut o Inuenio: ex quibus locis infertur quod initia quædam bonæ voluntatis per quæ fides quæratur, petatur desideretur possunt per solas naturæ vires haberi.

Rondeo volenti, desideranti quærenti præmia pposita esse atque præparata sed ut velit desideret quærat misericordiæ dej esse: nam non est volentis neque currentis sed miserentis dej et deus est qui operatur in nobis velle et perficere et misit deus spum filij sui in Corda vestra Clamantem Abba pater et quid oremus sicut oportet nescimus

sed ipse postulat pro nobis gemitibus innumerabilibus
Aug. Lib. 2. de peccatorum meritis Cap. 5. ut eum
Convertamur ipse adiuvat Lib. 2. ad bonifacium Cap.
9. Considerans hac verba proverbiorum 16. hominis est
praeparare cor, quae comparat cum illis verbis 2. Corynth.
3. o quod simus sufficientes cogitare et c. et sine me
nihil potestis facere: ac quamvis pt. sine bona cogit.
ad bonum cor praeparare et postea homo praeparat cor o tn
sine adjutorio dei qui si tangit cor homo praeparat cor
et rursus si n sine illo nihil possumus facere, perfecto nec
incipere nec perficere quia ut incipiamus dictum est misericordia
ejus praeveniet me: ut perficiamus dictum est, misericordia
ejus subsequitur me: ut perficiamus dictum est
Lib. de praedestin. st. cap. 20. Conjecit plures scriptae
locos ad id stabiliendum.

Articulus 3.us Utrum homo poit velle et facere bonum opus Morale naalis ord. sine gratia.

difficultas pns o est de actionibus hominis sed de actionibus
humanis, hoc est ex ijs quae rationis iudicio et deliberato rete
procedunt: tales actiones aut bonae sunt aut male moraliter
nullae indifferentes, quidem recte docet S.tus Thomas 1.a 2.ae q.
18.a art. 9. male dupliciter aut ex obto et fine et alijs circo
nstantijs simul aut non ex obto, sed tm ex fine vel
circonstantijs hinc est quod multae actiones sunt bonae ex obto p

o mala ex fine, aug. id volui quando lib. 4. Contra Julianum
Cap. 8. scripsit quidquid boni fit ab hoc, et non propter hoc fit
propter quod vero sapientia percipit fieri debere, et si officio videatur
bonum, ipso non recto fine peccatum est, possunt ergo aliqua
bona fieri non bene facientibus a quibus fiunt bonum non
ut subveniatur homini periclitanti proximi innocenti: sed ille
qui hoc facit, si amando gloriam hominum magis quam
dei facit non bene bonum facit, quia non bonus facit quod o
bona voluntate facit, prius erat, noveris itaque non officijs
sed finibus a vitijs discernendas esse virtutes; officium autem
quod faciendum est. finis vero propter quod faciendum est
Cum itaque facit homo aliquid ubi peccare o videtur,
si non propter hoc facit propter quod facere debet peccare
convicitur,

Difficultas o Est etiam de gratia sufficiente sane non
nariam o esse ad opus bonum morale naturalis ordinis
volendum et faciendum nemo theologorum ~~noverit~~ negaverit

Quare tota in eo consistit utrum homo possit velle et facere
bonum o tantum ex obiecto sed ex omnibus suis circonstantijs hoc o tantum
ex officio sed etiam ex fine? bonum inquam morale naturalis
ordinis sine actuali divina gratia auxilio? dico non tantum ex obiecto
sed etiam ex omnibus suis circonstantijs, quia quod nario sit
gratia ad opus bonum ex obiecto tantum fatentur omnes theologi
Duae sunt sententiae, 1a existimat nariam esse ad tale opus
gratiam propriae dictam et haec dicitur a Rossensi ad suum
articulum 3um Sulzeri esse doctrina sanctorum patrum contra argutias
scholasticorum ne putes illum velle omnes scholasticos in eo
convenire ut doctrinam veterum patrum impugnent, loquitur
tantummodo de quibusdam scholasticis cum certum sit plurimos
esse in patrum sententia tam veteres quam recentiores quorum nomina

Breuitatis Cāa praetermitto. 2ª. existimat pōe illud velle et facere sine gratia.

Duj In 1º. sunt opinione diuisj sunt circa naām illius gratiae quam nariam putant, alij volunt sufficere graām externae professionis consistentem in peculiari dei prudentia qua aufert impedimenta et remouet occasōes peccatorum alij nariam putant esse graām Interiorem illustrāōis ttm seu quae consistit in cogitaōe sancta, hoc est boni honesti antecedente omnem actum voluntatis, alij ptae graām illustrāōis existimant requiri gratiam voluntatis sed et illi adhuc diuisj sunt, existimantibus aliis ejusmodi graām voluntatis non nāris praesupponere fidem, alijs cum sancto aug.º sentientibus debere esse de fide quia fides est prima gratia, et omne quodō est de fide peccatum est,

nostra sit ppōo homo indiget speciali auxilio diuinae gratiae ad quodlibet bonum opus morale naālis ordinis volendum et efficiendum pl.r 1º. aulhōe summorum pontificum Zozimi Felicis 4i, Bonifacij 2i. gregorij magni, nicolaj primi

Felix 4us. etiam illis summis pontificibus annumerandus est cum mox faueat doctrinae Concilij Arausicani ut infra sumus dicturi: nam transmiserat ad patres arausicanos canones quos in Concilio suo Colendo Comprobuerunt ut patet ex ptaōis verbis istis unde id nobis sdum aulhōem et admonitionem sedis aplicae iustum et rationabile visum Est ut pauca Capitula de aplicā sede nobis commissa quae ab antiquis patribus de Caetis scripturarum voluminibus Collecta sunt ad docendos eos qui aliter quam oportet sentiunt, ac,

ab antiquis omnibus obuando perscriptum manibus nostris suscripsimus
mus &c.

Zozimus referente Celestino cyclo ad cyclos Gallie cap. 9. scribens
ad totius orbis epos hec habet quod go tempus intueniat quo ejus o eglamus
ac x.o, in omnibus igitur actibus diuq; cogitationibus, motibus adjutor
et protector grandius erit: superbum dr ri ne quid quam sibj humano non
sustinat.

Celestinus Cyclo citato cap. 7.o quod nemo nisj ge xam libero
bene utatur arbitrio, si n bonum aliquod opus facij pt nisi gra hoc bene
utitur libero arbitrio, et non pt xum cap. 7.o q d omnj studio et cura
operam militia sanctorum ad dej gloriam laudemq; exercenda, subquia
nemo aliunde dej placet nisj de eo quod ipse donauerit cap. 7.o quod
ita deus in cordibus hominum atque hoc ri ipso libero operetur arbitrio
ne sto cogitatus, pium consilium voluntatis effectu
sibi quia per illum aliquid boni possumus sine quo nichil possumus sj
nemo aliunde deo placere pt nisj de eo quod donauit hoc est de gra
go nemo pt bonum opus facere cum naales ordinis absq; gra na
bonum opus quod libet de ipso placet. Item si bonus quilibet motus est
de deo go et quod libet bonum opus morale na alis ordinis et sj
absque gra ejus nichil boni possumus go neque bonum morale
naalis ordinis sine eo possumus. et cap. 10.o declarat quasi ppriu
ce sedis aplica decretum Carthagg Concilij Canonem hunc 4.um
vtrum donum dej ce et hec quid facere debeamus et diligere ne
faciamus. hoc modo coquendj Continetur bonum opus morale naalis
ordinis.

Leo Magnus sermone 3.o de Jejunio 7.i Mensis cap. 3.o duo amores
sunt de quibus prodeunt ceteri volores, ita dicit. q et utibus sic
diuidentur auctoribus. rationabilis ri animus, qui sine dilectione
ce non pt aut dej amatore aut mundj in dilectione dej nullo crimine
judicetur. hoc ad mundj cuncta sunt nociua, et ideo inseparabi
cite ab eis conis nichil habendum, temporalibus vo transeuntibus
vtendum est. et post ea signat hunc amorem dej d. He dr ce supe
riorem his verbis, qui cum dicit: diliges dominum deum tuum
de toto corde tuo et de tota anima tua et de tota virtute tua

In nullo nos uult ab amoris sui vinculis relaxari inde sic disputo
qdo hoc uult, vel amat deum, vel amat mundum si amat mundum
noxium est qd uult si amat deum ex gratia est quod uult, nam
amor dei gratia est. 9.° nullum bonum uelle et facere pt
homo sine gratia, nec dicas illud bonum facere pot hominem ex
amore dei naal., nam stus Leo dicit hunc amorem eum esse per
quem inhaeremus rebus caelestibus, de quo illud diliges dnm
deum tuum qui caelo amor est supernaalis deinde amor ille
est quo utimur creatura et illa non fruimur amor autem dei ut
authoris naa non est amor quo deo fruimur et utimur creatura sed
potius amor est quo fruimur creatura et deo utimur, quia amor
est quo deum ad nos ipsos referimus et amare deum super
omnia proprium est gratia non naa.

Gregorius Magnus hom. qua in Ezechielem, sciendum
quod mala nostra solummodo nostra sunt. bona autem nra
omnipotentis dei sunt et nra quia ipse adspirando peruenit
nos ut uelimus qui adiuuando subsequitur ne inaniter
uelimus sed possimus implere quod volumus

Nicolaus 1.us referentibus annalibus Bertinianis et
hincmaro epla 24.a ad Egilonem de libero arbitrio fidelitate
confirmat et catholice decernit quae prudentius Tretensis
et Caetani aug. discipuli tunc temporis asserebant, asserebant
vo ad bonum opus omnipotentis dei gratia nos indigere, et sine
ipso nihil boni nos pot ullatenus aut cogitare aut
uelle aut operari. cum boni moralis naalis ordinis ut
patebit ex authoritatibus, eorum inferius inferendis

Probatur 2.° ex Concilijs, Carthaginensi, arausicano
valentino 3.° Lingonensi et tullensi Concilium Carthagi
nensis Canonem 4.um a Caelestino citatum superius
retulimus.

Concilium Arausicanum canone 9.º hæc habet diuini muneris est cum et recte cogitamus et pedes nostros a falsitate et iniustitia continemus quoties non bona agimus, deus in nobis atque nobiscum ut operemur operatur. inde infert quod si deus non operetur in nobis ac nobiscum bona remanebimus in ijs quæ sola possumus de nobis operari. hæc autem quæ sola possumus de nobis operari quid sint docet idem Concilium Can. 22.º, his verbis nemo habet de suo nisi mendacium et peccatum si quid autem habet homo veritatis atque iustitiæ ab illo fonte est quem debemus sitire in hoc særemo &c. quod homo sine gratia nullum potest velle opus nisi peccaminosum de Con.º arausi.º obiecto hic dici illud oportet quod non est de gratia esse mendacium et peccatum nec potest vel cum levi fundamento voces istas de suo explicari de socio agente sine concursu dei dictas ac quando quidem hic ad æquale dividitur quidquid est ab homine in illud quod est ab homine non operante per dei gratiam quod est hominem a quidem de suo et Cano.e 21.º nulla in homine bona fiunt quæ non facit homo: nulla vero facit homo bona quæ non deus præstet ut faciat homo. hic agitur de gratia et pl.r de eo quod Canon de sumptus de lib.º 2.º ad bonifacium cap.º 9.º ubi de professo sequitur aug.s de gratia

Concilium valentinum canone 3.º definit tenendum esse de gratia et libero arbitrio, quod africano, quod arausicano synodus professa est quod beatissimi pontifices apostolicæ sedis catholicæ fide tenuerunt. 4.º Cum conc. Carthaginense et arausicanum cum etiam summis pontificibus ut patet de dictis nostræ sententiæ faveant sequitur concilium valentinum eo cum ipse nostrum esse

Lingonense nobis adstipulatur quia Canones valentini

Conc approbauit

Tullense denique nrum Est quia in eo Canones Concilij Lingonensis relecti sunt, cuj addendum quod cum aliqui Epi in hoc Conc° signassent se ab illis ~~hominibus~~ Canonibus dissentire. Statum est ut conueniant inter se, et Concordj unanimitate sequantur quae saniora esse iudicarent. in hic vero posterioribus conuentibus ex antea definitis fuit reuocatum.

Probatur 3° ex sanctis patribus atque in primis ex aug° lib° 2° de peccatorum meritis Cap° 18° voluntas inquit mirum si sit in medio quodam consistere ut nec bona nec mala sit, aut iustiam diligimus, et bona est, et si magis diligimus magis bona si minus minus bona est: aut si oio non diligimus, o bona est, quis uo dubitet dicere voluntatem nullo modo iustiam diligentem o modo esse malam sed em pessimam voluntatem si go aut voluntas aut bona est aut mala, et utique malam o habemus ex deo restat ut bonam voluntatem habeamus ex deo. esse aut ex deo esse ex dej gratia lib° de gratia Xj cap° 21° qsi uo aliud sit bona voluntas quam charitas, quam scriptura nobis esse clamat ex deo! hoc consonum est ej quod habet lib° 9° de trinit° Cap° 7° et 8° nemo inquit ibj aliud facit, quod non in corde suo prius dixit qd verbum amore concipitur sive creatura sive creatoris, id est aut natura mutabilis, aut incommutabilis veritatis go aut cupiditas aut charitas. tunc aut est cupiditas cum pptr se amatur creatura lib° de gratia Xj cap° 26° quid boni faceremus, nisj diligeremus aut quando bonum o facimus, si diligamus! etsi n dej mandatum uidetur aliquando o a diligentibus sed a timentibus fieri ubj tn o est dilectio nullum bonum opus imputatur, nec recte bonum opus vocatur quia

omne qd o est ex fide peccatum est, et fides per dilectionem
operatur, si omnis actus vetis debet esse ex amore, et omnis bonus
amor sit charitas, quid consequens est, nisi qd illud oe qd o est ex
charitate, o est bonum opus sed peccaminosum. Lib.o de spu
Littera Cap.e 7.o nam neque liberum arbitrium quidquam nisi
ad peccandum valet si lateat veritatis via et cum id quod
agendum et quo intendum est caperit non latere nisi cum
delecta et ametur non agitur non suscipitur non bene vivitur
ut aut o lateat gratia dei est. Lib.o 2.o ad bonifacium cap.e
24.o pelagiani ttm constituunt in libero arbitrio, quo in
profundum demersus est homo ut eo bene utendo dicant hominem
mereri gratiam cum nemo bene illo uti potest per gratiam ad locum
istum respexit Celestinus supra. et eo validiore quo in illo sctus
aug.s ideo probat homines o pot per opa naalia mereri gratiam quia
sine gratia nihil boni possunt sine gratia non bene uti possunt
libero arbitrio. qsi ita argumentaretur aug.s o pt homo mereri
gratiam per usum o bonum lib. arb. atqui sine gratia o bene
utitur lib.o arbitrio qd &c. Cap.e 4.o dixerat nec pt. hoo
aliquid boni velle nisi adiuvetur ab eo qui malum o pt velle
hoc est gratia dei per Jesum dnum nrum omne n qd o est
ex fide peccatum est obvanda ratio. quia omne qd non est
ex fide peccatum est et sermone 13.o de verbis apl. Cap.e 9.o
liberum arbitrium ad malum sufficit, ad bonum autem nihil
est nisi adiuvetur ab omnipotenti bono. Lib.o de perfecte
Justitia cap.e 12.o ipse Celestinus, inquit quod o sit accipiendum
qd scriptum est omnis homo mendax omnino non solvit nec
solvere poterit nisi correcto errore qd credit hominem
sine adjutorio gratiae dei per solam ppriam voluntatem pot
esse veracem et tractatu 5.o in ioanne id clarius pponit his
verbis. tunc ea quae dicimus et vobis et nobis utilia sunt si ab ipso sunt

quae autem ab homine sunt mendacia s.t, sicut ipse dixit dominus noster J. Xus qui loquitur mendacium de suo loquitur, nemo autem habet de suo nisi mendacium et peccatum si quid autem hoc habet veritatis et iustitiae, ab illo fonte est quem debemus sitire in hoc eremo ut de eo quasi gerendam guttis irrorati non deficiamus in via ex verbis istis conflatus est canon 22us arausicanus.

Sed rem totam adeo profunde pertractat in lib.o 4o contra julianum cap. 1o ut nullum sub terfugijs relinquat locum q.o est inter julianum et sanctum aug.m utrum opera quae o sunt ex fide sint bona iulianus contendit ea esse bona, sed sterilitate tm bona et non fructuosa hoc est non meritoria vitae aeternae, ut constat ex ejus verbis relatis ibi cunctarum inquit, origo virtutum in rationabili animo sita est et affectus omnes per quos aut infructuose aut sterilitate boni sumus contra quem aug.s 1o noverit itaque non officijs sed finibus a vitijs discernendae esse virtutes. officium autem est quod faciendum est, finis vero propter quod faciendum est cum itaque facit homo aliquid ubi peccare o videtur si o propter hoc facit propter quod facere debet convincitur ~~dicitur~~ peccare et postea docet quis sit finis virtutum adeoque bonorum operum. absit inquit ut virtutes verae cuiquam serviant nisi illi vel propter illum cui dicimus: Deus virtutum convertere nos. proinde virtutes quae carnalibus delectationibus vel quibusque commodis et emolumentis temporalibus serviant verae prorsus esse non possunt. quae autem nulli rei servire volunt nec ipsae verae sunt verae quippe virtutes deo serviant in hominibus, a quo donantur in hominibus deo serviunt in angelis a quo donantur et angelis et postea possunt aliqua dona fieri o bene facientibus a quibus fiunt, bonum est non ut subveniatur homini peri eitanti potissimi innocenti sed ille qui hoc facit si amando gloriam

hominum magis quam dei facit non bene bonum facit quia o
bonus facit quod non bona voluntate facit, alsit n ut sit vel
dicatur voluntas bona quae in alijs vel in se ipsa non in dno
gloriatur, et postea docet nullas esse virtutes sterilis his verbis
quapptr dici non pt quantum te fallat ista opinio, quae dixisti:
oes virtutes affectus esse, per quos aut infructuose aut sterilitate
boni sumus, (sed bona no sumus) quidquid sterilitate sumus, arbor n bona fructus bonos
facit: alsu aut ut deus bonus a quo securis paratur arboribus
o facientibus fructum bonum excidat et in ignem mittetur
arbor est bona nullo modo igitur oes st sterilitate boni, sed qui
boni o sunt possunt esse alij minus, alij magis mali. postea
ostendit illud apli, gentes quae legem o habent et o facere
Juliano: Cum loquatur ibi aplus de qs qui ex gentibus
venerunt ad Evangelium non ex circoncisione, cui lex
data est: pptea naalitate, quia ut crederent ipsa in eis
est per dei gratiam correcta naa quod si illigr de gentibus
quae sine fide bona fecerunt, illa quae legis st ut cumque
fecerunt hoc tn peccantes quod homines sine fide non ad eum
finem ista opera retulerint ad quem referre debuerunt.
minus n fabricius qm Catilina punietur o quia o quia ille
bonus sed: quia ille magis malus et minus impius quam
Catilina fabricius, non veras virtutes habendo: sed a veris
virtutibus non plurimum deviando: illud aut ejusdem apli oe
qd o est ex fide peccatum est docet esse illigendam o de
Conscia sed de eadem fides de qua aplus sine fide
impossibile est placere deo. et infra pponit sibi obiectionem
istam iuliani. si gentilis inquit nudum operuerit, nunquid qa
o est ex fide, peccatum est? cui obtioni mox ronde hoc
pacto prorsus in ptum o est ex fide peccatum est. sed de
tali opere non factum in dno gloriari solus impius negat
esse peccatum. rationem aut hujus sui dicti affert: qa defectu

fidei malae voltis Est hoc Cum sine fide Impossibile sit placere
deo atque adeo est arbor mala: arbor autem mala ut
facere fructus bonos deinde expendit haec verba iuliani:
Ego sterilitate dixi bonos homines qui non propter deum faciendo
bona quae faciunt ad aeternam consequuntur aeternam
et opponit illis sequentia aut illique quod ait dominus
si occulus tuus nequam est totum corpus tuum erit
tenebrosum: si autem occulus tuus simplex est totum corpus
erit lucidum per hunc occulum agnosce intentionem qua
facit quisque quod facit et per hoc disce eum qui non facit
opera bona intentione fidei bonae hoc est ejus quae per dilecti
onem operatur totum quasi corpus quod illis velut membris
operibus constat, tenebrosum esse hoc est plenum nigredine
peccatorum, aut certe quoniam saltem concedis opera
infidelium quae tibi eorum videntur bona ad tamen eos ad
salutem sempiternam perducere: scito nos illud bonum
hominum dicere illam voluntatem bonam illud opus
bonum sine dei gratia quae datur per unum mediatorem dei
et hominum, nemini potest conferri, per quod solum homo
potest ad aeternum dei donum regnumque perduci omnia
proinde caetera quae videntur inter homines habere
aliquid laudis, videantur tibi virtutes verae, videantur
opera bona et sine ullo facto peccato. quod ad me
pertinet hoc scio quod ea fuit voluntas bona voluntas
quippe infidelis atque impia non est bona dicantur
sed dum se huiusmodi voluntates arbores bonae: sufficit quod
apud deum steriles sunt, ac per hoc non bona: sint
inter homines fructuosae, inter quos sunt et bonae: dum

tn illud velis nolis obtineam, quod amor mundi quo quisq.
alitus est huius mundi o est adeo amorque fruendi quibu
scumque creis sine amore creis non est adeo. amor aut dei
quo pervenitur ad Deum o est nisi adeo patre per Xu.
Cum spu sancto per hunc amorem creatoris bene quisque
utitur etiam creis. sine hoc amore creatoris, nullus quisquam
bene utitur creis &c ex hoc loco sic argumentor.

Ex hoc loco sic argumentor ad illud opus est narium
dia gratia auxilium sine quo opus istud esse peccatum
tum defectu bonae intentionis quae sine gratia haberi o pt.
tam etiam quia fit ex amore mundi et sine amore creatoris
sine quo nullum opus est a peccati defectu alienum go &c.

Rondent 1.° adrii qd quando stus aug.s opera ab infidelibus
absque auxilio fidei facta appellat peccata, sumit noen
late et improprie pro actu qui ad vitam aeternam pdesse
o pt. ut pote facto in pessimo statu et non stricte ac pprie
pro peccato pprie dicto

Contra 1.° stus aug.s utitur hoc loco apli Roman.
14.° omne qd o est ex fide, peccatum est: ut pecc haec opa
ee peccata go eo modo sumit noen peccati in stricto et
pprio signatu, ex omnium concessis nam licet ~~no~~
theologi divisi sint circa explicationem huius partis
ex fide, alijs contendentibus per fidem conscientiam
illigi qd etiam contendebat olim Julianus: alijs vo fide
sine qua impossibile est placere deo, qd volebat aug.s tn
in eo conveniunt quod nomen peccati pprie accipiatur et
certe id evincit textus apli nam ibi pmiserat aplus
Loqdo de Cibis. qui aut discernit si manducaverit damnatus est.

Consequenter vero in probationem hujusce propositionis rationem reddens: Cur ille damnatus sit qui non discernit subjicit: quia non ex fide: sed aut quod non est ex fide peccatum est: quae ratio nulla esset si non esset ad peccatum sumeretur ibi late et improprie nam actus qui est tantum improprie peccatum non potest esse causa damnationis

2.° ibi aug. probat quod Julianus negabat, negabat vero haereticus iste esse peccata proprie, et non negabat esse peccata late et improprie quia fatebatur esse bona sterilia et non fructuosa quandoquidem non conducunt ad vitam aeternam: quo probabat aug. esse peccata proprie dicta et non tantum improprie sumpta quod negabat adversus ejus

3.° ait aug. quod illi qui sine fide faciunt bona non sunt boni sed mali in eo tantum dinguntur ab alijs infidelibus qui non faciunt ejusmodi bona, quod sint illi minus mali et minus a viris virtutibus deviantes ait etiam quod sunt arbores malae in ignem projiciendae et ut projiciantur excidendae ait quod stulta et noxia voluntate agunt dum sine fidei auxilio agunt; ait quod non referunt suam actionem ad eum finem ad quem referri debet quam intentionem sola fides dirigere debet, ait quod agunt ex amore creaturae et non ex amore creationis: atque haec omnia evincunt opera ista esse non tantum improprie et late sed etiam stricte et proprie peccata.

Rondent 2.° Aug.um consuisse opera facta sine fidei adiutorio esse regulariter et moraliter loquendo peccata mala quia vero contingit ut non sint peccata, non agere solent de infidelitate hoc est ex regula corporis sui vel si ex eo non agant saltem agere solent ex prava aliqua alia intentione —

Contra s.pus aug.s refert verba Juliani hoc pacto statu
quaestionis proponentis: Si gentilis nudum operuerit nunquid
quia o ee ex fide peccatum est, quae voces c quia o ex fide,
sonant puram et simplem fidei negaoem et o dnt pcise
aliud motivum. aug.s au eodem sensu accipiens q.m
Rondec prorsus in qtum o est ex fide peccatum est.
signans quoque se sentire puram ipsam fidei absentiam
ee rationem cur opus illud sit peccaminosum raoem quam
affert pro sua responsioe idem nos docet. Talis est, o q.a
per se ipsum factum qd est nudum operire pctum est: sed
de tali opere non in domino gloriari solus impius negat ee
peccatum. Ob ua voces istas (de tali opere o in dno gloriari)
quae negativae sunt o dici n (de tali opere in alio quam
in domino:, et o in domino sed in alio gloriari in gbus caeteris
comprehenderetur finis et motivum positivum dinctum
a fine et motivo qd debet ee in actibus humanis et
postea disce eum qui o facit opera bona intentione fidei
bona, hoc est ejus quae per dilectioem opatur, totum qsi
corpus quod illis velut membris operibus constat
tenebrosum ee, hoc est plenum nigredine peccatorum.
Ecce n defecta pcisae intentionis bonae opus istud
peccaminosum. Confirmat.r quia opus eo ipso qd o
refertur ad eum finem ad quem referri debet licet o
referatur per impoibile ad alium finem, eo ipso est
peccaminosum, defecta cir constantia debiti finis: atqui
ex aug.o opus eo ipso qd o est ex fide, o refertur
ad eum finem ad quem referri debet. ppter ea aug.s
duplex est tt m voluntas bona et mala, qdo itaque

homo agit o ex fidej adjutorio peise uel est voluntas bona
vel mala: si bona opus ejus est fructuosum: q.a arbor
bona bonos fructus facit, si mala ut certe mala est: na
gdum aci aug.s lib.o 2.o de peccatorum meritis cap.e
8.o quis dubitet dicere voluntatem nullo modo diligentem
justiam o modo ee malam sed ee em pessimam vel te
go o facit opus bonum.

Probatur Eadem veritas ex S.to prosp.o Epla ad
Ruff. Cap.e 7.o Cum ee sco sine fide ac proinde impius
accepit spum fidej et factus est iustus, iustus autem ex
fide iuuat et sine fide nemo pt placere deo: et oe qd
o est ex fide peccatum est ut sec illigas iustiam in fidelium
o ee justiam. q.a sordes naa sine gra ad 6.um Cap.o
gallorum liberum arb. nisi ee vel o ee perpera
dr. sedante illuminaoem fidej in tenebris illud et in
umbra mortis agere o vere negatur Carm.a de ingratie
Cap.e 16.o

oe et enim probitatis opus, nisi semine vera
exoritur fidej peccatum est inque relatum
vertitur et sterilis cumulat sibi gloria poenam

Adjungimus locos duos ex lib.o 1.o de vocaoe Gentium
prior continetur cap.e 6.o etiamsi in bonis moribus hoo
agat male adhuc uiuit si o in dej gloriam uiuit. posterior
est Cap.e 7.o sine cultu dej, est in qd virtus uidetur
ee, peccatum est, nec placere ullus deo sine deo
pt qui uo deo non placet, cui nisi sibi et diabolo
placet.

Stus fulgentius lib.o 1.o de veritate pdestinaoie

Cap. 18.° praisquam accipiat huaa vetas, fidem punitioe
per se ipsam pt mereri, non fidem. a n quod non est de
fide peccatum est, et sine fide impossibile est placere
Deo qui aut deo placet, sine dubio displicet, et qui deo
displicet non tamen mitigat, sed potius exacerbat et
Lib.° 2.° Cap. 5.° Deo o placemus nisi velimus: sed
ab ipso nobis tribuitur ut velimus, a quo nisi vetas hois
mutetur ut bona sit, aut semper appetit malum, aut
nunquam bene appetit bonum, ac sic dum in rebus bonis
rectam ordinem o fenet, deo vero et bono nullatenus
placet

Primasius ad hac verba 14. Capitis ad rom. quia ait,
o de fide quae per charitatem operatur, omne aut quod o
est de fide peccatum est, quidquid o aedificat o est de
fide et ideo peccatum est

Beda ad Caput Citatum omnis infidelium vita
peccatum est et nihil bonum sine summo bono: ubi
n deest agnitio aeterna et Incommutabilis veritatis
falsa virtus est etiam in optimis moribus.

Ist.us prudentius ad suae Joannem Scotum Cap.
4.° habet homo post illam damnationem liberum arb.
quo propria voluntate Inclinari pt. et inclinat.r ad malum
habet liberum arb. quo poit assurgere ad bonum ut aut
assurgat ad bonum non est propriae virtutis sed gratiae dei
miserentis, Idem habet in tractoria supra Citata.

Lupus Servatus lib.° de tribus quaestionibus q.e 1.a

habere quod Adam liberum vel tamen arbitrium et ad bonum
et ad malum sed ad bonum dicto munere adiuvandum
ad malum autem dicto iudicio deserendum, et postea loquens
de statu naturae lapsae subijcit ut ad male agendum quatenus
autem progredi permittimur sic nobis ut illi. Sic Adam liberum
arbitrium ad bonum autem operandum nequaquam sit
liberum nisi fuerit dei gratia liberatum

Lupus Ferrariensis in Collectaneo q. 2. refert
plures locos in confirmationem nostrae doctrinae atque inter
caeteras authoritates Celestini et Gregorij magni quibus
usi sumus.

Sanctus Rhemigius Et Eccl. Lugdun.
Lib. de tribus epistolis Cap. 22. vere mortua sunt omnia
opera infidelium non solum quando aperte vitijs et peccatis
serviunt sed etiam quando naturali bono in quantum omnipotens
Creator tribuit, instigati vel naturali lege commoti
quaedam bona opera et velut quasdam virtutes habere
atque exercere videntur: quia fidem dei et Christi ejus
vel ignorantes vel odio habentes aut etiam persequentes quod est
illa fide non operantur omnino nec bonum opus nec vera virtus
esse potest quae non procedit ex radice veritatis et bonitatis. dum
in illa ipsa quae dum homines videntur esse bona opera
nequaquam vera fide ad dominum referuntur nec propter
eum agunt sed aut propter quandam honestatem quae
inter homines magni videantur vel propter utilitatem
alicujus commodi. temporalis ipsa impietate, ipsa
inflatione elationis, ipsa perversitate utilitatis ita

Immunda et Inquinata sunt omnia ut ad deum virtutes
sed vitia indicentur unde ait apostolus ait inquinatis autem
et infidelibus nihil est mundum sed inquinata sunt eorum
et mens et conscientia. et iterum omne quod non est ex fide peccatum
est et sine fide impossibile est placere deo. et libro de
Tenenda veritate scriptura Cap. 1. postquam retulit locos epistolae
Caelestini Laudatos aug. epistola 107. et Canonem 13.um
Conc. arausicani scribit. Hinc itaque omnes hominis dum
qui alieni sunt a Xpo lib. arb. sed tale quale ipsi per ostendunt
id est in peccatorum ad infirmatam naturalem possibilitatem et
Innocentia spoliatum sine Xpo nulli bona usui aptum et
postea sunt naturaliter inscitum arbitrium ubi in eodem arbitrio
possunt velle mala possunt velle etiam quaedam bona sed
humana affectione ad humanam societatem atque
honestatem pertinentia quae eadem humana affectione
vel propter aliqua temporalia commoda appetuntur vel
propter istam solummodo vitae honestatem sed hujusmodi humana
bona quae humana affectione potest velle potest etiam
nonnunquam agere humana natura cum propter temporalia
bona appetuntur sine dubio cupiditates sunt cum
propter solam vitae honestatem sine dubio inflata
et elata sunt.

Sanctus Bernardus Sermone 1.o de
Sanmuntiatione Certum est ad suam originem
universa quantum in eis est tendere et in eam
semper esse partem proclivioria sic et nos quidem nihilo
creati sumus constat quia si nobis ipsis relinquimur

Inpeccatum semper quod nihil est labimur

Probatur denique ipsa rationibus quas insinuat locis citatis SS. patres cum 1.° quod ad hoc ut opus sit ex omni parte bonum debet esse ex recta intentione, fidei autem solum proprium est dirigere intentionem. 2.° quidquid fit illud fit ex amore ergo vel dei, vel creaturae, quia non datur 3.us amor, amor dei charitas est, amor creaturae cupiditas. ergo vel ex charitate vel ex cupiditate quidquid fit ex cupiditate malum est. quidquid fit ex dei charitate fit ex dei gratia ergo sine gratia dei non potest fieri bonum opus ex omni parte sed tantum malum. 3.° quidquid est bonum deo placere atqui sine fide impossibile est placere deo ergo sine fide impossibile est esse bonum ex omni parte. 4.° vel ultimo est arbor est arbor bona vel mala respecta sui operis: si mala non producit bonum opus, si bona producit fructuosum opus et non sterile; ergo nullum bonum opus esse potest ex omni parte quod non sit ex gratia. 5.° nullum est possibile bonum opus hominis quod non referatur ad ultimum finem hominis naturalem, finis autem ultimus hominis naturalis est deus intuitive videndus. ergo nullum est possibile bonum opus quod ad deum intuitive videndum non referatur ad illum autem referri repugnat absque auxilio gratiae ergo etc. 6.° cum hominem propter se ipsum deus creaverit quidquid est ab homine debet esse ad gloriam dei ordinatum atque non est ad dei gloriam ordinatum bonum opus nisi per gratiam ergo etc. mitto alia 5 . . . . . .

Ostenditur Bullas Summorum Pontificum Pij 5. et Gregorij 13. nobis non aduersari

Obijcies 1. nrám drinam videri proscriptam pr Rom. pontifices qui condemnarunt quorundam 1. oia opera infidelium 2. peccata, et virtutes phorum 3. vitia. 4. ois amor creatæ rationalis aut vitiosa esse cupiditas quæ mundanæ delectr aut laudabilis illa charitas qua pr Spm S. infusa cordib, Beus amatr 5. non est vera legis obedientia quæ fit sine charitate. 6. Librum arb. sine gratia Xti auxilio non nisi ad peccandum vobr. 7. Cum Pelagio sentire qui boni aliquid naturaliter, id est sine gratia solis viribus ostrum duce, agnoscit.

Ideo pr speciem cuadere ex dictis, drinam nrám esse sententiam Summorum Pontificum Zozimi, Celestini, Leonis magni, Felicis 3. Bonifacij 2. Gregorij magni, Nicolai 1., quasi non ea ab istorum scriptis censura donatam fuisse timeam: sed ut constet drinam eandem 5. conciliorum Carthaginensium videlicet, Arausicani 2. Valentini 3. Lugdunensis et Tolletani esse authoritate firmatam; Constat enim esse ipsissimam drinam veterum patrum ut loquar cum Joanne Rossensi inclyto martyre, Augustini, Prosperi, Fulgentij, Primasij, Bedæ, Prudentij, Lupi Senonensis, Lupi Bremitensis, Remigij, et Ecclesiæ Lugdunensis, Bernardi, Joannis Stabilitam fuleretis quis fidi persuadebit euersam per Bullas pontificias, sed singulas quas nobis objicient. propones accuratius examinandas.

Prima est, oia opera infidelium 1. peccata, et virtutes phorum 2. vitia. de qua dico qd merito proscripta sint in forte ab authore assento, qui sentiret cum alijs aliunde a nro sensu.

Nostr est qd oia opera voluntatis quæ fiunt sine fidei actualis adjutorio sint delibrata, 1. peccata vere sint odio et vere detestu cupiditatis finis, ad quem ordinari debent, sub hac etiam sensu contendimus propositionem istam oia infidelium opera 1. peccata, esse credendam.

Aduersariorum sensus longe est aliud et multiplex.

1us. est oia opera infidelium, etiam ea quib. ratio non consentit obque juxta rationi potiant. 1. peccata. Hunc sensum esse authorum cuiuscet. eo alijs duab. propositionib. cisd. Bullis proscriptis quarum prior: Opera desperatio quib. ratio non consentit, et quæ hoc juxta patit. 1. prohibita prorsus, non concessisse, Posterior est, Concupiscentia sine lex membrorum opera eius desperata

quæ inuiti sentiunt hodie, s. vera legis inobedientia, nam si prava illa desideria sine desertione adsint, et vera legis inobedientia, sequitur illa sub nomine operum peccaminosorum fuisse ab authoribus comprehensa. merito autem eo sensu propositionem istam proscriptam fuisse patet qm. de fide est contra haereticos eiusmodi desideria quod tam non consentientes quam inuiti patiuntur non esse peccata.

Quas est ergo opera infidelium qui tales dicunt non esse fidem Christi, s. peccata, Deo fidem Christi, hoc est eius quæ Christus pro salute mundi passus creditu, qm. statuit Cornelius antequam ad ipsum s. Petrus missus fuisset, huiusmodi sensum etiam esse authorum colligit ex alia propositione quæ est eiusdi, Infidelitatem esse puram negationem in his in quib. Christus non est prædicatus, prout cum fidelitatem infidelitatem negatiuam accipiunt authores propositum quam quid oppositum fidei in Christum vident in aliis propositionib. locuti de fide in Christum adeoq; in genti de infidelib. qui non habent fidem Christi, hoc vno sensu merito proscripta est pars propo, qm. est tum est quidam istic opera horum qui nondum credunt in Christum, quæ non sunt peccaminosa, sic elemosina Centurionis Cornelij, atq; etiam ipsa fides ex qua orabat, non tamen peccata antequam ad s. Petro de morte Christi & horum redemptione est ipsum plenius fuisse instructus.

Quinti sensus, quæ opera infidelium quæ non sunt fidem profitentia charitate formatam, sc. peccata, huius sapitur esse sensum authorum propositum, colligimus ex aliis eorundem quæ tales sunt de qua ergo peccator vel servus peccati, peccatum esse. Ex distincta duplicis iustitiæ, alterius quæ sit per habitum charitatis inhabitantem alterius quæ sit exercitium eiusdem habitus ex ad pariter exercitantis, sed nondum inhabitantis etiam ex charitatem differentis, quæ d. Legis iustificatio imperfecta, sed per ella distincta duplicis vel viuificationis pariter comperta est Scripturis minimes congruens, nam si nulla inchoatio viuificationis & iustitiæ sit nulla sit gratia quæ viuificat finaliter: Ergo nulla fides nisi perfecta charitate formata. Sed ergo qui ergo peccator servus peccati peccatum est: Ergo cum ille qui non habet fidem formatam sit peccator servus peccati, postea qui ex opere infidelis qui non habet fidem formatam esse peccatum. Quod vero ex dicto merito proscripta fuerit Urbano, qm. aliter sequitur dispositum alterius peccatum sit dispositum ad iustificationem esse peccatum, quæ est hæresis nouatorum nostrorum condemnata in conc. Tridentino.

Quæ est sextus, Quia opera eorum qui sine habitum infidelitatis

a quo infideles denotant, et nondum bene habitum infusum fidei, &. peccata.

5.us Sensus esse iste, vita opera infidelium &. peccata, habita ratione obtis seu officii, videtur esse sensus authorum, et alia ppone quae tales sb, vis amor erga rationalis aut vitiosa esse cupiditas qua mundus diligitur quae a Joanne prohibetur aut laudabilis illa charitas quae per sptum sanctum in corde diffusa Deus amatur (nam cum non possit infidelis velle aliqd obtum vt sic, &. g. dare eleemosinam seu vello officium retributis alij, aliquo amore, si amor iste sit prohibitus et vitiosa cupiditas, sequitur od opus infidelis esse peccaminosum ex obto. a Item ex alia ppone eorundem authorum, nonnisi pelagiano errore ~~Quae propositio proscripta per pontificem damnabilis obta per aduersarios eiusdem~~ admitti &. vtus aliquis libri sb. bonus, seu non malus, Regratio Dei iniquam facie qui ita sentit. Edoctus, nam si nullus sit possibilis vtus boni libri sb. seu non mali, sequitur qd libri sb. non &. esse vtus boni seu non mali ad aliqd opus bonum ex officio seu ad bonum obtum, adeoq; qd ob opus infidelium esse peccatum ex obto. Hoc vero sensu merito proscripta est vita propo, qa. certum est apud oes patres qd infidelis nullo gratiae interioris adjutij auxilio possit bona opera ex obto facere, aug. lib. 4. contra Julianum cap. 3. possit aliqua bona fieri non bene faciunti. a quib. sunt: Bonum enim est et tribuitur hoi. petitenti, Praesertim invocati; sed ille qui bene facit si emendo gloriam bonum magis quam dei facit, non bonum bene facit: ergo contra, non q. per se istum factum qd est emendum operis, peccatum est. Prosper lib. de vocatione gentium cap. 6. etiamsi in bonis moribus agat (homo) male adhuc vivit, si non in gloriam Dei vivit. Fulgentius lib. 2. de veritate praedestinationis cap. 5. adeoq; voluntas sive opera esse virtutem bonum, sed nunquam bene. Dicta loco citato, in infidelib. falsa virtutes esse in optimis moribus, Remigius Lugdunens. lib. 6. de stud. eccles. cap. 22. infidelis naturali bono instructi, vel lege admoniti quidam bona opera et cluti quasdam virtutes habere aiunt; et recte tenent. Et lib. 6. de bona voluntate scripturae cap. 10. per Deum sb. a non infidelium posse velle quaedam bona.

2.a propo proscripta per pontificem Nobis obta per aduersarios esse vita vis amor erga rationalis aut vitiosa esse cupiditas qua mundus diligitur aut laudabilis illa charitas qua per sptum sanctum in corde diffusa Deus amatur Sequa dico etiam merito fuisse proscriptam ad sensum authorem illius qui longe alius est animo.

Nostra est, qd vis amor erga rationalis est de obto bono vel malo, qd &. esse amor circa obtum bonum, id quem amet bene vel male,

malè si non ad eum referat.r finem adquem referri debet, benè si referat.r
qd p.r referri amor ad finem ad quem referri debet dugbitur, & q.d est charitas
perfecta quae est actualis & q.d & transitoria, aue habitualis & permanens
& q.d est charitas imperfecta seu quilibet amor Dei.

Sensus autem authorum est qd amor qui non est charitas perfecta
permanens est vitiosa cupiditas licet sit amor boni obiectum, licet sit
amor boni ppter eum etiam finem ad quem referri debet. Quare Do-
ctrina proscripta est huic propoo sic illecta, Cum q.d vt dicim.r amor boni obi
vt sic non est vitiosa cupiditas, Cum q.d amor quo quis se disponit ad
justificandum non se habitualis amor actualis Dei perfectus. Cum Deus
q.d et h amor perfectus non sit debitor, esse actualis & tran-
transitorius, hic Do Petrus authorum sensus quod stat cõe cum vra diuina.

3.a Propositio est, non est vera legis obedientia quae fit sine charitate
de qua propoone Dico merito proscriptam fuisse in sensu adversariorum
qui cogit aliis est amor.

Nostr est qd vtc non obedit legi Dei hõe sine aliqua charitate
perfecta aue imperfecta qua Deus dilegat.r super oia & aqua seipsum
dilegat.r aliqua ratione minus perfecta, nobis ter ita cogitãt cum S.
patrib.s non illegit.r nisi charitate sola Dei debito super oia, sed
quia ibi bona voluntas in Deum, sed qdlibet pondus voluntatis in bonum
amor meus, inq.t S. Aug. in exposition.s psalmorum, pondus meum, illuc fero
quocunq; feror. De libro L. ad Bonif. cap. 3.o quid est bonis cupiditas
nisi charitas, Alaba de gratia p libro arb. cap. 17. Dicit
Charitatem nihil aliud esse quam velle bonum, qd velle bonum
magnum est aut parvum, quia magnum vt in ipso, qdo mortuo pro Deo
pertulit, parvum vt in eodem ipso, qdo dixit charis si oporteret
me mori tecum non te negabo. Protabar meum se posse qd si vellet
patibar.

Adversariorum sensus est non esse veram legis obedi.am sine
charitate perfecta permanente seu habituali vt ex praedictis liquet.
Merito Do proscripta est hoc sensu propoo, nam aliàs homo justificatus
nullis legi Dei posset obedire qd absurdum.

1.a propoo est Liberum arb. sine gratia Dei adjutorio non nisi ad
peccandum valet. Sequa idem Dico qd de praedictis. Est merito proscriptam

esse ad sensum authorum qui eluis est anno.

Nodr est qd celebrum arb. sine gratia aliquius auxilio non posse operes bonum ex obto de circonstantiis adl, maximè esto circonstia finis operantis.

Authores cuius volunt celebrum arb. sine gratia stefeanto quidum posse facere opus bonum, sine ex circonstantiis sine etiam ex obto, quidum collegit ex praedtis. Cum non distinguant gratiam in stefeantem seu habitualem et dispositionem seu actualem.

5.a denig; probo est, cum Pelagio sapit qui boni alicuid nūalis bonitatis ex nata solis virtute ortum ducit, agnoscit. Eoque idem dico est de praedtis per merito proscriptam fuisse ad sensum authorum qui eluis est anno.

Nodr est, qd ad bonum morale ex oib. circonstantiis faciendum postulatur esse circonstia. Rej vt finis vltimi intuitiue videndi nata est gratia, dd qui putat alijs gratia posse hoium efficere aliqd operis ppter finem intuitiue videndum sallit praedicto in errorem pelagij.

Ineptus autem authorum est Pelagianum errorem esse dicere dari aliqd bonum ex obto per solam nata virtutem, Vtm qd ille cum Pelagio sentit qui sine gratia stefeante bonum aliqd opus agnoscit, nam authores isti contraponunt nam gratiae stefeanti seu habituali cum nullam agnoscant gratiam nisi stefeantem seu habitualem. Quare putare illud qd non est eo eiusmodi gratia esse ex solis natae viribus.

Confirmat.a nra responsio ex eo qd stante & post bellos istos Pelagij scholastici vt propugnatores nullam posse fieri operis bonum morale nullius ordinis alijs, gratia vt saltem si contrariam subtrahatur efficienem suae oppositam, nulla inquam emissa notatione, saltem si finem vel alterum despicias, quare constat esse propositiones istas non esse damnatas in ó sensu, quem poti possit. sed tum in sensu authorum illarum.

Secundo eodem modo condemnant.r propones illas quo condemnant.r meritò hanc propo, Bat.r in diuinis subsist.a absoluta, si ab eo propugnant.r authore qui sequitur istam docuit, ois subsist.a est personalitas nam ex eo sequit.r qd admittendo esse subsist.am absolutam in Diuinis, sensu eius esse qd dari in diuinis absolutam personalitatem qd est haereticum, sic propositio itaque quem se non p.t censura notari, in sensu tamen aliquo notari debet censuris debit.r ex alia propone, sic collecta, aliqdo condemnati l.r qd dicere Deum non posse mala. Et Scotus qui è contrario dicebat Deum posse mala; de quib. alicubi de haeresib., quamuis contraria inter se dicantur, tamen ambo dic.

eloquiis resistebant, creat enim Deus mala, poenas justissimas irrogando
quod Collatus non videbat, non autem mala creando naturas atque subst.as in quantum
sunt naturae et subst.ae, ubi Florinus errabat sic condemnatus est in conc. Anthiocheno 2.
Paulus Samosatenus quod diceret filium esse consubstan.alem patri et damnat. est
Arius in Niceno, ex eo quod diceret filium non esse consubst.alem patri,
Vende Athanasius lib. de synodis et lib. de utriusque synodi patribus
neque hos, neque illos fas est culpare. Omnes enim Christiani curam gessere
studiaque sua contra haereticos intenderunt, et ei quidem Samosatenam, illi
vero Arianam heresim condemnarunt, Bene ergo et hi et illi pro subjectu
materiae scribunt &c. Sic propositio ista verbum caro factum est, tertio
facundo lib. 9.o negabatur Euthichianis quia sensum contrarium vero
et orthodoxo illi affingebant. Sic propositio ista Deus hominem praedestinat
ad malum, ad sensum Calvini, proscribitur a Catholicis, quae tamen
ad sensum Aug.ni verissima est et a censura immunis.
Sed quod adversariorum obturare debet ora, ea est conditio nostrae
Doctrinae ut cum assensu propositionum istarum proscriptarum penitus
sit aliena quondam ex dictis perspicuum evadit, etiam in expressione
atque in terminis diversa sit, Duabus tamen de causis possunt proscribi
propositiones aut propter malum sensum, aut propter expressionem ad terminos
ex quibus constant, Propositiones istae sunt proscriptae propter sensum authorum
illarum etiam si credimus inter punctiones Bullae quae fit a
nostris adversariis et non propter expressionem ac terminos ex quibus
constat atque, ut jacent, sensus proscriptos detecimus, proscripsimus
quoque post summos pontifices quibus obsequi semper volumus,
Et quia de ipsarum falsitate sumus convicti propositiones easdem
in terminis atque ut jacent non propugnamus, modis ijsdem
loquendi non utimur, aequivoca sunt pessimos tegunt sensus
ita nihil ad nos haec proscriptio, salvaque et integra manet
nostra Doctrina tamquam penitus alia et aliis terminis a propositionibus istis
expressa.

Ab

Solvuntur objectiones &c.

Soluuntur obiectiones ad sus Doctrinam præcedentem.

Obijcies 1.º Scripturas in quibus interdum legimus laudatos homines infideles propter quædam opera bona ut Cyrum et Darium reges, quod mandauerint instaurari templum hyero solymitanum et laxauerint captiuitatem populi iudaici: ut Assuerum Regem qui et Mardocheum exaltauit et Aman iusto afferri supplicio et iudæos ab injusta intentione liberauit ut nabuchodonozor, qui cum Zedechia pertido locutus est iudicium: ut niniuitas qui temporalem vindictam quibusdam pœnitentiæ operibus auerterunt cum nundum essent fide imbuti. Item illud Lucæ 6.º Si bene feceritis his qui vobis bene faciunt quæ vobis est gratia si quidem et peccatores hoc faciunt peccatorum nomine illiguntur hic infideles. actorum ultimo, barbari præstabant apostolo paulo et socijs ejus o modicam humanitatem. et actorum 17.º Sergius paulus nundum fidelis desiderabat audire verbum dei.

Rondeo 1.º Laudari infideles propter officia bona sed o ob bonos fines et sine aux.º gratia potest infideles facere bona officia seu opera bona ex obto licet o ex fine bono.

2.º Si qui infideles bona aliqua ex obto et omnibus circonstantijs fecerunt non tamen sine gratia aliqua actuali quod de desiderio Sergij pauli obijcitur vel illigitur de desiderio quodam quod sit salutis initium et certe de fide ex ejusmodi desiderium o esse sine gratia, vel illigitur de eo quod o sit ordinatum ad salutem et certe illud potest haberi sine gratia est non bonum officium: sed bonum o habebitur bene quia de operibus bonis non in dno gloriari solus impius negat esse peccatum, inquit aug.s supra

obij. 3.º multos augustinj locos quorum 1.us petitur ex
cyla 150.º ubj aut quod Zenocrates Polemonem in scholas
suas ingressum o ttm ebriosum sed etiam tunc ebrium dispu
tando de fruge, temperantiae ad mores alios de repente
convertit. Conversio aut ista appellatur ab aug.º dej donum
quod etsj non conferre ad vitae futurae immortalitatem
conferebat tn ad vitae pntis honestatem.

2.º Lib.º de patientia cap.º 26.º dicit nullo modo esse
culpandam imo uo laudandam patientiam qua sessimalacus
quispiam patitur ne xum negce

3.º Lib.º 5.º de civitate Dei cap. 15.º ac Deum dedisse Romanis tam amplum
~~de patientia cap.º 26.º dicit nullo modo esse~~
imperium in remuneracionem virtutum civitatum ipsorum
~~culpandam imo uo laudandam patientiam~~.

4.º Lib.º de spu et littera cap.º 27.º quorum etiam
impiorum nec verum deum veraciter visteque colentium
quaedam tn facta vel legimus vel novimus, vel audivi
mus quaedam iustitiae regulam non solum vituperare
o possumus verum merito recteque laudamus quanquam
si discutiatur quo fine fiant vix inveniuntur quae iustitiae
debitam laudem defensionemve mereantur et rae reddens
ob quam infideles illi pnt nihilominus facere aliqua bona
opera et quaedam dia legis praecepta servare aut non usque
adeo in aia huaa imago dej terrenorum affectuum labe
detrita es et nulla in ea velut lineamenta extrema
remanserint unde merito dicj pnt etiam in ipsa impietate
vitae suae facere aliqua legis et post pauca sicut non impediunt
a vita aeterna iustum quaedam peccata venialia sine
qbus haec vita ducitur, sic ad salutem aeternam nihil
prosunt impio aliqua bona opera sine qbus difficillime
vita cuiuslibet pessimi invenitur, vim adversarij faciunt i

vim faciunt aduersarij 1°. in particula ista sine mutuant. Si enim inquiunt sine bona opera, nam inquiunt S. Aug. non solet appellare bonum opus nisi illud qd est tale ex obto sine simul.

2°. Lib. de perfect. Justi in responsione ad 9um aie parum esse ad non peccandum vocatis arbitrium nisi adiuta fuerit gratia. et lib. de corrept. et gratia cap. 11. Librum arb. ad malum sufficit, ad bonum autem parum est nisi adjuuet ab oppositi. nam si parum est Ergo aliquid est: Ergo aliq bonum morale fit per illud sine gratia Dei

Rdeo ad 1um Cum continentiam illam Salomonis fuisse bonum opus ex obto sed non de integritate finis boni erat sed non fuit bonum finem Dei donum erat, non qd erat a gratia Dei vt fabricat aduersarij: sed qd erat a Deo vt authore naturæ. multis itidem modis fit esse aliq bonum opus ex obto donum Dei: vel qd Deus ponit aliqua bona in mente vt innocentia, vel qd remouet impedimenta, vel qd Diabolum cohibet, vel qd remouet peccandi occasionem, vel qd dirigit animum ad alia quædam quib. occupatus non occupat circa id qd est ex obto malum, vel qd est efficax non obstante qd desit Deus. Imo est aug. mi qui colligit ipsum eiusmodi continentiam esse donum Dei, quemadmodum bona corporis, forma, vires &c. vt dona Dei ingratum non sit nisi ex Deo creatore et patre natæ et cap. 3°. lib. 4. contra Julianum eiusmodi virtutes in fidelium appellat Dei donum, bona opera, quamuis vitiosa sine ex circumstantia finis, posse ing. aliqua bona fieri non benefacientib. a quib. fieri, et utrum ipso satius sit ipsa inesse dona Dei esse fatetur &c. et vocat istud opus Dei bonum a quo etiam per malos fit bonum, et, sed potius bonum est illius qui etiam per malos beneficit, ex quo colligit etiam bona ipsa opera quæ faciunt infideles non ipsorum esse sed illius qui bene utit malis, et hoc in praemio qd homo sine fide non ad eum finem ista opera retulerunt, ad quem referre debuerant, minus enim fabricius quam Cabilina punit non qd iste boni, sed qd ille magis mali, et minus impius quam Cabilina fabricius, non veras virtutes laudando, sed adueris virtutib. non plurimum detrahendo.

ad 2um Rdeo laudandam esse fabricium istam schismaticorum quæ potest bona esse bona autem ex subito, sed non esse laudandam, imo potius esse culpandam, qua potest mala est, et autem mala ex fine, non enim ing. aug. nus dare potuit! malitiæ ei fuisse vt eorum negando nihil eorum fabricet, quæ falsum et constituendo: sed exstimandum fortasse Fabricium ei futurum judicium quam si eorum negando cuncta illa fecisset, vt illud qd aie apostolus si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habeam, nihil mihi prodest nihil deesse intellexit. ad regnum Cælorum obtinend. non ad extremum iudicij Fabricium suggillatum subeundum, et contra aie eiusmodi fabricium esse dei donum sed donum schismatis donum concubinæ filiorum, non donum hæredum, atq; vxoris optimæ filiorum. sic Cyprian!

dedisse Abraham ôm sensum suum Isaac filio suo, Esilius concubinarum suarum munera tum, qd quid autem hic dest nisi qd cap. 3. lib 4. contra sol. dixit, mitius fabricius quam Catilina puniet. Dos

ad 3cim Respdeo virtutes Romanorum esse vitiosas ex obto sed vitia ex fine, fuisse a Deo remuneratas temporali Seu Beneficio quodam temporali quodammodo sibi Deus timendo eo ea qua V. bona ex obto et mala ex circumstantiis finis. qd esse enim virtutes istae vitiosa ea fine probat. ymprimis ex illis verbis cuisd. aug.ni ad. lib. Laudis (inq) aliud gloria libralo trane, gloriam ingentem, dicitas homines volebant hanc ardentissime volatum, istis hanc viatum, pro hac qs mori non dubitarunt Ostras cupiditatis, heius vnius cupiditate prestitum, vnde cap 13. addidit amorem Laudis vitium esse, ob hoc autem virtutes putati qs. pro ipsum vota majora cohibat. Utatq; Catonem scribentem Romanos multa mira atq; praclara, gloria cupiditate fecisse qs ipse cap. qd objicit. Clare ait vitioso fine egisse pro eadem tempora ingressis fuisse carcerem, qndam hypocrita mercedem a Deo exhequat., si ingressis nesq; hanc tis terrenam gloriam deliberatissimi ingressi emeruerit, non meruerit. mores bonis artib. eorum, edere virtutib. qs. ad tam gloriam pertinere nitebant. De talib. inum qui ipsos hos boni aliquid fecisse videat. Ut glorificet. ab hoc! etiam dominus ait, Amen dico vobis receperunt mercedem suam Rs. Vide ibi plura Aug.num gelebrima alia hac de re disserentem.

ad 4um Rdeo licitum esse aliquam charitatem humanam ex obto, qualis est ea qua boo infideli debitis matrem, fratrem, proximos, Sic dum velle aug.nus qui tales charitates contra precia charitati illicitae ex suo obto.

ad 5um Rdeo velle tum aug.num qd infideles isti possint facere bona ex obto, sua bona officia; non obstat qd addit. quamuis si disputiat. quo fine fiant, vix inuenient. Rs. non sentire non esse qd alios. Sed rare, inueniant. eiusmodi, quadam opera infidelium ex parte laude digna, sed qs illa bona opera, vel nulla, vel saltem minima quadam laude digna V. ratione obti: nulla si particula, vix, dicat. ibi sumi pro particula negatiua qua nimirum rem vna negat. de altera, sed magis laudibus ac moderate licet in absolute sic sumat. Vide Bonato apud Suidam hoc vbi se.

Vix priamus Fanetij, tentaq; Troja fuit

hoc est priamus non tanti fuit apud hos.

Nam genus et proavos et quae non fecimus ipsi

vix ea nostra voco.

hoc est non ea ipse nostra facio, seu vulgo dicimus vix, ac ne vix quidem aliquid fecisse vbi volumus? Ignosco non fecisse ut fortasse si disputiat. quo fine eiusmodi opera fiant, non inuenietur qd eadem mereantur, modus loqui familiaris est eum aliquem non posse probare egregium aliquem ignosco volumus, ita tamen ut nolimus illum in ea parte laborare, dicimus id vix probabis. Aug.nus satis probare negare moderate posse probari talia opera esse bona ex fide, neq; enim in hac quaestione tam temporis verebatur cuius accuratam eam in fide

Ad 4m contra Sulcanum cap. 3o minima si particula vnu sumat. exceptiue, sensus quippe ei (quem aliis oib. prætrendum esse puto) qd infidelium istorum quædam & bona opera non solum non vituperanda, sed etiam merito ex hoc obto laudanda, quæ tamen opera si attendat. ad finem pptr quem fiunt, ipso vitioso quo fiunt fine, talia esse degnoscunt. vt vix laude digna sint; pptr qd bonitas obti aqua laudem meruat. vbicti obscurat. pr malitiam finis pptr quem fiunt. Ad id qd dr. opa ista appellari opa legis et bona opa: Respdeo ex superiorib. cognitum esse ista appellari opa quæ vt bona ex obto, licet mala sint ex circonst. finis.

Ad 6um Denique Respdeo s. aug.num priori loco vocem hanc (parum) potuisse pro (nihil) qs. ita vocem eandem vsurpauit aug.nus cap. 10 cuius libri quæ inquit chartas vt habeat. etiam ita, qsi in corpore mortis huius haberi qs. parum est nra voluntatis arbitrium quam certum est nihil penitus posse libertum arb. ad habendam grām per opa sua antecedentia. 2o qd passim dicat aug.nus ad non peccandum nihil valere liberum arb. est ita 10 b. aliqs ita pariter momentis potestatem voluntatis æqua lance perpendit vt aliquem etiam ad non peccandum valere dixerit: qd si ita est, nullus locus adjutorio græ relinquat. sive qua non diuin. ad non peccandum nihil voluntatis arbitrium valere: Lib. de spu & litra cap. 3o ubi; liberum arb. quicquam, nisi ad peccandum valere, si latæ veritatis via: Lib. de nau & gra cap. 44. quid enim diu potuit dici vanius quam possibilitatem non peccandi qsquam esse vllum in hoc, non nisi a deo delere repetatis: istum lib. ad Bonif. cap. 1m. in psalm 107. sum. 13. de verbis apli Cap. 11. Br.

Ad postrionem dico qd in vtrisb. codicib. legit. legit. (nihil) & non (parum) Louanienses restituerunt (parum) sulti manuscriptis codicib. Restitutionis postmodum reposuerunt (nihil) itaq; nulla mutatæ maxime datas quoad istam vocem, si tamen habeat (parum) dicend. qd ibi (parum) idem esse ac (nihil) fauere pro priori loco quæ diximus. Notand. qd Louanienses, qui posuerunt (parum) in correctionib. suis animaduertunt modum esse legendi aug.ni ad hæc dictum suum confirmarunt ex loco citato capitis 10. lib. de perfectione iustitiæ.

Addo in vtroq; loco particulam (parum) posse sumi ad sensum quem intendunt aduersarii, & hoc concesso negatur qd aliquid ex libertum arb. sine gra qd non esse possitum, (parum) esse qs. ex bonum officium seu bonum opus ex obtto.

Denique obserua qd s. aug.nus qui multis locis aiit posse infideles bona opa facere, confidenter tribuit bonitatem illorum ex obto finem: vbi videtur

cad. opera ex obto sine simul, vocat illa bona opera. Ego cõ. aliquos eorum per quos amplius designo allegatos finis habito nonnulla virtute opera bona in quib. laudant. per quae ps gentis, profectusq; in gente Romana quo profecto gloriosissimeq; Virtutum.

Obij. 4ª censuram nrae facultatis latam anno 1560 condemnantem hyam hæreticas duas propones istas, librum arb. ex se non p. nisi peccare. Ergo opus libri arb. sibi dimissi, et peccatum mortale vel veniale

Resp. 1º non constare vtrum censura hæt nrae facultatis habeat ob facultate quae ad legitimam censuram desiderant. 2º. etsi constaret vtpote ad primam deffinitionem fecisse propositum istorum condemnato. Nec ex p. diuina duab. istis propositis contenta, ibi condemnat. vt hæretica. Ex adversariis vero nris etiam inimicissimis ad nram censuram, nec vllus quidem adeo temerarius est vt dicat diuinam hanc nram fuisse hæreticam. Ergo nec alia est diuina quae duab. istis propositis condemnat. a nra diuina. Sequeras quid sit proscriptum istis duab. propositis. Resp. proscriptam esse eorum diuinam quae vale hominem nullam habere libertatem nisi ad malum peccare vi libertatis ad bonum etiam ex dª. gratiae adjutorio; quid enim est quod asserunt. per hæreticos, ex se sibi dimissi, nam q. est ex se tale quocunq; addito, semper tale, quare si liberum arb. ex se non p. nisi peccare, quocunq; addito, quocunq; adjungat. gratia non potest nisi peccare. Non liberum arb. ita juvat. ac confortat. per gratiam vt nullam ab ipsa vim patiat. sed suam seruet in agendo activitatem p modum agendi. Ergo sibi dimissum manet in bono sensu, etsi adjuvet. per gratiam, in actum dimittit. sua virtuti agendi motum per illam: quare si ó opus libri arb. etiam sibi dimissi esse peccatum, sequeret tamen adjutum gratia peccare semper, q. est hæreticum. addo falsum esse opus ex obto liberi arb. etiam destituti gratia esse peccatum, q. opus ex obto bonum esse p. a libero arb. qualibet gratia destituto.

Obijcies 5º. S. thomam qui 2ª 2ªe q. 109. art 2. vii. ait hominem in statu naturae corruptae per totum suae naturae aliqd particulare bonum agere, at 1. 10ª. art 4ª. dicit profectus bona opera ad quae sufficit bonum naturae operari posse, et q. non peccare in ói suo opere

Resp. 1º. cum bonum non esse ad propositum q. nemo negaturus aliqd bonum ex obto fieri posse, sine gratia dª. adjutorio, q. quae p. exempla S. Thomae ibi, ædificare domos, plantare vineas. 2º. etiam esse extra propositum quem loquitur ibi S. doctor de ijs operib. quae p. bona ex obto ipsis qui vltro fatur. in moralib. finis operis et actum non designat. sed non loquit. ibi de ijs operib. habita ratione finis operantis, de quib. solis loquimur. Unde S. Thom. ibi non ait simpliciter infideles bona opera posse, ad quae sufficit bonum naturae operari, sed aliqualiter operari, quae particula, aliqualiter, nobis maxime favet.

Obijcit 6°. qd infidelis faciens sine gra. opus alicuj cui non debet circumst. vltimi finis: ergo ber. Cons. ant. qd infidelis dans eleemosinam. non approbando malam circumst. Cum autem faciat bonum opus morale cui non debet circumst. finis vltimus qd refert ad Deum, qd pbo alterius ex lege ex humana habet ordinem ad vltimum finem cumqua consonat, Secundo sit ratio ordinem ad D. qui est suprema ratio, cuius hab. esse quodam participatio: Ergo &c

Respdeo ad primum dicit. Se esse qd infidelis non in domino gloriat., non ex eo ipso opus eius esse malum ex fine defectu gre mgt. Aug. non in Domino gloriari solet impius negat esse peccatum: Sed dicas qd opus istud qd in hac hypothesi refert. ad Deum in ipsum est opus conforme recte rationi, qua recta ratio est quodam participatio dei qui est suprema ratio, ad eam, ad illum refert. Quam hic respicit obiectum tum sed non finem operantis. recta enim ratio quia amat. ab infideli vt amat. ab illo ex charitate vt ex concupiscentia, hoc est vel ita amore Dei vt amore creaturae, non ex charitate vt suggerit. Ergo ita concupiscentia seu ex amore creaturae, qui amor est vitiosus

Articulus 1.us

Vtrum homo possit superare tentationem sine gratia.

Nota tentationis, hic illicij d. impulsus ad peccatum seu sollicitatio ac provocatio ad peccandum, huius vsus est ab extrinseco id q; dupliciter, mundi aut Dæmonis. Prior est ea que a hoc, persuasione vel exemplo prava suggerunt. Posterior illa est que a Dæmone immittit. vel est ab intrinseco seu hoc ad sensum pro et d. tentat. carnis dicunt q; ea que per vnam sui partem sc. inferiorem, aliam sc. superiorem homo impellit ad peccandum. Alias 2a sui diuisione tenta. dividit. in tentat. non carnis, mundi et Dæmonis. Vnaquæq; illarum tentationum duplex est aut grauis. Duplex autem aut grauis d. tentatio compositè et non absolutè quam que trahit ad peccandum sollicitat vnum v. g. minime dedidum auaritiæ, ea grauiter prouocat auarum, vtramq; istam tentationem comprehendit liber, cum sufficit nos scire orare, et ne nos inducas in tentationem.

Tribus vero modis qd tentatus superari, 1°. inducendo in aliud peccatum, seu ex affectu auaritiæ vel superbiæ sequitur aliquis tentationis libidinis. Aug. lib. 1°. de nuptiis cap. 3°. ostendit modum istum superandi tentationis esse peccatum aliud infidelis, et tunc impia non peccata committit. sed aliis peccatis, alia peccata vincunt., ea dd. 21. de ciuitate Dei cap. 25. quandoquam optimissima peccata aliis vincunt. eaudem que putant esse virtutes, in quibus regnat superbia sicut illud Junij Bruti qui ejectis filiis in patriam prodendi morte mulctauit.

Vide amor Patrie, laudumq; immensa cupido.

2°. Tentã. superat cum victoria, qdo sett ex amore Dei simpto & inhabitantis vel saltem manentis superat. Proficiendo aliquo modo in ordine ad vitam eternam, & hic modus vincendi perfectissimus est, de quo alleg. loco citato mox, sicut victoria depalanda est. qdo Dei amore vincuntur.

3°. denig; tentã. superat qd vocant per tristem. qdo sett tentatione impellente ad actum neq; tentatus inuidet in aliud actum neq; prosilit ex puro amore Dei in ordine ad vitam eternam sed ex odio peccati, & amore Xti non prout vel sustinendo actum suum impossibilis sic cuiusmodi actus sustinentio vel faciendo bonum opus morale, aque faciendo per tentationem autem.

Certum est apud Tlogos posse superari tentationem sine modo sine gratia, gratia est q. ad sic superandum illam virtus. Vt hac pars, Bnes autem nominum adjuuat ad prandum. qd vero scribit alleg. nec Cl. Z. ad Rom. cap. 4°. dignum est qd obseruat sed qd sic superat tentat. prudentem istud ab aua non sit tolli, carnalis mst. cupiditas alia cupiditate non tollit.

Certum est enim sine gratia non posse superari tentat. cum victoria. gratia est q. ad id nrius est Dei spiritus amor.

Quare tota difficultas de tentatione superanda per resist. aliquis Tlogis tentã. quibus tam grauis quam leuis sit p. superari sine gratia, alijs p. leuis, grauis non p. Alijs denig; neq; leuis neq; grauis sine gratia sit p. superari.

Propositio

Nulla tentã. p. superari sine gratia. Sequitur ex dictis prudenti arte. nam si nullam p. opus morale bonum ex obl. suis circumstantijs fieri sine gratia: Ergo neq; tentã. superari per resist. eadem ratione qua superat tentã. nisi per bonum opus morale ex obl. suis circumstantijs.

Probatur in praxea. 1°. ex scripturis Psalm. 17°. Vt te eripias a tentatione Psalmo 29°. Ego dixi in abundantia mea non mouebor in eternum, auertisti faciem tuam a me & factus sum conturbatus: Psalm. 16°. impulsu impulsus sum vt caderem & dominus suscepit me. Matt. 6°. ne nos inducas in tentationem. inquibus probatis scripturis obseruand. est qd de tentatione in genere agit., adeoq; non minus de leui quam de graui: & praxea qd sermo est de ratione superandi tentationem qua tale est vt si Petrus non spiritu. sed per gratiam suo adjutorium, non ni. esset sic Iudas Christi in praetium ac si posset tentã. superari, neq; quando alio genere peccati neq; enim prudendo in ordine ad vitam eternam peccatum esset qd per solam remotionem gratie d. nos tentatus prudens caderet in peccatum.

Prob. 2. exone. carthaginensi Esta sydrica q. 90 inter Augustinianas Vt patres
dorne q. si non sit nova grauia dri ad hoc vt non succumbam. tentatus inanitr oram.
Sectorum pelagianorum sacrilegas disputationes nrio superbiri nro oraso deum. ne
patiam. in tentatione q. omnes exequitur monuit exhortatione quam docuit
aue ne deficiat fides nra q. pro aspo petro se rogasse ipse dixerit
si enim posibilitas naa pro arbitrio voluntatis in potestate sit constituta, quis
non cauteat sua animo peti fallacitr orari memorando posse
quia naa nra iam ita condita sufficienti virtute obtinere, qr debuisse
dicto omnem Jesum Vigilate dorate sed ummodo vigilate ne intretis
in tentaonem. Quod si quaras quid sit intrare in tentaonem audi aug.
lib. de gra & lib. arb. cap. 4. Ego inq. mala quibus, contra suam concupiscam
diuinitus orae ne intret in tentaonem, id est ne sit alia abstractes de
electus, & certa si dixisset saluator noster vigilate ne intretis in
tentaonem, admonuisse videret. tuummodo hoc voluntatem, cum vero
addit & orate ostendit deum adjuuare ne intret. in tentaonem hoc

Prob. 3. ex sumonis pontificis Innocentii, rescripto ad concil.
carthaginense hec verbis nisi magnis gratiae nos imploratae
defendat, & quacunque terrena labi et mandari corpora viuere
cernimus, errare cum sacris non adtendam, non libenter arb. sed
dri solam sacro petit auxilium: & certa, quotidiana protegit illa
remedia quib. nisi tecti, confisi; nitam. nullatenus viuere hucusq.
potuimus. Certe enim vt quo adiuuante vincim. eo-
dem non adquirent vincam?

Vltimo esta ad vrsos Episcopos Verbis vltis relatis ab Celestino esta moueitanda
cap. 9. q. tempus intercurrit quo eius non egeam. auxilio? In cibi igit. actibi. causeq;
cogitationib, motib. adjutor & protector grandeuus est, sine quibus nihil enim vt
quid quicquam sibi nra hua posimus clamante apla, & cum de nobis talibus
adsit carnem & sanguinem

Celestino esta ad Episcopos gallie cap. 6. hec verbis,
quidem etiam baptismate gra renouatam, esse idoneum ad
pugnandas diabolj insidias, & ad emendas carnis concupiscentias
nisi per quotidianum adjutorium perseuerantiam boni confessionis
acquirit, q. stabilit verbis innocentij et Vrsini citatis.

Gallic. 4. in capitulis ad Conc. arausicanum transmissis
qui sedem christiane Patrum sedi S. eiusdem concilij canones cap. 9. et 14.

Bonifacio 2°. in epla confirmatoria eiusdem concilij.

Gregorio magno lib. 9. moralium cap. 7°. ad hæc verba, et in pulverem reduces me, scribente: qui apte reduci in pulvere dr. qa dimissus sibi cuiuslibet tentaonis aura raptatr., In exposione psalmi pœnitentialis, ne derelinquas me dmno Deus meus; aie, Illos procul dubio dmnus relinquit, quib. constantiam in tribulatione non tribuit, nrio enim sequitr. vt oi tentaoni sit subditus, quicunq; a Deo fuerat derelictus

Probr. 4°. ex SS. patrib. Cypriano tractatu de oraono Dmnica, qdo rogamus inquit ne in tentaonem incedamus, admonemur infirmitatis et imbecillitatis nræ, dum sic rogamus, ne quis se insolenter extollat, Citatr. ab Augno. lib. 4°. ad Bonif. cap. 9°. & de dono perseverantiæ cap. 6°.

Ambrosio in psalm. 43. Quis est tam fortis vt nequaquam in tentatione moveatr., nisi Dmnus et adjutor assistat.

Chrisostomo homilia 24. in priorem ad corinth. ad hæc verba fideles Deus qui non patietr. vos tentari &c. sunt ergo inquit tentaones quæ ferri non possunt. Quæ ita sunt vt semel dicam, posse enim ferri situm est in Dei nutu; postea: nam ne illas qdem moderatas ac mediocres ppria virtute feremus

Hyeronimo lib. 2°. contra Pelagianos quib. postquam opposuisset istud Chri, surgite, vigilate, et orate ne intretis in tentaonem subijngit debuisset dicere iuxta vos surgite & resistite, liberum enim habetis arbitrium, semel vobis concessa a Domino potestate, nullius alterius indigetis auxilio.

Augustinus totus est in hac doctrina, præcipuos quosdam locos selige libro de gratia Christi capite 27°. Postquam retulit hæc Pelagij verba ad Demetriadem, divinam mereamur gratiam, facilius nequam spui, sti spiritus auxilio resistamus: cui, vt quid enim hæc verbum interposuit, id est, facilius? An vero non erat integer sensus vt nequam spui,

~~ita cujuslibet pessimi hominis invenitur~~ ut nequam spiritui,
sti spus auxilio resistamus sed quantum detrimentum hoc addi
tamento fecerit quis non illigat volens utique credi ttas ee naa
vires quae extollendo praecipitat ac etiam sine aux.o spus
sancti etsi minus facile tn aliquo modo nequam spiritui resistatur
sermone 13.o de verbis apli Cap.e 9.o si nos ipse adiuvat o dico
vincere, sed nec pugnare poterimus et Cap.e 1.o nisi ille regat
cadis, nisi ille regat iaces. lib.o de perfectione iustitiae in fine
plane quisquis negat nos orare debere ne intremus in tentaoe
negat aut hoc qui contendit ad non peccandum gratiae dei adjutorium
o ee hoi nrium sed solo lege accepta humanam sufficere
voluntatem, ab ~~omnibus~~ auribus oium removendum est ore oium
anathematisandum o dubito.

Prosper Cap.e 38.o contra collo quisquis ig.r in tribulaoe
non deficit ab illo seo dubitet adiuvari ad quem quotidie
corda universorum fidelium clamant ne nos inferas in
tentaoem,

Fulgentius Ep.la 4.a ad probam. cap.e 4.o nec est
aliquod vitae hujus tempus in quo non hominibus musci
pulam tendat inimicus cujus laqueum nemo pt. pprijs
viribus, evadere,

His omnibus subjungere possumus raoes petitas ex
praecibus Eccl.ae pro superandis tentaoibus, ex actionibus
gratiarum pro superatis, ex glorificaoe quam haberet
homo in se ipso et non in domino, quae oia pponunt ss
patres tam locis citatis quam alibi.

Ostenditur Bullas Summorum
pontificum Pij quinti et
Gregorij 13.i nobis non adversari

Obij. 1.º nostram doctrinam videri proscriptam per istos summos pontifices qui condemnauerunt hanc propositionem: non solum fures qui sunt et latrones qui Christum viam et hostium ipsum in viam Justitiae hoc est ad aliquam iustitiam conscendi posse docent aut tentationi ulli sine gratia ipsius auxilio resistere hominem posse sicut in eam non inducatur aut ab eo superetur.

Respondeo propositionem istam merito fuisse proscriptam 1.º propter censurae acerbitatem contentam verbis istis: fures qui sunt latrones &c. 2.º esse quoque proscriptam 1.º propter censurae acerbitatem et merito ad sensum ejus auctorum quibus omnis gratia est sanctificans, ut ex dictis supra patet. 2.º in quantum vult gratiam nativam esse non ad resistendum simpliciter sed non sic ad resistendum sed ad sic resistendum tentationi ut non in eam inducatur aut ab eo superetur, nam vitio vitium potest superari et tentatio tentationem alia victrici sicut supra diximus ex sancto Aug.º et hoc prosper sic expressit in vulnera vulnere surgit atque hinc est quod homo destitutus quolibet auxilio gratiae interioris non desinit ferri ex electione in malum ad quod tentatur adeoque ex differentia quae est essentialis libertati electionis est cum non necessario in illud peccatum incidat quo ui tentationis istius impellitur atque id quod liber libertate electionis fuit, quia poterat ex bonis hoc aut illud eligere. sic homo gratia destitutus interiori non desinit esse liber in eligendo cum tentatur, quia ferri potest in illud ad quod vel tentatur vel in aliud sic mulier tentata ad libidinem potest succumbere vel ei resistere ex superbia rescuadit clarior ex p.º quo utitur b.º ansel. dialogo de lib.º arb.º cap.º 5.º de homine qui tentatur ad mentiendum sub interminatione mortis quis inquit necesse sit illum aut occidi si mentiatur: nec necesse est illum mentiri quia potest non mentiri sed occidi. neutrum non est determinare in necessario quia utrum liber est in voluntate vel potestate itaque licet inuitus aut occidatur aut mentiatur ut ideo

sequitur ut inuitus mentiatur aut ut inuitus occidatur.

Confirmatur ratio 1.° quia non repugnant pontifices posteriores suis predecessoribus nec definitionibus Concilii nec propter traditionem ex dictis aut patet nostram doctrinam esse sex summorum pontificum Inn. Zosimi, Caelest.i, Felic. 4. Bonif. 2. et Gregorij Magni trium Conc. sc. Carthag. Milevitani, et Arausicani 2.i ac denique ss. p. Cypry. Ambro. Chrysost. Hyeron. Aug.i Prosp. et Fulgent. 2.° quia Bellarm.° erat Louanij eo tempore quo predicta bulla fuit promulgata et Romae docuit et in ipse asseruit lib.° 5.° de gratia et lib.° arb.° Cap.e 7.° nullam tentationem posse superari sine gratia Cardinalis quoque Toletus idem sentit, ac ~~bellarminus~~ vir ille magnus ~~qui~~ uidit nisi bullas istas facere ad presentes nostras controuersias.

Rondetur alijs obiectionibus

Obij. 2.° illud 2.ae Corynthiorum 1.° o non volumus vos ignorare fratres de tribulatione nostra quae facta est in Asia quia supra modum grauati sumus supra virtutem quibus postremis verbis idem signatur ac supra naturae vires, hac autem tentatione ex aggr. o videretur prudenter facta si qualibet tentatio leuis superaret naturae nostrae vires,

Rondeo nimirum o id signare voces istas, supra virtutem sed signant supra vires presentes ex aux.° gratia. ita ut sensus sit nisi deus nos gratia sua abundantiori illo corroborasset aux.° impares eramus tribulationi qua premebamur superanda: deinde posito quod id signarent nego quod ex aggeratione isto o esset prudenter facta nisi esset aliqua tentatio superabilis per naturae vires

Obij. 3.° Stus Aug.s lib.° 1.° de peccatorum meritis c. 22.° ait ex protectione naturae et Ingenij fidei ut nonnulli qui mitioribus concupiscentijs urgentur eas possint facile superare et Stus Prosper lib.° de vocatione

gentium Cap. 7.º scribit aliquos in fideles naturali illecti fuisse conatos vitijs reluctari

Rondeo ad aug.m hujusmodi hoes poe facile concupisc.as mitiores superare 1.º modo o 3.º de quo solo hic ag.r se tentare ad peccatum aliquod superant ex amori sui adeoque ex cupiditate. ad aliam authoritatem similiter rondeo, fauet textus in quo ratio hujus dicti refertur his verbis sine cultu n dei enim qd virtus videtur esse peccatum est nec placere vellue deo sine deo pt. qui uo deo placet, cui nisi et sibi et diabolo placet.

Obij 4.º sunt quaedam opera bona moralia naturalis ordinis ad quae hoo ttm habet ppensionem ut ipsa ppensio quam habet ad ea faciendo sit sufficiens ad amouendo obstauda. Laeuia v. g. sit aliquis max.e propensus ad honorandos parentes si cum instat tempus in quo uult illis honore exibere aliqua tentatio leuis urgeat ut desiderium aliqd leue studendi uel genio indulgendi. Certe ppensio haec quam habet ad illos honorandos amouebit istud obstaculum adde quod nobis insunt a natura pudor, timor, ignominia, synderesis et quae sunt satis sufficientes ad auertendum nos a malis ad quae leuiter tentamur.

Rondeo illum superaturum talem tentationem ex concupiscentia quandoqde illud omne opus quod fit o ex fide neque ex charit. seu gratia, fit ex cupidit.e ut superius diximus ad id quod subjungitur idem rondeo,

Obij 5.º dici non pt. quaenam gratia leuis superandae tentationi sit nrio

Rondeo requiri gratiam actualem per quam fide operetur, o ee

nriam sanctificantem sicuti neque charitatem pbatam.

Articulus quintus. Utrum homo possit diligere deum super omnia ex solis naalibus sine gratia.

Dilectio dei duplex est vel n sumitur pro actione naa suo modo deum diligentis vel sumitur pro quadam ppensione ad deum ut finem ultimum et summum bonum ~~dico pro actione naa suo modo deum diligentis vel sumitur pro quadam ppensione ad deum ut finem ultimum~~, nam ut ait sanctus thomas quodlibeto 1.° a. 5.° qualibet crea deum diligit, insensibilia quidem naalitor bruta vo animalia sensitiva. crea raoalis per illectualem amorem qui dilectio dicitur

Hac dilectio dei sumpta pro actione voluntatis quo homo deum diligit vel est amicitia vel concupiscentia, amicitia deum amat qui illi bonum aliquod adesse postulat vel gratulatur: nam ut habet sanctus thomas amor amicitia est quo dicimur amare amicum cui volumus bonum, concupiscentia vo illum amamus quando nobis adesse optamus vel gaudemus namque ait sanctus thomas, est amor concupiscentia quo dicimur amare illud quo volumus uti vel frui sicut vinum vel aliquid ejusmodi.

Rursus dilectio ista naalis et supernaalis. talis dr. utraque o habita raoe ppij a quo fluit ut sit naalis sit ea qua fluit appijs naalibus tm et supernaalis dicatur illa qua appijs naa facultate excedentibus: sed habita raoe alti ut naalis sed dilectio qua amatur ~~ob~~ tum consideratum intra ordinem ~~gra~~ naa supernaalis vo ea sit qua amatur obtum consideratum,

Intra ordinem gratiae.

Utraque haec dilectio dividitur in dilectionem dei super omnia et dilectionem ō super omnia posterior haec est qua afficitur quidem homo ga deum sed non illum caeteris omnibus praefert. prior quae super naalia est definitur ea qua homo deum rebus aliis anteponit. dilectio uō dei super omnia naalia duplex alia sdum quid qua scē amatur deus ab homine in raōe boni communis pcise quod ut tale debet potius amari quam qualibet creā nam recta raō praescribit ut plus diligatur totum et bonum commune quam pars et bonum parte. alia est dilectio dei super omnia simpliciter qua scē amatur sub omni raōe contenta intra ordinem naā supra caetera oia hoc est qua amatur bonitas dei intra ordinem naā contenta pnt haec dici integritatem omnium ptationum quae st. in illo ut diligens ut diligens proferat ejus amicitiam cuilibet rei creatae etiam collective sumptae, nolitque violare illam aliquo pacto mortali. et solo pprio est super omnia dilectio pprio dilectio naalia communis et homini cum bellius et rebus ipsis inanimatis, namque ait stus thoas loco citato videmus quod unaquaeque pars naali quadam inclinaōe operatur ad bonum totius, eni cum periculo aut detrimento pprio. manifestum est aut quod deus est bonum totius universi et omnium ptium ejus unde qualibet creā suo modo naalibi plus amat deum quam se ipsum, cois qque est homini cum daemonibus et damnatis, namque habet stus thoas 1a. 2ae q. 60a. a. 5o. ad ultimum et alias medina ad 1a. 2a. q. 109a. a. 3a. daemones inquit qui non videntur essentiam ejus cognoscunt cum per aliquos parles effectus qui interdum eorum voluntati contrariantur et sic hoc modo dnr

dæmones et damnati homines ~~habere~~ amare Deum Ingtum est bonum
Cōe omnium unumquodque naturalite diligat plus deum quam se
ipsum,

Dilectio Dei super omnia duplex appretiativa ttm et appre
tiativa et intensiva simul, posterior est quo solum deum rebus
oibus præfert, sed etiam maj. ardore ac vehementia in illum affr
quam in ullam rem creatam cæteris omnibus anteponit o in
ita vehemente ac intensive in oltum fertur ac aliquid in aliud

Dilectio dei super oia dividitur alio dicarum iugo in efficacem et
inefficacem, hæc consistit in simplici complacentia qua voluntas
est aliqualiter bene affecta qa deum cu summum bonum summe
amandum non tn ita ut sit parata prosequi illud serio et
removere oia impedimenta quæ pnt illam retardare ab amore
efficaci efficax uo consistit in amore illo appretiativo dei
super omnia quo ita illud diligimus cu firmiter velimus oia
vitare, omnia quæ violant ejus amicitiam et omnia ejus præcepta
servare, efficax illa dilectio subdividitur in affectivam ttm
et affectivam et effectivam simul prior consistit in
unico actu quo homo se omnia sua refert in deum complacet
in ipsius bonis qtenus est bona dei cum firmo pposito placendi
in omnibus et vitandi omnia quæ pnt violare hunc amore
posterior est qua homo in pdicto amore perseverat, obvat oia
præcepta dei.

Non controvertitur de dilectione quæ sit naa ppensior
talem n habere pos sine gra certissimum est, non de amore
concupiscentiæ, nam deum cu aucthorum naa amore isto sine
gra diligi pos ~~nemo~~ nemo negaverit o de dilectione dei
cu aucthoris gra si qdem omnes theologi censent ad hanc requiri
gratiam, o de dilect. dei naa super omnia sdum quid et imprie dicta

quo sic deus amatur supra cartera sub ratione boni vrlis, nam cum iste amor ex dictis nobis sit communis cum damonibus atque damnatis, certe ut damones ac damnati non habent graam per quam possint diligere gratia dei sit naturalis ad sic amandum deum.

Quare tota controversia est de dilectione dei naturali super omnia proprie dicta hoc est quo amatur dei bonitas in tranditione naturae contenta prout haec dicit integritatem omnium perfectionum quae sunt in deo, ut diligens perfecte ejus amicitiam cuilibet rei creatae nolitque peccato mortali violare illam.

Divisi sunt circa eam rem theologi quibusdam dinguendum est de statu naturae integrae et lapsae dicendumque quod in statu naturae integrae potuit homo ex solis naturalibus ita deum diligere ut auctore naturae super omnia, sed in statu naturae lapsae non potest et hi putant se sequi sanctum thomam qui tamen si legitur attente tam q. 2.a q. 109.a a. 3.o quam 1.a p.te q. 60.a arto 5.o quod libet 1.o arto 8.o reperietur locutus fuisse de dilectione dei super omnia ut auctoris naturae improprie dicta et dum quid, alijs potest in natura integra diligere deum ut auctore naturae super omnia efficaciter cum affectiva et effectiva dilectione in natura autem lapsa potest aliud inefficacius praestare sed non efficacius neque affective neque effective quibusdam potest enim in statu naturae lapsae efficaciter affective sed non effective alijs in isto statu neque potest affective neque effective cum utroque isto modo posit in statu naturae integrae nonnullis denique in nullo prorsus statu diligi potest deus etiam ut auctor naturae proprie super omnia sine auxilio gratiae.

Propositio.

homo In neutro statu pt. diligere deum super omnia dilectione pprie dicta.

Probatur 1.° Ex scripturis Rom. 5.° diffusa est in cordibus nris per spum sanctum qui datus est nobis. Ephesiorum 6.° pax fratribus et charitas cum fide a deo patre et dno J. Xpo Galatarum 5.° fructus spus est charitas &c. 1.ª Joannis 4.° charitas ex deo est, ac ois dilectio dei super oia etiam ut authoris naa est charitas pprie dicta, nam ille qui diligit deum ut authore naa super ~~illa~~ omnia ille impleat totam legem naalem, qui uo totam legem naalem implet in eo sine dubio charitas est quam scriptura commendat, nam apostolus de ea loquitur Romanorum 13.° his verbis qui diligit legem impleuit, hac uo lex est lex naa ut patet ex loco citato, Item dilectio qua pptr deum super omnia dilectum ut authore naa diligitur pximus est charitas pprie dicta ex 1.ª Joannis 4.° si diligamus inuicem charitas dei in nobis pfecta est qo &c.

Neque est quod dicas amorem dei, qui est charitas de quo hic scriptura, esse amorem super omnia efficace affectiuum et effectiuum simul adeoque nos nihil nos probare contra theologos qui admittunt hominem pot suis naalibus viribus et absque graa diligere deum super omnia tquam authorem naa dilect. solum inefficaci uel cm affectiua, modo non effectiua. nam si effectiua sit charitas et donum dei et graa pprie dicta sequitur omne malia ejusdem charitatis inchoationem cm graa pprie dictam nam hujusmodi rei perfectio est a deo, ab illo etiam est inchoao unde aug.s lib.° 2.° ad Bonifacium cap.° 9.° nec initium ejus

ex nobis perfectio ejus est deo, sed si charitas est deo, tota nobis
est deo, avertat n. deus hanc amentiam ut in donis ejus
nos priores faciamus, posteriorem ipsum, quoniam misericordia
ejus pervenit me.

Probatur 2.o de Concilijs Carthaginensi Canone 4.o ubi
definitur sub anathemate: per gratiam nobis praestari ut
quod faciendum cognoverimus eum facere diligamus atque
valeamus et utrumque donum dei esse et scire quid facere
debeamus et diligere ut faciamus, ut aedificante charitate
scientia non possit inflare et Canone 5.o anathema dicitur ei qui credit
sine gratia nos posse implere divina mandata subjiciturque
de fructibus n. mandatorum dominus loquebatur ubi non ait
sine domino difficilius potestis facere: sed sine me nihil potestis
facere, Arausicano Canone 5.o prorsus donum dei est diligere
deum rationem vero mox istam huius sui dicti affert,
diffundit n. charitatem in cordibus nostris spiritus. et postea
pronuntiat nemine diligere deum posse sicut oportet nisi gratia
perveniatur, et iterum deum fidem et amorem sui inspirare
ut ea quae sibi sunt placita implere possimus. Item ex
Conc.o Trid.no q.d ss. 6.a cap.e 6.o docet peccatorem adeo
motum et excitatum incipere diligere deum et Canone
3.o anathemate ferit eum qui dixerit sine praeveniente spiritu
sancti inspirare atque ejus adjutorio hominem posse
diligere deum sicut oportet.

Nec est quod dicas locos istos non esse de ~~doctrina~~ amore dei ut authorie
nam ~~quia sunt de dilectione dei ut authorie nam~~ quia sunt de dilectione
meritoria cum sint de dilectione dei qua diligitur deus sicut
oportet non est inquam quod id dicas nam 1.o ex S.to Aug.o de
opus bonum eo ipso quo bonum est est meritorium saltem de

congruo: go si pibilis sit dilectio dej supne oiatis ne auctoris nãe ej
solis ẽualibus et absque grão, quia hãc dilectio dit bonũ dit
quodmeditoria, q̃d̃ aidicatum ẽt dingelice rifft. aug.ⁱ bonum
opus abq; dmeditorio. q̃d si hãc dingt o pot tri aug.ⁱ go ner
Jnlon. araus. et tridno citatis quia et sensum etiã B. aug.ⁱ assumẽt
ant.ⁿ per. hanc sd citas illius contro pelagianos quam contro semy.
contro semy pelagia. ybi lib.ᵒ 2.ᵒ ad Bonif. capᵗ 7.ᵒ et 8.ᵒ quod si
pcedãt bono ope a etj it al sic cupiditas bonj etiamnũ
Jmpfecti sequitur ne ẽ q̃d D. pelagius in conc.ⁱ dicꝫ solitum
damnũ sce gr̃a ẽ secundum meritã nrã darj idem habe lib.ᵒ de
pdstinato contendit q̃d ẽ si nolint sequitur ẽ illorũ
doctrina gr̃am dãe bonis istis operibus: ẽ proinde ẽ dicendũ
q̃d ẽ ipse pelagius dicꝫ hanc gr̃am dari cunctis ex merito
sum meritã nrã darj.

2.ᵒ q̃d B. aug.ⁱ dicat fidej sicut oportet illud ejus magꝫ dilata ad
fidej ut contra ep. cap.ⁱ 21.ᵒ En ergo fidej aliquid ẽ sto
aug.ⁱ ibi ẽ ne legerj addendum diligendum operemur pparte dum sancto
S. contra Jul. capᵗ 5.ᵒ hoc totum nos fidej q̃d ẽ pparte ejus id ẽt quando
gratis amatur ipse Jhesus aug.ⁱ opponit, fidej sicut oportet sequi dor
fidej ẽ ej timor et pena et aliqua intentio et actus et non ẽ id ẽ
et delectatio iustitiæ: Jam dico quicumq; diligit deum sequi omnia ne
auctorem nãe illo bonum facit ẽ amore iustitiæ go bonum deus facit
go facit illud sicut oportet et etiã o ꝑt diligi deus sicut ẽ
sine gr̃a go diligo o ꝑt deum sed auctor nãe sequi oia ad aliquid

gr̃a.

2.ᵒ ex summis pontificibus Calest.ⁱ ẽ ho ad Epos Galliarũ
Capᵗ 1.ᵒ declarat se hanc doctrinam sed dis aplica sedis ex canone
patrum ẽ. unus Capᵗ Carthaginensis sinodj dicit ad nos citatj. illud
obtinuit quod intra Carthag. Synodj decreto continetur ut quicq;
quod ꝑtinet ad aplicam sedem audiendum sit. fortiori 4.ᵒ a quo tramittãtur
ẽ. Capitulo sedis aplicæ ẽ quorũ subscriptionem patrum facit ẽ

Canones Arausicani Bonif. 2.° a quo Confirmatum est illud
Concilium cujus authoritate nam stabilimus sententiam
4.° ex eo quod bona ex capitulis inter pelagium et ecclesiam
Catholicam controversia fuit utrum diligi possit deus super
omnia per solas naturae vires sicut colligimus ex aug.° lib.° de
gratia et libero arbitrio Cap.° 18.° unde inquit est in hominibus
charitas dei et proximi nisi ex ipso deo: nam si non ex deo sed
ex hominibus vicerunt pelagiani, si autem ex deo vicimus pelag.os
neque est verum quod duas controversias fuisse inter pelagium
et ecclesiam catholicam de dilectione dei super omnia ut authoris naturae
sed tantum de dilectione dei ut authoris ordinis supernaturalis non est
inquam quod hoc dicas nam controversia erat utrum amor dei ut
obiecti supernaturalis sit a natura sine gratia: hoc non nemo dixerit
in animum cecidisse pelagianorum qui erant perpetui eruditissimi
cum sit implicantia in terminis deum esse obiectum supernaturale
dilectionis et tamen diligi ab homine per solas naturae suae vires. sed
controversia erat de amore super omnia qualis a pelagio concipiebatur
concipiebatur vero ab illo dilectio dei ut diligibilis super omnia
ab homine hoc est sine vitio sine depravatione, sine obliquitate
ergo quod erat de amore perfecto ut est super omnia et ideo ut est dei ut
authoris gratiae perfecto atque hinc quod est aug.° his verbis controversia
expressit, diligere sicut oportet, diligere recte, bonum bene
velle: et similibus
5.° ex aug.° multis locis 1.° quidem ex iis in quibus sane
ideo gratiam dei fuisse conferendam homini innocenti quia lib.
arbitrium sine illo nihil potest sic lib.° de corrept.e et gratia
Cap.° 11.° nec ipsum ergo deus voluit esse sine gratia sua quam reliquit
in ejus libero arbitrio liberum arbitrium ad malum sufficit
ad bonum autem nihil est nisi adjuvetur ab omnipotenti bono

si vo poit deus sine gratia diligi super omnia ut auctor naa ab homine cum innocente liberum arbitrium erit aliquid etiam si o adiuvetur

2.° ex Lib.° 2.° de peccatorum meritis Cap.° 18.° ubi sic Aug.° oem vltom est aut bonam aut malam et oem vere bonam est gra, oportet inquit fateantur etiam bonam volte nos diuinitus adipisci quanqm vltas mirum si p.t in medio quoda consistere ut nec bona nec mala sit, aut n iustiam diligimus sed bona est, et si magis diligimus magis bona, si minus minus bona est aut si oio o diligimus non bona est o postea si go voluntas aut bona est aut mala et utique malam o habemus ex deo restat ut bonam voluntatem habeamus ex deo

3.° ex ijs locis in quibus habet quod amor quo deus amatur propter ipsum est a gra sic lib.° 5.° contra Julianum Cap.° 3.° hoc totum recte fit quando fit propter ipsum, id est quando gratis amatur ipse qualis amor nobis est o p.t nisi ex ipso et sermone 15.° de verbis apli Cap.° 4.° Deus o amatur nisi de deo,

Lib.° 2.° ad Bonif. Cap.° 9.° multo deus facit in homine bona quae o facit homo, multo vo facit homo quae o facit deus ut faciat homo proinde cupiditas boni o homini a deo esset si bonum o esset si aut bonum est non nisi ab illo nobis est qui summe atque incommutabiliter bonus est, quid est n boni cupiditas nisi charitas de qua Joannes apostolus sine ambiguitate loquitur dicens charitas ex deo est et postea tunc n bonum concupisci incipit quando dulcescere incipit, quando aut timere poena non amore iustitiae fit bonum nondum bene fit, bonum nec fit in corde quod videtur fieri in opere quando mallet homo non facere si poet impune.

Ne vero quis existimet per amorem iustitiae (idem dicas de veritate ac bonitate) aliud illigi ab amore dei, audiat Aug.m Sermone 17.o de verbis apli qui postquam Cap.e 2.o pronuntiavit In hunc modum, amando est iustitia et in hac iustitia amanda gradus s.t profisciscentium ius est ut amori iustitiae non pponantur omnia quae delectant te et postea si iustitia delecte ut vincat etiam licitae delectationes, ei delectationi quae tu te delectaris ppone iustitiam, postquam dico haec pronuntiavit Cap.e 5.o q.i sic loquitur. Interrogo utrum ames iustitiam, ponderis amo qd o ponderis veraciter nisi te aliquatenus delectare delectare In domino, scriptura dicit, dnus aut iustitia est non n sibi fingere debet Deum qdi idolum et postea Cap.e 5.o Cum vestram delectent illicitae voluptates mentem iustitiae delecte Invisibilis, pulchra, Casta, s.ta Canora, dulcis iustitia

Ex his Locis sic argtor. quisquis diligit deum super oia ut auctorem naa ille diligit super omnia iustitiam, veritatem bonitatem, ex delectatione iustitiae istius facit mandata dei quando qdem ipsa iustitia, veritas, bonitas, deus est atqui oia amor iustitiae est a deo et omnis charitas est diffusa In cordibus nostris per spiritum sanctum. go nemo p.t diligere deum super oia om tqum auctorem naa nisi ex gratia dia aux.o

Nec Est qd dicas B. Aug.m o loqui hic nisi de amore meritorio. nam ut superius obvavimus s.tus aug.s ibi probat nullum esse bonum opus sterile sed oe bonum opus esse fructuosum adeoque In ejus mente oe bonum opus est meritorium de congruo saltem deinde ille est amor a deo sine quo nullus quisqm bene utitur creis, atqui si daretur in s.a B. aug.i aliquis amor dei super omnia ex solis naa viribus poet homo sine illo amore

amor creationis qui est ex Deo bene uti creatis uidelicet bene
illis utentur, cum isto amore ex naturalibus quo diligeretur
Deus super omnia tanquam auctor naturae: ergo ex mente sancti aug.
nullus est apostolus atque sincerus amor dei super omnia nisi
gratuitus seu ex deo.

Probatur eadem ueritas ex S.to prospero. qui lib.o contra
Coll. Cap.e 3.o et 5.o ex scripturis contendit dei dilectionem
omnis a deo haberi, adducens inter alia illud apostoli: quid autem
habes quod non accepisti: quo etiam loco naturam humanam omni gratia
destitutam facit tanquam glaciali rigore torpente ut ex eo
nihil omnino caloris elici queat, nisi rigore illum spiritus dei relaxet
per quam qui dixit ignem veni mittere in terram.

Probatur deniq. nostra propositio rationibus 1.o quisquis diligit deum
super omnia ut auctorem naturae ille habere debet voluntatem
efficacem seruandi omnia legis naturae praecepta atqui non potest
sed ex naturae simplici sine gratia ut uidebimus inferius. 2.o de
praeceptis legis naturae Christus loquebatur cum matthaei 19.o
dicebat: si uis ad uitam ingredi serua mandata: ergo is qui
omnia legis naturae mandata seruaret habeat uitam aeternam:
atquiscumque diligit deum super omnia ut auctorem naturae
ille omnia legis naturae praecepta seruat, tamen nemo potest ad uitam
aeternam ingredi possibilis naturae uiris ergo homo non potest diligere
deum super omnia ut auctorem naturae possibilis naturae uiris
sed ad sic diligendum illum indiget gratia. 3.o non potest homo
diligere deum super omnia nisi habeat voluntatem non peccandi
mortaliter ac per consequens seruandi quaecumque alia
mandata si sit ei cognita nam amor dei ut auctoris naturae
super omnia postulat ut nulla creatura deo uel praeferatur
uel adaequetur quod tamen occurrit in uno quoque peccato mortali:
sed homo sine gratia non potest habere uelle efficaci nullum

panitas peccatum mortale quale cumque tandem illud sit, committendi, quod &c. 4.° homo non potest converti deum nisi per gratiam atque per dilectionem dei super omnia ut authoris naturae convertetur ad deum. 5.° nullum opus vera pietatis fieri potest ab homine solis naturae viribus ut docet concilium arausicanum atque dilectio dei ut authoris naturae super omnia est actus pietatis quod patet ex aug.° qui epistola 29.ª ad hyeronimum scribit pietas est cultus dei, qui praecipue diligendo exhibetur.

Ostenditur Bullas summorum pontificum Pii 5.i et 13.i nobis non adversari

Obij. 1.° doctrinam nostram videri proscriptam per ipsos summos pontifices qui condemnaverunt sequentes duas propositiones, prior est dictio illa duplicis amoris scilicet quo deus amatur ut author naturae et gratuiti quo deus amatur ut beatificator vana est commentitia et ad illudendum sacris litteris et plurimis veterum testimonijs excogitata. posterior est amor naturalis qui ex viribus naturae exoritur ex sola praesentia per elationem praesumptionis humanae cum injuria crucis Chri defend.

Rondeo non facile esse persuadere doctrinam nostram quae est doctrina conciliorum carthaginensis arausicani et tridentini, quae est 4.r summorum pontificum caelest.i Felicis 4.i Bonifacij 2.i et gregorij magni, quae est ss. p. atque in primis aug.i prosperi, Bernardi quae tum capitalis doctrina Eccl.ae contra pelagianum visa est aug.° ac demum quae tot validis rationibus firmatur, fuisse a summis pontificib. posterioribus condemnatam conc.° Trident., quod etiam consideratione aliqua dignum videtur. — à tempore Bullarum istarum ad hunc usque diem, communior theologorum sent.a fuit hominem in statu naturae lapsus, non posse diligere deum super omnia ut authorem naturae sine gratia, id sustinuit desertis verbis, Bellarm. lib. 6.° de gratia et libero arb. cap. 7. et tamen hoc Romae docuit et scripsit, et erat Romae quando promulgata

hor bella fuit, quodq; non prætermittendum est, quidem sibi proponens istas objecit, adeo certus erat illas nusquam apparentes fore ad pris institutum.

Rco vero de prio, merito prescriptam fuisse, 1°. pter evidentia exhibitam. 2°. in qstum negat amari posse Deum vt ee authorem naturæ, vt vt beatificatorem nam certum est qd vt naturæ author, longe dignus est qui diligat, quam diligi debet vt beatificat., sic naturale ac supernaturale sumentes in hac condemnata proponens obtutu p non principiatiue vt naturalis amor sit ille qui est de Deo qtenus author naturæ, supernaturali, qui est de eodem qtenus beatificatore, qd ipsi studiosi et non dicat. naturalis aut supernaturalis a prio supernaturali aut naturali. 8°. propos hor est de dilectione Dei super oia de qua sola est nra propo: Certum est autem dilectionem Dei aliquam esse posse naturalem etiam principiatiue saltem aliquam supernaturalem v.g. amorem concupiscentiæ de Deo, qualis est eorum dilectio qui apud Zachar. c. 11. Benedicet eis omnes, diuites facti sum? Et de quib. Psalm. 48. confitebunt. tibi cum bene feceris eis; Item inquam amorem esse naturalem quantum obtutu saltem etiam principiatiue, Item Amorem aliquem quo Deus non amat. super oia: Item esse eum quo amat. super oia impropriè dumtaxat ab hoc, qui amor est illi cum brutis, damonib. atq; damnatis.

De posteriori propone certior dico, merito fuisse pariter prescriptam pter evidentia exhibitam Do qui negat amorem Dei qui ex viribus naturæ exerit., ac denuq; aduertendum est qd hor propo sit de amore in genere et non de amore Dei tum. Certum est autem qd sit aliquis amor Dei ex viribus naturæ ex viribus naturæ exortus, qualis v.g. est amor veram corporeorum vt musicæ, aromatum &c. qualis etiam est amor qui vt loquit. S. gregorius homil. 27. Sponte intendit. naturæ, qualis est ea charitas quam B. aug. serm. 52. de tempore vocat suam dilectam.

Respondet Cæ aliis objectionib.

Obj. 2°. ad idipsum eligendum si electus non indiget gratia, ad illud idem amandum, non indiget gratia voluntas: atqui electus non indiget gratia ad eligendum, qd Deus vt author naturæ est super oia diligendus ab hoc: Ergo neq; vt diligat. super oia voluntas indiget gratia. Confirmat. ex eo qd voluntas nra sequit. judicium vltimum rationis

Respondeo aliqui qd et si posset hoc sine gratia eligere Deum vt

vt authorem naa esse super oia diligendum ab hoie, non tamen p illud
cognosse iudicio practico practico absque speciali auxilio, ed q; pter corruptionem
voluntis, amore pruersa inhaerentis bono mutabili ad qd inclinata ee conversa
per peccatum, qd tamen iudicium practicum postrequirit ne-
ad actum dilectionis Dei.

Non placet ea responsio qa stquit ex ea, in statu naa non posse,
eusmodi dilectionem possibilem esse alij; qaa, de repugnantiam totam
stimo ex parte ipsius corruptionis naa per peccatum facta, qd non ee
nra sentia, cum refundam in eam istam in naam dilectionis Dei
super oia que tam perfecta ee vt in nullo statu possit elici per solas
naa vires

Quare melius Respdeo maiorem esse veram si id qd ee cognoscendum
et diligendum sit naaliter tam quo ad intentionem siue appetitum, quam
quo ad executionem: secus vero si sit actum naaliter quo ad primum
supernaale quo ad executionem, qui ee deus super oia diligendus,
vt author naa; idem dico ad confirmationem.

Obij 3o qui pt diligere super oia id qd minus ee alij; grata pt auxilio
ille multo magis pt alia quam grata diligere id qd ee maius: atqui ho
pt sine grata diligere ecclam super oia: ergo multo magis Deum vt authorem
naa. Respdeo maiorem esse falsam, qa pt hoc sine gratia gratis, prout
autem qui ecclam super oia diligit, sine gratia vero non pt nec gratis,
et non prout qui Deum vt authorem naa super oia diligit

Obij 4o delectio Dei vt authoris naa super oia, vel ee naalis vel supernaalis
non supernaalis, qa actio cuius obiectum ee ordinis naalis, non ee supernaalis,
qd si dicat esse naalis: ergo pt elici alij; gratia.

Ad eo dilectionem istam esse naaliter obiectiue quo ad appetibile, sed
esse supernaaliter principiatiue a quo ad exercendum

Obij 5o Gratia quaq; vt naaliter magis inclinat in bonum totius, quam
in bonum partius; sed delectio dicta, ee delectio totius super oia; atqui Deus
vt author naa se habet vt totum, de cetera oia vt partes: ergo &c.

Respdeo concessa prima parte min. distinguendo posteriorem, ee delectio super
oia Deum quid et improprie dicta Simpliciter et proprie dicta, ne. Ratio est
qa delectio eusmodi cum ee Dei cum brutis predicit infensibile tam
gratiatis quam animatis, et demonibus ac alij; damnatis, de quib tamen
nemo dixit illud verificari posse, scr qd diligere Deum super oia
dilectione simpliciter dicta vt authorem naa.

Obijcies 6. Amor Dij naturalis ex amore sui, non ex gratia, amicabilia quæ sunt ad alterum oriuntur ex amicabilibus quæ sunt ad se: atqui amor sui sensibilis, est ex gratia sine gratia: Ergo et amor Dij vt author naturæ

Rdeo negando mai. ad cuius probationem Dico naturam esse si quod alterum refertur ad se, et non si ad id quod est alterum illud refertur Sotto ea conditione naturæ vt non sit diligibilis nisi propter Deum, Intellectus Dei non refertur ad creaturam, sed creatura refertur ad D.

Obj. 7. dilectio qua diligitur Deus vt author naturæ assumens supernaturalia non ordinatur ad beatitudinem supernaturalem. Ergo ad hoc vt eliciat gratiam

Rdeo negando ant. si illegatur de dilectione supernaturalis, q. simpliciter et non tantum secundum quid vt aliqui docent bona actio est fructuosa, Deus sive aliter, nam talis dilectio est dilectio qua diligitur Deus propter se, nam talis dilectio est claritas. mitto alia de qualibet probationum istarum sententiarum.

Art. 6.us

Vtrum homo sine Gratia, per sua naturalia, legis præcepta adimplere possit

Duo sunt mandatorum Dei genera, alia sunt pure naturalia, quæ lumine naturali cognita sunt. De quibus Decalogi tabulæ continentur: quædam vero sunt supernaturalia et dicuntur ea in quæ supernaturalis doctrina ad fidem supernaturalem, nobis refertur et obligamur homines, qualia sunt præcepta de tribus virtutibus Theologis, fide, spe, et charitate; quia positio quod homo ad finem istum ordinatus et tenetur hos actus elicere sive in alia præcepta quæ Deus imposuit nobis a Deo, etiam supposita eiusmodi ordinatione qualia sunt præcepta de sacramentis recipiendis vel administrandis.

Observandum præterea duplex ordo, alius est quo homo ordinatur ad finem ultimum, sicut ad sortem, vt alia virtutis opera; alius quo ordinatur ad finem proximum agendi, vt fides in charitatem fiunt, Vtrum distinctio adæquata sit vt Deus condemnavit hanc propositionem; Bonum legis mandata sufficiant impleri: alterum modo quo ad exteriorem operum substantiam: alterum quo ad ordinem quendam modum videlicet fidem quem habeant præcepta ad regnum cælorum, hoc est ad modum meritorum conventitia et requirenda sunt hoc id quod sibi præscribitur quo ad substantiam operis, quo facit id quod præcipitur secundum substantiam operis, facit etiam quo ad modum

esse non facit finem ultimum legislator intendit, Recte fieri vt operans impleat actum qui praecipitur, finis tamen praecepti non finem intrinsecum quem intendit legislator. Rursus obseruandum duplex alia enim collectiue sumptorum, alia quorundam distributiue: finem praecepta posse obseruari obseruatione vel solitium, vel negatiua vtcumque horum praemissis

Conclusio non est intentio Theologi de praeceptis superadditis, quatenus esse ea non posse seruari sine gratia: sed contra dicit esse de praeceptis legis naturae: Quidam diuina posse seruari ab homine in statu subst.am in statu naturae integrae, licet non quo ad modum: In statu vero naturae lapsae, finem non posse implere eius mandata quo ad substantiam. Sed vtrum aliqua: nullum vero quo ad modum absq; gratia. Est hanc conclusionem affirmabat S. Thomas. Aliqua tamen de statu naturae lapsae sic esse dicenda, posse hoc quod substantiam seruare opera praecepta legis naturae pro aliquo tempore negatiue vtcumque, id videlicet contra aliud aliquod tempus nullum est praeceptum affirmatiuum quod non obligat ad agendum, vel id quod nihil occurrit quod non mouet ad agendum exacta praeceptum negatiuum, non tamen vero etiam illa quo ad substantiam obseruare positiue pro aliquo tempore dico esse id quod vigore praecepta affirmatiua sunt etiam negatiua, nullo autem modo posse illa praecepta collectiue sumpta obseruare quo ad substantiam sine gratia pro diuturno tempore.

Verum ad intentam praesentem disquisitionem hanc quaestionis videtur subiungenda obseruatio mandatorum eius quo ad substantiam quam aut ita illegitur obseruari mandata posse, vt apprehendatur vtcumque opus iuxta factum cum suis circumstantiis intrinsecis: aut vt apprehendatur cum certitudine praecisa circumstantiae extrinsecae finis operantis quem intendit legislator, id clarum est in ante dictis.

Licet vero aliquando sic posse dici opera legis naturae sumpta distributiue in statu naturae lapsae obseruari sine gratia, quo ad substantiam operis: Et tamen si consideretur praecise cum suis circumstantiis intrinsecis, quam si eadem apprehendatur cum certitudine circumstantiae extrinsecae, finis quem intendit legislator licet certum sit, neminem diuturno quemadmodum obseruari posse sine gratia. Vt hac veritate magis elucescat sequentes statuo ac ponendo

a
1. Propositio

a Sit propositio homo in natura lapsa statu constitutus, non posse absq; gratia auxilio mandata legis naturae sic seruare, vt in eorum obseruatione etiam quo ad substantiam non peccet, non apprehendo circumstantiam finis quem intendit legislator.

Prob.r propo 1.a ex scripturis in quib.s Xpc d.r infirma, inbecilis et impotens ad justificandum, reddens peccatorum difficilem observationem concludens arctius homin sub peccato, Xpc peccati et mortis, occidens it non viuificans. Rom. 7. occasione accepta peccatum operatum est in me om concupiscentiam, sine Lege nam enim in me peccatum mortuum erat, sed cum venisset mandatum peccatum revixit, ego autem, peccatum occasione accepta per mandatum seduxit me et per illud occidit, e. t. Cum impossibile esset Legi, in qua infirmabat.r per carnem, Deus filium suum mittens in multitudinem carnis peccati, et de peccato damnauit peccatum in carne, vt justificatio Legis implet.r in nobis. 2.a corinth. 3. Idoneos nos fecit ministros noui testamenti, non littera sed spiritu: littera enim occidit, spiritus autem viuificat; Paulo pote, spiritu Legis verbis nuncupat.r ministrio mortis, ministrio damnationis. Gal. 3.o Quid igit.r lex ppter transgressiones posita est. Contra, si data esset lex que posset viuificare, vere ex lege esset justitia, sed conclusit oia sub peccato, vt promissio ex fide J. Chr. dar.r credentib. Scriptor. 7. reprobat huic prudentis mandati ppter infirmitatem eius et inutilitatem: quorum verborum si quis sensum apud S. Aug.m id docebit Ca. 1.o de grat. meritis cap. 11. Lex jubere potuit et non adjuuare potuit: Ca. de impote. Voluntate cap. 14. Littera Littera prohibet peccatum non justificat hoim, sed potius occidit augendo concupi.m vt iniquitatem Dr. qq c. 4 eiusdem Ca. Rem silentio explicuere; sicut aqua impetus si in artam fistam non esset influxus vehementior se obtici opposito, cuius molem cum ejusdem maioris cuiuslib. precipitantius, elicuit; ppter fauces prosiluit.r, nescio quo etiam modo lex ipsum quod concupiscit.r sic juuandiues dum vetat.r

Dic hic sic auctor, Idcirco ab Apto de Lege disputant.r q.a cum sic in sc bona distrendo quid sic faciendum proponebatur vitis nam hic, rationaliter constituebat hoim peccatorem ex reatu peccati et mortis: Quidem posse hoc peccare Legim sine gra itaue non peccare, Humanit. vt peccatorum ex reatu peccati et mortis hoc illam constituere, quin potius quanto plurimum eum docendo quid esset faciendum per suas vires nauet; Ergo de Apto hoc sine gra non p.t sta sed facto Legem nam vt in eius obseruamc non peccet

2° definit. ex cone. carthag. in qua vt patet in synodica ad Innocent. damnatiss. Pelagianj asserentes q̃ Deus talem hois, creaturaq; naturam qualem per propriam voluntatem legem Dj posse implere sine naturæ in corde conscriptam, siue in libris datam, quam lex naturalis illigit. per hæc verba: Lex naturæ conscripta, ex concil. milevitano cyta Synodica. Item in altero cone. Carthag. can. 4° vbi definit. per gratiam nobis prestari vt q̃ faciendum cognouerimus, etiam facere diligamus atq; valeamus! Et can. 5°. Anathema d. ei qui asserit hoim sine gratia posse implere d. mandata, quam suam d. inam stabilit ex illo loco, Joann. 15. Sine me nihil potestis facere, Item ex Arausic. 2°. can. 23. hæc verbis, Quam voluntatem hois sanare, non Dj, q̃ id-ogitur q̃ Deo displicet, q̃ deo autem ita sanare q̃ velint vt d. sanet voluntati, quamuis voluntas agitur q̃ agitur, illius tamen voluntas cujus præparat. et jubet. q̃ velint: Si legem nam sine gratia posse obseruare, diuina sanatione voluntati atq; gratia q̃ tamen ibi condemnat. Et can. 25. definit. Deum nobis fidem panorum sui prius inspirare, vt cum ipsius adjutorio, quæ sibi sit placita implere possimus. Quam certum est Deo placita.

3° st. ex summis pontificib. Innocentio 1°. ex epistis suis, quib confirmat cone. Carthag. et milevitanum. Celestino cyta ad episcopos galliæ c. 10. approbant. can. 4 et 5. Cone. Carthag. supra citatos. Felice 4°. Bonif. 2°, altero authore, altero confirmatore canonum Arausic.

4° st. ex S. Aug°. qui de professo docet in libro de spu et littera. Legem sine spu gratiæ non impleri sed facere magis peccatum, lib. de gratia Chri cap 8°. Vbi; adeo aliud est lex, aliud est gratia, vt lex, non solum nihil prosit vetetum plurimum obsit, accedente ira adsit gratia, et huc accedat. Dei vocatio, secundum propositum, quam quia facit gratia, eos, ergo confugere ad gratiam celebrandos, et vt concupiscentiam malam superet adjuuandos, labet enim magis quam juuet, docet morbum esse, non sanat, Imo ab eo potius q̃ sanat. cogit. Lib. 3° ad Bonif. cap 2. eosque prohibendo prauti desiderio Dei Item serm. 13 de verbis apli ex toto, sed maxime c. 2°. data est lex vt inueniat sibi non morbus sanet. sed vt gratia medicus quæratur. Verba, sic in adjutorium data esse, nec sanum putaret. mitto alia sane innumera.

S. Prosper lib. contra coll. c. 9. Pronuncias expresse neminem imple posse mandata Dei, nisi per gratiam, & hoc non ob aliud asserens præstitum nisi vt Deum quæras auxilium. et c. 7. Lex ne quid mali facere fac jubet, a malo autem non se liberare, notum facit mandatum sed obediendi non præstare potestatem, nisi qui eo videns per litteras imperium, fiat vicissim per factum gratiæ.

S. Fulgentius lib. de veritate prædestinationis cap. 20. Lex hæc gratia ostendere se ægritudinem, non sanare, vulnera monstrat, medicamina non ministrat: vt autem legis impleatur præceptum, gratiæ ministrat auxilium, scr lex revelat culpam, gratia confert indulgentiam: Legis est expetere quid præceptum illegimus, gratiæ, quid vitemus? Contra, gratiæ itaq; defensatio vitium est vt hoc præstet: legis officium vt hoc præstet quid ignorare dissert, gratiæ autem donum est vt hoc vitium fateri quid sibi culpam intulit, per legis agnitio cumulatur.

Addere possumus eos patres qui illud apli Rom. 2°. Gentes quæ legem non habent, naturaliter ea quæ legis sunt faciunt: interpretant. de gentib. conuersis ad fidem, quæ legem naturæ faciunt per gratiam naturæ reparatricem, seu per naturam gratiæ reparatam. Ac hoc infertur

Nec est quod respondeas hos testimonia esse eligenda ex de lege supernaturali & non naturali, aut de naturali etiam quo ad modum adimpleta & non quo ad substantiam duntaxat. Nam 1°. apostolus de scriptis veteris testamenti ad Rom. et ad corinth. mentionem facit legis naturæ. 2°. loquuntur expresse ss. patres de lege naturæ vt sup. obseruauimus. 3°. eam legem regebant ss. Patres impleri posse sine gratia, quam Pelagiani asserebant sine gratia posse impleri, Dicebant vero Pelagiani etiam legem naturæ posse impleri sine gratia. 4°. de lege etiam loquebantur vel potius infidelium lege de ea cuius notitiam habebant infideles: soluis autem naturalis habebant notitiam &c

Obij. Illud Rom. 2°. Gentes quæ legem non habent, naturaliter ea quæ legis ss. faciunt.

Respondeo locum hunc assumpsisse quendam Pelagianos Semipel. adhuc adhærendum hoc posse totam legem seruare absq; auxilio gratiæ vt constat ex Pelagio epla ad Demetriadem, Celestino collatore 13. Concilio lib. de gratia, & lib. arb. sed patribus aliud visum est, nam etiam si dicti fuerint eo in exponendo loco, non tamen in hoc conuenerunt, vt apostolus ibi voluerit astruere totam naturæ legem seruari posse sine gratia.

S. Aug. lib. de spir. et litera c. 26. Sequuti S. Prosp. contra Coll. c. 22. Pelagianos de spiritu et gratia c. 25. S. Thom. ad illum locum, et alii quamplurimi, contendunt sermonem esse de gentili fide Christi mediatoris imbutis, quae donante Deo facere naturaliter, non ignorant quae opponit? sed legi scriptae, itaque statuerit Gentes illas ad fidem convertere, ea quae legis et spiritus, et legis scriptae adminiculo.

S. Thom. naturaliter, id est praeter gratiam reformatam, sequuntur enim de gentiles ad fidem conversi qui auxilio gratiae Christi spiritus mandata legis servare. addit S. doctor ibi naturaliter adhuc posse dici illos facere quae legis sunt, qua per cognitionem naturali lumine habitam, sine adjutorio legis scriptae si non adjutorio fidei et gratiae.

Haec autem interpretes per a. 11. inter patricinium 1. ex apostolico instituto qui docere vult. D. cap. 3. concludit sine fide Christi non tam Judaeos quam Graecos fuisse peccato esse, non declinasse, simul non inutiles factos esse, per illos timorem Dei ante oculos eorum. 2. agit de vera de lege observatione qua homo justificatur, gloriam consequitur apud Deum. Veritatem promeretur aeternam, et laetatur ex illis verbis cupidis. Deum. factores legis justificabuntur gloria et honor et pax omni operanti bonum, Judaeo primum et Graeco qui reddet unicuique Deum opera eius, iis quidem qui Deum patientiam boni operis, gloriam et honorem et incorruptionem, quaerunt vitam aeternam: atque ita verum est quod eiusmodi observatione per quam justificentur homo promeretur vitam aeternam non sit esse sine fide Christi et per solas naturae vires.

Neque vero metuendum est ne istorum dicam recedere in arcanum istum a Pio 5. et Gregorio 13. proscriptum. cum Pelagio sentiunt qui illum apostoli ad Rom. 2. Gentes quae legem non habent Christi pelagiani de gentili Christi gratiam non habitu. cum non sequuntur istorum hanc proscriptionem summos pontifices velle esse exponenda de gentibus a fide alienis, non debere condemnari quam haeresim pelagianae aut pelagianae haeresi consentiunt. non quod non sit certum gratiam istam fuisse Pelagio eiusque discipulis et contra de locis SS. patrum, quibus adjungi Aug. lib. 4. contra Julian. cap. 4. 3. sed quod non sit in ea haeresi, qui eodem modo locum istum apostoli ad hanc vocem (Gentes) interpretatur quo interpretatur Pelagius, qui eo hoc egisse, non est damnandus haeresis.

Neq; etiam obijcias Sermonem esse ibi de gentib. quæ legem non habe, q̃r non posse Dei gentis conuerse ad Xpum, quas legem Xti habe, quam lex Xti velnon esse scripta tunc temporis vlq; principalit conscriptæ in bibl, & Lex Moysi è contra in littera. Non fit vt qui non hãe legem Moysi scriptam, enfant. non habere legem scriptam sine lege facto ea quæ legis sũ.

Alij locum istum interpretant. de gentib. a fide alienis, sed per voces istas ea quæ legis sũt facere, illigere non totam legem nãe, sed tam aliqua eius præcepta, quæ posse observari posse ratione obstãtium circumstantiarum intrinsecarum, sine gratia supposita eiusmodi interpretatione nulla est in obiectione difficultas.

Obijcies 2. illud Deutronomij 30. mandatum hoc q̃d ego præcipio tibi hodie non est supra te.

Rdeo Dei legem non esse supra hoim vaore cognitionis q̃d videlicet notitiam illius non esse petere ex longinquis regionib. facere verba sequentia, neque procul positum, nẽ in cælo situm. Certum est supra hoim rationem observationis q̃d minimum bene non solum non prodesse, verum etiam obesse plurimum, nisi adjuuet gratia, vt sæp. vidimus.

Obij. 3o illud Eccles. 15. Si volueris mandata seruare, conseruabunt te. Rdeo cum S. Aug. lib. de gratia Christo ad c. 16. Certum est nos mandata seruare si volumus sed q̃. præparat. voluntas a Dñno, a Deo petendum est vt illum velim? ostium facilius vt volendo faciam. Certum est nos velle cum volumus sed ille facit vt velimus bonam, de qua dictum est q̃d Paulo ante fuit: Præparat. voluntas a Dñno, de qua dictum est, a Dñno, gressus hois dirigent. Et viam eius volet, de qua dictum est, Deus est qui operat. in nobis velle, & vtaie antea, allatis verbis scripturæ, quibus patet authorem a Deo petendam gratiam ad mandatorum observationem; si roguerit. ille sacer scriptor quare talia petat, facillimo responderet Deus dicere: ea ista oratione mea quia scio a Deo peto illigibile quodo dicitur + si cognitis:

Obj. 4o Quas a gratia fidei alienus legem nullam seruauit, ei sicdem dicit Deus, Isaiæ 14. o'm voluntatem meam complebis. Et c. 46. Vocans illum virum voluntatis suæ. matt. 14. quidam nondum Xti fide imbutus, a Xristo ipso audiens: si vis ad vitam ingredi, serua mandata: Respondit, ea hæc custodiui a juuentute mea, ita Apostus Philipp 3o de se loquens cum adhuc esset sub lege constitutus et nondum sub gratia: ait q̃d secundum justitiam quæ ex lege est, conuersatus fuerit sine querela: In lege autem conuersati sine querela propriè attribuit. ije, qui iuste & inculpate viuunt, secundum legem Dei.

Respdeo ad 1m constare Regem istum Scriptarum fuisse sobolatram,

sanguinarium, et aliorum Regnorum injustum jnuasorem, vnde malo
ptiũe gndum historiæ refrenæ: & B. Hyeron. in cap. 1. Zacharias,
Quare non gd dixi gd voluntatem Dñi complendo, Legem Israelem
seruando. Complere vero eam voluntatem Dñi qua iussum illi fuerat
populum Israelitium e captiuitate liberare, et in terram suam restituere,
templum ac ciuitatem in Hyerusalem reparare, gd genus voluntatis Dei
etiam damnati impleũt, impleũt quoq; impij, seu aliud cogitantes,
seu praua intentione rem gerentes, Lege eaque 10. eiusd. prohibita
ac iussa Rege.

Ad 2.um Relpdeo Juuenem istum aut vrè seruasse ôia Dñi
mandata aue fidèlium, aue simulatè: si prius: Ergo sine gratia auilio,
quam non gd dixi non habuisse, qm Iudæus erat, & de fide in Xtum
auditus: si posterius (q probabilius longè videtur) hoc non fuit ad
institutum: Nec q probabilius longè videtur; nam hic ea fidebat in
diuitijs suis vt docet textus suus: hoc autem praetium magnum contra
Legem nunc Retãdis plurimorum malorum: nec obstat q Jesus
jntuitus dicatur illum dilexisse; hoc esse, verum esse, seu existere de
amore quem dilexit eum cum agnouit, q sæpiè de salute sua sollicitus,
consilium portulare, facq aliquem ex obto bene fuisse.

Ad 3.um Relpdeo Apostolum accusare pristinam suam conuersationem
1. ad Timoth. 1. dicit se fuisse blasphemum, persecutorem, contumeliosum, appellatq;
se 1.um, hoc est graviorum peccatorum ad Deum. 2.o dicit grauiter
errasse, nam desiderijs & voluptatibus variis. Epist. 2. nos ôs aliquo conuersati sumus
in desiderijs carnis nostræ, faciendo voluntatem carnis & cogitationum.
Quare cum dicit Apostolus ibi se conuersatum fuisse sine querela,
sensus eius est, q more Judaico, bene vixisse in Lege, abstinuisse
ab actionibus manifestam Dñi vel proximi injuriam continentibus,
quales sunt periuria, homicidia, adulteria, et alia quæ Lex
prohibet.

Objicies 4.o Deus nihil præcipit hoc tempore impossibile, q de
fide est ex Conc. Trident. Sess. 6.a cap. 11. Ergo cum præcipiat
nobis seruare totam Legem nostram, ea qm a nobis seruari
per nam Christi.

Respdeo ita quendam argutator fuisse Pelagianos vt constat ex S. Aug.no retrunt argta
Cels.ij lib. de perfect. justitiæ cap. 2. Peccatum esse qd vitari pt. aut vitari non pt., si qd
vitari non pt., peccatum non esse, si qd vitari pt., Potuit homo sine peccato esse. —
Ad qd argtum Aug.nus Respdem.t Vitari posse peccatum si gra vitiata sanet.r
gra Ihu pr.d. Cd. n. Ee. e. 3. sic explicue Leant.am suam, cum videm.t claudum
qui Senari pt. recte vtiq; dicim.t debere hoc ista esse sine claudicatione: si dicat pt.
Ntr tamen eum vere continuo pt. sed cum fuerit ad perfectam sanatem
medicina adjuvante voluntate: hoc fit in interiori homine, qd ad gradum altiorem, tquam
ad eius claudicationem pertinet. S. thom. 1.a 2.æ q. 109 art. 4. ad 2.um Barrad. qd
illud qd possum.t cum auxilio D.ni non est impossibile sum illud sti-
mo.s ethice. qd per amicos possum.t aliqualiter possum.t a. C. ad 2. quibus hoc
pt. facere nisi a Deo moveat.r sed unum illud Joannis 15. Sine me nihil potestis
facere. Ab ideo cum d.r homo facere qd imperfecte est, hoc est impossibile homini, tamq; est
motus a Deo; et sic ceteras cur Conc. Trident. addit sed judando movet facere qd potest
et hoc qd non potest vt adjuvet vt possit.

Instabis auxilium illud non est in hoc sed dat.r a Deo misericordi quib.s
vult: ergo non hoc illud, non pot.t servare totam legem nec. adeoq; ad illam
non tenent.r

Respdeo aliqui neminem esse hominum cui non sit paratum de auxilium
necessarium ex p. Ab antecedente ad actionem, ad servandam totam legem, et vitanda
omnia peccata si velit

Certum est equidem posse singulos homines præmissa si velint, sed non om-
nes velle facere, cum ergo hoc velle sit ex gratia præveniente gratuitum ad ea præanda,
Quæritur a quo sit illud velle. an a Deo, an ab homine! esse ab homine
contendunt Pelagiani, sentiunt Catholici esse à Deo.

Non placet responsio hominis q.a negantis Aug.nus agnoscit auxilium
omnibus a Deo singulis hominib.s quo vti esse in homine vitare, quam Deus non
operatur.r Si agnoscisset, Catholicorum et Semipelagianus, illo
posset admisso, facile solvisset ora per evacuisset ad alias solvendas quæ hoc
pertinent. ex lib. 1. lib. de corrept. et gra ad Valent. de quib. infra,
Sum q.a etiam ea non est mens S. Thomæ 2.a 2.æ q. 2. a. 6. ad 1.um Sic in potestate
nobis esse dicat.r aliquid excluso auxilio gratiæ, sic ad multa tenet.r hoc, ad
quæ non pt. sine gratia pervenire, sicut ad diligendum Deum et proximum
salter ad credendum articulos fidei, sed tamen hoc pt. cum auxilio gratiæ, qd
quidem auxilium offerunt; dicentibus misericordiæ dat.r, quib. autem non dat.r,
juste hoc judicio denegat.r in pœnam peccati præcedentis originalis primi
vt Aug. dicit lib. de corrept. et gra. per quem dat.r homo distinctos tali auxilio

non praeturos, q. q. habere lib. 3. contra gentes c. 160. Qui ille qui est in peccato non habens hoc in potestate q. d. nisi vitet peccatum: habet tamen potestatem non vitare hoc vel illud peccatum, unde quemcunq; committit voluntarie committit dicta non immittit q. imputatur ad culpam. Praeterea cum cap. 159. dicatur esse in potestate libri arb. impedire vel non impedire dei gratiae notitiae ad bonum faciendum receptionem: atq; hinc fiet ut nisi impeditur peccatum ei qui non habet gratiam non sit illud vitandum, q. est libre illius gratiae receptionis potuit impedimentum. Cap. 161. ait, q. autem dictum est in potestate libri arb. esse ne impediretur gratiae praedictae fanctis his, quibus caeteris pro integra fuerit, si autem pro inordinatam praedictam dilectionem ad malum non sit ei in potestate eius nullum impedimentum gratiae praestare. Contra, Quamuis autem illi qui in peccato sunt vitare non possint per propriam potestatem, quin impedimentum gratiae praestare valeant, nisi auxilio gratiae praeveniantur. Tamen hoc eis imputatur ad culpam q. sic destituti a culpa praedicta in ea relinquuntur. Sicut ebrius abhominabile non excusatur, q. per ebrietatem committit, quam sua culpa praevisit.

Quare melius Respondeo nimium esse horum cui hoc nunc sit impossibile observatu, q. nemo est qui non habeat librum arb. q. non sit sanum vel penitus per gratiam Dei hoc sufficiat ad hoc ut dicantur mandata Dei esse hoc possibilia; non vero sufficit Arb. arb. humana Damonum; cum ut docet Aug. in resp. ad 7. obiectionem pelagianam, Multorum hominum talis est malitia, quales est Damonum, sed forsitan malor hoc dicitur q. damonis, q. hoc. etiam valde malis fuerit est, si Deus misereatur reconciliatus. Damonibus autem nulla est in aeternum venia concessa.

Neq; tamen sequitur eodem modo esse hoc Dei mandata possibilia, sed quaedam remotissime, non nullis minus remote, aliis denique proxime possibilia proxime illis qui per gratiam efficacem a Deo moventur valde ac fortiter ad actum. minus remote justis qui per talem gratiam non moventur, sed duplicitur, quibusdam magis, eis minimum qui per gratiam sufficientem, per quandam insuper actualia auxilia maiora movetur, quibusdam vero minus, eis videlicet qui gratia actuali minori movetur. remotissime demum constitutis in peccato mortali, et non moto per gratiam validam, cum hac tamen distinctione ut intra hunc gradum, minus sint possibilia infidelibus qui de Evangelio nihil unquam audierunt quam ijs qui incitantur ad gratiam per Evangelij fidem, magis autem peccatori quamvis sobrietissimo sed fideli, quam cuilibet infideli. Caeterum nemo est illorum cui non sint possibilia: q. nemo est illorum cui non sint possibilia, q. nemo est illorum cui non sit voluntas possibilis, ad finem per gratiam quem de hac Christi concedit Deus.

2.a Propositio. Homo in Statu naturæ lapsæ constitutus, non pt sine gra
situare totam legem naturæ, sic vt non grave, non faciendo id qd faciendum, seu
transgrediendo totam legem quo ad substiam considerata.

Prob: qa hæc præcepta collective sumpta non solum s. obseruatu difficilia
ratione rebellionis carnis inferioris adustus fugientium et tentationum, atq; impedimentum
extrinsecorum: sed etiam ratione efficax gratiæ eorum, vt sic collective sumptorum,
de facto homini inuadere, si tamen plura simul proponant tanquam
statui fragilitatis in quo est constitutus perarduum, plurib. simul intendere
negotiis, per vita vigilare pt quia illi necesse sit aliqn dormitare, nisi per gram
dei excitetur: eorum enim faciens sponso nequiit (Christus in parabola
de decem virginib.) dormitauerunt aut pdormierunt: adq; hæc est diuina s. th.
Thomæ 1.a 2.æ q. 109. art. 2. hic verbis, qa nam. hæc per peccatum non est
totaliter corrupta, vt sit et tota bona naturæ priut., potest ergo etiam
in statu naturæ corrupta, per virtutem sanæ naturæ aliqua bona agere, sed non
bonum sibi connaturale, itavt in nullo deficiat: sicut infirmus hoc pt mouere
motu hominis sani, nisi sanit. auxilio medicinæ.

Obij. Pt hoc alij; gra sanare singula legis naturæ præcepta quæ
ad substiam operis: Ergo pt ea collective.

Resp. negando conseq.am qa diuisis ad coniuncta non valet consequtia, et
tota collectio præceptorum seu spectatorum majoris vires requirit, quam ad eorum pcles
portim sumptum: sicut ad portandum simul lapidem asinum, maiores vires requiruntur
quam ad eorum pcles portim portandum. Apud os Theologos extat est neminem aliqn
speciali auxilio posse vitare ea præcepta venialia collective, cumstantia cuiusmodi præceptorum
non sic rerum ad ea seruanda distributiue, atq; eam minuant. libri arb. vires,
præsti alicuius obstruant per tentationes varias, auocat. a bono quod ad substiam faciendo:
ipsa denig; mobilitas naturalis illius non permittit vt in bono iste faciendo perseueret,
sed tedio affectus defatigatus deficiat, nisi per gram dei confirmet. in bono,
per ea qd diuersorum effici potentiorem et et habiliorem ad bonum per aliam
plurimorum repetitionem, quam s. hoc supponit esse in hoc vt actus iste
repetat per solam naturæ suæ vires. 2.o sic hoc habebit ad actus similes per
actuum repetitionem: At in hypothesi s. dissimiles tum ratione tentationum,
tum etiam imbecillitatis voluntatis, tedij circa in obtis istis, mobilitatis
naturalis, pt obtorum hic similium.

Instabis saltem non sufficiet. hoc ad aliqd præceptum committendum
contra legem naturæ, ac proinde non grauabit si gra non destituat.

Resp.eo. hoc argumentum soluendum esse ab oib. Theologis vbi de
præceptis venialib. 2.o non sufficiat. hoc in ista hypothesi ad aliqd præceptum

vagè duabaue peorfeſè, et non ad certum aliqd atq; determinatum finiq; nullum eſt peratum certum atq; determinatum, ad qd neceſſit.ᵗ, qd ſufficiè: ſic nauis eſt hoi nauis aliqua ad tranſfretandum, non tamen neceſſitat.ᵗ ad vſum istâ potius quam alia, ſic verum eſt hoem eſſe alicubi, non tamen verum eſt illum eſſe in certo ac determinato istoloco, ſic verum eſt vt ſcandala veniant dicit Chus dmus matt. 18. neceſſe eſt vt veniant scandala, verum tamen nemo in part.ᵗ neceſſitat.ᵗ ad scandalum faciendum. Vnde Chus, vtrum tamen vacilli per quem scandalum venit. S. Hyeronim. ad hunc locum q. vetio huc facit vt perſe fuae. Lege Anſelmum dialog. de lib. arb. c. 4. q. neceſſitas hic eſt ab intrinſeco p̄ protrudens ab intrinſeco impellens, et nonne eſt neceſſitas ab extrinſeco.

q. Propoſo.

Tertia Propoſitio, ad ſeruandam totam naturam ſui, ſic vt hoc non pereat, nota de gratia habituali. Prob.ᵗ 1. ex modo loquendi ſcripturae Pſalm. 1. compara eorum inſtituit Raual intr. juſtum et peccatorem in qua vbi dixit de juſto, et erit tanquam lignum qd plantatum eſt ſecus decurſus aquarum, qd fructum ſuum dabit in tempore ſuo, quod virtus ſtabilitas juſti in bonis operib.ᵘ exprimit.ᵗ, et continuo ſubjungit de peccatorib.ᵘ non ſic impij non ſic, ſed tanquam pulvis quem projicit.ᵗ a facie terrae. quib.ᵘ ſignificat qd quidam pulvis vento agitatus, in motu perpetuo eſt, ita peccatores continuis ſuis paſſionib.ᵘ incitati ſtrunt.ᵗ in malum. Pſalm. 34. Via illorum tenebroſum et lubricum, Angelus Dmni prosequens eos, ex quo loqui modo colligim.ᵘ neceſſe eſſe vt aliqdo abeant offendant et cadant precedo, beati qui perlabitur et in brebris ambulant Ecclesiaſtici 27. qui non ſit timore Dmni continuò ſic, citò corruit domus eius, Chus. 1. Petrum precauit Romaſalem, q̄ petra inſtabilis facta eſt. Ioan. 17. abſondi ab ea fecim mtam q̄ indignatus ſum et abiit retro in cordibus ſuis viâ. q̄ porro, Impij quaſi mare feruens, qd quieſcere non p̄t. et redundant fluctus eius in luctum.

Prob.ᵗ 2.ᵒ ex patrib.ᵘ Chryſoſtomo docente, qd quidam fracto gubernaculo non quo vult vadit, ſed quo tempeſtas impellit, ſta hoc gratia Dei distributus in praecipitia peccatorum deprit.ᵗ. Aug.ⁿᵘ lib. de ſpita et littera c. 26. et alibi. Gregorius 22. moralium c. 12. his verbis, Peccatum qd per poenitentiam non mox non dolet.ᵗ ſuo pondere ad aliud trahit.

Quarta propos. Grām habitualem in statu naturæ corruptæ, non esse dicimus gratiam actualem specialem ad standum totam naturæ legem, sic vt in eius obseruatione non praet.

Probat. 1° ex can. Carthaginensi sub Zozimo Pontifice a Patribus ad Bonifacium Papam Galliæ e.r. relatis, præparat. voluntas admonet vt boni aliquid agamus patronis instituendis fuerunt esse tanquam corda fidelium Deo. Item ex Arausic. c. 19. adjutorium nobis etiam renatis ac sanctis semper est implorandum vt ad finem bonum pervenire nisi in bono posse opere perdurare.

2° ex sum. sanctis. Innocent. 1° respicit ad can. carthag. adjutorio quotidiano nos egere nequimus non possumus? Hortamur sane bene viuim? præmonemur vt melius, sanctiusq; viuamus, seu grauiter sentiendo a bonis auertim? vt ad rectam redeam? viam, cuius auxilio plus egemus; Item ex Psal. a Dauide Justo dicente Deo, adjutor meus esto ne derelinquas me &c. Postea quamuis redam esse homo a peccatis illo paratus, tamen sciens esse iterum parato, ad reparandam fidei, gendum esse illum Deum vt illa corrigere, multa seruare, quotidiana præstat remedia quib? nisi emendati nitam? quotidianis viuere flagitiosissimum errore, certe est vt quo auxiliante viuim? ne iterum non adjuuante &c. Item Leone ad vltor orbis Deo, ne ergo impar sustinere, quo Dei non egeamus auxilio: in alio legit? actibus existendi nobis adjutor Deus tantum nobis orandus est. Superbum est vt quidquam sibi licere non præsumere &c.

3° ex patrib? Aug.ne passim lib. de gra Deus lib. arb. c. 6. Deus postquam attulit de verba cantici canticor. c. quæ est ista quæ ascendit dealbata mundum super fratrem suum. ait ego dealbata est nihil boni meruit? jam vero alba facta, bene ambulat sed si esset cum aqua dealbata est perseuerantia incumbat, vt per quam et ipso Jesus super quem ne humbi dealbata dixit discipulis suis sine me nihil potestis facere. Item ex aliis locis in quib? habet gratia ad singulos actus dat?. Item ex ijs in quib? inter dogmata Pelagij, refert? quod dicunt gratiam Dei, dtq; eius adjutorium non ad singulos actus dari, sed in lib. arb. esse, vtiam ego dtq; dicunt, sicuta lib. 106. p. 107.

Accedunt rationes, 1ª desumpta ex ore Salvatoris et benedictionis Jacob super Israel. Justi erunt parati Imm.r ad implorandum auxilium gratiæ pro se usus; Epi etiam secundum benedictionem maxime super justos: hæc autem non fuisset nisi ad implorand. auxilium qd non habet. Ergo auxilium. ecclæ 105. 107. et alibi passim, vide lib. de prædestinat. Sanctorum c. 7. si alia documenta non essent, erat dominus, nobis ad cæli gratiæ quam desiderium! sola sufficeret, qd nobis nihil relinquat. in qua Ipsum in ore gloriam.

2ª ex gratuum actionib. quas justi pro quolibet bono opere Deo debent agere.

3ª ex eorum cum singulorum bonorum corporum gloriam laudem justi debent Deo ad felicitatem prona sua voluntati.

4ª ex Scriptura justorum quem sæpe Deus permittit denegando gratiæ necessaria, sine qua non dicitur in massa perditionis deserti, sine etiam qd. vult illos in hac vita Dei notitiæ habere.

Objicies. habitualis gratia ad hoc datur ut possit bene operari et vitare peccata: Ergo supervacaneum est aliud auxilium. Confirmatur ex Conc. Carthag. can. 2. definiente gratiam qua justificamur. non solum valere ad peccatorum quæ commissa sunt sed etiam ad adjutorium ne committantur.

Respdeo habitualem gratiam dari ut hoc possit bene operari, cum solo determinet ad bene operandum: Ut autem se se determinet necessum esse gratiam actualem, per quam in statu naturæ lapsæ fiat hujusmodi determinatio. quare præter gratiam habitualem requiritur gratia actualis. Confirmatur. non habitus inclinans ad agendum cum volam? Ergo suppono Deum, qd ab hoc sano, ut se Deo donec in infirmo, ad confirmationem Deo 1. per gratiam justificantis eo modo intelligi gratiam de facto Deo consentientis, seu meam Deo consentire illam, et non excitantis hoc recipientis, seu beneficium qd. recipio hoc a Deo. 2. etiam intelligatur. Respdeo per gratiam justificantis non intelligi hic solam gratiam justificantem formaliter, sed efficaciam, tandem modo justificet sive disponendo, sive perficiendo. 3ª Si intelligatur sola justificans formaliter. Deus eam valere ut peccata non committantur remote non proxime.

Objicies 2. ex nra propone sequitur justificatum non habere maiorem virtutem ad servandam nam. legem quam peccatorem, qd absurdum.

Respdeo negando sequelam qa. justificatus magis proxime potest illam servare quam peccator, propterea nemo nisi justificatus illam integram servat. Habet ergo gratia justificans, habitus, ad quos dam actus actualia per quos vita hæc nam. qui observatur si corrupta maxime non revivat.

Articulus 7.

Sint nō aliqua præcepta quæ etiam per Dei gr̃am impleri non possūt in hac vita

Asserunt Lutherani et Calvinistæ vt obseruauim⁹ p⁹ disputatione.

Negamus. p⁹i⁹ ex scripturis, Deut. 30. mandatum hoc q̃ ego præcipio tibi hodie non supra te est, neq; procul positum, sed iuxta te est sermo valde in ore tuo et in corde tuo vt facias illum. Psalm. eandem possibilitatem declarans exponens in quo se fecta, subsequit, Elege ergo vitam vt viuas et diligas Dnm̃ D. tuum et obedias voci eius; Locum hunc refert Aplius tom. 10 vbi disputat de fructibus quæ ex fide: Psalm. 118. Quam mandatorum tuorum inuestigauit cum dilatasti cor meum. Psalm. Custodiui ea mea testimonia tua et dilexi ea vehementer. Seruauit mandata tua et testimonia tua, Ezechiæ 18 Statum meum quem in medio vri faciam vt in præceptis meis ambulet: et custodiui mea audacter. Quæst. 11. Actus dicit, Iugum meum suaue est et onus meum leue: Item 4. Reg. 20. Ezechias ait, Ea q̃ placitum est Deo fecisse: Item habet⁹ de Solia cap. 23. de parentib⁹ l. Quamuis baptizata sum⁹ &c. Et aliis innumeris passim in scriptura.

Prob⁹ 2°. ex conc. Arausicano can. 25. Trident. Sess. 6ª cap. 11. Sup. citatis vbi de libello Pelagij; quib⁹ adjungend. esse videt⁹ conc. carthag. can. 3. definiens gratiam valere ad adjutorium vt peccatū non committ⁹ can. 4°. per gratiam nobis præstare vt q̃ faciendum cognouim⁹ etiam facere delegam⁹ atq; valeam⁹.

Prob⁹ 3°. ex Rom. pontifex⁹. Zosimo epistola ad Episcopos Galliæ cap. 10. amplectent⁹ hæc verba concil. Carthag. 1. quam certa fides Catholica. Leone magno sermone 5°. de Epiphania can. 3°. facile cum præcepta q̃ viriliter in affectum q̃ precis gratia præbet auxilium. Obedientia mollit imperium. Serm. 6. de quadragesima cap. 7. Siquid impossibile aut arduum in nris mandatorum effectib⁹ exigit⁹ non in se remanere, sed ad nos debere recurrat qui ideo dat præcepta vt exhibe desiderium q̃ petit auxilium. Felice 4°. Bonifacio 2°. Sixto canonem arausi. Gregorio magno homilia 17. in Ezechielem &c.

Prob⁹ 4°. ex Ss. patrib⁹. Basilio homilia in illud Moysis Attende tibi, Dicente impium esse asserere præcepta Scripturæ impossibilia obseruatu. Chrysostomo homilia 78. et 79. in matt. 2ª et 3ª in primam ad Corinth. serm. 2. in epistolam ad philipp. in moralij digressione, et maxime homilia 4ª. de pœnit. hæc nobis nequaquam Deum iniquum crearet, haud mandaret impossibilia, multi enim sapere præcepta. Hieronimo ad cap. 5. matth. Sicut Deum non impossibilia præcepisse, sic perfecte, Item lib. 3. contra pelagianos cap. 1. Calcentio de fide ad Petrum cap. 32 pronunciant Dnam etiam catholicam fidei esse Dnm̃ Beda ad cap. 1. Joann. ad cap. 5. priorem epistolam, et contra Juleanum lib. 1. in cantica cap. 6. hæc verba, q̃ dicit Deum non impossibilia alicui præcepisse,

q̃ iustus es; orem̃ p̃fectè dicit si ad eius respicit auxiliu eis catholica vox supplicat: Deus mo in lenitas mandatorum horum: h̃ Do vitiõ animi sui hõis, refellit eum recidiua eiusdem iusti conditoris sent.ã: sine me nihil potestis facere.

Quia vrò maxime gloriant.r aug.nus hæreticis nris, ostendend. est neminem tam fortiter illos condemnauisse quam s. aug.nus, epta 144 scribit: Lex dando, et iubendo q̃d sine gra.a impõbis non sit, hoi ostrat suam infirmitatem vt quæ demonstrata infirmitas saluatorem q̃rat à quo sanata valeat posse q̃d infirma non posse, Lex igit.r adducit ad fidem, fides impetrat spm̃ largiorem, diffundit spūs charitatem, impõbe charitas legem. Lib. de spū & lra cap. 9. Gratia nra ostendit.r infirma p̃ legem, vt sanet gra.a voluntatem, sanata voluntate impleat legem, non constituta sub lege nec indigens lege, lib. de nat. & gra.a cap. 48.o non iubet.r Deus impossibilia iubet, sed iubendo monet & facere q̃d possis petere q̃d non possis. Cap. 69. eo ipso quo fermissime credit.r Deum ipsum iustum & bonum, impossibilia non potuisse præcipere, hinc admonem.r vt in facilib.ꝫ quid agam.r & in difficilioribꝫ quid petam.r?, Lib. de gra. & lib. arb. cap. 16. magnum aliquid Pelagiani se scire putant q̃do dicunt non subtrahi Deus q̃d fieri non possit ab homine fieri! quis hoc nescit. Sed ideo iubet aliqua quæ non possumus! vt noverimus! quid ab illo petere debeamus! quod scilicet, certum est non mandata frustra si volumus sed ꝺ. præparat.r voluntas a Domino, ab illo petendum est vt tantum velimus! quum subsequi vt volendo faciamus! & cap. 69.o qui ergo vult posse mandatum Dñi non ꝺ. jam q̃dem hãc voluntatem bonam sed adhuc parvam sinualedam, debite autem cum magnam habuisse et robustam. Sine verbo nihilo sæpe frequentius, apud aug.num quam q̃d alia sunt bona amanti, facilia charitati, q̃d charitas legem impõbe.

Neque verendũ q̃d aduersarij nobis opponant aug.num hoc quod dixit de diligendo Deo, sine quo nullum omnino manet mortalis vita bene recteq̃ seruare possumus!, non impõbm.! in via, sed q̃d possit tantum impõbis in patria vt patet ex lib. de spū & lra cap. vlt. de correctione iusti cap. 9.o Saluis, cuius hoc dicti hanc esse gratiam, q̃d sine q̃a hic viuimus manet semper in nobis concupiscẽtia carnis, semper militans aduersus spūm, quæ proinde efficiat vt hoc non diligat Deum ex oi.i cõa sua vitiõ., non est inquam q̃d hoc opponant, quum sensus aug.ni planè alius sit a præmissorum, non negat aug.nus q̃d hoiẽs violatores impletæ legem p̃ gratiã pro vrò delictis verbis affirmat locis ame citatis: non negat hoiẽ posse per gratiam

pter gr̃am que lex precipit, sed dicit tum q̃ hic non amat.r Deus eo ꝯ amore perfectissimo, quo amabit.r in patria; . Haereticis visum diuine concupisc.ie esse peccatum, licet non ei consentiat.r sed q̃ nullum sit a nobis opus nisi pcham.r concupiscentie resist.ens q̃ deo nullum fieri opus q̃ non sit peccaminosum. Aug.nus e contra censet q̃ concupiscentia cui non consentit.r non sit peccatum; adiũg; ex hac parte diuie non nocere opus esse peccaminosum. Haretici diuine q̃ ad hoc vt hoc impleat preceptum dilectionis, necesse est non insurgat concupiscentia. Aug.nus e contra dicit, q̃ etiam insurgentē concupiscie.a contra rationem, non desinit hoc legem Dei adimplere — & q̃ debitis ferie dicta non preludit nocte talis rebellionis extinctionem.

Quod enim Aug.no concupiscē.a cui non resistit.r non sit peccatum fatetur, — Prob. Lib. 1.o ad Bonef. cap. 13. hoc etiam si vocat.r peccatum, non vtique q̃ peccatum est sed q̃ peccato facta est sic vocat.r sicut scriptura manus cuiusq; d.r q̃ manus eam fecit. lib. de peccato orig. cap. 11. Delectatio vitiosa si non consentit.r nullius pcti reatum contrahit.r Lib. 1.o de nuptiis cap. 23. Concupiscē.a non est peccatum in regenitis q̃a illi ad illicita opa non consentit.r sed modo quodam loquendi peccatum vocat.r q̃ peccato facta est, et peccatum si vitiose fuit, idem — hic cap. sexto, lib. 2.o contra Julianum cap. 9. non comodo appellat.r peccatum quo fuit reum: sed q̃ sit reatu p̃.t noxis solutum, et q̃ reluctando nos — trahere nitit.r ad reatum nisi adjuuet nos gr̃a. cap. sexto. Ostium ad nos attinet sine peccato semper clamemus dicat.r hoc malum, si ei nunquam consentiamus ad malum.

Quod etiam aug.no dilectionis Dei preceptum impleat.r in hac vita, etiam si non sit tam perfectionis amor iste Dei q̃to futurus est in patria. Prob.r ex lib. 2.o contra Julianum cap. 26. bona egritudo tam perficiat.r q̃do ita spiritui caro consentire vt aduersus eum etiam ipsa non concupiscat. hoc enim volum.s eum perfectionem iustitie non concupiscim.s sed q̃. id perficere in ista corruptibili carne non possum.s Deo dicit ad Rom. Velle adjacet mihi, perficere autem bonum non inuenio, non ait facere, sed perficere bonum: q̃. facere bonum est pot concupiscē.a non ire: perficere autem bonum est non concupiscere, & lib. de perfect. just. cap. 11. Justo adjacet velle, sed perficere bonum non adjacet, non facere bonum non adjacet, sed perficere, nam in eo q̃ non consentit ire bonum facit; & in eo q̃ petit sibi dimitti debita sua de voluntate dicit q̃ dimittit etiam ipse debitoribus suis, et orat vt non intret.r in tentationem, sed liberet.r a malo, bonum facit, & in eo q̃ odit concupiscē.am suam, eleemosinas facere non cessat, bonum facit: & in eo q̃ illi qui in eum peccat, ignoscit bonum facit; ei tamen perficere bonum non adjacet q̃ tunc sit q̃do illa concupiscē. quam habitat in membris eius, nullo modo, sed et lib. de nat. & gr̃a cap. 62. facere est eum intrinsecus concupiscē.a malo —

interna conflictaõne pugnare: Porro autem esse eum aduersarium non dubito, cum qui pugnat, ut ad hunc perueniat. Quidquid aliquo prouehitur, etiam si non stetit. qui autem non hoc aduersarium plena pace

Ex quib. facile intelligit. quomodo diligim. Deum sup omnia in hac vita, & tamen non tam perfectè quam desim. illum diligere in patria. Sic diligim. ex tota aia in via qa. Deum uidemus; alitr rei profectum. et ad eund. ita ordinam. licet non ista ut non possit intrinsecus ac perfectius; diligim. in patria perfectius qa. ita uisio nra ad ois ad cuius dilectionem. intendemus. vt nequidquam futurum sit qd eiusmodi dilectioni resistat, nec possibilis sit futura fortior. Hoc autem perfectissima dilectio nunc propter. nobis nunquam obligans prosequitur gratis ad obseruationem sibi grauato, sed tquam finis ad quem coronat, intendo et properare aliquo debeam? sic in futuro seculo. quare ergo postquam isto tempore nullam sequi cupiditatem p intendere ad scopum in quo posita nra vita totam affectui sum. charitatem, sed non amplius nunc istam assequi charitatem.

Idem dicend. est iuxta Aug. primum de præcepto isto non coneupisces vt scribit ex lib. 1. de nuptiis cap. 29. Hactenus, ad hoc dicit. Lex non coneupisces, vt nos in hoc morbo iacere, ignorantiæ, medicinam gratiæ quæramus; et in eo præcepto sitemus a quib. debeam. in hac mortalitate profitendo coronari, et quæ possit a nobis in illa immortalitate beatissima præstari, nihil enim adhuc perficiendum esse, nunquam iubendum foret.

Art. 8.

Vtrum Gratia sit nëia ad faciendum id quod ad salutem conducit.

Pars affirmans est de fide contra pelagianos Semipelagianos.

Probata iam fuit a nobis de pritio fidei contra pelagianos, et de tota fide, ex qua ora esse etiam contra priores. sed Rex ecclesiæ deuotis summorum pontificum, statutis sone. pauthoritatib. SS. pp. maximeq; aug. dicta, eandem veritatem confirmatam

Addendum igit. nobis tum. qd scripturæ non distincte dicunt principium, profectum, & consummationem cuiuslibet boni operis esse a gratia. Psalm. 118. Bonj, nunc capi: hoc mutato dextra excelsi. philipp. 1. qui cepit in vobis opus bonum, perficiet vsq; in diem Chri Jesu, Cap. 2. Deus est qui operat. in nobis velle & perficere pro bona voluntate; psalm. 16. perfice gressus meos in semitis tuis; psalm 67. confirma hoc Deus, qd operatus es in nobis: iacobi 1. oe datum optimum, & oe donum perfectum de sursum est descendens a patre luminum: qd etiam 1. patres decembrum ante

ante pelagium exortum, Cyprianus, Hylarius, Ambrosius, Chrisostomus, et alij ab aug^no laudati.

2° qd hoc non p^t sic ipsum ad gr̃am preparare sine gr̃a, sed de hoc infra ubi de causis gr̃ae.

Art. 9us

Utrum homo possit resurgere a peccato sine auxilio gr̃ae.

Nostra propositio est negans. / Prob. 1. ex scripturis, Psalm. 40. sana aiam meam q^t peccaui tibi, quam frustra id petret^r a Deo, si in sua potestate situm esset. p^t. et qui cum glossa explicat illud psalmi: Ephes vadens et non rediens; de hoc se solo in peccatum incidente, sed qui sine gr̃a non p^t a peccato redire, et redire ad eum bonum unde discessit ejo peccando; Addunt etiam illud Proverb 2°. de muliere aliena, eius qui ingredient^r ad eam non reuertent^r nec apprehendent semitas vitae, hoc est vt explicant non reuertent^r pr̃ solas sua nuda vires a peccato, quas ipsa virtl^r apprehendere semitas vitae. Hieremiae 2°. Si lauaueris te nitro et multiplicaueris tibi herba borith maculata es in iniquitate tua coram me. Item cap. 30. Insanabilis fractura tua, dolor tuus nauus. Item Rom. 3°. oes dicunt^r peccasse, et egere gloria Dei: qd falsum esset si quis resurgere posset a peccato sine gr̃a; Item iustificati gratis per gr̃am ipsius, nam non iustificant^r qui per solas vires suas nudas a peccato resurgere p^t, vnde in loco gloriat^r Item ex illo Gallat. 2°. Si per legem iustitia: Ergo christus gratis mortuus est: quam falsum dicitis si per nãam iustitia peccati remissio: Ergo Christ^s gratis mortuus est.

2. ex conciliis quae supponunt gr̃am esse necessariam vt peccata dimittant^r quam gr̃am remissionis peccatorum non negabat ipse pelagius vt constat in c^a disputasse Lego canon. 3um Conc. Carthag. Conciliorum 6° accep. can. 14. his verbis reuocetam a pelagio nullus missus de gr̃a eius; miseria obstat^r nisi qui Dei mia preuenit^r B. can. 19. Cum sine gr̃a Dei salutem non possit custodire quam accepit, quodo sine gr̃a Dei potest separare qd prodest, atq; hinc est qd aug^nus epla 106. scribit pelagium catholicum fatebi sum gratiam gr̃am Dei veniam petentib^s dari, non pro meritis eorum quodquam ipsam petendi donum Dei esse dicit ecclesiam eius de quibusdam, ne forte det illis Deus petendi.

Q° ex sanctis pontificib^s Innocent. in rescripto ad Concil. Carthag. Libros quos ex hb. propriis dam suis inconsultis Vtat^r donis Cadens in pena peccatis profunda desertus est vt nihil quidam exinde surgere posset fortis, sua; in etiam libertate destructus ruina iacuisse oppressus, nisi eum quo Dei gr̃a sua reuocasset adiutrix dr.

Authoritatis S^tum omitto cum res à nemine sit controuersa.

Rationem S. Thomae subjunge, Cum (inq.) peccatum transeat actu, remanet

reatu, non est idem resurgere a peccato, ⁊ surgere ab actu peccati, sed resurgere a peccato est reparare hoim ad ea quæ peccando amisit, Inuuitie autem homo triplex detrimentum peccando sive maculam, corruptionem naalis boni, & reatum pœnæ. maculam inuuitie in ostum privat. decore gratiæ & deformitate peccati. Bonum autem naæ corrumpit. in ostum nua hóis ordinat. voltat hóis Deo non subtta. Hoc enim ordine sublato conseq. est ⁊ tota nua hóis peccantis inordinata remaneat. Reatus vero pœnæ est per quem hoc peccando mortaliter meret. damnationem æternam: Manifestum est autem de singulis horum trium q̄ non possit reparari nisi per Deum, Cum enim decor gratiæ provenit ex illustratione diuini numinis, non pt. talis decor in anima reparari nisi Deo denuo illustrante, ⁊ ideo requisit. habituale donum q̄ est gratia liberum: Similiter ordo naæ reparari non pt. ut per voltas hóis Deo subijciat. nisi eo voltatem hóis inducente ut dictum est, Similiter etiam reatus pœnæ æternæ remitti non pt. à Deo in quem est offensa commissa, et qui est hoium judex, & ideo requisit. auxilium gratiæ ad hoc q̄ hoc a peccato resurgat, et ostum ad habituale donum p ostum ad patriarum Dei visionem.

Articulus 10.us

Utrum homo sine gratia possit non peccare

Peccatum duplex, mortale et veniale. Quam Dei esse veram ut hoc non pot mortalis satis constare ex predictis: art. 6. vbi ostendim. ad seruandam totam naæ legem veram esse hoi gratiæ gratum liberum, actuale d. gratiæ auxilium, quare contrauria tota hoc instituit. de peccato originali veniali.

Peccata venialia sumitur dupliciter, vel collective ⁊ distributive. Potest etiam dici q̄ ea quia vitant. vel per breue tempus ⁊ per totam vitam aut saltem per longum tempus.

Ar deniq; gratia triplex distinguenda est in præsenti negotio, 1a. iustificans cum actualib. quæ de lege ordinaria concedunt. adultis iustificatis adultis. 2a. iustificans cum quibusdam maioribus actualib. quæ non soli iustificatis concedunt. ar alicui. 3a deniq; iustificans cum aliquib. actualib. quæ tum raro concedunt. ut rei reputabit. numero dcr. quoq; Idcirco privilegium nuncupant.

Certum est i. apud ors hoim non posse vitare ōia peccata venialia collective

sumpta nisi sit iustus. Ratio est q. non minor requirit. grā ad vitanda oia venialia quam requirit. ad vitanda oia mortalia collective sumpta. Cumq; hec vita nasc non possit stare sine grā stabiente, ergo p. hoc sine ead grā vitare oia venialia peccata collective sumpta.

Certum est 2°. nullum esse peccatum veniale distributive sumptum qd non possit a iusto vitari. Ratio est q. si nullum est mortale distributive sumptum qd hoc iustus non possit vitare, quanto magis veniale nullum erit qd distributive sumptum non possit vitari.

Certum est 3°. oia peccata venialia collective sumpta a iusto quolibet posse vitari in quum nimirum Deus iusto dare p. eam grām necessariam vt illa collective sumpta euitet, et hoc sensu verum esse qd quilibet iustus possit vitare illa collective sumpta. Diuina est s. Aug. qui lib. 2°. de peccatorum meritis cap. 6. sta loquens, nam quis dicere esse posse hominem in hac vita sine peccato, non est ei contrarie in hac vita obsistendum si enim esse posse negauerimus de hoc libro arb. qui hoc volendo appetit de Dei virtute, et eum qui hoc adjuuando efficit, derogauimus. Contra hanc quaerat. Vtrum hoc sine peccato possit esse in hac vita, certissimi esse per dei gratiam. Librorum meos arb. Non dubitare non possum? ergo Cum aliquid impossibile hoc fieri posse, non Deum ad opitulandum p adjuuandum quo fiat qd iubet impossibile aliquid esse ac proinde vt hoc si velit esse sine peccato adjutes a Deo. p. deniq; cap. 18. lib. de gratia Xti possit homo in hac vita esse sine peccato negandum non est si hoc velit Deus apud quem oia possibilia.

Sed Quaerit. 1°. Vtrum fuerit, aut sit quispiam qui sine vllo omo peccato vitaverit? 2°. vide si vt hoc nullus viuat sine peccato, cum ex dictis non possit hoc esse sine oi peccato, seu vitare oia peccata venialia collective sumpta? Aug. meo Loco citato: Alia quaestio est Vtrum esse possit, alia Vtrum sit, alia si non est, cur non possit esse, cur non sit. Rationem 1ae quaestionis ex duob. modis agitandis reddit s. Aug. cap. 1°. lib. de spiritu et littera cum maxime (cui libros 3. de peccatorum meritis dirigebat) commodo qd scripserat neminem in hac vita eam justitiam seu sanctitatem fuisse asseuerem vt carentem omni peccato vitam duxerit, et deducturus sit, dixisse in lib. 2°. fieri posse vt sit hoc sine peccato si voluntas eius non desit, ope d. adjuuante; obligatus hinc componere librum de spiritu et littera et inserere propriis defensionem: sic vero ille locus citatus absurdum hi videtur dici aliq. fieri posse cuius defectu exemplum, cum sine eo non dubito nunquam esse factum vt per foramen acus camelus transiret; Etenim ille hoc quoq; dixit esse Deo possibile; Legerat enim duodecim millia legionum angelorum pro Xto non pugnasse potuisse, non tamen factum. Legerat fieri potuisse vt semel gentis exterminantur a manu quae debat. filius Israel: Decuerat tamen

ꝺ paulatim fieri voluisse: et alia postmodum ꝓfecisse quæ fieri potuisse fatemur. At eorum tamen exempla ꝺ facto sine ꝓfecto negligamus.

Prima sit Propositio

Excepto Christo dñ.no Re Beatiss.a cuius matre, nullus horum ad dcam justitiæ perfectionem aut venit, aut venturus est, vt sine omni peccato vitam duxerit. Hæc est Catholica fides contra Pelagianos: q.d aug.nus expresse lib. 2.o de peccat. merit. cap. 7.o Orbis istis, si quæratur, Utrum fuerit esse non credo.

Prob.r 1.o ex scripturis 3. Regum 8. Non est homo qui non peccet. — Psalm. 31. Dixi confitebor adversum me injustitiam meam dñno, Tu remisisti impietatem peccati mei: Pro hac oratione ad te dirigis S. in tempore opportuno. Eaque loco nostram ꝓpositionem infert aug.nus cap. Hæc vobis: Non ergo dirigatur, sed dirigis S.tus: Psalm. 142. Non intres in judicium cum servo tuo quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens: Unde S. aug.nus ibidem Et ideo nemo fidei opponere quæ super exaltat judicio Dei, Prov. 18. Justus prior est accusator sui, unde S. aug. Justior cum in sermonis exordio accusator sui est, non stultus; mentitur Eccles. 7.o Non est homo justus in terra, qui faciat bonum et non peccet: matt. 6. dimitte nobis debita nostra, quæ non esse debitam omnium justorum. Unde aug. lib. de nupt. et concup. cap. 35. Eorum attendite cum sit acutissimus (Pelagius) non frustra etiam justos mortales dicere dimitte nobis debita nostra Pr Omnium, Et cum eam orationem docendo explicuisse, veracissime subdidisse si enim dimiseritis hominibus peccata eorum dimittet vobis pater vester peccata vestra: Pr hoc omni cotidianum spirituale ꝺ nemo ꝺ in terram Deum in altare cordis ꝺ sursum tolle ad nostrum, Imperf. etiamsi non dicat verbis sine peccato vivere, sine peccato dum subinde vincit debet. ꝺ subinde ignorantiæ vel infirmitate committit. 1. Joann. 1.o Si dixerimus ꝺ peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, et veritas in nobis non est. Aug.nus cap. 9. lib. 2.o de peccatorum merit: Unde in eund. apti apocalypsis illa centum ꝺ quadraginta quatuor millia Dum quibus cum mulieribus non coinquinati sunt, Virgines enim permanserunt Et non est inventum in ore eorum mendacium ꝺ Deo irreprehensibiles ꝺ. ꝺ se esse veraciter reprehenderunt, Sed eo non sic inventum in ore eorum mendacium ꝺ si dixerint se peccatum non habere seipsos decipere et veritatem in eis non esse. Nec obstat ꝺ ibid. Joannes dicat qui natus est ex Deo non peccat, ꝺ non ꝺ peccare: ꝺ semen ejus in ipso manet: nam Ut optime docet S. aug. ibi Utrum, Verum eb, ꝺ cum in ꝺ eum non sumus adhuc perfecti filii Dei facti, sed erecti in re ꝺ erecti in spe, ex proinde quia parti sumus adhuc in spe, et nondum in re peccamus. Q.m etiam in ipsum

ex ipso quo sum? inte sum? sine peccato, Sub hac consideratione cum peccato esse non possum? Similit. simus filij Dei ex ipso quo esse incipiem? in novitate spiritus Et renovati in posteriorem hominem, quae renovatio incipit a remissione eium praeteorum, sed in non statim ac peccata remittuntur tota substantia abstumpta est totus ex; interior homo renovatur est; sed vt dr 2. corinth. 4. interior renovatur de die in diem, non quidem absumpta substantia Et renovatur homo interior, nisi quo. ais anima a corpore vita vinculis soluta Quare qua parte homo est ad hoc inveterata, peccatum hoc; et qua parte est renovatus, non peccat, imo nec peccato qd.

non est qd Respondeant Pelagiani iustos patres se esse in peccatis, ea humilitatis, nam vt ait S. aug. lib. de nat. et grat. cap. 34. Postea addidit Et veritas in nobis non est Cum fortasse tales esse nos debemus non ipsos seduxim? Quis audeat quodam vitato posse, ideo nos ipsos decipimus, qd etiam de vero bono qui se laudat extollat addendo itaq; Et veritas non est in nobis, manifestè ostendit se non verum non esse si dixerim? qd peccatum non habem? ne humilitas constituta in parte salutis perdat praemium veritatis.

Et Job etiam ex ore S. aug. lib. 2. de peccatorum meritis cap. 10. si aliquis hanc vitam sine peccato duxisse, maxime noe, Daniel, et Job, nam non fuisse ex quam scriptura Dei tam magnum iustitiae perhibet testimonium quem tales testis de quibus Ezechielis 14 si fuerint tres viri isti in medio eius noe, Daniel, et Job, ipsi iustitia sua liberabunt animas suas: Atque ita tres isti non fuerunt sine peccato. sed ebrietas noe nam supra legim? geneseos 9. fuisse aliquo ebrium, quamvis alibi vt fuerit ebriosus. Daniel vero post orationem quam fecit, de ipso dicit Danielis 9. memoratum se confiteri peccata mea et peccata populi mei Israel, qd verbis exclusit et ejusmodi Pelagianorum dicentium iustos non confiteri propria sed peccata, sed tum imprudentiorum ipsos eum vnum corpus efficiunt, quam ibi loquitur distinctè de suis pro populi peccatis; Job denique se ipsum peccatorem esse fatetur cap. 9. 13. 14. 16. 20. et 30. vide eumcap. 10. Scitu Dei illud testimonium ipsi perhibuisse qd in oib. his non peccasset, labiis suis: Postea tamen in S. aug. nec Cum ei loquentur increpans locutus est, sine ipse Job postea dicens cap. 42. quod audiens ego videor monitus emendationes Dei audiens? Nemo autem iustè increpatur nisi in quo est aliquid increpatione dignum. Quod autem dr. ibidem nullius ei esse similis scripturam, sine querela, iustus, verus, Dei cultor, abstinens se ab omni opere malo: non intrat in comparationem hominum qui dr. intrita, Laudatur quam illis excellens ipsum, Ad non tamen sine ullo peccato.

non est qd opponant Pelagiani de Zacharia et Elizabeth eius uxore scriptum esse Luae 1. qd irent iusti ambo coram Deo, incedentes in oib. mandatis et iustificationib. domini sine querela, nam vt ait S. aug. nec lib. 2. de peccat. meritis cap. 13. nihil aliud habent hoc loco nisi amendati iustitia fuisse Zachariam in principib. sacerdotum ad offerenda nostris templi sacrificia pertinentia, nam delictorum ejus contra solum Christum esse principem sacerdotum qui non habeat necessitatem pro suis peccatis offerre sacrificium, nihil autem hoc eloquio contrarij dicit nisi qd contenditur hic verbis quae de Christo apostolus ad Hebraeos dr. scribens deum se Deum justitiam quae ex lege est fuisse, sine querela, qui in eadem essa-

scribit se iustitiam istam existimasse non solum detrimenta, verum etiam stercora in comparatione eius quae est ex fide, et ingenue profitet se non esse perfectum, se non fuisse profectum consecutum, q. inquit quidquid in eis exactissimis non erat ad hoc similatum; ideo dixit Ambr. Vide Gl. de gratia Christi cap. 48.

Sed videtur posse ex concil. Carthaginensi can. 7. pro. Vbi anathemat. struunt. qui dicunt in oratione Dimitte nobis debita nostra, non propterea quia non sit exigenda petitio nostra, sed pro aliis qui sunt in suo posse peccatores dicit: non mentiatur sed humiliter. Item ex conc. Trident. sess. 6. cap. 11. dicitur in hac mortali vita, quemcunque Sti Augustini in ecclesia per fidem ac quae etiam venialia dicunt. posita quoque causa, Can. 23. Anathema pronunciantes qui dixerit posse in tota vita peccata omnia etiam venialia vitare nisi ex speciali Dei privilegio, adde concil. Carthaginens. 6. milevitanum, cyprianum ad innocent. extensa innocent.

Probatur etiam ex S. P. dogmatibus Pelagii detestantis. maxime vero B. Cyprianus Gl. 2. adversus pelagianos Dauid. tam Dei civitatis quam Gl. de perfectione iustitiae.

Accedit Ratio, nam non est hoc ordo sensualitati motus ex cuius corruptione procedunt venialia procedere reprimere, partim quia dum vult resistere nititur, sepe contingit alias, partim etiam quia non est ita vigil, ut illam non impediat actum, cito quem oportet reprimat.

Excipiendus est autem ab hac lege Christus omnes homines Deus, in cuius, inquit Aug. Gl. 2. de praedestinatorum meritis cap. 11. non fuit divinitas, sed non in anima, non in carne vllam potuit esse peccatum, idem dicit Gl. de corrept. et gratia cap. 11. Gl. de praedestin. Sanct. cap. 15. et Enchiridii cap. 42, quam impeccabilitatem ei dare conuenire exercitio ille hoc verbo in vnitatem personae assumptus est sed de hoc plura tractatu de incarnatione.

Excipienda est Beatissima Virgo Dominica Dei mater, de qua dicendum est ex hoc quod ex hoc quia in sacra Ecclesia mens concil. Trident. can. mox citato, quicquid tandem Concilio obloquatur Calvinus in antidoto concil. istius loci: de speciali virginis mariae privilegio cum celebre diploma protabrine eiusdem qui iactant Aug. Gl. de nat. et gratia cap. 36. excepta S. Virgine maria, de qua propter honorem domini nullam prorsus cum de peccatis agitur habere volo quaestionem: vide etiam Sum. quid ei plus gratiae collatum fuerit ad vincendum ex omni parte peccatum quae conceptio ac partus mariae cum quem constat nullum habuisse peccatum. Accedit ratio. SS. Patres ideo virginitatem eius perpetuam commendauerunt non modo quia doctrina ab Apostolis ad sua vsque tempora pertinerat, sed etiam quia indecens esse putarunt vt alius forte corpus eius violaret: atqui longe est indecentius animam eius peccato, quam corpus alterius forte contaminari, Lege S. Thom. 3. parte q. 27. art. 4.

Sed ea sola est ab hac lege ex hoc quia excipienda, quam S. Aug. addit; hac ergo virgine excepta, si de illo quo stas cum hic viuitur congregare possemus omnes Pelagianos vtrum essent sine peccato: quid fuisse responsuros putamus? non ne vna voce clamassent, si diuitum quod peccatum non habemus. Gl.

Et certe scripturae et concilia qualiter loquuntur de oibus nisi est auctoritas vel ratio, de ea ipsis testimonium S. Iacobi et Ioannis asserit, dicens si quis ab oi culpa

venali etiam post contritionem fuisse immunes; de quo tamen verum est illud S. Thomæ Octavæ 4. in eglam ad Rom. qd S. cibi alias S. præbendi.

Nec obstat qd dicitur de S. Joanne Baptista [illegible] canae
ne Herodi saltem maculato vitam famine posset
sonuerunt esse eo fine ipsum binis sub annis deserticum statuisse, vt ne cuiq; quam
occasione vitam suam macularet; utramvero id fuerit tota vita confectus
eiusdem nunquam cogitatione cuiusvis praecautae, ibi non d.; si tamen aliquis contradixerit
cum Aug. lib. de gestione pelt. cap. vltimo, sed ego sententiam de eo: quorum iniquitatem
forsitan sint non audeo reprehendere, quanquam nec defendere valeam.

Nec deinde authorem lib. quaestionum vtriusq; et novi testamenti apud Augustinum scribere
Beatissimam virginem in mente Christi Domini stupore quodam dubitauisse; dubitasse autem
de fide est peccatum. Item qd Chrisostomus homilia 45. in matheum ad haec
verba eius matris tuae, ait: manifestum est qd solum exinanita gloria id faciebat;
homilia 20 in joann. ad haec eius verba, Quem non hinc ait qd nobis illis
ponere gratiam scripsam clariorem facere per filium potuisse quid humanum patiebatur
gradum potuit eius dicentis manifesta tristitiam mundo. Nec inquiam haec dicas
num q. spectat ad 1um gratis quam q. libri non est Aug. sed alicuius antiquioris
Hebraeorum resipere q. cum S. Thom. Dubium istud non esse infidelitatis sed
admirationis et dissertionis, in vna scilicet parte scibat probe quis esset ille
qui patrem coelestinonio Angeli, confessione et miraculis quae patrauerat
in altera vero parte abundebat admirationem quem portebat.
Quod vero spectat ad 2um Respondeo cum S. Thoma B. Chrisostomum locutum illis
excessisse. abito cum eodem, potuisse tamen ordinis vt illicite dixerit in ea diuina prohibuisse
non inordinatum gloriae motum ostendam ad ipsam, sed qd ab aliis pie existimari;
lege vegam cap. vt. lib. ij. in exod. Trident.

Objicit Pelagius illud Chri. matt. 5. Estote perfecti sicut pater vester coelestis perfectus est, qd
non praeciperet si fieri non posset qd praecipit:

Respd. cum Aug. lib. 2. de gestorum mirit. cap. 15. qd S. aliquem istud pleni posse esse hoc
esse sine peccato, qd verum est; si quia dicunt. Quibus praecipit vt simus perfecti in aliquo genere
perfectionis, non in omni genere quo pater perfectus est: sic Paulus Philipp. 3. dicit se esse perfectum,
quotquot ergo perfecti hoc sapiamus, et cap. ista dicit se non esse perfectum, non qd nunc esset, aut
qd perfectum qd Manes; nec Aug. non dixerit nisi in alio se perfectum esse, in alio non esse;
sintra, non deo quibus; praestat sine peccato esse illicite qd in aliquo se dicit esse perfectus
quanquam et in hoc posse ita dici vt non q. iam non sit quo proficiat, sed qd ex maxima
parte profecit, hoc notis dignus habeat. Et lib. 9. ad Benit. cap. 5. vt ostenderet sanctorum
vitam modum esse quendam perfectionem, cui perfectioni aequari si se quis, nondum esse imperfectum.

Instat, Cur ergo iubet qd sit nullum horum esse facturum?

Respdeo cum S. Aug. cap. 18 lib. citati de gestorum meritis, Deo iubere vt quicunq; impie ac
damnabiliter eius praecepta contemplerint, ipso facere in eorum damnatione qd verum est, quicunq; autem
in eius praeceptis obedienter opus profecerint, non tamen ita quae praecipit implebit, sicut sibi dimitti voluit
per alios peccata dimittendo, ipse facit in eorum mundatione qd bonum est: quodo enim dimittendo
dimittit per Dei nam si peccatum non esset aut quodo non dicitur per illi iustitiam si peccatum
esse.

Objcies 2°. aplum 2ª. ad Timoth. 4°. scribentem, bonum certamen certaui, fidem seruaui, cursum consummaui, superest mihi corona justitiæ, q̃ non deseret, sed habebit vllam præsentem.

Rdeo cum S. Aug.no loco citato, non posse hæc verba sumi ad literam tquam esse ver. pr. sed futura, quamtu ex diffone ãi futuram esse prædicebat, cognoscit; in ea præsione tquam id esse effectum. / Prob.r q.a ille cui relictus est stimulus carnis a quo colaphizat.r, non p.t dici esse immunis a conflictu p certamine: Talis fuit Apls: Ergo cognovit. de futuro q̃ prædicebat tquam de eo q̃ effectum esse. Ad futurum vero illud tempus tinet hoim esse sine peccato, q̃do fit plenam consequat peccatorum remissionem, Nostra q̃ alia peccata dimissi; Ad ipsius quippe is.q. Aug.ni cursus consummationem pertinebat etiam q̃ ipso peccata dimittebat debitorib.s suis, atq; ita sibi vt dimittent.r orabat qua dmnu pollicitatione certus erat in illo fine quem ad hos futurum iam fidendo dicebat impletam, nullum se habiturum esse peccatum.

2ª Propositio

Prima ratio cur nemo sit in hac vita sine oi peccato, Est q̃ hoim nolunt, nolunt autem q̃. Deus non dat illis gratiam vt velint; ita Aug.ni lib. citato cap. 17. Cum inquit voluntati hoa gratia adjuuante d.a sine peccato in hac vita posse hoc esse, Cur non sit possem facillime ac veracissime respondere q̃. hoim nolunt: sed hoc mo quæsit.r quare nolint, Imus in longum: questio, nolunt homines facere q̃ iustum est sicut q̃. cadit an justum sit, sine q̃. non debeat, tanto enim vehementius quisquam volumus, quo certius quam bonum sit noverint eis; debetamur audentius: Retinet ignorantia q̃ infirmitas scitia q̃. quæ impedimenta voluntatem ne moueat.r ad faciendum opus bonum & ab opere malo abstinendum, vt autem innotescat q̃ debeat, & facere hoc q̃ non debebat, gratia dei est, quæ homem adjuuat voluntate quæ non adjuuant.r impios ibidem esse, non inde esse damnandi prædestinati vt ipsius iniquitatem superbiæ, sine contra ipsam suam superbiam judicandi et studiendi si filii sine misericordiæ.

Dices 1°. sequit.r in Deum referendum esse opus malum, esse q̃dam non adjuuat gratia hoim?

Respdeo cum Aug.no vt non adjuuant.r, impios esse, non in deo, sine damnandi prædestinati sine ipsius iniquitatem superbiæ sine contra ipsam suam superbiam judicandi et studiendi si filii sine mitis: vnde Ambrosius q̃ dixisset Scio Domne q̃ non est in hoim via eius, nec viri esse vt ambulet q̃ dirigat gressus suos: continuo subjungit Corrige me Domne, verum tu in judicio et non in furore tuo; tquam dixerit, Scio tquam dixerit, sic ad correptionem meam pertinere vt q̃ minime absq; te adjuuor vt perfecte dirigant.r gressus mei, verum tamen hoc ipsum noli meum sit agere tquam in furore quo impios damnasti statuisti: sed tquam in judicio quo docet suos non superbire: vnde alibi d.r et judicia tua adjuuant bene me; nullius prorsus culpæ sunt in Deum nostras esse, vitiorum namq; ipsum humanorum esse superbia esse. ad hanc continuendam atq; auferendam talis medicina celitus venit, Spectra judex quelq; nrum bonum opus subsequere, agere, implere nunc sine, nunc nisi, nunc delectat.r quanto non delectat.r vt monstro non sunt facultatis sed d.i muneris esse gre q̃ sine gre q̃ delectat.r ac sic ab elationis vanitate sanct.r, et cap. 29. Non autem q̃stum concessum esse sapiamus

et illegam. Si possem! Omnium rerum bonum, ideo etiam sts suis aliquem operis iusti alicuius
non tribuere ipse est iam dei. am vel vitiosam delectationem ne cognoscere non a se ipsis sed ab illo
esse lucem quæ illuminent. tenebræ eorum, & cæcitatem quia dat fructum suum terræ
eorum, vt qui gloriat. non in se, sed in domino gloriet. Extolli quidem in superbiam
prima voluntatis est bonum, non operis sui: neq; enim ad hoc eos compellit aut adjuvat Deus.
Quærendi ergo in voluntate huius appetitus quidam species voluntatis potestatis vt fiat inobediens
per superbiam. Contra: id circo etiam sts tos fidelissimos in aliquibus vitiis tardius sanat
est in his eos minus quam impiorum ex omni parte punitis, sui sine delect. bonum, sine cum
culpa, sine etiam cum manifestum est; vt ipsum altius ad intimissimam regulam voluntatis eius:
cui particulat. in conspectu illius oculus vnus, qui in eo ipso vult non damnabiliter esse sed humiliter,
commendans nobis eandem gratiam suam, nec facilitatem in obtinendo assensu contrarium gustum esse
quod incusat.

Deus 2°. ex hac diuina sententia necessitati ad aliquod peccatum diuitrahendum, vt compliceur,
quam ubi est necessitas, ibi non est peccatum.

Respondeo 1°. concedendo hanc necessitati ad aliquod peccatum committendum, illud enim vetto
dicit. Aug. ni lib. de nat & gratia cap. 66. Quod enim ex vitiis nascitur non ex conditione nascitur,
sic quidam peccandi necessitas, audiendo hoc atq; vt eadem necessitas non sit defectus boni operis;
de necessitatibus meis eduxit me: Lib. 1°. operis imperfecti cap. 104. multum erras qui
vel necessitatem nullam putas esse peccandi precam non allegis illius peccati esse
panam, qui nulla necessitate committitur est. Scripta, qui nescienti ipsam boni agendi
mali; videndi ignorantiam, patienti. peccandi necessitatem. Certissima enim est vt peccat
qui nesciendo quid facere debeat, id non debet facere, facit. Ab quo genere malorum
Deus rogat. vbi dr. Delicta quis intelligit? ab occultis meis et ignorantiis meis ne memineris dns.
Lib. de correptione gratiæ cap. 4°. Peccandi voluntas, sicuti est peccandi peccatum
habendi dura necessitas, donec tota sanet. in fruitibus.

2°. Hanc necessitatem esse ex peccato quam dicunt nos aug. docere scribentes locis suis
relatis eam esse ex vitiis nascentem, & non ex conditione nascentis: esse peccati panam, esse peccatum
necessitatem

3°. Hanc necessitatem non esse ab extrinseco sed esse proueniendam ex interiori inclinatione
adeoq; non impedire quominus etiam ipsa voluntarius ipsa libertas voluntatis
ista Aug. ni qui respondet dicenti: voluntati arbitrio hac deliberatione privat. quicquid
mali necessitate constringit. Cap. 4. lib. de nat & gratia, sic ibi, perquam absurdum
est vt ideo dicam! non pertinere ad voluntatem nam & beati esse volumus, & id omnino
nolle non possumus! nescio quæ & bona constitutione nata; nec dicere audemus ideo
Deum non voluntatem sed necessitatem habere iustitiæ, & non & velle peccare.

4°. denique; in illa necessitate peccandi iustum adiecti indicium: alterum ad peccatum
vage & confuse intelligendum & non iterandum: & alterum ad gratiæ certum &
determinatum accipiendum. Prior est tam modo radicalis, & hanc denotauit Aug. ni
loco mox citato his verbis, Penalis vitiositas siue culpa ex libertate fit necessitatem.
Posteriorem vero docuit passim ego asserui vitia vitiis posse superari. Ad hoc
ad nullum ortum ac determinatum peccatum committendum, etiam qualis est
gratia destitutos necessitate vllum peccati; & verum est & hoc non obstante illa
necessitate eam hic respectu actus mali quem facit libertatem electionis, quo
efficitur inexcusabile judicium, neq; vtro illud magis absurdum est proueniendo, quam
dicere & Brothendrenus esse ab libertate electionis in bono opere: vt enim ille
non erat indispositus ad bonum penalem sed solum bonum opus faceret;

ista hois dotati gra nra ad vitanda oia peccata venialia collectiue sumpta non est indifferens ad illa vitanda vel non vitanda collective sed solum hoc possit fieri ex noa vitare: At vt Deus qui non potuit nisi bonum facere, conseruauit in sua libertate electionis, qs non esset necessitatus sed indifferens ad hoc vel illud bonum determinatum, ita hois illi conseruans suam indolem ad electionis libertatem actio requisitam qs nullum est extremum ac determinatum malum ad qs ex necessitate feratur.

Doctrinam hanc D. Thomas concludit pauciorib. verbis a me art. 6. supra citatis lib. 3. contra gentes cap. 160. vbi de hois non justificatis peccatis mortalib. quam potiori iure ad dei st. de justis quam respectu eorum venialium collectiue sumptorum Licet ergo ille qui est in peccato non habeat hoc qd ei no vitare peccatum, dat tn potestatem vitare hoc vel illud peccatum. Ex de qd ei committit, voluntarie committit. At ita immerito ei imputat. ad culpam: Et est non est aliq. speciale peccatum obligans ad seruandam totam collectionem peccatorum, qs non st. tota eorum collectio seruari nisi per particulares obseruationes singulorum; Et non vitari oia peccata collective sumpta, quin imputat. hoi ad culpam distinctam a culpa eius particularis peccati in qd peccat.

Articulus Undecimus

Vtrum homo in gratia constitutus indigeat auxilio gratiæ ad perseuerandum

Perseuerantia in specie S. Thom. tripliciter sumit. P. enim habitum mentis, per quem hoc firmiter stat ne removeat. a bo qd est eadem virtutem pertristitias irruentes qt sit ei habitus perseuerantia ad tristitiam, sicut continentia ad concupiscentias et delectationes. 2. sumit. pro habitu quo quis habet propositum perseuerandi in bono vsq; in finem et vitam; ista perseuerantia simul cum gratia infunditur sicut perseuerantia et vitae virtutes. 3. dicit pro continuatione quadam boni vsque in finem vitae, de qua S. Aug. lib. de dono perseuerantiae cap. 1. asserens ergo donum dei esse perseuerantiam qua vsq; in finem perseveratur in bono. finem autem dico quo vita ista finitur in qua tum modo periculum est ne cadat.

Perseuerantia qs isto modo sumpta st. considerari vel respective ad bonum ex parte dei vel respective in hominibus qui sunt vsum rationis ex hac vita baptismate suscepto deinde. Respective ad bonum duplicitur pro ratione duplicis status, videlicet iustitiae originalis qua erat vt sic eadem esset hois ac Angelorum, Et nunc per Christum reparatae.

1. a Sit Propositio

Perseuerantia hois si in iustitia originali libr mansisset, non fuisset Dei donum speciale: sed sicut fuisset in libero hois arb. quamquam non sine Dei adjutorio qd dedisset illi, posse perseuerare si voluisset, Et non velle perseuerare.

Prob. ex S. Aug. no lib. de corrept. et gra cap. 11. Ejusmodi (inquit)

dederat Deus hoi bonam voltatem: sr illa quippe cum stetrat, qui stetrat rectum. Dederat & adiutorium sine quo in ea non pt. permanere si vellet: vt autem velle, in cuius libro reliquit arb., posse ergo permanere si vellet q. non dederat deerat adiutorium per q posset sine quo non posset perseverantiae bonum tenere qd vellet. Sed vbi exploratae exemplo ducto ab angelis, sicut inquit stetrunt angeli s.ti qui cadentib.' alijs per lib. arb. stetrunt ipsi. Scripta, vt recepisset bonum, gra non egebat, qm nondum perdiderat: vt autem in eo permaneret, egebat adiutorio gratiae, sine quo id cito non posset. Et aut posse si vellet, sed non ad hoc vellet qd posset: quam si habuisset, perseverasset. Et cap. 12, i. hoi datum est adiutorium perseverantiae non quo hoc vt perseveret, sed sine quo per librum arb. perseverare non posset. Et infra, vt ergo non acciperet hoc donum Dei, id est in bono perseverantiam qui hoc, sed perseverare per non perseverare in eius relinquerit arb. Talis vim habebat tres voltas, quae hoc velle fuerat instituta gratia, et nihil illi esse ista concupiscentia alterius restituebat hoc. Idem hit in Enchiridio cap. 106. Et si inquit gratiam in solo libro arb. erat constitutum, non in justitia retinenda sufficiebat librum arb. nisi participatione immutabilis boni d.ni adiutorium praberet. Et cap. 1. quaestio. Sic ergo factus est hoc vitio, vt et manere in ea rectitudine posset, non sine adiutorio d.i, sicut perseverare stetit arbitrio, sed et lib. de gra & gratia cap. 46. Pelagio dicente: non gratiae, qd est perseverare in gratia) nrum esse: aug.nus Resp. et si de integra sana hoi natura loquerit. quam modo non habem.' non sic recte dixerit qd non gratiae nrum tum modo sit, quam nos gratiae nrum esse. nam et ibi esse adiutorium dei et tquam lumen oculis quo adiuti videamus et pfecte volentib.' Et est ista 106. pride canon 17.i concilij Arausicani defumptus est: gratia huic ait in illa integritate in qua condita est permanere, nullo modo se ipsa creatore suo non adiuvante servaret.

Dicit eadem est ratio hoium in statu justitiae originalis ac Angelorum bonorum, qui ex s. Aug.ni lib. 12. de civitate dei cap. 9. habuisse gratiam ad perseverandum, qua eadem de illis affirmat fuisse adeo amplius malis angelis adiuta: aut minorem acceperunt amoris d.i gratiam quam illi qui in eadem perstiterunt: aut qd utriq; boni aequaliter creati sc., istis mala voluntate cadentib.' illi amplius adiuti ad eum beatitudinis pmerendum (unde se nunquam ad eas veros veritatis fruitur) pervenirent, suscepram etiam in lib.' quem scripsit iste, tractavimus.

Adeo qd quoq; B.s Augustin. remittit lectorem ad perpendendum librum suum, et in illius cap. 13. diligenter verbis aptae sensum suum; ac hoc loco nos habere sensum illius qui objicit? Et autem eiusmodi, qd fere boni fuerunt amplius adiuti, quam mali, non in usum pr. perseverantiae donum acceperunt, et non mali: sed in quem in praemium suae permansionis in bono, recepturi eruditionem de felicitate sua beatitudinis, qua vita aeterna donati sc. res altius repetenda disputatione s.tus ille doctor lib. 4.o de genesi ad litteram cap. 17. sequentib.' Utrum angeli mali fuerint praecipij sui casus, et an boni fuerint se perseveraturos. Ratio vero dubitandi erat, q. creati s. Utrum tam boni quam mali? quam quaestionem eum illi aperitum reliquisse, utrum cogitandam sibi posuit lib. 11. de civitate dei cap. 13.

concluſitq; poſſito q̃cio indubitato, q̃d ſer. erti nunc S. angeli boni de ſua ſolliitat. altrahem dicendo eſſe, nimirum aue impoſſ. conditos fuiſſe in beatitine p̃rolei. permanſionis: aut ſi pars ſuſtinere, q̃d poſt ruinam malorum Angelorum boni. erta dei. ſuæ ſempiternæ felicitatis acceſſie. Dimum vero cand. adhuc ſch. propoſuie quæſtionem, lib. de corrept. et grat. cap. 10. vbi non amplius dubitando de alijs e duob. ſed abſolute ſatisfaciendo ait. q̃d angeli boni nunc ſuiſſe erto ſo in perpetuum fore felices. 2°. q̃d angeli mali neſciebant ſe in miſeriam caſuros antequam caderent, Alioqui 3°. q̃d angeli boni erti. facti ſunt de futura ſua eterna beatitudine in premium permanſionis in bono. ſuoq; facti ſt. plenè beati, cum antea non magis habuerint plenitudinem beatitudinis quam Angeli mali. Actii (nimirum boni Angeli) p̃ciſum (inquit) librum arb. in veritate ſtetiſſe absq; de ſuo caſu nunquam futuro certiſſimam fuiſſe. mentem. Contra: Diabolus et Angeli eius etſi beati erant antequam caderent ſcie in miſeriam caſuros eſſe neſciebant, erat in eis q̃d eorum adhuc ſt. beatitudi ſi per lib. arb. in veritate ſtetiſſent, donec iſtam ſummæ beatitudinis plenitudinem. quam premium iſtius permanſionis acciperent, id eſt vt magna p̃ iſtum. illum data abundantia charitatis ſui, cadere vllo modo non poſſent. Ergo de ſe certiſſimi non eſſent; hanc beatitudinis plenitudinem non habebant ſed q̃d neſciebant ſuam futuram miſeriam, minore q̃dem ſed in beatitudine ſine vitio vlla fruebantur.

Dicet 2°. aug.nus lib. de corrept. et grat. cap. 11. ſed habet de p. hoc ſane non habuit perſeuerantiam Et ſi non habuit, non vtique accepit.

Reſpdeo verba ista eſſe objectionem cui ſatisfacit aug.nus infra dicendo Adamum non accepiſſe a Deo ſpeciale perſeuerantiæ donum, quale nunc accipiunt qui perſeuerant, q̃a ſic ordinauerat Deus Angelorum de hominum ſtatu vt in ea gratiæ ordine ſt quid poſſet eorum libertas arb. vbinde quid poſſet ſua gratiæ beneficium, iuſtitiæ iudicium. Et cap. ſeqſti accepisse poſſe ſi vellet, ſed non habuit velle quod poſſet: nam ſi habuiſſet, perſeuerauiſſe. poſſe enim perſeuerare etiam ſi vellet, q̃d vt nollet de libro defendit arb. q̃d hero ita libram erat vt bnè velle poſſet & malè

2ª Propoſitio

Perſeuerantia in Statu nãe per Chriſtum reparatæ, et ſpeciale. ei donum de gratia Chriſti propriè dicta.

Prob. 1°. ex ſcripturis pſalm. 25 Dirigebam dominum in conſpectu meo ſemper, quoniam a dextris est mihi ne commouear. pſalm. 65. non dedit in commotionem pedes meos. pſal. 69. fiat manus tua ſuper virum dextræ tuæ ſuper filium hominis quem confirmaſti tibi ne non diſcedemus. ab vide aug.nus de dono perſeuerantiæ cap. 1. manus ergo dei vt ita

non nra

non nra, vt non discedamus ab eo. Jeremie 32 Timorem meum dabo in cordibus eorum vt non recedant a me. Unde aug. nus eod. lib cap. 2. quid quid est aliud quam timor meus quem dabo in cor eorum vt mihi perseuranter adhereant. Philip. 1. Vobis donatum est pro Xto non solum vt in eum credatis, sed vt etiam pro illo patiamini: unde aug. nus cap citato donum quippe vnum pertinet ad initium, alterum ad finem perueniendi; tamen est vtrumq; donum, et vtrumq; dictum donatum esse: quid enim est initium fidei Christiane quam credere in Xtum? quis finis melior est, quam pati pro Xto, atq; id conformari ex illo 1. Petri 4. melius est enim bene facientes (si voluntas Dei velit) pati quam male facientes. Unde aug. nus eum dicit (si velit voluntas Dei) obtinde hec diuinitus dari: eod. cap. supra, qui capit in vobis bonum operis, perficit: Ex quo tractu infert aug. nus quam q[uo]d eorum ibidem cap. 14. Rom. 14. Domino suo stat aut cadit, stabit autem, potens est enim Deus statuere illum. Unde aug. nus cap. 8. voluntate sua cadit qui cadit, et voluntate sua Dei stat, qui stat. 1. Petri 5. Deus oīs gratie qui vocauit nos in eternam suam gloriam in Xto Jesu, modicum passos, ipse perficiet, confirmabit, solidabit etc;

Accedunt loci oēs in quib. habet[ur] q[uo]d hō nihil habet quo se efferat, nihil habet q[uo]d non acceperit a Deo, quin etiam superbum cogitare aliquid a se ipso tanquam a se ipso: non debet in alio quam in Domino gloriari: Ex quib. oēb. infert aug. nus ibi perseuerantiam esse donum Dei speciale.

Probatur etiam eadem veritas ex oratoribus et gratiarum actionib. fidelium, nam vt ait aug. nus cap. 7. Petrus in hac re non oppressas deprecatores reprehendit ecclesia, sed attendat quotidianas orationes suas. Orate vt credentes perseuerent, Deus ergo dat perseuerantiam vsq; in finem: et cap. 2. Ut autem perseuerantia ista possit[ur] a Deo, si non dat[ur] a Deo? sed inter ceteras orationes, eminet oratio dominica de qua aug. nus cap. 7. si alia documenta non essent, hec dominica oratio nobis ad eam gratiam quam defendimus sola sufficeret. et cap. 2. An vtro quisquam eorum est qui non sibi petat a Deo vt perseuret in eo, cum ista oratione que dominica nuncupat[ur] q. a eandem dominus docuit q[uo]d orat[ur] a sanctis nihil pene aliud quam perseuerantia petat[ur]? Unde dixit q[uo]d vt dixi cap. 5. in sola petitione similiter nobis dixit non inuenit[ur] petit perseuerantia, q[uo]d ostendit aug. nus ex Cypriano lib. de oratione dominica: Petitum a Deo sanctificet[ur] nomen suum: Per que verba inquit Cyprianus id petimus? At rogamus vt qui in baptismo sanctificati sumus, in eo q[uo]d esse cepimus perseueremus, quotidie sanctificari vt in nobis permanere oremus. Ex quib. s. aug. nus hoc sine dubio petunt vt in eis perseuerent bona que se accepisse nouerunt. Item aug. nus q[uo]d cum dicimus Veniat regnum tuum, non aliud petimus nisi vt veniat nobis q[uo]d esse venturum non dubitamus? ocl. s. tis Ipse et hi qui cum sanctis sunt qui orant, nisi vt in eo stent quo illis data est perseuerantia? neq; enim aliter eis veniet Regnum Dei q[uo]d non alias, sed hic, qui

perseuerare vsq; in finem certum esse esse venturum: Porgie cap 4. fiat voluntas tua, sunt enim in nobis futalia omnes (sc. Nisi Deus ut fiat adhuc petens, nisi vt perseuerare in eo qd esse expetunt, quamuis hi deliberate non petere sit vt voluntas Dei fiat in celo, sed vt fiat in terra sicut in celo, qd hoc est, in eadem petit, qua optamus vt homo ex pfidelib. fiant fideles, non perseuerantia sed initium videt. optari, Sic porgie aug. cap. 4. Et explicare reliqua orationis dominice verba.

Prob. 2° ex conc. Carthaginensi can. 3. vbi definit. sub anathemate gratiam Dei per Christum valere etiam ad adiutorium vt peccata non committant. Arausicano can. 9. dicit esse mentis eum errore vanissimo cogitare, quicquid nos a falsitate et iniquitate continemus. Et can. 10. adiutorium Dei etiam renatis et sanctis semper esse implorandum vt ad finem bonum pruenire, vel in bono posse opere perdurare: Trident. sess. cap. 13. his verbis, de dono perseuerantie munere de quo scriptum est qui perseuerauerit vsq; in finem hic saluus erit qd quidem aliunde haberi non potest nisi ab eo qui potens est eum qui stat stare vt perseueranter stet, et eum qui cadit restituere. Et can. 16. asserit magnum illud vsq; in finem perseuerantiae donum.

Prob. 3. ex Summis Pontif. Innocent. 1. rescripto suo ad conc. Carthaginense his verbis, quam quamuis homo recedendo a propositis illo peccatis, tu scias illum iterum posse redire ad reparandum sibi, quod posse illum perdidit vita contigerit multa seruando; atque quotidiana prestat illo remedia, quib. nisi fretus confisus; nitamur, nullatenus humano viribus obtinere, nec ullo modo esse enim, vt quo auxiliante finem, eo iterum non adquamur vincamur. Item ex Zozimo relato cap. 3. epla Celestini, Item ex cod. Celestino ibi et cap. 6

Prob. denij ex consensu Patrum tam relatorum a B. aug. quam aliorum quos hic referre possem, vt Hilario lib. 12 de Trinitate in fine. Hieron. ad Theophilum; cum lib. 2. in cap. 3. Ezech. Prospero ad 7. capitul. gallorum; Fulgentio ser. 11 de antichristo Gallis.

Objicies 1° hoc iustus potest facere bonum operare et malum, quo Dei sui amicitiam perdit, qd gratia habitualis ad hoc qd dicit: ergo speciale donum quo perseuerat vsque in finem minime requiritur.

Resp dico hominem iustum non posse facere bonum opus &c, et vitare et malum quo Deus amittat. si habeat solum gratiam habitualem, nisi etiam habeat actualia 3a gratia auxilia, non posse autem potest vita nisi habeat speciale Dei auxilium qd perseuerantia noiat., id est vt aug. verbis vtar cap. 6. de illa perseuerantia loquim. quae perseuerat vsq; in finem, quae si data est perseueranter est vsq; in finem si autem non est perseuerantem vsq; in finem, non est data: Bonitas; dicane homo perseuerantiae cuiquam datam vsq; in finem quisi cum ipso vinitur finis, perseuerasse cui data est reperitur fuerit vsq; in finem. Et ita vt docet s. thom. 1. 2. q. 109. art. 9. ad 1um non ad hoc

C.

non ad hoc nobis dat.r habitualis grat. donum, Vt ipsum habentes non
vltrius egeam.s d.o auxilio, nec sequit.r qd sit in vanum data vel qd sit impossibile
p.s subsitire in genere suo, id est in genere Boni habitualis, non enim opus est
ad perseverandum alia grat habitualis præter eam quæ semel data est, sed hæc
non sufficit vt hoc habeat ōia prærequisita ex parte dei ad perseverandum
actu vlg; in finem, qd petit.r a justis, qd est signum prædestinationis: pro hoc
aquisit.r gratia Boni: qd denegi; magnum est donum Spiritus sancti auxilium
justificatis concessum vt definit sub anathemate conc. Trident.

Objicies 1.o plus est restitutum hoi per Christum quam amiserat per
Adæ peccatum Act. 3.to ad Rom. 5.: atqui adæ peccanti concessa
fuerat gratia habitualis concessa oib.s suis posteris si non peccassent, Ergo nunc
conceditur oib.s hoib.s Spiritus sancti donum.

Respdeo plus ex sensu concessum fuisse hoi restituto per Christum
quam per adam amissum in ejus hoc, quod non tantum hic actu posse
perseverare si velit qd adam habebat sed etiam perseverare actu qd adam
non habebat, sta conc. Ab de corrept. et grat. cap. 11. et 12. quæ non extitit
ceteris negligentibus, sed non plus restitutum est ex sensu, qd singulis
hoib.s fuerit concessum ut habeant ōia media ex parte Dei ad perseverandum.

Objicies 2.o posito 1.o Vt justitiæ mortalis statim post acceptam justificationem
tum autem perseverabit sine auxilio speciali gratiæ

Respdeo negando min.m conjunctio illa gratiæ justificantis cum fine hoi vitæ
est speciale Dei donum distinctum a gratia justificante speciali Dei providentia
qd dictum corripere ex hac vita dum adhuc justus est priusquam a justitia recedat
contra Semipelag. sapit. 4.o ratus est ex nonnullis mutavit illorum cujus aut
ne fictio decepisset eam cujus, quare non est aliud eidem gratiæ, aliud gratiæ
justificanti donum, sed tantum est aliud donum æternæ prædestinationis, hoc autem
donum istud speciale concedat.r non singulis hoib.s; Deo 1.o quia dicam; 2.o qd
dat.r prædestinatis et non reprobis. 2.o cur non ōs singuli sint prædestinati,
quib.s ideo tam magnum concedat.r donum, non posse a nobis scirj,
Audiat.r aug.ni Ab. de dono perseuer. cap. 9.o ex duob.s pijs, cur hic
donet.r perseverantiæ vlg; in finem, illi autem non donet, Inscrutabilia
sunt judicia Dei, illum esse ex prædestinatis, hunc non esse existimare est
temer. et cap. 8. lib. de corrept. et grat., Nec tamen quærat.r Cur eis Deus
perseverantiam non dederit, qbus ea qua Christiane viuere, delectionem
dedit me ignorare.

Respdeo vt in fra, Puto qd et mecum patiris nescis et ambo
inscrutabilia Dei judicia pnetrare non possumus, et pijs, mirand. est
idem, mulcimq, mirand. qd filiis suis Deus quos regenerauit in Christo

quib⁹ fidem, spm, dilectionem dedit, non dat perseverantiam, cum filios alienos sibi grata dimittat, atq; ingrata gratia facit filios suos, Et cap. sequenti; ne nos moueat q̃d filios huius q̃stionis dat Deus non dat perseverantiam, alias enim ut ita esset, si illi prædestinati essent ad Deum effectum vocati qui vere sunt filii promissionis; Et jd confirmat ex verbis s. Joannis Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis, quod si fuissent ex nobis, permansissent vtiq; nobiscum, Post quæ, quid aliud dicunt nisi non erant filij, etiam qui erant in professione & nomine filiorum, non q̃s. Justitiam simulatione, sed q̃s. in ea non permanserunt. Quam si fuissent ex nobis, veram non fictam iustitiam habuissent (secundum doctrinam) vtique nobiscum, sed si fuissent ex nobis (inquit) permansissent vtiq; nobiscum in bono illos voluntas procul dubio permanere.

Obijcit 4⁰ Deus sua gratia iustificatos non deserit nisi ab eis prius deseratur ex cone. Trid. Sess. 6ta c. 11. q̃d est desumptum ex 1. aug⁰ lib. de gratia primi hominis cap. 26. atqui si non daret perseverantiam &c. gratia nova ad perseverandum in finem vitæ, Deus deseret aliquos iustificatos prius quam ab eis deseratur. Ergo &c.

Respdeo negando minorem, q̃s. Deus non denegat gratiam suam ad perseverandum nisi illi qui ipsum prius deserit: q̃d vt illigas:

Observandum est 1⁰ duplicem esse defectionem, vnam propriam; alteram impropriam. Propria est qua Deus deserit animam in qua Spūs propriè inhabitat, Et enim alia templum Dei et habitaculum eius vt docet Scriptura, et in hoc templo suo inhabitat per gratiam habitualem seu iustificantem. Impropria est qua Deus non q̃dem deserit animam in qua inhabitat, sed qua ob justas licet occultas rationes sua providentiæ alicui animæ in qua inhabitat non confert gratias quasdam actuales, seu; & ab illa aliquo modo subtrahit; hoc dr deserere si ei deneget aliqua quæ in sua pot⁹ potestate q̃ad judicium; sed eiusmodi defectio est illum defectio impropriè dicta q. constat cum illa Deum deserto permanere in ea hois donec in peccatum mortale prolapsus fuerit, juxta illud 1. Joann 3⁰ qui seruat mandata eius, in illo manet, & ipse in eo. Item; illud 1. ad corinth. 3⁰ nescitis q̃s templum Dei estis & Spūs Dei habitat in vobis.

Observandum est 2⁰ gratiam actualem perseverantiæ duplicem esse, aliam oratonis, aliam operis seu vitæ finis, Et eodem dari perseverantiam in oratione qua alia perseverantia obtinetur; Sortitum est ex 1. aug⁰ lib. de dono perseverantiæ c. 6⁰ hoc ergo Dei donum supplicibus emeruit q̃s. sed contumaci cum datum fuerit, amitti contumacibus non q̃s., Cap. 14. Prædestinat. nos prohibuit

donum Dei ~~fuit~~ incipiendum dicere, credibus in Deum, at in me credite. Et ~~fuit~~ perseverandum oportet semper orare et non deficere, audiunt enim hos facientes, quibus datum est, non autem faciunt sicut audiant sicut non audiunt quibus non datum est. Et cap. 16. Cum constet Deum alia etiam non orantibus sive gratuita dei, alia non nisi orantibus postquam esse, sive vbi; in finem perseverantiam postulato qui ea se ipso habere potest, non orat vt habeat; et cap. 2°. An ab illis perseverantia ipsa petitur non poterunt: ergo dum, ego orat. et sit. nihil prorsus aliud quam perseverantia petij illegit. et cap. 7°. Prorsus in hac re non operosas disputationes expetit Ecclesia sed assiduas quotidianas orationes suas. Orat vt credentes perseverent, Deus ergo donat perseverantiam vsq; in finem, ~~non~~ verbo Deus concedit orationi gratiam perseverantiae vsq; in finem sed ea conditione vt oratio sit perseverans: nam vt ait aug. lib. de nat. & grat. cap. 17. dat. a Deo gratia vbi qui se petunt petunt petunt modo petitum re vera petenda esse. hec premissis.

Dico verba concilij Trident. et s. aug. duplici modo exponi posse, 1°. de desertione propria dicta. 2°. de desertione impropria.

De desertione propria dicta si exponant, sensus est, nunquam Deus gratiam suam justificantem auferre ab homine, neq; amicitiam eius renunciare, nisi post peccatum mortale. Ita medina 1ª 2ae q. 109. art. 1°. ad 3um. Alvarez lib. 11. de auxiliis disput. 160. Estius in 2um dist. 26. §. 43. ad 5um. Sylvius 1ª. q. 73. a. 5. et 1ª 2ae q. 109. a. 10 cæteri alij pene ipsos. Cum vero sensum esse conc. trid.; probo, quia ibi statuit qd iusti per peccata venialia non desinunt esse justi; qd. Deus sua gratia semel iustificatos non deserit, nisi prius deseratur ab eis, quasi ita constaret. non deserit homo esse iustus per id per qd non deserit Deum qd. prius est hominem deserere Deum quam a Deo deseri, deserit autem Deus hominem qdo homo desinit esse iustus: atqui homo per peccatum veniale non deserit Deum, ergo non cessat esse justus per desertionem Dei si in peccat venialiter.

Sensus iste est etiam aug. qd probat 1°. qs. de Pelagio lugens quisquam cap. 2°. non cogitat legis prevaricatorem quem digne tum deserat veritatis. cap 23. scripserat Pelagium maxime dixisse Deum dignos deseri, modo se exorat, de ea desertione loquitur aug. cap. 26. de qua locutus est cap. 22. 23. atqui capitib. atqui capitib. istis patet sensus Deum de desertione propria dicta cautius qua; qd Deus adest ad actu per desertionem gratiæ stabilis; qd hæc verba donare: prævaricatorem legis &c, et dignos deseri tum. et cap. 2°. id probat. ex hac aug. qui erat astruere Pelagio qd gratia Dei non datur nobis dat. qs. peccatum? sed etiam vt non peccem. quæ; (qd verbis Pelagius) Deum nos operatis meritum fieri esse medico corpora qui vbi restituit ægroto sanitatem, dimittit illum. qd habet remedia. s. patet aut desinentem esse inter medium corporis qd medium actus

qd medicus hoc cum sanantie horum iam de extra sustentandum elementis
atq; alimentis corporalib. vt eadem sanitas ayto subsidio conualescat atq; perfecta
Deo dimittit. Superiorus e contra nostrum animum medicus malorum non ad hoc
solum sanat vt illa iam non sine, sed vt de cetero recte viuat atq; ambulare possimus
cuius rei rat esse qd ipse est p medicus & vita nra, p ipse qui est vita nra per
gram habitualem, est principium per quod per gram habitualem per qd recte
ambulare possumus.

Quo q; vito est qd dicas 1o videri repugnare hec verba sequentia (vt pie semper
juste q; viuat) nam sic legit. Justo dicens cum per mediatorem dei et hominum
dominum J. C. spiritualiter sanat impium vel viuificat mortuum, id est justificat
impium, et cum ad perfectam sanitatem, hoc est ad perfectam vitam, iustitiamq;
perducit, non desinit si non deseratur vt pie semper, juste q; viuat, quia
nimirum per hec postrema, ipsum fecit gram actualem ad perfecte viuendum
dari a deo justo quandiu non incidit in peccatum mortale, deinde q; assumpta
sua. nam 1o facile respondet. hanc vocem (viuat) ipsum vitam in actu 1o
vt sensus sit: Deus postquam justificauit impium, sanauit q; prius, atq; illi
dedit vitam reddidit, non recedit ab hac data q. justificauit, sanam fecit,
viuificauit vt hec data semper sit viua: Ergo ea data viuat facilius, que
est efficienter sanata, seu eadem est vita in actu 1o. que medicus dicit.
2o etiam exponi 1o. de vita in actu 2o. qd gra habitualis est principium aliqd
bonorum operum hec non vnicum propter aliud requiratur ad hec aliud
ex parte dei vt constat ex dictis supra de necessitate gre habitualis
ad legis observacionem, 1o qa non justificamur nisi per gram in sacramento
bapt. vel penitentie in re vel in voto suscepturum, & gra sanctificans
iuxta drinam s. thome dicit ius ad quedam actualia auxilia. hoc autem
sensu premissa est de vita in actu 2o. in quam habens principium aliqd
propinquius quam esse de se iust. viuendi eo ipso que justi sumus, requiritur
qd per illud perseuerem. vsq; in finem, qd tale non est ipsum
vt vincat resistentiam concupiscentie vsq; in finem, et hoc speciale donum
est soles concessum electis.

Nec est 2o qd dicant videri s. aug. eo loci de desertione improprie dicta legis, cuius
sequentia ipsius verba sunt oculus corporis etiam plenissime sanus nisi candore
lucis adjutus non potest videre, sic homo iam plenissime justificatus nisi eterna luce
justitie diuinitus adjuuetur recte non potest viuere, hec quippe verba cum gra comparat
cum lumine solis qd dem non est id quo sanus est oculus, sed id sine quo videre
non potest. Preterea gra actualis dicit ibi ad recte viuendum, quo non est impium
qd hoc dicant quam 1o. hoc non est distinctio inter lucem oculi corpoream, et
lucem justitie que est lux aie spiritualis, qd hec sit sine qua aia non viuit
etiam in actu 1o qd est ipsa anime vita: Lumen vero corporeum non est eiusmodi.

Quare comparão effectum in eo qd sanat oculus corporis effectui sanes egest
in lumine solis vt videat: ita aia effectui sana, esse tr gra. qua viuat
in actu p. Vnde recedent deo per graem non viuat amplius, qa Deus qui
est medius eius, ipse est vita eius, sed non est in corpe vita, qd qdem lumen nihil
confert ad sanitatem oculi sani; vta non confert ad sanitatem aiæ iam sanctæ
ptia Dei in illa per graem habitualem. Audiat. aug. tus conuenit 2. in
psalm. 50. lem disquens inter exsuscitantem suum corpus eidem aiam, qui
suscitat mortuum, suum corpus (inquit) reddit eum cui dari videndo Christi
suis docendo, non autem suscitator eius ipse illi lux erat esse, p quæ videre
quidem videbat antea aia non sic exsuscitat. sed a Deo, quamquam corpus
exsuscitat. a Deo. sed Deus qdo exsuscitat corpus mundo reddit, qdo exsuscitat
aiam sibi reddit, sic recedat a mundi istius mortui corpus, sic recedat Deus
mortui aiam, Cum ergo aiam suscitat Deus, nisi ad se qui suscitauit,
suscitata non viuit, non enim suscitat ut dimittit vt viuat sibi. ergo
ad gratiam vocabit omnes suscitauit Lazarum, discessit de vita ciuitate Damasci
et de illo loco, quicquid Lazarus non vidit, non sic aia suscitat. suscitat
illam Deus, mortui si discesserit Deus, Quam enim audacter frater, sed in eisum
duæ vitæ sic, una corporis, altera aiæ. sunt vitæ corporis aia, sic vita aiæ Deus.
quodo si aia deserat mortuum corpus, sic aia mortuum si deserat Deus: Attendite
qm inter eam discrimen ponens, inter lumen corporeum p lucem sensibilem qd Deus
sol sensibilis nunquam recedat ab aia nisi aia vlro; sol vero corporeus, etiam
inuitus ab oculo corporeo recedat: de sole corporeo inquit vide quam etiam notabilis
eum deserens, ipse te deserit, fruitutis huc necessitate pagens diem, de
spirituali vero qui semper sufficiens, Deus tuus vbiq; totus est, si non ab illo
faciat casum, nunquam ab isto faciem auertit. Hoc est qd dicit sermone
12 de verbis dmi cap. 5. Hoc est bonum qd non potes inuitum amittere,
potes etiam aurum perdere p nobis, potes domum, potes honores, potes ipsam
carnis salutem; bonum vero quo vtique bonus es, nisi inuitus accipis, nisi
inuitus amittis.

Respdeti 2o p. dato qd locus iste illegat. de gia ad actus vitæ eliciendos,
gratiam sufficientem id suo modo praestare quæ est naturalis vita aiæ, sed etiam qdam
humanarum operationum, qd qdem patet ex eo qd ut patet quam qd supra dixim.
qd ex s. thoma ibidem qui 1a 2ae q. 109. art. 9. sic scribit Respdeo dicend. qd
homo recte viuendum duplicem auxilio Dei indiget, uno qdem modo quidam ad
aliqd habitualia donum gratiæ qd natura humana corrupta sanat. p etiam sanatam elevat.
ad operanda opera meritoria vitæ æternæ, quæ excedit proportionem naturæ,
alio modo indiget homo auxilio gratiæ vt a Deo moueat. ad agendum

3o dato qd locus iste illegat. de gratiis actualib. dico de ijs esse sermonem
ad quas jux bene homo præcise per gratiam sanantem: quæ auxilia victricia

concupiscentiae eius cui dantur non debent esse nisi in ijs in quibus Deus voluerit.

Quod si vero locus iste illegatur de desertione improprie dicta, hoc sensu quod Deus nunquam denegat auxilia gratiae specialia hoi quod perseveret usque in finem, nisi illo hoo prius Deum deserverit, Dico verum esse istud hoc modo, scilicet quod Deus nemini denegat gratiam specialem neriam ad perseverandum in gratia usque in finem, nisi antea hoo Deum non orando, ab oratione desistendo et de se praesumendo aliqualiter deserverit, hoc est improprie, sed etiam ut docet B. Augustinus lib. de natura et gratia cap. 27. Deus hoc utique agit ut sanetur omnia, sed agit iudicio suo, nec ordinem sanandi accipit ab aegroto: ordo autem Dei est ut hoo non sanetur perfecte quod fit per perseverantiam usque in finem nisi per humilitatem cuius actus elicit in oratione; haec vero humilitas tto magis est hoi neria, quanto magis est in sanitate constitutus in via Rer.

Est haec divina summorum pontificum definientium quod in omnibus actibus causisque adiutor et protector orandus est, haec est divina Augustini scribentis lib. 2. de peccat. meritis cap. 17. Ideo quisque nostrum bonum opus suscipere, ~~algere~~, agere, implere, nunc scit, nunc nescit, nunc delectatur, nunc non delectatur ut noverit non suae facultatis dici muneris esse vel quod scit vel quod delectatur, ac sic ab elationis vanitate sanetur. Et cap. 22. id circo etiam sanctos fideles suos in aliquibus vitiis tarduis sanat ut in his eo minus quam implendae ex omni parte iustitiae sufficit, deleret bonum, sive cum latet, sive etiam cum manifestum est Rer. Serm. 11. de verbis apli cap. 1. qui ergo fecit hominem antequam rogaretur, deserit cum rogatur, quasi deceret certum esse neminem deseri a Deo quo ad ~~donum~~ dona specialia nisi hoo deserat Deum non humiliando se coram illo per orationem.

Quaeres 1. utrum perseverantia in oratione, sit donum gnale, an vero speciale?

Respondeo esse speciale donum quod non habet nisi qui perseveranter orat: at non singuli hoies perseveranter orant ut patet experientia. Deinde quicunque orant perseveranter usque in finem, illique moriuntur in gratia: singuli hoies non moriuntur in gratia. Ergo Rer. Audiatur S. Fulgent. lib. 2. de veritate praedestinationis cap. 17. Verum tamen et orandi et operandi quod bonum est illis Deus tribuit perseverantiam quos praedestinavit ad vitam.

Quaeres 2. quare non singulis datur?

Rdeo quia Deus iustus est: quidam datur quidam quia misericors est ut merito cum psalmista dicam: Deo, misericordiam et iudicium cantabo tibi domine.

Sed inquies videtur S. Augustinus admittere omnes hoies habere gratiam neriam ad orandum perseveranter cap. 2. lib. de corrept. et gratia.

Respondeo ibi non esse sermonem de perseverantia orationis qua obtineatur

prseuerantia in bono vsq; in finem, sed solum de grau oronis per quam obtinet gram necia ad agendum bonum, ibq; s. aug. dicere dtaat qd prodiat. p. trapt. declinare à malo facere bonum vt predestinati vel faciant vel orent, ex quo loco conseq. et ad summum, qd predestinati ors tne vel oronis vel operis graum, sed non qd ors hoiis: qd qd em verum est de predestinatis pro aliquo tempore sed non pro oi, et illis aliq. Deus non donat orandi gram pro aliquo tempore, vt discant non sum esse qd orare et se non desernare vt gloriant. in Dno bonon in se ipsis.

Objicit illud s. aug. lib. de corrept. et grua cap. 7. Author videt. enumeratio dierum, non accipim. auditorium, quam dierum non accipim. prseuerantiam, quoniam p. diei hoi, in eo qd audiras et tenuras prseuerare si velis: alterius hor diei non p. ipsi hoc habeat in sua voltate prseuerare vel non prseuerare.

Respdeo peregrinum esse in aug. dona qui hor vit. aeterna, sic nihil vale s. pater nisi qd vt hoc fidelis prseuere in fide sufficiat ham vt habeat voltatem sub audi; quam dnus gparatur. voltatem a Dno inf. aug. nus) vt vero credat non sufficit vt velit, sed eget prdica medio extrno sc. prdicatore Euangelij, qd qdem etiam si credere velit, non est in ipsius potestate. locus iste ex alio itinerat. petito ex lib. 1. de prat. meritis, vbi hor scribit, vt ille credat, ille non credat esse gpria voluntatis: sed vt iste audiat qd credat, ille non audiat, hoc non esse in hois potestate.

Tertia Propositio

Parvuli qui ex hac vita baptismate suscepto decedunt ante vsum rationis, prseuerant vsque in finem, ex speciali Dei auxilio.

Prob. 1. ex scripturis sapi. 4., raptus est ne malitia mutaret intellectum eius fictam eam ad Deo ad illius: propter hoc properauit illum educere de medio iniquitatum, quo testimonio tyam authoris canonici (refragantib. massilienses lib.) vit. Braug. lib. de prdestinat. ne. ff. cap. 14. ad pbandam nram ppoem. 2. ex s. Cypriano lib. de mortalitate; ab eod. aug. ibid. laudato, qui qdem docet celeriorem mortem qua hoiis subtrahunt. a periculis peccatorum esse singulare beneficium gratiae dei. Et qdem qd ibi non excludat ipsos infantes ingressa decedentes patet ex verbis istis: Cupio periculum lubricae aetatis euadunt, item ex. aug. no. hunc locum citato, tum maxime lib. de dono prseuerantiae cap. 17. his verbis, videtur iam a victate quam sit alienum negare donum Dei esse prseuerantiam vsq; in finem huius vitae, cum vitae huius qdo voluptate det finem, quem si dat ante eminentem lapsum, facit hoiem prseuerare vsq; in finem sed mirabilior sed clarior largitas bonitatis Dei est qd etiam parvulis,

quibus obedientia non est illius ætatis ut dicitur, datur ex gratia.

Ex quibus evidens est perseverantiam respectu istorum infantium non esse eqdem auxilium internum distinctum a gratia stificante, sed esse auxilium externum in eo consistens qd Deus ex speciali intentione salvandi eiusmodi infantes accelerat eorum mortem ut conjungatur cum gratia stificante.

Disputatio 4.a

De Essentia Gratiæ

Art. 1.us

Utrum Gratia sit qualitas animæ

Ex dictis initio tractatus, gratia sumitur aliqdo pro dilectione alicuius, 2.o pro dono gratis dato. 3.o denique pro ipsa gratitudine. 2.a hæc acceptio propria est pntis instituti, quare certum est gratiam generice consideratam ponere aliquid in aia.

Quæritur vero a Theologis utrum illud qd ponit in anima, sit qualitas nec ne?

S. Thomas post cum vulgus thlogorum dicit gratiam considerari posse duobus modis, uno modo in qstum per illam aia hois movetur a Deo ad aliquid cognoscendum, volendum vel agendum. Et hoc modo non est qlitas, sed motus quidam aiæ, actus enim moventis in moto est motus; alio modo secundum qd aliqd habituale donum a Deo aiæ infunditur: et hoc sensu qualitas est.

Circa qd observa 1.o S. thomam ibi non loqui de gratiis quæ oium consensu externæ sunt, qualis est ea qua Deus removet occasiones peccandi, quæ ut non sunt in aia hois, ita certum est qualitates aiæ dici non posse.

2.o gratias internas esse vel actuales et transeuntes, vel habituales et permanentes: actuales a S.to Thoma dicuntur esse quidam aiæ motus. Tales est illustratio illectus, pia motio voluntatis in bonum.

Habituales vero et permanentes dari fatendum esse, et 1.o qdem de permanentibus ostendo: supposita drina catholica de formali iustificatione quam stabilivimus inferius contra Lutherum et Calvinum, 1.o ex modo loquendi scripturarum ubi gratia iustificans docetur diffundi in cordibus nris. Item per eam Deus in hoc manere et inhabitare. Item ubi appellatur semen Dei qd in nobis manet: Pignus hæreditatis nræ. 2.o ex conc. viennensi, clementina unica de S. trinitate et fide catholica his verbis, nos attendentes gnalem efficaciam mortis Chri quæ per baptismum applicatur,

paritr aīb. baptisatis opinionem 2am quā dicit tam gratuitis quam adultis
confitti in baptismo informantem gratam et virtutes tpuam p habitum dictis
stotum & doctorum modernorum thlogiæ magis consonam p eandem
sacro approbante cone. duxim eligendam. Item cone. trident. sess. 6. cap.
7. Istam p christianam justitiam accipientes eam seu 1am solam pro illa
quam adam sua inobedientia sibi et nobis perdidit per Christum Jesum
illis donatam, candidam & immaculatam iubent. Statim renati conservare
vt eam præstare ante tribunal Dñi nri J. C. et habeant vitam æternam.
Inde sic disputo. Grā quam percipiunt infantes in bapt.mo quamquam conservare
debent ac præstare ante tribunal Chti vt habeant vitam æternam, & permanens
prius dicta, dat eusmodi grām. 2o. quæ grā manet in adultis dum
dormiunt et nihil agunt, est permanens: dat. 3o. aliqua huius generis
per quam permanent in justitia hac J. grati &c. 4o. non est conveniens
Deum minus providere ijs quos diligit ad supernale bonum habendum
quam creaturis quas diligit ad habendum bonum naale; Creaturis autem
naalib. sic providet vt non solum moueat eas ad actus nuales, sed etiam
largiat eis vires et virtutes quasdam quæ sit propria actuum vt possint
se ipsas inclinent ad eusmodi motus, et huiusmodi motus sit quid
quid permanens.

De habitualib. p.; sed realis intrinseca permanens in actu
primum actionem a qua denominat qualis est habitus: atque dat
aliqua grā quæ est huiusmodi.

An vero sit de fide talem gram esse habitum? Plures negant.
non enim id definitum esse expresse, tamen ptes vasentem Theologum
videt non posse dari alij; bonitatis qd sic habitus: an etiam se
habitus prius dictus, an potius assistat habens se per modum habitus?
non magni interest quærere, nihil nro judicio plebe quin habitus
prius dictus appellatur.

Articulus 2us

Utrum Grā sit idem quod virtus

Quæstio non est de quacunq; grā, sed de sola habituali quæ infunditr
in justificatione. non est etiam quæstio de virtutib. acquisitis, quas
constat non facere homm Deo gratum vti nec justum nec stum, sed de
infusis, scilicet fide, spe, charitate, aliisq; charitati adjunctis,
Earum est apud catholicos gram Scotum differre a virtutib. fidei,

ac spei quae reperiunt. cum peccato mortali in ijs qui non peccant contra
eiusmodi virtutes. quare tota superest difficultas de virtute charitatis.
Duxando ab ea sola non distinguit. Scoto sodalibus, S. Thom. realiter.

Ad 3ª probo. Probabile est gratiam sanctificantem
distinguit. a charitate habituali realiter.

P. 1º ex modo loquendi quo sanctos videt. esse duo realiter distincta.
2. Corinth. 13. Gratia domini nri I. C. est charitas Dei, et coetera sanctis.
1ª ad Timotheum 1º Superabundavit gratia cum fide et dilectione. 2º ex conc.
Viennensi supra, asserente in baptismo infundi gratiam informantem per virtutes.
quae vox (virtutes) comprehendit charitatem eodem modo quo fidem et spem.
Trident. loco citato docente justificationem fieri per infusionem gratiae
et donorum, sicuti, hac voce donorum comprehendit. charitas; et can. 10.
nuncupant. gratia et charitas velut distincta,

2. rationib. Virtus est dispositio perfecti ad optimum ex arist.
7. physic. Perfectum autem est id est dispositum. idem. naam: Ergo
virtus infusa est dispositio congrua subito habenti naam. Sufficiabam.
Atqui. Dor. nãa nihil aliud esse gratiam sanctificantem, per eam
quippe efficimur Dei consortes naa ut loquit. 2ª. petri 1.
Ergo gratia sanctificans non est virtus, sed aliquid in actu praecedens virtutes
infusas ac proinde realiter abillis distincta. 2. non est impossibile essentiam
charitatis per quam fiam. participes Dei naa et naa esse distincta a charitate
distinctione reali per quam possim. operari supernaturaliter: Ergo dato actu de facto.
P. tum q. id sic ad similem Dei providentiam, cui magis est consentaneum gratiam
hos effectus per suas distinctas. Sicuti etiam q. sic standum est de reb. supernatur.
ad instar rerum naturalium si nec; repugnantia probetur, nec; inconvenions,
res autem sic se habet in naturalib. ut una distinguit. realiter a spiritu, actuiens
antecedit. vero pr. 1º homo per fidem participat cognitionem Dei in intellectu, per charitatem
a fide realiter distinctam participat in voluntate amorem Dei: Ergo p. illam participat
naam Dei et naa esse per aliquam qualitatem distinctam a charitate. 2º id nec;
repugnare ex parte potentiae Dei quod esse infinita, nec; ex parte Dei naa ut participabilis
sub ratione naa: Cur enim possit. p. participari per aliquam qualitatem magis qualitatem
sub ratione essentiae et non sub ratione naa, nec; possit participari per aliam sub
ratione naa quam non sub ratione amoris; sed nec; potentia implicat ex parte subiecti cum
potentiam hanc obediabam ad recipiend. quicquid Deus in illud voluerit infundere. Denique
impossibile istud non est ex parte qualitatis supernaalis quasi vero nulla possit dari esse
q. non det posse operari supernaturaliter, qualis in supernaturalib. sit quaedam actua qualitas
quae non sit actuiva sicuti ut sic subiectata quata colorem phoenicem sentiendum non sit actuiva per se
sed tum per suas qualitates potentias non ergo potuit dari aliqua qualitas supernaalis tribuens

tale esse hoi p radicaliter tum actiua p non foaliter.

Dicit non esse multiplicanda entia sine necessitate, at in nostro proposito essendi supra esse eum idem cum opio foali operandi Vt constat de calore qui dat subto esse calidum et opium proximum calefaciendi.

Contra, tunc esset necessitas entia multiplicandi q̄do suadet ratio d.ae gratiae ponendae huiusmodi multiplicem; In nostro autem q̄d V.rum est dare de opio essendi accidentalis foderi q̄d semp.r est accidentale, sed non de opio essendi i.mae seu substantiali. at in supernaturalib. gratia stificans licet rationem opij essendi supernaturalis sortiatur.

Obijcies 1.o scripturas tribuere eosdem effectus gratiae stificanti et charitati, q̄d signum est identitatis realis inter eas.

Respondeo 1.o q̄d. multa dicunt.r de gratia stificante quae non dicunt.r de charitate, quam gratia dat nobis esse d.m Charitas vero non esse, sed operari divina, Gratia facit nos Deo dilectos, Charitas Dei dilectores non dilectos, 2.o quaedam tribuunt.r vtrique sed diuerso modo, Charitati tquam opio foali, gratiae tquam opio radicali. 3.o aliqua tribuunt.r gratiae stificanti et charitati simul, q̄d. sedum legem Dei ordinariam, Habet duo connexa vt nunquam separent.r Licet distincta sint inter se realiter.

Obijcies 2.o Conc. Trident. q̄d de ijs duob. loquit.r tquam de vna p eadem re. Rdeo id ab eo factum dici posse propter inseparabilem vnius cum altero connexionem addo (q̄d verius esse censeo) consulto, modo tquam de pluribus rebus, modo tquam de vnica re fuisse locutum, ne alterij sent.ae praeiudicare viderent.r

Obij. 3.o non est dubium gratiam et charitatem esse perfectionis aequalis q̄d. deum spectat ex pte, non posse esse aequalis perfectionis, nec etiam inaequalis: num quae ex illis perfectior?

Rdeo gratiam esse gratiam q.a ex ratione nata, nec obstare q̄d charitas absolute dicat.r esse actum perfectissimum non comparatae charitatem cum virtutib. et non cum habitu qui dat esse primarium supernaturale.

Obijcies 4.o effectus foalis gratiae stificantis est efficere hominem gratum et amabilem Deo, q̄d praestat charitas Ergo Ide.

Rdeo negando min. facit grata vt amemur a Deo, facit charitas vt amemus Deum.

Obij. 5.o non posse ab eodem tempore separari Ergo non distinguunt.r realiter, Resp.r antec. separent.r contradictoria simul posse esse vera, nimirum hominem salvari et non salvari simul, quam si detur gratiam sine charitate salvant.r q.a ius detur ad vitam aeternam iuxta illud apli: si filij et haeredes: non salvant.r q.a ex s. Ioanne qui non diligit manet in morte, Item si detur charitatem sine gratia salvant.r iuxta illud Scripturae: Ego diligentes me diligo, nos seim.s quoniam translati sum.s de morte ad vitam q.a diligim.s fratres, non salvant.r q.a gratiae non esse Deo et non habent ius ad vitam aeternam.

Respdeo negari posse conseq.m qñ multa realiter actu distincta non possi.
a se invicem seperari Vt patet de relatiuis Vbi quia esse unius bene dependentiam
essm, ad pbandum antecd. Dico qd si hoc habit gratum seu charitate, saluabit.r
qñ esse sine peccato Regratus Deo, habtq; ius ad vitam. eternam: at id qd 2.r
qd non saluabit.r qñ qui non diligit manet in morte, Rdeo id vrum esse de
lege coi iuxta quam hoc duo non seperabunt.r a se invicem, sed non de pot.a
absoluta iuxta quam seperarent.r, qd si hoc charitatem sine gratia justificante
ille in sent.a eorum qui volunt actum et habitum charitatis vt sic justificare
posslitr, ille singulum saluabit.r, habitum enim ius ad vitam eternam. In aliorum
vero sent.a etiam saluabit.r non ex dem. ex suo qd habit sed ex ordine suauis d.ni
Providentiæ, cuius esse non permittere vt illa damnabit.r q̃. h amabit,
gratus esse extrinsece p non potentiæ per formam inhærentem

Objicies 6.o fales esse qd ois virtus operatiua supernaalis supponat esse
d.um supernaale per gratam, qd ta ee fundtum 1.m nrae rationis: qd o qdem fides
Spes etiam in actu 1.o Sitin peccatore in toto peccato mortali.

Rdeo 1.o fundamentum illud non esse intelligendum quasi vera et naturalis
se connectio inter virtutes supernaales Et id qd habitus primarium supernaale
posslitr, sed qñ ad portulae ordo suauis d.ni Providentiæ: qdo ta authoris.
in aliquo fides Spes sine gratia Sanctif. ordo suauis d.ni providentiæ deficit.r
totum q; id contingit ex eorum culpa.

Rdeo 2.o dico esse genera virtutum supernaalium operatiuarum, quidam
enim pertinent tquam dispoñs ad esse supernaale per modum naturæ, alij
sicbant per modum pure perfectionis rei in esse supernaali constitutæ
virtutes prioris generis non supponunt esse supernaale qñ disponunt
ad illud: Virtutes posteriores generis supponunt illud, fides autem Spes
et tum prioris generis: Et de virtutib.s prioris generis non est intelligendum
hoc fundtum, sed de solis posteriores generis. Addunt Scotus et media
qd fides Spes in peccatore remanentes, si habeant rationem habituum
divinitus infusorum, non tm habent rationem virtutum proprie dictarum,
quæ vas illis conuenire solum per gratam justificantem. Sed de hoc suo loco alias.

Art.s 3.us

Utrum gratia sit in Essentia animæ sicut in subjecto, an in aliquo potentiarum?

Quæstio hic est de sola gratia gratum faciente et de subjecto immediato,
non vero mediato, qñ certum est de gratia sanctificante hic vt subjecto mediato
ipsam animam.

Ita quæstio inquit S. Thom. art 4.o ex præcedenti dependet, si enim
gratia sanctificans qd virtutem creatam est qñ sit in potentia animæ sicut in subjecto,

quam pō. aīa ese pncm subtum vtutis: si autm grā distet a vtute; non pt dici qd pō. aīa sit subtum grāe qm ois profectio pō. aīe habt rationem vtutis vnde relinquit qd grā sine prius ese vtute, Nā habeat subtum prius potentiis aīe, Vt patet qd sit in essia aīe: sine qua non pō. illectuam hoc participat cognitionem dam per vtutem fidei Sdam pō. voltatis, amorem dam per vtutem charitatis, Nec etiam per quam aīe participat Sdam quandam fiduciam quam dant per quandam regenerationem sive reuelationem. Uno verbo ea tum ēlatis pt. in potentiis immediatē quae proximè quod pt actuet; grā Stificans non ēt eiusmodi Ergo &c.

Obijcies 1°. Quatum est in voltate immediatē: Ergo & grā Stificans. Prob.r consq.a qm fides est subtum oppositorum, pt autem grā Stificans operatum opposita vel contrarie vel priuatiue.

Rdeo dato antēd. (de quo tn est aliqua difficultas cum hoc pter gratum originale qd astrologis quam plurimis exaret.r esse immediate in essia aīe, sed etiam pter habituale qd multi volunt esse in sola aīa, illudq; solum et non actuale opponi grāe Stificanti) negando consq.am ad eius pbationem dico qd non est oppo immediata inter grām & peccatum sed mediata dicaue si eius cham si sine indistinctis primis subtis, non desinunt se expellere ab eodem hoīe.

Obij. 2°. gloria non est in aīa, sed in potentiis: Ergo et grā quae est pō. inchoata.

Rdeo negando consq.m qm. grā non d.r gloria inchoata quasi se habeat eadem qlitas cum gloria, sed q.a qui est in grā Stifie. iuvat ad gloriam.

Obij. 3°. S. Aug.nus Serm. 12. de Verbis apli Cap. 12. dicit qd grā sedet ad celebrum arb. sicut sessor ad Equm; Ergo grā residet in celebro arb. tanquam in subto.

Rdeo ad antēd.m eodem modo se habet in ostum quendam sessor dirigit Equm sic grā regit celebrum voltatis arb., sed non eod. modo se habet in ratione subti. Addo qd non comparatur ibi gram ad celebrum hoīs arb. sed ad hoīem ipsum, docet etiam qd ex themate hic sequi de gratiis actualib. B. Aug.nem quae grā non tenet voltatem prosubto.

Atque ex his facile desinies gram Stificantem hoc pacto: Qualitas aīe infusa per quam elicimur diicimurq; dē. conformes naē, vel habitus super naalis qui confert nobis 1.um esse supernaale.

An vero virtutes emanent a grā Stificante moraliter tum, vel etiam physice, reddes parem vtilis vt non sit aequum nobis ad gratiosa proferentib. retardationi.

Ab

Disputatio quinta
De Diuisione Gratiæ

Art. 1.us

De diuisione gratiæ in gratum faciẽtem & gratis datam.

Gratia creata vulgo diuidit.r a Theologis in gratiam gratum faciẽtem & gratis datam. Prior est quæ ad vtilitatem salutem super naalem ipsius accipientis 2.ario confert.r a Deo. Bico primario, qs. confert.r pt. etiam 3.tio ad salutem aliorum, sic fides et charitas, et vniuersim oes gratiæ quæ vel inchoatiue vel dispositiue tum vltetiam finaliter et completiue iustificant, ad hanc speciem reuocantur, ea autem est enumeratio vt possint etiam aliis prodesse ex 2.da institutione, tam in ipsum qd obtinent.r se prodere foras, sine exemplo ædificationis, vnde illud Chri. matt. 5.o luceat lux vra coram hoib.s vt videant opa vra bona, et glorificent patrem vrum; quam postea vocatam Ecclesiæ sanctorum communionem iuxta illud psalm. 118. Particeps ego sum oium timentium te. Posterior est ea quæ ad vtilitatem salutem supernaalem aliquorum aliorum 3.io confert.r a Deo eiusmodi sunt donum prophetiæ, genera linguarum &c quæ primario pt. ad ædificationem corporis Chri. & ad consummationem sanctorum pertinent 3.io ex ijs 2.da bene vti posse habentes ad suam ædificationem primam, iuxta illud Danielis 12. qui docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti: et qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stellæ fulgebunt in perpetuas æternitates.

Electres vtrum gloriæ æternæ prædestinatos pertineant ad eleg.m membrorum istorum!

Bdeo non spectare possunt. Reduci tn possunt ad gratum faciẽtem. Prior gratia pt. de gloria, qs. gratia de qua hic agit.r, est ordinata ad hominem, non est ipse homines qualis est gloria quæ est gratiæ consummatio. De prædestinatione ordinit.r qs. est gratia. inuocata hic ipso actus Dei. Posterior pt. qs. vtrag, ad salutem spectant eius qui prædestinates pt salvandi reperiuntur.

Gratia gratis data diuidit.r in nouem species quas enumerat Apostolus verbis istis 1.a ad corinth. 12. alii per spm datr. sermo sapiæ.: alii autem sermo scie. secundum eundem spm: alteri fides in eodem spu: alii gratia sanitatum in vno spu, alii operatio virtutum; alii prophetia: alii discretio spirituum: alii genera linguarum: alii interpretatio sermonum.

Diuisionem istam reuocat S. Thomas ad tres classes, 1.a continet ea quæ vtilia ad cognoscenda ea quæ utilia vt ad iuuandos alios vt saluentr. et tria v. sapiæ. scie. fides.; 2.a continet ea quæ faciunt vt hoc conforme atq; perfundant ea quæ proponit pro salute aliorum et quatuor vt, gratia sanitatum, operatio virtutum, prophetia et discretio spirituum. 3.a denig;

ea qua conferunt vt explicet atq; ptonat ea que animo concepterit, et
duos. genera linguarum Interpretatõ sermonum.

Sic autem ratiocinatur S. Doctor, grata gratis data ordinat. ad hoc
q̃d hoc alteri cooperet. vt reducat. in domum: homo autem ad hoc cooperari non
pt. intrius movendo (hoc enim solius Dei est) sed solum extrius docendo
vel persuadendo. Et ideo grata gratis data illa sub ea constat. quib. hõ
indiget ad hoc q̃d alterum instruat in reb. diuinis quae sit supra rationem.
Ad hoc autem tria requiruntur. 1o. q̃d hõ ille sit sortitus plenitudinem cognitionis
quae illum instruat in reb. diuinis quae sit supra rationem, et ad hoc tria
requiruntur. 1o. Et sine illis opia certissima, q̃d habit. per fidem: 2o. vt
sit habeat circa pbla conclusiones, q̃d hõ obtinet per lapi.am q̃s deniq;
et abundet exemplis et cognitione effectuum per quos oportet manifestare
caae, et ystum ad hoc sonit. sic. quae ibi sumit. pro cognitione humanorum,
quadam sapia vsurpat. pro diuinorum cognitione. Ad 2.um hoc est vt continue dr. esse quae
operat. conducit maxime si faciat ea quae solus Deus facere q̃s. in opib. miraculosis
sicut sanitatem restituendo ad q̃s contra gratia sanitatem, sicut portenta faciendo
quib. dr. protectus manifestat. sicut q̃d sit sit aut tenebrescat, q̃d raro dicitur
Ad hoc confert opera virtutum; aut si manifestat ea quae solus Deus scit. o q̃s
qualia sunt futura contingentia et ad hoc valet prophetia, et occulta cordium
ad q̃d valet ipsum discretio. Ad 3.um deniq; q̃d est facultas pronunciandi
hoc attendi pt. pcessum ad idioma in quo aliquis prius illiq; eodem hoc
pronunciat. genera linguarum pcessum ad finem eorum quae pretenda sit, et ad hoc
pertinet. interpretatio sermonum.

Dicit ibi est gratia gratum faciens: Ergo numerari non debet inter gratias gratis datas.
Rdeo cum S. Thom. q̃d non numerat. inter gratias gratis datas quia q̃d est quaedam
virtus iustificans hõem in ipso ipso sed communiter importat quandam supereminentem
certitudinem fidei ex qua hoc sit idoneus ad instruendos alios de rebus quae ad fidem
pertinent.

Quaeres 1o. Utrum gratia gratis datae semper conjungat. sicut vel inde, sicut
cum gratia gratum faciente.

Rdeo negative, quando gratis datis q̃d esse sicut alia; et gratum faciens
sine gratis data, quibusdam; gratis data sine gratum faciente. 1a. pars q̃.
ex verbis apli relatis, diuersimode gratiarum q̃. alij per ipsum dat. sermo sapi.ae,
alij autem sermo sci.ae: 2a. pr. tum experientia, tum etiam q̃. gratia gratis data
construit. a Deo hoc. ad salutem Ecclesiae procurandam: atqui ad hoc opus
non ẽt justi deputant. unde longe nos patris Ecclesia solum trae in apostolis
et viris sanctissimis. 3a. deniq; patet. q̃. euidenter hoc. in scripturis numer. 23 p 24o.
dr. Balaam prophetasse qui tn erat pravus, in libris Regum sanctorum illud
quoque Saul inter prophetas. 1 cam. 13. Caiphas prophetauit q̃d Jesus moriturus
esset pro gente. et q̃d filios Dei qui erant dispersi congregaret in unum.

Matt. 10. multi dicent mihi in illo die Domine Domine nonne in nomine tuo prophetauimus? et in nomine tuo demonia eiecimus? et in nomine tuo uirtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis q. nunquam noui vos. Vide autem esse q. quamuis hoc respectu sui malus, non repugnat in illum alius utilem esse, ex quib. sequitur q. ex solis miraculis in hac mortali uita per aliquem factis, non p. esse concludi eius sanctas, quamuis non sit dubium quin miraculorum aut; id genus extra sapientes concedi iustis quam alijs.

Bus Ioan. 9. habt. quodo p. hoc peccator hec signa facere, Et ibrum, nisi esse hic hoc a Deo, non potuit facere quidquam.

Rdeo i. hec uerba non esse assumpta, sed a uero nato passo uera ut plurimum, non tn semper, ut maxime eum eodem modo ibi dixerit, scimus q. peccatores Bus non audit, quem tamen uerum esse audisse publicanum, Magdalenam p. alios. 2°. Verum esse peccatorem non posse facere ea signa que ebrus facit eo modo quo ille facit de electi per sua uirtute, Imo neq; iustus qui sit purus homo, si enim soli Deo competit, hoc tn non impedit quin possit alijs dona signa facere si non per sua uirtute, sed alterius uirtute dei.

Quæres 2°. Vtrum gratie gratis date sint habituales, an actuales?

Rdeo quasdam esse habituales, eas sc. que permanenter insunt, cuiusmodi sunt sapia fides, donum linguarum et interpretes sermonum. Alie uero sunt actuales motiones ac uelut impressiones que cessante effectu desinunt, et huiusmodi sunt gratie sanitatum, operad miraculorum, donum prophetie Rdeo dicitur ipsum. Prot. q. habitu. utiam. ergo uolumus; atque ipsorum habitualium istis gratiis gratis datis non utebantur ipsi ad arbitrium suum, sed tum ergo mouebantur a Deo, prout; solebant ad Deum fundere ut miraculum v. c. aliqs operarent, prout uero utebantur pro libito.

non obstat illud apli 1a. ad corinth. 14. Ipsius prophetarum, prophetis subiecti sunt nam id intelligendum est quo ad claonem pnunciationem datarum eorum que ipsis reuelata sunt Non quo ad ipsam reuelationem, quam non prout uolunt accipiunt, Vnde ibidem scribit apls prophetas duo uel tres dicant, et alteri dijudicent ea si alius reuelatum fuerit sedenti prior taceat.

Quæres 3°. Vtrum potestas conferendi sacramenta, remittendi peccata, et consecrandi, sint gratie gratis date?

Duæ dicuntur gratiarum gratis datarum

Rdeo negatiue Ratio est q. ad hoc ut aliquid sit gratia gratis data prout dicta, non solum sufficit ut edat ex 3. intentione in utilitatem alterius sed pretera requiritur ut conferat ab eo hoc immediate non uero mediate per hoc, Vnde ut non sit in alterius potestate illud a Deo exigere ad id genus non gratiarum reduci potest.

Quæres 4°. Vtrum gratie gratis date sint digniores gratiis gratum facientibus?

Rdeo

Respdeo negatiue 1°. qſ. Postquam Apſtus enumrauit grãas gratis datas 1ª Corinth. 12. dixit: adhuc excellentiorem viam vobis demonstro, Illigins charitatem qua sine ad gratum gratum faciẽtem. 2°. qſ. 1to vitiosa ſt excellentior, qſto ad bonum perfectius ordinatur, finis autem semper potior est ijs quæ ſt ad finem, sed grãa gratum faciens ordinat immediatè hoĩem ad conjunctionem finis. Grãa vero gratis data ordinant ad quædam preparatoria ad vltimum finem, siue per miracula v. g. Similia hoĩs inducunt ſt vltimo fini se jungat. q. ad ad qd aliud ordinat esse perfectius eo qd ad aliud ordinat. Dr grãa gratis data ordinant ad gratum faciẽtem.

Dicis bonum plurium esse potius bono vnius priuati, sed grãa gratum faciens est ſ. p. se in bonum vnius priuati, nimirum ipſius Subti: Grãa vero gratis data refrunt ad bonum plurium, nimirum totius Ecclesiæ, Ergo &c.

Respdeo maiorem esse veram si extra sint paria: hic paria non sunt qſ. grãa gratum faciẽtis finis est perfectior quam graarum gratis datarum cum hæ ad illam refrantur.

Art. 2us

De diuisione grãæ in operantem et cooperantem.

Gratia gratum faciens diuidit. in operantem et cooperantem, ita S. Thom. qui eam vltro ex citat. Philosophis, ex Aug.no lib. de libro arb. cap. 17. hæ verbis, Deus cooperando præuenit operando iuuat, quoniam ipſe ut velim. operat. iuuans, qui volentib. cooperat. præueniens, contra: ut ergo velim. sine nobis operat. cum autem volum. Sic volem. ut faciam. nobiscum cooperat.: sin sine illo vel operant ut velim. vel cooperant cum volum. ad bona ſtitutis opera nihil valemus: De operante illo ut velim. dictum est, Deus est enim qui operat. in nobis et velle: De cooperante illo cum iam volum. et volendo faciam, ſem. inquit quoniam diligentib. Deum bona cooperant. in bonum.

Quæstio autem est quænam grãa hic dividat. habitualis, an actualis, sed facilis responſio, quamuis possit hic diuiſio extendi ad grãam habitualem, prior tn est diuiſio grãæ actualis.

Prior pars ſ. qſ. S. Thom. illam adaptat grãæ habituali ratione duplicis ipſius effectus, quorum alter est affectus subtum, illudq; reddere gratum Deo.

Alter vero ex esse eam efficientem operis meritorij. ratione prioris dicie
posse appellari operantem, ratione vero posteriores dicie delebro cooperantem,
cuius rei hanc alteram rationem. operatio non tribuit. mobili sed moventi, in illo
ergo effectu in quo mens nra est mota et non movens solus Deus movet, operatio
tribuit. Deo; Sedum hoc gratia dr. operans, in illo autem effectu in quo mens
nra movet et movet. operatio non solum tribuit. Deo sed etiam aie, Sedum
hoc gratia cooperans dicitur.

Posterior pars ostenditur q. tam B. aug. nus ex quo hec divisio desumpta est
quam scriptura in qua fundum habet, oino videnti. loqui de gratia actuali, loquebat.
aug. nus de ea gratia de qua liberae illi cum pelagianis, at hec nomina ab actuali,
q. de habituali consueuerant attribuere aug. nus gratie operanti facere ut velimus,
non autem facere nos iustos et gratos habitos, aug. no gratia operans cad. ex cum
precedente Re cooperans cum subsequente; unde lib. de nat. et gratia cap. 31.
Ubi quidem operamur et nos sed ille operando cooperando. q. nra cuius gratia nos,
Gratuite autem ut sanemur q. subsequitur ut etiam sanati vegetemur, sed gratia
precedens ex actualis et non habitualis. qd autem ostenditur ex scripturas, illa
attribuenda operanti gratie velle et perficere.

Nec ex qd dicit aug. num loco citato de una et gratia appellate gratiam operantem
gratiam sanantem, esse autem proprium gratie habitualis vtpote gratia sanans
nam sanantem gratiam esse certum et proprium ex gratie habitualis, sed conuenire
quoq; gratie actuali vt sit sanans inchoative.

Sed maior longe difficultas in eo consistit, quid sine gratia operans
Re cooperans sumatur pro specie gratie actualis; quibus varia loquunt.
Quibusdam gratia dr. operans in ordine ad actus interiores Re cooperans in ordine
ad actus exteriores. non placet hec q. aug. nus exigit gratiam cooperantem ad alios
actus interiores, et exteriores vt sit precisio Sedum quid nullam superaddunt
peculiarem rationem supernaturalitatis gratie autem interiorem effectum, ratione cuius operis ex
toto efficit illum gratia specialis quam efficit interiores

Alii operans ex parte voluntatis motus quo intendit ipsum finem salutis, qui motus
dr. fieri in nobis sine nobis non qd efficienter ac libero voluntas non concurrat
ad illum sed qa non est a voluntate per aliam priorem intentionem. Gratia vero
cooperans ex motus voluntatis circa electionem mediorum. non magis mihi
placet assertio q. dicunt per gratiam cooperantem volumus finem:
Et qd liberi actum bona voluntatis ex gratia operante.

Nonnullis gratia operans est ea que dat perfectam quandam voluntatem
et indeliberatum desiderium. cooperans vero qua Deus nobis cum operatis cum
perfecta et desiderata voluntate aliquid volumus; non satis fuit q. scriptura
Rauq. nus locis citatis loquentur de gratia operante tyrum de producente voluntatem

deliberatam, vnde bona voluntas nascuntur.

Melius ergo dixerim cum Bellarmino lib. 1. de gratia & lib. arbitrio cap. 14. apud S. Aug. num gratia operantis nobis aliqui eam quae [illegible] bonam voluntatem deliberatam operatur. Sola in nobis, qualis est conuersio sue ab infidelitate ad fidem, sive a[liquis] aliis prauis ad penitentiam. Cooperantem vero eam esse quae hoc iam volenti conanti q; cooperatur adiuuando, roborando q; voluntatem et actionem, perficiendo; ad vsque atq; conatum fel. operans gratia vsque desinat. ea quae sola bonam voluntatem in nobis operatur. Seu quam Deus operatur in nobis sine nobis; Cooperans vero quae operatur in nobis, aliquis non sola sed nobis simul cooperantibus; seu quam Deus cooperatur nobiscum in nobis. Gratiam autem operantem solam in nobis operari, nihil est aliud quam operari, nulla praevia nra voluntate quae praeamus, quaeramus, desideremus, pulsemus, atq; adeo nihil boni meriti ad illam bonam voluntatem [illegible] eandem asserendo: Non vero quasi hoc non simul in illam voluntatem influat. gratiam autem cooperantem non solam in nobis operari, et non operari nisi suppposito prauio influxu voluntatis quae pulsauerim?, desideraudim? aut aliquid simile fatemur, quo verbo gratia dr. operans quae excludit praevium influxum voluntatis, non simultaneum: et gratia cooperans quae includit simultaneum seu praevium influxum voluntatis.

Potest ex modo loqui S. Aug. ni cod. lib. cap. 5. quem ibi disputat duplicem hanc gratiam, Cooperantem quidem ad poenitentiam suam bene operatur deus, Cooperans autem, sed gratia Dei mecum, id est non solus, sed gratia Dei mecum; ac per hoc nec gratia Dei sola, nec ipse solus sed gratia Dei cum illo. Operantem vero ad B. conuersionem esse, scribens: et autem de bello vocavit, et tam magna et efficacissima vocatione conuertit ut gratia Dei esset sola. Est autem sola dixerit cum esse tum esse simultaneo influxu conuertisse ad illud voluntatem, statim subjecit hanc rationem, et merita eius essent magna sed mala: hoc est ideo solum dr. gratia illum operatus fuisse conuersionem et nulla praecessisse aliqua conuersionis opera bona meritoria, sed tum opera mala et demeritoria, et cap. 17. ubi de parua et magna voluntate B. Petri loquitur, subjungit, et quis istam et tam parvam dare potest charitatem, nisi ille qui operatur voluntatem, et cooperando perficit qui operando inchoat, quoniam ipse et velimus operatur ut incipiamus, qui volentibus cooperatur perficiens, quorum de operante illo ut velimus. Dictum est Beatus enim qui operatur in nobis et velle Deo. atq; hinc et qui epla 105. ait opera quidem bona fiunt ab homine, fides autem fit in homine, sine qua illa a nullo fiunt homine.

Quae tamen ne putes non existimare aliquem gratiam cooperantem appellari eam quae simultaneo influxu voluntatis operatur bene non supponat praevium eiusd. voluntatis influxum, quod eadem vetus addit. hanc questionem frequentem esse in quibusdam Theologis, atq; secundum hoc in conc. trid. sess. 6a. can. 4. de poenitent. lebrum arb. a deo motum et excitatum cooperari assentiendo Deo.

Art. 3.us De diuisione gratiæ In præuenientem et subsequentem.

Gratia gratum faciens diuidit.r in præuenientem subsequ.tem. Ps. prior d.r psalm. 58. Quia eius præuenit me: Ps. posterior, p mia eius subsequit.r me. De Vtraq; in collecta dominicæ 18.æ post Pentecosten, Tua nos quæsumus semper gratia præueniat et subsequat.r; Aug.nus in Enchiridio cap. 32. præuenit vt sanet.r; subsequit.r vt sanati vegetemur, præuenit vt vocem.r; subsequit.r vt glorificem.r; lib. 2.o ad Bonif.m cap. 9. si enim sine illo nihil possum.s facere, Profecto nec incipere, nec perficere: qd vtiq; dictum est: Quia eius præuenit me: et perficiam.s dictum est Quia eius subsequit.r me.

Quæritur vero vtrum habitualis, an actualis gratia hic diuidat.r? Ideo extendi posse diuisionem istam ad gratiam habitualem, 1.o in ejus præuenientis subsequ.s dicunt.r relatiue ad hominem, Ita vt gratia habitualis 1.æ dicat.r præuenientis respectu 2.æ, et 2.æ subsequentis respectu istius 1.æ. 2.o in ejus gratiæ habitualis vnius eiusd.q; varij sint effectus, nimirum reddere hominem gratum Deo Reconstituere illum potentem ad actus meritorios elicitendos, ita ut gratum Deo Reconstituere illum potentem ad actus meritorios elicitendos, ita ut præuenientis dicat.r in ejus hoiem gratum Deo constituere, subsequentis in ejus dem illi vitibus ad meritorie operandum. Q.r in ejus gratia habitualis quæ est in via d.r præuenientis est gratia habitualis quæ manet in patria vocat.r subsequens.

Propriè tamen est diuisio solius gratiæ actualis, ratione huius rei Ut eadem cum aliis præcedenti diuisione.

Nec obstat qd hoc citato aug.nus dicat præuenientem dari vt sanet.r et vocet.r, subsequentem vt sanati vegetem.r et sanctificati glorificem.r ac pie precemur vnum.m quid.d horum videat.r in ea gratia habitualis, quam d.r dari gratia præuenies vt sanem.r et pie vocem.m non facilius sed dispositiue et Anchoatiue.

Quæritur etiam quid illigat.r nos quod præuenientis subsequentis? Ideo quod præuenientem esse eam quæ præuenit cum ortu etiam primum motum bonum voluntatis huius, ejusq; hoc principii mutari de malo in bonum. Subsequentem vero esse illam quæ sequitur bonum huius p.m voluntatis motum.

Prob.r ex 1. aug.no in Enchiridio cap. 32. his verbis, Præparatio igitur bonæ voluntas hois multa Dei dona sed non omn. quæ autem non præparatio ipsa, in eis et ipsa quam vtrumq; cepit.r in his eloquiis, et mia eius præuenit me: Et mia eius subsequit.r me; nobiscum præuenit vt velim, volentem subsequitur ne frustra velim; Et enim admonim.r orare pro inimicis nris (vtiq; nobiscum.) pie vtique credimus Deum in illis operat.r vt velint! Num quis admonem.r fratres vt accipiam! nisi vt ab illo fiat qd volum.s a quo factum est vt velimus! Quamuis ergo

pro inimicis nris vt mia Dñi grauitiae eor Sicut preuenit nos. Oram⁹ autem pro nobis vt mia eius subsequat⁹ nos, quib⁹ vtribus sctor⁹ nrá responsio non praeuenitus ibi graa d⁹ quae olim bonum voluntm Reis praedic, quae nolentem preuenit quam petro a Deo petitum! pro inimicis nris, sed non pro nobis q̃ postum⁹. Item pro nobis petre a Deo subsequtm non praeuenientem: quae olim soli graa conuenit, quae preuenit olim 1⁹. bonum motum voluntis suae: q̃ graa quae preuenit olim alios motus bonos, non praeuenit olim voluntm bonam, sed item aliquam: non facit de nolente volentem sed potius de non volente volentem: Item est graa quam petim⁹ pro nobis petre. Confirmat⁹ q̃ non est locutus s. aug. nos de graa praeuenient subsequente, nisi occasione erroris pelagianorum qui confidebant voluntem suam per aliquem 1⁹. bonum motum praeuenire mia Dñi graam subsequi ipsum suos motus, non praeuenire: Ergo s. aug. nos, cum dicit graam praeuenientis in hoc tpe quae idem est cum ea graa quae praedic 1⁹. bonum voluntis suae motum, et nomen subsequentis accipit pro ea graa quae consequit⁹ 1⁹. suos motus, Legat⁹ s. aug. nos epla 106. et 107. ad Bonif. cap. 9. lib. 4⁹ cap. 6. et alibi.

Aliqd tamen graae praeuenientis a Sctis nominat⁹ ea quae praeuenit olim consensum bonum Reis per singula opa bona faciendo et mala cauenda, subsequens vero quae subsequit⁹ tulem graam: Ita tñ vt sctor modo subsequat⁹ vt sit simul cum consensu nro libero, illumq; nobis cum efficiat, concomitans deat⁹; sic vero ita subsequat⁹ graam praeuenientem vt simul subsequat⁹ etiam consensum liberum, nosq; ita excitet ad implendum regula q̃ impetro possum? Data opportunitate illud adimplendi, vt ejus cum de facto impleamus, appellet⁹ subsequens, conc. Trident. sess. 6ª cap. 16. quae virtus bona eorum opera semper antecedit p concomitat⁹ subsequitur. s. Fulg. epla 6. cap. 9. praeuenientem vocat quae q̃ electos suscipere: Concomitantem, quae viam recti quaerentibus cum tre: subsequtm, qua vitae ad regna celestis beatitudinis peruenire.

Art. 1⁹. de Diuisione Gratiae In excitantem et adjuuantem.

Diuisio haec fundat⁹ in scripturis, Apocalypsis 2⁹. Ego sto ad ostium pulso. si quis audierit vocem meam et aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum, et cenabo cum illo, et ipse mecum. Ephesior. 2⁹. surge qui dormis et exurge

à mortuis Reilluminabit te Christus: psalm. 118. Adjuva me et salvus ero.
In conc. Trident. sess. 6.a cap. 5. Ut qui per peccata a Deo aversi erant,
per eius excitantem Readjuvantem gratiam ad convertendum se disponant.
Idem tit. cap. 6. in oratione Ecclesiae: Actiones nostras quaesumus domine aspirando
praeveni Readjuvando prosequere, In Aug.no lib. 2.o de peccat. meritis cap. 18.
quod ad Deum nos convertimus non nisi ipso excitante et adjuvante non possumus.
In S.to Bernardo lib. de gratia Re libero arb. conatus nostri cassi sunt si non
adjuvent. et nulli si non excitentur.

Quaerit 6.r quid sine gratia excitans et adjuvans apud Aug.num?
Adeo excitantem esse eam quae excitat voluntatem in infidelitate
vel alio peccato mortali constitutam ut mutet. de malo in bonum, eamque
immutat. Adjuvans vero est ea quae voluntatem iam conversam a malo
in bonum adjuvat ad bonum volendum et faciendum. Responsio evidens
est ex Aug.no passim lib. 1.o ad Bonif. cap. 19. In psalm. 62. et alibi.
Fulg. eius discipulo lib. de incarnatione Re gratia cap. 30. et fuit quod idem
Aug.nus dicat excitantem gratiam eandem esse cum praeveniente. in psalm.
52. non ego prior exurrexi ad te volens sed tu ad me excitandum venisti
nam mea eius praeveniet me.

Ex quibus patet nihil esse discriminis inter gratiam excitantem,
praevenientem, et operantem nisi quod eadem gratia ut illam Deus operat.
operans: ut praevenit voluntatem, praeveniens: ac demum ut eandem excitat
dormientem, excitans appellat.r Sic eandem esse gratiam, quae ut est
a Deo nobis cum operante cooperans: ut voluntatis bonum motum sequitur
subsequens: ac denique ut juvat voluntatem praeventam seu excitatam
adjuvans appellatur.

Hortamen non impedit quominus bene aliquando dicat.r a Theologis
excitans ea omnis gratia interior quae nos ad quemlibet liberum consensum
voluntatis excitat bonum, sive primum sive 2.um Adjuvans vero
quae sic excitatam juvat voluntatem.

Art. 5.us De Diuisione Gratiæ In gratiam Sanitatis et medicinalem.

Grátia Sufficiens vtriq; statui nunc videtur Sanæ præparatæ cóis esse: sed grá actualis hói sano nrûm ad volendum maximè diuersa est ab ea quam postulat hóis infimi conditio: De hac vtraq; grá. dicendum est nobis.

Aug.nus lib. de corrept. et grat. cap. 12. appellat gratiam Sanitatis adjutorium sine quo non, et gratiam medicinalem vocat adiutorium quo aliquid fit. Ipsa adjutoria inquit distinguenda sunt. Aliud est adiutorium sine quo aliquid non fit: et aliud est adjutorium quo aliquid fit. Quam sine alimentis non possumus viuere, nec tecum affatim alimenta, ijs fit vt viuat qui mori voluerit: Ergo adjutorium alimentorum est sine quo non fit; non quo fit vt viuamus. At vero beatitudo quam non habet hóo, cum data fuerit continuò fit Beatus: adjutorium est enim non solum sine quo non fit, sed etiam quo fit ipsa dat.r, qua propter hoc adjutorium et quo fit est, sine quo non fit, qs. etsi data fuerit hói beatitudo, continuò fit beatus, et si data nunquam fuerit, nunquam fiet. Alimenta vero non conferunt hoc faciunt vt hóo viuat, sed ita sine illis non pt viuere; primo itaq; hói qui in eo bono quo factus fuerat titulo, actu prout potest non peccare, potest non mori, potest ipsum bonum non deserere, datum est adjutorium perseuerantiæ non quo fiat vt perseuerat, sed sine quo pr libitum arb. perseuerare non potest. Quare vero ſ. tis in regnum Dei, pr gratiam Dei prædestinatis, non tantum tale adiutorium perseuerantiæ datur, sed tale vt eis perseuerantia ipsa donet.r non solum vt sine dono isto perseuerantiæ esse non possint, verum etiam vt pr hoc donum, non nisi perseuerantes sint. Et posita vt dego acciperet hoc donum dei (hoc scil.) in bono perseuerantiam ſ. tis hoc sed perseuerare pr.m hoc in eius relinquit.r arbitrio, tabr vidi habebat eius voluntas quæ sine vllo fructu instituta peccato, et nihil illi ex ipsa conferentialiter restitueret vt digne tam bonitati et bene viuendi facilitati perseuerandi committat.r arbitrium. Quare vero postea quam ex illa magna peccati merito amissa libertas etiam majoribus bonis adquirenda remansit pusillanimitas: placuit ergo deo quo maxime frenare superbiam posset plurimis extinguere, vt non gloriet.r eo casu coram ipso, vti de meritis suis id est eis hoo: Vnde autem non gloriet.r casu coram ipso nisi de meritis suis? quæ quidem potuit habere sed perdidit: et pr hoc qd habere potuit pr hoc perdidit hoc est pr libitum arb. postea qd non retinet abstrahendo nisi gratia abstrahentis. et infra, qui ita non solum dat adjutorium quale ſ. hói dedit sine quo non posset perseuerare si vellet, sed in eis etiam operat.r et vellet; vt quoniam non perseuerabunt nisi velint pro libitu perseuerandi eis possibilitas voluntas dei gratia cogitate donet.r; tum quippe efficit-

acendit. voltas eorum. Et ideo posse eos si volunt, deo se velle qd deus operat. Vt velint: nam si inita infirmitate vitae huius, in qua tm infirmitate gtis elationem repimendam per eis visum oportebat, ipsis relinquent voltas sua vt in adjutorio dei sine quo perseverare non possent, manerent in velle, per deus in eis operat. vt velint vt quoniam gtis tot p tas tentationis infirmitate sua voltas ipsa sua umbret, Et ideo perseverare non possent qa deficiente infirmitate non velint, alle non ita velint infirmitate voluntatis vt possent; subtractum est igitur infirmitati voluntatis huius vt dna gratia indeclinabiliter perseverabiliter agerent. Et ideo quamuis infirma, non tm deserit, neq; aduersitate aliqua vincerent: quorum habens virtutem libri arb. quamuis non de facto adjutorio dei sine quo non possent perseverare si velle, tm contentus tali quo in illo deus operat vt vellet, fortissimo quippe dimisit atq; promisit facere qd velle: infirmis seruauit vt ipso donante pientissime qd bonum est velint, et hoc deserere pientissime nollent.

Displicuit has duas Semipelagianis, vt constat ex epla s. hil. his verbis deinde molestum prune tam diuidi gratiam quae veluti qd hoi data est, vel unus odi datur Rr.

Hos tm non offendit B. augnes illam similis sustinuit lib. de dono perseuerat. cap. 7. dentes qd in hoie sano fuerat vt non caderet; nunc autem non nisi ad gratiam suam voluit ptinere deus vt hoc accidat ad eum, neq; nisi ad gratiam suam voluit ptinere vt hoc non accidat ab eo.

Sed et eandem dnam Ht Enchiridij cap. 10 b. quam dcs. statu loquens pronunciat in hunc modum: quamuis sine gratia, nō tunc velle meritum esse potuisse, qs. et si peccatum in solo libero arb. quae constitutum, non tm sufficere retinendae sufficiebat libertatem arb. nisi participatione immutabilis boni d. ad jutorium ptinet. qd contra sopliat. exemplo alimentorum his similium. Deinde subjungit: sed sole illam ruinam maiorem efficacia dei qd et ipsum liberum arb. liberandum est a seruitute, cuius dominat. eam mente praeditam, qui ei per scriptum sed per solam dei gratiam quae in fide cuiq; posita est liberat. vt voluntas ipsa sanet scriptum est operat. a domino, qua castra dei mundo capiant. per quae veniat. ad munus aeternum.

Ex his colligimus 1°. in statu justitiae originali nōnam fuisse gratiam hoc tm includit. in his verbis Enchiridij, qs. sine qua nō tunc velle meritum esse potuisse. et cap. 8. 9. si ergo factus est hoc rectus, vt et manere in ea rectitudine posset non sine adjutorio d. Et verbis citatis libri de corrept. et gratia quib. adjungim. ea quae capitis praecedenti leguntur: istam gratiam non habuit homo primus, qua numquam velle esse malum sed sanc habuit qua si semper velit, numquam malum esse, sine qua etiam cum libero arb. bonus esse non posset: sed eam tm per liberum arb. desertor posset. nec ipsum ergo deus voluit esse sine

sua gratia, quam reliquit in cuius libro arb. Porro Scr. autem hoc adjutorium vocat gratiam Dei hoi cum p.am facti sine defuisse, quoniam non talis non facta esset vt sine d.o adjutorio posset manere si vellet, non vtiq; sua culpa excidisse. adjutorium quippe defuisse sine quo manere non potuit quum autem quis.t deest tale adjutorium, iam jura gratiæ esse: quib.t autem dat.r Deum gratiam dat.r non ideo debitum Br. cad. esse sent.a discipulorum eius Prosperi cap. vt. contra collatorem; fulgent. de predestinatione gratiæ cap. 12. Br. de lib. lugd. de diuersa veritate scripturæ cap. 27. S. thomas 1. 2.æ q. 109.a art. 10. ad 3.um

Sed Quæritur. Quænam sit ea gratia hoi innocenti necessaria ad operandum bonum opus faciendum?

Respondent nonnulli esse ipsum habitum gratiæ stabilientis. alij esse concursum Dei simultaneum, quidem solam substantiam mentis illustrationem. Cæteri denique gratiam patriarcharum filiorum Israelitis simul.

1.a Sent.a est improbabilis: 1.o q.a Deus per hunc gratiam regebat 1.um hoiem: at non p.t bene explicari quomodo Deus regere posset dicat.r hoiem cum gratia habituali. Perhanc gratiam hoc custodiebat se ipsum in gratia stabili, debet ergo esse aliquod gratia distincta a stabiente, alioqui diceretur esse hoc se custodire in gratia per ipsam eandem numero gratiam. Denique Deus adjunxisse per eand. gratiam hoiem vt in justitiæ statu perseueraret; atqui non potuit.r hoc per gratiam stabientem vt in cad. gratia sanctif. perseuerat. 2.o Vtit.r B.augus. ad excitandam hanc gratiam p.t statius, exemplo alimentorum Caminis: ergo gratiæ elementa sit distincta ab ipsa vita Sanitatis, at cum adjuto vegeto sano, sta distincta est hæc gratia a gratia stabiente. 3.o denique, q.t S. aug.us terminis ipsis deinde eiusmodi gratiam a gratia stabiente, Ep. de gratia Recentis. cap. 11. sic loquit.r Cum ergo dederat hoi Deus bonam voluntatem, (hanc gratiam stabientem) in illa quippe eum posuit, qui posset rectum: dederat p.t adjutorium sine quo non posset in ea non permanere si vellet Br. & cap. sexti deinde voluntatem hoi primi in potestate Sanam, deseruam gratiam stabilem constituebat ab adjutorio præsentialiter sine quo non; Et Ep. 194 inchoatio huiusmodi Br.

2.a quoq; opinio falsa est. 1.o q.t per concursum simultaneum, Deus non p.t diei regere hoiem, custodire, adjuuare. 2.o concursus simultaneus nullum habet influxum in eam sed solum in effectum, habet autem auxilium istud influxum in pot.am voluntatis eam dat illi posse si velit

3.a etiam reijcit.r ipse Br auctoritatem t.i S. aug.ni Ep. 194. de ciuitate Dei cap. 13. Sic inquit Deus immutabilis bonæ voluntatis illustrabat.r vt videret et accendebat.r vt amaret, stabilis permanebat, non inde ad sibi placendum auertebat.r et a se hoi intuelbrescente non recedebat. hic agit.r de hoie sano et adhuc vt maneat in bono opere d.r Deus illum illustrare

(q̃ ẽ ꝓprium grãe ꝓbriorĩs illꝰ, quæ illustratio appellatur) ẽ accendere
(q̃ ẽ ꝓprium grãe voltatis) eius voltatẽ. 2º illustrãe illꝰ non dãe
posse voltati, sꝫ ad hoc vt possit voltas ꝺ q̃ antea non potuit, et dari
aliquis influxus in illam: atq; grãe ista dãe posse voltati ex bonis citati:
3º illustrãe illꝰ non adjuuãt voltatẽ ad volendum. —
4º actus supernalis entitatiue non ꝑt. produci nisi a gº ad ordinem
supernalem eleuatꝰ atq; per solam illustrationem illꝰ ad talem ordẽ
minime voltas eleuatꝰ q̃ in ẽ ꝓprium actus supernalis. —
5º Eccl̃ie lꝫd. authoritas Concilio mare facit ad institutum, nam
redarguendo primi capituli Carthag. hos verba: Deus omnipotens dixit sine
peccato rectum cum lib. arbitrio condidit, quem in statu justitiæ permanere
voluit, ait nos hoc ꝑm in eis manet q̃ ablq; vlla commoratione grãe Dei
fuit q̃ nulla rationalis creatura sine angelica nec humana vnquam potuit
aut ꝑt. ẽ potuit in justitia & statu esse, manere, atq; proficere. Sta-
tuit hoc definitꝰ Abbas arb. a Deo conditus atq; in paradiso constitutus
tq̃am priꝰ tum modo libertum arb. in statu ꝑjustitiã potuisse permanere
q̃ in pditis verbis Bus solum modo voluisse dr non vt ferij posse, dono
suæ grãe inspirasse vt adjuuisse. obserua hic verba (dono suæ grãe
inspirasse) quib. exprimitꝰ grãa voltatis, talis lꝫdem ẽ inspirationis
grãa apud ꝓtos patres ꝓ concilia

Dicis oĩs grãa actualis intrinsece ẽ illustratio mentis, vel ẽ motus
indeliberatus voltatis: sꝫ grãa primi status non ẽ motus indeliberatus voltatis
q̃ oĩs motus indeliberatus voltatis qui consensum antecedit, si soluerẽ
voltatis consensum attrahit: ergo impossibile vt sit in sola mentis illustratione
constituta.

Respeo i. negari posse mai. et dici q̃ grãa actualis intrinseca
etiam comprehendit q̃statim transeuntem, et q̃ grãa actualis voltatis
primi status sit talis q̃stus. 2º data maiore nego min. ad cuius
probationem dico verum esse oẽm cuiusmodi motum voltatis indeliberatum
qui consensum antecedit si solueret consensum attrahere, si sit
institutus vt proueniat voltatem & potest illam ad volendum,
faciendum; quid quid illam Bus velle facere constituerit dominando
ipsi voltati: conuerso sit tum institutus ad deadum posse voltati
suæ subeundo ipsi voltati dominanti. Prior iste modus ẽ ꝓprius
status justitiæ originalis: posterior ꝓ lapsu ad statum naturæ reparatæ
ratione q̃ cum per peccatum primi hominis oẽs homines sint sub
peccato ẽ q̃ cum per priuationem primi hominis oẽs homines sint sub
virtute concupiscentiæ positi vt ea illa careant qd non fit nisi per
grãam, et concupiscentia vincit per grãam dominantem. In statu vero

iustitie originalis voltas hois sub nullius esse peccati dominacone constituta, q.d. grãa
ipsi non esse motus indelibratus voltati, qui voltati ipsi dominet. sed illum eui
subiciunt, in hoc itaq; statu accendebat voltas et amavit hi vollet: In p̃cepti vero
inquo vrsam. accredit. etiam vt vellit et non vt posse dixae, In 1. statu Deus inspicabat
vt posse hõ si velle, in 2. inspicabat vt velle q̃ posse

Colligimus 2. graãm medicinalem eam esse que efficit vt velimus
et vt illum velimus, itaq; ardore diligam. vt voltatem carnis contraria concupiscentiam
voltat spũs vincat; eam esse que non illum possibilitas sed etiam voltas bene
agendi donat. per quam indelebnabiliter & insuperabiliter voltas sua agit, per
quam deinq; hõ inuictissime vale bonum, & inuictissime non vult deserere illud.

QUAERIS 1. Vtrum ad graam medicinalem spectet non solum in bono
perseverare, sed etiam bonum velle?

Respdeo affirmative. Probo ex aug. lib. de corr. et grãa cap. 12.
Infirmis seruatis vt ipso donante donanti inuictissime q̃ bonum esse velle
et hoc deserere inuictissime nolle. item ex cap. 7. lib. de dono perseuer. vbi
ea duo conjungunt &. Post ea sum autem hois, non nisi ad graãm suam voluis
se vt homo accedat ad eum.

QUAERIS 2. Vtrum grãa que implorami motibus sit grãa medicinalis
ppriè dicta, an vero ad aliam spẽm grãe reuocetur.

Respdeo esse medicinalem ppriè dictam. Prima lib. retract. Aug. ni contra
Pelag. quib. vtile sanari q̃ preludit graam istam oratis non esse grãa medicinalis.
Item ipse Celestius esse ad Aug. num ad nullum opus nec inquirendum nedum
perficiendum quidq; sibi sufficere posse confitetur, neq; enim alicui operi curas. nib
eorum enumerandum putauit scripta Pelagij voltate vnumquemq; egrotum
velle sanari, Contra quem quam Responsum S. Aug. tot scripsit lib. de grãa et lib. de
dono perseuerantie ostendendo de initium sanitatis esse graam Christi ppriè
dictam, esse donum Dei quod desiderit. hõ ab hoie, non esse in hoie ab hoie,
Prorsus esse Deum hoie in hõis conuersione, quam libr. bonam voltatem esse a deo
eod. modo esse q̃ libr. initium a deo in hoie, q̃modo consummãtio in statu atq;
perseuerantia, sed et cap. 16. enchiridij citato grãa hui spiritum qua hõ vult
sanari ad maiorem minam Dei refert ad graam per quam hõ libratur. ad graam
qua in fide christi posita est, Imo autem negauit graam quae maior est
Dei mia, per quam hõ libratur. quam in fide christi posituale esse medicinalem
ppriè dictam.

Prima est etiam l. Prosperi ad capitul. gallorum Respons. 6a quoniam inquie
prius quam a dominacone diaboli per Dei graam liberet. in illo profundo iacet in ip-
se sua libertate demersus, amat ergo captiuum suum, profanitate sit q̃ egrotare se
nesciat donec per hui medelam constrat. egroto vt incipiat nolle q̃ cupere posse

optm medicij desiderare qua Surije. Lib. contra collatorem cap. 4. alloquens Cassianum aie q̄ in pñtib⁹ quærentib⁹ pulsantib⁹ miseris cur non eidem grāe qua desiderat.r adscribis cap. 4°. Deus ergo non solus ostendit horum pñr tenet ipsum apprehendere charitatem, sed habere a semetipso desiderium sanitatis Spontr venire ad medicum, non etiam hoc ipsum medicij esse q̄ venias, quasi vero aia ipsa non langueat p̄ torpori sno remedium posse atque totus hoc ex ipsa est cum ipsa in profundum mix suæ deciderit ubi eam prius quam a medico notitiam suæ calamitatis accipiat, iacere debeat, amarum semper errorib⁹ suis et amplectentem falsa pro veris. Cuius salus 1a. est vt sibi incipiat displicere et vitiositatem suæ debilitatis odisse. sequens vero est vt sanari desiderit p aquæ sanandæ fie nouitie. quæ curationem ejus sic præstituunt vt ej ab illo qui ægram sanaturus est inferant.r Et cap. 26. Si ergo quis de omnipotis benignitate confidens fallacib⁹ credulus, tenebras esse et mortem quicquid pro lumine ac vita completur.r illigit, et ab his se conat.r abstrahere, non est ab ipso quamuis non sine ipso sua ista conuersio, nec ipsa virtute ad ipsa salutis emittit.r et aquæ hoc occulta potens grāa Ubi quæ ignotis terrenarum opinionum ac operum mortiferum caecitatis sordibus obruti cordis exigitat p desiderio veritatis inflammat, non ut prius cum horum subijciat, sed vt subjectionis cupiditatem faciat; nec vt ignorantiam trahat, sed vt intelligentiam, sequentemq; gratiæ: Contra, mundus enim ab. ab. non a se ipso, sed a creatore mutat.r vt quidquid inde in melius reficit.r nec sane ille se qui sanat.r aut nisi ab illo fit qui med.r cap. 29. redarguit desiderium 3ae. Calliani hæc verba, quasi medicus noster non sanans etiam hoc donat morbidis vt veram desiderent sanitatem.

S. Fulgent. lib 2°. de verit. prædst. cap. 7. 9. 10. Et totus est vt ostendat opus esse magna mia dæ q̄ habeam.r adjutam orandi: at nemo negare p.t quin grāa qua Deus nr̄i miserat.r non sit grāa medicinalis.

Omittimus ora Sanctorum Patrum qui hanc esse gratiam medicinalem nos edocere de multis ac notissimis voluerit. Sufficiat observasse modo q̄ ex illis sequit.r gratiam qua sanari desideramus esse medicinalem Cum non fiat de notissimis voluntis. omittimus quoq; alios in quib⁹ d.r gratiam medicinalis esse, nos obrutum cor habentis illecebris mundi et morbidis delectationibus consopitum, excitare a torpore et evigilare tanquam a somno: quod etiam est opus gratiæ orationis.

Ratio vero huiusce dñnæ est q̃ ægritudinis aiæ nr̃æ pars, haud exigua est, ignorare morbum suum, et a Deo nolle sanari: ꝑs vero quamvis verum cognoscens infirmitatem suam postulet a Deo sanari a illa, — q̃ est velle sanari.

At iniquis gra medicinalis ꝓprie dicta, gra̅ sanitatis appellat. ab Aug.no gra̅ po qua desiderat hoc sanitatem non gra̅ sanitatis sed initium gra̅ vocat. ab eod. Aug.no lib. de corrept. et gra̅ cap. 1. desiderare auxilium gra̅, initium gra̅ est.

Respdeo q̃ si illius loci dicti vellent recordari aduersarij nri, non difficulter possent elligere quodo semipel. non excludebant auxilium sine quo non ab initio fidei etiam si dicerent eiusmodi fidei initium esse sine gra̅ dñi. Sed ad rem, 1o dico male ratiocinari qui ex eo q̃ desiderium sanitatis d. initium gra̅, concludit talo initium non esse gra̅m medicin abm ꝓprie dictam: quasi vero id sit q̃ est alterius rei initium, non sit res ista inchoata ꝓprie dicta, initium cinis, cinis est, initium vitæ vita est, initium fidei fides est, inchoata charitas, charitas est. Q. desiderium gra̅ q̃ ibi d. initium gra̅. s. Aug.nus aliis locis appellat sanitatem gra̅m. Epla 102. etiam ipsa oratio inter gra̅ munera reponit. lib. 4. ad Bonif. cap. 11. laudat illud Ambrosij, in Psalm, orare Deum gra̅ postulis est; et cap. 23. libri de dono perseu. ubi illegim. est hoc ipsum esse donum dñi ubi verasi corde ꝓstrati clamamus ad Deum, ꝓstra, nos volumus illegere etiam hoc d. munus esse ut oremus. hoc est ꝓstratum? quæramus? atq; pulsemus?, accipim. enim ꝓstratum adoptionis filiorum in quo clamam? abba pater; q̃ vidit B. Ambrosius: ait enim, et orare Deum ꝑ gra̅ ꝓstratis est sicut scriptum est nemo dicit Dominus Jesus nisi in ꝓstratis; Idem etiam modum loquendi S. Prosperi contra Coll. passim. Idem Augustinus fulgent. multis locis, sed potissimum lib. 1o de vitate pred. cap. 15. his verbis: Ergo suscepto desiderium gra̅, cujus ipsius est gra̅, etiam gra̅m nullus horum desiderare vel posse, sed non cognosere potest, quisi eam prius ab illo accipiat cui eam nullis præcedib. op̃ib. aut voluntib. bonis ad hoc largit. ut voluntatem in qua simpr maneat ipsa præparet, ipsa donet, ipsa illuminet, excitet, conseruet, &c.

Quæres q. utrum gra̅ hoc quæ dat velle, ita sit ꝓpria status capta nat. ut nullo modo eiusmodi gra̅ sit collata homini in primo statu?

Respdent nonnulli talem graam fuisse collatam hoib. et Angelis pro 1. ~~statu~~ actu a sua creaone: sed non pro aliis. Raonem reddunt, q.a inquiunt Primus actus creaturae illectualis debet tribus 1.ae caae. hinc observant factum fuisse ut aug.nus lib. de corrept. et graa loquendo de graa pt status solius ad perseverandum nariae meminerit. Putant autem esse doctoris S.ti mentem lib. 12. de civit. Dei cap. 9.

Respondeo melius nullo modo eiusmodi graam fuisse collatam homini in primo statu nec repugnat S. aug.nus lib. 12. de civitate D. cap. 9. qui de angelis viatorib., quorum eadem est rao ac hois innocentis, aie: profecto et bonam voltatem qua meliores essent nisi operante adjutorio creatoris habere non possent. nam hic noie bonae voltatis non illigit.r voltas in actu 2.o seu volitio bona; sed voltas bona in actu 1.o hoc est instructa charitate habituali. Et qdem charitatem habitualem vocari a S. aug.no voltatem bonam, patet ex loco citato lib. de corrept. et graa. qd vero hic usurpet.r bona voltas pro charitate stificante. Prob.r ex verbis istis: Et istam (scil. voltatem bonam) quis fecerat nisi ille qui eos cum bona voltate id est cum amore casto quo illi adhaerent creavit, simul in eis effundens naam et largiens graam. Sed graa haec quam Deus illis largitus est, naam condendo, est graa stificans seu charitas habitualis ex oib. thlogis de haec una voltas seu amor castus nihil aliud est quam graa stificans.

Ab

Art. Sextus
De diuisione gratiæ In Sufficientem et Efficacem.

Nihil fere communius esse apud Scholasticos diuisione ista gratiæ, sed nihil fere est in quo minus conueniant inter se quam in membrorum istius diuisionis explicatione. Vt vtro tollam[us] eorum explicationem, sequentib[us] propositionib[us] rem totam discutiendam esse censemus.

1[a] Propositio

Legitima est huius diuisionis per gratiam sufficientem intelligit[ur] gratia habitualis, per efficacem intelligit[ur] gratia actualis. Et hoc modo gratia sufficientis nomen vsurpauit S. Thomas.

Prob[atur] quia gratia est in hoc habitu eadem esse hæc diuisio ac diuisio gratiæ in habitualem et actualem; quæ diuisio ab omnib[us] Theologis vsurpatur tyquam legitima.

Confirmatur euidenter ex illo 1[a] 2[æ] q. 106. a. 2. ad 2[um] Quia gratia noui testamenti etsi adiuuet hominem ad non peccandum, non tamen ita confirmat in bono vt hoc peccare non possit: hoc enim erit in statum gloriæ; vnde si quis post acceptam gratiam noui testamenti peccauerit, maioris pœnæ est dignus tquam maioribus beneficiis ingratus beneficio sibi debito non vtens, nec tamen gratia hoc d[icit] quod tunc nouam gratiam operat[ur] quia etiam est de se sufficiens auxilium data ad non peccandum est quod enim ibi per hæc verba (auxilium quod etiam est de se sufficiens ad non peccandum) intelligat S. doctor gratiam habitualem

Prob[atur] ex isto titulo articuli qui talis est: Vtrum lex nouæ iustificet? Et ex solo auctoris qui est intendere in corpore art[i] quod sit ad legem Euangelii pulchre spectare gratia habitualis, ideo lex nouæ iustificat. Respondeo autem ad 2[um] obiectionem eiusdem, licet quod videat[ur] ad legem nouam non pertinere iustificare, sed potius istam operari quod eadem maioris pœnæ dignum est qui post legem nouam datam adhuc peccat quam qui non data illa peccatum committit. Ei obiectioni satisfacit dicendo gratiam noui testamenti (eam scil. de qua in hoc articulo sermo est iustificantem) adiuuare ad non peccandum, et de se sufficiens auxilium dare ad non peccandum; quare maioris pœnæ dignum esse qui eiusmodi gratia instructus peccat, quam qui inedia in peccatum quod illa non est instructus.

Nec est quod vim facias in verbis istis (adiuuet hominem ad non peccandum: et auxilio sibi dato non vtens) intelligendo hoc modo loquendi non exprimi solere gratiam habitualem sed auxilium actuale gratiæ, namque falsi conuinci[tur]

ex eodem s. doctore qui q. 109. a. 9. in corpore gratam habitualem
appellat auxilium ad recte viuendum & ad non peccandum etiam; Intulit
ergo esse: Vtrum ille qui iam consecutus est gratiam per fidem Christi possit operari
bonum et vitare peccatum absq; auxilio gratie, sic autem fit in corpore:
Dicend. q̄d hoc ad recte viuendum duplicem auxilio Dei indigere, uno quidem modo
quum ad aliquod habituale donum per q̄d nova natura contracta sanat.r et
etiam sanata adiuuat.r ad operanda opera meritoria vitæ æternæ: quæ excedunt
proportionem nature; alio modo indigere hoc auxilio gratie Vt a Deo moueat.r
ad agendum, quum igitur ad 1.m auxilij modum, homo in gratia existens
non indigeat alio auxilio gratie quasi aliquo alio habitu infuso: indigeat
in auxilio gratie secundum alium modum, Vt scil. a Deo moueat.r ad recte
agendum. et ad 1.um dicendum q̄d donum habituale gratie non ad hoc
dat.r nobis ut per ipsum non indigeamus adhuc vltrius d.o auxilio,
indigere enim quodlibet creatum Vt a Deo constituat.r in bono q̄d alteri
accidit, et ideo si post acceptam gratiam homo ad hoc indigeat d.o
auxilio, non est concludi q̄d gratia sit in vanum data.

2.a propositio

Legitima quoq; est hec diuisio si per gratiam sufficientem intelligat.r gratia
actualis exterior. et per gratiam efficacem intelligat.r interior.

Per q.a in hoc scripta cad. est diuisio alterq; diuisio gratie actualis in
exteriorem et interiorem.

Quod vero gratia actualis exterior possit dici sufficiens; patet q̄d hoc
ostium est de se sufficiens ad bonum opus volendum et efficiendum. Theodoretus
Prosper lib. 2.o de vocatione gentium cap. 4.o sed non in patribus ecclesiæ
scripsit eadem gratia (quæ post domini nri I. C. resurrectionem vbiq; diffusa est
per de qua scriptum est: illuxit tunc constantinopolitanæ vrbis; istius) de tota
mundo, quamuis tamen speciali cura atq; indulgentia Dei populum israelitum
constat electum, atq; nationes, suas vias ingredi. hoc esse dictum gratiam
permissæ sine vllo vocatum, non ita tamen æterna creatoris bonitas ab
illis hoib.s auertit, Vt eos ad cognoscendum se atq; metuendum nullis beneficiorum
admonerit. Contra: q̄d est autem hoc testimonium q̄d semper Deus dereliquit
et ignarum de eius bonitate ac potestate coniicere, nisi ipsa totius mundi
ineffabilis pulchritudo, per innumerabilium beneficiorum eius diuersa ordinata
largitio per quæ humanis cordib.s quædam æterna legis fabulas præbebat.r
et in paginis elementorum ac voluminib.s spectatum communis publica
diuinæ institutionis diuina legebat.r. Contra: q̄d ergo in israel per
constitutionem legis Prophetica eloquia gerebat.r hoc in vniuersis nationib.s

Totius etiam

totius ecclæ testimonia et bonitatis Dei miracula semper egerunt, sed
cum in illo populo (cui utraq; eruditio profuit) nemo nisi gratia justificatus sit
per fidem Christum fidei, qui ambigat eos qui de quibuscunq; nationib⁹ quibuslibet temporib⁹
Deo placere potuerunt Spiritu gratiæ Dei fuisse destitutos; et cap. 15. addidit
semper electis hoib⁹ quandam supernæ mensuram divinæ quæ etsi altioris,
occultioris q; gratiæ fuit, sufficere tn suæ omnes judicavit, ejusdem ad
remedium, quib⁹ ad testimonium. Ut non dubiè sed evidentiùs appareat si nisi
ubi abundavit peccatum, superabundavit et gratia, nunc quoq; verum genus
humanum, similiter obtenuerit impietas. Observa hanc vocem (sufficere)
ejus collegium gratiam extriorem diuqua diu egit. dixi a Prospero gratiam
sufficientem oib⁹ hoib⁹ ad testimonium.

Quod enim hæc gratia sit extrior probatur quam cap. 4. dixit cum esse
quæ ecclæ Dei non ignorare majestatem Dei eam esse apostatæ de qua act. 14.
dimissi sunt gentes ingredi vias suas, atq; eam non sine testimonio sanctipsum
reliquisse benefaciens, de cœlo dans pluvias et tempora fructifera implens cibo
et lætitia corda ejus in Israël per constitutionem legis Prophetica eloquia gerebat.
Et esse huiusmodi gratiam extriorem ignorare enim: Jam istabat
illis testimoniis docuit. ejus lætitia corda, spiritus autem vivificavit
Dei cap. 4. per eam gratiam gentes non potuisse placere Deo sine nec judaos
per legem sed per spiritum fidei qui pariter illis priorib⁹ spiritalis ejusdem
utrumq; populum fuit. Et cap. 14 quoniam et hi futurum evangelicæ
quæ temporib⁹ Legis Veritas illustrare dignata sit, tamen tam pauci
futurum, ut vix confert. an futurum Uno verbo eiusmodi auxilium
appellat. divina, eruditio, contemplatio spontanea, quæ in paginis
elementorum, ac voluminib⁹ temporum Dei ac publica d. institutionis divina
legerit. quæ ôia convenire esse illum gratiam extrinsecam.

Et ejusdem per gratiam istam extriorem homo sanus potuit provocari ad cultum
Dei ablq; ope gratiæ intrioris quæ excitaret. nunc vero non sit, non ejusdem defectu
alicujus ejus voluntatis in Deo, sed defectu ipsius virtutis quæ debet esse
in hoie, quam virtutem amisit per peccatum: ejus nunc esse in testimonium
ejus solam esse, quæ ei in remedium ejus veritas ipsa et virtus d. illi conjunxit.
Unde idem Prosper cap. 17. ait si etiamnunc in extremis mundi partib⁹ spiritalis
nationes quas nondum gratia salutaris illuxit: non ambigimus etiam circa
illas occulto judicio Dei tunc vocandas esse dispositum quo Evangelium ejus
nondum videntes, audiant atq; suscipiant. Quam illa mensura gratiæ
auxilii quæ defuisse oib⁹ semper hoib⁹ et prædita non negatur.

quamuis tam acerbo náa húa vulnere sauciata sit et ad cognitionem Dij nominem contemplatio spontanea planè valeat etudire, tibi obtrectatorem cordis vita lux disputatio, quam inscrutabili iudicio Deus justus et bonus non ita protritis seculis quidam in nouissimis diebus effudit.

2.ª Propositio

Legitima etiam est hac diuisio si per graam sufficientem illigat.r intrinsecè illustráo mentis per efficacem illigat.r gráa voluntatis.

Prob.r qs.t legitima est diuisio graæ in gratam illectus et voluntatis. atque hoc modo sumit.r a quibusdam recentioribus Theologis graa suff. dum contradistinguunt eam singulis hoib.s dati. Cui ad eius naam vtriusque expositionem explicare eam per voces quæ apprimè spectant ad illectum, vel paulo obscurius per motionem obtinam voluntatis, qualimodo voluntas mouet.r per orationem, qd in rei veritate nihil est pr ꝑter gratam illectus.

4.ª Propositio

Legitima est hac diuisio si per graam sufficientem illigat.r auxilium sine quo non, per efficacem auxilium quo.

Prob.r qs.t legitima est diuisio graæ quæ spectat ad voluntatem in gratam quæ dat hoi posse si velit, sed velle relinquit in libero eius arb.rio et gratam quæ dat homini velle et posse, seu quæ infallibiliter et ꝑdelinabiliter operet.r velle. 1.ª est propria status innocentiæ originalis: 2.ª pertinet ad statum naæ reparatæ per Christum.

5.ª Propositio

Legitima est hæc diuisio graæ voluntatis propriæ status naæ per Christum nondum reparatæ; si per gratam sufficientem illigat.r gratia parua, ea scil.t quæ cum sit efficax eius effectus ad quem proximè ordinat.r et ad quem Deus absoluta voluntate intendit, non est tn efficax eius effectus quem Deus absoluta voluntate non intendit, et ad quem ordinat.r gratum est de se victrix, sed non habita ratione subiecti resistentis per maiorem concupisc.am rei; etiam Dij illam ordinantis ad huius victoriosum effectum. Et si per gratam efficacem illigat.r gratia magna, ea scil.t quæ est efficax ultimi effectus quem Deus absoluta sua voluntate intendit.

Sic gratia sufficiens ea est quæ v. g. parit desideria parua et paruam voluntatis conuersionis, efficax vero, quæ conuertit perfectè.

Prob.r qs.t legitima est diuisio gratiæ voluntatis status primi in magnam et parvam. Aug.nus illam agnouit lib. de gratia et libro arb. cap. 17. sinsit in ista sua conuersione. Expressit in contrs. suis clarissimè ac eloquentissimè. Hæc autem

quae parit desideria parua, et imbecillem dat voltatem licet sit efficax ratione huius effectus, Est tn sufficiens ratione effectus vlterioris, qa qd eum non ponat, non est defectu virtutis quae de se habet oia quae requiruntur ad effectum istum ponendum: sed ratione resistentiae subti, qa stri graa victrix est, non absolute, sed comparate dtaxat ad minorem concupiscentiam: Deus vero non intendit sua absoluta voltate vltimum hunc effectum poni in subto sic resistente.

Atque haec acceptio graae sufficientis pro graa parua efficaci eius effectus ad quem prime ordinatur a Deo: Et efficacis sumptae pro graa magna: Est insignionem in Schola S. thomae doctorum vt constat ex Sylvio 1a 2ae q. 111a art. 3o Quaerit. 3o Scribente: Revera ois graa est efficax alicuius effectus, cuius nimirum ad quem prime ordinatur Re quem Deus absoluta voltate intendit, iuxta illud psalm. 113. Deus noster in caelo et in Terra q oia quaecunq; voluit fecit. et Isaiae 55. qmodo descendit imber et nix de caelo Rer. sic erit verbum meum qd egreditur de ore meo, non revertetur ad me vacuum sed faciet quaecunq; volui, et prosperabitur in his ad quae misi illud. quamuis non sit efficax alterius effectus cuius sen ad quem vlterius tum ex se tum ex voltate Dei antecedente ordinatur. Graa namq; sufficiens est motio quaedam interior qua Deus illectum et voltatem mouens, hoiem reddit potentem vel ad credendum, vel ad diligendum, vel ad aliquid aliud agendum: Et hunc effectum in primis sper het graa sufficiens, qd per eam hoo reddatur potens in actu primo. Praeterea vero semper conjunctos het aliquos actus, veluti excitaonem Re illuminaonem illectus ad considerandum ea quae annunciantur vel pponuntur: Et excitaonem voltatis ad concipiendum aliqd desiderium saltem imperfectum Viam affectionem aut quid simile; si enim Deus per interiorem motionem mouet atq; illuminat illectum Re voltatem excitat, omo consequens est qd illectus mouetur Re illuminatur qdq; voltas excitatur ac insuper qd in illis potentiis sint aliquae illuminaones, illustraones, insperaones, cogitaones, affectiones, desideria saltem imperfecta; Sic graa quae ad credendum aut diligendum est tum sufficiens, Est tn efficax respectu istorum motuum vel actuum praecedentium +

Eadem quoque est trina Aluaris lib. de auxiliis disp. 67a numero 12. his verbis. Idem Auxilium Dei actuale, potest esse efficax respectu vnius: Sufficiens respectu alterius. Vnde auxilium speciale quo Deus eleuat liberum arb. vt producat actum attritionis, est efficax respectu attritionis quam de facto efficit, Est sufficiens in suo ordine

respectu conversionis perfectae. nec est verum qd auxilium efficax
prae supponat aliud auxilium sufficiens, nam in hoc auxilio efficaci
eminenter continet.r auxilium sufficiens &c. Et disputatione 80.a
numero 2.o Dicend. est oe auxilium sufficiens comparatione
unius actus semper esse efficax respectu alterius ad quem efficiendum
decreto absoluto d.ae voltatis destinat.r ut v. g. auxilium sufficiens
ad actum fidei efficaciter producit in hoc pias cogitationes et notitias
credendorum vel pia desideria habendi fidem Et alios huiusmodi
actus imperfectos, qui regulariter loquendo antecedunt assensum
fidei. Similiter auxilium ~~fidei~~ sufficiens ad actum contritionis
producit efficaciter in hoc consideratione poenarum inferni
aut bonitatis d.ae vel turpitudinis peccati timorem ~~peccati~~ inferni
vel attritionem aut alios huiusmodi actus imperfectos qui regulariter
perfectam attritionem antecedunt. hanc sent.am docent coiter
recentiores thomistae; Praesertim magister Medina 1.a 2.ae q. 109.a
a. 10. circa finem.

Verba Medinae haec sunt ~~circa finem~~ Rursus dico qd hoc
donum sufficiens ad salutem, efficax est ad id ad qd Deus
mittit illud, non enim redit ad eum vacuum; sed tn non semper est
efficax ad peccatoris conversionem. mitto alios.

Art. 7.

Utrum in Statu naturae lapsae Gratia sufficiens reddat.r Efficax per consensum liberum voltatis.

Quaestio est de pnti Statu dtaxat; q.a perspicuum est ex supra
dictis S. Aug.no Gratiam ~~sufficientem~~ sufficientem seu auxilium sine quo non,
per consensum liberum voltatis reddi efficacem in Statu justitiae
originalis. Efficacem inquam non eo sensu quo gratia efficax d.r,
quae operat.r velle. quasi vero accedente libero consensu voltatis

Grãa quæ dabat posse sj velit hoc, & ipsum velle qd implicat in terminis, qdcqdem velit tunc supponit.r esse a voluntate libera: sed consensu quo efficax d.r, quæ effectum sortit.r Itaque sensus artis sit, Vtrum habeat grãa sufficiens vt sortiat.r suum effectum absque consensu voluntatis?

Ludouicus Molina in concordia q. 14. a. 13. disp. 37.

hoc tit. Sciend. est nos non negare eam illam distinctionem auxilij sufficientis in efficacem et ineffacem; Nam vt efficax, libertatem arbitrij ac prõdere meritum et laudem ab eo non tollat, sed in potestate ipsius sit, nihil tali auxilio impediente, non consentiri atq; adeo casum ineffacem; illud reddere; Et itaque sufficiens ineffacem auxilium prre in se ipso sufficiens sit, per arbitrium ipsum: Sit qd illo non consentiat.r, atq; adeo qd efficax non sit de eo pacto et ratio auxilij sufficientis integra in eo auxilio maneat, et arbitrij libertas vt consentiat.r, prseuerit in ijs, qui cum prædo sit Deus illis qdem satis esse vt consentiant.r opitulari, quin et multis eorum longe maioribus auxilijs prouidere, quam aliis qui consentient.r, præipsos tamen stat qd non consentiant.r. Quo fit vt diuisio sufficientis auxilij in efficacem et ineffacem, nra sententia ab effectu qui semel ab arbitrij libertate pendet, sumat.r. Illudq; auxilium sufficiens siue maius siue minus in se sit, efficax dicat.r, cum quo arbitrium pro sua libertate consentit.r, cum tamen nihil eo auxilio impedente potuerit non consentiri: Illud vero ineffacem dicat.r cum quo arbitrium pro eadem sua libertate non consentit.r, cum tamen potuerit consentiri, alioquin tale auxilium sufficiens non esse ad consensionem.

Ad postra: asserimus qd auxilia efficacia aut ineffacia ad consensionem seu iustificationem sine, pendere a libero consensu & cooperatione arbitrij nri cum illis; atq; adeo in libera potestate nra esse, vt illa efficacia reddere, consentiendo & cooperando cum illis ad actus qbus ad iustificationem disponimur, vt ineffacia illa reddere, continendo consensum & cooperationem nram, aut etiam eliciendo contrarium dissensum.

Nostra sit propositio

In statu naturæ lapsæ Grãa non d.r efficax ab euentu, seu non reddit.r efficax per consensum liberum voluntatis humanæ.

Propositio hæc adeo certa est vt Bellarminus lib. 1. de grãa et lib. arbitrio cap. 12. opposita[m] fuggresso nouæ authoris refrens hæc scripserit, 1.a opinio eorum est qui gratiam efficacem

constituunt in assensu ꝑ cooperaone sua: Itaque ab eventu dicatur graa efficax, qa videlicet sortitur effectum, Et ideo sortitur effectum, qa voltas humana ei cooperatur. Itaque existimant hi authores in potestate hois esse ut graam faciat esse efficacem quae alioquin ex se non esset nisi sufficiens, haec opinio aliena esse oino a sententia B. Augnis, et qtum ego existimo a sentia scripturarum divinarum. Ed postea: Denique haec opinio evertit oino fundamentum praedestinaonis da quam S.tus Augnus ex divinis litteris solidissime comprobavit.

Neq; vero qd de B. Augno scripsit ibi Bellarminus magnopere angit Molinam: qdoqdem q. 23. art. 4 disp. 1a membro ult. diserte fatetur qd si sua sentia de raono conciliandi libertatem arbitrij cum da gratia, praescientia ꝑ praedestinaone, data explanataq; semper fuisset, Forte neque pelagiana haeresis fuisset exorta, neq; lutherani tam impudenter arbitrij nri libertatem fuissent ausi negare, obtendentes cum da graa, praesca praedestinaone coherere non posse; neq; ex Augns opinione, concertationibusq; cum pelagianis, tot fideles fuissent turbati, ad pelagianosq; deferissent; faciliq; reliquiae illae pelagianorum in gallia fuissent extinctae: Concertaones denique inter Catholicos facile fuissent compositae.

Historia congregationis de auxiliis refertur.

Ut pristinum euadat quid sit de ea Molinæ diuina sentiendum. Placet recensere quæ gesta sunt cum primum prodiit

Louanij Lessius eam vt primum dedit: offensa Theologiæ facultas Louaniensis in illam consuerant talis anno 1586. quam concludit in hunc modum: Sententia hæc obij veritatem obscurat, Iustitiam euertit, Scripturis illudit, Patrum testimonia in alienos sensus detorquet, suas rationes corruptioni applaudit, humilitatis fundamentum euertit, precandi necessitatem non magnam relinquit, optimarum virium fiduciam ingerit, in salutis negotio quod præcipuum est Deo donat, quod minus deo, gratiam libro arbitrio subijcit, in summa a pelagianis non satis procul abscedit. Lutheri vero et Caluini et aliorum nostræ tempestatis hæreticorum sententiam, dum ab ea videri vult quam longissime recedere, potentiusque debellare, magis imprudens, stabilit atq; confirmat.

Biennio post similem aduersus eandem diuinam edidit censuram facultas Duacensis

anno 1589. Lessius, tract. pentiques lib. de vltimo fine hois cap. 28. eadem eadem reprehendit et a sixto 5°

anno 1594. in præcipuis S. Thomæ aquinatis, eadem dogmata in hispania propugnari in thesib.°, quidam dominicani contendunt esse erronea: Commouet ciuitas, molinæ id cum videtur Socij, vltrum ipsius ad Tribunal inquisitionis tyrannidem de hæresi vel errore suspectum detrahunt. dominicanos tyrannidem sibi iniquos judices ejurare

anno 1597. vertota ad Clementem Rom. pontificem deferri societas, Molinæ defensionem suscipit

anno 1598. Pontifex Statuit consultores Cardinales Madrutium Episcopum Tridentinum qui concilio interfuerat, Episcopos aliquos, doctos Theologos ex variis ordinibus, duos e facultate Parisiensi Amnum et Bolse et de ordine, qui per annum integrum conuentiunt quolibet die a 2ª. post Pascatij ad 13am. martis, bis vero in hebdomada reliquo anni; et 50 propones Molinæ summo pontifici tyrannidem animaduertisse dignas ponendas esse concludunt.

anno 1599 idem fit coram eminentissimis cardinalib. Madratio, Bellarmino, et Bellarmino

anno 1600 Madratius moritur. Gregorius nannes ordinis S. Aug.ni

Dnas ex consultorib. censuram desiderie quatenus consultorum mentem, in quo labetur Molinæ Drinam esse Pelagianam Semipelagianam

Anno 1601. congregant. molina defensor. si non fuisse auditor a consultorib. a quib. condemnant. iquam tam molinæ opinionis plures quæ tm non s. ipsius, Ce alias quæ condemnant. ab ipso nusquam scripta sunt.

Jubet Pontifex, iterum congregari consultores, a quib. audiant. ecclesia molinæ, agi Valentia sed modeste vt pote qui eum suo gruli protestat. se nolle eius opiniones propugnare vt veras, sed tum minime censura dignas; plurimæ congregationes instituunt. quarum vltima habita est, vltima julij eiusd. anni 1601. auctis partib. conclusione Sci. mediam fuisse a Molina assertam, Et inventum Sci. media fuisse Massilienseb. excogitatum ad extinuendam gratiæ effectricem bonæ voluntatis Non posse defendi qd drina quæ vult prædestinationem ad bona opera, destruat arbitrij libertatem: pretextum præterea in drina censura sua prius facta.

Remittam destruae ad Summum pontif. qui congregationibus deinceps per se ipsum voluit interesse.

Anno 1602. martij 22. a Congregatio 1. habita est coram Summo Pontifice in qua pronunciat rem totam esse judicandam ad mentem s. Aug. m verbis a nobis relatis vs. De cuius authoritate disputatione 1. Declarauit; præterea Sensum suum in hunc modum. Non personalibus videmus congeriem locorum qd qui molinam defendem! ex Aug. no inducistis Et nullus inventus est qui faueat, imo contrarium tenuit Aug. tues Vnde minus qd tot artib! Vtamini.

In 2. disputatum est Vtrum in infidelib. sine vera virtute affirmantem sustinebant Molinæ defensores: Lemos vero dominicanus negantem partib. enixe justis; Conclusum est pro negante.

In 3. actum est Vtrum hoc viribus nat. sua actu mere nat. possit assentiri revelatis a Deo Iquam revelatis! Jussis ab eo partib. Conclusum est pro negatiua.: affirmantem vero Summus Pontifex pronunciauit blasphemam, hereticam Et Catholicæ pertubatricem.

In 4. actum est Vtrum hoc posse operare ita credere grave ad salutem oporte viribus nat. Ce conclusum est id non posse dici sine errore pelagiano

In 5. Vtrum ante gratiam, In receptione gratiæ, Cpost receptionem gratiæ reseruet. sua facer Libero arb. Conclusum fuit negatiue.

In 6. Vtrum qd vult Molina Liberum arb. cum solo concursu

gnali Dij posse eliere non solum actum attritionis naalem
sed etiam contritionis qui ppositum amplius non peccandi
sit habitur ineludat; Conclusum fuit non discedere a semitis
semipel. pelagianorum

In 7ª Vtrum vita sit hic Molinæ propoo; Posse hoim
solis viribº naalibº libri arb. Deconcurse gnali Dij eliere actum
absolutum meto naalem dilectionis Dij sup oia qui ad
iustificaonem non sufficiat: Suffragium de eo in seqtem diem
Censores distulerunt ppterea qd tarda animis erat lux

In 8ª consultor ad cum cardinalib. censuerunt negative. non
acquieruit ptr ad hanc congregaonem, sicut neque ad cætera in
quib. disputatum non fuit

In 9ª disputatum est, Vtrum in arbitrio suo spectato in
statu nate Lapsæ sine vitio sine speciali auxilio Dij ad non consentiendum
in quocunq; tporis momento cuicunq; grauiter tentaoni, et ad superandam
quamcunq; magnam difficultatem quam pro seruanda in eo solo instanti
lege naali necesse sit vincere, etiamsi ea de causa mox toleranda sit.
Fuit obseruatum qd prima hæc Molinæ videretur tendere ad
negandum peccatum originale, nam etiamsi adjungat id qd
idem scripsit de beatitudine naali puerorum sine Bapt^mo decedentium,
qd valde placuit Summo pontifici.

In 10. censuerunt Pelagianam esse talem propoonem.

In 11. disputatum est Vtrum in libris S. Aug^ni Legat
constitutam esse a Deo legem infallibilem cum vitio filio suo Vt
quoties homo solis nate viribº potest totum qd in se est, Deus illi
tribuerit gratiam, per id sit de mente S. Aug^ni. Tunc collapsus
morbo Gallicæ et ei sensu privatus, adhuc esset Neapolim,
illic morit Ø.

In 12. pronunciatum est pro negatiua, q. nulla talis lex
legitur in libris S. Aug^ni Imo vitio expresse habet contrarium

In 13. Inquisitum agi de concordia Molinæ cum Cassiano.

In 14. Propoñib. seqtib. missis congregationi a Summo pontifice
Primo hoc Capitur pb. Esse iudicium naale cuiuslibet boni moralis.
2º. grata illuminans et vocans sufficiat ad salutem. 3º pb hoc
Capitur naaliter diligere Deum sup oia. 4º Deus expectat
nos conantes. 5º Deus expectat occasiones Vt benignitas gratiæ
sit reconabilis. 6º Capitur pb. naaliter cuilibet tentaoni resistere

7°. explicão ellius Sent.ae fidelis Deus &c 1ª ad Corinth. 10. 8° Firmanda est
Cauſa libri arb. in quæstione gratiæ. 9ª ad ostendendam solum requirit.r gra
habitualis et auxilium sufficiens. 10. actus naturales ordinant.r ad justificationem.
11°. conatus exercendi, dat.r gratia. 12. post bona naturalia et vocationes dat.r gratia.
13. Lapsus p.t medium quæritur. 14. Prædestinatio ejus non est gratuita:
Valentia locum tenuit Arriubal, in qua congregatione vij; ad 29.am disputatum
est et conclusum q.d convenirent. Observandum q.d in 21. Arriubal contra
efficaciam per se dil.ni gratiæ tanquam destructivam libertatis locutus est,
In leg.is vero de non obstante conclusum est pro efficacia gratiæ quæ
salva semper arbitrij libertate ita præveniat nos et in nobis voluntatis de
malis efficiens bonas operetur nos facere et operari.

In 21ª disputatum fuit an conc. Trident. Sess. 14 can. 4 p.s obstet
ijs quæ de attritione et contritione Molina docet.

In 30ª conclusum Molinam primum a concilio discedere.

In 31. actum est de motivo nario et actus sit bonus.

In 32ª conclusum pro doctrina S. Aug.ni contra molinam.

In 33. pro Molina adfuit cum Bastida, Salas, qui inter cætera dixit
Molinam minus dixisse quam alij doctores, quam alij affirmabant Deum dare
gratiam sufficientem oib.: at vero Molina limitabat hoc ipsum affirmans
Deum dare gratiam oib.s facientib.s qd in se est juxta naturæ. Actum vero fuit
utrum ea omnia quæ Molina docet circa actus quos quis elicit possit. libro arb.
simul cum his quæ de lege dixit, ea omnia dicere in ordine et ad effectum
justificationis? Et an ex his quæ de libero arb. et de lege affirmat,
resultet immediata et proxima et remota gratiæ ad justificationem gratiam.

In 34 conclusum est contra Molinam

In 35ª Utrum liberum arb. gratia sine duæ causæ partiales ad eundem
effectum producendum

In 36. conclusum non esse admittendas istas partiales causas quas Molina
ponebat.

In 37. An qd liberum arb. consideratum in se separatim a gratia nihil
habeat ab eo nisi possibilitatem illam quam Deus, pulsio tribuit libero arb.,
sit ex sent.a congressa S. Aug.ni cum illa colligi possit? an potius conveniat
cum Pelagio, Præsertim in relato ad Aug.no lib. de gratia Christi et peccato?
In qua congregatione, Bastida dixit Molinam admittere ejm gratiam
præter prædeterminantem: et qd si negaret illam esse mere pelagianam,
ingenue fatebatur se quæsse et esse pelagianum nec sibi videri illam
negabant?

In 38. Conclusum est contra Molinam.

In 39ª. Vtrum Deus sp̃ intendat nostrũ conatũ naturalẽ iuxta Molinam?

In 40. concluſum eſſe negatiuè

In 41. an ſic de expreſſa S. Aug.ni Sent.ª Quæ ſaltem de eius mente, vt potius contra ipſius ſtinam, qd̃ interna Dei vocatio ad fidem, cuiꝰ donum Dei ſit, multum in pendeat a libro arb. eius qui vocat.r? Item. qd̃ interna excitatio fidelis ad pœnitentiam quam maxime pendeat a miniſtris Eccleſiæ atq; a libro arb.?

In 42. concluſum eſſe negatiuè

In 43. An quando die Sum. in hac vita, Salus poſita ſit in manu libri arb. nri, pro not q; ipſe pendeat ſic qd̃ ad Deum non conuertamur, Vt vult Molinam?

In 44. concluſum eſſe negatiuè.

In 45. examinatum An Deus de lege ordinaria, magna ex parte dona ſua ſpiritualia libri arb. accommodet? Lemos oſtendit Deum ſua voluntati aptare nram.

In 46. concluſum eſſe negatiuè contra Molinam.

In 47. Vtrum Deus exigat qd̃ hoc faciat qd̃ in ſe eſt prius quam det fidem?

In 47ª. pars negatiua probatur.

In 49. Vtrum actu admiſſi a Molina ex naturalibus tales ſint vt oportet ad ſalutem ſpiritualem illius mentem

In 50ª. determinatum eſſe Deum eſſe Molinæ mentem.

In 51ª. actum eſt in quo differant motiuum pietatis Chriſtianæ, et motiuum juſtitiæ Dei, eamq; actus fere cum timore et amore Dei etiam ſuperſtitioſo.

In 52. dictum eſt non diffiteri.

In 53ª. Vtrum illectus ſponſus voluntati Dei amandum vt qui pro nobis fudit ſanguinem, vt præmium vitæ æternæ ſponſæ ejus ſupernaturale:

Item de Sanguine, vt præmium vitæ æternæ ſponſæ ejus ſupernaturale: Lemos conqueritur eſſe qd̃ hæreſes publicè in Eccleſia legerentur.

In 54ª. Concluſum eſt qd̃ ſponſæ vt ſupernaturale

In 55. actum de eodem

In 56. idem concluſum

In 57. Concluſum eſt qd̃ dum quæritur in iſtis duab. quæſtionibus, cauſis in juſtificatione nra præponderet, ſuppoſita præſertim lege: faciendo qd̃ in ſe eſt &c. ac ſuppoſita opinione Molinæ qd̃ Deus ab æterno determinaſſet ſibi gratiam, eamq; cum vult qd̃ relpuere aut eandem reddere?

In 58.ª Conclusum esse qd sdum molinam liberum arb. praeponeret graae. Cum q.ª sdum ipsum cum graa excitans sic indiferens, sequitur eam sic translatam ab arbitrio humano determinari: Tum etiam qa cum iuxta eundem graa sic caa partialis non influens in voltatem ut eam determinet, sequitur voltatem (quae esse altera caa partialis, sola se determinat) praeponderare, qa agit pleno dominio qd habet in ipsam graam, sdum tn veritatem catholicam debere praeponderare

In 59. Inceptum esse agi de sci.ª media, vastida in hac congregaone differt venire ad punctum difficultatis, plane Deum cognoscere conditionate futura ~~conditionata~~ /

In 60. Conclusum sci.am mediam esse Pelagianorum semipel. fundamentum.

In 61. Rursus differt venire ad difficultatem quae esse An sci.ª hac antecederet decretum. Probabat Deum certo illa cognoscere quasi de hoc controverteret.r cui cardinalis De monopolis dixit qd sua s.titas supponebat qd illa futura certo cognoscerent &. sed inquirebat an ante vel post decretum?

In 62. Iterum conclusum esse contra sci.am mediam

In 63.ª ad punctum difficultatis venit vastida quo audito

In 64. 3.º explodit.r sci.ª media stabiliter veritas De firmo et infallibili decreto Dei, cum quo simul stat salvat.r liberi arb. libertas.

In 65. habita 4. Ianuarii anni 1605. quaesitum an det.r in Deo decretum de actib. liberis, ant.s oem liberi consensus praevisionem? Vastida promisit se in p.ª congregaone ostensurum assertores contrariae sent.ae esse plane calvinistas.

In 66. Conclusum esse affirmative

In 67. disputatum esse utrum bonus usus divinorum auxiliorum proveniat a sola innata libertate. An vero a graa Dei quae facit ut hoc bene utat.r dictis auxiliis? Interfuit illi congregaoni Eminentissimus Card. du Peron qui paulo ante fuerat in illam acritus, eo qd magnus theologus haberet.r In hac vastida conatus esse ostendere drinam dominicanorum esse calvinisticam. In eadem cum pontifex urgeret vastidam ut explicaret quid esse qd facit hoiem facere; Responsum esse illi qd graa facit facere moraliter, tunc pontifex: hanc graam excitantem etiam posuit Cassianus

In 68. affirmantem partem ut veram ex Aug.no consultores determinarunt.

Post hanc mortuus est Clemens 8.us quo tempore ad definiendam contra molinam controversiam se se comparabat ut referunt fuligatus et Sylvester a petra s.ta in vita Cardinalis Bellarm. Et in conclavi iurata qd futurus pontifex finem hic quaestionib. intra annum imponeret.

Electus est Leo 11. qui morte praeventus definire non potuit controversiam qndum sibi proposuerat, quo tn aio ~~esse et~~ affectus, satis declaravit in unica

congregaone Sti officij, librum quendam ab Alexandra de mascarenas Episcopo Algarbiorum molinæ drinam continentem suspendens.

Eo defuncto constitutus est Paulus 5.us qui decernit congregaones coram se habendas.

In 1.a habita 14.a Septembri anni 1605. Status eaæ & series disputaonum habitarum refert &c.

In 2.a multa dicunt.r a vastida cui socius Perez, Et Lemos cui socius Aluares de Efficacia d.æ graæ: Et cum dominicanis obijceret &c. qd cum Caluino conueniret qui dicit dari necessitatem antecedentem, d.am voltatem efficacem, qt. necesse est qd illa posita tollat &c. arbitrij libertas, ad qd quædam Caluini loca lecta sunt, Et ex hoc deducebat &c. qd qui hanc necessitatem constituebant consequenter dicebant Deum determinare ad malum peccati, quæ etiam erat Caluini sent.a. Lemos pro dominicanis respondit doctissime, Et inter cætera dixit 1.o Caluinum velle liberum hois arb. pose peccatum extinctum fuisse: fides autem Catholica docet non fuisse extinctum, sed vulneratum, læsum & attenuatum: Deinde dixit Deum decreto suæ voltatis determinasse quid hoc facturus esset: Ex quo decreto dixit qd fuit ablata hois libertas; dixit præterea qd illo decreto, Ita Deus determinauit hoiem ad malum & ad peccatum sicut ad bonum, de quo damnat.r a concil. tridentin. quæ oia Caluinus deduxit ex illo prauo principio, qd necessitas conseq.æ orta ex d.o decreto tollit hois libertatem: in quo principio Caluinus et Pelagius conueniunt. Contra quos Ecclesia docet qd talis decreti positio saluat & perficit libertatem hois. Deinde ex illo prauo ppio tam Caluinus quam Pelagius per diuersam conseq.am intulerant extremos errores. Pelagius dixit esse hois arbitrium sed non efficacem Dei graam, ne læderet &c. arbitrium. Caluinus vero dixit esse efficacem Dei graam sed lædere arbitrium. Ecclesia autem catholica vtrumq; extremum errorem æqualiter damnat dicens esse liberum arb. contra Caluinum, & esse efficacem graam contra Pelagium. Rursus Pelagius dixit præuenientem graam esse ttum excitantem moraliter, Caluinus autem dixit non esse excitantem moraliter, sed ttum mouentem sine excitaone: Catholica autem veritas docet efficacem graam vtrumq; includere: Et excitantem contra Caluinum, et efficaciter mouentem contra Pelagium.

In 3.a conclusum est pro motione phisica graæ efficacis ab oib. vno excepto regente Carmelitarum.

In 4.a actum est An Deus sua efficaci graa moueat hois voltatem ad actus liberos bonos, non solum interius suadendo, inuitando, excitando, aut aliter moraliter attrahendo, sed etiam

Vere et actiue propriè salua tamen humana libertate, in qua conquestus
est Vastida et restota ostendit perfectè atq; etiam de consultorib⁹
tyrum sibi patenter infensis.

In 3ª concluſum est, Deum non solum moraliter, sed vere actiue effi-
mouere voluntatem prout constituit in dubio.

In 6ª actum est an grãa efficax conuenienter praedeterminet dicat⁹

In 7. disputatum fuit de illectu concilij Trident. sess. 6. can. 4. per
illis verbis (motum et excitatum) quib⁹ molina defensor magno pro-
nitebant⁹. Lemos ostendit verum illectum concilij esse alienum a gtmsione
et diligentia illorum

In 8ª actum est de grãa physicè praedeterminante, vastida ad suam
sent.am muniendam potissimum vsus fuit conc. trident. loco citato: Lemos
contra ostendit Concilium fauere suae sent.ae

In 9ª Cardinales et consultores occupati s. in resoluendis difficultatib⁹
tractatis in proximè praeteritis congregationibus.

In 10 disputatum est de cad. grãa efficaci ad mentem SS. patrum,
Praeterea vastida contra Lemos aſſ. sepè repetebat Trinam quam vastida
tuebat⁹ esse pelagianam, conatusq; idem et ostendere Lemos eiusm in 10 gmib⁹
conuenire cum Caluinistis sed refutatur est validissimè, ostendit; Lemos
ex S. Thoma euidenter constare Deum efficaciter mouere voluntatem per
modum agentis alij; violentia libertatis.

In 11. concluſum est pro motione reali physica, et efficaci ex mente
SS. Patrum et doctorum maximè vero Aug.ni et Thomae

In 12. actum est de cad. grãa ex ratione, suam opinionem Vastida
muniuit Subsumxit se non intendere accusare dominicanos quos putabat
viros catholicos: sed in dogmata quae continebant⁹ in eorum libris cum
dogmatib⁹ Caluini esse multum conformia: Lemos illum confutauit.
Id vero attinebat ad collationem dogmatum Thomisticarum cum Caluinistis,
inter cætera verè affirmauit doctores Thomistas in multis catholicis sententiis
cum Caluino conuenire: q.a Caluinus verè in illis loquebat⁹, neq;
enim Caluinus semper haereticas profert sent.as, fuit neq; regulariter
haereticè semper haereticalia profitetur dogmata; imo verò sepè catholica
praemittens et deinde haereticè persuadens.

In 13ª expenſa S.r Vastidae rationis, et Lemos responsionis.

In 14. Concluſum est rationes Vastidae esse periculosas, fraudulentas,
captiosas, et humanis auib⁹ gratissimas, Pelagiana dogmati fauere,
latissimumq; esse discrimen inter sent.am Caluini Thomisticam generalium

prædeterminacionem : q. Caluinus cum prædeterminacione dixit multum traxi Abrum
arb. et multum stetit et quasi abrupti instar fessoris equo agitato vehementer
moti et duti, in quo rectra directeat. Thomistæ vero cum prædeterminacione—
Ideo et catholicè affirmant Saluari arb. libertatem, et libertum arb. non necessitat
sed libere, actuè concurrite ad eos actus liberos suaue voluntatis, in quo sectus—
etiam conuenit cum Thomistis.

In 15ª. Vastida voluit ad suam partem trahere S. Thomam sed reluctantem
vt ostendit. Omnes qui putauit mentem eius esse cum grauæ efficacia a libro arb.
independent quam libertatem saluari, et deum prædeterminare cum 2as. conformitr
ad eatum naam.

In 16ª. quæ fuit 8ª. Martij mensis die 22as. Vastida munire voluit
suam dictam authoritate Scholasticorum; sed frustra, si vnum aut alterum
obscuri nois excipias et ostendit Lemos, hic finitæ 5ª. disputationes.

In 17ª. Conclusum est primarios Scholasticos, pro efficacia gratiæ
sentire et cum illa libertatem voluntatis saluare. in hac congregatione consultorum
officium quieuit.

In 18ª. conuenerunt ad cardinales S.ti officij et cum illis Petroreius
qui singuli suo ordine dixerunt sent.am, et conclusum fuit totam controuersiam
aptius iudicio determinandam esse.

Cum Iussi Pontifex consultorib.s vt frequentib.s interesse habitis conuentib.s
eam determinare ad festum toto hoc anno Sexti dorbat q; diem—
resolutione seuerum iudicium congregationes, Consultores mense Julio anni
1607 Sanctissimo dederunt in scriptis iudicium suum eum numero propositionum
condemnandarum. Publicè autem dictum fuit de decem consultorib.s
8. consensisse in substantiam diuini ordine contra Molinam, solum vero—
Armachanum dissensisse, quum ad ordinem, non quum ad substantiam—
Bonuum vero Carmelitam in sent.a Molinæ persenerasse

Post hæc Bullam componi iussit Pontifex, in qua confirmata
D. Aug.ni authoritate iuxta suorum prædecessorum statuta, et elogia S. Thomæ
facta, per 9 capita diuina Ecclesiæ Rom. circa gratiam Christi proponitur, et
20 propositiones Molinæ condemnantur. Extant eius exemplaria in manib.s
plurimorum authographorum in archiuis Pontificiis Rom. asseruantur.

Jussit interim gratiosè vtriusq; ordinis vt optatam serenitatis sequentis—
adprimendi scribendi. In negotio de auxiliis D.ni gratiæ sua stilus—
efficacia tam disputantib.s quam consultoribus visus illos vidisse adeptos
certe, saltem; tempore declarationem fere vt prostrauit, suam interim ordinariæ
pugnæ valde seriò, ne quis inter agendum de his materiis aliter aliorum
sum declinare aut censura notare: ordinando grauiter est si quisquam
suis ex fratrib.s prædicatoribus sive ex fratrib.s societatis in hoc genere,

severissime puniatur: Instrahit enim sua statuta qui haec ordinata inviolabiliter observantur.

Haec de congregationibus istis dixim. deprompta ex manuscriptis Dnni de Penna, rotae Decani qui ibi fuit congregationi, et Dnni de Rossa consultoris atq; etiam ex actis congregationis scriptis per Lemos. Stant. acta congregationis a Complutensibus et a Soarne ad 1. Thoma in 1.am partem. Stat. Penna ab eodem Soarne ad 1. Th. ex authographo. Observa quo videant. contrarij codices istij in modo numerandi congregationes, qd in actis maioribus illum fundamentis eorum in quibus disputatum fuit: In manuscripto vero de Penna, tam eatum in quibus disputatum fuit quam eatum in quibus concluserunt esse et non disputatum. Idem in actis maioribus disputant. numerant. qq. sub Clemente et Decem sub Paulo 5. Le. in quibus non illum disputatum, sed etiam concluserunt fuit.

Ex quibus Cyquidum esse primam propositionem iuxta Sent.am Summorum Pontificum, Clementis VIII. Pauli 5. S. Ecclesiae Rom. Cardinalium, et consultorum congregationis de auxiliis improbatam fuisse.

Denique ut refert Hambertus noster ad 2.am 2.ae q. 111. disp. 6.a Sent.a molinae peculiari decreto Pontificis gratis eiusdem societatis improbata fuit et docti prohibita die 14. decembris anno 613.

Prob. ex scripturis nostra propositio 1.a Ex illis scripturae locis in quibus habet. hoc non posse se ipsum discernere ab alio: non debere gloriari nisi in Domino: nihil habere qd non acceperit a Deo, 1.a ad corinth. 4.a quis enim te discernit? quid habes qd non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris, tanquam non accepisses? et cap. 5.a qui gloriatur in Domino glorietur. Psalmorum 2.o non ex operibus ne quis glorietur. Psalm. 113. Non nobis Domine non nobis sed nomini tuo da gloriam. Ergo ibid. cap. 8. non habet hoc ergo gloriatur sed eius gloria nra in libro est. Ex quibus sic argitur. Si gratia sufficiens redditur efficax per consensum voluntatis huic ex duobus horis aequali gratia vocatis a Deo unus convertitur. Ea propria voluntate quam non operatur Dominus, et alter non convertitur: hoc posito hoc se discernit ab alio per suam voluntatem, habet voluntatem suam quam a Domino non accepit: Et gloriari de sua voluntate. Posito hoc inquit Bannes 2.a 2.ae q. 12. a. 1. dicendo 2.o de se malus coram Deo se gloriari Domine gratias agendo qd tu mihi auxilium misericorditer contuleris; at vero similem aequalemq; auxilium proximo meo contuleris: sed ego te praeveni qd tu mihi tuam non dederis: Cumq; non amplexus eis rim quam ille, tu hoc amplius effici quam ille, cum iustificatus eadem, et ille in peccato permanere sinq; non amplius tibi tuaeq; gratiae debeo quam ille qui non est conversus dicit qui convertitur

Deus

Deus me non discernit ab altero qui non conuertit. Cum aequales non fuerint aequalia dona conferens, sed ego me discerno ꝙ supra dixi, uelle bene uerti & auxilio Dei autem Christianae auctor existimem: Ergo &c.

Confirmat. & hoc probat a S. Aug.no lib. 2. ad Bonif. cap. 7. his uerbis; quis enim te discernit nisi idem apostolus qui tuam de semetipso et de suo proprio bono gloriantis, et tuam reprehendisse discretionem me fidem meam, propositum meum, meritum meum; quid enim habes inquit quod non accepisti? Si autem & accepisti, quid gloriaris quasi non accepisses! Hoc est quasi de hoc fluendo discernitis? Ergo illo discernit qui unde discernatis ignoratis. Ecce ab. quam hoc carnalis et inaniter inflatus cum audisset quis te discernit! Posset respondere uel uoce uel cogitatione & dicere discernit me fides mea. non apostolus occultis cogitationibus eius, et dixit quid habes quod non accepisti. Lib. de corrept. et grat. cap. 7. discernunt autem non meritis suis sed per gratiam mediatoris, horum sententiam 2.t Adam constituti gratis et hanc suam firmam confirmat ex illo S. Gregorii lib. ad Quirinum, ꝙ tutissima uita in nullo gloriandum, ꝙ omnium nihil sit. Et lib. de praedestinatione SS. cap. 6. quemquid etiam per hoc donum quae ab. coeca sit & hoc discernunt & hoc ab hoc. hoc autem prius dixit quis enim te discernit! Deinde addidit quid autem habes &c. posse quippe dicere hoc inflatus aduersus alterum discernit me fides mea, iustitia mea. Quid autem habes quod non accepisti! a quo nisi a illo qui te discernit ab alio, cui non donauit, ꝙ donauit tibi, si autem & accepisti, quid gloriaris quasi non acceptis. Ex his sic arguor, Discernit hoc ab alio per id ꝙ accipit a Deo, at ꝙ non accipit a Deo alter a quo ipse discernit. Et ideo gloriari de eo non ꝙ. ꝙ est a Deo acceptum specialiter: at qui sic gratia redderet efficax per consensum uoluntatis non discernit hoc per gratiam specialem quam deus non contulisset alteri a quo discernit. Ergo &c. Confirmat. hoc est discernit. uel est gratia uel per liberum arb. non per gratiam ꝙ. ut hoc aug.nus per his dona quae ab. coeca sit. hoc. non discernunt. hoc ab hoc. Ergo per liberum arb.

Nec dicas hominem non discerni ab homine per liberum arb. nudum sed tamen per liberum arb. motum et excitatum à Deo, quam 1.o in libero arb. motio excitatio a Deo, non discernit. per id ꝙ in alio est & Deus non discernit, sed per id ꝙ non est in alio: at qui mouet et excitat liberum arb. a Deo est in utroq; hoc ut supponit. consentire autem non est in utroq; sed tantum in consentiente: Ergo tua quaestio discernit homo ab alio, non est gratia sed est ipse voluntatis consensus. 2.o ꝙ hoc non se discernat ab homine est prius absentis status natus capax cum antea constitutus in statu iustitiae orig. potuisse se ab alio discernere. ut docet S. aug.nus lib. de ciuitate Dei cap. 26. his uerbis non eum iam meritis ꝙdo ꝙdem in uita massa tota in uitiata radice damnata est; sed gratia discernens. & lib. de corrept. et gratia cap. 12. quem uero fortior quam est illa magna peccati minuto amissa libertas, etiam maioribus donis adiuuanda remansit infirmitas.

planiùs enim Deo quo maximè humanæ superbiam præsumptionis extingueret
vt non gloriet.r vis earo coram ipso, id est ôis hoo, vnde autem non gloriet.r caro coram
ipso nisi de meritis suis? quæ ipsem potuit habere sed perdidit. Et qui q hoo potuit
per hoc perdidit, hoc est per lib. arb. Propter q non restat libranduis nisi gratia
liberantis. quib.s verbis tollit.r q nunc opponit hoo gloriari de suis meritis
aty; se per ea discernere sicuti de suis meritis gloriari potest in statu justitiæ
originalis, aty; etiam se ipsum per eadem merita discernere ab alio: Ego cum
in p.s illo statu non se discreuisse ab alio sine gratia, etiamsi dicat.r q in
præsti statu homo non se discernit ab alio sine gratia, quanto satisfit quæstioni:
nam affert S. aliquid eoe vtriq; quæstioni statui: sed vt quæstioni satis fiat
Dicendum est nunc hoiem non posse se ab alio discernere; q.s determinate
voluntatis est a gratia efficaci: Cuius autem potuit se discernere, q.s determinate
gratia fuisset ab ipsa voluntate.

Instas 1. Puer cino rudis et imperitus artis scribendi cui ducens manum
scribit litteras aliquas efformat, non p.s Sicut iactantia vsydere simpliciter se illas
efformasse, innuit enim tunc se solum scripsisse: Potb tn dicere se scripsisse
cum ductu et auxilio præceptoris: Ita nunc hoo non p.s dicere simpliciter, Ego me
discerno, sed tn p.s dicere Ego præsente & adiuuante gratia Dei me discerno.

R deo exemplum non esse ad rem, nam comparandum est Puer rudis &
imperitus qui litteras bene efformat ductu præceptoris cum altero pueto qui
eiusdem ductu præceptoris litteras male efformat: Quærendum q, est quid bene
scribentem a male scribente discernat? est non quæritur Vtrum homo solus
bonum facias nec ne: sed p.r quid homo faciens bonum ex gratia discernat?
ab hoc, ex eadem gratia bonum minime faciente: Tunc vero facile satisfit
Dicendo in adrsariorum sent.a hoiem se discernere gradum in exemplo posito
puer ille se discernit ab alio eodem modo manu ducto a præceptore.

Instas 2o. hoiem non posse dicere me discerno, q.s agens secundarium
non p.s sibi tribuere actionem p.alis agentis.

R deo 1o. In statu Justitiæ originalis Adamum potuisse dicere me discerno;
Angelos vero non eodem potuisse dicere ex aug.no supra; Et tn homo respectu
ostrum istorum in statu illo justitiæ originalis (idem dicendo de Angelis)
non minus fuit Adamum agens, quam sit agens Adamum in præsti statu
juxta sent.am adrsariorum, Ergo & 2o. agens q non agit nisi determinatum
ab alio nisi ratione determinationis est dicendum potius Adamum agens, quam
agens a quo determinat.r atqui in hypothesi adrsariorum gratia determinat.r
a voluntate in hoc statu non secus ac determinabat.r ab eadem in præsti statu
justitiæ originalis. Ergo potius dicenda est voluntas eo respectu agens primarium
quam Adamum.

Instas 3°. in Scripturis dilectionem hanc nunc hoic. tribuj Vt: si quis se emendauerit ab istis: ero vas in honorem, et faciet vobis cor nouum. Quem vero Deo, vt: Dabo vobis cor nouum

Respdeo hic duo esse delgenda, bonum opus quo hoo desinit ab hoie esse a deo p ab hoie simul, et raonem cur desinat. hoo per bonum opus ab hoie esse ab ipso Deo: Scriptura eandem docet nos bonum opus esse ab hoie sed non probare raonem discretionis istius se tenere ex parte hois; imo probare eam se tenere ex parte ipsius graie qdo qdem in illis dr esse Dei dare hoib. cor nouum per qd operent bona. Primi generis authoritatis expugnare Caluinum, qui docet liberum cooperari ad formale bonj. 2i generis confodiunt Molinam q. docet gratia esse qd voluntas applicet ad Bonum non ipsius voluntis qd determinet gratiam. Vide aug. lib. de gratia lib. arb. cap. 15. qdo ergo qd dicit: facite vobis, hoc dicit: dabo vobis. quare iubet si ille daturus est? quare datur si hoc factura est, nisi qui dat qd iubet et adjuuat vt faciat cui iubet. Et lib. 1°. operis imperf. cap. 3b. non illigis ita dictum esse si quis emendauerit semetipsum et operatus fuerit opus hois per voluntem, sed hoc ingrato gratiat voluntas a Deo, Ideo Vtrum; Vtrum est Deus qui gratia vocat in gloriam p ipsa se preparare.

Prob. 2°. ex illo Rom. 9. Ipsius non volentis neq; currentis sed miserentis Dei, circa quae verba s. aug. nunc satis mouet quoestionem. qdo dicit apostolus non esse volentis neq; currentis sed miserentis Dei, cum procul dubio si hoc eius esset et raone iam vtatur non se credere, operari, diligere nisi velit, neque peruenire ad palmam supnae vocationis nisi voluntate currerit. Et retydit aug. ostrea dictum esse non est volentis neq; currentis qd est ipsa voluntas a Deo preparata. qd vt magis explicet refellit quendam fuisse solebonem dicentium: qd ostrea scriptum est non volentis neq; currentis sed miserentis Dei, et si dicerent non sufficit sola voluntas hois, si non sit etiam mia Dei: non ergo sufficit sola mia Dei si non sit etiam voluntas hois: ac per hoc si recte dictum est: non volentis hois, sed miserentis est Dei, qd id voluntas hois sola non implet: cur non et e contrario recte dr non miserentis est Dei, sed voluntis est hois qd id mia Dei sola non implet? Porro si nullus christianus dicere audebit non miserentis est Dei, sed voluntis est hois, nec ipse apertissime contradicat: restat vt ostrea recte dictum illigat non volentis, neq; currentis sed miserentis est Dei: vt totum Deo dat qui hoi voluntem bonam et operare adjuuandam et adjuuat preparatam, eandem vt dixim epla 107. ad Vitalem lib. 1°. ad Simplicianum q. 2°. Et lib. de gratia et libro arb. cap. 7. Sic itur; ait, si gratia non det hoi velle cum vult sed solum posse, itaque velle sit a se hoie, nec minus potest Dei non esse miserentis Dei quam non esse volentis hois: Ergo &c.

Prob. 3°. ex illo Ezechielis 36. faciam vt in praeceptis meis ambuletis et justitia mea custodiatis et operemini: Ex hoc sic arguit, Promissio dr implet per dan operationem: Ergo si Deus promittit qd ita conuertat hoiem ad se, ipse Deus hic ita facturus est, et efficaciter adhibendo media efficacia talis

Totus illo disceptus in Enchiridio ad Laurentium cap. 32°.

effectus: alioquin frustrari posset dñe promissio per humanam voluntatem.
Argumentum est S. Aug. lib. de spiritu & littera cap. 24. hic verbis: hoc enim Deus promittit quod ipse facit; non enim ipse promittit et alius faciet quod iam non est promittere sed prædicere: et lib. de gratia Christi & pec. cap. 10. Promittit enim quod ipse facturus sua, non quod homo: quia etsi faciunt homines bona quæ pertinent ad colendum Deum, ipse facit ut illi faciant quæ præcepit: non illi faciunt ut ipse faciat quod promittit: alioquin ut eius promissa complerentur non in eis sed in homine fieret promissum.

Prob.r 4m ex modo loquendi apli de lege spiritu seu gratia ad Rom. ad Gal. et alibi Leviticam operationem litteræ audit, spiritum vivificare: inde sic arguitur; hæc est distinctio inter legem & gratiam quod lex operationem, et gratia vivificet: atqui si esset in sua voluntate ut posita motione dñe gratiæ, vel consentiret vel non consentiret gratia non principiaret sed ipsa voluntas esset non consentiret voluntas, ipsa gratia esset potius lex diuinda quam gratia, Legatur Aug. nus lib. de spiritu et littera cap. 4. Sexti lib. de gratia christi cap. 13. quam hoc sit certissimum iudicium quod a Deo didiceris, si id quod didiceris, scriptis contra: qui nouit quid sit quod fieri debeat et non faciat, nondum a Deo didicit. Deum gratiam sed suam legem: non spiritum sed sanctam litteram: et lib. 1. operis imperf. cap. 157. cum enim verbis doctor plantat et rigat; Possum. dicere: forte credit auditor: Cum vero dat incrementum Deus, sine dubio credit et proficit. Hæc quod interest inter legem promissionis, inter litteram spiritum sed de hoc infra fusius

Prob.r 5m ex ipsis orationib. fidelium quas in scriptis iubent. Apostolus, fundere. Sic enim scriptor quod quid orando optimus adeo, hoc ipsum credim. Deum facere posse et factutem speram. atq; ut faciat ipse expectam.; Ultim. autem a Deo non solum illustrationes suasiones inhærentes quæ extra voluntatem sanctæ nouit ut legat. et velit sed ipsam bonam voluntatem, electionem, acceptionem, atq; ipsa bona opera: Ergo ad hæc ea extendit. gratiæ operandi: Ergo gratia non redditur efficax per ipsum nostræ voluntatis consensum. Aug nus epla 107 ad vitalem quod audis sacerdotem Dei ad altare exhortantem populum Dei, orare pro inimicis ut eos Deus convertat ad fidem pro catechumenis ut eis desiderium regenerationis inspirarit pro fidelib. ut in eo quod esse capiunt perseverare: subsanna pia verba Dei ut non facere quod hortatur id esse Deum pro infidelib. ut eos fideles faciat non rogare eos est non fine ista Dei misericordia beneficia: sed humana officia voluntatis: contra. Ps. Deo dixit a Domino gressus meos dirigunt. et viam eius volet: ut illigerem ipsam voluntatem bonam qua ineipiam velle credere (quoniam Dei via, quid est nisi fides recta) illius esse donum qui gressus nostros petitos dirigit primitus ut velimus. Et Jeremias, gratia præuenit voluntatem nostram bonam, nec eam cuiusquam inuenire in corde sed facit Deus. plebs. de prædest. SS. cap. 5. Si non facit voluntas ex nobis Deus, quid orat Ecclesia Deum protectum omnes pro persecutoribus suis?

Prob.r 6.e ex gr.atum actionib.s fidelium quas in bigtura iubent.r agere, quam gr.as agim.s Deo, non tum q.a auxilium obtulit quo potuim.s bonum velle et operari: sed etiam quo tribuit ipsum velle, legui, eligere, amplectere, bene operari. Aug.nus loco mox citato, manifestius etiam ac profundius potuis- quam vsquam alibi magnas cum exultatione agim.s Deo gr.as, q.d aliqui eorum credunt, si hoc in eis ipse non facit: Q.uorsus, prorsus non gr.as Deo agimus, sed nos agere fingim.s, si unde illi gr.as agim.s ipsum facere non putamus. Ergo gr.atia Chri est q.d velim.s bonum, et non est in nra voluntate libra potestate ut velit, q.do q.dam gr.a dat ipsum velle.

Prob.r eadem veritas aliis argtis.

Prob.r 5.o Intra q.uo ex eo q.d non recedat hic sent.a Molinæ a mente Pelagij ex quo damnat.s fuit a Zosimo ut constat ex libro de gr.a Chri, et quam impugnavit cod. lib. 5. aug.nus docendo Pelagium debere admittere gr.am voluntis: q.d ut illigatur.

Observa hic aug.ni verba de Pelagio cap. 3.o Quam cum tria constituat atq; discrepet quib.s d.a mandata dicit impleri, possibilitatem, voluntem, et actionem: possibilitatem sive qua p.t hoc esse justus: voluntem qua vult esse justus; actionem qua justus est: horum trium 1.um id est possibilitatem datam constit.t a creatore nat.æ, non esse in nra potestate; sed eam nos habere etiamsi nolim.s: duo vero reliqua, id est voluntem et actionem nra esse asserit, atq; ita nobis tribuit, ut non nisi a nobis esse contradat. et cap. 6. refert hæc verba Pelagij do- ceo loquentis, qui q; ipsam possibilitatem gr.æ suæ adjuvare semper auxilio: Quæ ait, hanc autem possibilitatem naturalem q.d adjuvari Chri gr.a constit.t non est hic agitatum vel quam dicat gr.am, vel gr.am suam eâ vacuam sentire adjuvari: sed sive aliis locis in quib.s evidentius loquit.r illi p.t non vult aliud accipi quam agem Pelagium q.a naturalis possibilitas adjuvat.r: Cap. 10 refert Pelagij verba explicantis illud apli: Deus est enim qui operat.r in nobis velle, et operat.r in nobis velle q.d bonum est, velle q.d ipsum est, dum nos terrenis cupiditatib.s deditos, et meliorum more gentium tum modo ponia diligentes futuræ gloriæ magnitudine et præmiorum felicitate sua ndi; dum revelatione sapi.æ in desiderium Chri stupentem suscitat voluntem: dum nobis, q.d te negare alibi non metuis, suadet hoc q.d bonum est: Post quæ subjungit aug.nus sed nos gr.am illam volum.s vestr. aliquo modo tollat.r, qua futuræ gloriæ magnitudo non solum promittit.r verum etiam credit.r et operat.r: non solum revelat.r sapi.a verum etiam et annunt.r non suadet.r solum hoc q.d bonum est, verum et persuadet.r. Q.uorsus:

contra: Hanc debet Pelagius gratiam confiteri si vult non solum vocari
verum etiam esse Christianus: Cap. 13. Qui nouit quid & qd fieri debeat
et non facit nondum a Deo didicit Deum gratiam sed Deum legem: non
Deum ipsum sed Deum litteram. Cap. 14. Ex his hoc qd o Deus docet
non per legis litteram sed per ipsius gratiam ita docet vt quod quisq; didicerit
nouerum cognoscendo videat sed etiam volendo appetat, agendoq; perficiat.
Et iste d. docendi modo, etiam ipsa voluntas & ipsa operatio non sola volendi-
et operandi nuda possibilitas adjuuat. Quorsum, vtnire posse in nua-
nonie Pelagius, vt etiam vt modo dicere cepit, in gratia qualem debet eam
sentire, qua ipsa vt dicit possibilitas adjuuat. Cap. 16. hæc Pelagij verba
refert: Ergo in voluntate et opere bono bonus Deus noster est: imo et bonus et Dei, qd ipsius
voluntatis & operis possibilitatem dedit. Cap. 24. Legane ergo & Prophetas,
Instruant. at q; fateant & non lege aut; diuina insonante forinsecus, sed
interna aut; occulta, mirabili, ac ineffabili potestate Deum in cordib.
suorum operari vera non solum veras reuelationes sed etiam bonas voluntates,
Cap. 25. non solum Deum posse nobis dare donante aut; adjuuare; sed
etiam velle et operari operatur & in nobis non qs. nos nos volumus aut
nos non agimus. sed qs sine ipsius adjutorio & volumus aliquid boni
nos agimus. Denique cap. 47. sic concludit totum opus: si ergo concessit
nobis non solum possibilitatem sed in hoc etiam si nos velit nos agere
bene, sed ipsam quoq; voluntatem et actionem, id est vt bene velimus et bene
agamus. quæ non fit in hoc nisi qd bene nolit & bene agit: si vt
dixi concessit etiam ipsam voluntatem et actionem diuinitus adjuuari,
seu adjuuari vt sine illo adjutorio nichil bene velimus et agamus,
eamq; esse gratiam dei per d. C. nostrum, in qua nos sua non nra justitia
iustos facit, vt ea sit vera nra justitia, quæ nobis ab illo est: nihil de
adjutorio gratiæ dei ipsum arbitror, inter nos controuersum relinquere.
Inde si aliqtor quicunq; præter gratiam qua data posse, non admittit
specialem gratiam voluntatis qua hoc velit, illo incidit in errorem Pelagij
ex aug^no beatitudinis: atq; sent^a quæ vult præter gratiam possibilitatis
non esse nostram aliam gratiam vt hoc actu velit, non admittit specialem
gratiam voluntatis qua hoc velit: Ergo incidit in errorem Pelagij.

Argumentum istud est facultatum Louaniensis et Duacensis
in Censura 8^a propos. Est etiam Aluaris 18. congregatione apud
Amum Portugallensem, Cum enim Vasida proposuisset sequens argumen quo
probare conabat. quod nam esse penitus alienum ab errore Pelagianorum
eam gratiam nostram esse negauit Pelagius, quam summi pontifices, Concilia
SS. patres definierunt esse nostram, damnando errorem Pelagij sequutum:
sed gratia quam nostram esse definierunt contra Pelagium est gratia hypostatica

justitia, prouisione, cooperans &c. Ergo ouo negauit illam Pelagius: hanc autem molina concessit: Ijsit.r ouo fatum est Pelagium concessisse illam ipsam gratiam quam admittit molina. Cum etiam diceret Papias argumentum istud esse insolubile: aliunde distinguendo Status varios hereseos Pelagianae, stabiluit q.d post condemnationem factam a Zozimo Pelagius admitteret gratiam ad posse etiam interiorem, et q.d in hoc erranit q.d probet gratiam posse delectationis nullam specialem voluisse esse necessariam ad volendum q.d probauit ex locis Aug.ni mox relatis. At postea suum sic posuit argumentum q.d etiam contendit esse insolubile &tr.r q.d probauit eam gratiam quam ante actum liberum quo praedestinatur in Deum constituit.r admittit molina pertinere ad Legem atq; Prophetas: Lex enim sive Prophetia dicit.r contra Epistolam vivificantem Sanantem infirmitatem nras, juxta illud: Littera occidit, Spiritus autem vivificat: sed gratiam quam constituit molina tyrannicam antecedentem ad conuersionem peccatoris non sanat voluntatem, nec illam vivificat etiam per modum auxilij. Ergo gratiam quam constituit molina ut necessaria ad finem usum voluntatis pertinet ad Legem atq; Prophetas: Ergo non constituit maiorem Primam gratiam quam concesserunt Pelagiani. Minor pt.r q.a molina solum concedit ut necessariam antecedentem ad conuersionem gratiam excitantem, sed non auxilium gratiae non sanans voluntatem, nec illam facit ex mala bonam: Ergo nullam gratiam agnoscit molina quae sanet voluntatem: Et consequenter in sent.a molina voluntas mala antequam sanet. Per gratiam producet fructus bonos, q.d est contra illud Scripturae aut facite arborem &tr.

Prob.r 2.o ex eo q.d haec sent.a non aliam agnoscit gratiam ab ea quam non negauerunt istis semipelag. ad principium fidei perseverantiam in illa seu adjutorium possibilitatis seu auxilium sine quo non, quam tra insufficientem esse audiuit Ecclesia ut probauimus 1.a disputatione agendo de semipelag.

Prob.r 3. gratia Christi eos non esse bonis malis, sed discernit bonos à malis, atqui posita sent.a molinae gratia Christi eos bonis et malis non discernit bonos a malis: Ergo negat molina veram Christi gratiam. prai. 1.o ex aug.no lib. de gratia Christi cap. 13. Pelagiani audiunt dicere gratiam esse nam sed non eo hac gratia quam commendat Apostolus per fidem J. Chri: hanc enim nam etiam cum impiis Infidelib.s Christum esse mortuum esse eorum: Gratia vero per fidem J. Chri, eorum tantum esse quorum est ipsa fides non enim omnium est fides. Serm. 11. de Verbis Apostoli cap. 4. Quis est oib.s nata non gratia, nata non putat.s gratia: Et apta 95. quam suo Catholicorum quatuor praesulum nota scripsit ad innocentium: quamvis illexisse illi Episcopi eam illum (Scr Pelagium) dicere gratiam quam etiam cum impiis habeam? Cum quib.s loquimur, negare vero cum qua Christiani et fidei sumus? quis eum patientur catholicorum sacerdotum non dicimus audiet sed ante oculos suos ferat? Postea, illam constituit 6. aptissime gratiam

quam diuina Christiana & tuae prudentiae esse officium Christianorum. & conformitas Catholicae sensui S. Thom. de Verit. q. 24. a. 14. si gratia oib. dat. non videt. aliud esse quam alios nautas bonum. quam in nullo inuenimus. Qui nolis conuenire nisi in aliquo singuli nauli. Cum vero intelligerit Pelagius sensum Catholicae ecclesiae esse, gratiam electi non esse cum piis et impiis, opera sua ad ignoranti. cuncti fragmentum habuit. lib. de gratia electi cap. 21. Et viderit. catholicus, sinxit se gratiam constituit qua discernunt. boni et mali: verba eius sunt: In electi oib. esse libertatem arb. aequaliter per naam, sed in solis christianis iuuat. a gratia. In illis nudum est inerme esse conditionis bonum: in his vero qui ad Christum pertinent, electi muniti. auxilio.

Pr. 10. q. Scripturae nos docent incomprehensibile esse cur in duob. pares vnas adjuuet. a Deo, alter non adjuuet. Cur vnus bonum faciat & alter non faciat, sed diuina molina praefinita, non est ambigendum ad incomprehensibilitatem iudiciorum Dei sed solum ad ipsam voluntatem Dei. Ergo bene. Argitur est aug. lib. 1. de pecat. meritis cap. 24. ab hac quippe ira nulla recte liberat nisi gratia Dei per I. C. D. N. Hac gratia Cur ad illum vniat, ad illum non vniat occulta esse ea pt. iniusta non pt., nunquid enim inequitas apud Deum? absit; sed prius Dei rationem scripturarum authoritate colligendam est. vt ad illarum per fidem quaeq; peruenias: Quoniam enim frustra dictum est iudicia Dei tua abyssus multa. cuius abyssi altitudinem veluti expauescens exclamat apostolus; o altitudo diuitiarum sapientiae Dei, promissa quippe sunt eam. misericordiae profunditatis Dei: Conclusit enim Deus omnes in incredulitate vt omnem misereatur. Cuius profunditatem veluti horrore perculsus: o altitudo inquit diuitiarum &c. valde ergo gratuitum fatum habuit ad desperandam gratiam iudicium Dei, ad disputandam gratiam gratuitam, nullis meritis praecedit. non inique quae non tam mouet cum praestat. indignis quam cum atque indignis aliis denegat. Atque loco euidens est incomprehensibile esse cur ex duob. pariter gratia detur. vni et non alteri, per quam gratiam liberatur a Dei. Obserua hic sermonem esse de qualibet gratia, lib. 2. cap. 5. Cur autem illum adjuuet, illum non adjuuet, illum istum, illum non istum: istum illo, illum isto modo, penes ipsum est secretissima et excellentia potestatis; Lib. de spir. & littera cap. 33. Cum si ad illam profunditatem scrutandam quisquam non coarctet, et cur illi ita suadeat. vt persuadeat, illi autem non ita: duo sola occurrunt iudicia quae respondere nihil placuit: o altitudo diuitiarum: Et nunquid iniquitas apud Deum! Cui responsio vtrique defuit, quaestio dubitatio, sed causae non prudentiae praesumptio. & lib. 1. de vocatione gentium cap. 24. ait. Prosper Profunditas illius quidem iudicii quam Deum admiratione laudi incomprehensibilem confitemur. per Dei arb. velle & nolle non soluitur.

Prob. 11. ex hac sententia sequitur Deus qui bonum non facientem, salubre gratiae instinctu non minoris quam ei qui bonum facit, adeoque nihil magis

debere Deo bonos quam malos: Id vero est contra Aug.num De praedestinaone sanctorum cap. 8. Cum igitur inquit Euangelium praedicatur quidam credunt, quidam non credunt: sed qui credunt praedicatore forinsecus sonante, intus a patre audiunt, ~~intus non audiunt atq;~~ discunt: qui autem non credunt, foris audiunt, intus non audiunt neq; discunt; hoc est illis datur ut credant, istis non datur, quia nemo inquit venit ad me, nisi pater qui misit me traxerit eum: quod apertius postea dicitur nemo potest venire ad me nisi fuerit ei datum a patre meo.

Probatur 12o. quia doctrina haec concutit immobilem veritatem praedestinaonis dae de qua Aug.nus lib. de dono pers. cap. 18. hoc scio, contra istam praedestinaonem, quam sdum scripturas sanctas defendimus, neminem nisi errando disputare potuisse, quod sic ostenditur praedestinaonem quam s. aug. defendit contra Pelag. et semipelagianos esse pure gratuita, sive illa sit tum praedestinao ad graam sive etiam sit praedestinao ad gloriam, de quo non est modo controversia: haec autem in eo consistit quod Deus quosdam praedestinet, relictis aliis in massa perditionis, iuxta illud eiusd. s. aug.ni lib. citato cap. 14. haec praedestinao ss. nihil aliud est quam praescia et praeparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur quicunq; liberantur. Caeteri autem ubi nisi in massa perditionis ~~iuxta illud eiusd. aug.ni lib. cit. cap. 14~~ divino iudicio relinquuntur. Si vero graa sit efficax per consensum liberum voluntatis nemo per illam certissime liberabitur et nemo defecta illius certissime relinquetur in massa perditionis, non liberabitur certissime quia est in eius lib. arbitrio ut actu tali graae non consentiat: non relinquetur etiam certissime alius in massa, quia hanc graam quicunque habet, reddere poterit efficacem, seq; se extrahere ab hac massa perditionis: ergo doctrina Molinae convellit firmissimam atq; immobilem veritatem praedestinaonis dae atq; in hoc convenit cum semipelag. de quib. s. prosper epla ad aug.num nec acquiescunt praedestinatorum electoris numerum nec augeri nec imminui posse.

Probatur 13o. quia ea graa debet admitti qua posita difficilis sit illectu concordia liberi arb. cum ipsa, nam ut ait aug.nus lib. de graa Chri cap. 47. Ista quaestio ubi de arbitrio voluntatis et de Dei graa disputatur ita est ad discernendum difficilis ut quando defenditur liberum arb., negari Dei graa videatur, quando autem asseritur Dei graa liberum arb. putetur auferri. quam veritatem confirmat atq; vindicat a calumnia Iuliani lib. 4. cap. 3o. Idem epla 46. vocat illam difficillimam quaestionem et paucis intelligibilem: atqui non est difficile illectu quomodo graa consentiat cum libero arb. si vera sit Molinae sentia. nam facile intelligitur quomodo dat Deus homini posse, et relinquit homini actu consentire vel dissentire.

Probatur 14. ex eo quod si vera esset Molinae sentia, quod magis praecipuum est in conversione nra esset a nobis et quod minus praecipuum esset a Deo: absurdum consequens ergo antecedens sequela pr. Praecipuum in conversione nra est velle converti, minus praecipuum est posse velle converti, posterius istud esset a Deo, et prius esset ab hoc.

Argtum esse S.t Aug.o 2. de peccatorum meritis cap. 14. In quibus libris quosdam voluntates eb, quæ ad hoc p.t esse vel bonas vel malas, bona voluntas ex nobis est, melius ebd qd a nobis, quam id qd a Deo est. Non est qd dicas bonam voluntatem ita esse ex nobis vt tn magis principio sit ex Deo qui dedit auxilium quo possumus si volumus efficaciter converti, quam si Deo attribuij debeat bona voluntas qd dedit id quo p.t hoc hoc bonam voluntatem, eodem modo adscribenda ej esse voluntas mala qd dedit optimum malum voluntatis seu id quo p.t hoc male velle, absurd consq.s Ergo et art.m Audiat.r Aug.nus lib. 2.o de peccatorum meritis et remiss. c. vlt.: Nunquid defendere quidam (scr Pelag.) voluerunt vt dicerent ideo quidquid etiam bonæ voluntatis est hoc, Deo tribuendum esse, qd et hoc in illo esse non posset si hoc ipse non esse: Cum vero vt sit aliquid utq; vt hoc sit non habeat nisi a Deo Qui non authoi Deo tribuat.r etiam qui quidquid in ipso est bonæ voluntatis qd non esse, nihil esse in quo esse, sed hoc modo etiam illud dici p.t malam quoq; voluntatem Deo authoi esse tribuendam qd nec ipsa esse possit in homine nisi hoc esse in quo esse, vt autem hoc sit, Deus author est: Ista p quidquid est malæ voluntatis (quæ nisi homini haberet in quo esse, esse omino non posset) ad authorem Deum esse referendum qd nefas est dicere. Idem dicam de gratia sufficienti Molinæ

Respondet. obiectionibus ex Scripturis.

Obijcies 1.o mihi grauissime obstare illud Dei per Isaiam cap. 5.o dicit; quid vltra debui facere vineæ meæ et non feci. Num non est ecce Christus matt. 23 per lucem ab alloquitur est: quoties volui congregare filios tuos et noluisti? Num non est ecce Lucæ 19 flens super illam dixit: qd si cognovisses et tu, et quidem in hac die tua quæ ad pacem tibi? nam cui hoc potuisse dicere, debuisti dare gratiam efficacem qua facile non velle, sine gratia non habemus ova nostra certa qd vt velimus actu bonum. Et deliberandi quoq; dicto potuisse, qd illis potuisse aliquid aliud delectionis argtum exhibere nimirum conferre gratiam efficacem per quam factum fuisse vt congregati fuissent, et illæ quæ ad pacem erant Hyerusalem.

Respdeo ad 1.um mitum esse imprimis quamodo Molina suam ex parabola Sent.am communitio velit, qdo quidem sensus parabolicus (inquiunt vulgo Theologi) non est argtosus. 2.o suppposito qd ibi Vineæ nocet illigat.r hoc: Dico sermonem esse de hoie per respectum ad p.am suam conditionem, qui eam a Deo in illo statu notia finj suo vltimo assequendo media accepisse, quæ media non hoi, sed suæ prouidentiæ debebat Deus, sine sua bonitate atq; iustitia ingratus et immemor beneficiorum acceptorum, Deum per peccatum deserui

neq; opra bona frie, quae Deus ab illo potuerat expectare. Aug. nus lib. de corrupt. et grat cap. 6. Nec attendunt si nondum regenerati sine am esse eam aut obligati qd sine inobedientia Dei sibi debeant defficere qs frie Deus hoim rectum ab initio fuit creationis & non esse iniquitas apud Deum. Ar per hoc, qa pravitas qua deo non obedit, ab hoie est, nam ex rectitudine qua eum Deus primitus frie, sua mala voluntate deiciens, pravus effectus est. Contra aie illum qui in iustitia constitutus laudis insuetum, etiam esse corripiendum, qs. accepta gratiam Dei suo in malum libero amisit arb. — cui ut non amitteret grat nria collata non frie, qs non fuit predestinatus, non fuit à massa perditionis discretus; Nec ab hac interpretatione videt. alienus esse B. Hyeronim. ad illum locum scribens, cuncta quae dicunt. de Vinea, posse et ad aiam hanc referri statum, quae a Deo plantata in bonum, non Vuas attulerit sed labruscas. Contra: sic tradita bestiis concutiranda nre d. imbrem suae spie doctrinarum. 3.o non posse locum illum explicari de hoie in statu nate lapsi constituto — respectu gratarum interiorum. Nam est qs. aget. de eo qd Deus vineae suae debuit: atque certum est qd Deus hoi in statu nate lapsi gratiam non debet aliquem gratiae non esse grat, neq; etiam debet gratiam providentiae suae aut alia attributis, qd hoc per peccatum indignum se exhibuit auctori beneficiis. Nec dicas ibi vocem dari (debuit) sumi impropriè pro (potuit) nam i. qd propt. alia; fundato, deinde sequent. qd Deus nihil potuisse amplius facere, hoc est non dare gratiam aliquam fortissimam, invictissimam, insuperabilem indeclinabilem, per quam eam flectere velle. 4.o Denique Deo probabilius esse hoie vineam illigi populum Judaicum, quem angelorum praesidio ab idolatris segregavit, apud quem templum extruxit, propitiat. remisit, cui terram optimam dedit, & in tot beneficiorum qs. obligingi debuisse immemor, Deum omnium filium Dei opt. unigenitum spinis coronavit atq; ultimo et ignominiosissimo mortis supplicio. quid hic ultro ad gratiam sufficientem molenes.

Ad 2um Deum ego ibi sermonem esse de vocatione interna quam Deo volente hoim convertere, ipsi frustrati sit voluntatem Dei ita ut vera ad hibentis ut actu convertrent. Locus iste intelligendus est de voluntate signi vel de voluntate beneplaciti.

Si de voluntate signi intelligat. seu explicat. sensus est, qd Deus ad modum volentis me hortando precepit tibi, consuluit, ac his alia similia fecit, quib. suadetur bona praecepti. Haec hanc sensum s. thom. opusculo de praesc. praedest. cap. 6.o scribit. est (inquit) qd Deus dicat velle aliquid dupliciter uno modo proprie; sicut dicit velle aliquid cuius voluntas vere in eo est. Et qd sibi complacet: et hac voluntas dicit beneplaciti quae semper in rebus infallibiliter implet. et de hac loquit. psalmista Psalm 46. — alio modo dicit velle aliquid metaphorice id est per similitudinem eo qd ad modum volentis se habet in istam propriae vel consilium, prohibet vel praecipit

aliquid. Et d. voltas legi que non semper impletur, de qua Coquitur Apostolus 1. ad Timoth. 2. dixit: qui vult omnes homines salvos fieri, cum tamen omnes salvi non fiant sed multi damnantur. Be karenim dr. matt. 23. quoties volui congregare vos.

Si de voltate beneplaciti explicatur sermo est amantis et rejectionis viscerib. commiserantis cuius sensus est; quotiens volui per prophetas, alios q; servos meos, ac deinq; per meipsum conatus sum tuos tuos conuertere ad me fuc grac mea fouendos et alis guidentia protegendos quos primatis tuos principes sacerdotum, scribas et pharisaeos non permisisti benevolentia divisti. Verum tamen tu nolentes per illos quos volui congregari deseruisti alios quos placuit deserere; unde subiungitur. ecce relinquetur vobis domus vestra deserta, ita quidem ista ista iob. quamuis ingressus ista nolente collegio ipse quos voluit. Includit cap. 97. an potuit esse illa ipsam filios huc de ipso colligi noluisse, sed ea quoq; nolente filios eius collegisse ipse quos voluit, qui ora quaecunq; voluit fuit, et lib 2. operis imperf. cap. 93. Julian ex hoc loco probare conatur intentionem dei fuisse voluntate impeditam fuisse: Respondet augustinus ignoscendum est q. in re multum abdita, ut homo fallatur. absit ut impediatur ab homine omnipotentis et cuncta scientis intentio.

Parum de voluntate cogitare vel ei cogitanda non sectantur qui putant Deum omnipotentem aliquid velle et hoc infirmo impedimento non posse fieri certum est hierusalem filios suos ab illo colligi noluisse: ista certum est eum etiam ipsa nolente, quoscunq; eorum voluisse colligere. Ideo autem dictum est: ecce relinquetur vobis domus vestra deserta, qui plures ibi erant quos obduratione et desertione iudicantur digni occulto iudicio, iusto tamen. Sequentibus lib 2. de remissione peccatorum cap. 2. hoc dixit Christus ut illius malam voluntatem ostenderet, quae insuperabili voluntati dei frustra resistere nitebatur cum bona voluntas dei non ab eis posset vinci quos deserit, non aliquid non posse agere qd velit: Ille igitur hierusalem quem attinet ad cuius voluntatem, hos filios ad vocationem congregari noluit, sed in illo quos voluit congregavit, ac per hoc illa resistere voluit omnipotenti, non valuit: qui scriptum est: ora quaecunq; voluit fuit.

Ex neutra vero istius loci interpretatione quidquam inferre aut satis contra nram dicam, imo nos potius ex hoc loco deseros iudaeos, ob lumine veritatis remansuros, donec sub finem mundi cum omnib. gentib. decant Benedictus qui venit in nomine domini. Colligere debemus, quae est altera ex nris propositis contra molinam, eiusq; sequaces. Praeterea efficaciam gratiae stabilimus. quae nolentem ac repugnantem convertit voluntatem, rebellemq; compellit

Ad 3.um Dico voces esse Chri super hyerusalem flentis propter ingratitudinem illius, et qd magis est, cordis excaecaonem quae exprimitur verbis istis: nunc autem abscondita sunt ab oculis suis, quare ex hoc potius loco inferendum est qd non habuerint judaei tunc graas interiores quam qd habuerint aliquas quae reddi possent efficaces ab ipso consensu voluntatis

Obijcies 2.o illud matt. 11. et Lucae 12. Vae tibi Corozain, vae tibi Bethsaida, qa si in Tyro et Sydone factae essent virtutes quae in te factae sunt olim, in Cilicio et cinere paenitentiam egissent qd non potuit raonabiliter dici a Christo, nisi graam quae inefficax mansit in Corozain et Bethsaida, efficacem reddere potuerint Tyrii Sydonii.

Respdeo non agi ibi de graa interiori sed tum de graa miraculorum expressa per hanc vocem ~~mira~~ (virtutes) diciq; a Chro dmno qd Tyrii Sydonii fuissent conversi si haec miracula apud ipsos facta fuissent quae facta sunt in Corozain et Bethzaida, non qa haec miracula sola potuissent illos convertere, id quippe nemo nisi Pelagianus dixerit, neq; etiam qa habebant utriq; isti populi eandem virtute graam interiorem sicuti contendit nec pbae objectio: sed qa Tyrii ~~habuiss~~ Sydonii habuissent a Deo graam interiorem conversionis, qa fuissent conversi, eamq; graam Deo ita volente accepissent supposito qd apud illos fuissent factae virtutes istae: alearum vero duarum urbium incolae eas non acceperunt qa rebelles fuerunt, contradixeruntq; maxe virtutib. istis et per rebellionem ac contradictionem eiusmodi, indigni facti sunt quib. Deus graam conversionis adiungeret, nec Deus voluit a massa perditionis extrahere. haec contradictio non fuisset in Tyro et Sydone, de quib. indicat Aug.nus qd habebant naaliter dum munus illigentiae quo moti fuissent ad fidem si congrua suis mentib. vel audissent verba vel signa conspexissent. Aug.nus lib. de dono perseverantiae cap. 14 Ubi Tyrii relicti sunt Sydonii, qui etiam credere potuerunt, si mira illa Chri signa vidissent! sed quoniam ut crederent, non erat eis datum etiam unde crederent esse negatum. ex quo apparet hic qddam in ipso ingenio divinum naaliter munus illigentiae quo moveantur ad fidem, si congrua suis mentib. vel audiant verba vel signa conspiciant: Et tn si Dei altiore judicio a perditionis massa non sunt graae praedestinaone discreti, nec ipsa eis adhibentur vel dicta dna vel facta, per quae possent credere si audirent utiq; talia vel viderent. In Tyriis igitur Sydoniis habemus illustre exemplum reprobaonis ex Aug.no qa cum haberent munus illigentiae quo moverentur ad fidem, si vel audissent verba, vel signa vidissent, qa tn non erant praedestinati inq Aug.nus nec signa viderunt, nec ~~signa~~ verba audierunt. At quomodo stare possit cum drina adversariorum, ipsi viderint.

Sed locum hunc attentius examino

At 1. qđo d. qđ factis virtutib. istis, in Tyro Sydone conuersi fuissent Ytiusq; vrbis huius incolæ, vel sensus est in mente aduersariorum qđ Deus conuertisset illos ex graa intrinsecâ neria quam virtutib. istis adjunxisset, sic quam hanc dedisse eum eiusd. signa fuisse, quamq; graam. dedit aliarum vrbium habitatorib. qđ in illis hoc signa fuit, vel sensus est dum adsertio qđ Deus conuertisse illos ex graa quam Bethsaidæ ind. dedit ab ipsis signis, et quæ ad gratiam eorum suum operata fuisse effectum, si sit quidam adsertio: Ego rerum est qđ Tyrij Sydonij non habuerunt graam neriam ad conuersionem & qđ in damnati sic: hoc autem negant adsertij; Primo 2.um dicentes, nihil plus argitum eorum, quam plures debuerunt p non suggonere qđ eadem graa esse in Tyriis Sydoniis quæ in habitatorib. Chorazain et Bethsaida.

2.o qđ Tyrij Sydonij conuersi fuissent ad Christum dorit aliquas qđ prouenisse ex eo qđ habebant in ipsis ingenio d.um naaliter munus illigentiæ, quo notificassent ad fidem, si congrua suis mentib. vel audissent verba vel signa confecisse: qđ munus d.um illigentiæ non habuerunt incolæ aliarum vrbium. de hoc itaque munere, quæro vtrum se aliquod donum suppernaale vel non; si esse alicui donum suppernaale: Ergo Tyrij Sydonij habebant majorem graam incolis Chorazain et Bethsaidæ: si non esse suppernaale sed tum bona quædam affectio et indoles naalis: Ergo esse in hoc diuersitas inter vtrosq; qđ alij per naæ suæ condionem non contradiuerunt virtutib. istis, alij contradiuerunt: Contradictio posteriorum fuit defectum indignitas postquam graa conuersionis concessa eis non est: non repugnantia cæterorum juxta ordinem Dei et decretum ipsius conditionatum, fuisse occasio quare non denegata illis esse graa conuersionis, si similes apud eos facta fuissent virtutes: sed similes factæ non fuerunt qđ erant in massa perditionis Justo d.o judicio derelicti.

Vt suggonam. qđ qđo facta sit virtutes istæ in Chorazain et Bethsaida, data sit illis hoib. simul graa intrinseca conuersionis neria, et qđ eadem graa fuisset collata Tyriis Sydoniis si virtutes similes apud ipsos facta fuissent: quid confert? nisi qđ eadem graa mualiter collata duob. hoib. effectum ponit in vno et non ponet in altero: sed non seqvit. qđ eadem graa formaliter collata duob. in vno effectum ponit, et in altero non ponit in alio qu solum voluntatis consensum.

Explico, graa efficax est victrix de facto: victrix est non absolute, sed comparatè ad minorem concupiscentiam: Ergo quæ est v.g. sex graduum in subito in quo est concupiscentia vt quinque, illa est victrix: et quæ eadem est in subito in quo est concupilis. vt septem, illa non est victrix cum sex concupiscentias. qđ victrix sit hoc modo, est ex ordinatione Dei, qui dare vult majorem vim (ex mia) quam sit sua concupiscentia; negare alteri, ex arcano Dei judicio suo,

nis sequit. grauem esse efficacem per consensum voluntatis, sancti non sequit. calidum vt lex, qd calefacit aliqd subtum non resistens efficax per non resistentiam illius subti et non per se atq; vi sua (non sequit. etiam qd sit aliqua grauis quae careat oi omo effectu grauitatis intensa vt lex respectu subti in quo esse concupisc. vt lectum, licet non superet absolute concupiscentiam, superare tn. potest quod sicut sui maioris gaudet vincat. q minori superet: quodum in philosophis si calidum vt ignis in frigidum vt 6. non expellet totum frigus, sed tn aliquod frigoris a subto tollit. Nec enim agens agendo repatitur.

Atq; ex his illigitur qnodo merito increpent. a Chō incolae isti, dicant. q5 fuerius in iudicio puniendi Tyrios ac Sydonios. Increpant. sedem obduritiam suam longe damnabilem, qs non fuisse in Tyrijs, si aliqd istos semel virtutis facta fuissent: atq; ideo Tyrijs Sydonijs remissius erit in die iudicij.

Nec ego opponas s. Aug. qui in Enchir. cap. 95. de priorib. istis, hoc facto scribit, Deus non injuste voluit salvos fieri, cum potuisse salvi esse si vellent. quam errorem Apographi reprehendit; ego (si vellent) legerim Deus, loco verborum istorum (si vellent) favore correctionis usi, praeter vetustiores codices impressos, manuscripti antiquiores, aliter s. Germani à pratis ex Bibliotheca Corbeiensi adsportatus, duo s. Victoris: faciunt etiam sequentia verba: Fiunt in clarissima luce sapientiae videlicet qd nunc piorum fides habet, antequam manifesta cognitione videatur quam certa et immutabilis et efficacissima sit voluntas Dei, quam multa posset et non velit, nihil autem velit qd non possit. Ex his quippe verbis perspicuum est sensum esse praecedentium qd incolae isti potuissent salvari si Deus voluisset.

Sed alii negarent (vellent) nihil inde concluderet. nisi qd non salvati illi nisi defectu bonae voluntatis, et non defectu alicuius extrinsecij qd rerum illis erat ut possent salvari eod. modo quo B. Aug. scribit lib. de correct. et grat. cap. 4. Justior videtur exercitatio dicentium non accipimus audientiam, quam dicentium, non accipimus perseverantiam: quoniam dei est hominij: Ineo qd audieras et tenuisti perfecte, si velis; nullo autem modo dei est: si qd non audieras credere si velis, sed quod habet lib. 1. de praedest. sanctor. cap. 12. Ut iste credat, ille non credat est prae voluntis, sed ut iste audiat qd credat, ille non audiat: hoc non est in hois potestate. Et in eo distinctio est qd inter istos et Tyrios, qd Tyrij non habuerunt posse credere, qd quidem non habebant qd ex parte extrinsecij istius ad credendum requirebatur: alij autem horae istud posse, stante infidelitate ipsorum deliberata voluntate praecedente.

Velle autem istud esse ego res dnae gratiae: Unde cum s. Aug. nec lib. 1. de genesi contra manichaeos cap. 3. scripsisset oes hoīs posse converti si velint, Exponendo locum istum in retractationib. scripsit: Verum est omo

oés hoīs hor esse si velint, sed grauitat. voltas a Dmno, Attum augetr munere charitatis vt ostenit, lib. de grā. c. lib. arb. cap. 1. b. si voluntri conseruabis mandata, Certum enim est nos mandata seruare si volumus, sed qz grauitat. voltas a Dmno, ab illo petendum est vt tum velim, qsum sufficit vt volendo faciam, de corrept. et grā cap. 12. Et quoniam non potest esse bene nisi et velint esse, præparandi ei est libertas — At voltas dr grāe largitatr donatr: De grad. et lib. arb. cap. 5. Credere vel non credere non est in voltis arbitrio: sed in electis gratr voltas a Dmno, et cap. 6. Multi audiunt verbum veritatis, sed alij credunt, alij contra dicunt, volunt autem isti credere, volunt autem illi, quis hoc ignorat? quis hoc neget? sed cum alijs gratr alijs non gratr voltas à Dmno, dijudicandum est vtique quid veniat de merito eius, — quid de iudicio.

Obijcies 2°. sequentes Scripturæ locos, canticor. 4. Aperi mihi soror mea, Item illud prophetæ Convertimini ad me et ego convertar ad vos, ex quib. colligit. qd sine gratuita Dei præmitte nos pulsando et petendo orandō per gratiam sufficientem, sta prum ex parte voluntatis aperire illi pr Christum consensum suum, reddendo vocationem illius efficacem.

Respdeo cum concilio Trid. Sess. 6. cap. 5. qd ego in sacris litteris dr Convertimini ad me et ego vobr celebratis mea admonemr. Cum vo respondemus Convertte nos dmne ad te p conversionem? Dei non gratia gratuita confitemur, qd hanc celebrationem ad bonum dat Deus, vide illud aug. de quo scandalisati Pelagiani: da qd iubes et jube qd vis. Epist. 2. de peccatorum merit. Cap. 5. de grad. et lib. arb. et vernon dictis patr Deum esse qui dat bonum velle, qs. plura

Obj. 4° alios istor Scripturæ locos, Isaiæ 65. Expandi manus meas tota die ad populum incredulum qui gradit. in via non bona post cogitationes suas: Prouerb. 1. Vocaui et renuistis: extendi manum meam et non fuit qui aspexit. Matt. 22. Multi vocati, pauci vero electi. cap. 22. Misit seruos suos vocare ad nuptias, et noluerunt venire. Joan. 15. Si non venissem et locutus fuissem eis, peccatum non haberent, nunc autem excusationem non habent de peccato suo: Opera si operatus fuissem in eis quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent, nunc autem et viderunt et oderunt me et patrem meum. Actor. 7. vos semper Spiritui sto resistitis. Rom. 2. Ignoras qd benignitas Dei ad pœnit. te adducit? 2. ad Corinth. 6. exhortamr ne in vacuum gratiam Dei recipiatis. Apocalyps. 3. Sto ad ostium et pulso, si quis aperuerit &c. his locis videt. qd sit in hoīe et non in Deo, vt gratiam collatam reddat efficacem.

Respdeo ad 1um cum S. Hyeronimo 1° pr. dispensationem manuum illegi esse non quod intrinsecus, sed extrema beneficia quæ iudæi acceperunt a Deo. Solemus singulis extendere manus, et in largitate donantis accipi-

aripere, qd nihil eis petenti deneg̃arit, sed statim rogantj leproso reddiderit sanitatem, et aceus a natiuitate aperuit oculos Bor.
Q. eum eodem per expansionem manuum illigj posse oratorem Xpi ad Patrem pro judaeis, qdo expansis in cruce manibus deprecatus est pro eis patri suo: Patr dimitte illis Bor. ipsi autem e regione atq; in incredulitate perdurant. Vah qui destruis templum Dij et in triduo reedificas illud. Q. eum Eccl̃ia Lugdun. lib. de Strenda veritate cap. 15. Deo gratias constatum esse qd etiam per pessimi sic, ac suetmutie illum populum semper sibi non credentem et contradicentem stare clamasse crucifige, crucifige eum, donec in cruce exaltatus expandisset manus tquam ad populum non credentem et contradicentem dicebat virtute passionis suae ea tractatus ad se, etiam populum ipsum non credentem et contradicentem in reliquis videlicet quae ex illo per elationem gratiae salutis facta sit. Hoc ita futurum ipse praedixerat qdo ad eos ante passionem suam tquam ad populum non credentem et contradicentem dicebat: cum exaltaueritis filium hois, tunc cognoscetis qm̃ ego sum, non credendo namq; et contradicendo ad hoc peruenerant Vt exaltarent filium hois in ligno crucis. Et hanc virtute passionis et gratia oratonis eius illuminati cognouerunt eum, quem ante non cognoscentes crucifixerant, si enim cognouissent, nunquam dominum gloriae crucifixissent; simili modo inquit eadem Eccl̃ia, exponendum esse illud Deutronomij 28. et erit vita tua pendens ante oculos tuos et non credes vitae tuae sed meritis suis exercati venientem ad se rectum tis lignis suspensum crucis cognoscere non potuerunt, Et ea cecitate ipsum crucifixerunt: Sed postea illo in coelum consenso praedicante Apl̃is per interpretationem Spiritus gratiae sublato ad eorum predicationem conuersos dixisse Viri fratres quid faciem?! Et continuo accepto concilio baptizatos ac vitae suae quam in cruce ante oculos suos positum agnoscere non potuerant, nec credederant reconciliatos.

Ad 2um Respdeo sermonem esse de vocatione interna et externa interna, sed non eodem respectu: quae etiam electio valet pro 3. vero et 4o qd Vt illigas

Obserua 1. duplicem esse vocationem internam et externam. Posteriorem hanc fit per agentem de creaturam, Priorem fit per gratiam ipsam internam, Vtrumq; vocationis istius meminit aucto. Epla 1. 7. his verbis, si ergo ita praparat atq; operat. Spus hois vocationem Vt illum modo agentem quam atq; etiam Spus Dei eius adhibuit arbitrio (siue vocationem prae externam) per vocationem illam alta atq; secreta (siue vocationem internam) sic eius agendi sensum Vt dict. est atq; diuine accommodauit assensum, Cf. Prosper ad 5. capit. Gallorum si vocas in Euangelij illum praedicamen illigat, non tractet Vt

q̄ alius atq; alius, alter atq; alter producit. h autem ad effectum plantationis & rigationis aspiciat, aliud autem est eum eis qui eorum exteriorem auris corporali voce pulsata &c aliud in eis qui eorum interiorem sensum deus aperuit.

2°. Vocationem interiorem duplicem esse. Aliam secundum propositum, aliam non secundum propositum; Prior est proprie filiorum predestinationis, posterior est reproborum, qui etiam crediderunt, & ecclesiæ membra fuerunt. Aug. nus lib. de predestinatione S. cap. 16. Vocat enim deus predestinatos multos filios suos, vt eos faciat membra predestinati vnici filij sui, non ea vocatione qua vocati sunt qui noluerunt venire ad nuptias, illa quippe vocatione Iudæi vocati sunt. quibus Christus crucifixus scandalum est; & gentibus quibus Christus crucifixus stultitia est: sed ea vocatione predestinatis vocat, quam dictum est diversis ipsis Iudæis & græcis &c. At lib. 4°. contra Iulian. cap. 4°. non ait qui vocati sunt secundum propositum sunt vocati enim vocati fuerunt multi non electi, qui expecti, sed secundum propositum vocati. Qui autem quidam sine vocati non secundum propositum? Dum ibid. q. 2. sed ad vtilitatem nascuntur predestinatorum. Sicut prædicti. non vt ei prosint vasa iræ, sed vt ostendat illis bonis vtique prosint vasis mitis: vt videlicet eligens q̄ de profundo malo gratiam sibi electi fecerit, hic promissis

Dicit 2da. 2am eam eligendam esse de vocatione externa. sic vocati videbuntur a sapia. in intimis suo, ostensa q̄ despiciunt conscientiam eius, & inscriptionis eius neglexerunt.

3us locus eligendus est de vocatione non secundum propositum vt 5 quartus, quidam dicit aug. nus loci citati. hic patet vocatio interior quæ non est secundum propositum, non est vocatio vt quam interiorem actualem quæ subditas sit electo ab. sed per fidem, per caritatem per charitatem, sed non est perseverantem vsq; in finem, fidem charitatem vocati sunt illi vt sint membra ecclesiæ, vt sint temporales non vt consequantur vitam æternam sint æterni.

At inquies, si nisi est gratia quæ non subsit electo ab. vt illi velint q̄ Deus vult & non det illis vocatis eiusmodi gratiam electo; Ergo ergo redarguuntur & inveniantur abiecte.

Respondeo q̄ illi velint quærunt; Deus vult, absoluta

absoluta rectatr illor velle; qd vro d.r de jnecessone, Arstum et Pelagij apud aug.num esta cor scro vbis, excusabunt se homis qei nolent recte (fidelit vivere, dicntis: quid nos sum? qei male vivim? qd o quidem gram vnde bene vivam? non accipimus. Sei obscrationi sic salutifere aug.nus Non possunt prorsus dicere nihil mali se facere q.n male vivunt, si enim nihil mali faciunt, bnè vivunt, si autem male vivunt, de suo male vivunt, vel qd originale trahimus, vel qd insuper addimus sed si vasa l. Jrae quae preparata sc. ad perditionem quae illis debita reddit, sibi hoc imputent qd ex ea massa facta l. quam ipse vivens pastratum in quo ois prauitus, merito Deus, justq; damnauit, + hausta vasa suae nice quib. ex ead. massa factis, sup debitum reddere noluit, non se in hoc sed ipsum glorietur qei eis minus non debitum prastitit: et si quid alibi scripsim, et hoc quoq; illis ipso revelabit dr

Ad 5.tam Cum Resp.deo nihil facere pro gra Molinae, sed tantum eo scripsisse Chrus q. judaei non fuissent rei peccati mortis sibi in perdita si non venisset ad eos: Et qd de jnexcusabilitate sua potuissent se excusare eo quod illis fide omnino annuntiata fuisset: qd quam absonum sit a gra mala sectatoris Molinae, quis non videat! Aug.nus dr et divina epla cor. non vtiq; ingens pretium nullum tribuit qei plus quam alii multis magnisq; peccatis, sed hoc peccatum vult illi non eos habituros fuisse si non venisset, quae cum audissent eum, non credidissent in eum, haec cor excusatio non hoc alsitur qua possent dicere, non audiuimus. Jdeo non credidimus? Sua quippe superbia quam plurimos destitit. libri arb. excusatos se putat qdo ignorant non voluntatis esse qd prae Dum hanc excusationem prorsus inexcusabiliter dicit scriptura d.a quoslibet; scientis peccare convincit. lib 3. ad Bonif. cap. 8. non enim peccatum antea non habere sed ipsum voluisse illi dilapidentem, quando pati eloquentis credidisse. lib. de gra. et libro arb. cap. 2.o de quo peccato dicit, nisi de illa magno qd praedicta eorum factorum, qdo ista dicebat, idest qei eam factam cognouit? Vestra quando dicit inexcusabiliter, nisi de illa excusatione qua sibi dicere sua superbia: si scissem; scissem: Jdeo non fui qd nescirem, aut si sciam, faciam; ideo non facio qd nescio, idem hoc tractatus dq in psam.

Ad 6.tum Resp.deo 1.o non agi de gra inferiori ibi, sed de gra ydiomatis, cui restituunt, audiendo prophetas per quos ipse l. locutus est juxta illud Luce 1.o sicut locutus est per os sanctorum qui a seculo sunt prophetarum eius, hanc phrasis scripturae frequens in lib. det. restituunt ingeniam audiendo etiam praedicatores Euangelij et ipsum Chrum, faciens scripta haec verba;

sive patris vti; itaet vos, quem ꝓphetarum non b. presenti patres vri? Et audierunt eos qui pnunciabant de aduentu ipsius, eiusq; vos nunc proditores et homicidae fuistis. 2° etsi de gra inhaeriti hic agerit, quid inde, non ne est tum esse qd ói gra tam habituali quam actuali quae non subsit libro voluntatis arb. resistit.

Ad 7um Rsp deo qd vr sermo est de ói genere hominum tam reproborum quam ꝓdestinatorum qui de solis ꝓdestinatis: si vrus. sensus est benignitatem Dei, patientia, et longanimitas eius invitans et provocans peccatores ad pnit. sed ói et gratiae vocationis modo qui convenit tum in externis beneficiis, quae plurima gratuita fuerunt populo Iudaico vt lex, prophetae, doctrina, ꝓphetae, messias promissus, atq; exhibitus, tum etiam ad ói, inobedientiae convictione ex creaturis de qua, do qua cap. praecedenti. Deus enim illis manifestauit. Denique in lege nata cuem animis impressa, de qua post paululum. Ita Ecclesiae qui subiungit. Verum tota hac vocationis genere nisi speciali et efficaci caeteri vocati, hoc est abstinent etiam ad magis peccandum: qui nihil hic Deus adiuuat eos qui fortium oblatae gratiae a Deo datae vt cassari sustinebat, quam opinionem vt alienam plane destruens ea, quae Paulus in hac ep. la disputat de gratuita Dei electione. qd si de solis ꝓdestinatis hic sermo sit, dico benignitatem Dei hoc addere ad paenitentiam, non per gratiam vere fatebitur et confessum libro arb. sed per gratiam efficacem. Vt Aug. lib. 4. contra Iul. cap. 4 ait impios, apostatas, electos Dei ad paenit. tam adducit, vt non alios contra, sed quem ꝓdestinauit, adducit, quia Deus dicitur ad eos impositus effectum ad ipsum attinet, tho auinfert sibi iram Dei. qui tam libr. enim ꝓpria patientiam, nisi ipse dederit, quis agit paenitentiam.

Ad 8um Rsp deo cum Scotio 1um sermonem hic non esse de gratia inhaerente, sed de mystica reconciliationis hac cum Deo per Chm praedicato per apostolos, vt sensus sit, nos reddatis vobis inutile beneficium ꝓdicationis Euangelij et reconciliationis istius malo viuentes. 2° posito qd agat de gratia inhaerente, Deus exponi pste de gratia habituali, quae dr in vacuum recipi qdo quis in ea non proficit sed pgrando abijcit. etiam exponi pste de gratia actuali illibata quae in vacuum recipit dum bonum non debitae, non amat: ac denique de gratia actuali voluntatis quae in vacuum recipit si non sit coniuncta perseuerantiae finali, non inuenit plus prodest recipienti quam si non esset ab aeterno, imo est illi occasionaliter mala, sed prodest illum in bonum aeternum.

Ad 9um denique Rsp deo 1°. Stare omnium ad ostium et pulsare per gratias exteriores. Gregorius hom. 13. in Euangelia, Vnde quoque dominus cum ad iudicium venit, pulsare dicitur cum iam per aegritudines mortis esse mortem vicinam designat, ei constitum aperire si huius cum amore suscipimus. Et Ecclesiastes in illud apocalypsis. 20 bene considerate

Videt. hic verbis sapientiæ qd in Evangelio matt. 24 et 25. marci 13. et luce 12. vbi ex silentio servi vigilantis ad omnis sui eventum, vt cum venerit, confestim aperiat ei, Christus adhortat. oes fideles vt semper vigilemus in bonis operib. vt domino ad judicium venienti, cujus incertus est dies, semper inveniant. paratos atq; ita mereant. cum illo discumbere et cenare, qd est divina & gaudia sui: similis est exhortatio Pauli 1. Thessal. 5. Qui non horum lib. exp. b. Beatus qui vigilat &c. sic autem et exp. præsenti dicit angelo Smirnensis Ecclesiæ: Esto fidelis usq; ad mortem & dabo tibi coronam vitæ, et angelo Ecclesiæ, qui vicerit et custodierit vsq; in finem opera mea dabo illi potestatem &c. et hoc exp. angelo Ecclesiæ Sardensis, si non vigilaueris veniam ad te. Et angelo Philadelphiæ, venio cito, teneo qd habes vt nemo accipiat coronam tuam. sic ergo per Angelos Laodiceæ, Ego sto ad ostium & pulso iam iam veniam ad judicium, pulsabo vos ostium more domini redeuntis, si quis audierit &c. & si quis paratus fuerit et vigilauerit ad meum adventum per bona opera, intrabo ad illum & cenabo cum illo, et ille mecum: id est quæcunq; erit quadriotum atq; bonorum meorum, dicit, intrabo ad illum, et non ille intrabit ad me, q. d. exquisit. more domini expectati a servo pulsantis ostium qui intret in domum suam in qua servus vigilabat. promittit ergo qd eum ad hilarem cenam servo non enim exquisit. de domino redeunte a cena sed a negotio; qibus ergo patet hic locus progressa Chi pulsantis et expectantis et qui ad ostium dependentis ante accessionem: quam gravem sane domino ponit cripam. Ostium Deum esse qui aperiat, docet S. Aug. nec 9. 9. super eadem dicens ipsam etiam apertionem ad Chi voluntatem extendam tenere, ad illud ego aperium os tuum exodi 4. facit etiam ad hujus loci declarationem id qd martyr ad filium Melytonem martyrem dicebat, fili Pauli per fenestram: Deus Christus ad januam, stat adjuvans te vt habet. in festo quadraginta martyrum. sentus iam iam te recipit in gloriam coronaturus te, et intrium te adjuvat in certamine. Denique hujus Cant. similis est illa Jacobi 5. loquentis de mundo Chi judice: Ecce judex ante januam assistit.

Q. Resp. deo Deum stare & pulsare per gravas intrinsecus illabtes, & per gravas paratas voluntatis. 4. denique per magnas, quibus est pulsare statim aperit. nam et ipsa aperiunt facienti voluntatem ejus. Gravem quam de studio proclivia explicando hujus locum, nulla plane necessitas.

Sunt et nonnulli qui cand. Cant. cum illo 1. corinth. 10. niti putant: fidelis Deus qui non patietur vos tentari supra id qd potestis: existimantes qd si hoc hic gravem vel labilem sua concessam ab Deo sine illum tentari aliquo supra qd potest, verum tamen, non occurrit debere illegi de fidelis electis quos non patietur Deus finaliter tentari supra id qd possunt hic sequentia verba: sed facit cum tentatione proventum:

nem prouerbius finalis est solorum Doctorum, sunt authoritas
sumorum pontif. Leonis magni sermone 7°. de jejunio 10 mensis.
Homilia. esta ad populum; Gregorii magni lib. 14. moral. cap. vt
p lib. 24. cap. 7. sanctus ille patres, imprimis q; Aug.us in psalm. 61.um
120. et lib. de dono perseu. cap. 9. sanctus Bonif; Raymo; hugo, Lombardus,
qui oes vt resolutum Doctorum id diuine esse spiritu veritatis Rom qui pfessurae
in oratore finaliter, qd idem est dicere subalibus hominis: soli sydem electi
pfessurabunt humiliando se ac orando finaliter. Cui sensus est etiam con. Trident.
qd sess. 24. lib. cap. 9°. loquens de ijs, qui confidentiam vanissimi diuinarum
rectè petentib. non denegare donum castitatis, cum non petant. nos supra id
qd possumus tentati. Obsecra vocem istam (rectè petentib.) qua Sc.
Scripturae Dum non pati rectè petentes tentari supra id qd possit. —
Contra nullibi legim. Dum promisisse indifferenter oib. ac singulis
hoib. graam, sed tum oib. rectè petentib. matt. 7°. petite & accipietis, et oes
qui petit accipit.

Frequalis scripturae locus proponunt nonnulli, 1°. illud Ezechiel
33°. quare moriemini domus Israel dicit Dominus Deus vivo ego, nolo mortem
impij, sed vt conuertat. et viuat. matt. 11. Venite ad me oes qui
laborati et onerati estis et ego reficiam vos. 2da. petri 3°. Deus patienter
agit nolens aliquos perire, sed oes ad penit.am reuerti, qua ingeniae
rationabiliter dici non potest. nisi Deus gratum esset ex se de singulis
hoib. graas quo ad effectum dependentes ante conuersionem. sed absq;
valido vt mihi videt. fundamento.

Quam Sensus primi loci est 1°. est qd Deus non vult mortem peccatoris
voluntate signi, quam tu vult positio eius peccato voluntate beneplaciti. —
2°. qd Deus non vult ipsum peccatum mortis eam quasi vt electi sic eius
eam, quam vt aie propheta non Deus volens iniquitatem tu es. 3°. qd ipsam
mortem nolit quasi de se, cum sit promptus ad benefaciendum oti; —
ad miserandum, sed ejs de nro eum non velit. nisi qs. peccauimus. —
S. Bernardus serm. 1°. de natali Dni, qd miserandi eam certissimam summae
exercitio: judicandi vel ulciscendi, magis ira nro. Et hylton. in cap. 28.
plagae, quoniam aequus dnm fuisse peccantis sed peregrinum alienum ab
eo, vt furiae qui saluator esse. 4°. qd vult viuere peccatorem si modo
per penit.am conuersus vite fuerit, ista distinctione cap. 4. lib. de penit.

Sensus 2i. loci non magis est ad propositum, contra. ibi. Deus
dicit vt veniant ad se, sed statim vt nemo veniat, nisi qui a patre traxit
audiat. Prosper epla ad Rust. cap. 3°. dictum diuinum libro arb. Anselm.
venite ad me oes &c. qd ad oes hoies voluit pertinere laborantes in
inferno vitae &c. sed audiant eodem a Dnio libro arb. Anselm.
sine me nihil potestis facere, et nemo venit ad me, nisi pater qui misit

me, attraxerit eum. Et nemo p.t venire ad me, nisi ei datum fuerit à patre meo, Et sicut pater vivificat mortuos, ita filius quos vult vivificat, Et nemo novit filium nisi pater, neq; patrem quis novit nisi filius p cui voluerit filius revelare. quae oia cum sint incommutabilia et nequeant ulla interpretaone in alienum sensum detorqueri, quis ambigat tunc liberum arb. non cohortaoni vocantis obedire, cum in illo gra Dei affectum credendi, obediendi q; generavit? quare locus iste scripturae vel respicit ttum eos qui invitati hent ut veniant, et hi soli s.t qui actu veniunt, Et non singuli hoies: vel respicit etiam non venientes, et illi sic invitant.r etiam qui non hent ut veniant.

Nec dicas qd posteriores isti irraonabiliter invitarent.r nam non vocant.r illi ppter se, sed ppter praedestinatos in quorum nascunt.r utilitatem. Addo qd si non sic illis haec vocao salubre medicamentum, saltem est poenale tormentum. Ut inquit Aug.nus lib. de corrept. et graa cap. 11. Si is qui corripitur ad pdestinatorum numerum ptinet, fit ei correptio salubre medicamentum, si autem non ptinet fit correptio poenale tormentum. S. th. 1.a 2.ae q. 109. a. 2. ad 2.um Dicend. qd correptio utilis est, ut ex dolore correptionis voltas regeneraonis oriat.r, s.t tn qui corripit.r filius est promissionis, ut sptu correptionis forinsecus insonante vel flagellante Deus in eo intrinsecus occulta inspiraone operet.r et velle ut Aug.nus dicit lib. de corrept. et graa. Ideo ergo neria est correptio, q.a voltas hois requirit.r ad hoc qd a peccato abstineat, sed tn correptio non est sufficiens sine Dei auxilio. eadem est rao ipsius invitaonis seu vocaonis.

3.us deniq; locus est de solis electis intelligendus quos Deus non vult perire sed oes ad poenit.am reverti voltate absoluta dando illis graus efficaces perseverantiam finalem. favent haec verba immediate ante sequtia patienter agit ppter vos: Aug.nus lib. 5.o contra Jul. cap. 4.o Justus inquit et bonus est, qui et qd plendo patientiam dat locum indulgentiae nolens aliquem perire, novit dmnus qui s.t eius, et oia cooperant.r in bonum: sed his qui sdum ppositum vocati s.t Ex his nemo perit quacunq; aetate moriat.r Absit enim ut pdestinatus ad vitam sine sacramento mediatoris finire permittat.r hanc vitam. S. Fulgentius lib. 2.o de remissione peccatorum cap. 2.o q.a non vult aliquem perire, eorum scit quos praescivit et praedestinavit conformes fieri imagini filii eius, istorum nemo perit, quis enim voltati eius resistit? Isti ante finem psentis vitae Dei mia gratis praeveniunt.r, ipsi corde contrito et humiliato salubriter compunguntur. Et oes ad poenit.am d.o auxilio munere convertunt.r ad quam s.t devinctus pdestinati per gratuitam graam, ut conversi non pereant sed habeant vitam aeternam. Hi procul dubio s.t oes quos sdum B. Pauli praeconium Deus vult salvos fieri &c.

Respondet. objectionib. ex conciliis

Objicies 1°. concilium Valentinum 3um can. 2°. qd definit malos non deo prius qs bni esse non potuisse, sed qs boni esse noluisse: ergo nullus est qui prius, qui non accipiat gratiam qua potuisset esse bonus si voluisset.

Respdeo negando consequentiam. Sensus quippe solum est qd mali non existentes de. aut alio simili ad peccandum compulsi fuisse aut necessitati, sed sola sua mala voluntate originali vel actuali peccasse. Verba canonis perspicua sunt. Ex quo prorsus nulli malo praesentium Dei imposuisse necessitatem ut aliud esse non posset. Sed probatur: quia ex praejudicio eius aliquem sed ex merito propriae iniquitatis credimus condemnari, non ipsos malos ideo prius, qs boni esse non potuisse, sed qs boni esse noluisse suos; vitio in massa damnationis, vel merito originali vel etiam actuali permanserunt. Confirmatur his responsio, tum quia conc. istud condemnavit quatuor capitula Caristiaca, tum etiam qs hunc esse eiusd. sensum fuisse colligi pt. ex mente praesidis illius, s. Remigii Lugdunensis lib. de trib. epist. et de tuenda veritate scripturae.

Objicies 2°. concil. Senonense sub Antonio à prato 1°. patre decretis 13. his verbis, neq; in sta gratiae naturalitas libero praejudicat arb. cum illa semper sit in promptu, quo momentum qdem praebeat in quo Deus non stet ad ostium pulsans.

Rdeo concilii istius provincialis, a nullo summo pontifice approbati, imo eo tempore coacti, scil anno 1527. quo summo pontifici de concilio Trident. oecumenico congregando cogitanti fortasse videbatur congregatio provincialium Synodorum, tam non videri authoritatem, ac si alibi forte celebratum fuisse aut approbatum. Sed etiam longe maioris esse authoritatis verum est in nihil facere ad propositum, qs non loquitur de gratiis intrinsecis solis, sed abstrahit ab intrinsecis et extrinsecis, tacq; loquitur de gratiis quae semper sunt in promptu ps quas quicunque momento habemus: est quia certum est qd non habemus quolibet momento gratias intrinsecas: ergo loquitur de gratiis abstrahendo ab intrinsecis et extrinsecis. Audiat Bellarm. lib. 2°. de grat. et lib. arb. cap. 6. quem sequitur Vlus conatur sine gratia praeveniente, cum Scripturae dicant Joann. 6°. nemo potest ad me venire nisi pater qui misit me traxerit eum. Gratia praeveniens non semper datur ut vel ex parabola ista patet. Non enim frustra adhibentur illuminationes aut immissiones bonae desiderii quae excitent ad conversionem et non ingrati semper habeant aliquem sufficientem ad conversionem. Deinde distinguendum maxime in concilio id qd decreti seu definitionis loco ponitur ab eo qd tquam tao conclusionis seu decreti affertur, nam qd definitur

concilia agunt vt coetus sani: qdo ratiocinant. agunt humano more; hinc qdã reprimus in conciliis et decretis sumorum pontificum ratiocinatis, qbus concludentes veritatem talem: atqui in hoc qd citat. decretum sibi ei qd gratia necessitas libro non prejudicare ait. Ratio vera huius decreti est: cum alia semper sit in promptu, nisi momentum quem praetexat.

Objicies 2m. Concil. Cabilonense sub Romano pont. can. 2do. Novitas, quamquam nemo convertat. ad Dominum nisi tractus per gratiam, attamen quomodo hic excusationem praetexat qd non trahatur, qd illo tempore sit ante ostium pulsans, nimirum per internum et externum verbum commonens vt convertam. alia nra petitio.

Respondeo 1o. cod. hoc tempore fere anno 1526. coactum ab Romano Archiepiscopo qui postea lapsus est in haeresim nec confirmatis, quo concil. Senonense, non posse censeri magnae authoritatis esse. 2o. neque huius loci qui objicit. et potest in quo agit. ex professo de gratia, sed non de gratia. censeri magnam authoritatem. qm. tantus est nemini posse excusationem praetexere qd non trahatur qm. ore Romani collectivo sumpti communant. per internum et externum verbum, non quasi singuli communant per utrumq; sed qm. alij per externum, alij per internum: et certe vt more obtinuit ex Bellarm. consentim. non assidue illuminari a Deo. 4o. dicit; per internum verbum per qd Dr. ibi nos Deus semper commonefacit non per illeg; nisi gratia illectus qualem gratiam admittebant Pelagiani. quare si sensus huius loci sit, qd quilibet Romanus habet semper extrinsecam gratiam motionis ad convertendum, sequitur qd vera sit Pelagij dicta de gratia.

Objicies 4m. concil. Trident. sess. 6a. cap. 11.
Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet facere qd possis et petere qd non possis, et adjuvat vt possis: atqui si non daret sibi gratiam quam per consensum liberi arbitrii suae voluntatis reddit efficacem, jubet impossibilia.
Confirmat. qm. monitio illa de qua concil. agit haud dubie non sensationis vocalis est, et motione voluntatis, ratione quippe redditi concilietur Deus impossibilia non jubere, qm. sic jubendo monet Dr. Interior autem admonitio nisi habeat gratiam comitem, non agit impossibilitatem implendi praecepti, sed potius illam difficultatem evacuando tollit. Et ridiculum alias esse concilium: sicut enim frustra cogitur qui non truncatis pedibus praecipitem vt ambulet, dicit, non tibi quidquam impossibile jubeo, sed jubendo, tibi galeam vel lanceam plico, qm. nec galea nec lancea ambulandi tollunt impossibilitatem; ita qui dicit:

Deus impossibilia non jubet; sed jubendo monet extrinsecus tum facere quod possis petere & non possis: Ridiculè loqueret. qs. sola extrinseca monitio non tollit impossibilitatem magis implendi quàm saltem supernalis quam galea aut lanea tollit impossibilitatem ambulandi.

Respdeo 1.° mirum esse quodo ex cone. Trid. audeant concludere adversarij Deum dare singulis hoib. ota graam necam ad faiendo potta, Vtaue sit tum pius voluntatem suam solam, et non pius graam vt ella faiant, quo quem con cil. dixerit dant non ois hoís habre graam ad effect. cap. 3.° Et si ille pro oib. mortuus, non ois tn mortis eius beneficium recipiunt, sed tnum ij quib. meritum passionis eius communicat.: si autem ois habent graam, ois mortis eius beneficium recipiunt, oib. meritum passionis eius communicat.: Quid ergo dicent de Theologis celebrimis quib. placet neque obduratis, neq; infidelib, nisi paucissimis judicis, aliis q; hoib. in lego nae constitutis, fuisse collatas graas sufficientes, illud q; ex aug.no sattis q; sit patet! clare q illud contra pbatur.

Respdeo 2.° Verum esse hoí etiam carenti quibuslibet gratiis interioribus possibilia esse mandata dei, quandiu mortalem hanc vitam ducit. nao est qs. habet liberum arb. flexibile in bonum per graam quam Deus pt illi concedere. Diuina est s. Aug.ni de grat. meritis cap. 6.° eam inquit qui diuine esse posse in hac vita hoiem sine peccato, non est ei continuo incauta timiditas obsistendum, si verum esse posse negauerim? p hois lib. arbitrio qui hoc volendo appetit, et dei virtuti vtilitas qui hoc adjuuando efficit, deroganimus. Nec deus non videri possibilia diei posse praestita hoi qo non det graam, quam vt s. aug.nus ibidem docet, alia quidem est verum esse possit, alia verum sit? contra docet non esse hoiem sine peccato, q.a non det graam necam vt sine oi oino peccato vitam ducat. Inde sic dico, s. Aug.nus fatetr posse hoiem esse sine oi oino peccato etiam si desit ibid. qd non det graam absolute necam vt sine oi oino peccato vitam ducat; ergo sic dico. Ergo a pari verum est qd hoi destituto oi graa interiori possibilis est alicuius mandati obseruatio, qdiu det liberum arb. flexibile ad bonum per graam; in eodem sentit Concilium fuisse videt.r s. Prosper responsione ad sextam objectionem Vincentianam, hoc inquit inter malos homines distat et Dominus, qd hoib. etiam valde malis suppetat si Deus

miser.at.r fictionaliatio: Dæmonib.s autem nulla est in æternum
seruata conuersio. In cod. S. Thom. 3. p. q. 60. art. 5. vbi docet
nullum esse peccatum q̃d in hac vita deleri non possit; hoc inquit
viatoris libertum arb. flexibile est ad bonum et ad malum. Unde
uero q̃d aliq̃d peccatum sit in hac vita de quo quis pœnitere non
possit, triplex est. 1. quidem q.a per hoc tollit.r libertas arb.
2.o q.a per hoc derogatt.r virtuti gratiæ per quam mouetur ad eor
cuiuslibet peccatorum ad pœnitendum.

Nec duas q̃d mandatum q̃d non est impossibile nisi sub aliqua conditione
consect.r absolute impossibile respectu eius cui imponit.r, nisi habeat
conditionem nitriam vt mediam aliq̃d per quod conditionem nitriam possit
adipisci; Nam 1. hoc patet esse falsum ex aug.no noxiciato, possibile
est hoib.s singulis vitam ducere sine oi peccato Et in nullus gratiam
nitriam habuit ad ota ea vitanda, excepta ex pluribus hoib.s Beatiss.e virginis
Ergo &c. Falsum quoq; est ex S. Thom. nam nullum est peccatum in hac
vita q̃d non possit deleri per pœnitent.am Et in singuli non bene gratiam
vt mouentem actu ad pœnitent.am aut mediate aut etiam immediate. Et hanc
primam sustinere tenent.r ordo thomistæ quib.s gratia physice predeterminans
nitria est tyranna aliquid gratiæ requisitum ex parte Dei ad obseruationem
præcepti; quam gratiam soli obseruatores bene non adsit Et perspicuum est.
Sirent.s sustinere defensores gratiæ congruæ, q̃d congruitas hæc est nitria
sumentes ad præcepti obseruationem, quam in soli obseruantes habere.
2.o vt mandata sint proxime possibilia (ea scil. possibilitate qua
consent.r possibilia obseruatu illis hoib.s quib.s nihil deest requisitum
ex parte Dei ad agendum) eodem nitrum est vt sit actu talis conditio:
Ceterum vt sine remoti possibilia, sufficit si sit possibilis ista conditio.

Ad inquies) saltem possibilia erunt proxime oib.s justificatis?

Resp.deo negando, nam in sent.a prædeterminantium non sunt singuli
justi gratiam prædeterminantem: In sent.a defensorum gratiæ congruæ, non bene
congruitatem. Concedo eodem q̃d justificatis minus remoti possibilia sint
quam aliis, etiam si ea non obseruent sine gratiam physicam, quæ
est physicum actuum in suo genere bonarum operationum. Et sibrea
sibrea q̃d gratia seu talis vel tales ad q̃d quædam actualia auxilia,
quib.s obseruaret.r præceptum nisi concurrisset gratiarum impedimentum.
Sed negoillæ esse possibilia proxime nisi actu obseruantib.s. Deinde
cur restringunt hanc primam ad justificatos, cum Concil. probe justificatis
esse mandata possibilia eo q̃d Deus impossibilia non jubet? quem
concilij non fuit definire q̃d singuli horis bene gratiam; multo minus
mens fuit definire q̃d sine gratiam sufficientem actu operetur.

minstrum sui pronunciare contra Lutheranos et Calvinistas
q̃ possibilia ꝟ. pr graam, q̃ negare hereticj esti, asserentis nullam
inesse voluntj actuitatem ad bonum seltim moraliter ꝟt superius
pbauimus disputatione 1ª.

Respdeo q̃ homo viatori destituto qualibr graa intrinsecj esse
possibilia mandata ad sensum ss. patrum, Jmpossibile enim hoi possibile
est hoi q̃ eum vult facie; aug. lib. de spu et littra c. 31. vnde
hoc quisq; in potestate habet d. q̃ si vult, facit: atq; ꝟt docet
ipse aug. lib. de spu et littra cap. graa plib. ad bon. cap. lib. Cur enim
nos mandata seruare si volum? Ego mandata Dei ꝟt. in nra potestate
etiam si non hoc singuli hoies gratiam hanc habeamus.

Ad confirmationem Deo falsum esse monitionem admittimus
qua deus nos monet per legem semper esse, conscientiam monitionis
intrinsecj, qua Deus seu gratiam vel potius oratione vel cognitionem
eam ꝟt docet s. thom. 1ª. 2ae. q. 7. a. 3um in corpe ad q̃ galat. Lex data
est ad infirmitatem manifestandam. hoies enim de duob. presumebant
quidem de sua. 2º. de pº. Et ideo Deus religiose hoies alligauit diuina
lege tpore legislatore in quo dum in ultore incidebant, conuicta
est eorum superbia de debita sua. sed ad hoc voluntate presumptio
de pº., desperatio enim non deest qui impune sed deest qui iubilat
Lege cund. Aug. lib. 3. in corpe 4um ad Rom. et 1ª. 2ae. q. 107. a. 3.
1º. oportuit q̃ hoc relinqueret. sibi in statu voluntatis legis ꝟt in-
peccatum cadendo suam infirmitatem cognoscens, recurrat de-
graa indigere. Et hanc rationem assignat Apostolus ad Rom. 5º.
Lex subintrauit vt abundaret delictum, vbi autem abundauit
delictum, superabundauit gratia mej; hoc tamen loco sed alijs
quamplurimis Apostoli haec eandem veritatem docet cap. 4º. ad
Rom. Lex iram operatur. Et vbi non est lex, nec preuaricatio.
cap. 7º. Peccatum occasione accepta per mandatum operatum est in me om
concupiscentiam, 1ª. corinth. 15. Virtus peccati lex: 2ª. 3º. littra occidit
ministrat mortis ac damnationis cognouit scriptura ita sub peccato
esse. q̃. Post transgressionis positas esse, et quidem; ex operibus
legis ꝟt sub maledicto ꝟt. q̃ quia ora peccatrix ꝟt. si lex a
gratia iustificati nunquam legatur. Imo e contra verum est q̃ lex
gratiam non operatur in sentia aduersariorum, si sola sit, quam hoc
videm illos esse qui scripturam sit et non scripturam non peccare, nec
posse q̃ quasdo deq; quando non de lege veritatis q̃ iram operatur
et augeat peccata! An q̃ sola est, an non? non 1º, sed cum
ipsis aduersarijs: nec etiam 2um q̃ lex iuncta gratiam utilis est.

Deinde Lex dat. fugerbis Vt de superbia sua conuincant. illos sibi ipsis relinquendo: Ergo lex separata est supè a gratia, Lege aug. lib. de spu & littra. lib 3. ad Bonif cap. 2. sem. 11. p 13. de verbis apli Ro.

Nec ais qd dicas i. extriorem admonitionem nisi comitetur grata intrioris non aperte impossibilitatem implendi, sed occasionaliter augero illam, quare cum affers conilium Dei non subtrahere Deum impossibilia, q. a subtrahendo monet: Colligis ais qd cognitio illi de monitione etiam intrioi. non est inquam qd hoc dicas quam impossibilitatem primam non tollit, ipsam admonitio extrior si sola sit: sed tu conuincis etiam cum sola est, possibilitatem remotam: non enim admonet. libr. arb. ad faciend. bonum nisi in ipsum flexibile est ad bonum, et in ipsum gratia capax est illud flectendi ad bonum.

Nec dicas 2°. alias ridiculam fore similit. cum ridiculus esset qui hoi truncato pedib. prospicet vt ambularet, eiq; ad hoc porrigat galeam vel laneam quia mania vt ad ambulandum, sicuti lex ad bonum faciendum inanis est, non est inquam qd id dicas quia 2°. non est ridiculus qui hoi truncato pedib. gressus vt ambulet, si truncatos illo pedib. sanari possit, aug. lib. de corrept. Iusti cap. 3°. Cum enim videm. claudum qui sanari pt. Recte vtique dicim. debet hoc iste esse sine claudicatione, si debet, pt.; sed cum petitur ad habita curatio sanat. Et medicina adquirit voluntem. 2°. ridiculus est qui hoi isti galeam p laneam porrigit vt ambulet, qs. hac nihil conducunt ad tollendam impossibilitatem ambulandi: et tu vt supponis; dant. hoi galea aut lanea tyriam conferre illi ad ambulandum; at lex aliquid confert ad bonum faciendum in ipsum fert. docet hoiem id qd faciendum est, monet illum de sua infirmitate, atq; vt recurrat ad medicum a quo sanat. infirma voluntas vt sanata legem impleat. 3°. ridiculus est qui hoi isti porrigendo galeam pergit vt ambulet, qs. quia truncatus est pedib. etiam si galeam habeat, non tn pt. ambulare cum velit; atque hoc ois pt. mandata Ari seruare si velit, nec obstat qd non habeat gratiam nisi vt velit; qs. et hoc fert. tum qd non simi singulis libb. proposita Ari possibilia obseruasse proximo: sed semper manere remota possibilia: Et si quaerat. quare destituat. o gratia intrioi non seruare Ari spa mandata. Respdeti nihil nisi qd ea non seruare qs. non velle ea seruare ex mala sua voluntate

unde Bernardus sum. vi. in cantica: qd fugere ea pr̃le eam non p̃t. qua pr̃le cadere potuit, Voluntas in ea est, qua corrupti corporis vitiato, ac vitioso amore languescens et jacens, Amorem pacibr̃ iustitiæ non admittit. Spondra, Stanislaus quo grauo et miro modo ipsa sibi voluntas quanto q̃dem in debitibus mutata, necessitatem pacis vt ne necessitas cum voluntaria sit, excusare valeat Voluntatem, nec voluntas cum sit illicita, excludere voluntatem necessitatem. qd patet à B. aug.no multuatur esse in lib. de pref. justitiæ cap. 4. superius a nobis citato.

Attinquis) quid prodesse hoi a Deo moueri per legem si non habeat gratiam sibi nrãm ad faciendum qd præcipit?

Respdeo prodesse illi, si sit filius promissionis, ad humiliandum, qd Deus conspect gratiam, prodesse pariter oib.s electis qd alios moneant.r filios perditionis, non prodesse eosdem reprobis, sed non sui ea monent.r, sed solum ea electorum: et hoc monitio sit illis in peculiale tormentum.

Objicies 5.e canonem 4.um cuius. bell. Si quis dixerit libr̃am hois arbitrii a Deo motum et excitatum nihil cooperari Deo excitanti atq; vocanti quo ad obtinendam justificationis gratiam libere se disponat, neq; posse dissentire si velit, sed velut inanime q̃dam, nihil omo agere, sed mere passiue se habere, anathema sit, hes vrbis, concil. definit qd stante d.o auxilio p̃.t hoo dissentire si velit, et qd hoo cooperat.r aliquid assentiendo Deo excitanti

Respdeo concilium definire qd p̃.t voluntas dissentire stante d.o auxilio sed non definire qd actu dissentiat, qdo per gratiam omnem nrãm auertendo se parte hi ad conuersionem prefectam promouet.r de quo in solo, quærido cum tot nos, sive qd aliis terminis dicunt Thlogi, p̃.t in sensu diuiso, non p̃.t in sensu composito: cuius dissentionis sensus non est qd si voluntas non moueat.r per gratiam p̃.t dissentire, sed qd etiam nota per gratiam consentiat ea.m ad dissensum, quamuis nunquam contingat dissentiens cum eiusmodi actuali motione: quam actus opponit.r non actui, sed actus non opponit.r p.o ad non actum. de hoc pleura vbi de libero arbitrio.

Respondet.r Objectionib.s ex SS. Patribus.

Antriotum aug.no patrum quosdam locos opponere aduertarij, sed in quib.s refrendis singillatim non immoror, qm nihil diuine nisi qd hoo p̃.t facere bonum si velit, qd verum est, dum modo præponit.r voluntas a domino. quod quo facium malum, posse facere oppositum, qd verum est habita ratione flexibilitatis voluntatis eorum et virtutis d.æ gratiæ: qd etiam verum est in sensu diuiso, et non in sensu composito. qd denq; verum est do q.s quib.s prædicatum est euangelium, qui hinc posse libr̃um fuit posse debitum quo reprobi.r ex ea causa. qd oñ hois posse esse justi, qd verum est si ad recipiendam gratiam disponant.r. Ex his oib.s nullus est locus qui vr minimum faueat aduersarius. Veniamus ad aug.num /

Objicit 1°: illud lib. 2. de libro arb. c. 19. nulli hoium ablatum est scire utiliter quærere qđ inutiliter ignorat, et humiliter confiteri suam imbecillitatem, ut querenti et confitenti subueniat ille, qui ntr. ita dum subleuat, ntr. laboranti subuenit. Ibidem, Cum vero video; sic pius qui multis modis per etatem sibi domo seruientium adrepsum vocet, doctae vedentem confoletur, sperantem, diligentem exhortetur, conantem adjuuet, exaudiat deprecantem, non sibi deputat ad culpam qđ inuitus ignorat, sed qđ negligis querere qđ ignoras: neq; illud qđ vulnerata membra non colligis, sed qđ robustum sanare contemnis. quæ verba B. aug. non satisfaciunt quæstioni cui respdet, nisi gra singulis hoib. dat. quæ reddat. efficax. ptr confessum

Respdeo 1°. librum hunc fuisse scriptum ab aug. ps. libro et ante Iudæ episcopatum, quo tm. pore vt notum est in ttore semipelagiano versabat. Quare non ꝓ. illo quidquam concludi pro gratia ad principium fidei quærendum hoi qđ inutiliter ignorat, seu pro gratia ad principium fidei. Citr dicas hunc ipsum locum cap. 8. lib. de nat. ꝓ gra fuisse reprehensum, quo tm. pore erat Ipus, nam citauit illum ibi aug. non vt confirmaret suam de principio fidei sententiam, quam ps. reiectae Ipus factus: sed vt ostenderet Pelagio naturam nram non posse sanari nisi per gram, et qđ absq; gratia ista quam frustra oratione. nris a Deo postulare debem, neq; bonum facere possumus, neq; legem implere. Hinc post hæc relata verba subiungit, ita exhortatus sum quem potui ad recte viuendum et gratam Dei non euacuari sine qua natura iam contenebrata atq; vitiata illuminari non ꝓt atq; sanari. Adde qđ ea loci non retulit nisi posteriora verba ꝓ non priora hic; nulli hoium dubitandum etiam si ex eorum confessis ex lib. retractationis quærendum prorsum ejus ad Rom. fotes erat semipelagianus, ꝓ tm. hoc non plebeio ne scripserit in suis huiusce libri retractationib. qđ in hoc libro vitio pelagianam hæresim: Dixi (inquit) hoium desertori adhuc subtrahi, nondum sub gratia constitutum, beneficio robustum, sed victum concupiscentiæ carnis malè faciendum, à cuius concupiscentiæ dominatu, non libratur nisi gratia Dei per ꝓ. C. d. n. Domini Ihesu Chti. per quem diffusa charitas in cordib. nris, vincit carnis concupiscentias, no consentiamus eis ad malè faciendum, sed potius bona faciamus. Indeq; quem jam exortus hæresis Pelag. quæ vult non ex Deo nobis, sed ex nobis esse charitatem quâ bonè ac piè viuamus. Vtra etiam scripserit lib. de nat. ꝓ gra qđ verbis istis lib. 2°. de lib. arb. non euacuari gratiam Dei, non tm. sequit. qđ non senserit ibidem cum semipelagianis.

Dices ibi habet aug. se non euacuasse gratiam sine qua natura hæc contenebrata illuminari non ꝓt. atq; per fidei gratiam, hæc natura illuminat.

Ergo ubi tractatur se in libro de libro arb. non euacuasse gr̃am fidei. confirmat. q̃ dr̃iam hanc lib. 3. de lib. arb. non retractare Aug.nus in lib. retractationum.

Resp̃deo ad maj. se non euacuasse gr̃am sine qua nemo illuminati non p̃t. ad bene viuend. sed in euacuare illam sine qua illuminati non p̃t. ad essendum, sicqdem de gr̃a illuminationis ad bene viuendum nr̃a hic fit lib. de nat. & gr̃a aduersus Pelagium seu de gr̃a essent p̃ non de gr̃a fidei, nr̃am esse gr̃am illuminationis ad q̃lib. bonum opus faciendum. Vt ignorantia expellat.r, cuius negare op̃t.. Vnde libros de lib. arb. retractans cum obseruasset Pelagium illos pro sua sect.a citasse eo libro aij ipso resp̃dit in lib. de nat. & gr̃a, hos lib. in his atq; huiusmodi verbis nr̃is, q.a gr̃a Dei commorata non est, de qua tunc non agebat.r Putant Pelagiani vr reputare posse. suam nos tenuisse sent.am sed fratres ita putare nolunt quippe cum qua it pugnat.r Et rectè viuit.r q̃ his verbis cognimus. Nolunt ergo ipsa nisi Dei gr̃a libert.a seruitutis qua facta est serua peccati et vt vitia superet adjuuat.r recte piè; viuj à mortales.q non p̃t. Videt.r q̃ hic agit.r de gr̃a nr̃a ad recte viuendum contra pela.nos et non esse testimonem de gr̃a fidei.

Ad confirmationem Aug.ni nr̃i illud retractare sufficit tribj dum duo dicit, 1.o q̃ vbi incipit locus vt illius gr̃ae fidei commemoratio, transeuntis commemorata est, non quasi inde ageret.r de operosa ratiocinatione defensa; 2.o dum remittit ad libros quos ex professo ipse contra Pelag.nos Rom imp.s de beneficium quo liberat.r nisi cui praeuenit.r iam meritis eius dant.r Et non esse gr̃a qua rbiq; gratis dat.r q̃ in aliis opusculis nr̃is satis egimus, istos inimicos huius gr̃ae nouas subtilitates refellentes. Constat autem ex libris editis aduersus Pelag.nos idem esse donum Dei speciale. Confirmat.r non p̃t. dici q̃ Aug.nus teneat gr̃am fidei quam catholici admittunt contra semipel. confessus fuerit, q̃ do vitabat.r in errore semipelag. qui errorem eiusmodi gr̃ae negat: Atq; Aug. erat in errore semipelag. q̃ do librum 2.um de libro arb. scribebat: erat tum probabile credendum esse, atque eo ex ratiocinatione illum; q̃ clausa ista non est intelligendus de salutis initio iuxta mentem Aug.ni tunc scribentis vt non: si posterius, Ergo non facit ad institutum: si prius: Ergo vt nobis aduersat.r vt non, si non aduersat.r Cur producitur? si aduersat.r Ergo signum est q̃ veritatis pugnam.t q̃ do quam hab.s nr̃a dr̃ina est opposita Aug.no ad huc in semipelagiano errore existenti.

Resp̃deo 2.o Locum hunc illius posse de gr̃a cohaerenti, ita ut

sensus sit

Sensus sic: nulli hoium ablatum esse scire per graam exteriorem ignorare, et confiteri suam imbecillitatem. Quod enim de graa exteriori loquat. Aug. nus hic. Probr ex his eiusd. verbis: cum vero vbiq; sic pro qui multis modis, pr etiam sibi, imo seraeritem auditum voet, nam hoium a Deo multis modis vocati per etiam, nihil est aliud quam vocati per graas exteriores. De eiusmodi vocatione loquit. Actus act. 14. Et quidem non sine testimonio sui ipsum relinquens benefaciens, de celo dans pluvias et tempora fructifera. Et Prosper lib. 2. de vocatione gentium cap. 4. non ita pro tua clementia creatoris bonitas abillis hoib. (qui sibi non fecerant permissis viarum voluntatum) auditu, vt eos ad cognoscendum se atq; metuendum nullis significationib. admoneret. Et posita, quod ergo in Israel per constitutionem legis et prophetica eloquia gerebat. r, hoc in vbis nationib. totius creaae testimonia conclusis Dei manualia sanctis egisse vt etiam visibilib. illis testimoniis, diserat. r quod littera occideret, spiritus autem vivificaret.

Deus, nisi loquat. r ibi S. doctor de graa exteriori, cui sit adjuncta graa interior qua posita, nihil requirat. r ex parte Dei, vt hoc vbi bonum, loquat. r non sufficisse testimonium, sui in respectu intuendi, ministrum h adam et Eua praeuntem, quid nos misseri primi vt cum ignorantia cecitate et difficultatis cruciatib. nascimur Dei. gram Respondeo Aug. nus vt quiescam et adjutus Deum murmurato desistam. Recte enim fortasse quaerent. r si exteriori obedientis nullus hoium rector existeret: Esse autem vbiq; potem Deum, qui per creaam vocat, pro volentem sanati contumaciae. nulli hoium ablatum esse scire utilitas quaerit quod inutiliter ignorat. atq; si per graas exteriores solas, vocarent. r hoies, esse id quaerent. et merito murmurarent, cum them ablata vt graa exterior si sola sine, attrahant ad Deum, quin potius vocanti ablata peccatum deletam augere.

Respdeo 1°. posse dici nihil mirum esse si B. aug. nus profundiori ista difficultati non satisfecit eo tpore quo non erat plene de do mysterio d. graae eruditus. 2°. non posse hoies de Deo iuste conqueri, quod illos vocat per solas exteriores graas, et hac posita sola vocatione inexcusabiles esse. Id nos docet S. Fulg. pr. ppcionis verbis, lib. 1. de veritate praedest. cap. 23. si inq. graa non accipiunt, quia eo consentire Deum, graas non egerant, et quia vasa irae fuerant aptata in interitum, hoc in eis opata est illa manifestat. qua Deum cognoscant, vt cognoscendo sapientiae non vt se humiliando diligerent. Tali ergo cognitione ablata excusatio est non collata salutis, in hac autem relictione quam graa. Dei in resistentes opat. r simul hoi diuinitus agnito Dei est dilectio q; constat. r illi enim qui non sunt electi, inexcusabiles sunt. Electi autem inexcusabiles, quod probat ex illo Rom. 1. Ita ut sint inexcusabiles Dei. Porro ius ex illo cap. 8. quis accusabit electos Dei Deus

Astringuis, ille excusabilis est qui non facit, qd facere non pt.

Respdeo 1°. cum S. Thom. ad multa tenti hoies, quo non sine pro nam, sed aut ex auxilio graae, qd auxilium quib. dat. r, misericorditer dat. r quib. vero non dat. r in poenam praecedentis peccati saltem originalis non dat. r vt Aug. nus docet in lib. de pdest. just. et de corrept. et graa. Quo verbo non facit

sed facitt, impetrauit gr̃a graũm quæ illi denegat.r in pœnam pridenti quæsti.

Respdeo 2.o cum s. aug.no qd excusabilis non est qui non facit qd facere non pt. si modo ille possit si velit, quamuis fortè excusabilis esse si non possit cum vellet. Cle. de concept. et gratia cap. 7.o Justos redd.t excusatos dicentium non accipim.s audientiam, quam dicentium non accipim.s pr̃sumptionem: quoniam pt. dicit hoc: in eo qd audisses et tenuisses, pr̃sumptus si velles, nullo autem modo dicit pt.: id qd non audisses credens si velles. illi qui non est instructus gr̃a graũ extrinsecus non pt. dicit, Posse bonum facere si velles: sed illi qui per eam instructus est pt. dicit posse si velit, qm. nihil restat nisi ut velit, qd autem non velit, non est nisi ex sua mala voluntate: at mala ex prauis motibus voluntas, non reddit hominem excusabilem, imo damnabiliorem, aliàs qd quis esse magis immittens in vitiũ, eo minus esse culpabilis. Lege aug.num epla 105. facta citata sed præcipuè Cle. 3.m de lib. arb. cap. 5.

Obijcies 2.o illud libri 1. ad Simplic. q. 1.a hoc restat libro arb. in hac mortali vita non ut impetrare hoc iustitiam cum voluntate, sed ut te sequi pietate conantes ad Deum cuius dono eam possis implere.

Respdeo 1.o hoc verba esse s. aug.ni nondum conuersi ab errore semipelag. nam reuocatum te a deo tum fuisse testat.r Cle. de præd. SS. cap. 4.o cum versatt.r in responsione 2.i q. Vt legitur obseruauim.s prior liber verba sen hui quæstionis soluendæ) volebat autem in hoc errore constitutus, nram esse quærere, desiderare, orare.

2.o ex hoc loco saltem sequi non dari singulis hoib.s gr̃aam nostram ad bene operandum sed tum ad orandum

3.o neqdem sequi ex hoc loco singulis hoib.s dari gr̃aam nostram ad orandum nam s. aug.nus non pronunciat ibi id qd obiciit.r de singulis hoib.s sed tum de hoib.s in lege constitutis, qd vt illi agat.r

Obserua qd quadmodum quatuor status humanæ naũæ diligunt.r nam sine stimulis ante legem. 2.o sub lege 3.o sub gr̃a quæ per ãm mediatoris Xpi aduentum facta est. 4.o. denig; in pace sui.o beatitudinis æterna: Ita 4.or sr̃. status pœnitentiæ seruata illis respondentes diligendi in hoie vnoquoq;. In 1.o statu qui est ante legem, ignorat quid sit sibi faciendum, et in altissimis ignorantiæ tenebris demorsus, legitur carnalis concupisc.ia pœnas nulla q; ratione resistit vitiis suum carnem. In 2.o qui est in lege sit quid sibi sit faciendum per legem, sed minime adiutus d.o spũs sciens peccat, peccato q; subditus seruit. In 3.o qui est sub gr̃a, facit legem adiutus gr̃a, sed resistit adhuc concupisc.ia, In 4.o qui est in pace, facit sine repugnantia bonum. Ante legem, ignoram.s peccamus. In lege scimus peccamus. Sub gr̃a scim.s non peccamus, sed pugnamus. In pace scimus, facimus bonum, non pugnabim.s amplius, Lege aug.num epla 144 Enchiridij cap. 118. lib. 83. q. 66. citatis ad Simplic. Commentarium in epstam ad gal. v. 17. cap. 5. expositum

propoonum ad Rom. num. 13. et alias: hor praesupposito.

Dico qd ego scribie aug.nus hac verba: hor itaque restat libro arb. hor Loquit. de hoie sub lege constituto cui dicie non restare illi, nisi vt ad oraonm confugiat, si Deus ipsius miseratr: quare falsum posita veritate huius loci, legitur hoi qui est adhuc in gr. statu, id est ante legem, non restare vt supplicij se ad Deum pitatr convertat. et sane cum non cognat morbum suum nisi per legem, quomodo nondum sub lege constitutus adeoq; morbi sui ignarus ad medicum confugere posset.

Ad qd dicie ibi de hoie sublege, reuocat in retract. lib. 2. cap. 1. Breuiq; esse intelligenda de hoie sub gra constituto, illa (inq;) agit verba Lex spiritalis est hor, eo modo exponie quam hoc describit adhuc sub lege, nondum sub gra constitutus, longe enim postea esse spiritalis hois (et hor probabilius) esse posse illa verba cognoui. Et lib. 6. contra jul. c. 23. Ego cum prius aliter interpretar vel potius non intelligam qd meo quodam illius temporis proposito tribuant. (non enim mihi videbat aplus et de se ipso dicere potuisse, ego autem carnalis sum, cum esse spiritalis, et qd captiuus ducit. sub lege peccati quae in membris erat sibi: Ego enim putabam ea dici non posse nisi de ijs quos ita habuit concupisc. ea carnis subiugatos, vt faciant quidquid illa compulerit; sed postea melioribus et intelligentioribus collatis vel potius qd fatendum est ipsi veritati vt viderem in illis apli verbis genitum esse spiritum contra carnales concupisc. ad hanc autem qui cum mente bene spiritali, in isto corruptibili corpore qd aggrauat animam, recte intelligunt esse carnalem, qm istum de corpore spiritali qdo feminatum fuerit corpus animale, et resurget corpus spirituale. Et recte ad huc intelligunt ea parte captiui sub lege peccati quae desiderio rum quibus non consentimus motibus subiacet: Hinc factum est vt sic ista intelligerem, quidam illustres hilarius, greg. Ambros. et alij latini spiritus notiq; doctores. quare cum hoc quae in obiectione habent, scripturae explicando cap. 7. ad Rom. hac verba, vt patet ex contextu: humiliter ergo credendum est hoi victo, damnato, captiuo, et nec falsum carpta lege victori sed potius praeuaricatori, humiliter exclamandum est miser ego hoc, quis me liberabit hoc, hoc enim restat in ista mortali vita hoc: eadem quae postea contexit exponi non posse de hoie sub lege, contra se qd reuocauit et ead. verba quae scripserat de hoie sub lege constituto pro voluerit ea intelligi de hoie sub gra.

Ex quo sequit. qd falsum hoc est legem sub lege constituto, non concedit gratiam ad orandum necessa, qdo quidem hoc gratium esse docet hois sub gra constituti. Sed et cui hoc in gra constituto cum dicie hoc restare, non vt impetrare veritatem cum voluerit sed vt supplicij pietatis se conuertat ad eum, cuius dono se posse illam habere, nihil aliud vult, nisi qd hoc sub gra constitutus, non qm ita legem impleat, vt nihil illi concupiscentialis vitiosae, adeoq; legis esse item vt hoc ostat impletus oi ea parte justitiam qdo corruptibili corpore soluetus fuerit, quidem ex loco mox citato manifestissime euincit: quae cum ita sint, nihil probare de ea aduersarij; qd cum istum assumere staxae vt probe nominem esse hoiem qui non desiderat gratiam oronis

nstiam ad impetrandum gratiam orationis adiuvet, vbi autem non agit de gratia operis quae impetrat per gratiam orationis, sed illum de gratia, quae tandem aliqd impetrata in parte, obtineat in altera vita.

Z. de hoc sub lege constituto, verba hic illata non tenet. Cum certum, quod statuit illi animam semper habere hoc gratiam orationis sed solum q hoc dum est sub lege hoc illum habet si ores deberet ut consequi ad gratiam, et ut oret petitetur quidquid nrum est ad bonum volendum et efficiendum, seq; transire a statu legis ad statum gratiae. Rndeo illo lib. de concept. Virgin cap. 1. Omnes ipse non solum ostendit nobis a quo declinemus malo, et q bonum faciamus, q solum per legis littera, verum etiam adjuvat nos ut declinemus a malo et faciamus bonum q nullus per suas virtutes gratiae quae si desit, ad hoc nec adesse et recte facere et cavidae. Psalter q dicit ostendit littera cavidae, scitus autem vivificare: qui ergo legitime agere vitatur, dicit in ea malum q bonum, et non confidens in virtute sua confugit ad gratiam qua praestante declinat a malo et facit bonum: quia quamvis autem confugit ad gratiam nisi eum a Deo gressus hos dirigunt et viam eius vobis ar per hoc, et desiderare auxilium gratiae, initium gratiae est. S. Prosper contra coll. cap. 23. Ingrauit autem vita hoc ut ex ipso parte Dei quo ei hoc auxilio induit, agnoscat id se suo vitio perdidisse, et non ideo minuam esse exactionem, q ad reddendum q debet idoneus non est, sed alibi vadent; confugiat ad ostium vivificantem, et facultatem quam certe non inuenit in nra, quaerat ex gratia, q si faciet, magna est mia Omni, si non faciet, iusta est poena perati. Fulgent. lib. 2. de veritate praedest. cap. 4. Dum scipit nobis ut velim, ostendit quid habere debeam: sed q id ex nobis habere non possumus, admonem ut a quo nobis datur praeceptum ab ipso petam auxilium, q si non possum petere, nisi Deus in nobis operet et velle.

Obiecis Z. illud q. 2. ad simplicianum, primo vocatus, et non dicis credit vocatus, q plus illico exemplo Dauid orando, voluit ergo Deus et non cucurrit: sed dicit voluisse et cucurrisse, Dei adiutorio praebuisse, qui ei etiam velle et currere vocando praestauit, nisi vocatus contempta repudiasset.

Respondeo ad 2. obiectionem cap. 1. lib. sui libri de vita q. 2. Saevius volumus elaboratum et quidem pro libero arb. vocatis huius, sed vide Dei gratia, verba quae opponunt esse elaborantis pro libro arb. contra gratiam similia S. ipsi alius quae scripsit Semipelag. scripsit lib. 83. qq. q. 68. Vbi habet fidem esse donum Dei, q nemo velit q nisi admonitus et vocatus, et nemo sibi debet tribuere q vocatus et lib. deprehendat. S. cap. 3. quia enim fidem quaerendam Dei

^ habet

grā p̄destinari vt p̄r illam nobis dar̄t. q̄ p̄fectissimus Voluntas, nisi q̄s. et deus
non possum⁹. si non p̄stet dar̄t p̄conium veritatis, sed potius vnic⁹ Dei gra, q̄o ser-
monem audire fidem esse donum Dei, q̄s. cum Deus misericor⁹ etiam volum⁹ quam
inquit, si quæram⁹? Vtrum Dei donum sit voluntas bona, quis dubium si negare
quisquam audeat, & potius inquirit Cur ergo Esau non sit vocatus, vt
verbo obediret eius quæstioni non aliter satisfacit quam recurrendo ad
inscrutabilia Dei iudicia. aliquos autem ibidem sic vocari docet vt non vtique
obediret, tum ad salutem p̄destinatorum, tum etiam in suppliciū
reprobatorum.

Objicit 4⁰ illud q. 68⁰. lib. 83. qq. ad cœnam quam omnes dicit
in Euangelio p̄paratam, nisi eos qui vocati sint venire voluerunt, neq; illi qui
venire nolunt posse, nisi vocarent⁹ Itaque nisi illi debeat sibi tributo
si venire q⁹. vocati venerunt, nisi illi qui noluerunt & venirent, debent
alteri tributo, sed tum sibi quoniam vt venirent vocati, stat in libra voluntat⁹

Respdeo verba esse Aug⁹ⁱ a textore sumpta. nondum reuocati, nam vt hab⁹ in
retractationib⁹ lib. 1⁹. cap. 26. quæstionis istius sit quæ cum discussa fuissent p̄
chartulas multas quam ab ipso tpore 1⁹. conuersionis suæ postea quam in Africam
venit fuit interrogabat⁹ a fratrib⁹ ipso ipsum vocabat videbant, nulla secuta
ordinatione dictabat, Jam episcopat⁹ colligi iussit & vnum ex eis librum
scripsit: Cæterum est autem q⁹ ante Episcopatum suum non habebat cognitionem
huius veritatis quam docuit lib. 2 p̄ prædest. sanct⁹. scilicet q⁹ initium fidei esse
donum Dei sperata, et q⁹ tunc errabat cum semipel. asser⁹ non esse locus ad
credendum nisi forte q⁹ vt ipso nra oppugnat⁹. Et semipelagianismum.
Et vtrū hi libri contra duas epistolas pelagianorum. Et vtrū hi libri contra duas epistolas
loco citato de prædestinatione sanct⁹. sed et ipso cap. 26. lib. 1. retractationem
eandem ipsam reuocauit dicens his verbis. Et mira Dei etiam ipsam gratiæ
voluntatem, qua si non esset, non saluaret⁹ voluntas a bona Deo.

At (inquis) s. Aug⁹ⁱ nus ibi dicit vocationem patrum aliquam exigi: Ergo
agnoscebat aliquam esse vocationem patrum quæ negligitur,

Respdeo s. q⁹ vocationem aliquam patrum tunc agnouit adjutorium fidei, et
alunde certum sit q⁹ nesciebat tunc initium fidei esse Dei donum, colligere
q⁹ non omnis vocatio interior, cui manifestè quis neglexit⁹ esse donum Dei. q⁹ ibi
ubi p̄ vocationem internam intelligit interiorem impressionem lectam, seu occultam quæ
datur tum si velit, et non interiorem p̄ impressionem lectam quæ datur volenti q⁹ fiat.

Objicis 5⁰ illud epistolæ 54. Petrus ad nos (vt boni simus) accipere et bonū
q⁹ dat, qui de suo bonus est, quo quidq; neglecto de suo malus est. Nam (inquis)
si ad nos (vt simus) accipere et bonū q⁹ dat Deus vt boni simus, certe acceptæ de
in nra libra voluntat⁹ constituta, si negligere possum⁹ donum Dei: Ergo cum
datum sit nobis, p⁹. frustrari a nobis suo effecta.

Respdeo ad 1⁹. p̄tem nrum esse accipere à Deo (vt boni simus) per voluntatem

quam Deus in nobis operat. qdo et quodo vult.

Ad 1am ptm Duo 1. negligi dei dona, nonnum qdo accepta sit, sed ne accipiant. et habeant. Aug. lib. de dono perseu. cap. 20. qdeundum protes, et qui ret. audiri audiat, qui autem dat, si non accipit obedire qui iube; dabo eis cor vt audiant me et aures audientis; certe qui non accipit rejicit, dum tm qui accipit, sumat. Quae sic rejiciunt dona Dei a non accipiant; si rejiciunt legi et negligunt, negligant et alia a non habent, dum plumbum detur pro auro et vitrum pro gemma, quod ille probat. oranda, vt dum vitia debeamus precari a me longe sint. Donati non desiderat. 2. dico dona dei habita negligi qdo ab illis hoc deinde male sua voluntate, et non conferuae ea vlq; ad finem vitae.

Obij. 6. illud Aug. lib. de gratia lib. arb. cap. 15. Scripta charitatis manifestat. hoibus non habentibus librum voluntatis arb. dei ipsa, posito admonitum est lib. arb. vt quaerat dei donum.

Respdeo ad 1am Deum velle qd omnibus postmodum dant. hoibus non habentibus hoc 2. postmodum conferre libertati hois, non negare qd hoc velle esse qui non habet gratiam sibi necessariam ad implend. actu postmodum nam in cod. lib. cap. 4. n. 15. 20. et alibi, dant eligendi fine gratia. Ad 2am Deum, sine fructu huc admonisti librum arb. nisi acceperit aliquid dilectionis: Atque, quo ad effectum bonam qui est legis obseruatio, laudo, sine qd omne fructu negro. nam fructus quidam est legis, vt conuincat hoiem, vt ostendat morbum, vt det rae qd sit necessarium ad medicinam dr. qua oia si sit salus promissionis vtilia sit illi ad salutem, si praeceptionis sit salus, erunt illi potius ad tormentum.

Obij. 7. illud lib. de corrept. et gratia cap. 2. ad hoc tis ostendet. qd agere debeam, vt qdo id agam sicut agendum est fidelem cum delectione celebrare festa pietatis suauitatem quam dedit Dominus vt terra eius daret fructum suum, accipiat. Ego autem non agam sine eo non faciendo, sine non eo charitate faciendo, ostne vt qd nondum habeo accipiam: qd. magnum verbis conuincit. qd eis hoc sit gratiae vel operationis vel operantis.

Rdeo negando, assit. quippe de solis praedestinatis, non assit. de oib. hoib. et de ipsis praedestinatis dr. ad hoc dari illis postmodum vt faciant vel vt ostne accipiat qd non habent, q. dicentem aliqd non posse inchoari: quo ostendit. quid agere debeam, sed eo qd iudicat deus actus humanae enim vnumquemq; iudicio suo, non ordinem sanandi accipit nisi ab aegroto, alium tardius, alium vero citius.

Objicies 8. 1. aug. lib. de dono perseu. cap. 22. dant eminentiam sanctae doctrinae electos fideles populum dei. Vos itaq; istam obediendi perseuerantiam a nobis petite. et quotidianis orationib. petite.

Rdeo hoc nihil probare nisi qd perseuerantia non nisi orantib. concedat. quia id qd dat cap. ib. eum cognite Deum alia etiam non orantib. sicut principium fidei, alia non nisi orantib. praestare sicut vlq; in finem perseuerantiam dr. enim; scitus qd q. pro vtrobi dr. ad hortat. fidelis quos alios quos praedestinatos tueri ad petendam a deo perseuerantiam, habeant eiusmodi gratiam multo minus qd eiusmodi gratia subtracta de libro arb. nam vt scribit cap. 14. plectimur non plebem deum, oportet ingerendum sicut credidit in deum omnes credite: et oportet prosternendum, oportet semper orare: audiamus dicentem qd. datum esse, non autem sumamus sine audiamus, sumus non audiamus qd. datum non esse.

Mirabilis sto quodo Aug. in molinas detractionem possumus, si reuocauerit in animum tuum molinam fabri sibi adiutum esse Augustinum.

Rdeo dat.

Respondet. objectioni petitæ ex illis verbis Apostoli primæ ad Thimot. 2.

Deus vult omnes homines salvos fieri

Objicies Deus vult omnes homines salvos fieri ex apto, qd quidem verificari non q. ex nisi singulis hoib. dei auxilia ita nra ut salutem æternam consequant. Itaque nihil superesse posse nisi ut auxilia ista applicent illis q; velint. Si velint, qd ab gratiam esse efficacem per consensum voluntatis: ergo gratia est efficax per ipsum voluntatis consensum.

Ad pleniorem hujusce objectionis solutionem plura adeunda sunt.

1. de fide esse qd Deus vult omnes homines salvos fieri, qa de fide est omnes quos dixit in sacris scripturis.
2. Privatorum non esse dare sensum proprium proponib. Scriptura, sed scripturas esse exponendas juxta sensum SS. Patrum Ecclesiæ.
3. Pelagianos existimasse sensum istius propositionis esse, Quod Deus vult omnes homines salvos fieri, si modo ipsi velint. Aug. lib. 4. contra julianum cap. 8. sed ponis aptissimum testimonium Valentio dicis pulsantib. aperiri qui omnes homines vult salvos fieri est in agnitionem veritatis venire ut videlicet eligam. dixerit nobis, ideo non omnes salvos fieri est in agnitionem veritatis venire, qa ipsi nolunt petere, cum Deus velit dare, nolunt quærere cum Deus velit invenire, nolunt pulsare cum Deus velit aperire.
4. Semipelagianos in eandem sententiam ex explicationem declinasse, Prosper epla ad Aug. num referre hæc verba illorum eorum notantis. Itaque ipsum ad Deum spectare, eius paratam viam salutis: ipsam animam ad arbitrij libertatem, ab ejus ictum apprehendi qui ore sponte credidisse per auxilium gratiæ meruit credulitatis accipere. Et Hilarius ad eundem: inde esse qd illius sententiæ expositionem non eam quæ ab ecclesia de proxima sapiebant, id est ut non nisi omnes homines salvos fieri velit, et non eorum tantum qui ad sanctorum numerum pertinebunt sed omnes omino. Ut nullus habeat electus.
5. ex eo qd S. Aug. non approbasse hanc interpretationem, fuisse accusatum à semipelagianis post mortem qd in libris eius legerit Deum nolle omnes homines salvos fieri. capitulum 8. gallorum erat; qd non omnes homines velit Deus salvos fieri sed certum numerum prædestinatorum. id pariter cum fidelissimo discipulo S. prospero fuisse objectum. Vincentiana objectio 2a hæc erat: qd Deus nolit omnes salvare etiam si omnes salvari velint. 3a quoq; et 4a in idem collimant.
6. S. Aug. num Prosperum, Fulgentium, aliosq; SS. patres voluisse commentum istud Pelagianorum semipelagianorum argtis efficacissimis petitis ab infantib. ablq; bapt.mo decedentib., ab infidelib., ab obstinatissima voluntate Dei ad ipsa extrema diem gratiæ.

Ab Infantibus

De Infantib. id statuimus duplici de causa: 1. qa salvantur aliqui etiam si nolint per se: non salvantur qui per parentes salvari volunt. 2. qa Deus non vult omnes salvari utique aliter esse non posse. Aug. num lib. 4. contra jul. c. 8. sed hunc sensum vestram, Infantes illi ipsa sua æternitate convincunt qui nec petunt, nec quærunt, nec pulsant, imo etiam cum baptizantur reclamant, respuunt, reluctantur et accipiunt tamen, et invenitur, et aperitur eis, et

et intrare in regnum Dei, vbi sit eis eternitatis salus, et agnitio veritatis: longè plurib. infantib. in ipsam gratiam non adoptatis a Deo qui vult omnes homines saluos fieri et ad agnitionem veritatis venire, quib. dicere non p.t volui et noluistis: q.d si voluisse quis eorum qui hanc voluntatis suæ arbitrium, voluntati eius efficentissime restitisse.

Nec dicas ideo Deum nolle eos saluos fieri, q.d nolunt saluari contingit. bapt. per voluntatem alienam, hoc est parentum suorum, quam vt docet idem s. aug.nus epla 107. quod dr. non noceat eam fuisse acceptura, si non illi qui b non donauit eam sua voluntate respuerit: quemadmodum Deus vult omnes homines saluos fieri, cum multis non det. parvulis (sine illa pereg. moriant.r qui non sine contrariam voluntatem, valido cupientib. festinantib. et paratib. ministris quoq; volentib. ac paratis, Deo nolente non dat.r cum regnet antequam det.r expirat, pro quo vt acciperet, extrebatur.

Nec dicas Deum nolle eos saluos fieri effectiuè, velle tamen q.tum est ex se offerendo illis media quib. salutem æternam consequi potuerunt, nam ut ait s. aug.nus lib. de nat. et gra. cap. 8. Dico (inquit) paruulum natum in eo loco vbi non potuit ei per christi bapt.mum subueniri, morte præuentum, ideo talem fuisse, id est sine causa regis et reatu fuisse, q.d esse aliud non potuit. Quid ergo, Recte ergo condemnatur quia per veram fidem ecclesiæ non admittit.r in Regnum cælorum, quamuis Christianus, non solum non fuerit, sed nec esse potuerit. qui enim his mediis non vtitur ad salutem p.t saluari.

Nec dicas Deum dare ergo illis q.tum est ex se media non ad salutem; sed q.d non appliant.r illis se tamen ex parte causam secundarum et ordinis naturæ quem Deus non vult interturbare quam i.s s. aug.nus non meminit istius casus, sed recurrit ad aliam maiorem, nimirum ad occultam prouidentiam, et occulta iudicia Dei: Lib. de gra. Libero arb. c. 22. alleg.s filius infidelium et ipse præstat.r huic gratiæ, cum occulta Dei prouidentia in manus piorum quodcunq; peruenire alleg.t fidelium filios non consequant.r, aliquo impedimento interueniente, ne possint perficientib. subuenire, sane verò ista per occultam dei prouidentiam: et cap. 23. ad occulta Dei judicia reuocabit.r, cum videritis infantem, quem certe hanc ob parvuli hæreditarium malum trahentem ex Adam, huic subueniri vt baptizet.r, illi non subueniri (et in ep.la alleg.ta moriat.r, Lib. de dono perseverantiæ cap. 12. Neq; enim fato cogit.r Deus illis infantib. subuenire, cum sit vtiq; causa eius, aut res huius in parvulis non d.a prouidentia, sed fortuita, aq; casib. opinabimur, cum rationabiliter vel damnanda vel liberanda sine ea, quæ eadem, nescio passer per cadit in terram sine voluntate patris nri qui in cœlis est; per patientiam negligentia tribuendum est q.d parvuli sine bapt.mo moriant.r vt nihil ibi agant sua sponte judicia, tyrannica ista qui hoc modo malis moriunt.r, patrem sibi negligentis voluntatis ista de quib. nascuntur eligitur? Quid dicam q.d parvulus aliquis, antequam illi per ministrium baptizandi fuerit, expirat? Plenum q; enim festinantib. parentib. paratis ministris vt baptismus parvulo det.r, Deo tamen nolente non dat.r qui eum paululum in hac vita non tenuit vt daretur, aug. epla 105. 2.o cum ordo naturæ non minus sit a Deo quam ordo gratiæ, et q.d amplius ob hic ordini gratiæ subtrahi, si non interueniat eidem gratiæ per quem

probet.r

prohibit. ne baptiset. aliquis infans volendo tabm ordinem non inturbare, vide iusmodi
infanti non dari oia necessaria ad bapt. collatam, aliquem esse aliquid casuale atq; fortuitum.

Eadem est dna S. Prosperi vt constat ex cap 21. corminis de ingratis

nullam Stiò genitoribus ortam

nullo Saluari studio potuisse suorum?

Respondeo ad 4um capitulum Gallorum, vt ordinadae non ad vocatos esse, vocatos
gnali, inter extra positos, Postremo respiciant etiam inter christianos populos tot millia
parvulorum qui ab hac vita sine bapt. transierunt & aliquomodo plant. vocati, quib.
nec plantator prodicare, nec rigator potuit subuenire

Eadem est S. Fulgentij lib. 1. de vit. predestinationis c. 9. ergo ad quorum
occultam profunditatem (quia judicia Dei abyssus multa) eidem etiam pertinet
fuisse quorum libr. horum negligentiam pertinet cap. 10 in baptisandis infantib. extremè
eredam. ac libro proclamemus deligentiam parentum ad gratiam Dei. et c. 12.
quis quis igit. gratiae dei. mirabilem vide atq; incomprehensibilem consideratae virtutem.
illud potius humili, pioq; corde consideret, quodo plorum, parentib. pij, fidelis et
impigri, atq; sollicitis cum parvulis suis ad bapt. velocitr. curram, et inter manus
festinantium, parvuli sine bapt. moriant. Consideremus ergo deos parvulos sine bapt. mate
mortuos, quum quem noxia parentum negligentia; altrum cui parentum pia
sollicitudo non defuit, sed mortis velocitate preruptio, prodesse negquiuit, qui
sese inter manus portantium quib. ad bapt. gestabat. priusquam perueniret
ad futurae vitae beneficium [illegible] sua salutis oraculum Deante carnis ritu quam macula,
Prius; raptus est ad poenam quam produxit ad gratiam. Si de hoc duob. vni d. parentum
negligentia nocuisse, dicat. cur altri negatus & salutis effectus cui nec voluntas potuerit
parentum prodesse, nec cursus. Contra, non nec hoc pia parentum voluntas atq; cursus
ex Anno fuit, sed ideo non profuit qm. vt parvulos baptisarent. ex Deo non fit
qui profundo, iustoq; iudicio, illis quem profuit religiosum infudit affectum, sed
parvulo vitale noluit largiri remedium.

Dilex hoc diuina fidei. repugnare S. Prospero lib. 2. de vocatione gentium c. 23.
ita scribenti, non irreligiose arbitror credi, nec; inconuenienter intelligi qd isti parvorum
dictum hoc ad illam stabilem gratiam quae semper valuisse est intrinsecam naturae
qua vtiq; fideles orant. parentes, etiam si isti per eosdem peruenirent. oia nanq; exordia
parvulorum, totaq; illa principia non dum rationalis infantiae, sub arbitrio incerto voluntatis
infantiae alienae, nec vllomodo ees nisi per alios consuli pt.

Respdeo nihil ex hoc loco inferri posse pro eis qd oppugnat bapt. eos in voluntate parentum
qd quidem verum est, sed diuersimode, quamquoq; volunt parentes, non possunt: et tum quia diuersa
sufficientia media noxia ad salutem infantib. extra offerri: aliquos vero possunt & nolunt,
et quia nolunt, ideo nolunt qm. iusto judicio Dei eos denegat illis huiusmodi affectum, hanc
bonam voluntatem quam aliis conedit. At magnanimia vt ex fulgentio modo obseruauimus
hoc autem bona voluntas est necessaria et tamen non datur. Ergo ex hoc testu sequitur tum qd infantib. istis
Deus dedit hanc gratiam gratiam minimum sub arb. esse voluntatis huius sed tamen hanc non esse
medium qd includit oia nostra ex parte Dei ad baptismum, qm. requirit vt hoc in nostra sit voluntate
salutis ultrius, possit qd velit, velit qd possit, sicut euidenter est in aliis hoc genere gratiis

et auxilijs quæ infidelib' concessa sunt.

Ad Infidelibus

De infidelib' epta ad Rufinum c. 2. id scripsit, & vbi est illud qd nobis contrarium, cum dr non intelligentib' semper opponit' qd Deus oīa hoīs velit salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire? quæquid non s'. de oīb' hoīb' qui a gratuitis gnationib' vsq; ad hor tempus fuer Dei cognitione peruenerunt. Ea quib' verbis patr nominm ea infidelib' qui mortui s'. in infidelitate completi dyclum in hac propositione, Omnes vult ee hoīes &c.

Et certe cum fides sit s'. oium graatum initiorum, illos oino carere oportuit gratiæ eui fidei grea non est collata: Atqui infidelib' non hīnt graam fidei: Ergo oī graa fuerunt.

Fidem esse 1.am graam initiorum, probo ex aug.no epla 105. restat vt ipsam fidem non humano tribuam' arbitrio, qto vellet procedtib' meritis quoscumq; inde incipiunt bona quæcumq; & merita, sed gratuitum Dei donum esse fatem'. Istum opa bona fiunt ab hoīe: fides autem se in hoīe, sine qua illa a nullo fiunt hoīe. Contra: quid meriti habebat hoīo ante fidem vt acciperet fidem? quæ oīa constat esse falsissima. Si dr. alios auxilium graæ ex quo hoc possit bonum operare antequam habeat fidem: Cōl. de spū & littra c. 34. fides in qua salutis esse vult exordium. Cōl. de perfectione justitiæ cap. 19. Initium corrigendi cor fides est, sine scriptum est omnis pertransies ab initio fidei; Lib. de prædestinatione SS.rum c. 7. fidei q. dat. ex qua impetrant cætera. Ib. appellat' ædificij spūalis fundtum: et Lib. de dono perseverantiæ: Initium hoīs christiani, omitto alios locos in quib' eo qd opa non fiant ex fidei auxilio, concludit aug.nus esse prædta conformiter ad hor scripturæ verba, eo qd non est ex fide prædtum ab, sine fide impossibile est placere Deo.

Idem hat Prosper Lib. 1. de vocatione gentium cap. 12. dicens fidem esse initium boni, c. 23. appellat' bonæ voluntatis cuiusta actionis genitrice. c. 24. ad hoc donat' vt principium posse esse meritorum.

Idem hat S. fulgentius lib. 1. de verit. prædestinationis c. 17. scribens huius bonæ voluntatis initium in fide consistere; Liber cantici canticorum ostendit, vbi ecclesiæ dicit Ecclesiæ veniens pertransiens ab initio fidei, quantu fidem non oīb' dari &c.

In fideles autem non habere fidem scripto, 1. de illis locis in quib' hoīes fidem non oīb' hoīb' dari. 1.a Tessal. 3. non omnium est fides. aug.nus Lib de prædestinatione SS.rum cap. 5.o dicit fidem esse donum Dei quo hoc discernit' ab hoīe & nostra, non enim omnem esse fidem, cum fidem hoīes sit omnem, Proinde ea; posse habere fidem sine posse bene charitatem nata est homini; habere autem fidem quidem habere charitatem, quæ esse fidelium: Ita itaq; nata in qua nobis data est possibilitas habendi fidem non discernit ab hoīe homine: ipsa vero fides discernit ab infideli fidelem. c. 6. multi audiunt verbum veritatis: sed alij credunt, alij contradicunt, volunt autem isti credere, nolunt autem illi; quis horum nescit? quis hoc negat? sed cum alius præparet', alius non præparet' voluntas a Domino,

discernendum est vtrq; quid veniae de mia cius, quid de judicio. c. 8. multis
veniae videm.' ad filium, qs. multos credere videm.' in Christum, & postea, cur
ergo ors dare vt veniam ad Patrem nisi qs ors quos docere nia dare, quos
autem non docere, iudicio non dare: & postea, quid ergo oram.' pro nobis vt
credere nisi vt Deus operet.r in illis ac velle. et iterum oras pro non credentib.
quid.' nisi vt credant, non enim aliter consequent.r salutem. & sursum ejdem
hor pro eis orat vt non credentib. id est fidem non habentib., fidei gratia donet.r
cum igit.r Euangelium prdicat.r, quidam credunt, quidam non credunt, sed qui
credunt prdicatore forinsecus intonante, intus a patre audiunt aq; discunt,
hoc est illis dat.r vt credant, istis non dat.r; ac deniq;: fidei igit.r et
inchoata & perfecta donum Dei est, & hoc donum quib.' dam, dari, quibusdam
non dari eis non dubitat qui non vult manifestissimis sacris libris repugnare:
Cur autem non oib.' detr fidem fides, movere non debet dr.

S. Prosper ad capitula gallorum obiectione 4a., non ors vocati ad gratiam
ors quib.' oib.' Euangelium prdicat.r non sit: & etiam si sint qui Euangelio non
obediant; nisi a deo respiciat.r quib.' non dum salvatorem suum Christi et redemptio
sang. nis eius innotuit; qs etiam si constaret qm in vniversis nationib.' hoib.' fuib.'
totus mundus Euangelium recepisse, qd vtiq; falsum verissime pronunciatum esse
non esse tum debitum a tempore resurrectionis omni vtiq; ad pstm statum fuisse
hoim qui ab hac vita sine Euangelii cognitione transierunt, de quib.' dici possit
qd vocati non sint qs nec spm vocationis acceperint: qd si quis hanc vocationis
gratiam gratissimam ista semper asserit celebratam, vt ab assertione omnipotentiam
in Celum, ne vnus quidem annus effluxerit intra quem non ad ors prdicatio Euangelii
prdicatis, videat qmodo tunc Asianos vocatos probat, cum apli sine dubitatione ab
veriti vt a Spu S.to loqui verbum Dei in Asia: aut Bithynos ad quos ipsi
apli intabant ire et non permisit eos Spus Jesu. videat etiam qmodo tunc
denunciationem ipsius veritatis dicentis prdicabit.r hoc Euangelium in vso orbe,
in testimonium oib.' gentib.' et tunc veniet finis: quotat namq; qd dici nefas est
fidei verbi, si ante quadringentos annos Euangelio impletus est mundus, et adhuc
omni desert.r aduentus, idem hic in responsione ad 10. obiectionem.

S. Fulgentius lib. 1. de veritate prdestinat.nis cap. 17. mox citato: quam tu fidem non
oib.' dari B. apli asserit dicens, non enim omnium est fides; et iterum, non ors obediunt Euangelio.
Clarissimè vero episcopi Africani exulb, in ecta Carthadia c. 9.: de gratia vero non
dubitat quisquis putat eam oib.' hoib.' dari, cum non solum, non omnium hominum sit fides
sed ad hanc aliquos gentis respiciant.r ad quos veritatis prdicatio non perveniebat. B. autem
apli dixit quomodo invocabunt in quem non crediderunt? aut qmodo credent ei quem
non audierunt? qmodo audient sine prdicante? non itaq; gratia oib.' dat.r, qbo ejdem
fidei gratiae participes esse non possit.' qui fideles non sint, nec possit credere, ad quos respicit.r
ipse fidei auctor minime pervenisse.
Ex quib.' locis elicit.r ex oib.' hoib.' alios non habere fidem quib.' non fuit

illis annuntiata per prædicatores, q̃ tamen nostrum ab, oslo scribunt; quomodo credere sine prædicante.

Nō est q̃ respdeas non omem. esse fidem p̃fectam sed tm fidem inchoatam esse omem, non q̃dem quo ad actus, q̃s non ōs credunt Deo vocanti, sed quoad potestatem, q̃s oēs adulti alicui vocanti Dei credere possit. Et ex illa fide oratio, quam ut bis dicitis S. aug. nus e. 57.° lib. de prædest. SS. aiē q̃ fides inchoata etiam est omem. et c. 5. eiusd. libri reijcie distinctionem illam de fide quo ad actum et quo ad potestatem qua vtunt. aduersarij: Dicendo q̃ posse habere fidem quæ est omium, habere vero fidem, quæ est fidelium. Q.° augnus de ea fide quæ est initium boni oīs et meriti dicit epla 105. q̃ non dat.r oib.' hæc autem est fides inchoata: Ergo nullam fidem inchoata est omem. q̃s aug.nus de ea fide quæ est exordium salutis loquens lib. de prædestin. SS.rum p̃bat q̃ sit donum Dei, q̃ non dat.r oib.' vt credant, hæc autem est fides inchoata.

4.° nemo hæc quæm fidei sine prædicante q̃modo credent sine prædicante; atqui constat non fuisse singulis hoīb.' annuntiatum Euangelium, nec dicas Deum per se ipsum infidelib.' q̃ib.' non est per hoīs annuntiatum Euangelium; annuntiauisse ea quæ erant necessaria ad fidem inchoatam, quam loquunt.r ex eo Deum placit.' per se ipsum quam per hoīs prædicasse fidei veritatis q̃dem maior est numerus infidelium, quam fidelium, q̃ta est contra aug.num lib. de dono perlea. cap. 19. dicentem sentia ll.' patrum diuinam paucissimis esse donatum vt nullo fili hoīs prædicante, per ipsum dnum, vel per angelos eloquium diuinam salutis accipiant; quæ tia vero id esse natum donatum vt Deo per hoīs credant.

Quod vero subjunxit.r de oratione; i.' de aplo qui ad oratōnem eam fidei gratiam requirat, quæ suppone hoīm prædicantem, q̃modo inuocabunt in quem non crediderunt, q̃modo autem credent sine prædicante.r q̃modo prædicabunt nisi mittant.r Q.° de epla 105. aug.ni de fidei initio q̃ non est datum oīb.' loquentis; fides oratur, quæ data ab non oranti, quæ vti; nisi data esset, orare non posset; q̃modo enim inuocabunt Deū. q̃s ex epla 107. inf.ium Deus per orationis credentium, nondum credentis credere facit vt obtineat q̃ ipse facit, q̃stra, oratio pro infidelib.' gratiarum actio pro fidelib.' loquem.r autem nemo de ipsis nisi bis cum hoīs qui tunc aut sti et aduersi conuertunt.r ad Deum, vt velle incipiunt q̃ nolebant habere fidem quam non habebant, q̃ vt fiat in eis, orat.r pro eis, quamuis non orent.r ab eis. ipsis enim q̃modo inuocabunt in quem non crediderunt, cum vero factum fuerit q̃ orat.r ei vel fiat agunt.r gratiæ pro eis et ab eis: Locus hic euidentissime p̃bat hoīm cui per hoīs non fuit annuntiatum Euangelium non posse orare Deum.

4.° oīs gratia oratonis est gratia medicinalis vt p̃bauim.' agendo de diuisione gratiæ in gratiam sanitatis et medicinalem, oīs autem gratia medicinalis data non tum posse habilis sed etiam velle q̃ possis, quæ gratia non dat.r singulis hoīb.', q̃ia enim singuli hoīs non orant. Ergo non sine singuli hoīs gratiam oratonis.

Dices Catechumenj hoīs fidem inchoatam.

Respdeo nos non negare dari fidem inchoatam, quam vt loquit.r S. aug.nus est

conceptionis initium; sed contendim.ª ꝙd hec fides non esse eoꝝ illis cum fidelib.ᵇ
per hanc quippe differunt.ª ab illis; sed contendim.ª ꝙd hec fides esse pr̃ predicatorem:
pr̃ eam sonat hic vox Catechumenus: sed contendim.ª ꝙd hec fides esse per Christum
qui Christus quam plurimis horib.ᵇ absq; dubio ignotus esse

Dicet 2.º Cornelius ante fidem eiusmodi inchoatam habuit

Respdeo licet fidem Cornelij Actuum non fuisse illi eorum cum catechumenis horib.ᵇ, Cornelium fuisse instructum de mysterijs, vt pote versantem inter judæos
qua parte à Variis discuit.ᵗ quib.ᵇ non esse annuntiatum Euangelium: forinsecus
et interim simul edoctum fuisse, qua parte discuit.ᵗ ab illis vbi non esse edoctum
vt credam.

Instabis fides Cornelij d.ᵗ alaug.ᵐ fides in Deum et non in Christum.

Respdeo dici fidem in Deum pr̃ non in Christum, qr̃. non erat fides explicita de
pr̃sona Chri et de tempore incarna.ois seu de redemptione pr̃ada sed tm eiusd. condi.ois
cum fide Iudæorum qui in Christum venturum credebant, et quib.ᵇ ex quo christ.
mortuus est debuit incarnatio opponi, tquam pr̃cepta: sta magistr 3. sentent. distinct. 25.
cui consonat d. thom. 2.ª 2.ᵃᵉ q. 10. art. 1. ad 3.ᵘᵐ dicens Cornelium habuisse fidem
implicitam, nondum manifestata Euangelij veritate, le ideo petrum ad eum missum
a quo plenius in fide instrueret.ᵗ: Nonnim putandum est ibi (inquit Actuum)
citata distinct.ᵉ d. thomam loqui de fide implicita vnius Dei, tum qr̃ ea nemini vtquam
ad salutem sufficit: tum qr̃. ex verbis scripturæ satis liquet Cornelium expressam
habuisse vnius Dei fidem, imo d. thom. in 3. distinct. 25. ad dictum, affirmat Cornelium
habuisse fidem explicitam de mysterio incarnationis, quamuis sufficisse ad salutem
fidem implicitam de hoc habuisse, sed non habebat fidem distinctam de tempore
incarnationis Dei. Et qr̃. hoc iam manifestum est non esse necessarium ad salutem, quisquis fuit
pastores ad eum instituendum.

Hec autem fides in Christum mortuum, à sufficienti promulgatione Euangelij
est a Deo nro vt in primis habenda sit his, qui se disponit ad justificationem.
Sic enim docet Conc. tridentin. sess. 6.ª can. 6. de verbis, Disponunt.ᵗ autem ad ipsam
justitiam dum excitati dei gratia capiendo fidem ex auditu concipiunt, libere mouentur.ᵗ
in Deum credentes vera esse quæ divinitus revelata et promissa sunt, atq; illud in primis
impium a Deo justificari pr̃ gratiam, pr̃ redemptionem quæ est in Christo Iesu
Deum pr̃cator, ista se esse intelligentes, dei.ᵉ justitiæ timore quo utiliter concutiuntur.ᵗ ad
cogitandam Dei iram se convertendo in spem erigunt.ᵗ fidentes Deum sibi pr̃
Christum propitium fore, illumq; tquam oīs iustitiæ fontem diligere incipiunt:
Sic enim fides et spes quib.ᵇ hoc disponit.ᵗ ad justificationem sc. de christo tquam primario
obto, certe a tempore Euangelij promulgati saltem, nulla fides, spes nulla, quæ
supponunt.ᵗ ad oīa non, nisi habeat pro obto Christum, et tum qdem de lege eoꝝ
pr̃dicatum pr̃ horis. Obseruandum vero qd ibi dicat hanc dispositionem fidei

esse fundatam in illo agli habuer. 4°. Accedentem ad Deum oportet credere
qm. est. Deq; inquirentib' se, remunerator sit, Unde cum dicunt aduersarii
videlicet fidem nunc infidelis habere fidem in Deum, quae non est in Christum,
quam fidem in Deum Patrem Christum contendunt fundatam esse in illo
agli textu.

Ab omnipotentissima Dei voluntate.

Dico 3°. reiecisse S^tos patres responsionem quam attulerunt Pelagiani (semipel. vrbis
istis agli Deus vult omnes homines saluos fieri: dicendo qd vult, sed homines nolunt; reiecisse
(inquam) ab omnipotentissima Dei voluntate quae omnia quaecunq; vult facit. Aug. Enchirid.
c. 102. Cum legim' qd vult omnes homines saluos fieri, quamuis certum sit nobis non omnes
homines saluos fieri (non tamen ideo debem' omnipotentissimae Dei voluntati aliquid denegare
Posito hoc fundo reiecit in septimb' responsionem Pelagianorum lib. 4° contra Iul.
cap. 8. quib' (sic infantib' absq; bapt^mo moritubib') dicere non qm. volui Dnoluistis
qm. si voluisset, quis eorum qui nondum hinc sua voluntate arb. voluntati eius omnipotissimae
resistere. lib. de corrept. Gratiae c. 14. Considerande hic sed. agli verba, scribit
nonne etiaq; dubitandum voluntati Dei qui in celo pariter omnia quaecunq; voluit
fecit, huius voluntati non posse resistere quominus faciat ipse qd vult, qdoqdem,
quoniam etiam domini hominum voluntib' qd vult, eam vult facit.

Idem hic S. Fulgentius lib. de incarnatione Gratiae c. 29. Illud vero inquit
explicium, vbi dr. de Deo qd vult omnes homines saluos fieri non sine operatione aliquae, qui hanc
Dei voluntatem tqm sine in vasis mis, sic et in vasis iras accipiendam existimant,
minus considerantes beatissimam scripturae sent^am, quae dicit comminans, ego am. voluntatis,
omnia (inquit) quaecunq; voluit, fecit. Et cap. 31. quo circa illos omnes quos Deus vult
saluos fieri sic intelligere debem' vt nec aliquem quidem nisi voluntate
Dei, quos existimem' voluntatem omnipotentis Dei aut in aliquo non implere, aut
aliquemues implere.

Idem enim Affricanorum fortissimum sensus c. 14. sui synodica, qui suam
interpretationem, de qua pertinus stabilientes, statuentes q; Deum istum de omnibus
hoib' aliqui non posse. Hanc asserunt sententiam: semper quippe voluntas Dei
omnipotentis impletur qm. potestas eius nulla umquam vincitur, ipse enim est qui
omnia quaecunque vult facit.

Idem est sensus Leporis Strati q. de lib. arb. qd inquit venerabilis Paulus
dicit qui vult omnes hoies &c. non sic accipiendum est, quasi verum Deus velit
omnes hoies, quales saluos fieri quib' dam impedientib' omnipotentissimus,
non valeat omnipotentissimus implere quod velit &c.

Ab extensione Diuinæ gratiæ.

Rejecerunt denique S. Patres hanc interpretationem assumptam ab extensione dñæ gratiæ, dicendo qd si Deus vult oēs homines saluos fieri, sequit. qd det singulis hoīb. grās ad salutem aeternam consequendam necessarias, qd tamen falsum est, Aug. nus epla 107. ad Vitalem, quoniam propitio Christo Christiani catholici sum. stem. gratiam non oīb. hoīb. dari, aliquib. dari, aliquib. dat. non solum secundum merita operum non dari, sed nec secundum merita voluntatis eorumquib. dat. qd maxime apparet in parvulis, serm. ij de verbis apli cap. 4. Cor. ubi oīb. nata, non grata, grata non gratuit. grata. lib. de grata Chti. arb. c. 13. Quam etiam cum impiis et infidelib. Dei estum esse nobis esse eorum: grata vero pro fidem s. Ecclesiæ eorum tantum modo est quorum est ipsa fides, non enim omnium est fides: Et id. Aug. cum aliis 4. præsulib. epla 95. Vale Pelagius eam gratiam confitetur quæ est gratia Christianorum.

S. Prosper carmine de ingratis cap. 11.

Dic vnde probes gratia Christi
nullum omnino horum secundis qui gratuit.
fruitur, cui non regnum vitam q; beatam
impertiri velit. &c. 8.

& cap. 18. Quam si nemo vsquam est quem non velle esse redemptum
Aliud debet impetrat. quicquid vale sana gratia

lib. 1. de vocatione gentium 24. aiet quæstionem esse potius hic quam illes antiquæ gratiam esse investigabilem, nec posse ex lib. arb. solui.

S. Fulgentius lib. 1. de veritate prædestinationis c. 14. in cuius gratia largitate quidam minoris rerum consideratione præcepta, non leuiter errare, existimantes eam oīb. hoīb. æqualiter dari; istum etiam eis qui beneficia tquam ipsi multum ignorant dum non credunt ipsius gratia opus esse in hoīe, qm gratia suscipiat. ab hoīe, et cap. 17. Non oīb. autem istam gratiam dari, et quib. dat. non oīb. æqualiter dari, quisquis piè quærit &c.

Episcopi exules in Sardinia ipsa Synodica citata c. 4. Illi qui gratiam diuinitus acceptam eo magis debent in ipsius gratia assertione confirmari qd eam videtur non oīb. tribui & cap. 9. de gratia non digne sentit quisquis putat eam oīb. hoīb. dari: cum non solum non omnem horum fidem &c.

Hic etiam referri debet dicta quæ apud S. Aug. num frequentissime legit. de hoīb. aptis legem (sub lege viventib. quos alienos esse a gratia testatur: quos deo generationem multi magnam partem compleant.

Referri etiam debet qd de iudæis Pagan. lib. et infidelib. non vocatis ad euangelium habet. lib. 2. de vocatione gentium a nobis sup. cit. vbi de diuisione gratiæ in sufficientem et efficacem, quod idem pauciores. Et ipse testatur. vbi hoīb. gratia sufficiens eiusdem fidei.

S. Thomas 1. de veritate 24. a. 14. Si gratia oīb. dat. non videtur esse aliud quam aliqua naturalis donum, nam in nullo reperiuntur ex hoc conuenire, nisi in aliquo naturali.

Quib. addo qd supra vidimus ex Aug. lib. de gratia Chti c. 21. sed Pelagium vt videtur. Catholicos, simulasse gratiam se confiteri qua discernuntur discernuntur boni a malis.

Deus 1. Aug. nus lib. 4. de genesi ad litteram c. 3. hæc habet, Illud autem lumen irrationalium animalium oculos patet; sed data corda eorum qui deo credunt et ab amore visibilium rerum et temporalium se ad vias præcepta sanctarum conuertant, qd si non possit hi velint, illud lumen illuminat. oīa hominem venientem in hunc mundum.

Respondeo S. Aug. num se ipsum explicare lib. 1. retractationum cap. 10. in hunc modum, Verum esse omnino hoc posse hoīe si velit, sed paratam voluntatem a Domino, Rectum augeri munere charitatis vt possint, qd hoc ideo dictum non est, quoniam pñti nostrum non tract quæstionis.

rorum

questionj, & cap. 6. lib. de predestinatione SS., cum aliis praparti, aliis non praparti — Voltas a Deo, disserendum est vtique quid veniat de mia eius Bq̃ued de iudicio, q̃d adeo verum est vt eadem verba S. Ioannis explicuerit duplicitor, lib. 1° de peccatorum meritis c. 24. 1° de illuminatione per gratiam, idq; negabitur tum, non posituè: id est non q̃s. nemo est qui se non illuminet? sed q̃s. nemo illuminat per gratiam nisi a Deo qui est ista lux vera, Deo ings. dictum est q̃s. nemo horum illuminat nisi illo lumine veritatis, q̃ Deus est. 2° per creationem mentis rationalis siue oculj interioris, aut inquit si rationem ipsam illuminationem voluit appellare, q̃ quem interioris oculj creationem, non respondendum est tunc stulti cum aia creatur.

Deus 2°. videtj Aug. dixisse Deum assi bonum de Deo q̃ssum est esse vt si homo nolint, volente singulos homo saltos fieri; lib. de spiritu & littera c. 33. vult autem Deus homines non sic tu vt eis adimat libertatem arb., quo bene vel male vtentes justissime judicent?

Respondeo S. Aug. eo loci non loqui ex sua persona, sed pelagiana, ex persona simpl. res ita se habet, cum in toto libro ad hoc vlq; eaque stabilisset gratiam operum seu justitiam operum qua homo Dei precepta custodiens dari per donum scripturarum. 2° Posti capite proponit de fide, quaritq; vtrum voluntas credendi sit etiam Dei donum: sub his verborum formulâ. Vtrum voluntarilla qua credimus etiam ipsa Dei donum sit, an ex illo nostro aliter infecto adhibeat arbitrium? quam quaestionem agitare incipit. Deinde scribit, Prius igitur illud discamus & videamus vtrum huic satisfacias questioni; q̃ librum arb. nostrum aliter attributum creaturæ rationali, media illa via est quæ vel ingredi ad Deum vel declinari ad infidelitatem q̃t. Et ideo non ipsam voluntatem qua creditur Deo dicit q̃t. habere Deo, quam non accipere, q̃o eodem vocante Deo, surgit de libro arb. q̃d nostro aliter cum vocatur. Valentiam Deus Dr. accipit Dr. quæ sequuntur in objectione. — Subjicit autem initio capitis sequentis; hoc disputatio, si quæstioni illi soluenda sufficit, sufficiat. Et quibus sententiis verbis vt priorib. istis, q̃m videam Dr concludam ea verba quæ objiciunt protulisse, quam dubium responsionem illam q; examinij subjicere. Deinde dicit eos quorum nomen tacuit ibi esse Pelagianos, vel semipel. quorum erat hic sensus q̃d Deo bona voluntas tribuit q̃s. ab ipso est librum arb. q̃d est cum bona voluntate: quam primam lib. 2° de peccatorum meritis cap. 17. rejecerat. Tandem vero sub finem capitis, plene satisfacit difficultati dicendo esse donum Dei scalu, tam vero inquit si ad illam profunditatem scrutandam quisquam non curabit, nec illi ista suadet vt persuadeat illi autem non ista: deo solo occurrente interim quæ Respondeo mihi Caesar, & altitudo divitiarum, Dr nunquid iniquitas apud Deum, cui responsio ista displicet, quærat doctiores fidei causæ ne pauperiæ gratiam gloriæ.

Dices q̃s S. thomam in eadem versari sententia lib. q̃s contra gentes cap. 159 tribentem: Deus ipsum in se esse, paratum esse omnibus gratiam Dei; —

qui enim oēs homines saluos fieri: sed illi soli grām priuant. qui in se ipsis gre impedimentum prestant: sicut soli mundum illum dant in culpam reputat. ei qui oculos claudit si ex hoc aliq malum sequat. certe illud non potest nisi lumine solis curiat. Et antra scripturae: cum hoc sit in potestate libri arb. impedire grām receptionem vel non impedire, non immerito in culpam imputat. ei qui impedimentum prestat gre receptioni.

Respdeo me non putare esse eo loco s. thomam, qd dicit expresse se loqui de homine in statu nre integre constituto, & non in statu nre corruptae. Qd autem in qd. initio cap. legitis dicunt. esse in potestate libri arb. esse ne impedimentum grām prestet, comprehendit his in quib. naturalis po. integra fuit. si autem per inordinationem sordentem declinauerit ad malum non erit ei ons in potestate eius nullum impedimentum grām prestare. Et si enim ad aliqd momentum ab aliquo peccati actu particulari possit abstinere ppria potestate: si tm diu sibi relinquit &. in peccatum cadet per qd grām impedimentum prestat. Est posita. quamuis autem illi qui in peccato sint vitare non possint ppria potestate, quin impedimentum grām prestent & peccare vt ordinatum esse, nisi auxilio grām preueniant; hoc tm eis imputat. ad culpam qd hic defectus ex culpa precedente in eis esse relinquit. sicut ebrius ab homicidio non excusat. qd pp ebrietatem committit. Praeterea dicit ille qui est in peccato non habet hoc in ppria potestate, qd ante vitae peccatum, habet in potestate nunc vitare hoc vt illud peccatum vt dictum est: Vnde qd cuiq; committitur, voluntarie committi, et ita non immerito ei imputat. ad culpam. Observa etiam sententiam ad locum istum qd pp naturalem po. dicit s. thomas libri arb. potam quae etiam voluntas dicit nullo peccato, nullaq; inordinatione vitiatam, sicut erat in pri. parente antequam peccauit. Ego etiam eaque

ibi. p ibi.

Legitimi sensus propōnis apperiuntur.

In hac propone s. (qui vult oēs homines saluos fieri) nullae particulae quae non possit sumi multis modis. 1a (qui) refert. ad Deum vt sit vtrum Christum, nam verba antecedentia sic; hoc enim est bonum & acceptum coram saluatore nro Deo. 2a (vult) posito qd (qui) referat. ad saluatorem p. suppone pro voluntate huc finali vel causa meritoria: posito autem qd referat ad Deum vt sic, posse sumi vel pro voluntate signi vel vt dicit vt sic, vel pro voluntate antecedente, vel pro voluntate consequente, vel denigi pro voluntate causi.

3ª particula (omnes) sumi pō vel pro simpliciter vel in sensu accommodato, item vel pro singulis generum, vel pro singulis singulorum. 4ª particula (hōies) sumi pō vel pro infantib⁹ adultis simul vel pro solis adultis, 5º denig per has voces (salvos fieri) pō intelligi vel ipsa salus vel media ad salutem comparandam nōia quo sensu dª aliquis alteri velle finem qđo vult illi id quo finem consequitur. hoc premisso

Multi sunt errores istius scripturæ sensus explicandi, et nullus eorum facilē sentiæ molestus.

Primus est, Christus vult voluntate hūana solūm, vt singuli hōies, tam adulti quam infantes salventur. 6º: Id etiam vult voluntate eadē meritoria. quam talis effectus conditionis est Christi omni voluntati, neq; magis illi repugnat, qm desiderium de protogenda vita qđ expressit his verbis Transeat amor calor istr: modo tm sit subordinatus dīæ voluntati, quidam desiderium istud qđ expressit his verbis (Veruntn non mea, sed tua voluntas fiat, sum optatum hōib⁹ singulis salutem, ac ōis bona voluntas inest nobis ex meritis Christi, Ergo &c.

2ºus est, Deus voluntate signi vt sic, vult singulis hōib⁹ salutem, hunc sensum approbat S. Thom. opusculo de præd. destinat. cap. 6º citato supra, Respondendo ad 2ºm rationem 1ª obiectionis, ex scriptura sumptam Cajetanus ad hunc assignat locum, favent plures alij, sed tragat⁹ ratio, nam præcipit et consulit

3ºus est, Deus vult voluntate antecedenti vult singulis hōib⁹ salutem. approbant Chrysostom. Damascenus. Ecclesiastes. Lugd. lib. de trib⁹ electis cap. 11. S. Thom. 1ª P. q. 19. a. 6. ad 1ºm Etsi hæc assignat verba: an vera voluntas antecedens sit eorum voluntas signi ne? an sit voluntas in Deo ne? Disputant Theologi 1ª parte. sufficiat nunc observare qđ malē dicunt quidam recentiores esse actum solūm in Deo, quo Deus vult salutem singulorum hōium, si modo ipsi velint. sed est voluntas qua vult Deus hoc dum qđ absolute ordinat salutem, quamvis nolit illam dum qđ conditionate adjuncta. Unde hæc voluntas (inquit S. Thom. loco citato 1º his) non est voluntas simpliciter, sed eorum secundum quid Amagis qm dici velleitas quam absoluta voluntas, rationem hanc affert, qđ voluntas comparatur ad res secundum qđ in se ipsis vt sunt in se ipsis autem vt in partic. Unde simpliciter Volumus aliquid secundum qđ volumus illud considerata circumstantiis oīb⁹ particularib⁹ qđ est considere velle. Et de voluntate q. 23. a. 2º. ad 2ºm Vult Deus salvari voluntate antecedente, Ratione hūana nam quam ad salutem finis. Ecclesiastes Lugd. lib. de 3. electis cap. 12. hoc appellat velle salvare bonitate creatoris.

4ºus est Deus vult voluntate consequenti salvari oēs hōies in distributione

accommoda, id est ôrs qui saluabuntr qs nullus saluabitr nisi per
voltatem eius, sed non quasi nullus fie hoc quem Deus non velit hac
voltate saluare, ita s. aug. epla 107. quod dictum est inquit, ôrs
homs vult Deus saluos fieri, ideo dictum est, qs ôrs qui saluj fiunt,
non nisi ipsorum volentr non fiunt. Lactantij cap. 103. lib. 4. contra Jul.
cap. 9. lib. de corrept. & grat. cap. 14. lib. de grat. & l. arb. cap. 7. &
explicat quomodo Deus doceat ôrs venire ad Christum, sive inqt. integre
cognitr. eum de aliquo litteratum magistro qui in ecclesia habeat
discipl.: ôrs iste hic litteras docet, non qs. ôrs discunt, sed qs. nemo
nisi a illo discit quicunq; litteras discit. Walcham s. prosper epla
ad Rufinum, s. fulg. cap. 27. lib. de incarnatione & grat. Valeria
lugd. adhus Joannem sextum lib. de 3. epis cap. 11. & lib. de tenenda
veritate christ. cap. 12. Lupus servatus q. de libro arb. magister
j. sententt. dist. 46. s. thom. ad hunc locum agit lect. 9. inq.
a. 2. ad 1um. eiusq; discipuli. prior hic fuit interpretatus Gottschalchi.

2us est, Deus vult voltate conqstr salvos fieri ôrs homs, ita ut
distributio sit pro generib. singulorum & non pro singulis generum.
sed est nullum hominum genus excepit a salute, ita s. aug. Lactantij
cap. 103. ut inquit ôrs homs, & genus hominum intelligam. & p.
quatuorq; dictas distributiones, Reges, Privatos, Nobiles, ignobiles,
sublimes, humiles, Doctos, indoctos. fulg. ad hoc citato ideo
ôrs dicti & qs. ex ôib. hoib. ôrs istos de bonitas salvat, id est
ex ôi gente, condione, ætate, ex ôi lingua, ex ôi provincia. & habet
asserit in sua synodica cap. 18. Greg. magnus lib. 5. in 1um Regum,
Calcs. lugd. supra, Lupus servatus ibidem & s. thom. qui hanc
interpretationem pronuncia magis fautor patroni agit. hic etiam
fuit Gottschalchi.

Dicit contra duas istas postremas interpretationes, de ipsa hoib.
asserit Deus velle ôrs homs salvos fieri, de quib. in eo contextu
promissa est pro oib. petitione observatione, id enim tyrannam rationem
attulit quare fieri debuit, quidam fabricatore contextu, atqui
nullus hominum regulariter loquendo excepta est ab oratione Ecclesiæ.

Respondeo negando maj. ad cuius probationem dicitur omnes pro gratia cum prioris
interpretationis, tenendo mentem agit esse sortasis ut pro singulis
hoib. fiant orationes, at rationem hanc affert, qs. Deus vult ôrs homs
salvos fieri: Deus optimam esse iuxta humanum sensum: Nullus ôrs
predestinatus salvus fieri, nam ex eo infertur qd debent orare pro predestinatis

Sed q. nescimus quis sit ex ad numerum predestinatorum, et quis non sit ex, sic affici debem. charitatis affectu, ut neminem excludentes velimus sine exceptione ois salvos fieri, et ad eum finem pro illis omnes.

Quatenus vo jugum cum positivi interpretione, dico non tam permissive, quam ut sit ne observatio et oratio pro singulis hoib. qui in sublimitate constituti sit, ut quietam et tranquillam vitam agam. in omi pietate et castitate hoc enim bonum est &c. quare optimum hunc optimum esse existimo pro Regib. et ijs qui in sublimitate sunt. Orandum est q. Deus nullum omnino excludit a salute praesertim cum hoc citato loco hortetur Apostolus ut fiant pro singulis hoib. especialim addit esse pro Regib. et ijs qui in sublimitate sunt, qui putari posset aliquam fortasse superbia seculari a fidei christiana humilitate abhorrere, subinde dicit: hoc enim bonum coram salvatore nro Deo ut etiam protalib. ostium, et statim ut declaratum tollat addit qui omnes hoies vult salvos fieri et in agnitionem veritatis venire; hoc quippe Deum bonum judicavit et orationib. humilium dignatur salutem praestare sublimium.

6us denique sentus est. Deus vult omnes hoies salvari, q. facit ut det hoib. voluntatem qua velint neminem a salute excludi: eo sensu quo genesis 22. quia cognovi, id est cognitione feci q. timeas Deum. deutronom. 13. Forte vos omnes Deus vestr. ut faciatis, id est dono huc fiere vos faciat) si diligatis illum. act. 1. hic possedi, id est judas possidere fecit, et premia quam accepit ut traderet Dominum) agrum de mercede iniquitatis, Rom. 8. Ipse postulat (id est postulare facit) gemitib. inenarrabilib., 1. corinth. 2. Ipse scrutat. (id est scrutari nos facit) profunda Dei, vita aug. lib. de 22. de civitat Dei cap. 1. et l. 21. et lib. de corrept. et gratia cap. 14. his verbis. q. sic illigi q. ois hoies Deus vult salvos fieri quoniam nos facit velle, fecit misit Spm filij sui clamantem Abba pater, id est nos clamare facientem, nos ergo clamamus, sed ille clamare dicitur esse qui efficit ut clamemus. si ergo clamantem Spm recte dicit Scriptura a quo efficit. ut clamemus, recte etiam et vobis Deum a quo efficit. ut velimus ita etiam Ecclesia cogit. Lupus servatus, s. Thom. Loco citato Et alibi.

A

Respondetur objectioni petitæ ex illo posterioris epłæ ad Corinth. 5.°

Christus pro oib.' mortuus est.

Objicit illud Apłi, pro oib.' mortuus est Christus: q̄ non posse rationabiliter exponi vid.t^r nisi dicendo q̄ voluit singulis hoib.' applicari media quæ nouit ꝑ. sufficiunt ad salutem.

Ad hanc obtionem siue ad prædictum Respdeo multa. Dicendo.° 1.° hanc esse de fide, Christus pro oib.' mortuus est, quę; ab vlla catholica vnquam fuisse negatam vel posse negari.

2.° sensum eius esse apud S.tos Patres et in traditione inquirendum.

3.° Pelagianos existimauisse sensum huius sēntiæ non esse, q̄ sit oium dñatum in hoib.' saluator. lib. 2.° ad Bonif. cap. 2.° manichęi dicunt Deum bonum non oium nr̄m esse creatorem. Pelagiani dicunt Deum non esse oium dñatum in hoib.' mundatorem, saluatorem, libratorem; Catholica vtrobiq; redarguit. Et contra manichæos defendens dñi etiam ea ab illo instituta negat.^r vlla naa, Et contra Pelagianos vt in oib.' dñatib.' perdita reparat.^r nua. Et cap. 4. lib. 4.° Vtriq; nolunt eam (scil. nāam humanam) Chr̄i carne & sang.ne liberari: Illi q.^a ipsam carnem & sang.nem Chr̄i, Iquam hab.' omnino in hoib.' & vltra hoib.' non suspicant, destruunt: Isti autem q.^a nullum malum ineesse infantib.' asserunt, Vnde per sacramentum carnis huius & sang.nis liberantur. In hy nodica patrum Carthaginensium, hab.' Pelagianorum error reprehensum.^r (legit.^r) nr̄r pro eis factus est sanguis qui fusus est in remissionem peccatorum. Vnde aug.nus lib. 1.° operis imperf. cap. 112. sinite parumlum inuenire ab eo qui venit quærere q̄ perierat, alioquin hoib.' Liberatorem D. C. (quoniam Regni hoius sēd) prorsus inuidetis. Et contra c. 32. Et perhibet prædicatorem fidei prædicatis Christum vt eum negatis paruulorum esse Iesum, Vnde nunq; hoc nomen auditur in Euangelio legit.^r Nouit saluatorem, non saltem paruulis inuidere. Dicebat & Julianus mortuum esse Chr̄m pro infantib.' non quidem vt a peccato purgarent.^r sed vt gratia donis instruerent.^r atq; ad hoc putabat nr̄m baptisma aug.nus lib. 6. contra Jul. cap. 4.° Tu iam in 1.° lib. tuo contra nos clamans dixisti. Christum etiam pro paruulis esse mortuum. Et cap. 5.° q̄a frontę paruulos mortuos negatis, pro quib.' mortuum Chr̄m non negatis? Vnde illud vulgatum apud Pelagianos habet gratia q̄ adiuuat, non etiam q̄ dilucat.

Respectu vtro adultorum, non putabant etiam sensum esse gr̄æ istius q̄ in remissionem singulorum peccatorum singulorum horum fuisse sanguis Chr̄i effusus; Cum doctrinę hoium in hac vita posse esse impeccabilem, non putabant etiam hoium adultum nihil boni velle aut facere posse sine gratia Chr̄i. Hinc apellabant.^r ab aug.no Inimici crucis Christi.

4°. Semipelagianorum is fuisse sensus, refert a Prospero epla sua ad Aug. pro toto humano genere mortuum esse J. C. d. nram, Neminem prorsus a redemptione sang. eius exceptum, etiamsi om̃ hanc vitam alienissima ab eo mente pertranseat, qs ad oīa hoīs spūalia sacramenta quo ideo plurimi non renoventur. qs qd nec renouari, velle habeant, pronosticantur.

5. ex eo qd B. aug. non approbauit hunc sensum, fuisse actus eum posse mortuum a semipel. qd dixit Christum non fuisse pro oīb. mortuum. capitul. q. gall. erat, qd non pro totius mundi redemptione saluator sit crucifixus. Idem calumniose fecisse impositum fuit S. Prospero, vt patet ex 3ª obiectione Vincentiana, qd Omnes nostr J. C. non pro omnium salute et redemptione sit passus.

6. S. tis Patres argtis validissimis commentum istud reiecisse Semipelagianorum, quorum alia reprobant ex infantib. alij, bapt.mo decedentib.: Alia ex infidelib., alia ex grauis dn extensione, alia ex verbis scripturae in quib. habetur sang.nem Christi pro multis effusum fuisse, alia denique ex efficacia oratonis Christi.

Quod spectat ad argta petita ex infantib., adultis, et gravis dn extensione, Illigunt ex dictis artic. praecedenti, nam cum voluntas sua efficax Christus Omnes ijs solis voluerit applicari sua mortis effectum, qb. solis volebat Deus gratias dari, erat quippe in oīb. voluntas ista sua Christi conformis voluntati sui patris: Certe vt voluit Deus gratias et vitam aternam voluntate consequ. dare singulis hoīb., maxime ijs infantib. sine bapt.mo decedentib. et infidelib. ita voluit Christus sua mortis fructum illis applicari.

Specialiter etiam apud semipel. argtum ab infantib. ductum opponebat aug.nus quam cum sanctissime vniuersi; professam esse redemptionem per Christum et quicunq; ad bapt.mum atq; ad fidem accedere voluerint, salui esse posse: proponebat; illis exemplum infantum, qui neq; volentib. neq; nolentib., discernebant tn, aliis vocatis ad fidem, aliis vero minime vocatis ad illam: Patrum lectum inqt Hilarius ad aug.num Eam ad exemplum maiorum non patiuntur asseri. Tandemq; tribr Prosp. ad aug.num Cumq; inter hos innumerabilium illis multitudo obiecit.r patrocinium; Fabr aiunt perditos q; saluari quales futuros illos in annis maiorib. si ad aetatem peruenissent.r etatis, sci.a dn praeuidit. S. aug.nus obtendit Cel. de gradest. Ch. c. 13. insultum id adhuc esse vt si in mentem pelagianorum venisset, non difficulter etiam admissuros excludi a regno coelorum infantes sine baptismate decedentes propter futura, sed si vixissent praeuisa demerita. sed qs. horum futura, quia non V. futura, procul dubio nulla V. merita. Et hos videre facillimum eb, Ideo inquit Pelagiani hoc dicere

potuerunt, et multo magis nec isti diese debuerunt. At cap. it.
Idem cōmentum refellit authoritate S. Cypriani qui lib. de mortalitate
docet: non solum non esse fidelē inutilem mortem, sed etiam
vtilem reputari quoniam peccandi periculis hōim substrahit nec in non
peccandi securitatem constituit. Pergit Aug.nus sed quid prodest
si etiam futura quae commissa nec hic peracta puniunt? Ait In
ille copiosissimè atq; optimè peccandi principia nec deesse in hac vita,
nec superesse posse ipsam sibi et illud testimonium quod in lib. sapē
raptus est ne malitia mutaret intellectum eius. Contra: quis enim audeat
negare christianum iustum si mox occupatus fuerit, in reliquo futurum
et iustum: si diutius iustum si a sua iustitia recesserit in qua diu
vixit et in ea fuerit impietate defunctus, in qua non dico vnum annum
sed vnum diem vixerit, in gehennas iniquus debeat hūc iustum,
nihil sibi profutura sua iustitia profutura. Deursum. Porro
si quaerat.r a nobis Vtrum si tunc mortuus esset qdo justus, gehennas
esse inuenturus, an requiem: Quid quid respondere dubitabimus?

Probabant quoq; commentum istud esse ex ijs locis in quib. habet.r
Christum se obtulisse pro multis, matt. 20. Filius hōis venit dare animam suam in
redemptionem pro multis. C. 26. Hic est sanguis meus noui testamenti qui pro multis
effundet.r in remissionem peccatorum. marci 14. et Luce 22. Hic est sanguis meus
noui testamenti qui pro multis effundet.r Hebraeorum q. Christus Semel oblatus est
ad multorum exhauriendo peccata, cur enim totiens repetit.r in scripturis vox ista vbi
de redemptione per Christum (nisi qr. vbi aliis in locis assumpta est hac vox (oēs)
restringert.r per (multos) ad certum qdam hōium genus qui redempti essent
quo ad efficaciam et actū applicationem. Lequs peccatis q. 3.a qui multi
dicti sc., qr. plures vbiq; saluant.r, non autem, qr. ex oi genere hōium colligit.r
S. Remigius lib. de 3. electis cap. 27. Et lib. de timenda veritate cap. scripturae
cap. 14. vbi relatis scripturae locis in quib. dicunt.r et non et multi redempti,
subijungit, in condemnatione quae per vnum hōim ingressa est in oe genus
humanum: Ita recte intelligunt.r multi, vt vere et accipiant.r non, qr. nemo hōim
ab illa alienus esse possit nisi per Christi gratiam liberet.r In iustificatione autem vitae
Ita recte accipiunt.r non, vt ipsi non multi intelligant.r qr. per obedientiam Christi
non non vtiq; indifferenter, sed multi ratificant.r in quib. verbis, obiicam
iter obiectioni quae fieri pt. ex authoritate S. Aug.ni multis in locis pronunciatis
contra Pelagianos, non sequi particulam (non) sumi debere cum restrictione
si illud ipsum per hanc vocem (multi) exprimat.r aliquo: Posteo injuebat
Iuliano lib. 2. operis imp. cap. 194. non vis non intelligi quam ijdem ipsi
dicti sc. multi, qdo qdem qui vere sc. non, Deo non numquam dicunt.r
et multi ut [illegible] ant.r ab eis quicunq; ita sc. non, vt sint in pauci.
et multi vt diffinantur ab eis quicunq;

Cassilli quippe hoīs. oēs etiam multi sunt, dignū vero etiam oēs pauci sunt. Decurrit. ingnam huic objectioni, eo quod ibi obseruet. vbi de orig. peccato agit. nullum esse locum restrictionj. Ibi vero de redemptione sermo est, locum esse restrictionj debere.

Confirmat. ex s. fulg. lib. de incarnaone & gratia c. 31. ita loquenti. Et cautim familiaso diuinis eloquijs vt oēs nonnunquam diuine, nostro ō humanum genus in vtis oib. semper intelligi debere comonstrat. sunt illud qd dicit. Effundam de spū meo super omnem carnem qd in exitum vigesimi hoīs, quib. in quo s. spūs s. linguis igneis venit factum, B. petrus ostendit, si ergo hic oēm carnem oēs omo putauerim. hoīs intelligi, incipit (qd absit) nondum adimpari diuinus sermo. Contra: Effundam super omnem carnem, id est super oēs hoīs effundit de spū suo sed super illos hoīs quos vult saluos fieri. et relatis s. pūi verbis subjungit, oēs itaq; dixi sed quosdam; omnes advocantur, qd etiam B. Paulus Deum ppositum, vocatos intimat, qui alios quos, loco ait emulatos esse Deum ait in incredulitate, vt omnium misereat. Et in Deus non ita omnium omo misereat. quos in incredulitate emulatos ait, vt oib. infidelib. gratiam fidei misericorditer donet, cum in eadem gratiam fidei non infidelib. Deus misericors donet, cum in eadem gratiam fidei sed illis procul dubio de quib. ad quosdam dixit misebor cui misebor, et miam prestabo cuius misebor, Contra: Deus omnium disertionem quam fidelis debet illatus omo seruare, B. Paulus vno aplus loco sic protulit, vt oēs hoīs sine aliqua exceptione Deus statim quosdam ex hoīs exceptis aliis intimarit. Ubi enim scriptum per vnius delictum in oēs hoīs in condemnaonem, sic per vnius iustitiam in oēs hoīs in iustificaonem vitae; quicquid non qd. in oēs hoīs in condemnaonem pro oēs hoīs in justificaonem Aplus dixit, id eo probatur oēs hoīs quos per peccatum ada originaliter constat esse damnatos, simul oēs eosdem credere debem. justificatos esse per Xtum, Cum innumerabiles infidelium mortes obstant Ro. rectae ergo vt non oēs omo quos in condemnaonem posuit aplus, transire ad justificaonis gratiam sentiam. sed quosdam ex illis oib.; oēs inquit; oēs per adam in condemnaonem esse filios iras; et ex eis quosdam per Xtum esse oēs filios gratiae. Illos ergo esse oēs quos per primum hoīem propago peccati carnali generaone condemnat, oēs enim trinij vt qui trinij hoīs imaginem ferunt; et oēs electos qui ad eternam vitam secundum electis hoīs accipiunt. Unum dixit propheta, oēs gentes quascunq; finxit venient & adorabunt coram te, et glorificabunt nomen tuum in eternum. Omnes autem suis fidelib. dixit: eritis odio oib. gentib. propter nomen meum Quicquid ergo contrarius sibi repugnat scriptura ea sententia, absit. sed ab illos oēs, et istos oēs

viraitur dicit, id est et ois fidelis qui norm dmni in oib. gentib. glorificant, et
ois incredulos qui pr eos ois gentis in odio nois chri fidelium q; eius, mortifra
impietate perduxit. Tale ppam esse etiam in ista quam collocat S. B. apls
scribit ubi dicit qd in Chro condita st. vniuersa in celis et in terra, visibilia
et invisibilia, sive throni, sive dominationes, sive principatus sive potestates,
oia pr ipsum et in ipso creata st. Ipse ergo et ante ois et oia in ipso
constant. Paulopost ait qd in ipso complacuit ois plenitudinem
inhabitare et per eum reconciliari oia in ipsum pacificans per sanguinem
crucis eius, sive quae in terris st. sive quae in celis, quamquid Diabolum
Evangelio eius pacificare videmus. Postea: oia ergo pr Chrum et in Chro
creata d. qd nihil est qd non pr filium p in filio erauerit pater, et oia per
ipsum atq; in ipso reconciliant. qd nullus est horum qui hac cruce chri
reconciliationis beneficium consequatur.

Refellebant etiam commentum istud semipelag. SS. Patres ex
efficacia oronis Chri dmni qui semper exaudit. a Patre. Joann. 11. Ego autem
sciebam qd semper me audis. Si enim non orauit pro singulis hib. ut vitam
consequerent. aeternam, sequit. qd non est mortuus ad sensum semipelag. pro
oib. hoib.: certum est autem qd non orauit pro singulorum salute, Joann. 17.
non pro mundo rogo, ubi mundum illigit inqt. aug. nus eos qui vivunt secun
concupisc. am mundi, et non st. in ea sorte grae ut ab illo eligant. ex mundo
hor est illigend. reprobos. Divina est s. thomae 3. p. q. 22. a. 4. in corpore.
ois inquit absoluta voluntas chri etiam humana fuit impleta qd fuit deo
conformis per consequ. ois cuius orao fuit exaudita. Et ad 2. um dicend. qd
Deus non orauit pro oib. crucifixorib. neq; etiam pro oib. qui erant
credituri in eum, sed pro his solum qui erant predestinati et per ipsum
vitam consequer. aeternam.

Nec dicas Christum damnum portulare quodam absolute et in his
semper exaudiri, alia autem conditionate tantum, p in his non exaudiri
nisi posita conditione: Talem esse orationem Chri pro hoium salute, sed
non portulasse a patre suo salutem singulorum hoium nisi conditionate
hoc est, nisi ipsi hoies velint, qd vero plurimi ex illis noluerunt, idcirco
horum respectu illorum non fuisse exauditum. Non est inquam qd
hoc dicas: quam bonum velle se hunc de parte dei et non ex parte hois
qd posse cum Deus operat. in nobis velle, operant. voluntas a Deo, quare
si non orat ut habeant bonum velle, sed illum ut salvent. si velint
certe non orat ut salventur.

Confirmat. s. aug. nus lib. 21. de civit. Dei cap. 24.
sed qd si de aliquib. certa esset praedestinati sine in ignem

æternum cum Diabolo, tam pro eis non orasit quam pro ipso; ergo Christus nouitie reprobos predestinatos esse in ignem æternum, non orauit pattem suum pro illorum salute.

Objciunt 1°. apls Rom. 5°. comparans Chri graam cum peccato Adæ, ita inquit: non sicut delictum, ita et donum, si enim vnius delicto multi mortui sunt multo magis graa Dei et donum in graa vnius hois J. C. in plures abundauit; et postea: sicut per vnius delictum in oes hoies in condemnaõnem sic et per vnius justitiam in oes hoies in justificaõnem vitæ.

Respdeo ad 1am partem 1°. qd si uelit arguere ex his apli verbis sicut arguunt aduersarij, sequetur. singulos hoies actu justificari per Christum qmdum singuli facti sunt actu peccatores per Adam, quo nihil absurdius. 2°. sensum esse qd si delictum vnius Adæ processit in multos, multo magis graa christi processit in multos, ita s. Thom. aug; et qd vim facias in hac particula (sicut) quam vt scribit s. thom. ex s. aug. no particula hic non accipit. ibi comparatiue sed absolute, nec item in hac voce abundauit: nam abundauit graa qa. vnum tm peccatum ap. pattm in reliquos hoies deriuatum est; at non solum graa Dei processit in multos mag. s. Thom., ad delictionem peccati per Adam inducti; sed etiam ad peccata actualia delenda et multa alia bona consequenda sic graam longe validiorem ac potentiorem graa primi status, atq; ipsam corporis immortalitatem contulit Christus.

Ad altram partem dico particulam (oes) sumi debere in sensu accommodo, qa. nemo justificatur per Christum, ita aug. epla 28. cel. ad Paulinum de præd. meritis cap. 15. et c. contra jul. cap. 4°. fulg. lib. de incarnaõne et graa cap. 31. Gelasius epla ad epos per picenum, et conc. lugd. cel. de 3. epis cap. 14. et cætera.

Objciunt 2°. illud posterioris ad corinth. 5°. si vnus pro oib. mortuus est ergo oes mortui sunt. et confirmat. ex aug.no lib. 6. contra jul. cap. 4°.

Respdeo non quæri vtrum Christus pro oib. mortuus sit, hoc enim est de fide, sed quæri vtrum sit mortuus pro oib. ad sensum semipelag., qd hoc obiectio minime probat. nec opponas mentem apli esse ibi ostendere qd singuli hois mortui sunt eo qd pro singulis hoib. mortuus est vt salutem consequantur æternam nam id falsum est, cum apostolus vtrum intendit probare oes hoies singulos mortuos esse qa. non nisi pro mortuis mortuus est Christus, nec dicas qd male alias argutatur. B. aug.nus qdo hoc apli loco vtitur contra jul. quam id falsissimum est, qd vt illigas.

Obserua q̄ Cum Iulianus contenderet etiam pro paruulis atq; infantib⁹ mortuum esse Christum omnium vt scripturis annotauim⁹ & præterea concederet neminem esse illis bapt.mum vt gratia multiplici decepletarentur. Quæstio tota inter Aug.nium et illum fuit, vtrum mortuus esse illis etiam bapt.mus ad remissionem peccatorum: q̄ negauit Iuliano probauit Aug.nus ex illo arg.to: si vnus pro oib⁹ mortuus est: Ergo oēs mortui sūt. In hunc modum cap. citato dixit ad Corinth. quoniam vnus pro oib⁹ mortuus est, Ergo oēs mortui s.t nullomodo his negare permittitis non nisi prohis qui mortui sūt mortuum esse Iesum. quoniam ergo in corpore vitiose vt in peccato esse mortuos oēs, si pro oib⁹ Christus mortuus, nemo neget, nemo dubitet. Contra: Tu autem sanam in p.e cib. tuo contra nos clamans dixisti Christum etiam pro parvulis mortuum nullo modo cogit⁹ negare permittis eos trahere originale peccatum. Sed concedebas Iulianus pro peccatorib⁹ mortuum esse Christum Sobrea propinfantib⁹ Aug.nus vero probabat non esse mortuum nisi pro peccatorib⁹ adeoq; q̄ mortuus est iusto iudicio Iuliano pro infantib⁹ istis, Contra q̄ esse q̄ infantes isti cum peccato originali nascuntur, q̄ vero non nisi pro peccatorib⁹ mortuus sit Christus probat Aug.nus ex illo arg.to: si vnus pro oib⁹ mortuus est: Ergo oēs pro oib⁹ mortui sūt.

At inquis, si in his verbis: si vnus pro oib⁹ mortuus est; particula (oib⁹) non sumat⁹ pro singulis generum: Ergo neg; in conclusione qua exigitur proone eduict⁹: Ergo oēs eduict⁹ mortui s.t: ista particula (oēs) sumet⁹ etiam pro singulis generum, q̄ repugnat educi conseq.m vt falsum ex pio particulari; Conclusio in vt falsis est, ex qua deducat Apostus vt falsitatem præmissæ originalis

Respdeo 1.o Sapius ex proone particulari posse inferri conclusionem vtrem quo sit subaudit⁹ proo aliqua vtris sit solum vere asserte: aliquis hoc natus⁹ cum miseriis: Ergo oēs homines cum miseriis nascunt⁹: subtrahendo subaudiendo istam proonem: omnes est ratio vniuersalis hominis in natiuitate quoad singulorum; eodem modo dicit p.e q̄ Apostus arguat vere: si vnus pro aliquib⁹ hominib⁹ mortuus est: Ergo oēs mortui sūt: subtrahendo videlicet atq; subaudiendo hanc proonem: omnes est ratio singulorum horum quoad mortem alios quos eorum mortuorum pro quib⁹ mortuus est Christus.

2.o Respdeo negando conclusionem istam esse magis vtrem quam ante ex qua infertur: quam in ea per hanc vocem (oēs) intelligunt⁹ soli fideles q̄ concinens hæc verba immediate sequentia: Et pro oib⁹ mortuus est Christus, vt qui viuunt iam non sibi viuant sed qui pro ipsis mortuus est et resurrexit, vnde Aug.nus eod. lib. c. 14. extendens hunc locum Apli ait, illi ergo viuunt pro quib⁹ vt viuant mortuus est qui viuebat, q̄ apertius ita d.t; illi sunt a mortis vinculis liberi, pro quib⁹ mortuus est inter mortuos liber, vbi sic multo apertius: illi sunt liberati à peccato pro quib⁹ mortuus est qui nunquam fuerat in peccato;

Et cum semel sit mortuus, tamen pro vnoquoq; tunc morit.r qdo in eius morte quantaelibet ætatis fuerit baptisat.r Et vox ista (mortuus) sumi p.t vel pro morte aiæ, vt sensus sit pro oib.s prædestinatis mortuus est Christus: Ergo oes illi mortui s.t morte peccati, et pro mortuis per peccatum mortuus est, vt non sint amplius in morte peccati, sed viuant in æternum, vel pro morte peccato vt sensus sit, Christus pro oib.s mortuus est vt moriamur peccato, victuri deinceps soli Deo atq; Justitiæ, Juxta illud Rom. 6.o qui mortui sum.s peccato quomodo adhuc viuem.s in illo. Et ad Colos. mortui enim estis de vita vra abscondita cum Christo in Deo. Et posteriori etiam isto sensu expositus locus ille jugulat pelagianos, nam nemo morit.r peccato, nisi qui ante peccato vixit, et ita Aug.nus philosophatus est eod. lib. c. 4.o quicunq; in q.t baptisati sum.s in Chro J. in morte ipsius baptisati sumus: Ergo verum est non morituros esse peccato in morte Chri, quæ fuit sine peccato, ac per hoc p majores et paruuli.

Obijciunt 3.o illud 1.æ ad Timot. 2.o qui dedit semetipsum redemptionem pro oibus.

Respdeo non negari qd Christus dederit semetipsum redemptionem pro oib.s hoc est de fide, sed quærit vtrum locus iste sit explicandus in sensu pelagiano vel semipel. aut in sensu SS. Patrum de quib.s inferius.

Obijciunt 4.o illud 1.æ ad Timot. 4.o qui est saluator oium, maxe fidelium.

Respdeo 1.o locum hunc non esse de Chro dmno sed de Deo vt sic, adeoq; non esse ad propositum. 2.o cum S. thom. ad hunc locum. est saluator q.a saluat salute corporali quo ad oes et ideo dicit; oium hoium: Item spirituali quo ad bonos et ideo dicit: et maxime fidelium; Ita etiam Ecumenius, Anselmus, Chrisost. qui et addit Deum etiam in hac vita singri quodam modo fidelium esse saluatorem, et q.a salutem p temporalem facit eis, esse salutarem, id est vtilem p conducentem ad salutem æternam: Et q.a cooperant.r illis in bonum tam prospera quam aduersa. Confirmat.r responsio ex verbis antecedtib.s, Pietas ad oia vtilis est, promissionem habens vitæ quæ nunc est et futuræ. Item ex eo qd vox (saluari) in scripturis, etiam in bonis vitæ tporalis intelligit.r vnde qui mala ex Ægipto detulit Joseph. genesis 41. saluator mundi appellatus est, et discipuli in mari periclitantes matt. 8.o dicunt Chro, dmne saluanos perimus; quin et terrena salus hæc terrena extendit.r ad bruta aiantia, psalm. 35.o hoies et jumenta saluabis dmne. 3.o cum S. prospero lib. 2. de vocatione gent. cap. 31. saluatorem dici posse oium hoium ratione gnaalis beneficentiæ, qua ad sui notitiam et cultum hoies inuitat Deus, de qua Paulus act. 18. oib.s benefacit de cœlo dans pluuias &c, quam tn idem prosper negat

atq;

absq; speciali graa, quæ non singulis sed paucis dat. ad justitiam & salutem sufficere: oib. tñ quia in testimonium, paucis in remedium. Vide quæ diximus vbi de graa medicinali. 4°. Chrisostomus refrens totam sent.am ad futuram seculum, sicubi & in vita futura saluabit Deus ois hois quo ad vitam corporis sustentande ois, magis autem saluabit fideles quam sustitabit ad vitam beatam, sed in hoc respondeo quæ non facio, neq; video resurrectionem malorum vocari in scripturis salutem, nec in bonum accipi.

Obijciunt 5°. ipsum Aug.num tractatu 4°. in Joann. Populi autem exmentis ppter superbiam humilitatem Dei, crucifixerunt Salvatorem suum.

Rdeo. pr salvatorem ibi illig eum, qui salutem corporalem dedit, mala Iporalia depulit, docuit nostra ad salutem, Aug.nus audiat. in psalmum 63. portalia ois infirmor eorum, curauit ois languidos eorum, predixit regnum celorum non tacuit vitia eorum vt ipsa potius eis displicerent, non medicus a quo sanabant. his oib. eius curationib. ingrati, quam multa subi stultitia insanientes in medium. qui vultis eum occidere cogitastis eum occidi eum.

2°. posito q̃d allegat 6°. pro salvatorem ille qui hoc vocatum dandi salutem eternam: dico esse salvatorem Judæorum qui crucifixerunt eum, hoc sensu, q̃. dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomen eius, est enim salvator eum credentium; non autem omnium est fides, et nemo q̃. venit ad me nisi pater qui misit me traxerit eum.

Obijciunt 6. eundem Aug.num dicentem in psalm. 68um. de juda, projecit pretium argenti quo ab illo Dominus venditus erat, & agnouit pretium quo ipse a Domo redemptus erat. Si autem pro juda mortuus est: ergo & pro singulis hoib.

Rdeo Christum dominum esse mortuum pro singulis baptizatis & vniuersim q̃. qui tunc gratæ patriotis, eorumq; esse redemptorem vt docet aug.nus lib. 6. contra Jul. cap. 15. citato, quare & pro juda; non tñ sequitur q̃d pro aliis hoib. qui certum non futurum gratiæ ipsius mortuus fuerit; est tñ redemptor eorum quo tum eorum qui non persentiunt usque in finem. Ois inq.t aug.nus lib. 1. de adulterinis conjugiis cap. 1. qui christ sanguine redemptus est, hoc esse non tñ ois qui hoc est, etiam sanguine christ redemptus est.

Obijciunt 7°. tract. 12. in Evangel. Joann. Ergo q̃dam in medio est sanare vnde ægrotam; ipse se infirmis, qui scripta medici observare non vult vnde Salvator in mundum, q̃. salvator dicitur esse mundi, nisi vt salvet mundum, non vt judicet mundum. Salvari non vis ab ipso, exte judicabitur.

Rdeo 1°. Aug.nus ibi confert vtrum medicum corporum eum Christo medicorum animarum, in eo q̃d vt medicus curat corpora tradit scripta, quæ si ægrotus observare nolit, se ipsum perimit, & non medicus ipsum, Ita Christus Omnes medicus animarum vocatus, prædicta nobis omnia, quæ si non observarimus. Sum nobis ipsis causa mortis æternæ. Sed omnes particula hic

(qdam in medio est) quam explicat p̃ hec verba sequentia, Ipse le-
gislatr nr̃ qui portas medij obseruare non vult, Cui autem non vult hoc,
nec ei q̃ est malæ voluntatis, quam malam voluntatem justo Dei et occulto
judicio suo sanare non vult in quibusdam, vult in aliis ex mia sua.

Respdeo 2°. Christum esse medium & judicem simul: Vt medium
traditæ portas, sed Vt judicem aliquos in mala sua voluntate relinquere.
Scripturæ vtriusq; meminit condonis vbi sepe dixit, non enim misit Deus
filium suum Vt judicet mundum, sed Vt saluetr̃ mundus per ipsum; continuo
subiungit: qui credit in Deum non judicatr̃; qui autem non credit, iam judicatr̃ est.
Aug. nus quoq; vtriusq; meminit quam vbi scripsit ea quæ objicientr̃; Contra addidit
nondum apparuit judicium & jam factum est judicium; nouit enim Dominus
qui sunt eius, nouit qui permaneant ad coronam, qui permaneant ad flammam
nouit in area sua triticum, nouit paleam, nouit segetem, nouit Ninivitas
apposite s. Fulg. lib. 2°. de verit. prædest. et gratæ cap. 20. sobrie hoc intuebris
piæ excitatis extantis dum audiunt gratia Dei prouenisse aliquos immutatos horum
voluntate, viderint; se gratuito cordis primitatis culpæ excusationi suæ
de justa Dei voluntate injustum optare suffragium Vt exinde maius recipiant
punitionis augmentum. accusare enim Deum a quo gratia non accipiunt
est ipsos excusare qui Deum justum vitio suæ iniquitatis offendunt. ipse
suis manib⁹ infrunt plagas, ac medico non dubitant irrogare calumniam
quam eam occasionis piæ non in illo sit qui se ipsum interficit, sed in
eo qui minus ei salubri curatione subuenit. medicina quippe non mortis
sed curationis est cui vtique non stat mors adscribenda si pessimo
vulneri qd sibi suo intulit minimè probatr̃. Justitia quippe est si-
vulneratr̃ illum relinquat⁹. Vt mortem quam sibi spontaneis operib⁹
adscisit, pœnitendo: mixe autem si ab eo medicus mortis pernicium beneficio
gratuitæ curationis excludat.

Objicient 3°. illud lib. 2. de Symbolo ad catechumenos cap. 5°.
Videbis vulnera quæ inflixistis, agnoscetis latus vr pupugistis, quia
per vos Christus apertum est, qui intrare voluistis.

Respdeo 1°. adversarios omittere immediatr̃ sequentia verba quæ in non
sit extra propositum, huc non est æquum Vt omittam! talia sit, qui non estis
redempti pretio mei sang-nis non estis mei, deseruistis me in ignem æternum,
Ja mad versarij videant quo do Aug. nus dicat (propter vos) horrescit propter
Deum nam eam cui participatis. 2°. propter vos quo ad sufficientiam gratiæ.
2° (qd nautam videtr̃) propter vos si exasperatis me, si credidistis in me crucifixum,
dedit eis quippe potestatem filios Dei fieri his qui credunt in nomine eius, qui
non ex sanguinib⁹ &c.

Objicient 4°. Aug. nius in psalmum 95. ad hæc verba, Judicauit orbem in æquitate

Scribentem: non pattm, qs. non pattm emit, totum judicare habt, qs. pro toto pratium dedit.

Resp deo per totum qd judicaturus est Chr̃us qs. totum et non plm redemit, nihil aliud esse aut. illegere nisi Ecclesiam non in Vnica affrica coarctam aut restrictam, sed fideles in Ecclesia per totum orbem terrarum dispersos. Sed ubi agit contra Donatistas quorum et per se notum est hereses tunc fuisse Ecclesiam pesõ nam eos orbis post ea qd fautrix pretensis Scilij carthaginensis episcopi! Rom in sola affrica remansisse. Jn psal. 21. um affrica sola inquiebant, bene olet, totus mundus putat. Et in psalm. 86. um Chro talia male dicunt, qui dicunt, qs. putat Ecclesia de toto orbe terrarum, Rom manisse in sola affrica. Jn exposone ipius psalmi quem objicit. rufelli hunc fabulam aut. nus Et hoc verbis ostendit qd redemit electos dispersos per totum orbem, in Ecclesia dispersa per totum orbem Rõ non restricta ad affricam solam. Atq̃ eam expendendo titulum psalmi qui est qdo domus edificabat. post captiuitatem Jude aliqi Ecclesiam quo edificent. post captiuitatem athenienses non in una parte terre sed in tota terra, videt. inquit ubi edificent. q. non uno loco aut aliqua in parte. Sic etiam inquit, Cantate Dmo canticum nouum, Cantate Dmo omis terra. Sic canticum nouum cantat omis terra, sic edificat. eum cantat. Postea emi orbem terrarum quaritis quid emerit, videt. quid dederit, qs. inuenistis quid emerit. Sanguis Chri pretium est, Hi quid valet! quid! nisi totus orbis! quid! nisi omis gentis, volde ingrati sit. pretio suo aut multum superbi qui dicunt se tam magnos esse pro quib. soli illud sit datum, Post locum cui objicit. immediate audistis Euangelium qs. cum venerit ille, congregabit electos suos a 4. ventis cali. Ergo de toto orbe terrarum.

Objciunt 10. illud s. Prosp. lib 2. de vocõ. gent. cap. 16. Quem objicit. rõ dubitandi est Jesum Chm. d. n. pro impiis & prauaricat. mortuum a quorum numero si aliquis ille inuentus est, non est pro oib. mortuus Chr̃us: sed profecto pro oib. mortuus est.

Rdeo 1o qd integer textus sic legit. in hac objectione non extat in manu scripto codice, sed cum verborum istorum defectu (si aliquis) sta. ut extet a quorum numero ille inuentus est Chr̃us, qd si ita legi debet, prudens aduersarij quam vel minimam umbram defensionis habere hac objecto.

2o. Resp deo tantum huiusce loci sicut. in objectione esse, non ut putant aduersarij a quorum redemptorum numero, si aliquis homo ille inuentus est, non est pro oib. mortuus Chr̃us: sed istum, a quorum impiorum & prauatorum numero si aliquis ex redemptis ille inuentus est, sue si aliquis redemptus prauator non fuerit, non est pro oib. mortuus Chr̃us. Veritas

huius solutionis manifesta est ex verbis istis immediate sequtis. Nemo ergo horum ante reconciliationem quæ per Christi sanguinem facta est, non aut peccator, aut impius fuit, quam veritatem sic ostendit Christus non nisi pro peccatoribus mortuus esse Constat. Vnde Rom. 5°. si enim Christus cum adhuc infirmi essemus, iuxta tempus pro impiis est mortuus Vix enim pro justo quis moritur. Item ex 2ª. Corinth. 5°. Cap.° ad finem. 2°.

Obijciunt 1°. S. Leonem Sermone 1°. de natiuitate Domini, nemo ab huius alacritatis participatione secernitur, una cunctis lætitiæ cois esse tas, qm Dominus noster peccati mortis q; destructor venit nullum a reatu libertum reperit, ita liberandis oib. venit.

Ad ea verbis ipsis Salesius lugd. lib. de q. optat cap. 19. Sonie quedam verba B. Leo in quib. dam sermonib. ad populum, ea quib. non nulli vt eminus attendentes vt eminus intelligentes fortasse eum docere sentire existimare qm Dominus noster etiam pro impiis in sua impietate durantib. passus sit, et eorum posse dici redemptor: sicut illud est qd quidam loco ait, respice tandem Iudæa respice et ad redemptorem etiam tuum deposita infidelitate conuertere, quasi scelerib. tuis immanitate tenuis, non justus Christus sed peccatores vocat, nec impietatem tuam repellit qui pro te cum crucifixus esse orauit, sed in his verbis manifestum est bene intelligentib. qd. vsitato more loquendi cautionis sub vnius Iudæi persona totum Iudeorum populum alloquit. Et ideo recte in persona eius ad eum clamat qdicit; et ad redemptorem etiam tuum depositæ infidelitatis conuertere, quos qm. nullus sit infidelium Iudæorum eius Dominus non sit redemptor, sed qm. non solum aliarum gentium sed etiam illius Iudaici populi, cuius scelere atq; impietate commutatus est ad eum conuertat. redemptor esse dignat. Et ideo ait: qui pro te cum crucifixus esse, orauit: non qd nullus infidelium Iudæorum sit pro quo non Dominus interuenerit orauerit, Deus: potest ignoscere illis Dns. cum apostolus esse Dominus dicat: Ego pro eis rogo, non pro mundo Dns. sed qm. etiam in vsq infideli populo, Iesus Christus multi pro quib. vt a suo errore conuertant. Dominus misericorditer orauit Dns. Et quidem relatis quibusdam testimoniis S. patrum in confirmationem istius solutionis, addidit Cornabus redemptionem sive gratiæ indulgentiam ideo dixisse intelligat. qm non populum Iudaicum, nec vllum genus hominum ab illa redemptione et indulgentia penitus exclusum: Quod ita retorsit verba eiusdem Leonis magni ad Iudam dicta. redemptorem etiam tuum, ne tibi putaret Vindictam; ait: non qm. ipsum redemit quem iam superius idem doctor ad redemptionem peruenire non potuisse monstrauit; sed qm. in illa generali redemptione passionis Christi potuisse et ipso fortasse consequi remedium si non festinasset ad laqueum. Et vtrum, qm. vere etiam istius redemptor fuerit si ab eo etiam pro illum creatum pie Christus indulgentiam obtulit.

Confirmat. hoc solet, qm. pro ea verba quæ obijciunt. continuo addit S. Leo, exultet illius qm. propinquat ad salutem, gaudeat peccator qm. pietat. ad veniam,

animat. gentilis qſ. vocatus ad ritum.

Benig; tota Trina confirmat. ex cone. 3rd. Sell. 6. cap. 3°. Et si ille pro oib. mortuus est, non ois in mortis eius beneficium recipiunt, sed ij soli quib. meritum passionis eius coicatur. Item ex concilio valentino 3°, lugonensi, & Tullensi condemnatis. Cristiana capitula in quib. Gotteschalchi trina — condemnat. Item ex Nicolao 1°. Rom. Pontif. qui conformiter ad mentem — s. Fulgentij prudentij Trecensis est definitum qd pro credentib. fusus est sanguis Xti, — legat. visus in annalib. Bertinianis et apud Rhemorum esse ad eglesiam — citata disp. nra 1a. Item ex s. Hyronimo ad hec verba Matt. 20. dare etiam suam aiam in redemptionem pro multis, id est ijs qui credere voluerunt. Item ex Aug.no tractatu 49. 55. 66. in Joann. quib. addimus s. thomam 3a. 1. in cap. 4. ad Hebreos ad hec verba exaudites est pro sua reuerentia, — voluntate reiecit qd reprobatis oib. sed illis tm qui crediderunt, & multis postea conuersis &c.

Sensus vere propositionis ppalis aperiuntur.

Multiplex est sensus istius propositionis apud ss. patres, & nullus eorum fauet Molinæ.

1us est, Christ. dominus voluit ex sua antecedenti, quæ velleitas potius quam voluntas dicenda est, voluit ut nullus homo a redemptione per sanguinem suum excluderetur; sensus hic colligit. ex 1°. quem dixim. est perdenti esse — Verborum istorum: Deus vult omnes homines saluos fieri, et colligit. ex s. thom. 3a. p. q. 21a. art. 4°. quam voluntatem dicit ibi non esse voluntatem absolutam sed voluntatem simplicem, quæ consideratur ut una & non ut voluntas, et magis dicenda est velleitas quam voluntas.

2us est, Christus mortuus est pro singulis hoib. quo ad sufficientiam gratiæ, hoc est mortis sua pretium exse sufficiens ad salutem totius humani generis s. prosp. ad capitula gall. super 9um, qui dicit expresse qd non pro totius mundi redemptione saluator sit crucifixus, non ad sacramenti virtutem, sed ad infidelium respicit. Item, Cum sanguis dominici nri D. C. pretium totius mundi sit. et ad 1am obiectionem vincentianam, populum quippe immortalitatis, qd. confectum est de infirmitate nra Virtute dei. Licet ydem ex se ut oib. — profit, sed si non debit. non medet. s. thom. Licet 1a. in cap. 2. primi ad — Timoth. his verbis, ipse est propitiatio pro peccatis nris, pro aliquib. efficaciter pro oib. sufficienter, qs. pretium sanguinis eius est sufficiens ad salutem omnium, sed non hoc efficaciam nisi in electis, propter impedimentum.

3.us esse, mortuus est Christus pro singulis hoibs ratione nata eoꝝ et eaꝝ eoꝝ: hoc est natam eorum singulis mortis suæ reparasse Sanctus dixit pro peccato delendo eoꝝ singulis: licet non pro nua eoꝝ singulis, ea singulis reparanda, et peccato singulis eoꝝ debito insingulis. Stat. prosp. consone ad 9.um cap. gall. Cum inquit rectissime dicat. Salvator pro totius mundi redemptione crucifixus pter veram humanæ substantiam et pter eorum in ipsa hoc eum proditionem, et tm diri pro his tum crucifixus quib. mors ipsius profuit.

4.us est mortuus est Christus pro oib. in sensu accommodo, in quem nemo nisi per mortem Christi salvatur. Stat Aug.nus lib. 1. de gratia Christi cap. 32. eorumque stat dictum est eos vivificari quicumq; nascuntur in carne peccati. ijdem isti eos mundari intelligant. per carnem similem carni peccati. non enim eorum esse fides, sed eos qui natos ad generationem connubij carnalis non nascuntur nisi in carne peccati: et eos qui natos ad generationem connubij spiritalis, non mundant. nisi per carnem similem carni peccati: hoc est illi per Adam ad condemnationem, isti per Christum ad justificationem. Iquam si dicam. V. g. Vna est obstetrix in civitate quæ eos excipit, et unus est artium litterarum magister qui eos docet. ergo; ibi intelligendi sunt eos nisi qui nascuntur. ergo, hic eos nisi qui discunt. non tm eos qui nascuntur litteras discunt. sed cuius clarit ingenium, qd et illic recte dictum esse, eos excipit pter cuius manus nemo nascitur: et hic recte dictum est, eos docet, pter cuius magisterium, nemo discit. Item Ep. 44 et 107. lib. 4. contra Jul. cap. 8. lib. 6. c. 12. tractatu 45. et 52. in Joan. Tract. 3. in 1am. epistam S. Joan. Stat. Fulgent. lib. de incarnatione et gratia cap. 31. Stat. prosp. lib. 1. de vocatione gentium cap. 9. qui ait qd scriptura sta unius pris minime sua de bonis, sua de malis loquatur. quasi neminem horum pretermittat, nam eum dicit apostus ultra transisse mare, iuxta facta. V. ora nova: nunquid non eos hoios esse dixisse videtur. vocatos? aut cum dicit. qs. in ipso complacuit eos plenitudinem inhabitare, et per ipsum reconciliare ea, nunquid non ita loquitur. quasi neminem vitæ exortem huius reconciliationis intelligit? cum ait quoniam istis dicitur esse nobis in filio quem constituit hæredem universorum, nunquid aliud sonat sententia quam eos hoios in Christi hæreditate a patre esse transcriptos. Idem per Psalmum David dicentis, postula à me et dabo tibi gentes hæreditatem tuam et terminos terræ, dicente enim Deo, si exaltatus fuero a terra omnia traham ad me: non ne universum videtur promissa conversio? aut cum de ecclesia per Isaiam dicitur. et deiciam eos vallis replebitur. et omnis mons et collis humiliabitur et erunt prava in directa, et aspera in vias planas: nunquid

nunquid vllus horum videt. omissus qui non baptizatus sit Christo subdendus? quid cum d. Veniet eis casu in conspectu meo vt adorent in Jerusalem die Amos, autillud: et erit in die illa, effundam de spiritu meo super omnem carnem: aut illud alleuat Amos eos qui corruerat, et erigit elisos, nunquid non prunicatum est quasi ab hoc Abi munere, nemo desertus sit? Ita ergo pro tales Abi plenitudinem suam, et quamuis magna pars horum sub tanta gratiae regula aut neglecta in errore, tenebris atq; ab omni gratia dispersis speciali quadam ernst. Vniuersitas, vt de toto mundo, totus mundus liberatus, et de oib. hoib. eos hoies videant. assumpti. fuit enim cum de impijs scriptum est, vota loquentium suam d. nus stylus ordinat vtea quae de quadam prodierunt. ad eos hoies postea venerunt.: veluti est illud q. aut Joan. baptista qui de Cristo venit, super eos qui de die testimonium eius nemo accipit; aut illud apli, eos quae sua sunt quaerunt, non quae J. Christi sunt

5. us est. mortuus est Christus pro oib. generum, seu pro generib. singulorum vt salutem consequant. Et. etiam, q. nullum est hoium genus q. excludat. a salute promerita Christi domini comparanda. Vta aug. nus tract 52. in Joan. aut singuli, erit eia hoium genera fuit in linguis oib. fuit in statib. oib. fuit in gradib. honorum oib. fuit in artium liberarum liberorum et illum pertinentib. oib. et quicquid aliud dici potest Innumerabilis dicas quib. inter se prorsus tota gratia hoies differant ab excellentissimis vsq; ad humillimos, a Rege vsq; ad mendicum, ita impietatem potest me et sanctorum de illi membra mea.

6. us est. mortuus est Christus pro oib. fidelib. eo sensu q. nullus est fidelium qui non sit particeps alicuius effectus mortis eius; maximeq; redemptionis a peccato originali, cui baptismum consecutus, quam remissionem baptizati sua culpa amittere est de fide ex apto dicente q. quotquot baptizati sumus Christum induimus, q. consepelimur. Christo per baptismum Rom. 8. noli cibo tuo illum perdere propter quem Christus mortuus est 1. Corinth. 8. et perdit in suum fratrem potest quem Christus mortuus est Item ex cone. Valentino can. 5. Firmissime tenendum est redemptionem q. oib. multitudo fidelium ex aqua et spu. s. regenerata ac per hoc vitiositate culpae incorporata, et quanta trinam sui carne in morte Christi baptizata, in eius sanguine sit abluta q. sine baptismate esse vera regeneratio nisi fuerit hoc vera redemptio, cum in

in Ecclesiae Sacramentis nihil sic cassum, nil ludificatorium sed prorsus totum verum, et ipsa sui sinceritate submissum. Est etiam Nicolai Papae loco citato his verbis ut potest qui credentib. oib. fusus sit, Est Prudentii Trecensis in sua Tractatoria. 3a inq. ut credat et confitetur cum oib. catholicis sang.nem Omni nri d. Pro oib. hoib. ex toto mundo in eum credentib. fusum, non autem pro illis qui nunquam in eum crediderunt nunquamq; credituri sunt. Est Ecclesiae Lugd. lib. 3 epis c. 15. ubi cum 1o loco inter redemptos a Chro posuisset praedestinatos, 2o loco nominat eos fideles qui non perseverauerant. mitto alios.

Ex quib. illigi p. quomodo verum sit pro solis electis et non pro solis electis, sed oib. fidelib. Chrum fuisse mortuum; sed illi vocati sunt sdum ppositum non isti; Illi ut sint aeterni, Isti ut tporales, Illi sdum pntem justitiam, Isti sdum futuram gloriam. Porro oia ppter electos.

7.us est, Chrus mortuus est pro singulis hoib. modo ipsi credant et se disponant ad graum adoptionis recipiendam. est de fide ex 1o Joann. dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in noie eius. qui non ex sanguinib. ber. Ita etiam SS. Patres Aug.nus Leo, Realii, quorum supra meminimus.

Sensus in quib. Gotteschalcus sustinebat debere exponi illud apli pro oib. mortuus est Christ. non esse nisi ortodoxum, eorq; quos Aug.nus pbauit, Eccles. Lugd. declarat libris citatis, et ex caeteris noui saeculi authorib. euidens sit atq; perspicuum

Atque ex his patet, quale judicium sit ferendum de ppsone 5a quam obiiciunt molinae defensores Aug.ni discipulis quasi suam, cum tn ipsi eam ad libitum et ad excitandam invidiam composuerint. Semipelag.num est dicere Chrum pro oib. oino hoib. mortuum esse aut sang.nem fudisse. Sed semipelagianum non est, Imo catholicum maximè est id dicere in sensib. catholicis a nobis ppositis: quamuis id sit semipelagianum dicere in sensu semipelagianorum.

Ro.

Articulus 8.us

Vtrum det.r oibus hoib.s adultis gratia ad orandum, quæ reddat.r efficax per consensum voluntatis.

Aquas veraes, contra recentissimam quorundam sent.am qui vossiu. astr graam actionis esse per se efficacem et non dari oib.s sed esse aliam graam, orationis videlicet quæ dat.r oib.s et reddit.r efficax per consensum nræ voltatis. Et quamuis sufficienter pbata sit, tum ex dictis de infidelib.s Tum etiam ex dictis de d.a grauæ extensione: quuis etiam videat.r bene loqui ex eo qd non sit provisum sufficienter singulis infantib.s de mediis ad salutem nitiis, non esse ever dent.r sufficienter provisum singulis adultis Vt pote qui originali peccato actualia semper addiderunt, quamuis id concludat.r ex dictis de gra medicinali, quuis deniq; id evincere atq; stre ora quæ gessim.s adversus molinam: pbamus tn istas plane examine diligentius, et alias nonnullas adjungere.

1.a est, nemo pt.r orare sine fide, nam vt hett apsus, quomodo invocabunt in quem non crediderunt: atq; fides non tm perfecta sed etiam imperfecta, ea est quæ est initium boni oris optis ac meriti, quæ est concordia salutis (sine qua hoc orare non pt.r, non est oium ex 1. aug.no supra citato. Nec dicas fidem quæ ad actum non esse oium sed tm fidem quæ ad potentiam esse oium. Nam aug.s ibidem posse hoc fidem nasci est hoium Nec tm fidem grauæ et fidelium, 3.m nullum agnoscit, nec dicas de fide in Christum quam fatemur non esse oium; est de fide quæ credit.r in Deo quomodocunq; (nam i. nulla est fides in Deum quæ non sit in Christum vt ostendimus supra. 2.o fides hæc quæ quomodocunq; credit.r Deo ad hoc admittit.r ab adversariis, vt possint per eam infidelb.s orare sine hac salutem suam, atq; fides quæ est principium (primum oris boni optis & meriti non dat.r oib.s ex aug.no: Nam hæc fides ab illis admittit.r tanquam initium salutis, atq; initium salutis non dat.r oib.s ex eodem. Item fides quæ est initium boni optis & salutis non hett.r sine prædicante ex aug.no atq; hæc fides quam singuli adversarii habent.r sine prædicante; Nam hæc fides adeo admittit.r abillis

qt ptr eam posse in fidelis orare; atqui ex Aug.no infidelis oratio non posset, sed tum orari pt. pro eo. Nam hic fides de qua loquit. Aug.nus locis istis non dat. ex meritis: atqui posse aliqua fides præstrui ex qua oratio fidei de qua loquit. Aug.nus dat. ex meritis. Vno verbo l. Patr. locis illis loquit. de 1.o fidei initio contra semipelagianos, qd tale esse vt per illud discernat. fidelis ab infideli.

2a. est. gra non oib. dat., nam in nullo videmt. convenire ór hois nisi in aliqua singrali: atqui si ór adulti habent gram oronis, gra dant. oib., Nec dicas 1.o gram non dari oib. infantib. adeoq; non oib. hoib. nam 1.o si sufficienter illis præsumet vt volunt adsit, gra idcirco oib. dat. potestate qd sufficit vt rem sit apud illos gram oib. infantib dari. 2.o SS. Patres etiam contradicunt gram Dei non dari oib. adultis; sicut Aug.nus vbi de hoib. ante Legem, sub Lege. l. Prosper de vocatione gt. et Vrsin illi ór qui volunt ideo non dari oib. qr. non inest esse fides. Nec dicas 2.o sermonem esse de gra efficaci non de gra oronis, nam 1.o S. Aug. contra Pelagium de ea gra præmittit qd non oib. dat. de qua præmittit qd dum mista ora. dat. Ad majorib. ad singulos actus dat. atqui suppono qd dat. oib. gra oronis per quam obtinere possint adulti, quib. dat. gra efficaci, gra hac efficaci dabit. dum mista oranti in casu 1. Aug.ni qr. dabit. oranti: Ergo non agit. de gra oronis sed de gra ipsa prima quam oronis adsit appellat. 2.o de ea gra sermo est de qua controversia erat Aug.no cum Pelag., qd ex ipsi dicit Deum vt illum ab errore liberet, atqui error Pelagii erat qd prima initia sint ab hoie, qd. aug.nus ex eo convincit illum, qd. 1.a initia sint a Deo gra qua non oib. dat., Loquum. inquit nunc de initiis fidei vt S. Aug.ni patet, nunc vero lib. 1.o de pr. meritis cap. 21. lib. 4. c. 5. lib. 4. ad Bonif. cap. 6. Alibi dicit esse inscrutabile cur Deus illum adjuvat, illum non adjuvat, illum tum, illum autem non tum, et hoc de 1.o initio fidelis illigit: atqui si dant oib. gram oronis non esset inscrutabile cur Deus illum adjuvat, illum non adjuvat sine adjutorio oronis, qd quidem dant singulis, sine etiam adjutorio oronis qd quidem adjuvat in hac sent.a præsumpti gram illum qui gram oronis reddidit efficacem, non adjuvat vero ordinarie legendo, eum qui eadem pgnantem fecit.

3a. est, dis gra medicinalis, seu gra Dei per l. C. dat. non tum velle si velit, sed etiam ipsum velle qd possit vt dicit Aug.nus lib. de corrept. et gra cap. 12. hæ verbis; nunc vero prius quam ost

esse illa magna gratia merito amissa libertas, etiam maiorib⁹ donis adjuvanda remanserit infirmitas: Sed vera: scilicet quod non detur libertas credendi nisi gratia liberantis. Et rursum, tum quippe scilicet primo accederet voluntas eorum, ut ideo velimus quia ille volumus; deo scilicet ut velimus quia Deus operatur ut velimus, quam si in tanta infirmitate vitae huius, Deus non operaretur in eis ut velint, scilicet hoc et illa tanta infirmitate sua voluntas ipsa sua emendet. et cap. precedenti: hoc esse 1ª gratia quae data est in 2ª adam, 1ª esse enim quae sit ut habeat hoc iustitiam si velit: 2ª ergo gratia quae sit etiam ut velit: atqui ois gratia orationis est medicinalis scilicet dicta ut ostendimus ast C.ª: Ergo gratia est quae non dat eum posse si velit, sed etiam quae det velle quod possit.: Ergo non datur gratia orationis subiecta libero arb.

1º ostendo, si gratia orationis esset efficax per consensum voluntatis, homo se ipsum deserueret, dum aliquid quod non accepisset, posset in se ipso, et non in solo deo gloriari; posset ut cum aug.no & quem ipsa 46ª Lib. de quaest. vet. T. 4º dicere, deseruit me fides mea, oratio mea; posset de fide sua vel oratione sua gloriari: hoc autem absurdum est, quod deseruerunt hanc, non meritis suis imputandum sed gratia c. 7. sed per gratiam mediatoris: Deseruerunt enim quod S. donatui uni quod non donatui alteri ut hoc lib. de quaest. vet. cap. citato; deseruerunt nunc per gratiam Chri, cum habuissent antea meritis sua tyriam sua per quae potuissent deseruiri. non iam meritis eos, inquit aug.nus lib. 14 de ciuitate Dei cap. 26. quo quidem in vita malus tyriam iustificata dum natus est, sed gratia deserens; lib. de corrept. & gratia cap. 12. placuit enim deo, quo magis haec superbiam praesumptionis extingueret, ut non gloriatur eius ore coram deo ipso, id est eius hoc, unde autem non gloriatur ore coram ipso nisi de meritis suis, quae eadem potuit hoc, sed hoc perdidit, sed quod hoc potuit, per hoc perdidit, hoc est per lib.rum arb. Patet quod non detur libertas nisi gratia liberantis:

Nec dicas 1º hoc in hac tantª non esse gratia deseruere, nam alias in statu iustitiae originalis non potuisse deo se deseruere quod tn falsum. dicit S. aug.no: nec dicas 2º. hoc quia orare deseruit ab alio per gratiam concomitantem quam non habet non orans. quam 1º similis gratia fuisse in 1º statu, in quo tn deo deseruisse se ipsum. 2º id praeuenire aug.nus de gratia illa quae non esset meritis sed de p.um salutis principium: atqui haec gratia concomitans esset de meritis bonae operationis. nec dicas 3º hoc non posse se deseruere in bono opere se tn posse deseruere in oratione, quam 1º aug.nus loquitur absolute Sibat hanc suam sententiam authoritate S. aug.ni Cypriani dicentis in nullo gloriandum esse, quod nostrum nihil est, 2º aug.nus id dicit de ipso 1º Salutis principio contra semipel. qui initium ex aduersus inchoandi gratiam orationis.

5ª esse. Sequitur falsum esse illud apli Rom. 9. non est volentis, neq; currentis, sed miserentis Dei, cuius sensus est non esse, vt obseruauit ex aug. Enchiridij 98. Non sufficit sola voluntas hois si non sit etiam mia Dei: aliqui posse dici, non est misereantis Dei q̃ non sufficit sola mia Dei nisi sit etiam voluntas hois, sed sensus est q̃ mia Dei dat hoi velle et currere, vt totum insp. Deo dat. Argum hoc ad eo validum est vt cogant. aduersarij dicere locum istum apli sum hanc potestatem non aug. non esse aligrandum de initio petitis sine de gra oratiõis. est an sit respondere videtur thom.

6ª esse. Quod promisit Deus, profecto hoc Isaie, aliquin vt Dei promissa complant. non in Dei, sed in hoium est potestate, insp. aug. lib. de praedestinatus. c. 10 & lib. de spu & lit. c. 24 promisit autem abrahae filios qui filij fi eius per fidem: ergo ipse facit in illis fidem, & non relinquit in hoium potestate vt fidem habeãt vel non habeãt, sed posito q̃ d. fides gra oratiõis efficax per consensum voluntatis, erit in hoium et non in Dei potestate vt abraham habeat filios quos Deus illi promisit. quam vel hoc 1m. filij abraham per fidem hanc qua ad orandum ab aduersarijs tyeam a nobis prarequirit. hoc est per fidem Dei, vel per eam fidem qua oranti conced. quamq; nisi sit fidem Christi: 1. 1um. et hac fides est in hoium potestate sine volunt: Ergo est in hoium et non in Dei potestate vt sint filij abrahae. 2. um Ergo cum fides in Christum d. credenti in Deum, et ex illo fide orati, orare autem sit in hoium potestate, erit quoq; in hoium potestate promissa Dei compleri vel non compleri. Confirmat. nam ex sup gratie aug. hoc argum ad probandum contra semipel. 1. um fidei initium esse Dei donum: Ergo loquit. ibi de fide ex qua hoc orare sine qua non pot. orare, quam fidem asserit non esse in hois potestate, Deinde excepto ipso citato, constat q̃ ibi loquit. de ea fide ex qua q̃ non fit peccatum est, sine qua, impossibile est placere deo: Ergo de fide etiam ad orandum prarequisita.

7ª Lex iram operat. de littera occidit: atqui hi singuli hoies dant hoc, habere gram oratiõis pr quem quatuor gentes gratiam operãtis, hoc non operant. iram, Littera non occidit, sine potius esse adjumentum primitiuum, nec dicas legem confederati posse duob. modis, 1. cum primitus imponit. et in ea statu non operari iram, non occidere q̃. habet adjumentum gram oratiõis. 2. post quam hoc neglexit operari quo in statu erat gra-

optionis eum imminet precipitium, ut tunc iram optari, & odiosa. —
non est inquam qd id dicas quam ꝙ deus non dat nisi vt prouocatione morbo
existente quatat medicus: Ergo prius est prouocationem esse quam dari
gratiam orationis qua quatat medicus. Ant est s. aug. ad Bonif. epla 107.
epistolae istaq; vt addita mandato cuius vox est: non concupisces sequitur
ostenditur etiam prouocationis crimen accedere, atq; ita grauem medicinam
non sanata percutiens, sed contusa in frimitias quatitur. Item 11. cap. 8.
docet ideo datam esse vt prouocatione ardentes humiliatione per gratiam
curando ad medicum. Item 13. cap. 2. data est vt inuenirent se deo
vt non morbus sanaret, sed vt prouocatione morbo existente, medicus
quateret. Est ita s. Thomas 1ª 2ae. q. 112. a. 3. in corpe. & ad gal. 1ª. 6ae. in exp. 4ae.
ad Rom. p. 1. 2. q. 106. a. 3. supra a nobis citato. 2º. ex aug.no
prius est homini esse sub lege quam sub gratia: Ergo cum primitus ex
impunitate deo non sit ꝙ gratiam orationis

3ª. Ecclesia orat pro infidelib. vt eos deus conuertat ad fidem
vt faciat in eis voluntatem bonam, vt per gratiam suam conuertat ad fidem
suam ipsis fidei contrarias horum voluntates, vt faciat ex nolentib. volentes,
ex repugnantib. consentientes, ex oppugnantib. amantes; Inanitis vero
Ecclesia ita pro illis orat, vt habeant in se ipsis gratiam, qua possint
si velint per eam voluntatem quam deus non operatur in illis, conuerti ad
Deum cuius ex nolentib. volentes: Nemo enim est qui non videat
Deum posse qd rogatis se principit vt faciat, ita aug.nus epla 107.
lib. 4º. ad Bonif. cap. 9º. de prædestinatione sc. cap. 8. & 11. de dono
perseuerant. cap. 23. & alibi. Non est qd dicas orare Ecclesiam pro
infidelib. vt habeant abundantiorem gratiam qua possint orare, quam
aug.nus sustinet orari pro eis vt credant etiam de nolentib. volentes
& de repugnantib. consentientes, qd est orare non vt illum vt det illis
posse si velint, sed etiam velle quod possint. 2º. ait epla citata
orari pro eis, & non orari ab eis, si autem orat Ecclesia illum vt
abundantiorem sustineat fidem ex qua oratione, non illum oratur pro
eis, sed etiam oratur ab eis.

9ª. est. Ecclesia gratias agit pro conuersione infidelium, qs deus
fecit illos de nolentib. volentes: præterea autem gratias tales agerent
si deus dedisset illis conformi bonam voluntatem. Argtum
est s. aug. loco mox citatis.

Nec dicas 1.° Gratias agi Deo, q.a dedit posse si vellent. Nam alias sequeretur gratias agi Deo pro infidelis! non conversis, aeque ac pro conversis. Nec dicas 2.° gratias agi Deo q.a praebuerunt illi consensum gratiae. Nam consensus iste, ex hypothesi adversariorum, esse ab homine et non a Deo. Ergo inaniter et perfunctorie gratiae agerentur.

10.a est, Ille incidit in errorem Pelagii qui pter gratiam possibilitatis qualemcunq; illam velit esse, non admittit gratiam quae dat velle tanquam necessariam: atqui sent.a quam impugnam! respectu orationis non admittit praeter gratiam possibilitatis gratiam quae det velle et tanquam necessariam.

11.a q.a videtur esse ipsissima doctrina semipel. quod sic ostendo. Semipelag. circa initium fidei in hoc errabant, quod velle sanari et omnino quod libet 1.um initium fidei non putarent esse a gratia medicinali: Caetera autem bona opera existimarent a gratia Christi medicinali proficisci: q.a putabant non ita esse per originale peccatum laesam humanam voluntatem, quin illi ex reliquiis primaevae integritatis super esse velle sanari: sed qui dicit non esse ex gratia medicinali Christi ut hoc incipiat orare, seu quod gratia orationis non dat ipsum velle orare, Ille sustinet hominem orare ex reliquiis primaevae integritatis: Ergo etc. Lege quae diximus 1.a disputatione.

12.a q.a sequeretur gratiam esse communem bonis cum malis, quod tamen negat Aug.nus

13.a q.a non esset inscrutabile cur ex duobus hominibus unus adjuvetur et alter non adjuvetur? Cur unus tantum, alter non tantum? Cur uni suadeatur tantum, alteri etiam persuadeatur? quod est contra scripturas ut ostendit Aug.nus lib. 1.° de peccat. meritis cap. 21. lib. 2.° cap. 18. lib. de spiritu et littera cap. 34. etc. et contra Prosp. lib. 1.° de vocatione gent. cap. 35. dicentem profunditatem illius quaestionis per liberi arb. velle et nolle non solvit.

Nec dicas 1.° inscrutabile judicium non consistere in eo quod Deus det uni gratiam et non det alteri, sed in eo quod dat uni gratiam justificationis ante orationem, et alteri talem gratiam non concedit, nam simpliciter loquitur Aug.nus cum ait, Cur illum adjuvet, illum non adjuvet. Item gratia quae persuadetur est gratia actualis.

Nec dicas 2.° Inscrutabilitatem in eo consistere quod quibusdam dent gratiam efficacem actionis etiam dum non orant, aliis autem non orantibus

non

non donet. nam distinguit Aug.us haec duo: Juuare et non Juuare: et Juuare Istum tantum et non Illum tantum: Ergo vult non solum Inscrutabile esse cur quibusdam major et alijs minor gratia concedatur, sed etiam cur vnus adjuuetur et alter non adjuuetur. Nec dicas 3.o Inscrutabile id esse respectu perseuerantiae duntaxat tam adultorum quam Infantium. Nam 1.o Id sine fundamento asseritur. 2.o non erit amplius Inscrutabile respectu adultorum cur vni concedatur perseuerantia in bono opere et alteri non concedatur: Siquidem rondendum solum erit, quod vni datur perseuerantia quia gratia sua versatili vsus est: ea siquidem est conditio Istius perseuerantiae, quemadmodum obseruauimus ex S.o Aug.o lib. de dono pers. c. 16.o, vt nonnisi orantibus detur: alteri autem non datur quia noluit vti gratia sua ad orandum versatili. Confirmatur haec probatio: quia S.s Aug.s lib. de praedest. SS. c. 8.o pronunciat contra semipel. Inscrutabile esse cur ex duobus hominibus vnus habeat 1.um salutis initium et alter non habeat, hoc autem si quod sit maxime fides ex qua homo orare incipit.

14.a Sequeretur non esse datam maiorem gratiam ex fide oranti quam non oranti quod est contra Aug.um lib. de praedest. SS. c. 7.o docentem quod credentes forinsecus et intrinsecus audiunt, hoc est datur Illis vt credant: non credentes autem forinsecus tantum audiunt non audiunt intrinsecus, agit ibi Aug.s de fidei initio contra semipelagianos.

15.a haec sententia contraria est doctrinae de praedest. de qua S.s Aug.s lib. de dono perseu. c. 18.o, hoc scio contra istam praedestinationem quam sanctum scripturas sacras deffendimus neminem nisi errando disputare posse. nam posito quod gratia versatilis orationis detur singulis hominibus, non erit certus praedest. numerus, augeri quippe poterit per voluntatem quae bene vtetur ista gratia orationis, et nemo certissime poterit dici relictus nisi post praeuisionem peccati mortalis finalis.

16.a quia sequeretur Id quod est principium in 1.o nostrae salutis initio esse ab homine, et Id quod minus praecipuum esse a Deo.

17.a gratiae orationis et gratiae actionis eadem est ratio: Ergo quoddam gratia actionis non tantum dat posse si velit, sed etiam velle quod possit, ita gratia orationis non dat tantum posse si velit sed etiam dat velle quod possit. Probatur ant. S.s Aug.s concludit gratiam actionis dare

etiam Ipsum velle quod possit, Inuictissimam esse, Indeclinabiliter et Insuperabiliter mouere voluntatem, ex Illis Scripturæ locis: præparatur voluntas a dño. Deus est qui operatur In nobis velle et perficere pro bona sua voluntate: faciam vt In præceptis meis ambuletis. Nemo venit ad me nisi pater traxerit eum; vt constat ex Aug.° lib. de grãa et lib. arb. c. 16.° lib. de cor. et gr c. 12.° vbi Inter cætera dicit quod perseuerãa 1.i status dederit illum posse si vellet, et non fuerit perseuerãa quæ daret velle quod posset: nunc vero perseuerãa dat non tantum posse si velit, sed etiam operatur velle. Ideoq; quod nunc voluntas humana diuina grãa Indeclinabiliter et Insuperabiliter agitur; quod nunc deo donante Inuictissime, hoies quod bonum est volunt et hoc deserere Inuictissime nolunt: atqui Aug.s, Prosper et fulgent. eadem script. testimonia assumunt ad pbandam grãa orãois: ergo eadem e. rão grãæ orãois et grãæ operãois. Minor pbr ex Aug.° Ep. 105.a, etiam, Inquit, Ipsa orão Inter grãæ munera reperitur. quid enim oremus, ait doctor gentium, sicut oportet nescimus: sed Ipse Spiritus Interpellat pro nobis gemitibus Inenarrabilibus. quid e. a., Interpellat, nisi Interpellare nos facit? et postea: Ita dictum e. Interpellat, quia Interpellare nos facit, nobisq; Interpellandi et gemendi Inspirat affectum: sicut Illud In Euangelio: non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri qui loquitur In vobis. Neq; enim et hoc Ita fit de nobis, tanquam nihil facientibus nobis: adiutorium Igr Spiritus Sancti sic expressum est vt Ipse facere diceretur, quod vt faciamus facit. Nam non ee Illegdum Spiritum nostrum de quo dictum est Interpellat gemitibus Inenarr.: sed Spiritum S.m quo nostra Infirmitas adiuuatur, ~~sed~~ satis Ipse demonstrauit Aplg. Inde enim cœpit: Spiritus, Inquit, adiuuat Infirmitatem nostram. deinde Ita subiunxit: quid oremus sicut oportet nescimus &c. de hoc quippe Spiritu apertius alibi dicit: non enim accepistis Spiritum seruitutis iterum in timore, sed accepistis Spiritum adoptionis filiorum In quo clamamus Abba Pater. ecce hic non dixit quod Ipse Spiritus clamet orando: sed In quo clamamus abba Pater: alio tamen loco ait: quoniam filij dei estis misit Deus Spiritum filij sui In corda vestra clamantem abba Pater. Non hic ait: In quo clamamus: sed Ipsum Spiritum clamantem dicere

maluit, quo Efficitur ut Clamemus: Sicut sunt Illa, Ipse Spiritus Interpellat gemitibus Inenarrabilibus, et Spiritus Patris vestri est qui loquitur In vobis. Sicut Ergo nemo recte facit, recte Illigit, recte Consilio ac fortitudine praevalet, nemo scienter pius est vel pie sciens, nemo timore Casto Deum timet nisi acceperit Spiritum sapientiae et Illectus, Consilij et fortitudinis, Sciae et pietatis et timoris Dei: nec habet quisquam virtutem veram, Charitatem sinceram, Continentiam religiosam, nisi per Spiritum virtutis, Charitatis et Continentiae. Ita sine Spiritu fidei non est. recte quisquam Crediturus, nec sine Spiritu orationis salubriter oraturus et lib. de dono pers. C. 23.° quis Enim veraciter gemat desiderans accipere quod orat a dno si hoc a se Ipso se sumere existimet non ab Illo: praesertim quoniam quid oremus sicut oportet nescimus, sed Ipse Spiritus, ait Aplus, Interpellat pro nobis gemitibus Inenarrabilibus. qui Enim scrutatur Corda, scit quid faciat Spiritus, quia sdum Deum Interpellat pro Sanctis, quid est, Ipse Spiritus Interpellat, nisi Interpellare facit gemit. Inenar. sed veracius quoniam veritas est Spiritus. Ipse est. Enim de quo alio loco dicit, misit Deus Spiritum filij sui In Corda nostra Clamantem, Abba pater: et hoc quid est, Clamantem, nisi Clamare facientem, tropo Illo quo dicimus laetum diem quia laetos facit. et postea. Ubi Illigimus et hoc Ipsum esse donum Dei ubi veraci Corde et Spiritaliter Clamemus ad Deum.

S.° Prosper contra Coll. C. 6.° In quo superfluum, imo Impium est. sic velle meritis ante graam existentibus locum facere ut non ex toto verum sit quod ait dnus: Nemo venit ad me nisi Pater qui misit me attraxerit eum: observa {ex toto} Cap. 8.° relatis verbis Istis: Deus est qui operatur In nobis velle: addit: Cum donatum nobis fuerit bonum velle, non statim Invenimus et capere, nisi quaerentibus, petentibus atque pulsantibus qui dedit desiderium praestet effectum: Cap. 9.°, de Initio bonae voluntatis dicit, quod praeparatur voluntas a dno.

S.° Fulgent. lib. 2.° de ver. praedest. C. 4.°, dum Ergo praecipitur nobis ut velimus, ostenditur quid habere debeamus, sed quia Id ex nobis habere non possumus, admonemur ut a quo nobis datur

praeceptum, ab ipso petamus auxilium: quod tamen non possumus poscere, nisi Deus in nobis operetur et velle.

18.ª Si vera esset haec sentia, B. Aug.s illa fuisset usus ad satisfaciendum querimoniae Pelagian. et Adrumetinorum monachorum. haec erat obtio Pelag. Ep. 105ª, Excusabunt se homines qui nolunt recte et fideliter vivere dicentes: quid nos fecimus qui male vivimus quandoquidem graam unde bene viveremus non accepimus. Cui obtioi facile B. Aug.s occurrisset si adversariorum sentiam probavisset, dicendo; homines non excusabiles, quia non habent graam unde bene vivant, ex eo quod nolint eam a Deo petere cum nihil desit illis ex parte Dei praerequisitum ut ipsi petant et petendo accipiant. Sed neqdem de hac Resp.e cogitavit Aug.s, aliam dedit, videlicet homines istos non posse veraciter dicere se nihil mali facere, quia male vivunt et quod de suo male vivunt, vel quod originale traxerunt vel quod insuper addiderunt. et quod si sint vasa irae debent id sibi imputare.

Adrumetinorum a. monachorum cum esset ea mens, stet Aug.us nullas agnoscere graas voluntatis nisi per se efficaces: venit in mentem alicui ex illis dicere: neminem esse juste corripiendum si Dei praecepta non facit, sed pro illo ut faciat tantummodo esse orandum: quia nimirum frustra et injuste corripitur qui non habet graam ad id faciendum de quo corripitur: quare loco correptionis esse potius recurrendum ad oraoem ut pro illo obtineatur graa qua si destitutus fuerit frustra et inique corripietur. Aug.o si cum adversarijs nostris sensisset facile fuisset tunc animi motum compescere dicendo: non frustra sed juste hoiem corripi, quia etsi non habeat graa actionis habet tamen sibi in promptu graam oraois, qua poterit uti pro arbitrio suae voluntatis, eaque utendo obtinere graam nsriam ad implendum praeceptum. Sed illius doctrinae ignarus vel potius censor, ttum abest ut viam istam inierit, quin potius aliam secutus est, dicens juste nihilominus esse corripiendum quia ex mala voluntate est quod hoo praecepta Dei non facit. Nec e. quod dicas meminisse huiusce doctrinae Aug.us cap. 2.o lib. de cor. et gr., et juxta illam satisfecisse huic obtioi Adrumetini monachi, quam mox stet dixit, orent ut

quod nondum habent accipiant. Nam 1.° si ita sensisset Aug.s, non tribus tantum verbis sed per istum librum suam hanc doctrinam declarasset, quandoquidem id unum erat illi praestandum ut oem machinam adversariorum suorum convelleret. 2.° etsi faceret ad institutum textus iste, nihil tamen sequeretur ex eo nisi quod predestinati aliquando graas habent vel operaois vel oraois, quia de ijs ibi loquitur, ut constat ex verbis istis: sed potius illigant si filij Dei sunt &c. 3.° potest dici quod Aug.s eo loci satisfaciat huic quaestioni quandoquidem nondum proposuerat illam examinandam. Sed Aug.s quatuor proponit cap. 2.° istam, ut quid nobis predicatur atque praecipitur ut declinemus a malo et faciamus bonum, si hoc non agimus, sed id velle Deus operatur in nobis? Cui quaestioni rondet eodem cap. quodsi filij Dei sint, aguntur ut agant, et quodsi non agant ex charitate, orent ut quod nondum habent accipiant: cap. 3.° hanc 2.am ita proponit. Ergo praecipiant tantummodo nobis quid facere debeamus qui nobis praesunt et ut faciamus orent pro nobis: non a. nos corripiant et arguant si non fecerimus? cui rondet, imo oia fiant quoniam doctores Ecclesiarum Apli oia faciebant et praecipiebant quae fierent, et corripiebant si non fieret et orabant ut fieret. et postea praecipit ut habeatur charitas, corripit quia non habetur charitas, orat ut abundet charitas. o homo in praeceptione cognosce quid debeas habere: in correptione cognosce tuo te vitio non habere: in oraoe cognosce unde accipias quod vis habere. 4.° cap. 3.am quae facit ad institutum proponit. quomodo meo vitio non habetur quod non accepi ab illo, a quo nisi detur non e. oio alius unde tale ac tantum munus habeatur? Cui difficultati satisfacit 6.° cap. docens: si nondum sunt regenerati 1.am caam ee cur obiurgati quod sint inobedientes Deo sibi debeant displicere, quia fecit Deus hoiem rectum ab initio humanae creaoe et non e. iniquitas apud Deum. at per hoc 1.a pravitas qua Deo non obeditur ab hoie est, quia ex rectitudine in qua cum Deus primitus fecit sua mala voluntate decidens pravus effectus est. An vero ideo

prauitas ista corripienda non est in hoīe quia non eius pria
qui corripitur, sed cōis ē. oībꝫ: imo vero corripiatur et in
singulis quod est oium. et postea corripiatur ergo origo
damnabilis vt ex dolore correptionis voluntas regnaōis
oriatur, si tn qui corripitur filius ē promissionis &c. si
aē. Jam regnatus ~~et~~ Justificatus in malam vitam sua
voluntate relabitur, certe iste non potest dicere: non accepi:
quia acceptam graam Dei suo in malum libero amisit
arbitrio. Eodem cap. pponit hanc 4.ā sub his terminis:
possum oīo quando me arguis quod ex bona vita in
malam mea voluntate relapsus sum, dicere adhuc: quid
ego feci qui non accepi, accepi enim fidem quae per dilectiōē
operatur, sed in illa usqꝫ in finem perseueraam non accepi,
cui rondet cap. 7.º dicendo in primis nullomodo hac excusaōe
a Justa damnaōe se liberabunt, si enim sicut veritas loquitur,
nemo liberatur a damnaōe quae facta est per Adam nisi per
fidem J. C.: ~~et~~ tn ab hac damnaōe non se liberabunt qui
poterant dicere, non se audijsse Euangelium Christi, cum
fides ex auditu sit: quando minus se liberabunt qui dicturi
sunt: perseueraā non accepimus. Justior erit excusaō rondetur
dicentium &c. Item quod ab hac damnaōe non liberabuntur
Infantes qui sine baptismo decesserunt. 2.º dicendo quod
perseueraā ē donum Dei speale, quod Deus nullis nisi suis
electis concedit. ~~et~~ cap. 8.º hic si a me quaeratur cur eis Deus
perseueraā non dederit quibus eam qua Christiane viuerent
dilectionem dedit: me ignorare rondeo: cap. 9.º hoc tantum
posse dici, quod dat suis filijs, qui sunt filij promissionis
sdum ppositum vocati, aeterni ~~et~~ non ttum temporales
ac filij sdum pntem Justitiam ~~et~~ non sdum futuram gloriā.
ac denique cap. 14.º vt si is qui corripitur ad pdest. numerum
pertinet sit ei correptio salubre medicamtum, si aē. non
pertinet, sit ei correptio paenale tormentum. Additqꝫ sub
incerto vtrum qui corripitur sit filius promissionis necne,
neminem esse pro quo non sit orandum.

Ex quibus patet ridiculum eē inferre ex verbis 2.i cap.
legis semper eē comitem vel graam oraōis vel graā operaōis:
quando quidem ibi agitur de solis praedestinatis: ~~et~~ praeterea

additur de ijsdem qui non agunt quod debent orare, sed non dr quod habent graam orandi eo instanti quo illis praedicatur: Item neq; id magis inferri posse ex his verbis Cap. 3.° In correptione cognosce tuo te vitio non habere: nam vitium istud est ut ipse stet explicat, mala voluntas, vel quam originaliter contraxit vel quam superaddidit.

At inquies ut verum sit S.us Aug.us id dicere de non regeneratis, tn aliud dicit de regeneratis.

Rondeo de regnatis idipsum rondere, quod non possint dicere sicut infideles se non accepisse fidem et charitatem quandoquidem regnati sunt, sed ttum se non accepisse perseveraa: quae cum sit nsria, non tn eam acceperunt, quia non fuerunt a perditionis massa discreti, quia in eodem justo sunt judicio derelicti, quod etiam recurrere ad pecc. orig.

Constr haec doctrina ex S.° Aug.° eodem lib. Cap. 8.°, haec est correptionis utilitas, et tunc est salubris, quando supernus medicus respicit. non enim aliquid proficit nisi cum facit ut peccati sui quemq; paeniteat: et quis hoc dat nisi qui respexit aplum Petrum negantem et fecit flentem? Unde et aplus Paulus posteaquam dixit cum modestia corripiendos esse diversa sentientes, protinus addidit, nequando det eis Deus paenitentiam ad cognoscendam veritatem et resipiscant de diaboli laqueis: nam non sic rondisset, si existimavisset in singulis hoibus esse graam aliam oraois. Urgeo amplius. Aplo Petro tunc tantum salubris fuisse correptio dr, quando supernus medicus respexit: et Cap. 9.° avertit ab illo faciem dnus et factus est conturbatus, ita ut eum pro illo mori metuens ter negaret. sed rursus convertit ad eum faciem suam dnus et culpam lachrymis diluit: quid est enim aliud, respexit eum, nisi faciem suam quam paululum ab illo averterat, revocavit ad eum. Hoc est desumpserat Aug.s ex Ambrosio lib. 10.° in lucam quem citat lib. de graa Christi Cap. 45.°, ubi addit quod non corporalibus oculis tunc Christus respexit Petrum quodoqdem testibus Evangelistis erat Petrus in atrio domus, Christus vero intus coram principibus sacerdotum, quare quod ibi scriptum est.

respexit Edm dns ; Jntus, Jnquit aug.s, actum Est, Jn mente actum Est, Jn Voluntate actum est: misericordia dni — latenter subrepsit, cor tetigit, memoriam renouauit, — Jnteriore gra sua Vrsit Petrum, Jnterioris hoīs &q.s ad Exteriores lachrymas mouit & produxit affectum. Ecce quemadmodum Deus adjuuando adest Voluntatibus et actionib.s nostris. Ecce q.d dum Velle et operari operatur Jn nobis. Jam dixo Christo Petrum respiciendo correptio salubris est & non respiciente salubris non est: salubris a.s. quia conuertit & respectus Iste est Interior: Ergo vbi Deus non respicit conuertendo & correptio non e.s salubris neq.s Interior.

19.a & S.o Aug.o lib.o 1.o ad Simpl. qu. 2.a. Nonne aliquando — Jpsa oratio nostra sit tepida et pene frigida ac fere nulla, Jmo oio Jnterdum ita nulla vt neq.s hoc Jn nobis cum dolore aduertamus, quia si Vel hoc dolemus, Jam oramus: quid Ergo aliud ostenditur nobis, nisi quia et petere & quarere et pulsare q.d Vult, qui vt hæc faciamus Jubet. Eoque loco sic argmtor. S.o Aug.o Concludit oratoem e.s donum Dei Ex eo quod aliquando frigide, aliquando nullomodo oramus: Ergo sunt aliqui quibus non datur — gra oratois & gra oratois non tantum dat posse si Velis, sed etiam dat Velle quod possis. Jdem & Ex eo quod Eodem modo lib. 2.o de pec. mer. & rem. 15.o Concludit gratam operatois e.s donum Dei, quia aliquando datur et aliquando non datur. Ne dicas 1.o S.m Aug.m Vbi argutari a minori ad majus hoc facto: oratois gra Instructus hoīs nunc orat frigide, nunc non orat: Ergo multo minus oraret, si gratijs suis relinqueretur: adeoq.s quando orat, non debet sibi sed gra Dei tribuere. Non e.s Inquam quod Jd dicas. Nam 1.o non Concludit Vbi Aug.s nisi quod actu petere sit donum Dei, & non quod posse petere si Velis donum est Dei. 2.o agit contra Errorem Semipel. qui non Excludebant auxilium sine quo non, ab oratoe, atq.s adeo ab oi 1.o Salutis Jnitio. 3.o alias idem dici posset de argmto Jn quo fatur Aug.s Diuini muneris e.s, quod hoīs bene agit quia aliquando bene agit & aliquando non: quod tamen non dicent Vbi Aduersarij.

20.a Ex S.o Prosp. lib. Sent. Del. f. 23.o Jmperantur Jsta hoī a littera o chidente Confugiat ad Spiritum Vitificantem et facultatem quam ante non habuit Jn ra quoprat ex gra, quod si fait — Magna e.s misericordia dni, si non fait Justa e.s pena peccati.

21.ª Ex S.º fulgent. lib. 2.º de ver. praedest. cap. 8.º Apl.s Jacobus praecipit, ut si indiget sapientia, postulet a Deo, qui dat omnibus affluenter et non improperat, ut a. ipsam quoque voluntatem postulandi divinitus ostenderet dari, adiecit: postulet a. in fide nihil haesitans, et cap. 4.º idem clarius confirmat.

22.ª non potest dici eorum esse oratio qui vel sunt ante legem, vel sub lege, sed tantum est eorum qui sub gratia sunt saltem inchoative: nam prius est hominem suae notitiam infirmitatis habere, quod fit per legem quam medicum desiderare, quod fit orando: atqui non omnes homines sunt sub gratia, sed multi ante legem, multi sub lege: ergo pluribus non datur gratia orationis.

23.ª nulla est oratio quae non supponat fidem et spem certissimam juxta illud Jacobi 1.º postulet in fide nihil haesitans et Apl.s, quomodo invocabunt in quem non crediderunt? Ergo si gratia orationis sit efficax per consensum voluntatis gratia fidei et spei quae ad illam praerequiruntur, efficaces taliter erunt per ipsum consensum voluntatis sed si ad credendum et sperandum sufficit auxilium sine quo non, seu gratia possibilitatis, nihil prohibet dici gratiam similem sufficere ad amandum, atque adeo ad praecepta facienda quia amore implentur: ergo cum ex confessione deffensorum istius sententiae gratia nostra ad operandum sit per se efficax, erit quoque gratia fidei et spei adeoque ipsius orationis efficax per se et non per consensum voluntatis. probatur subsumptum. quia nulla ratio potest afferri praeter quam diverso modo philandum sit de modo agendi gratiae respectu fidei ac spei et respectu charitatis. Non minus est infirma voluntas respectu actuum fidei et spei quam respectu actuum charitatis. non minor est difficultas in captivando illectum rectae fidei vel in sperando in eum quem non vident quam in amando eum in quem credis et in quem speras.

24.ª cum homo per peccatum superbus remanserit sui amans et praesumens de sua potentia, nihil est cui magis resistat quam actus in quo humiliatur maxime seipsum suae infirmitatis conscium contemnit et nullius nisi mali capacem si suis viribus relinquatur, divino destitutus auxilio, sincere coram Deo confitetur:

talis est oratio: Ergo maxime actui orationis resistit: Propter resistentiam vero concupiscentiae admittunt aduersarij necessitatem gratiae efficacis ad agendum: Ergo similiter debent admittere gratiam orationis esse per se efficacem, et non per ipsum voluntatis nostrae consensum.

25.a per gratiam orationis communem omnibus adultis, vel peccator potest orare tantum quantum oportet ut obtineat id quo eget, vel non: si posterius; non est quod ita insudent aduersarij in ea re stabilienda, si prius ergo cum perseuerantia in oratione sit conditio necessaria ad orandum sicut oportet, erit in arbitrio voluntatis perseuerare in oratione; hoc autem dici non potest, quod ostendo. Ut homo libidinosus v.g. perseueret orando Deum ut a libidine liberetur, debet magis amare solui a libidine sua, quam amet libidinem, alioqui per tentationes, peccandi consuetudinem atque ex consuetudine factam necessitatem ab orando desisteret: Ergo debet magis amare solui a libidine sua per Deum ad quem confugit, quam amet suam libidinem: hoc vero non potest nisi per amorem fortiorem, nisi per delectationem victricem quae nihil est aliud quam gratia per se efficax: Itaque ut homo oret sicut oportet necessaria est illi gratia orationis per se efficax.

Obiectiones aduersariorum articulo praecedenti solutae fuerunt.

Articulus Nonus

Vtrum Efficacia diuinae gratiae consistat in Congruitate et Contemperatione prout subest Mediae Scientiae.

Qui affirmantem sententiam amplectuntur, sic mentem suam explicant. Admittenda est, inquiunt, aliqua gratia efficax distincta ab inefficaci seu sufficienti: sed totalis haec efficacia consistit in tribus. 1.o in ipso auxilio sufficienti, seu in ipsa gratia actuali excitante et inspirante, quae dicitur gratia

sufficiens. 2.° In Illa Congruitate et opportunitate loci et temporis In ordine ad liberum hois arbitrium et ad Eius Complexionem naalem, Conditionem ac Ingenium. 3.° deniq in Illa Scientia media, qua Deus ante oe suum decretum praescit quid facturum e. liberum hois arbitrium, si In tali vel tali ordine rerum ponatur. quare dicunt quod quando Deus vult Efficaciter mouere hoiem videt per sciam mediam quid vnaquaeq voluntas sit operatura In oi Euentu et occaoe si In Ea Constituatur et Collocetur, et quando et Cui vocaoi vnumquodq liberum arbitrium sit Consensurum, si Illi detur: deinde dat Illi graam proportionatam Eius Complexioni ex qua praeuidit hoiem Consensurum. Illustraret Istud Exemplo daemonis. Nam, Inquiunt, daemon sua scia et potia sic potest tentare hoiem si permittatur a Deo, vt morali quadam Certitudine Illud ad Consentiendum Inducat, quia Comprehendit vniuscuiusq hois Complexionem, Conditionem et naam, et potest obseruare tempus, occasionem et modum quae nobis ee opportuniora ad persuadendum et Inclinandum hoiem: et Ex Consequenti Deus Idipsum facere potest per hanc Congruam graam multo Excellentiori modo. quodsi quaeratur ab Eiusmodi Thlis vtrum possit ee exacta Certitudo ex huiusmodi Efficacia, Itane sit Infallibilis Connexio talis Effectus liberi In tali Caa morali, Id est, Consensus voluntatis Cum Eiusmodi vocaoe? rondent Esse Infallibilitatem moralem quae nunquam deficiat. quia Deus Comprehendit Capacitatem et Inclinaoem voluntatis humanae et oes modos quibus potest ad Consensum Inclinari, vel ab Eo Impediri: et Ex Consequenti Deus potest Ita praeparare voluntatem, vt faciat Eam Infallibiliter Consentire Infallibilitate morali; Asi daemon potest Infallibiliter ita tentare hoiem vt In peccatum succumbat, nisi Deus Ipsum adiuuet; si hoo Cognoscens alterius Ingenium et Conditionem modo sit Efficax In persuadendo, potest Eam pertrahere ad id quod vult: multo magis Deus. Verum non esse Infallibilitatem cui falsum subesse non potest, quandoquidem Cum tota determinaoe morali semper manet Indifferens voluntas et potestas non Consentiendi, Etiam In sensu Composito.

Nostra ſſ̃ōō et negans. Pbr 1.° quia hæc doctrina de
scientia media et commentum a Massilienſibus excogitatum
ad extenuandam gratiam effectricem bonæ voluntatis, et
declaratum est. in Congregationibus de Auxiliis: 2.° ostenditur
ex verbis S. Prosperi Epist.ª ad aug.ⁿ quibus pronunciat
commentum esse absurdissimum, quod eiusmodi scia bona
fuisse dicerent Deum in prædestinatione et aliis gratiæ effa-
cibus. Sed, inquit, in tantum quibuscumq; commentitijs
meritis Electionem dei subijciunt, et quia præterita quæ
non extant, futura quæ non sunt futura contingant, Nonne
apud illos absurditatis genere et non agenda præcisa sint et
præcisa non acta sint. 2.° ex hilario de eundem de ipsem-
met. ait. Deus quare alijs vel alibi prædicetur vel nunc
prædicetur quod aliquando passe orbe, sicut nunc aliquibus
gentibus non prædicatum sit: dicunt id præscientiæ esse
diuinæ et eo tempore ubi illis veritas annunciaretur
vel annunciator, quando et ubi præconoscebatur ei credenda
et hoc non solum aliorum catholicorum testimonijs sed
etiam sanctitatis huius disputatoris antiquioris se fraudare testantur
excitare illos dixit eo solitos Epist.ª Aug. 49.ª qu. 2.ª de librum
expōis quarundam propōrum Epist.æ ad Rom. 9.° ex s.° Aug.°
qui totus est. in lib. de fide et. ſſ. in quo rogat Episcopos his
duabus ut ostendat præscriam qua Deus futura bona hōis
opera præsciit, sequi in aliquo signo raōis ipsa bona opera
quæ facit in hōie Deus ut non ea antecedere. Sit cap. 9.°
rogans ad ſſ quod obijciebatur sibi a semipel. ex Epist. Ista
49.ª, ait se ibi asseruisse solummodo Deum habere cognitionem
futurorum omnium: quod, inquit, conuincendo paganorum infidelitati
qui hanc obiecerant quæstionem sufficere videretur: Sed-
tunc se non disputasse, an Deus de tantum præscierit, an
ad. ti talia sua sed firmo de stabili decreto ordinauerit et
faciendum. Sed, inquit, utrum tantummodo eos præscierit, an
etiam prædestinauerit Deus, quærere ad præsens tunc
nostrum non putaui. de cap. 48.° Explicans illud sapient. 4.°
raptus est ne malitia mutaret intellectum eius: ait ſſ dictum

ee. Sctum pericula vitæ huius, non Sctum præsciam Dei qui hoc præsciuit quod futurum erat, non quod futurum non erat. Et Cap. 17.° hoc est. Immobilis veritas prædestinaõis et graãæ: nam quid est quod ait Aplus: Sicut elegit nos in ipso ante mundi constituõem, quod profecto si præterea dictum est, quare præsciuit Deus credituros, non quia facturus fuerat ipse credentes, contra istam præsciam loquitur filius dicens: non vos me elegistis, sed ego vos elegi, cum hoc potius præscierit Deus quod ipsi eum fuerant electuri et ab illo mererentur eligi. Electi sunt itaque ante mundi constituõem ea pdestinaõe in qua Deus sua futura facta præsciuit: Electi sunt ~~itaque ante mundi constituõem~~ autem de mundo ea vocaõe qua Deus id quod prædestinauit impleuit. Et Cap. seqti, postquam citauit illud Apli: Elegit nos in ipso ut essemus sancti: subjungit: non ergo quia futuri eramus, sed ut essemus. nempe certum est, nempe manifestum est: ideo quippe tales eramus futuri quia elegit ipse prædestinans ut tales per graãm eius essemus. Nec dicas Sr. Augus. his locis agere contra errorem dicentium: Deum punire et graãm conferre præter ea opera quæ hõo facturus esset, si hoc vel illud acciperet, etiamsi de facto nunquam id sit facturus. Nam agit etiam de illis hõibus quatenus hanc præsciam futuræ operaõis arbitrij antecedentem liberum decretum Dei prædestinantis statuerunt pro fundamto ad probandum dari caam pdestinaõis ex parte boni usus liberi arbitrij a Deo præcogniti, ut constat ex locis prosperi et hilarij.

Pbr 2.°. Scripturæ et SS. Patres cum Aug.° refundunt efficaciam diuinæ graãæ in Dei oipotentissimam voluntatem, ut ostendemus art. seqti: Et non in scia conditionata.

Pbr 3.° Ex conc. Arausic. Can. 4.° definiente Deum non expectare voluntatem nostram, Can. 6.° humilitati et obedientiæ humanæ Deum non subjungere graãm. quæ falsa sunt si graã sit efficax per sciam mediam: nam non dabit Deus graãm suam, nisi quod præuiderit dispoõem voluntatis in talibus circumstantijs, ut assensum suum præbeat graãæ diuinæ.

Pbr 4.º Ex S.º Prosp. Carmine de Ingratis Cap. 15.º

At vero omnipotens hominem cum gratia saluat,
Ipsa suum consummat opus, cui tempus agendi
Semper adest, quae gesta dedit: non moribus illis
Fit mora, non causis anceps suspenditur vllis
Nec quod sola potest, cura, officioq; ministri
Exequitur, famulisq; vicem committit agendi.

Pbr 5.º quia sententia haec reducit reipsa efficaciam gratiae in liberum arbitrium: Ergo reijcienda est tanquam reuocabilis ad doctrinam Molinae.

Pbr Ant. In hac sentia non ideo consentit homo quia habet graam, sed ideo habet graam quia Deus praeuidet ipsum esse consensurum: Ergo sentia haec reducit efficaciam graae in lib. arbitrium illustratur hoc argmtum ipso aduersariorum exemplo: sic, inquiunt, medicus aliquis egregius, qui duorum eodem morbo aegrotorum complexio est et conditionem probe calleat: ille pro vtroq; pharmaca iuxta regulas medicina conficiat, quod quidem si congruo tempore et loco applicetur potest restituere sanitatem: verumtamen vni det tale medicamentum non congrue, v.g. in die critico vel in nouilunio quando certus est nihil aegroto suo profuturum: det alteri opportuno tempore in quo probe nouit pharmacum istud fore vtile et congruum. Similiter, inquiunt, Deus est medicus et saluator aarum, homines aegritudine detinentur egent medicina, Deus porrigit, sed cum hoc discrimine quod alijs congruenter et contemperate, alijs non congrue distribuat. Quare quemadmodum sanitatis causa in eo cui restituitur, est medicina: ita graa diuina est caa consensus. Iam dico. medicamentum hoc congrue datum aegroto non restituit illi sanitatem, nisi quia eo tempore Naa validior vti potest ipso quo alio tempore vtpote infirma vti non potest: Ergo sanitas istius est vltimate reducenda in Naam et non in pharmacum. Ergo a pari in sentia aduersariorum efficacia graae reducenda videtur in liberum arbitrium.

Pbr 6.° Ex hac sentia sequitur fieri posse ut aliquis homo non possit a Deo vocari efficaciter quo nihil absurdius. Sequela pbr. Non potest in hac opinione vocari hoo efficaciter a Deo nisi prius praeuiderit Deus quod hoo iste si tali modo vocetur rondebit: Ergo si nolit rondere cuicumque Dei vocaoi quod fieri potest per eius libertatem quae ita praue affecta esse potest ut velit in quouis momento Deo non consentire, Deus non poterit praeuidere illius consensum: si praeuidere non possit: Ergo neque efficaciter vocare.

Pbr 7.° Si efficacia graae consistat in congruitate temporis, loci et complexionis naalis, sequetur quod angeli in via habuerunt graas efficaces, quod est contra Aug.us: et praeterea quod gratijs istis instructi peccauerunt. Id ostendo. Angelis Deus graae suae auxilium opportuno tempore et loco, atque etiam congruenter et conformiter naae ipsorum contulit: quia si graae efficacia consistat in congruitate temporis, loci et complexionis naalis, quandoquidem ex illis aliqui peccauerunt, sequitur quod instructi graa efficaci peccauerunt. Pbr Ant. ac 1.° quidem de congruitate temporis seu potius duraois: quia collata illis fuit dum essent in via. 2.° de congruitate loci quia data est eo in loco in quo positi sunt et tanquam viatores suam beatitudinem promererentur. ac deniqz naae cuiuslibet angelicalis congruam fuisse. Pbr ex S.° Th. 1.a parte qu. 62.a art. 6.° asserente angelos accepisse graam iuxta gradus suae naae ita ut qui nobiliores erant perfectiorem gradum majoraque graae dona et auxilia receperint. Cui doctrinae subscribunt oes Thli apud quos effatum est: Sdum gradum naalium data sunt angelis dona graae.

Pbr 8.° Authores aduersae sentiae comparant eiusmodi graae efficaciam cum efficacia morali quam diabolus habet ad inducendum et mouendum hoiem ad consensum in

peccatum: qua comparaõe insinuant non alia efficacia Deum mouere hoiem quoad supernaales actus, quam diabolus moueat ad peccandum: atqui quouis modo concipiatur dæmon allicere ad peccatum, nunquam verum est dicere quod operetur in hoibus velle malum, cum e contrario verum sit, quod Deus per graam suam operatur in nobis velle et perficere: ergo alia est raõ efficaciæ diuinæ graæ ab ea quam asserunt aduersarij.

Ob. 1.º S. Chrysostomus homil. 31.ª et 56.ª in Math. agens de vocaõe SS. Aplorum Mathæi et Pauli dicit Deum non prius illos vocasse quam præsciuerit tunc vocaõem aas illorum fuisse penetraturam. et homil. 12.ª ad heb. oportet nos primum bona eligere, et tunc affert quæ sua sunt: non præuenit nostras voluntates, ne perdat nostrum liberum arbitrium: quando autem nos elegerimus, tunc nobis multum affert auxilium, nostrum quidem est præeligere et velle; Dei a. e. perficere et ad finem deducere.

Rondeo ad duos priores locos præsciuisse Deum non per sciam conditionatam sed per sciam absolutam seu visionis cognoscendo eius ee conditionis graam suam ut infallibiliter alliciat ad consensum.

Postremus locus difficilior est: de quo dico 1.º quod olim de vetustioribus patribus, quorum authoritate gloriabantur semipelagiani, dixit Aug.s lib. de pdest. SS. c. 14.º, quid igitur opus est ut eorum scrutemur opuscula qui priusquam ista hæresis oriretur non habuerunt nssitatem in hac difficili ad soluendum quæst.e versari, quod procul dubio facerent si rondere talibus cogerentur? unde factum e. ut de graa Dei quid sentirent breuiter quibusdam scriptorum suorum locis et transeunter attingerent, immorarentur vero in eis quæ aduersus alios inimicos ecclesiæ disputabant et in exhortaõibus ad quasqs virtutes, quibus Deo viuo et vero pro adipiscenda vita æterna et vera felicitate seruitur frequentaõibus autem oraõum simpliciter apparebat Dei graa quid valeret: non enim poscerentur a Deo quæ præcepit fieri, nisi ab illo donarentur ut fierent. Nota quod hic agit Aug.s contra semipel.

stiq̃ medicq̃ architectos. Nota etiam quod Chrysost.s loco 2t.o impugnat Manichæos et totus est vt ostendat liberum nostrum arbitrium non tolli per grãam.

2.o dico quod de eodem Chrysost.o specialiter Aug.s olim Juliano lib. 1.o obijcienti quod negauisset in scriptis suis suis originale peccatum. Ita loquitur cap. 6.o disputans in ecclesia sacr. non aliter electi arbitrabatur: tali quarto nullus pulsabatur: Vobis nondum libr̃ gantibus securius loquebatur. Stet tenens eius eo loci est tantum, quod etiam concurrimus libere ad nostram salutem, et quod prius est nos per liberum arb. ad sanctificationem nostram concurrere, non fit sine grãa quam Deus solus in nobis grãam sanctificantem producat, quod est nos perficere, et perseueranter conferat, quod est nos ad finem deducere.

Ob. 2.o S.tus Aug.s qui lib. 1.o ad Simpl. qu. 2.o ait per grãam efficacem Deum ita mouere voluntatem, quomodo sibi et congruere et cogentem non respuat. Si vero non potest eligi de alia sua quam media seu conditionatorum.

Respondeo 1.o S. Patrem vbi per vocationem congruam intelligere. Externam vocationem quæ affectibus qui respuit gratiam est congrua, potest esse congrua duobus modis: vel quia non repugnat gradui naturali aut affectionibus naturalibus quæ sunt in eo qui vocatur: vel quia congrua est. Imo is affectibus quos Deus inspirat adeo ut vocatio sequatur vocationem exteriorem, sicq̃ illi profuturi ad salutem. Exemplum prioris, vbi si quis timidus terretur per Deum comminantem supplicia. Exemplum posterioris, vbi si quis quo tempore vocatur a Deo extrinsecus intrinsecus quoq̃ vocetur per sanctas inspirationes. quod enim Aug.s vbi per vocationem congruam intelligat exteriorem. patet ex his verbis. Cur ergo Esau non sic est vocatus vt vellet obedire? Videmus enim alios aliter ijsdem rebus demonstratis vel signatis et observata hæc verba ad credendum moueri. Sicut exempli grãa Simeon in templum N. D. C. adhuc infantem parvulum credidit spiritu ei reuelante cognoscens, Nathanael ad primam sententiam quam ab illo audiuit, Respondit: Rabbi tu es filius Dei, Tu es rex Israel miraculo facto in Cana Galileæ

Crediderunt In Eum discipuli Eius: multos loquendo Incitauit ad fidem, multi Nec Suscitatis mortuis Crediderunt. de Cruce atq; morte Eius Conterriti discipuli titubarunt Et tamen latro tunc Credidit, Cum Eam non praestantiorem videret In operibus sed Consortio Crucis. Unus Enim de numero discipulorum post Eius resurrectionem non tam viuentibus membris, quam recentibus Cicatricibus Credidit. multi Ex Eorum numero a quibus Crucifixus est, qui videntes Eum miracula facientem Contempserunt, discipulis Eum praedicantibus, Et in Noie Eius talia facientibus Crediderunt. et postea. Cum alius sic, alius a. sic moueatur ad fidem, eademq; res saepe aliomodo dicta moueat, aliomodo dicta non moueat, quis audeat dicere defuisse Deo modum vocandi, quo Etiam Esau ad Eam fidem mentem applicaret, voluntatemq; Conjungeret. Ecce vocaoes Exteriores. sed et alijs In locis Congruitatem Illam attribuit signis, rebus visis, sermonibus, minis, promissionibus, alijsq; quae Extrinsecus mentem feriunt ac voluntatem.

Rondeo 2.° posito quod ibi agatur de vocaoe Interna et Externa simul adeoq; de graa Efficaci, locum hunc non facere pro aduersarijs: quia graa haec e. per se Congrua, Et Deus videt Congruitatem Illius non per sciam Conditionatam sed per sciam absolutam seu visionis. Uno verbo Congrua e. graa Exterior Ut vocans sequatur, quando Contemperata est affectibus quos Deus Inspirat, qui affectus Inspirati sunt per se Efficaces. Congrua est graa Exterior, quia produxit Eiusmodi affectus, seu Juncta Est Eiusmodi affectibus qui Inspirantur.

Ob. 3.° Illud Eiusdem quaest. aliter Deus praestat Ut velimus, aliter quod voluerimus. Ut velimus Enim Et suum ee voluit Et nostrum: suum vocando, nostrum sequendo, quod a. voluerimus solus praestat, Id est, posse bene agere Et semper beate viuere.

Rondeo Ut supra Contra Molinam, verba Esse Augustini resipiscentis ab Errore Et disputantis pro Eo loquentisq; ad mentem semipel. sed postea Illud Ipsum Refellentis ubi voluntatem Ipsam Credendi non nostram ee sed Dei donum Constanter asserit Eadem quaest.e.

Ob. 4.° Aug.us lib. de Spi. Et litt. Cap. 33.°.

Rondeo Ut supra, haec ab Aug.° non Ut sua sed Ut semipel.

placita gponi quae postea reijcit.

Ob. 5.° Aug.us lib. 12.° de Ciu. Dei c. 6.° hypothesim facientem de duobus aequaliter affectis animo et corpore videntibus unius corporis pulchritudinem, qua visa unus eorum ad illicite perfruendum moueatur, alter in voluntate pudica stabilis perseueret: et de his dicentem: quid aliud apparet, nisi unum voluisse, alterum noluisse a castitate deficere? Unde nisi gratia voluntate ubi eadem fuerat in utroque corporis et animae affectio? Amborum oculis pariter visa est eadem aeq pulchritudo: ambobus pariter institit occulta tentatio.

Rondeo Aug.us ibi disputare de 1.a mala voluntate hoium, eosque considerare ante lapsum: quo in statu certum est se ipsos per liberum arbitrium discreuisse. locus clarus est.

Addunt nonnulli quod cum caa voluntatis malae ibi quaeratur etiam vera est. Aug.i rondeo, et non praejudicans doctrinae suae de graa efficaci, quia verum est quod unus vult malum, et alter non vult. Aug.us vero non quaerere quare iste non vult malum, cui quaestioni rondisset dubio procul dicendo quod Deus per graam suam facit ut nolit malum. Sicut lib. 2.° de pecc. mer. cap. 17.° dum quaerit, quare hoies sine peccato vitam non ducunt? Rondet quia hoies nolunt. et postea subiungit. sed si ex me quaeritur, quare nolint? Imus in longum. Sicut lib. de praedest. SS. c. 6.° habetur alios credere, alios contradicere: quia volunt isti, nolunt a. isti. et cap. praecedenti: credere vel non credere est in arbitrio voluntatis humanae. et postea addit: sed in electis praeparatur voluntas a dno. et cum alijs praeparetur, alijs non praeparetur etc. Nec obstat, inquiunt, quod supponuntur duo isti hoies aequaliter animo et corpore affecti. hoc quippe illigdum est de naali constitutione vel saltem de aequalitate quae erat cum tentao exorta est, et non de ea quae durauerit per uniuersum tentaois tempus.

Obserua locos istos quibus utuntur aduersae sentiae authores, aeque pro Molina ac pro ipsis concludere: unde

+

facile Inferes quod diximus quam verum sit videlicet hanc quam Impugnamus In Molinæ opinionem ~~[illegible]~~ recidere.

Articulus decimus
Vtrum Gratia Sit Efficax Ex se absolute Seu Ex Modo motionis Diuinæ.

Sensus præsentis art.i est. Vtrum Efficax grãa constituatur In gratuita ac benigna Dei operaõe quæ pprie In libero hoĩs arbit. operatur Ipsam Conuersionem seu quemlibet alium actum veræ ~~pœnitentiæ~~ pietatis, sc. Ipsum voluntatis motum Efficienter attingendo, hoc est. voluntatem Ipsam applicando et determinando ad volendum et Eligendum, quæ operaõ physica vocatur I. pprie dicta: seu Vtrum grãa sit physice præmouens vel physice prædeterminans.

Nostra ppõõ Est affirmans. pbr: quæ grãa præuia Est humanarum operaõum ~~et~~ volitionum, facitq; ut velimus et operemur faciendo motum voluntatis In Cordibus hoĩum certo et Infallibiliter habens suam Efficaciam ab oĩpotia Dei et a dnio quod habet In humanas voluntates, sicut et In cætera oĩa quæ sub Cælo sunt, ea est. Efficax Ex se, absolute seu Ex modo diuinæ motionis, vel quod alij dicunt, physice præmouens, physice prædeterminans: talis est. grãa Christi. Ergo &c. — Major certa Est. Minor pbata est. ex S.i Aug.i a Clemente 8.o In quodam scripto a se Elaborato ~~et~~ manu pria subsignato, cuius Ego Exemplar Ipsa manu summi Pont. subscriptum vidi, ad Congregaõis de Auxilijs Consultores ~~et~~ ad partes transmissos per secretarios Eiusdem Congregaõis die 9.a Julij Anno 1603.o In hunc modum.

Ac 1.o quidem quod grãa Christi sit præuia humanarum voluntatum, sic pbaui. In eo scripto Cap. 9.o Ex Aug.o Epist.a 107.a quæstio quæ Inter nos agitur de Dei grãa est. Vtrum præcedat hæc grãa, an subsequatur hoĩs voluntatem: hoc est. Vt plenius Id-

Eloquar, Vtrum Ideo nobis datur quia volumus, an per Ipsam Deus etiam hoc Efficiat Vt velimus? ibidem. quomodo Deus expectat voluntates hoium Vt praeueniat Eum cui graam det, Cum graa Dei non Immerito agamus de ijs quibus non Credentibus Et Eius doctrinam voluntate Impia psequentibus, misericordiam prorogauit, Eamq; ad se ipsum oipotentissima facilitate Conuertit, Et volentes Ex nolentibus fecit? Vt quid Inde ei graas agimus, si hoc Ipse non fecit? Vt quid tanto magis Eum magnificamus quanto magis nolebant Credere, quos Credidisse gaudemus, si graa diuina voluntas In melius non mutatur humana. et postea quomodo a. Eum magnificum praedicabant si magnum Illud factum de Pauli Conuersione Ipse non fecerat? nempe manifestum Est Ex Illis duodecim sentijs quas pertinere ad Cath. fidem negare non sineris: non solum oibus, verum etiam singulis Id Confici Vt Confiteantur graa Dei praeueniri hoium voluntates Et per hanc eas potius praeparari, quam pter Earum meritum dari. et postea haec et alia testimonia diuina quae Commemorare longum Est, ostendunt Deum graa sua auferre Infidelibus Cor lapideum, et praeuenire In hoibus bonarum merita voluntatum, Ita Vt voluntas per antecedentem graam praeparetur, non Vt graa merito voluntatis antecedentis donetur hoc et graarum actio Indicat quod oras: oras pro Infidelibus, graarum actio pro fidelibus. et rursus. oportet sine dubitaoe fatearis voluntates hoium Dei graa praeueniri, et Vt bonum velint hoies quod nolebant, Deum facere qui rogatur Vt faciat, Et cui nos nouimus agere graas dignum et Iustum esse Cum fecerit. Eamdem veritatem fusius pbat Ex Epist. 106. lib. 1.° ad Simpl. qu. 2.ª lib. 4.° ad Bonif Cap. 6.° Et 9.° lib. de dono pers. C. 16.° Et In psal. 132.us.

2.° quod haec graa faciat Vt velimus Et operemur. Sic pbaui Ex Aug.° Eiusdem Scripti Cap. 4.° lib. 4.° ad Bonif. C. 6.° reluctanti enim prius habitus diuinae vocaois, Ipsa Dei graa procuratur, ac deinde In Illo Iam non reluctante Spiritus veritatis accendit, Cap. 9.° vramus non solum pro nolentibus, verum etiam pro repugnantibus Et oppugnantibus. quod Ergo petimus nisi Vt fiant Ex nolentibus volentes et Ex repugnantibus Consentientes Ex oppugnantibus amantes? a quo, nisi ab Illo de quo Scriptum est: praeparatur voluntas a dno. lib. de graa Chi C. 10.°

+

Sed nos cum graam volumus iste aliquando confiteatur qua futurae gloriae magnitudo non solum permittitur, verum etiam et amatur: nec suadetur solum oe quod bonum est verum et persuadetur, quorum a. sit fides et quibus persuadetur ut ad Deum veniant, satis ipse demonstrauit ubi ait: nemo venit ad me &c. Cap. 12.° hac a. graa qua virtus in infirmitate perficitur praedestinatos et sdum propositum vocatos ad summam perfectionem glorificaoemqs perducit. qua graa agitur non solum ut facienda nouerimus, verum etiam ut cognita faciamus, nec solum ut diligenda credamus verum etiam ut credita diligamus. lib. de graa et lib. arb. Cap. 5.° ut a. de caelo vocaretur {Paulus} et tam magna et efficacissima vocaoe conuerteretur, graa Dei erat sola, quia merita eius erant magna, sed mala. Epist. 105.ª Si dixerimus meritum praecedere oraoi ut donum graae consequatur impetrando quidem, orao quidquid impetrat luid enter donum Dei esse ostendit, ne hoo existimet a se ipso sibi esse, quod si in potestate haberetur, non utiqs precaretur, quid enim habemus ait doctor gentium sicut oportet nescimus, sed ipse spiritus interpellat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. quidquid a. interpellat, nisi interpellare nos facit, indigentis enim certissimum indicium est interpellare gemitibus. nullius a. rei indigentem esse fas est credere spiritum sanctum sed ita dictum e. interpellat, quia interpellare nos facit, nobisqs interpellandi et gemendi inspirat affectum. sicut illud in euangelio: non enim vos estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. neqs enim et hoc ita fit e nobis tanquam nihil facientibus nobis. adiutorium igr spiritus sancti sic expressum est, ut ipse facere diceretur quod ut faciamus, facit. Ibidem. quod e. ergo meritum hois ante graam quo merito percipiat graam, cum oe bonum meritum nostrum non in nobis faciat nisi graa: et cum dns coronat merita nostra, nihil aliud coronat nisi merita sua. lib. de dono perseu. Cap. 13.° Deus e. enim qui operatur in nobis et velle et operari pro bona voluntate. nos ergo volumus, sed Deus operatur operatur in nobis et velle. Nos ergo operamur sed Deus in nobis operatur et operari pro bona voluntate hoc nobis expedit et credere et dicere hoc e. pium, hoc verumne sit humilis et submissa confessio et detur totum Deo.

3.° quod Deus per hanc grãam agat in Cordibus hoium motum voluntatis eorum faciendo ex Nolentibus volentes, pbat idem Pontifex eiusdem Scripti Cap. 6.° ex Aug.° lib. de grãa Chri 24.° 25.° et 45.° Ep. 109.ª: lib. 1.° ad Bonif. C. 18.° et Cap. 20.° Jam sequentia commemorare quid opus est ubi Deum complevisse quod illa rogaverat divina Scriptura testatur, operando in Corde Regis? quid aliud, quam voluntatem qua jussit et factum est &c. Cui Cor Regis antequam mulieris sermonem poscentis audijsset, occultissima et efficacissima potestate convertit et transtulit ab iniquitate ad lenitatem, hoc est voluntate laedendi ad voluntatem saluandi. et Cap. 19.° quam multi inimici Christi quotidie subito Dei occulta grãa trahuntur ad Christum &c. trahitur ergo miris modis ut velit ab illo qui novit intus in ipsis hoium cordibus operari, non ut hoies, quod fieri non potest, nolentes credant; sed ut volentes ex nolentibus fiant. lib. 4.° Cap. 9.° oramus non solum pro nolentibus verum etiam pro repugnantibus et oppugnantibus. quid ergo petimus, nisi ut fiant ex nolentibus volentes, ex repugnantibus consentientes, ex oppugnantibus amantes? a quo, nisi ab illo de quo scriptum est: praeparatur voluntas a Deo? de grãa et lib. arb. Cap. 20.° et 21.° agit oipotens in Cordibus hoium etiam motum voluntatis eorum ut per eos agat quod per eos agere ipse potuerit, qui oio injuste aliquid velle non novit. de Cor. et gr. Cap. 14.° non enim hoc non ex animo aut non ex bona voluntate fecerunt corde pacifico. et tamen hoc in eis egit qui in Cordibus hoium quod voluerit operatur: et immediate ~~antea~~ posuit. at per hoc dnus oipotens qui erat cum illo {davide} adduxit istos ut eum Regem constituerent. et quomodo adduxit? nunquid corporalibus ullis vinculis alligavit? intus egit, corda tenuit, eosque voluntatibus eorum, quas ipse in illis operatus est, traxit.

4.° quod effectus huius grãae sit certus et infallibilis. pbat idem summus Pontifex eiusdem Scripti Cap. 10.° ex S.° Aug.° lib. de Cor. et grãa C. 12.° non solum enim dixit, sine me nihil potestis facere, verum etiam dixit, non vos me elegistis sed ego elegi vos et posui vos ut eatis et fructum afferatis et fructus vester maneat. quibus verbis eis non solum justitiam verum

etiam in illa perseuerantiam se dedisse monstrauit. Christo enim sit eos ponente, ut eant et fructum afferant et fructus eorum maneat, quis audeat dicere forsitan non manebit? Sine — penitentia sunt enim dona et uocatio dei, sed uocatio eorum qui datum prositum uocati sunt, pro his ergo interpellante Christo ne deficiat fides eorum, sine dubio non deficiet usq; in finem ac per hoc perseuerauit usq; in finem, neq; enim nisi manentem ultro huius inueniet finis. Idem tum quique spiritu sancto accenditur uoluntas eorum ut deo possint quia sic uolunt, — deo sic uelint quia deus operatur ut uelint: nam in tanta infirmitate ultro huius, in qua tamen infirmitate propter elationem reprimendam perfici tributem oportebat, ipse — relinqueretur uoluntas sua ut in adiutorio dei sine quo perseuerare non possent, manerent si uellent, nec deus in eis operaretur ut uellent, inter tot tantas tentationes infirmitate sua uoluntas ipsa succumberet, ut deo perseuerare non possent quia deficientes infirmitate nec uellent infirmitate uoluntatis ut possent. subuentum est igitur infirmitati uoluntatis humanæ ut diuina gratia inclinabiliter ut ineuperabiliter ageretur: ut deo quamuis infirma non tamen deficeret, neq; aduersitate aliqua uinceretur. Idem infirmis seruauit ut ipse donante inuictissime quod eorum est uellent ut hoc deserere inuictissime nollent. de gratia christi sapi. 14. quando deus docet non per legis litteram, sed per spiritus gratiam, ita docet ut quod quisq; didicerit non tantum cognoscendo uideat, sed etiam uolendo agnetat, agendoq; perficiat. ut isto diuino docendi modo — etiam ipsa uoluntas ut ipsa operatio non sola uolendi ut operandi naalis possibilitas adiuuatur. si enim solum — posse nostrum hac gratia iuuaretur, ita diceret dns: is qui audiuit a patre ut didicit potest uenire ad me. non ait. ita dixit: sed omis qui audiuit a patre ut didicit uenit ad me. uenire posse in natura ponit pelagius, uel etiam ut modo dicere cæpit, in gratia qualemlibet eam sentiat, qua ipsa, ut dixit, possibilitas adiuuatur: uenire ait. iam in uoluntate ut opere est. non ait. consequens ut qui potest uenire, etiam ueniat, nisi id tollerit atq; fererit. sed omis qui didicit a patre non solum potest uenire, sed uenit, ubi iam ut —

possibilitatis profectus & voluntatis affectus, & actionis affectus
Est. lib. de grā & lib. arb. c. 6°, Ego dixi In abundantia mea
non movebor In aternum. putaverunt Enim suum fuisse
bonum, quod ei sic abundabat ut non moveretur: Sed ut
ostenderetur illi cujus Esset illud bonum de quo tanquam suo
gloriari, paululum grā Dei deserente admonitus
dixit, ore In voluntate tua prapeguisti decori meo virtutem.
avertisti faciem tuam a me & factus sum conturbatus: Ideo
verum est hoc ut grā Dei non solum justificetur Impius,
id est Ex Impio fiat Justus aut reddantur ei bona pro malis
sed etiam cum fuerit jam Justificatus Ex fide, ambulet cum
illo grā, et Incumbat super Ipsam ne (dat quo-
ascendit dealbata Incumbens super fratrem suum —
dealbata est. Enim quo per se Ipsam alba est non potest, & a
quo dealbata est, nisi ab Illo qui per prophetam dixit &c. quando
Ergo dealbata est. nihil boni meretur, jam vero alba facta
bene ambulat, sed si super eum a quo dealbata est. perseveranter
Incumbat. de dono scripsi. c. 6° Imperavit s. Deus ut sancti
Ejus dicant orantes ne Inferas Nos tentationem quisquis Igitur
Exauditur hoc optans non Infertur In contumaciq tentationem
qua veldignus sit perseveram sanditatis amittere. —
at Enim voluntate. Ab quisq; deserit Deum ut merito deseratur
a Deo, quis hoc Negaverit: Sed Ideo petimus ut Inferamur In
tentationem ut hoc non fiat: Non Exaudimur ut hoc non fit
quia Deus non permittit ut fiat. Ibidem. quomodo Enim —
potest amitti per quod fit ut non amittatur Etiam quod possit
amitti. Epist. 6° ut Enim non dicam quam sit possibile Deo
aversas & adversas In fidem suam convertere horum voluntates,
et In eorum ordibus operari ut nullis adversitatibus cedant,
nec ab Ipso aliqua superati tentatione discedant.

4. Denique quod habeat Ex grā suam Efficaciam adoptio
Dei & a dnō quod habet In voluntates horum, Sicut & In-
operationes quæ sub (ab Sancto, sibat Idem Summus Pontifex
Eudem Scripti Epi 5° Ex Aug°. In Num nodum. lib. de grā
& lib. arb. c. 20. Scriptura Divina si diligenter Inspiciatur, —
ostendit non solum bonas horum voluntates quas Ipse facit

+

Ex malis et a se factas bonas in actus bonos et in æternam dirigit vitam, ita est in Dei potestate ut eas quo voluerit, quando voluerit faciat inclinare, vel ad beneficia quibusdam præstanda, vel ad pœnas quibus ingerendas, sicut ipse judicat, occultissimo quidem judicio, sed sine ulla dubitatione justissimo. lib. de cor. et gr. c. 5. quamuis non negetur Deum posse quem velit etiam nullo homine corripiente corrigere, et ad dolorem salubrem pœnitentiæ occultissima et potentissima medicinæ suæ potestate perducere. Et sicut non est ab oratione cessandum pro eis quos corrigi volumus, etiamsi nullo hominum orante pro Petro dominus respexit eum et fecit eum suum peccatum flere; ita non est negligenda correptio, quamuis Deus quos voluerit etiam non correptos facit esse correptos. Cap. 14. Cum autem homines per correptionem in viam justitiæ suæ veniunt seu reuertuntur, quis operatur in cordibus eorum salutem, nisi ille qui quolibet plantante atque rigante et quolibet in aquis atque arbustis imperante dat incrementum Deus, cui volenti saluum facere nullum hominis resistit arbitrium. Sic enim velle et posse nolle in volentis aut nolentis est potestate, ut diuinam voluntatem non impediat nec superet potestatem. de his enim qui faciunt quæ non vult facit ipse quæ vult. et infra. non est itaque dubitandum voluntati Dei qui in cœlo et in terra omnia quæcumque voluit fecit, et qui etiam illa quæ futura sunt fecit humanas voluntates non posse resistere quominus faciat ipse quod vult, quandoquidem etiam de istis hominum voluntatibus quod vult, cum vult facit. et postea. qui tamen hoc non facit nisi per ipsorum hominum voluntates sine dubio habens humanorum cordium quo placeret inclinandorum omnipotentissimam potestatem. lib. de gratia Christi Cap. 24. legant ergo et illigant, impleantur atque fateantur non lege atque doctrina intonante forinsecus, sed interna atque occulta, mirabili atque ineffabili potestate operari Deum in cordibus hominum non solum veras reuelationes, sed etiam bonas voluntates. de cor. et gr. c. 24. si ergo {dominus omnipotens} cum voluerit reges in terra constituere magis habet in potestate voluntates hominum quam ipsi suas, quis animus facit ut

salubris sit correptio et fiat in correpti corde correptio ut electi constituantur in regno. lib. de grā et lib. arb. cap. 14.° si fides liberi etiam tantummodo arbitrij, nec datur a deo, propter quid dico eis qui nolunt credere, oramus ut credant, quod prorsus faciemus inaniter nisi rectissime crederemus etiam perversas et fidei contrarias voluntates omnipotentem deum ad credendum posse convertere? liberum quidem hominis arbitrium pulsatur ubi dr.; hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra, sed nisi posset deus etiam duritiem cordis auferre non diceret per prophetas, auferam ab eis cor lapideum et dabo eis cor carneum. lib. de cor. et gr. c. 8.° si ad liberum arbitrium hominis quod non sanum dei graam sed contra eam deffendis pertinere dicis, ut perseveret in bono quisque vel non perseveret, non deo donante si perseveret, sed humana voluntate faciente: quid moliturus est contra verba dicentis rogavi pro te ne deficiat fides tua? an audebis dicere etiam rogante christo ne deficeret fides petri, defecturum fuisse si petrus eam deficere voluisset hoc est, si eum usque in finem perseverare noluisset quasi aliud petrus ullomodo vellet, quam pro illo christus rogasset ut vellet? in psal. 134.us tu in te ipso non facis quod vis, deus a. noster in caelo et in terra omnia quaecumque voluit fecit, ipse tibi dat graam ut te ipso facias quod vis, nisi enim ipso adjuvante nec in te facis quod vis. ibidem. illigite deum qui omnia quaecumque voluit fecit in caelo et in terra, ipse et in vobis faciet quod vultis, ipso adjuvante voluntatem vestram implebitis: sed dum non potestis confitemini, cum poteritis graas agite. ibidem. ergo et in ecclesia sua et in praedicatoribus suis et in plebibus suis tanquam in caelo et in terra omnia quaecumque voluit fecit. parum est in eis in mari et in omnibus abyssis omnia quaecumque voluit fecit. mare sunt omnes infideles, omnes nondum credentes, et in eis omnia quaecumque voluit fecit, qui sunt abyssus latentia corda mortalium profundae cogitationes hominum &c. latet cor bonum latet cor malum, abyssus est in corde bono et in corde malo, sed haec nuda sunt deo quem nihil latet. consolatur cor bonum, torquet cor malum. omnia ergo quaecumque voluit fecit in caelo et in terra, in mari et in omnibus abyssis. lib. de dono perseu. c. 13.° cogitantes credimus, cogitantes loquimur, cogitantes agimus quidquid agamus: quod a. attinet ad pietatis viam et

verum Dei cultum, non sumus ꝙ̃ boni cogitare aliquid tanquam ex nobis met ipsis, sed sufficientia nostra ex Deo est. Non enim est in potestate nostra cor nostrum aut nostrę cogitationes. Unde Jeremias qui hoc ait, Item dicit Ambrosius. quod ait tam beatus in corde suo semper ascendat sed hoc sine divino auxilio qui fieri potest? nullo profecto modo. Denique, inquit, super eadem scriptura dicit: Beatus vir cujus est auxilium ejus a quo tale donum, ascensus in corde ejus. Hoc unde? Ut dicerem non solum in litteris sanctis legerat, sed sicut de illo viro sine dubitatione credendum est, ita in corde suo sentiebat Ambrosius. quod ergo in sacramentis fidelium dicitur et sursum cor habeamus ad dominum, munus est dni: de quo munere ipsi Domino Deo nostro gratias agere a sacerdote post hanc vocem, quibus hoc dicitur, admonentur: et dignum et justum est respondent. Cum enim non sit in nostra potestate cor nostrum, sed divino sustinetur auxilio ut ascendat et quae sursum sunt sapiat, ubi Christus est in dextera Dei sedens, nonne super terram. cui de hac tanta re agendę sunt gratię, nisi hoc facienti dno Deo nostro, qui nos per tale beneficium liberando de profundo hujus mundi elegit et praedestinavit ante constitutionem mundi?

Confirmatur nostra ratio exemplo Ipsius Clem. 8.i de quo legimus, quod in 67.a congregatione 2 sed 39.a ex his in quibus fuit disputatum 2 cum hoc Pontifex instaret ut Gabrida et alij explicarent, quid est quod fari horrem facere? ut hoc spiritu ergeret atq repeteret, rursum ei illi quod gratia fari facere moraliter. tunc vero Pontifex hanc gratiam exitantem viam posuit Cassianus. Ac referatur etiam a Joanne a S.to Thoma qu. 19.a de voluntate Dei disp. 3.a art. 2.i parag. 32.o.

Atque hoc argumentum adeo validum est ut in 2.a congregatione sub Paulo 5.o cum legeretur scriptum Jesuitae Clementis 8.i 15 capitula continens, dixerit Gabrida se praedictum scriptum scitasse cum scriptis suis per universas provincias dispersis tam hispanis, gallis, Italis &c. ab eorum sententia pronere hanc culpam fuit se admittere quae in praedicto scripto continentur ex mente S.ti Aug.i, 2 ex ea doctrina

Conformem doctrinae S.i Aug.i sive fratibus sive aequivalentibus verbis excepto uno tantum capitulo 5.o et exceptis quae in illo dicuntur. Capitulum a.s 5.um ut ibi relatum est sic se habet gratia habet suam efficaciam ab omnipotentia Dei et a dnio quod sua divina majestas habet in voluntates hominum sicut et in caetera omnia quae sub caelo sunt secundum S.m Aug.m. Circa quod caput dicebat vastida non esse sentiam S.i Aug.i nec ex inductis testimoniis probari. 1.o quia non dicunt gratiam esse efficacem ex Dei omnipotentia et ex dnio quod habet in liberum hominis arbitrium. 2.o quia illud verbum: sicut et in caetera omnia &c. admitti non poterat, denotat enim Deum ita habere dominium in voluntates hominum, sicut in caetera omnia: adeoque ut non agant libere quemadmodum alia non agunt libere, atque hoc etiam idem Joannes a S.o Thoma citatis supra art. 5.o num. 19.o.

Verum contra incipit lemos ut etiam refert idem a S.o Thoma disp. 5.a art. 3.o num. 16.o veniamus ad illud quod principaliter pater proposuit negando capitulum 5.um continere doctrinam S.i Aug.i cum ait, gratiam non habere efficaciam &c. quod a.s ista sit doctrina S.i Aug.i constat ex formalibus verbis: sic enim 1.um testimonium inductum habet: bonas hominum voluntates ita esse in Dei potestate ut eas quo voluerit faciat inclinari. Ecce ad omnipotentiam Dei reducit in terminis efficaciam gratiae convertentis hominum voluntates. et in 2.o testimonio ita d.r Deum occultissima et potentissima medicinae suae potestate perducere hominis voluntatem quo vult. Ergo apertis verbis dicit ad omnipotentiam Dei pertinere illam efficaciam, et in testimonio 3.o loco inducto ita d.r: sic enim velle et nolle in volentis aut nolentis est potestate, ut divinam voluntatem non impediat nec superet potestatem. et tandem in alio testimonio ita habet, nisi rectissime crederem, et perversas et fidei contrarias voluntates omnipotentem Deum ad credendum posse convertere. Igitur manifestum est esse fratem et expressam S.i Aug.i sentiam quod gratia habet suam efficaciam ad convertendum hominum corda ex Dei omnipotentia; cum ad Dei omnipotentiam semper recurrat Aug.s cum de efficaci gratia Dei loquitur. Sed patres reverendi ideo negant

Deum sola oratio efficaciter movere lib. arb. et habere
dominium super illud quia constituunt liberum hois arb.
exemptum a dnio Dei, ita quod Deus possit illud rogare et
suadere non ad. possit illud immutare inflectere et
transferre: Quibus enim terminis habitur S. Aug.^s, quorumq;
ipse tollerit; propterea de illo efficacissima gra & de quo
praecedenti cap. dictum fuerat quod et Paulus tam efficacissima
vocatio converteretur gra Dei erat sola lib. de gra et lib.
arb. C. 5. 3 Ecce efficaciam habet vocatio ex sola gra, ex Deo
ipso, et non illam emendicat a lib. arb. nec. efficax
degredienter ab illo, ut Patres volunt, ideo Enti negant
efficaciam sumere ex Dei oratione et eius dnio quod habet
supra lib. arb. hois.

Illud ad. Vasquez instabat non negare te dnium Dei
supra voluntatem nostram, te solum dicere quod non
habet tale dnium sicut in aliis oratione, ita ut homines non
possint efficaciae Dei resistere ut Thomistae dicebant,
quod Enti Calvinus dicebat et ipsem terminis refertur,
et eodem argmto deducti ex dnio Dei quod habet ad inflectenda
et transmutandam voluntatem quorumq; vellet: Unde
sequebatur tolli eius libertatem; ad hoc rndetur fuit,
quod Thomistae dicunt lib. arb. non posse resistere efficaciae
Dei consequenter seu in sensu composito bene non antecedenter seu
in sensu diviso. ad Calvini errorem: quod Calvinus non
erravit praecise ponendo efficacem gratiam antecedenter, sed
inde inferens tollere libertatem et ei resistentiam antecedenter
cum sit solum possitas agendi et solum quid, sicut Pelagius
non erravit ponendo lib. hois arb. quod est de fide, sed inde
inferendo non indigere gra. totum istud falsum explico.

Vim faciebat Vasquez in illa particula tituli cap. 5. § Sicut
quasi vero summus Pontif. et nos post Jesum velimus Deum
voluntates nostras flectere et immutare per gratiam suam,
sine libertate, sicut flectit et immutat ea quae in Coelo
sunt et in terra sine libertate eorum. non hoc volumus,
nec voluit Summus Pont.: quin potius oppositam signamus,
et quod sicut dnium Dei ad. super res creatas donandum
earum et nostris et sine libertate operetur: ita super rationales

modum earum diuium habet et liberę non sum resistate
moueantur. fundatio ista et tota ista et sicut ę nostra non est
in hoc negotio, sed scripturę. prouerb. 21.° sicut diuisiones aquarum
ita cor regis in manu dni: quocumq; voluerit inclinabit
illud. Ergo sicut habet Deus diuium in diuisionibus aquarum,
ita istum scripturam in inclinando et mutando cor regis;
nemo ad. dixerit particula ista ę sicut ę scripturam ubi scribitur
cor regis inclinari a deo sum gratę iudicio suę libtatis: et. dr.
Ac certe ꝓ clare aromanciauit clemens ę.° et aug.° in
hoc scripto. cap. 4.° liquidem titulus est: datum s. aug.
datur gratia efficax, imo efficacissima, ne tm per eam
laudetur libertas arbitrij humani. quod sciat ex illo dict.°
10 ꝑ.° quomodo dicuntur negare lib. libtatis arb., qui confitentur
cum fidem, quisquis sub corde credit in Deum nondum sua
libera credere voluntate, sum potius illi oppugnent arb. lib.
qui oppugnant Dei gratiam qua velint ad bona eligenda et
agenda sit liberum: Ep. 189.a Hec enim voluntas libera
erit liberior quanto sanior, tanto ad. sanior quanto diuina
misericordia gratię subjectior. ibidem. Nego enim voluntatis
arbitrium ideo tollitur quia iuuatur; sed ideo iuuatur
quia non tollitur. et cap. 4. titulus e.: Hęc gratia efficax
datum s. aug. non inuenit fatum nec efficit gratia Deum
acceptorem personarum, nec tollit prędicationes et correptiones:
sed sum libertate humanę voluntatis optime conuenit. quod
scribit lib. 1.° ad Bonif. c. 20 Numquid fides Dei qui hęc scripserunt,
imo ipse spiritus Dei quo auctore per eos ista conscripta
sunt, non oppugnauit per lib. suos arb., absit: sed ergo hic
in orbe iudicium iustissimum et auxilium Dei
misericordissimum commendauit. lib. 2.° cap. 5.° nec sibi
fidei gratię fatum asserit ę pelagianus ę quamuis dicat:
in nullo gloriandum quando nostrum nihil sit. cap. 4.°
Numquid quoniam hęc dicit vir tantus Ambrosius et
gratiam Dei sicut filios promissionis congruę gratę
pietate commendat, ideo destruit lib. arb.. lib. de gratia
et lib. arb. mox addidit: et gratia Eius in me vacua
non fuit sed plus omnib; illis laborauit. hoc enim liberum

arbitrium hois exhortatur ~~et~~ In alijs quibus dicit: rogamus ne In vacuum graam Dei recipiatis, ut quid enim eos rogat si graam sic susceperunt, ut spriam perderent voluntatem. Cap. 20.a satis me disputasse arbitror adversus eos qui graam Dei vehementer oppugnant qua voluntas humana non tollitur, sed ex mala mutatur In bonam ~~et~~ cum bona fuerit adjuvatur. Item de graa Chri C. 14.o lib. de Cor. ~~et~~ gr. Cap. 14.o sed et Cap. 8.o quando rogavi ergo ne fides Eius deficeret, quid aliud rogavi nisi ut haberet In fide liberrimam, fortissimam, Invictissimam, perseverantissimam voluntatem. Ecce quemadmodum scdum graam Dei non contra eam deffenditur libertas voluntatis. Voluntas quippe humana non libertate consequitur graam, sed graa potius libertatem, et ut perseveret delectabilem perpetuitatem ~~et~~ Insuperabilem fortitudinem. Item de pdest. SS. C. 5.o ~~et~~ Ep. 105.a quod enim putant auferri sibi liberum arb. si nec Ipsam bonam voluntatem sine adiutorio Dei hoiem habere consenserint, non Illigunt non se firmare liberum arb., sed Impellere ut per Inania feratur, non In dno, tanquam In stabili petra collocetur. Ep. 107.a si Dei graa non negatur sed sine ullis praecedentibus meritis vera monstratur: et liberum ita deffenditur ut humilitate saluetur, non elaoe praecipitetur arbitrium et qui gloriatur In hoie vel quolibet alio vel se Ipso, sed In dno glorietur. lib. de bono voluntatis Cap. 17.o proinde arbitrium voluntatis humanae nequaquam destruimus, quando Dei graam qua Ipsum adjuvatur arbitrium, non superbia negamus Ingrata sed grata potius pietate praedicamus. Nostrum enim est velle, sed voluntas Ipsa etiam monetur ut surgat, ~~et~~ sanatur ut valeat, ~~et~~ dilatatur ut capiat, ~~et~~ Impletur ut habeat. lib. 15.o de Civ. Dei C. 30. nec Ideo {beati} liberum arbitrium

non habebunt, quia peccata eos delectare non poterunt magis quippe erit liberum a delectatione peccandi usque ad delectationem non peccandi indeclinabile liberatum. Nam 1.um lib. arb. quod homini datum est quando 1.um creatus est rectus potuit non peccare, sed potuit et peccare. hoc autem novissimum eo potentius erit quo peccare non poterit: verum hoc quoque Dei munere non suae possibilitate naturae. Item servandi autem erant gradus divini muneris, ut 1.um daretur lib. arb. quo non peccare posset homo: novissimum quo peccare non posset: atque illud ad comparandum meritum, hoc ad recipiendum praemium pertineret sed quia peccavit ista natura cum peccare potuit, largiore gratia liberatur, ut ad eam perducatur libertatem in qua peccare non possit.

Idem etiam nos docuit S.s Thomas 1.a p. qu. 19.a art. 8.o in corp.: cum, inquit, aliqua causa fuerit efficax ad agendum, effectus consequitur causam non tantum secundum id quod fit sed etiam secundum modum fiendi vel essendi. Cum igitur voluntas divina sit efficacissima non solum sequitur quod fiant ea quae Deus vult fieri, sed quod eo modo fiant quo Deus ea fieri vult, vult autem quaedam fieri Deus necessario, quaedam contingenter, ut sit ordo in rebus ad complementum universi et ideo quibusdam effectibus aptari causas necessarias quae deficere non possunt ex quibus effectus de necessitate proveniunt, quibusdam autem aptari causas contingentes defectibiles ex quibus effectus contingenter eveniunt. Ad 2.um ex hoc ipso quod nihil voluntati divinae resistit sequitur quod non solum fiant ea quae Deus vult fieri sed quod fiant contingenter vel necessario, quia sic vult fieri: qu. 83.a art. 1.o ad 3.um Deus est causa movens et naturales et voluntarias et sicut naturalibus causis movendo eas non aufert quin actus earum sint naturales ita movendo causas voluntarias aufert quin actiones earum sint voluntariae; sed potius hoc in eis facit: operatur enim in uno quoque secundum eius proprietatem. 1.a 2.ae qu. 10.a

art. 4.º In Corp. Sicut Dyonisius dicit Cap. 4.º de diu. nom., ad prouidentiam diuinam non pertinet naam rerum corrumpere, sed seruare: Unde oia mouet sdum eorum conditionem, ita quod ex causis nsrijs per motionem diuinam consequantur effectus ex nsitate, ex quouis a. contingentibus sequantur effectus contingenter. quia igitur voluntas e. actiuum psipium non determinatum ad unum sed indifferenter se habens ad multa, sic Deus ipsam mouet, quod non ex nsitate ad unum determinat, sed remanet modus eius contingens et non nsrius, nisi in ijs ad quae naaliter mouetur. Ad 1.um dicendum quod voluntas diuina non solum se extendit ut aliquid fiat per rem quam mouet sed etiam eo modo fiat quo congruit naae ipsius. et ideo magis repugnaret diuinae motioni si voluntas ex nsitate moueretur quod suae naae non competit, quam si moueretur libere prout competit suae naae. et ad 3.um dicendum quod si Deus mouet voluntatem ad aliquid ~~possibile~~ impossibile est poni quod voluntas ad illud non moueatur, non tn e. impossibile simpliciter unde non sequitur quod voluntas a Deo ex nsitate moueatur. qu. 112.a art. 3.º In Corp. praeparao ad graam considerata sdum quod est a Deo mouente, habet nsitatem ad id ad quod ordinatur a Deo, non quidem coactionis, sed infallibilitatis, quia intentio Dei deficere non potest sdum quod Aug.s dicit in lib. de pdest. ss. quod per beneficia Dei certissime liberantur quicumque liberantur. qu. 6.a de malo art. unico ad 3.um Deus mouet voluntatem immutabiliter pter efficaciam virtutis mouentis quae deficere non potest: sed propter naam voluntatis motae, quae indifferenter se habet ad differentia, non inducitur necessitas, sed manet libertas: sicut etiam in oibus prouidentia diuina infallibiliter operatur, et tamen a causis contingentibus proueniunt effectus contingenter, inquantum Deus mouet omnia proportionabiliter unumquodque sdum modum suum. mitto alios.

Obijcies 1.° Concilium Senonense decreto 15.° de lib. arb. scribens Juxta Scripturam Sacram Eo Extendimus Ut voluntas humana misericordiæ præuenientis auxilio suffulta Et Interiori Et occulto Secretioris Inspirationis afflatu Contacta se se Conuertat In Deum, Deo appropinquet Et ad Veram Illam gratiam se præparet, qua tandem accepta sit ad Vitam æternam. Neq; tamen tanta gratiæ necessitas libero præjudicat arbitrio Cum Illa semper sit In promptu nec momentum quidem præstereat quo non stet ad ostium Et pulset, Cui si quis aperuerit Januam, Intrabit ad Illum Et Cœnabit Cum Illo. Nec deniq; tale sit trahentis auxilium Cui resisti non possit. quoties Enim dnus ~~urbis~~ voluit Congregare filios hierusalem sicut gallina Congregat pullos suos sub alas Et noluerunt. frustra Certe Stephanus Judæos duræ Ceruicis Et Incirconcisi Cordis argueret nisi semper Spiritui Sancto resisterent. frustra Paulus Thessalonicenses admoneret Spiritum ne Extinguerent, si diuinis Inspiraoibus hoies Ineuitabiliter raperentur. Inde sic Conficitur Argmtum. loquitur Ibi Concilium de auxilio Efficaci quia de Illo loquitur per quod dicebant hæretici tolli liberum arbitrium, Ipsorum aa. mens Est Illud tolli per gratiam Efficacem et ait Concilium posse resisti Eiusmodi gratiæ quia actu Illi resistitur Ita Ut abijciatur Et non sortiatur suum Effectum quod probat Ex Scripturis: Ergo &c.

Respondeo præter ea quæ superius de Eodem Concilio Et Concilij loco Isto dicta sunt, Id quod legitur In actis Congregaois de auxilijs, Et refertur Etiam per Joannem a S.° Thoma 1.a p. qu. 19.a art. 6.° his verbis:

rondeo quod attinet ad Concilium Senonense Eius authoritatem nutare apud nonnullos, Eo quod fuit provinciale Concilium celebratum anno 1528.° non indictum nec confirmatum authoritate sedis Aplicæ. Unde Eius authoritas non multum roboris habet, certe in disputaoibus habitis coram summo Pont. Paulo 5.° in congregaoe 141.ª {hoc est 7.ª sub Paulo} ipso præsentialiter adstante cum decem cardinalibus et censoribus deputatis cum huius Concilij authoritas pro sentia Patrum Societatis prolata fuisset, oio Elisa est ~~do~~ liquide negata, quia non fuit per sedem Aplicam confirmatum, nullo in contrarium reclamante aut quidquam obijciente, neq; ex parte suæ sanctitatis aut cardinalium neq; ex parte censorum, neq; ex parte Patrum Societatis qui obijciebant, nisi tantum dicendo quod licet non esset approbatum erat tamen gravissimum, ~~do~~ non continebat in hac parte aliud quam Conc. Trid.ᵘᵐ: ~~do~~ nihil aliud ronsu fuit ad illam authtem Conc. sed pertransita qsi non urgens. observa quod cardinalis Perronius qui anno seqti factus est Archiep.ᵘˢ Senonensis {nam hæc congregao habita fuit 9.ª novemb. anni 1605} interesat ~~do~~ tacuit. atq; adeo verum est illud Concilium non magnæ apud ipsos Molinæ patronos authoritatis haberi, ut Gabriel Vasquez 1.ª parte qu. 12.ª disp. 50 c. 4.° scripserit Concilium esse provinciale nec approbatum. Idem Posseuinus in apparatu, Joannes a. a S.° Thoma paulo post adijcit: si Conc. Senonense voluit dicere quod Judæi restiterunt de facto auxilio efficaci, in hoc audiendum non est. ~~do~~ oio reijcienda Eius pbao, neq; in hoc ei favet Conc. Trid.ᵘᵐ, in quo talis pbao ~~do~~ consequtia non habetur: bene enim stat quod in Ecclesiæ verum dixerit {fuit 3.ᵘᵐ nrum ronsu supra} et in pbaoe allata defecerit cum non sit Conc. approbatum per sedem Aplicam.

Addo

addo paucorum fuisse Episcoporum, nimirum Sextum suffraganeorum, p vicarij Septimi Sive Orleanensis, non septim Episcoporum vt fuer alicui qui forte aue Vicarium numerat pro Episcopo aue Archiepiscoporum 7.um Dicat aue deniq; dettgnae albigiensem episcopum a senonensi ep archiepiscopo, qs. vtrumq; sedem idem Vir Antonius a prato tunc temporis occupabat, ptr dignitatem Cardinalatus et Cancellariatus francie. Nts dissimula quodo a sede aplica pbarit. concilium cuius acta pat facient duorum istorum beneficiorum monstruosam p contra canones combinacionem cum duab. aliis dignitatib. in eod. hoie concilij presidc? Quid, qd cap. 23. 2.m phis phibendo ecclesiasticis ne vestimentis extricatib. sagis oblongis strictis vtant? subijcit continuo: nonne intendim? Ecclesiasticis ex sanc.ne Regio aue ducali ortis cuiusmodi vestimentorum sericorum delation.m prohibere.

Supposita autem concilij authoritate dico insuper intentum illius esse statuere qd in hois est leb. arb. cui nichil prejudicat: non habitualis gratie necessitas, non necessitas gratiarum extricarum, non deniq; modus agendi gratiarum intricarum actualium; dum ait: neq; in tta gre necessitas libero prejudicat arb. Cum illa semper sit in promptu. loquit? de gratia stipante, qs. particulae istae (tanta) et (illa) restrunt? ad id qd immediate antea generaliter gratiam nunc egrauit: hoc vero nichil est aliud a gratia stipante quae semper in potestate d? qd Deus paratus est eandem ad dispositis ad illam recipiendam, cum ait, qd momentum quod sibi est in quo non stat ad ostium pulsat: Ipse est qd per gratiam extricatam cum semper pulsat Deus, librum arbitrium hois: qs. vt docet gallice l. aucg.re Lex concernit lib. arb. nichil aliud; qd enim verba hec sine intelligenda de gratia extricata Prob.tam q.m nulla est gratia ptr extricatam per quam nullum ptrene momentum in quo non pulsat Deus: Tum etiam qs. vt ostendim. supra verba hec scripturae ego sto ad ostium pulso, in literali sensu et proprio debent explicari de gratiis extricatis; cum ait per deniq; tales sit cuiusmodi trahentis accidium cui resisti non possit: scripturae per gratiam intricatam efficacem non destrui librum arb. qs. movet voluntatem tuomodo, qs. necessitate absolute vt volunt Lutherus, Pole Vuiclefum, sed infallibiliter et extra propellit seu necessitate necessitate infallibilitatis sedum qid, sed non necessitate absoluta simpliciter; qd vero d? ibi gbati, posse resisti gratiae qs. Judei acto existimare: Respondeum qd gratia talis esse: Resistitur actu gratiae extricatae de qua in locis istis scripturae sermo est: Ego voluntas hominis in se pot.ia resistendi: sed tamen quam non laedit gratia efficax

Licet occulte tangat voluntatem, et dicat ad effectum de facto: Ergo auxilio efficaci resisti p.: vel ita: illa propositio resistere p. gratiae quae non necessitat. absolute, sed quae d.is inspirationib. non rapit. inevitabiliter: atqui pro.a quam convenit lex seu gratia externa, non necessitat. absolute, seu divinis inspirationib. non rapit. inevitabiliter, q.a lex non convenit nisi liberum arb.: Ergo voluntas gratiae interiori p. resistere. Sed non est sensus: p. resisti gratiae interiori efficaci q.a actu resistit. illi. Et certe gratiae efficaci ut efficaci in nulla sent.a resistit. de facto, sive dicat. esse efficax ex ipsa intrinseca sua natura, sive ex consensu voluntatis, sive ex ser.a media aut quolibet alio modo.

Obijcies 2.o Hanc d.rinam non differre a d.rina Lutheranorum et Calvinistarum. Et esse condemnatam in concil. Trid. sess. 6.a cap. 5.o ubi d.r tangente Deo cor hois per spiritus.ti illuminationem neque hoc ipse nihil omino agit inspirationem illam recipiens, quippe qui illam et abijcere p., nam ibi concilium agit de gratia efficaci? Tum q.a loquit. de gratia non qua possum. tum, sed qua de facto cooperam. assentiendo libere, et disponim. ad justificationem. Tum etiam q.a de ea gratia agit. de qua controversia erat cum haereticis contendentib. illam auferre libertatem. Haec vero est gratia efficax: de illa p. dici concil., q.d p. a voluntate abijci: imo plac inde non se habere hoiem pure passive, aut nihil omino agere recipiendo illam inspirationem. Ergo evidenter supponit concilium, q.d postquam de facto recepta est in voluntate, p. abijci, q.a non abijcit. nisi q.d receptum est: aut si q.do de facto recepta est, non p. abijci: Ergo hoc non manet liber. Item canone 4.o ubi definit. liberum arb. motum et excitatum posse dissentire si velit.

Respondeo illud obtum fuisse per Molinistas Dominicanis in congregationib. de auxiliis ut supra observavim. et rejectum ab illis validissime, ptaut consultores in favorem n.rae sent.ae pronuntiaverint. Putabant s.ri adversarij se satis superq; suam stabilivisse sent.am atq; a censura vindicasse, si sic magnopere

a Calvino & Luthero recedere declararent, Et emulis suis
abominandam istam errorum objicerent. Tunc temporis id do Dnia:
quam etiam audire ex illis aliquibus personis etiam restitit obiurgare.
Pelagianis quodam catholicos horribili manichaeorum haeresi obtra
cuius se adversarios confingebant, criminantib^s, dicit aug^s lib.
2° ad Bonif. cap. 7°. non ista in eis quae constat esse catholica
reprehendunt^r atq; damnant^r. Imperitiam quippe manichaeorum
miniam stultam & noxiam non solum fidei catholicae detrahat?
Utrum etiam haereticis ita qua non sit manichaei, Unde & ipsi
Pelagiani hoc bene faciunt, manichaeis anathema dicere, & eorum
errori^b contradicere. sed faciunt duo mala quib^s & ipsi
anathematizandi sit: Unum q^d catholicos manichaeorum non
criminant^r. Alterum, q^d etiam ipsam haeresim novis erroris induunt
Cap. 2°. Posse duo errores inter se esse contrarii, sed ambo vi
detestandi, q^d si ambo contrarii veritati. Ex sententia ista
sentio. Non bene faciunt Calvini et Lutherani anathema dicere
pro eorum erroribus contradicere, sed faciunt duo mala, Unum q^d
catholicos doctores Calvinianorum & Lutheranorum non
criminant^r: alterum q^d opinionem fieri tanquam in ipsis fidem
induant: q^si vero non possit simul contraria esse ex haeresi Lutheranorum
atq; Calvinistarum veritati. sed ad rem.

Lutherani rigidiores pro magistrum suum nomen libri
arb. negare: nos admittim^s: Volunt nullam habere libram arb.
activitatem in bono opere, sed horum se hoc more fallere:
non anathema dicim^s? huic sent^a assentiri? activitatem voluntatis
in bono opere. Dicunt Deum esse authorem peccati, sed mala
fieri ab homine in hoib^s operati: nos vero dogma istud
tanquam impium & blasphemum rejicim^s. plenitram?

Calvinista pro Calvinum 1° nomen libri arb. tanquam
pestiferum & superbum rejiciunt: 2°. nullam libertatem nisi
electionis esse pro tota putant. 3°. nolunt in homine esse libertatem
electionis in actionib^s externis p minimis: quae pariter priores &
ipsi Lutherani. 4° nolunt in homine esse electionem respectu
boni operis moralis, imo et q^d etiam si velint homo aliquid
activitatis (qua pro distinct^e a Lutheris p rejicientib^s Lutheranis)

putare tum activitatem istam terminari dtaxat ad malum boni operis
de non ad formale ipsius q. sentiunt oe qd esse ab hua voltate
etiam mota per graam eo ipso quo esse ab hua voltate, esse motum
ut pote a vitiata origine procedens. 5.° neq; electionem pprie dictam
agscunt respectu malis boni operis: q. putare voltatem ad illud abripi
inevitabiliter quemdum in errore mathematicorum abripit. voltas per
sydera, et in vesana manichaeorum opinione bona nra abripit.
a mala ad peccandum. 6.° putare Deum esse authorem peccati,
de mala sacre p bona in hoib. operari. 7.° hois et ante justificationem
non esse possibile bona opera facere, de justificato atq; sub graa
constituto impossibilem esse mandatorum observationem. 8.° hoiem
justificatum per nullam peccatum, nisi peccatum infidelitatis
posse a justitia discedere aut nunquam decidere a sua justitia
qui veram fidem habuerit et qui fuerit predestinatus. nos vero.
nos vero cum tridentino concil. anathema dicim. ei qui dixerit
libram arb. post Adae peccatum ~~admissum~~ amissum et extinctum
esse, aut rem esse de solo titulo, imo titulum sinere, figmentum
denique in reb.; sess. 6.a can. 5.°: 2.° sustinem. esse de fide
ex cap. 5.° et can. 4. eiusd. sess. hoiem per excitatitem atq;
adjuvantem graam libere cooperari assentiendo Deo vocanti et posse
abijcere graam, posse dissentire si velit. 3.° ex can. 6.°
asserim. esse in poate hois vias suas malas facere, et
anathema dicim. cum concil. ei qui voluerit mala opera
itaut bona Deum operari non permittit solum sed etiam
pprie et per se ut sit pprium eius opus, non minus proditio
judae quam vocatio pauli. de juxta canonem 17.um asserentib.
esse d.a potestate praedestinatos ad malum. 4.° cum eod. concil.
can. 7. si quis dixerit opera oia quae ante justificationem
fiant, quacunq; raone facta sint vera esse peccata, vel
activae Dei mereri aut qto vehementius quis nititur se
disponere ad graam Ho cum gravius peccare, anath. sit.
et can. 18. si quis dixerit ho Dei precepta hoi justificato
et sub graa constituto esse ad observandum impossibilia, anath. sit.
~~Decan.~~ 25.° si quis in quolibet bono opere justum saltem

vniuersaliter peccare dixerit, aut quod peccabilius est, mortalius
aut; ideo pœnas æternas meruit, et quod non damnari quod Deus
ea opera non imputet ad damnationem, anath. sit. 5°
Sexta can. 27. Si quis dixerit nullum esse mortale peccatum
nisi infidelitatis, aut nullo alio quamuis gravi et enormi præ-
quam infidelitatis peccato, semel acceptam gratiam amitti,
anath. sit. Et can. 28. Si quis dixerit amissa per peccatum
gratia, simul & fidem semper amitti, aut fidem quæ remanet
non esse veram fidem licet non sit viva, aut eum qui fidem
sine charitate habet non esse Christianum, anath. sit.
Subscribimus etiam canonibus 15. 16. et 17. atq; adeo omnibus fidei
definitionibus quam definitionibus concilij œcumenici. Præterea
admittimus cum catholicis veteribus scholasticis præter libertatem
electionis libertatem finis quæ non excludit necessitatem ab
intrinseco, necessitatem propriè dictam libertas, sive veram
sive libertatem voluntatis vt sic, quæ genus ad libertatem finis
electionis non excludere in suo conceptu formali nisi necessitatem
ab extrinseco.

Unde cum in congregatione 7ª sub Paulo 5° Padilla Dominicanus obiecisset
errorem Calvini Deum ad peccandum protulisse Illum locum ex 2ª institutionum
cap. 3° §. 11. movet Deum voluntate, non qualibet multis seculis traditum esse
perditum Et mox postea sic electionis motivum Dei aut obtemperans aut
retrogrede: sed illam efficaciter afficiendo. Licet respondeat Calvinus
illique Ecclesiam antiquitus dixisse Deum ita movere hominis voluntatem vt ejus voluntas, sanxit Dei motum efficacem, hoc Ecclesiæ imponit, qd Ecclesia numquam
tolem Dei motionem docuit, sed contra Pelagianos illam damnavit.
Si autem intendat Calvinus qd antiquitus Ecclesia docuit ista Deum movere
efficaciter hominis voluntatem Et Ecclesiam potestatem qui ita consentit vt possit
dissentire si velit, Eius verum est qd hoc Ecclesia Dei semper tenuit
et docuit. Calvinus vtrumq; hanc motionem negavit, et illam quam
hoc ad arbitrium tribuebat efficacem vel inefficacem, Et negando hanc contra
Pelagianos non erravit, sed erravit negando aliam Dei motionem
efficacem quæ conservat hominis libertatem, quam semper tenuit Ecclesia.
Et ipsi recentiores Calvinistæ non dissimulant per illos hac in quæstione
immane bellum gessisse quo nullum crudelius. Amesius lib. qui
cui titulus est de justificatione edito anno 1631. Calvinus, et si inquit

exp. T. qđo dominicani et oratoriani disputare adversus Jesuitas Semipelagianos tam proinde acadane ad nram opinionem Vt vnica res esse videat C.; attamen postea ad sanos conuertent.r, nos q; adhuc longe crudelius insequent.r quam sedine alios insecuti. si alij sine illis Semipelagiani, sumus nos illis vino grauiores, cuertm.r Lutherum hois arb., faciun.t Brun authorem peccati, tollen.t deterimen boni Dnali in actionib.s humanis: Denique si credit.r illis, dorm.t adhuc multo pejoris haereses quam sit ea quam ante oppugnauerant. et jnsta, rem tra Sent.a Dominicanorum comparata cum ea quae est aliorum, videt.r Catholica, sed qđo disputandum est contra nos qi contentionis cundi aliquamodo Pelagiana.

Affirmauit damnant C. qui dicunt Lutherum arb. non posse abijere gratiam, et non posse illi dissentire si velit, Hoc vero est qđ diximus.

Resp.deo verbis istis condemnari Lutherum atq; Calvin. non nos nram stabilem sent.am et adversariorum nrorum propositionem condemnari

Et 1.o qđ Lutherus damnat.r, Priori loco damnat.r qui dicit tangente Deo cor hois per spus s.ti illuminationem hoim nihil omino agere, inspirationem illam recipiendo: atqui illud est qđ Lutheras sustinebat dicens nihil omino hoc vocabulum actuositatis in bono opere. rationem vero cur cor hois, non haec sic pure possit, concil. haec affert, quippe qui illam Dei abijere pt., qui sic constaret.r, Ille non se hoc pure passit recipiendo gratiam, qui eam sic recipit (vt possit abijere; qui pot.a vitalis actiua ad vnum oppositorum, est etiam actiua ad alterum: atqui hoc sic recipit dei. inspirationem vt possit illam abijere: ergo non se hoc pure possit, Praeterea idem Lutheras ijs verbis loquitur qui de illam et abijere pt. condemnat.r qua parte vult eandem esse rationem hois in malo, quae in bono opere: ac proinde vt in bono non hoc actuositatem, sta et in malo: Condemnat.r enim quia dicit esse actiuam hois vocabulum in malo in quem sine pt. abijere gratiam, Postrioti etiam loco damnat.r qui dicit Lutherum arb. motum de Sanctitatem Deo nihil cooperari assentiendo Deo vocanti: atqui hoc est condemnato recipiendum pure passiuam Luther.i: Praeterea condemnat.r qui dicit Lutherum arb. non posse dissentire si velit: qđ vero est condemnare eundem Lutherum, in quem dicit non in malo opere sine sit bono pure passiue habere.

2° qd Calvinus utroq; etiam isto loco damnetur ostendo. Calvinus negat esse in hoc electionem respectu boni: Concilium definit priore loco ita hoiem recipere graae dae inspirationem, non pure passive, sed etiam libere cooperando ut possit illam abijcere: quid est autem recipere graam libere agendo cum po. ad oppositum, nisi recipere illam ex electione: nam velle aliquid cum po. ad oppositum est velle ex electione. Posteriore vero loco definit liberum arb. motum et excitatum cooperare, ac posse dissentire si velit: qui autem cooperatur et pt. dissentire si velit, cooperatur ex electione, qa cum po. ad oppositum.

3° qd non condemnetur haec nra drina verbis illis concilij, sic ostendo. Ut condemnaretur alterutrum dicendum esse, vel qd concil. pronunciaret data graa efficaci, aliqdo voltatem non agere: vel qd sustineremus voltatem motam et excitatam per graam efficacem non posse abijcere illam pt dissentire si velit: atqui conc. non definit prius: nos vero non dicimus posterius; imo fatemur hoiem motum pt excitatum per graam efficacem posse abijcere illam &c dissentire si velit: Ergo non est qd dicatur haec nra drina condemnata per concilium.

4° qd stabiliat &c. nra drina sic ostendo. hic stabilitur sentia quae vult graam efficacem semper sortiri suum effectum, et non auferre a voltate po.am ad oppositum: atqui nra drina est graam efficacem esse huiusmodi, Ergo verbis ipsis concilij stabilitur nra sentia. Maior pr. can. 4° duo habet concil. alterum qd liberum arb. motum pt excitatum cooperatur: Alterum qd pt. dissentire si velit: si quis dixerit liberum hois arb. a Deo motum pt excitatum nihil cooperari Deo vocanti neq; posse dissentire si velit &c. si motum cooperatur Ergo graa efficax semper sortitur suum effectum: si pt. dissentire si velit: Ergo sortitur illam cum po.a ad oppositum Ergo verbis illis concilij stabilitur nra drina quae vult graam efficacem semper sortiri suum effectum &c non auferre a voltate po.am ad oppositum. Nec dicas sensum concilij non esse qd semper cooperat &c voltas graae efficaci: sed solum qd qdo pt assensus pbetur Deo vocanti, liberum arb. cooperatur nam gratis id dr. et verba aliud sonant, nimir. liberum arb. a Deo motum &c excitatum cooperari per assensum

Dices hoc motus per graam efficacem promoventem ac pdeterminantem, non pt. dissentire

Respdeo non posse in sensu composito; sed posse in sensu diviso. Sensus divisus est: homo etiam motus per graam habet po.am ad dissentiendum, et po.a ipsa non aufertur per actum qui ponitur per graam efficacem, nam actus non opponitur po.ae ad non actum sed tum non actus. Sensus compositus est: homo etiam motus per graam efficacem actu dissentit, et ac contingat haec duo simul poni, videlicet motionem graae et actualem dissensum

Instabis 1° loquitur concil. etiam in sensu composito, tum qa si concil. sentiret liberum arb. in sensu composito non posse abijcere graam efficacem, nec posse dissentire si velit, sequeret &c. qd sentiret nunquam posse reijci graam et nunquam posse ei dissentire voltatem, qdiu illa est in subto; sed qdo homo agit, graa efficax est in subto; Ergo sequeretur qd qdo agit, non est libera voltas, qa non habet poam illam ad accipiendam graam, et ad dissentiendum

Tum etiam q.ª si posset ad libertatem qd posset dissentire in sensu diuiso
ead. ratione dei potest qd hoc grauissimè tentatus, pt. sine auxilio gratiæ
resistere in sensu diuiso, sine ablata tentatione qd Beatus pt. visioni intuitiuæ
dissentire aut illatus euidentissimæ dilectioni sibi oblatæ, qs. in sensu diuiso
si nimirum oppratr. visio Dei dilectio ab obiecto qd fieri potest: qd pusillus
debilissimus pt. fortissimo Roi trahenti resistere nimirum in sensu diuiso
si fortissimi tractio cessat quæ ora. absurdissima &c.

Respdeo argtum istud probare ex falso illato sensus compositi
et diuisi sive (ut mos diuim.) sensum diuisum non esse; hos pt. dissentire
si non moueat &c. per gratiam. Socratem compositum, hominem non pt. dissentire
si moueat &c. per gratiam: sed sensum diuisum esse hoc motus per gratiam
licet go.ª ad dissensum; sensum compositum: hoc motus per gratiam,
si licet go.ª ad dissensum, nostræ actu dissentiri, hæc est non compositum
actus dissensus cum actuali dissensione motionis d.ª gratiæ efficacis. qs. verum est
qd hoc gratiæ efficaci motus pt. dissentire? qd posita gratia efficaci manet pt.
ad oppositum. Ad inconuenientia quæ affruntur &c. Deo falsum esse
hominem grauissimè tentatum posse (cognum. de pt. proxima) in sensu diuiso
resistere etiam si non detur gratiam, quam est posse in sensu diuiso
requisitum vt detur go.ª ad resistendum etiam stanti gratiæ tentanti:
homo non det qui destitutus est gratia efficaci, Ideum respondeo ad
alia exempla.

Instabis 2.º Supposita gratia efficaci, pt. voluntas oppositum:
Ergo possibile est illud poni, possibili posito in actu, nullum seqtur
inconueniens qd gratiæ dissentiri stante gratia efficaci: Patet
oppositum voluntas de nunquam facie: Ergo frustranea est ejusdem go.ª
q.ª frustranea est go.ª quæ non reducitur ad actum. 3.º efficacia illa
vt applicata voluntati et influens in illam solum det determinare ad
vnum qs. non datur cum indeterminatione physica: posita autem hac
omnia effectus posset nasci: Ergo voluntas vt mota per gratiam efficacem
est determinata nasci. qs. 4.º si posita motione gratiæ efficacis, quæritur
de facto voluntas dissentiri, hoc frustratur 2.am voluntatem: Ergo pt.
in sensu diuiso poni dissentiri pt. hoc frustrari voluntatem dei.

Respdeo 1.º qd posita determinatione quæ sit per voluntatem non pt
vllam gratiam predeterminantem, verum est voluntatem posse oppositum:
qs.º autem istud tam pugnat contra nos aduersarios quam pugnet
aduersus nos.

Respdeo 2.º ad 1.um conatus ant. et conseq.ª nullam legi inconuenientiæ
possibile poni in actu si detur ratio pura possibilitatis huc aptæ
possibilitatis, dicit lex inconuenientiæ si possibile istud consideretur cum
aliqua alia circunstantia quæ faciat vt implicet actum poni: talis est

motio d.o grao ad quam cum sequat.r consensus & complet formal esse consensum & dissensum, ex consq.ti sequit & meo utriusq esse possibile ad dissensum reduci in actum, non q.dem ex pte possibilitatis ad dissensum sed ex pte ipsius actualis consensus, sic dum loquor possum loqui, & hoc stante q.d loquar, meo utriusq esse pons q.d actu non loquar, sic quelibet hor.a q.libet, sed posito q.d aliquis sit in pacto mortali, q.d ita mouetur in eo, meo utriusq esse p.o.m illam reduci in actum.

Ad 2.um Respdeo negando fruestrantam esse p.o.am que non reducit.r ad actum sufficit si possit reduci: q.to magis si non reducat.r ad actum ex aliqua suppo.ne status si in Xro esse p.o ad plura mutor producendo, sic in mea, sua aliqua informata esse in p.o ad alias sonas & vl clericus, p.o ad vnum determinata que non reducit.r ad actum esse fruestranea si nunquam in illo, indiid eo reduat.r ad actum, Transeat: si non sit ad vnum determinata, sed ad plura indifferns, et nullo modo reduat.r ad actum, transeat. licet in Xro p.o ad exedendum non posse dici fruestranea, etiam si nunquam exedisset: si ad multa indifferns reduat.r in aliquem actum Si non reduat.r ad ois. nego. sic pi mea qualibet esse p.o ad ois sonas, neq; in requisit.r vt actuet.r pt ois. Jam dico: voltas est p.o non determinata ad vnum sed indifferns ad multa p reduct.r ad aliquem actum dum consentit grao d.o: Addo q.d cum dissentit sit grao effectus, p.o dissentiendi loqd.o pricò non dat.r ad dissentiendum, seu in hunc finem vt voltas illi de facto dissentiat: hoc etiam illi esse ad malum: sed vt voltas tali vocatione facta, eligat actum consentiendi cum eo modo libertatis cum quo eum de facto elegit: nimirum ita consentiat grao vt posset dissentire si vellet, vnde cum voltas creata consentiendo grao elegat consensum cum tali libertate, non s. eius p.o sonas esset fruestranea.

Ad 3.um dico graam efficacem non determinare voltatem ad vnum, q.d determinat voltatem suo modo: modus autem voluntatis est vt se determinet ex judicio rationis cum p.o ad oppositum.

Ad 4.um concesso antecd.te nego consq.am q.d homini posse fruestrari d.am voltatem, est homini heroicissimum validissimum ad dissensum quam valida sit ad consensum d.o grao motio.

Instabis q.d ois determinatio antc quae determinat voltas creata ad consensum vel tollet p.o.em dissens. sed in nra sent.a grao efficax determinat antecedenter voluntatem nram ad consensum

Respdeo ad maj. ois determinatio antc quae determinat.r voltas ad consentiendum suo modo eligendum, nego: ad consentiendum modo supernaturali eligendum, Concedo: Deus determinat nram quamq; actum ad actum juxta modum agendi cui id ad q.d determinat, et ut fiat eo modo quo a nra quam determinat, fieri debet.

Instabit 1°: posita motione grauis non est amplius indifferens voluntas.
R. deo indifferentiam manere, indria existr 3ª: quæ sola essentialis est libertati electionis, quamuis non sit indifferens ex parte actus, quæ indria est illi donec actualis. sed ea est donec accidentalis libertati electionis quæ ponit dum exercet. et conuenit ei tum antequam exerceat: quam per operationem 3ª non tollit. cuius libertas electionis, sed complet. qz libertas in actu 2°. perfectior esse quam libertas in actu 1°. cum hæc minus de qualitate, atqui indria existr actus ponit dum hoc exercet. et conuenit illum ei ante quam exerceat: hoc antequam actu amet indifferens est ad amandum actu vel non amandum. Ro cum amat actu, non est amplius indifferens vt actu amet. ergo est illum actualis: ergo quæ essentialis illi est indria ex parte 3ª. sed indria hæc non tollit. per motionem dñi grauis nam indria est ex parte 3ª. vbi in ead. facultate de 3ª. ad opposita, sed posita motione dñi grauis non tollit. 3ª. ad assensum, qz actus non destruit sed perficit 3am. in ead. posita motione, non tollit 3ª. ad dissensum qz cum actualiter assentit stat 3ª. ad dissensum, licet non sit actualis dissensus. dum loquor de vero assensu, non de falso, sed verum est etiam qd falsum fatere.
4°. denig; qd condemnent. aduersarij, etiam ego, hic condemnant. qui docent gratiam efficacem præmouentem ac predeterminantem physicè destruere libertatem arbitrij: atqui aduersarium nostrum probatio est qd gratia præmouens et predeterminans physicè destruit libertatem arbitrij. ergo condemnant. a Conc. trid. minor est perspicua; ergo probat. maior a Concilio damnat. Caluinus ea qd dicit gratiam efficacem destruere libertatem arbitrij. Jam itaq; quæro quid per gratiam efficacem illi intelligant, non certè gratiam motionem moralem nec; concursum simultaneum sed gratiam gratiarum per se physicè efficacem, qd aduersarius non agnoscebat. Præterea neque gratiam motionem moralem nec; concursum simultaneum destructiua esse libtis arb. est per se notum! Ergo motionem gratiam physicam: Ergo condemnant. qd dicit motionem gratiam physicam destruere libertatem arbitrij. Respondeo autem qd gratia efficax conuertit in physica predeterminatione, non fuit condemnatus; ergo semper est dicat. condemnatus qz hanc confess. intulit, Ergo non dicit. libertas arbitrij. Existo ergo dicat. gratia physicè predeterminans: qd esse illum condemnari qd docuit cum aduersarijs gratiam physicè predeterminantem destruere libertatem arbitrij.
Vnde id contingit nostris aduersarijs qd olim Juliano catholico q; Pelagianis

qui eum obij essent aug.no manichaeismum ipsi conuicti v. ab aug.no
et qd ioquerian facerne catholicis doctorib. At qd ipsemet fautoris manichaeorum
Utrndam inquiebat aug.nus lib. 1o contra iul. cap. 1. ostis eccl. catholica
catholicæ doctorib. nocb manichæorum intolerabilem facere non
injuriam. At cum me. ostis in quor tella facilega iaculatis. Unde
monstrabo reuincebatur qd tu ipse si adjuuas manichæorum damnabilem p nefanda
impiatatis errorem Ut nullum talem patronum, qr in suis dilectoris?
rabant inuenire: et cap. vlt. lib. 2. operis imperf. manichæos autem
hostibilitr adjuuatis, nobis obijciunt Caluinismum, videant ostis at
qualib. ex clero catholicæ doctorib. injuriam faciant aug.no cuius, discipulis,
s. thomæ, p orib. dominicanis, cuius congregationi de auxiliis,
atq; in primis summis pontificib. Clementi 8. Paulo 5. sed videant
tam qd quid ea hæc cum caluinistis illi qui negant gratiam per se
sufficiè efficacem, esse libri destructiuam arbitrij, an potius qui
affirmant cum istis haereticis.

Articulus undecimus
Quid sit gratia efficax seu gratia Christi

Rdeo 1o esse victricem delectationem. Prob. 1o. qr. desuper. per verba delectationem
maiorem inspiratio in scripturis Ut ostendit aug.nus, sex Annus dabit suauitatem
Terra dabit fructum suum. suauis esto, p in suauitate tua doce me iustificationes
tuas. Lætabit in directione tua optimus. quam dulcia faucib. meis eloquia
tua Ut non peccem tibi. narrauerunt mihi iniqui delectationes suas, sed non
Ut lex tua. Condelector legi dei secundum interiorem hominem.

2o ex aug.no lib. 2o de gratia initiis cap. 10. Eligam. Omnium Bonum
deo etiam ostis suis alicuius operis iusti, aliqs non tribuere Ut certum sit.
victricem delectationem Ps. lib. 1o operis imperf. cap. 162. Insuper donec Ut
delectat gratia, Justitia delectatione vincatur.

Rdeo 2o victricem esse delectationem non absolutè, sed comparatè ad min. concupiscentiam
sta enim aug.nus expositione epla ad galat. regnare inquit spiritus fructus
in hoc in quo peccata non regnant, regnant autem in nobis bona si them
delectare Ut ipsa teneant animum in tentationib. ne in peccati consentiamus
uitia, qd enim amplius nos delectat secundum id operam? nec ipse ibi Ut v.g. adulterae
foeda speciosa femina removet ad delectationem? formicarum: sed si plus delectat
pulchritudo illa intima. Sinatra spiritus castitatis, per gratiam quam est in fide
christi dum hanc vitam. Jam hanc operam. Ut non regnante in nobis peccato
ad obediendum desideriis eius, sed regnante Justitia per charitatem cum delectatione
faciam. in ea Deo placere cogitem. qd autem de castitate formicarum dixi,
hoc de castris illicijs volui: Ut in ista manifestum esse debuit non libere
qd sectati fuerimus: sectabimur. autem qd delectant. Itaque si ex aduerso resistente
deo, præcepto Justitia Consuetudo carnalis, et utramq; diligit, ed sectabimur

qd amplius dilabimur, si Humdom vtraq; diligat. quibus horum
sectabim. sed aut timore trahem. inviti in alterutram ptem, aut si vtrumq;
etiam aequaliter timam. in periculo sine dubio remanebim. fluctu dilectionis
et timoris alterantis quassati, sed par Christi vinea in cordib. vris, lib. de
fide et lectra cap. 28. per fidem, confugiae ad miam Ari, vt det qd jubet
atque inspirata gratie suauitate per ipsum ptum fciae nos debitare qd
praecepit, quam debitae qd impide, hoc est qd aliq; bonum spirale
cuius debitacone praemus. mitto alia

Ratio deo 3°. victricem illam debitacionem esse actum vitalem et indelibratum
actus praecedentem spacialem nos essentiae. ipso facilis est

Ratio deo 4°. nocuam esse victricem illam debitacionem in statu naturae corruptae,
qs. vt hoc aug. nus Ench. cap. 87. docab. de variis praem. aue videndo qd
facere debem. aue non faciendo qd debere fieri iam videmus, vtrum
duorum illud ignorantiae malum esse hoc infirmitatis, contra quae qdem pugnare
non conuenit, sed pro vtro vincim. nisi diuinitus adjuremur. Et lib. de praed.
meritis cap. 17. Cum voluntas nostra ipsa, qua adjuuante d. fine peccato possit
hoc in hac vita esse; cur non sit? possem facillime praedicere ratione qs. Rois nolue,
sed si ex me quaerit. qs. nolim, imus in longum. haec radicem quaestionem
per nolime Rois vt ea cognita contrariam requiram? cur diuina aequus voluntas fuerit
Audi igit. profundam eius doctoris rationis motiu. primum quia Philosophi:
Verum in etiam hoc sine praejudicio, diligentioris inquisitionis breuiter dicam.
nolunt hoc facere qd justum, huc qs. habet an justum sit, huc qs. non
debitae, horum qdem vehementius, pro certius, quam bonum sit nolim. eoq;
debitam. certius. ignorantia igit. et infirmitas vitia sit. quae impediunt
voluntatem ne moueam. ad faciendum opus bonum pro malo operando malo abstinendum
Et autem innotescat qd habeat, quando hoc qd non debitabat, gratia Christi est,
quae horum adjuuat voluntatem, qua vt non adjuuent, in ipsis ibidem causa est,
non in deo: ac deinde subjicie illa praeclara verba, ubi quam sit
gratuita ista debitationis gratia commendat. Ideo quisq; nrum bonorum
operum suscipere, agere, implere nunc sit, nunc ne sit, nunc debitat.
nunc non debitat. vt nostrae non sunt facultatis, sed d. nostris esse
qd sit, vel qd debitat. ac sit a debitationis vanitate sanct. Scriptura
quam vere non de terra ista sed spiritualiter dictum sit. Omnis debitis
suauitatem, Scriptura nra debi fructum suum. soluta dicere
non permittunt tm foris angustiae; Ideo sit.

Disputaõ 6. de causis gra

Disputatio 6.ª

De causis Gratiæ

Quæ in hac disputatione tractari debent, fere oīa spectant propriè ad justificaōnem, Vbi, Deo dante fusius exponentur a nobis. Cætera facile apud S. Thomam disci poterunt: Scilicet qd Deus solus est, Et esse potest causa principalis efficiens gratiæ, cuius veritatis probatio nota est Scripturis, psal. 83. graam et gloriam dabit Dmnus.

Disputatio 7.ª

De Justificatione

Articulus 1.us

De nomine.

Vox ista Justificatio, multis modis vsurpatur in Scripturis, 1.º pro ipsa lege diuina quæ justitiam docet: psal. 118. Vtinam dirigant.r viæ meæ ad custodiendas justificationes tuas. et postea, Justificaōnes tuas custodiam, non me derelinquas vsquequaq; Et rursus, in justificaonib. tuis meditabor non obliuiscar sermones tuos. Lucæ 1.º insedentes in oib. mandatis et iustificaonib. sine quærela. 2.º sumit.r iuxta forensem acceptionem pro declaraōne iudiciaria seu externa innocentiæ alicuius coram hoib. in foro externo: cuius acceptionis hæc est ratio, Justificare idem est ac facere justum, facere autem justum aliqdo sumit.r improprie pro eo qd est æstimare, declarare, pronuntiare aliquem esse iustum siue interim ille reuera sit justus, siue talis non sit. Prouerb. 17.º qui iustificat impium (hoc est qui declarat seu prononciat impium esse justum) et condemnat justum, abominabilis est vtrq; apud Deum. psal. 81. Judicate ægeno et pupillo,

humilem et pauperem justificate. Isaiae 5.° Vae illis qui iustificant impium pro muneribus, in hoc significatu extenditur ~~autem~~ etiam ad similem declaraõnem priuata authoritate factam. Job. 9.° Si justificare me voluero, os meum condemnabit me. Ecclesiast. 7.° non te justifices ante Deum. Lucae 10. juris peritus cupiens justificare se ipsum, c. 16.° pharisaei iustificabant se ipsos, hinc apologia qua quis defendit iustitiam suae causae appellat.r justificatio. Job 27. Justificaõnem meam quam coepi tenere, non deseram. hinc autem justificare idem esse ac justum praedicare et facta alicuius vt bona et justa laudare. psalm. 5.° Vt justificeris in sermonib.s tuis. 3.° vsurpat.r pro acquisitione propriè dicta justitiae quâ iustificamur a Deo; raõ esse q.a facere, qd importat.r in hoc verbo, Justificare, aliqdo sumit.r propriè pro eo qd esse vere propriè efficere. Rom. 3.° Justificati gratis per gratiam ipsius, Re cap. 4.° credenti in eum qui iustificat impium, Cap. 5.° sicut per vnius delictum in omnes homines in condemnaõnem; sic per vnius justitiam in oẽs hoĩes in justificaõnem vitae. cap. 8. quos vocauit, hos et justificauit, paulo post, quis accusabit aduersus electos Dei? Deus qui iustificat. 1.a corinth. 6.° aliqdo fuistis Ebrij, adulteri, idolis seruientes, sed nunc abluti estis, sed stificati estis. 4.° denique vox ista sumit.r pro incremento eiusdem justitiae. raõ esse q.a in his formis quae gradus habent, nomen verbale non solum sqfficat 1.am mutaõnem, sed ipsam quoque progressionem seu mutaonem 2.am ad id qd esse intensius, sic non ttum d.r calefieri qui fit de frigido calidus, sed qui de calido fit calidior. Ecclesiastici 18.° ne verearis vsq; ad mortem justificari. Jacob 2.° Ex operib.s iustificat.r homo et non ex fide ttum. Apocalyp. vlt. qui iustus esse, justificet.r adhuc.

Ex his acceptionib.s prima esse extra ppositum, Tres aliae faciunt ad institutum, earum 1.a frequentior vsus esse apud Lutheranos et caluinistas; Duae postremae s.t catholicorum, q.a volum.t Justificaonem sqfficare aliquid positiuum qd insit animis nostris, nec vnquam hoĩem justificari

nisi per accessum alicuius quod collocetur in ipso.

Nomen istud ad sensum catholicorum duob. modis considerari p.t 1° active et efficienter ~~hunc~~ q; tunq; sgficat ipsam actionem Dei hoīem interius iustificantis. 2° passive seu subjective, et tunc sgficat terminum ipsius actionis Dei iustificantis. hac passiva consideratio maxime pertinet ad propositum.

Quia vero iustificare idem est ac iustum facere, et iustum a justitia d.r Ideo observandum est justitiae nomen hic non usurpari pro justitia quae est virtus quaedam specialis, et dividit.r in commutativam et distributivam: non pro justitia vrli, legali, seu politica sed pro rectitudine ipsa, non qdem operum externorum duntaxat, de qua Christ. matt. 5°. nisi abundaverit justitia vestra plus quam scribarum et pharisaeorum sed interna maxime qua homo recte ordinat.r erga Deum, se ipsum, et proximum: quae sola est absolute et simpliciter iustitia, p d.r iustitia fidei, q.a incipit a fide, justitia Dei, q.a donat.r a Deo. philipp. 3°. et inveniat in illo non habens meam justitiam quae ex lege est, sed illam quae ex fide est Jesu Christi, quae ex Deo est justitia in fide. Et proinde complectim.r oīum virtutum supernāalium congeriem, eseq; dispositio recta hoīs erga Deum, se ipsum, et proximum.

Praeterea Justificatio aliqdo apud catholicos dicit ipsam foālem justitiam seu id quo foaleter justi sum.t sic qui habet adhuc in aīa sua peccatum mortale, non d.r justificatus, aliqdo vero dicit etiam ipsas dispoōnes et paraōnes nerias ad justitiam foālem recipiendam, nam ad istam iustitiam, per grāas actuales disponimur ac praeparamur ut dicturi sumus inferius: et ad hunc sensum docet conc. Trid. sess. 6.a can. 5.° Justificaōnis exordium a praeveniente grāa desumi, eodem se. modo quo apud phos gnāo aliqdo includit praevias alteraōnes et dispoōnes ad terminum ad quem, aliqdo vero illas non includit.

Ac denique observandum est Justificaōnem aliqdo spectari posse per modum simplicis motus a privaōne seu negaōne formae justitiae ad ipsam

foam: et tunc abstrahis a Justificaone Angelorum et hois innocentis, potest q; sic describi: motio qua quispiam fit justus: seu mutatio et transitus a carentia graae stificantis ad ipsam graam sanctificantem. Aliqdo per modum motus qui est de contrario in contrarium abstrahendo a pnti statu vel possibili, et tunc describitr. Translao a statu pnti in statum graae seu justitiae. Unde Aug. lib. de Spu et lettera c. 26. quid est enim aliud iustificari, quam iusti facti, ab illo sc. qui iustificat impium ut in impio sit justus! vel in statu pnti tum, et tunc descriptioni mox datae addendae sc. istae particulae, per J. C.; aliqdo deniq; pro sola oium 1a iustificaone, qualis est in statu pnti et definitr. a conc. trid. Translao ab eo statu in quo homo nascitr. filius primi adae in statum graae et adoptionis filiorum Dei per J. C. saluatorem nrum.

Inter effectus da graae Praecipuum locum obtinet Justificao de qua nobis non tum ob eam caam qta potrimus maxima diligentia dicendum est: sed etiam qa praecipuus est nrae religionis cardo, qdoqdem teste aplo mortuus est Christus ppter delicta nra, et resurrexit ppter iustificaonem nram, ppterea qa nulla veritas est qa in cuius euersionem crudelius consenserint atq; conspirauerint Lutherani et Caluinistae; stabiliam. illam et vniuersam Ecclesiae doctrinam ab ipsorum furore ac rabie vindicemus, inchoando a dispoonib. hinc progrediendo ad ipsam foalem iustificaonem, ac denique concludendo disputaonem per consideraonem proprietatum et consequentium illius.

Ab

Articulus 2us

Vtrum ad justificationem Impij requiratur motus liberj arbitrij.

Justificent. parvuli, Justificantur et adulti: ad iustificationem parvuli non disponuntur per vllos actus liberj arbitrij, vt pote quorum sunt prius pro hoc Statu incapaces, vnde S. Thom. 1ª 2æ q. 113ª art. 3º ad 1um ait, qd mouetur a Deo ad iustitiam per solam informationem aiæ ipsorum. sed quærimus vtrum idem sit iudicium fiendum de adultis. Affirmat Lutherus, doctq; adultos nihil omo operari in justificatione sed habere se mere passiue, qmdum luctum in manu figuli, quæ doctrina visa fuit absurda ipsi Caluino.

Nostra sit propositio. Ad justificationem adultorum, requiritur motus liberj arbitrij. Est de fide ex conc. Trid. sess 6. cap. 5º 6 et 7. vbi et can. 9.

Probr 1º. ex scripturis, Joann. 6. Nemo potest venire ad me. Postea nemo potuisse ad me nisi fuerit ei datum a Patre meo, quam hoc non venit ad Christum sine motu propriæ voluntatis et liberj arbitrij. Item ex illo prouerb. 16. Hoc est præparare animam, Isaiæ 45. Conuertimini ad me et salui eritis. Joelis 2º Conuertimini ad me. philipp. 2. Cum metu et tremore vestram salutem operamini.

Probr 2º. ex S. Aug^no Sermone 13º de verbis Apli c. 11. Hæc verba (quotquot ipsum Dei agunter, hi sunt filij Dei) considerantes; sic enim loquitur. dixit mihi aliquis Ergo agimur, non agimus, Imo et agis et ageris; et tunc bene agis si a bono agaris, Spiritus enim Dei qui te agit, agentibus adiutor est: ipsum nomen adiutoris præstitit tibi, qs et tu ipse aliquid agis: agnosce quid postulas, agnosce quid constituis qdo dicis adiutor meus esto, ne derelinquas me. adiutorem vtique inuocas Deum, nemo adjuuat, si ab illo nihil agatur. postea subiungit idem Apl^us, qa diligentibus Deum, ea cooperantur in bonum, si non esses operator, ille non esset cooperator, et cæt. sequentia. Jam nunc cum auditis quotquot ipsum Dei agunter hi sunt filij Dei:

tout et aut. se reduit a 3.

Supposant.

1.º que l'on soit tout determiné de dire par la volté ou par autre il faut que par la volté il se retourne vers luy.

2.º cette volté soit donné de Dieu.

3.º elle luy soit donné de Dieu et tout que se trouue que par son operation il se rende docile et bon volté.

nolite vos demittere. neq; enim templum suum sic de vobis aedificat Deus quasi de lapidib. qui non habent motum suum: leuant.r, a structore ponunt.r non sic s. lapides viui; Et vos tquam lapides viui coaedificamini in templum Dei: ducimini, Et sed currite vos, ducimini, sed aequimini. Item ex illo sermone 15. Qui creauit te sine te, non justificabit te sine te. Item lib. de grãa chri c. 25. non solum enim Deus posse nrum donauit atq; adiuuat, sed etiam velle et operari operat.r in nobis; non q.a nos non volum.s aut agimus, sed q.a sine ipsius adiutorio nec volum.s ipsius boni nec agimus, lib. 4.o ad Bonif. cap. 6 nos qdem ambulam.s verum est: nos obseruam.s nos facimus; sed ille facit vt ambulem.s vt obseruem.s, vt faciam.s: lib. de grãa et libero arb. c. 16 cum dicit: faciam vt faciatis: quid aliud dicit, nisi auferam a vobis cor lapideum vnde non faciebatis; Et hoc quid est, nisi auferam cor durum, vnde non faciebatis et dabo cor obediens vnde faciatis! lib. de dono perseuerantiae cap. 13. nos ergo volumus, sed Deus in nobis operat.r et velle, nos ergo operamur, sed Deus in nobis operat.r Et operari pro bona voltate; hoc nobis expedit et credere et dicere, hoc est pium, hoc verum, vt sit humilis et submissa confessio et det.r totum Deo. de reliquis patrib. facile conueniret Lutherus qd sibi aduersent.r videat autem an vllus sit qui aug.no clarius locutus fuerit.

Prob.r 3.o ratione s. thomae, in justificatione mouet.r homo ad justitiam a Deo, ipse autem oia mouet sdum condionem suae naae, quod itaq; homo sdum ppriam naam sit liberi arbitrij, ideo qui habet vsum huius non sic satis motio sine motus liberi arbitrij, sed ita incumbit Deus donum justificationis grãae

sed stat in omnibus dns d Donum iustificantis gratiae, vt ad illud homo se disponat per actus libri arbitrij.

Confirmat. si quid enim obstaret, vel q homo libertatem o'm suam amittit ad bonum per peccatum originale, vel q efficacia grátiae facit vt agat Roó & non agat: Disponit. autem Roó ad grátiam Iustificantem per donum gratiae actualis: p. dicij non p. q. per gratiam sanat. voltas, vt possit sanata bonum illud q antea non potuit. Unde aug. ab. i. ogrus imperf. c. 79. aic Tunc esse arbitrium laudabiliter liberum, q. fuerit libi grátia liberatum. / Q. Nam dicij non p. q. efficaciam d. gratiae esse efficacia o'ipotentissima: Ergo talis est, non solum qua dissonat. vr patitur de pure voluntate sua, sed etiam qua dissonat. o'grunde iusta modum sua natu. sed de hac plura; vbi de concordia libri arbitrij et gratiae efficacis.

Q. Utrum voluntas liberè praeparet suum consensum Deo moventi ad iustificari aliter posse aliqua ratione concedi q. hoo se iustificare quia scilicet q. ista praeparat se ad iustitiam, & q. sic eam suam iustificationis;

Respdeo de hac re disputare theologos, & eam praedictam affirmare cum silvio. rationis vtaq; ex parte non contemnenda; Patris vtramq; concilietur sent. Probabilius simpliciter loquendo vera est, q. hō se praeparare ad justitiam, et q. esse ea sua iustificationis. Circumstantia tamen cauendum est ne aliquid inferat eo cuiusmodi loquendi ratione, q. hō ea ipso de non ex dei dono justificetur. Quare non est usurpanda, vbi tale metuendum est scandalum, vel saltem continuo sanctorum orthodoxus est apprendus. q. enim simpliciter loquendo sit vtrasq; Prob. Tum q. a scriptura similem phrasim habet, hieremiae 4. Lava a malitia cor tuum q. ad corinth. 7. Cauendem nos ab oi inquinamento carnis & sanguinis, perficientes sanctificationem in timore dei. 1. Joannis 3. o'is qui habet hanc spem in eo sanctificat se, /

Et de iustificatis d. apostol. vltimo, qui iustus est, iustificet adhuc; item etiam q. inde mod qui per modum libri arbitrij se praeparat, ille q. dicij vere se praeparat, & eam dispositionem ad justificationem, vere est ea iustificationis. q. vbi cauendum sit eligo ne ex ea propone ita simpliciter concepta sequat. scandalum, p. ex aug. qui sermone 15. de verbis apli pro eodem existimat q. hō se facit iustum ac gratum eatam

Deo, et quod iustitia sit ab homine et propria ipsius hominis, Exeque sequitur quod propositio ista per sumi in malo sensu: Quare quando enuntiatur optimum esse exponere sensum ortodoxum in quo enuntiatur.

Art. 3.us

Utrum ad justificationem Impij requiratur motus fidei

Non satis esse stabiliuisse motum liberi arbitrij esse necessarium ad iustificationem impij adulti: sed inquirendum esse ulterius, quis in particulari sit ille motus qui necessarius est: An motus fidei, spei, charitatis &c.

Doctrina catholica est, imo unum e praecipuis fidei christianae principiis, quod motus fidei necessarius est ad nostram iustificationem. Id clarum est ex scripturis, marci ultimo, qui non crediderit, condemnabitur: Joann. 1.o Dedit eis potestatem filios Dei fieri his qui credunt in nomine eius. Joann. 3.o qui non credit iam judicatus est. Rom. 3.o Justitia Dei per fidem J. Chri in omnem super omnem qui credunt in eum. Hebreorum 11. Sine fide, impossibile est placere Deo, Credere enim oportet accedentem ad Deum quia est, et inquirentibus se remunerator. Id definitum est in conc. trid. sess. 6. c. 6. et 8. Id certum est ex SS. patribus Chrisostomo, homilia de fide, spe, et charitate, dicente fidem esse origo justitiae: Ambrosio lib. 1.o de sacramentis c. 1.o Aug. lib. 3.o ad Bonifacium cap. 7. scribente, qui sedum justitiam quae in lege est sine fide gratiae christi vivit, sicut se Apostolus sine querela vixisse commemorat, nullam veram putandus est habere justitiam. lib. de praedest. sanctorum c. 7. ex fide autem Apostolus ideo dicit Justificari hominem, non per operibus, quia ipsa 1.a datur Ex qua impetretur caetera quae proprie opera nuncupantur inquibus iuste vivitur. Sed et totus est aug. ut ostendat veritatem christianam de hac re non dubitare, sine fide, incarnationis et mortis et resurrectionis chri nec antiquos iustos potuisse justificari; lib. de peccato originali cap. 24. Sine fide incarnationis et mortis et resurrectionis chri, nec antiquos iustos ut justi essent a peccatis potuisse mundari fidei

Lesecriture attribue la justification a la foy elle luy est donc tout au moins necessaire. Advo. q. 10.

graã justificari, Scitur christiana non dubitat sine in eis justis quos S. Script. commemorat
sive in eis iustis qd sta Scriptura commemorat, sive in eis qd ostendam Scriptura
non commemorat, sitam ea hereticis ex quod dixit, qd fidem impetrare orem
Epla 89.ª qd Dr impetrare, fide impetrare. Epla 105.ª qui per ejus remissio-
nem peccatorum sine aliquo merito ab se, si fide hanc impetrare. nej; enim nullum est
meritum fidei, qua fide illo debeat, omne propterea esto mihi peccatori: —
& deserendis autem meritis fidei humilitatis. Epla 106. qui dicat sibi: —
Het fide; gratis, qd enim fide meruit, cui non potius redditur quam
donatur non dicat ista homo fidelis: qd hoc cum dixerit: Vt meritis —
iustificatorum, habeo fidem; Respondetur ei, qd quid enim habes qd non
accepisti: Cum ergo fides impetrat justificantem sine meritis; —
posthac esse tam ipsum meritum fidei, non quam dei aliquid meriti
precedit humani, sed ipsa gratia meruit augeri, vt aucta mereatur perfici.
Lib. de Spe et Re cap. 29. Deus quippe disponit justitiam Xpi, qd —
qui scripsit eam, viuit in ea vt eum quilij; instituta sua
cognoscit, non per suas vires, nej; per visceta ipsius legis, qd fiat non qd.
sed per fidem conciliante justificatorem gratiae, scilicet Christum
in eo; opus enim qd qui scripsit, viuit in eo, non finis a justificato.
Justificato autem ex fide impetrat Spes, fides ejusdem Xpi impetrat.
salutem, in ipsum nobis inchoatur in re, ut ipsum perficienda respectat
in spe. Item ex S. fulgentio in prologo lib. de fide ad petrum, — S. Prosper
lib. 3.º de vita contemplativa. 21. Gregorio magno lib. 2.º moralium c. 3.º. paulo
post plura tñ S. Thomas quæ talis est, ad justificationem requirit vt hō
excitetur a Dō conuertat ad Deum juxta illud ipsius Dñi aqua propheta
Conuertimini ad me. 1.ª autem conuersio ad Deum fit per fidem, iusta
illud apli, accedentem ad Deum oportet credere: Ergo Dr. Doctrina etiam
catholica est ita prærequiri motum fidei ad justificationem adultorum,
vt sic præparato dicitur ad illam, plenit nouatorib. nris qd —
prærequirit. Sed refugiunt vtj vocē dispōnit, vt Philippus melanctonis
in apologia confessionis augustanæ, alumnus libri 3.º institutionum
cap. 11. paragrapho 7.º de malum appellare instrumentum potyanum
per qd credimus, apprehendimus, recipimus, & nobis applicamus meritum
Dñi remissionis peccata: seu instrumentum principale justificationis.

Rursus in explicanda fide ista justificante, longe a nobis dissentiunt, quam motus fidei quam putant praeparatos ad justificationem non esse veros fidei motus, sed inanes quosdam inventum contra scripturam Sacram patres, qui vt illigent illegal.

1.° Les Catholiques ont tort de faire Contester les Loy Justifiante dans Leur Loy divine parlaquelle nous croyons absolument que Nos pechés nous sont remis. 1.° parce que dieu nous apointe nulle autre chose que nos pechés luy soient remis. 2.° Cette Loy est Sujette a illusion parce qu'il y a beaucoup de gens dans le monde qui croyent avoir point de peché mortel dans dieu qui Loge Leur sont remis. 3.° mes pechés ne nous sont pas remis parce que je le croy mais Parce que Dieu Les Leur pardonne.

Observa Lutheranos triplicem fidem discrete. 1.a esse quam appellant historicam, Rea est qua assentimur iis quae continentur in sacris libris tyeam veris, seu qua credimus vera esse ea quae habentur in sacris libris, qs. esti, sumus illam esse scriptam et tradita a deo qui vtrae esse. 2.a quam vocant miraculorum, Rese ea per quam fruine vel praestrantur miracula, qua fit credimus nihil esse qd a deo fieri non possit. 3.a quam dicunt promissionum qua credimus Deum promisisse remissionem praeteritorum, seu qua credimus vtram esse promissionem dei, de remissione praeteritorum atq; eium salute Rs ab ipsis subiungitur in gnalem Scalam. Prior est qua credimus Deum, gnaliter iis credentib. promisisse remissionem praeteritorum atq; adeo salutem; posterior est qua vnusquisq; sibi divinam promissionem applicans credit sibi gratis omnia sibi ita praeterita esse remissa. Hebr. 11. dicitur fide credimus aptata esse Secula verbo dei, De fide miraculorum, 1.a ad corinth. 13. si habuero tantam omnem fidem, ita vt montes transferam. fidei huic promissionum, gnali. vel. qui credidere et baptizatus fuerit salvus erit. Jam subjiciunt fidem justificantem non esse solam fidem historicam vt volunt catholici, aut etiam fidem miraculorum, sed esse fidem Scalem promissionum qua fit apprehendit Xti justitia, Et meam putant eam fidem esse justificantem, quae respicit bonitatem dei vt tribuat cuique justificat.; Huiusmodi vero esse solam fidem Scalem promissionum cum fide historica respicat veritatem, fide miraculorum p.a fide gnalis promissionum, bonitatem dei gnalis; Confessio augustana art. 4. Item docent qd hoc gratis justificent apud Christum per fidem, qd credunt se in gratiam recipi Propter remitti apud Christum. ad quae phrases mirandum vt ob. patrum facta

2.° La Loy qui Justifie ce pluiendroit dequoi le vrai de Croire toutes

auctor la Justificacon ⁊t attribuit a cette foy ⁊ non a l'esperance
⁊ la charité a l'esperance de quelle ⁊t le fondement de toutes
Si quis dixerit fidem justificantem nihil aliud esse quam fiduciam et chose
diuinæ misericordiæ peccata remittentis propter Christum, vel eam fiduciam eam esse
qui pardonne
quæ justificam.r Anathema sit. Posterior est tam de fide ex
nostre
con. Trid. cad. sess. cap. 6. hæc verbis: Assument.r autem ad ipsam
iustitiam dum dicit d.a quæ p adjuti fidem cum audita concipiunt
libre mouent.r in Deum, credentes ea.a vera esse quæ diuinitus revelata
promissa q.; atq; illud imprimis a Deo justificari impium per-
quam ejus gratia, per redemptionem quæ est in C.I.
Prior pars pro C.a non est sed per justificans, quo in hac vita non
habet.r Imo nec citra d.am ejusdem revelationem habiri p.t atque fidei-
specialis promissionem negue habet.r in hac vita, neq; habiri p.t
citra revelacónem Psalm: quam nemo sine speciali revelacone, vt
dictum sum.t enseuis, p.t certo sibi aut confidere peccata esse remissa
dimissa, imo potuer.t Scriptura Sti potius non donec hoium simpr
esse debito in timore.
Posterior admodu.t i.o ex scripturis exprimendo fidem justificantem
per verba pertinentia ad illudum. Marci vlt. qui crediderit p baptismi
fuerit, salvus erit. Joann. 6.o verba vitæ æternæ habes, et nos
credim.? Recognouim.s q.d tues Christus filius dei. Joann. 11. Ego sum
resurrectio et vita, qui credit in me, non morietur in æternum, credis hoc?
ait illi martha vtiq; domine ego credidi q.d tues chr. filius dei veni
Joann. 20. hæc scripta s.t vt credatis q.d. es Christus filius dei, et
vt credentes vitam habeatis in nomine eius. Rom. 1.o Justus ex fide
in salutem oi credenti. Rom. 4.o Expeditur q.d fides Abrahæ imputata
iustitiæ Abraham, plenissime sing scriptura. Scire q.d quidem promisit
potens est facere. cap. 10. hoc est verbum fidei q.d prædicamus, q.s si
confiteris in ore tuo dominum J. et in corde tuo credideris q.d Deus illum
suscitauit a mortuis, salvus eris, corde enim creditur ad justitiam, ore
autem confessio fit ad salutem. Scitote. 10. vbi scripsit apostolus,
Justus autem meus ex fide vivit. c. 5. explicat et laudat eandem
fidem, cbq; expetit fidem hanc justificantem pertinere ad illudum:
nam dicit: fide ingressum apostata esse secula verbo dei. Non sine
fide impossibile est placere deo: Credere enim oportet accedentem
deo

la dite foy ⁊t non

de son progrés vient de la foy. Car a nous sont

dicte estaint cette foy ⁊t non dauno illuminati oculi cordis nri la char
vitæ sanctificato du nol cordis.

qui pardonne
nostre
fidei dum
impetrat
q.d lex impe-
vet.

Si quis
dixerit
quæ
pertinent
la foy ⁊t de
diuinæ
ppositâ
bonâ
mo dum
nihi
la confiance
⁊t de la
la
pertinere
la
mes cette
la ⁊t de
la

ad B. xpi. esse. hoc testimonio muniuit cum Trid. definiendam suam
quam proponimus. Item ex illo c. Joann. 3°. qui credit
quoniam Xps. est Christus D. Item esse. Item ex cap. 8. actorum,
ubi eunucho roganti hoc aquam, quid prohibet me baptizari. —
Respondit Philippus si credis ex toto corde, licet. Et respondens ait,
Credo filium dei esse J. C. hoc ergo fides est justificans pertinet
ad illectum cuius primarium obiectum tale est quale asserimus nra
propone.
2°. ex SS. patrib. Cirillo Hierosolymitano cath. 4ª. approbante duplicem
fidem solum vnam dogmaticam quam appellant hesitantem, et
alteram quae se gratis data per quam fiunt miracula,
Idemte apte, per eam dogmaticam catholicos in ecclesia fuisse
salvatum & non salvari. aeq.no qui locis supra citatis explicat
fidem justificantem per verba pertinentia ad obiectum, ser libro
de Scte Scripturae cap. 29. de ea fide loquit.r de qua apls.
Rom. cap. 10. loquitur de praedestinatione Dei,
In quo manifestatum fidei a qua incipit nra salus tquam obi boni
stabilis contra semipelagianos quemquem, inquit, et eum credere
nihil aliud est quam eum affectione cogitare, non enim quemquam
quis cogitare credit, sed cogitare eum qui credit per credendo cogitat
per cogitando credit.
Leges magnus Imp. 4°. de Epiphania haereticis; hoc de se ipso
declarat impios, qui ex praetor. fuit Ita, si in nullo eorum
Domino nro D. Cui vita scitur per vera credat. Rumantas.
2°. ratione, illa ex fides iustificans, quam Chris et apli praedicaverunt, ab eaque docet Ecclesia catholica non:
atque fides quam Chr. et apli praedicaverunt et de qua edocent Catholici sunt ad illectum: Ergo
fides justificans sunt ad obiectum.
At (inquis) haretici non negant fidem justificantem esse actum electus: sed dicunt illam non
solum includere actum electus sed etiam actum confidentiae qui sunt ad voluntatem, ista enim
melanchon, Schwenckfeldius, et Calvinus locis citatis, qui Calvinus etiam ibidem sic loquit.r
Non negam. interim quin fidei officium sit veritati dei subscribere, quidquid et quocunque
modo loquit.r. Et eodem cap. 10. cpto ad Rom. dicitur fidem justificantem esse firmam certissimam fiduciam =
Respondeo non desinere in errorem versari: tum q. notionem hanc seu actum ejus obiectum
volunt non esse fidem justificantem ut sic, sed illam cum confidentiae seu fiduciae
sibi adiunctae, in quo discrepant a catholicis & a veritate, qui ex scriptura expressis
citatis, etiam ut dicit actum electus requiri, etiam ut ea cognitio cum affectione,
justificet: tum etiam q. volunt hanc confidentiam esse habitum per quem unusquisque confidit certissime sibi peccata sua esse remissa per Christum

qua conſideria deuene homin aſſerhendre hor ſe amplecti Breſcia
Chi J. ad eaſmodi confid.am reſirht cobheo fides.
Eo deniq nolene eam ſtonus dicit iuſtificare alibi uerh fidem, ſ.
q.a putare eam ſolam eſſe iuſtificantem, qua cum peccato mortali non
ſt conciſtere: atq; fides vt praeciſe ſtinet ad illud, ſ. cum peccato
mortali conciſtere, Neq; putare fidem vt praeciſe ſtinet ad illud, non
eſſe iuſtificantem. Maior eſt euidens et ſhelipſo melanctonem in apologia
conf. ad art.um de iuſtificatione hoc vobis: Adverſarios tuetur fidem
eſſe notitiam hiſtoriæ, Idq; docere eam cum peccato mortali poſſe exiſtere,
poſſe exiſtere. Contra, Cum autem de tali fide loquam.r quæ non eſt
otioſa cogitatio, ſed quæ a morte abſtrahat, bonoriam vitam in corde.l parit,
Deſe operatur ſpem ſ.ti non ſtue q.d peccatum mortali. Per Bernardus
in examine dicit nos per fidem iuſtificantem intelligere eam, quæ alegdo
in impiis inuenit.r, quæ q.d non ſ. iuſtificare Ideo em ſem. illis adjungendum
aliquid q.d maioris ſit ponderis de meriti, charitatem ſcr, cuius deprehen-
ſione accurſet.r ad vitam eternam. Hanc vero nram doctrinam ſtonus,
Nec diſgreit quomodo fides poſſit eſſe in ſuo genere iuſtificans, —
nimirum in genere cauſe diſpoſitiue remotæ, etiamſi ad actus cond.nem
actus alianum diſpoſitionem ſtinquiam non ſequat.r ſuam iuſtificantem
continuo ponit. Et ſcripturas aiit eam fidem quandam grabm, quæ comphet.r
in genere hiſtoriam notitiam eorum quæ in ſcriptura a deo proposita ſt.
De gnalem aſſentionem quæ faciem.r ea quæ in verbo dei nobis reuelata ſt.
vtiq eſſe, non ppter adjuncta rationes; ſed q.d certi ſiem.r a deo qui reuat
et infallibilis eſt, illa tradita et proposita eſſe. De hac quidem gnali fide,
q.e etiam in impiis eſſe p.t, per ſe non iuſtificare: fide tamen iuſtificante
gnalem illam fidem preſupponit et preludet. R. Deinde volunt fidem
iuſtificantem eam eſſe per quam credim.r aſſentiendum.r recipim.r de-
nobis aſſeram.r iuſtitiam: putant vero nos per voluntatem ſolam velle de-
acipere oblatam promiſſionem remiſſionis peccatorum. Confirmat.r hoc dictum
non aliomodo ſtantes de fide ſtonus ſtinet ad illud, nec de actu
ſpei de certitudine: volunt autem q.d actu adjuncti ſint actui actui
fidei iuſtificantis, non tamen ſtricte iuſtificare, ſed ſola fides: Ergo a pari
volunt q.d actu fidei iuſtificantis proſtſtonari atq; includat gnalem fidem
ſtonus ſtinet ad illud, hoc ſe ſumptam pro aſſentione ipſa rat.e a deo
reuelatis, ipſa tamen aſſentione vt ſic non iuſtificare. Catholica autem
doctrina eſt q.d ipſa aſſentio iuſtificet ſuo modo premot, id q; plane
arcta nra.

Obycies 1°. cor scriptura Deos inquit. Credit Iustificatio ex fide Iesu ad fidem
prouerbia dicit fiduciam seu confidentiam, sic Rom. 4°. Ideo ex fide.
vt sit iuxta gratiam promissio.

Respdeo 1°. quicquam legi in scripturis posse attribui fidei prout
dicit confidentiam, cum exclusione ipsius fidei quatenus stat ad illectum
qd tamen aduersarij contendunt. 2°. qdo dr. posse fides ad fidem,
prouerbia dicit fiduciam seu confidentiam, per confidentiam non intelligit. ea
quam vocant haeretici fidem pmissionum qua sibi electi
hoc sibi dari promissionem applicant credit fide dr. peculiarem confidit sibi
ora sua peccata esse dimissa per Christum: sed intelligit. ea qua hoc
fidit sibi fore idem propitium per Christum, si modo se ita
vt par est, disposituri per alios actus, hoc sibi intelligit. per huiusmodi
confidentiam actus spei. Ita sibi dem non dicit concil. Trident. sess. 6.
cap. 6. ad confidendam dei misericordiam se conuertendo, in spem erigunt.
fidentes Deum sibi ob Christum propitium fore. De qua confidentia, inquit
Concil. scriptum est: Confide fili, remittuntur tibi peccata. Hac inquam
confidentia est de gratis remittendis per meritum Christi in quam speramus,
adeoq; inertitudinem quandam vt ita loquar, dubitationis includit
atq; formidinem, quae cuiuis tamen ordinis sanctae animi perturbationem
hesitationem p̃ anxietatem, atq; excepit eam dubitationem qua quis
nutu dei parti assentit. Et fides specialis promissionum quam volunt haeretici
nri, est do practice remissis, aliud dicit a spe, dicit applicationem certitudinem
iustitiae Christi qui ita confidit, nihil timet, non dubitat. Qs. ad hoc
apti, dici non posse pro adultis: qs. per haec verba (ex fide) intelligit
ibi aptus fidem gratiae prius ad illectum. qd patet de verbis istis Apostoli:
Confortatus est fide, dans gloriam Deo plenissime sciens, qa quaecunq;
promisit Deus potens est & facere: nam fides per quam hoc plenissime
scit Deum posse haec promissis suis, est fides quae potest ad illectum,
qd licet scit illectus. Ibi autem mens agit non esse donec nos-
qd justificato est ex fide, quia assequendo justitiam fiamus &
accipiamus dei promissionem: sed qd prouidit fata abitura qd sint
multarum gentium fatuerus esse pater, non fuit admissa ea lege:
sic enim excluderet. ea pars seminis cui ex data non fuit, a promissa
benedictione: non fuit admissa ex operib. humanis, alioquin hoc
frustrari posset promissionem dei, & Deus non esse potens facere

quae.

quæ promisit, & prædestinatos; ab hoc ad id faciendum, sed fuse adjungenda
ex fide, quæ fides vtrique populo, Iudaico scil. atq; gentili eius est,
Dei Spiritus donum: sic enim firma est promissio Dei non ob proprias
atq; subtilia confidentia hæreticorum sed a Spiritu dono fidei credentes propositum
vocati.
Objicit 2°. illud 1ª Ioann. 5°. hæc scribo vobis qui creditis in filium
Dei, vt sciatis qd. vitam habetis æternam.
Respdeo me non satis sapere quid ex hoc loco aduersarij velint inferre,
qdo quidem apertius nihil nos doceri, nisi qd quicunq; credunt suæ
spei, habere vitam æternam in spe, habituq; eandem in re, si
non excidant a fide. Sciunt ergo qui credunt suæ spei habere
vitam æternam quandiu credunt, sed nesciunt an credant suæ spei
Deinde etsi id sciant, an ideo certi sunt esse fidem iustificantem
esse talem in eiusmodi confidentia, qua sibi remissa esse peccata
certissime confidunt Deo.
Objicies 3°. eos locos in quib. credentes iubentur esse bono animo.
Matt. 9. confide fili, remittuntur tibi peccata.
Psalm. 9. confido fili, remittuntur tibi peccata.
Psalm quib. credentes dicunt se nullo modo de sua salute trepidare, Psal.
26. Dominus illuminatio mea & salus mea: quem timebo! Dominus protector
vitæ meæ, a quo trepidabo! Rom. 8. quis accusabit aduersus electos?
Deus est qui iustificat: quis condemnabit!
Respdeo 1°. non locum vt supra diximus esse intelligendum de spe
christiana, quidem non docere eos. fid. Non de peccatis illa ab aduersarijs
confidentia. qd si hæc solutio non placeat, adjungam sequentem istam:
fuit fortasse Psalmistæ confidentiam hanc de peccatis condonatis
qdo condonata sunt sibi q; id reuelatum fuit specialiter a Deo, sed
non habuisse confidentiam qua sibi peccata condonarunt. Respondebitis
a speciali reuelatione: qd tamen introduxi hæreticis quos impugnamus
ad 2ª. Deum deo neminem ex eo qd iustis per confidentiam
Psalm ipsum fore dixit: sed solum qd quandiu rector protegit
Deus non est qd timeat aut trepidet, qd quam se alienum ab
aduersarium scopo reciprocidere sciat, neq; vero dubitet ibi qd
qd scimus eos qui vere iusti sunt Deum protegit qd iustificat
vero qd sub protectione Dei sint. Rotamen si desint, nihil ad rem

controuersiam valeat.
Ad 3.um locum Bre dicam esse extra propositum ipo ydem
ipe ydem nihil lyscae nisi id ebri a nullo posse in dubium
vocari, an vero justi facti fidem in eadem fidem ipsam
promissionum nro ne, ne verbum ydem.
Obj. 4°. alios locos in quib. Jubem.r orare Brum non hesitanter
ac dubitanter, sed fervide ac confidenter, simulq; promittit? ea non
impetraturos quae petituros. Matt. 21. oia quecunq; petieritis
in oratione credentes, accipietis, Marci 11. dico vobis oia quecunq;
orantes petitis, credite q.d accipietis. Jacobi 1°. Si quis vestrum
indiget sapid. postulet a Deo, Postulet aut.r ej: petitio audacior fide
nihil hesitans.
Resp.deo trib. modis illos posse hoim debito confidere orando.
1°. vt non dubitet Brum posse facere id q.d ab illo postulat.
2°. Brum velle pro tuto futurum id q.d postulat hoc, dum modo postulet
sicut oportet 3°. dein; Illud in part.r impetrat.r hor q.d postulat
Confidentia 1ª & 2ª debent esse omnibus nostrarum orationum, non q.d
quae tamen sola est de qua praedere debet argum.tum adversariorum.
Hatho est 4ª. nulli constare p.t atq; spali revelatione, q.d oret ad Deum
orandum requisitas conditiones adhibuerit.
Obj. 5°. fides hebreorum 11. definit.r rerum sperandarum subst.a
per quae verba illos deber q.d fides est expectatio rerum promissa-
misericordiae Dei. Definit.r autem ibi fides particip.ans.
Resp.deo negando per haec verba (Subst.a) Significari expectationem
rerum habitu (Exportatis) hoc est basin & fundamentum, ut
Constet hic fidem esse fundamentum eorum rerum quae nobis sperande sunt.
quae vero consequent.r subiis ostendunt se dimissam stare ad libitum.
quam 1°. de eadem d.r q.d est Argum non apparentium. Aug.
lib. 2°. de perfect. mitis cap. 21. legis; conditio eorum quae non
vident.r: Atqui argum.tum et conditio spectant ad libitum. 2°. de eadem
fide ait ipse: fides itaq; ejusmodi ostenta esse fabula verbo Dei: sed
illegere et facere libertas. q.d de eadem d.r ait credentibus ad libitum credere oportere
credere q.d est: at credere q.d est Deum pertinere ad libitum. Sed
dato q.d Subst.a in definione ipsa idem sit ac expectatio: tm sperare

nihil sit aliud a vita aeterna; Questa illud ad Fidem expectantis
beatam ipsam caducarum gloria magni Dei: Itaq; ita fidem
definiri, vt finis sit vitæ expectatio certa promissionis
Dei ad remissionem peccatorum.

Art. 1us

Quisnam sit actus fidei Justificantis

Spectam? hic fidem prout est primus ad Justitiam et esse justificans
dispositivè sumi sensum catholicorum. Prosequitur autem duntaxat sum
mum sectatorum nostrorum. Quatim? quinam sit actus hanc fidei
justificalis? Ratio dicit: Satis — quod duo actus obtinendi requi
untur, alter quo se intelligentia seu certa perspecta notitia veritatis, alter vero quo
se assensus veritati propositæ.

Calvinus lib. 3. Institutionum cap. 2. putat actum hunc fidei esse
notitiam veritatem in scriptura propositarum, & non assensum. Paragrapho
2°., præterquam q̃d (inquit) Scholastici, caliginosa sua definitione totum
vim fidei detruncant, fingunt, commentum subtilem implicitæ fidei,
quæ nescit creaturarum ignorantiam ornantes, miserè gloriabundos eum
magnam partem illudunt, imo vt verius loquar dicam q̃d rem est
commentum hoc vanum fidem non modo loquitur, sed penitus distrahit, horrine docilité de la
eadem efficiat intelligere, modo sensum suum Ecclesiæ obedienter submittat! prævacon de
non sit in ignoratione sed in cognitione sita est fides atq; illa fidem non Croire. Ceci quand
dici modo, sed & veritatis per hanc inquam cognitionem, non assensi- Luther Croit pour
submissione, ingressum in Regnum cælorum obtinere. Paragrapho 3^a Ex. le Symbole
ergo; enim apud eos hoc queritur quam an implicita sit fides multis des apôtres de que
ignorantiæ relegatis, sed definiunt certè eadem qui in hac insistia- pour les autres ch=
stunt ne adeo; sibi indulgent modo Ecclesiæ authoritati et judicio les dont il n'a
de rebus incognitis assentiantur quasi vero scriptura gallum nondum point entendu
cum fide expectandam esse intelligentiam! Paragrapho 4°. ait hanc parler il dit qu'il
fiduciam submissionem esse fidei præparationem quæ ornatus fidei titulo, les croit dans la
cujus tamen non nisi initium est, adeoq; sumpta hac voce, fidei foy de l'Egl. il a
impropriè. Sed hæc, subjicit, docilitas cum profectus desiderio longe
distat a crassa ignorantia in qua latent qui fidei implicitæ
tribuit la docilité de la soumission de la foy pour ce dernier chose là
mais a proprement parler il n'a point la foy parce que la foy sup=
pose la connoissance de chose qu'il faut croire et le dessein qu'ils
font croire de quelque autre vertu de divine si tant est qu'ils croient
croire appellée vraie la foy de modo loqui o Calvin.

Il faut donc
la foy d'avec la
soumission ex

(qualis fingit[ur] a Papistis) contenti sunt, ~~contempsit~~ quam si Paulus Petrus &c damnat qui frustr[a] dicebat nunquam ad fe[m] veritatis peruenturos, quo grauiorem ignominiam merent[ur] qui data opera abhorrent nihil scire.

Inuoluit atq; implicuit sua morte Calvinus, vt catholicam Dei[n]am laudibus horum impiorum ergonarc, fingit non velle nihil esse q[d] singuli fideles ex cognitione cognoscere debeant quae sit necessario prærequisita ad fidem explicitam. fingit nolle nullius ministrij ritum esse fidem explicitam; quid insolentius? nemo est Catholicorum qui non sentiat quemlibet adultum debere explicite credere præcipua duo fidei mysteria, sc[il]t Trinitatis & incarnationis, adeoq; qui non norat[ur] iste mysteria cognoscere ea cognitione quae ad id prærequirat[ur]. Sess. 6. citato, q[d] dispositi[o] ad justificationem, dum excitati d[ic]a gratia & adjuti, fidem ex auditu concipiunt, libere mouent[ur] in Deum, credentes vera esse quae diuinitus reuelata & promissa s[unt]. Atque illud inprimis, a Deo justificari impium per gratiam eius, per redemptionem in Xto J. optent[ur] prodesse, vt unusquisq; propriae in cognitione mysteriorum, exponunt illa in concionib. pro captu auditorum. Ignorant præterea ritum esse vt fides explicita quae sit d[ic]a voluntas, seu quib. cibi obstringant[ur] a Deo, sortiri esse in ignorantia homines Christo & libera fidem.

Sed hic est orthodoxa Dei[n]a 1°. q[d] eorum mysteriorum quae credim[us] explicite prefectam non debem[us] explicatam notitiam, 2°. q[d] non tenent[ur] fideles ad singulorum mysteriorum fidei habitu habere cognitionem. 3°. q[d] in aperitione & cognitione quaelibet singula, fidem Deum habent[ur] non concipere fidem justificam, sed in ipso effectu qui objicit[ur] ad authoritatem proponentis.

Aperitionem hanc quam habere debent, viatores illegitimis nõis non notas, sanctis neq; nõis notitia simpliciter: q[d] illegitima ista est tacitus auditus cognoscentis. Vnde est Aug[ustinus] lib. de Vtilitate credendi cap. 11. q[d] allegem[us] aliquid, tacui debui[mus] q[d] autem credimus, authoritati.

Adeo autem vere deffendit, neminem fidelium teneri, mysteria omnia distincte cognoscere, ut illud ipsum Calvinus loco citato paragrapho 4. minime diffiteatur. Nos vero (inquit) fidem, quia in mundo peregrinamur, implicitam esse concedimus. Non solum quia nos multa adhuc latent: sed quia multis errorum nebulis circumdati, non omnia assequimur. Postea, atque hoc in immodestia Deus nos retinet, fidei mensuram singulis assignant ut optimus etiam quisque doctor ad discendum paratus sit. Re inferius, nec vero familiarior huius rei probatio quaerenda est quam quod in cunctis semper missa est fidei incredulitas. h. C. Sic miscet ille semper vero falsum quod pronuncia in cunctis fidelibus premissam esse fidei incredulitatem. quasi vero negotio distincte apprehensione alicuius mysterii merentur nomen incredibilitatis.

Quare probanda superest 3.a veritas pro qua sic.

Nostra propositio. Actus fidei iustificantis non est intelligentia aut notitia, sive perfecta sive imperfecta rerum propositarum: sed est assensus veritatibus propositis propter authoritatem proponentis.

Probatur propositio quo ad 1.am partem ex scripturis. 2.a ad corinth. 10. in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi, Rei in promptu habentes ulcisci omnem inobedientiam cum impleta fuerit vestra obedientia. Unde sic ratiocinor, si fides iustificans importaret intelligentiam et notitiam perfectam seu simpliciter, non diceretur intellectus per fidem redigi in captivitatem, nam ubi est intelligentia seu perfecta notitia, ibi intellectus non captivatur. Cum tunc non assentiamur propter authoritatem proponentis, sed propter ipsas res clare seu perfecte cognitas. Item ex eo quod hebraeorum 11. definitur fides: Argumentum non apparentium. Nam ubi est intelligentia seu notitia perfecta, ibi quae res quae apprehenduntur apparent. Item et modo loquendi apostoli Rom. 4. ubi ait Abraham credidit se in spem contra spem. Nam modus hic loquendi sufficit obscurum atque incidentem qui se actum fidei Abrahae quo credidit Deo dicenti ipsum fore patrem multarum gentium: adeoque non dicit notitiam perfectam seu intelligentiam. Probatur denique quia certum est —

nominum Vatorum habito illigentiam Scripturam notitiam
mysteriorum fidei nrae V.g. Trinitatis & Incarnationis.

2. pars Prob.r ex scripturis in quib. fides dicitur a quibusq; notitia &
illigentia mysteriorum nrorum. Sic Isaiae 7. Si non credideritis non illigetis.
ubi fides et gradus ac illigentiam. Unde S. Prosp. lib. 1. de vita
contemplativa cap. 19. inquit; Bat.r illigi, q̃ non fides ex illuctu
sed ex fide illorum existat: nec qui illigit credat, sed qui credit
illigat. Sic 1.us ad corinth. 13. Si habuero om̃ prophetiam, & om̃es
nouem mysteria om̃ia p om̃ scientiam; & si habuero om̃ fidem.

Eadem pars ratione Prob.r, in eo non consistit fidei actus, quo
posito non ponit.r fides, at quo non posito fides ponit.r; atqui
posita notitia imperfecta, aliq.s non ponit.r fides; at ea non posita
ponit.r aliqdo. Ergo &c. Prior pars minoris p.r q̃. q.s esse in
infidelib. notitia quadam praecognitiua mysteriorum fidei, Imo
et antequam aliquid credamus explicit. illud agnoscimus.
Postmor ostendet.r q. Glossa. qui notitiam nullam habuit plurimorum
fidei mysteriorum, qui tamen credunt submittendo sensum suum,
Unde Hilarius lib. 8.o de trinitate pote jactum, alibi non dam
veniam quam praemium ignorato quod credas, q̃. optimum
stipendium esse fidem q̃ rationis. S. aug.nus lib. contra Epistam
fundamenti cap. 4.o In catholica Ecclesia Ut omittam sinceriss.am
fidem ad cuius cognitionem pauca scripturarum in hac vita pervenire
minima q̃dem pte, quae homis sit, sed tamen sine dubitatione
cognoscere: Ostium quippe fidem non intelligendi, Vacuitas sed
credendi complectitur pietissimam facie. Gratiae 10. in psalmum
Quid est fides, nisi credere q̃ non videt, Serm. 189. de tempore
Confidens q̃ Vestris fidelis non rationalis, Denig; accepto Bapt.mo
Hac dicimus, fidelis factus sum, Credo quod nescio. —
Atque hinc est q̃ epla 102. quae est ad Evodium fidelis hi-
storicos solos Christi naturales, qui certa intelligentia polluta
detestemur, pene frustra in Ecclesia laboramus.

Confirmat.r 1.o q̃. Sequitur.r q̃ eo maior esset bonum fides,
quo majorem notitiam fidei nrae mysteriorum consequeretur.r, q̃d
absurdum, Alias nemo virgam cruciatum, nulla malitiam

incredulitatum vires posse fide antecellere. 2° q. laudat.r in Euangelio etiam ab ipso Dmno plurimorum hominum fides, qui nullam Euangelij notitiam fuerant assecuti, idq; habita ratione solius animi dispositionis ad assentiendum reb. reuelatis, atq; id adeo perspicuum est vt Caluinus cap. 5. ff. 5. scripserit, plerosq; credidisse Euangelistae referant, qui tum miraculis in admirationem rapti, non vltra progressi s.t quam Chrum esse Messiam qui promissus fuerat, quamuis ne tenui qdem Euangelij doctrina imbuti essent.

Respdet Caluinus qd in illis qui non habent talem notitiam, defectu eius semper mixta est fidei incredulitas.

Sed contra 1° q. illi dicunt.r fideles, illorumq; commendat.r fides a Chro dmno in scripturis, 2° S.ti patres docent fidem esse credere qd non vides

Respdet vocari fideles in scripturis, non qdem pprie, sed improprie duntaxat, q. obseruantia quae eos subegit vt Chro libenter se subijcerent ornat.r hoc titulo.

Contra scripturae pprie loquunt.r nec sine fundamto graui exponendae s.t in sensu improprio: Ergo nulla Responsio.

3.a denique pars nrae ppositionis pbat.r: Tum q. scripturae exprimunt actum fidei per hoc verbum (credo) qd sufficit assensum alicui ppositioni datum ppter authoritatem pponentis: Tum etiam q.a cum in altero duorum sit actus fidei, vel in notitia vel in assensu, et ex dictis non constat in notitia, sequit.r qd est actus assensus

Dices quilibet Christianus tenet.r fidem suam confiteri, eiusdemq; reddere rationem poscenti, qd praestare nequit absq; notitia certa de explorata veritatis

Respdeo quemlibet ad id teneri: sed non eodem modo, alij de pluribus vt doctores, alij de paucioribus nam vt aie aplus non omnes doctores, alij perfectius, de alij imperfectius. Ad id vero nullo modo necessaria est diligentia seu notitia perfecta: sed sufficit si eorum quae explicite credere tenent.r aliqualem habeant notitiam.

Art. 5.

Quale sit obtum fidei Justificantis

Sectarij nri vt illigit. ex dictis existimare fidem Justificantem esse distinctam a fide quali quis ptinet ad illbrum, per quam assensum ptbm. assensum oib. revelatis ptter auctoritatem revelantis, et eandem velle ptinere ad voltatem: quare in statuendo ipsius obtum, non posse convenire cum catholicis.

Dicunt enim ipsum principale obtum fidei iustificantis, cuius respectu et apprehensione justificat, esse gratuitam promissionem misericordiae Dei remittentis peccata adoptantis et acceptantis credentem ad vitam aeternam ptter Christum mediatorem et Messiam. Veniunt misericordiae nequam dedit remittendi peccata promissionem non tantum generalem sed etiam specialem, quae hoc ipsum pro quolibet credenti, seu peccata, sine per Dei misericordiam remissa.

Catholici e contra fatentur specialem hanc promissionem Dei non posse dici obtum fidei justificantis; sed ipsum obtum illius esse ea quae a Deo revelata et promissa sunt, atque ipsimet justificari a Deo impium per gratiam eius, per redemptionem quae est in Christo J. Sta conc. Trident. Sess. 6.a cap. 6.o — Probanda est haec veritas quoad vtramq; partem.

Prior ostenditur: i. fidei justificantis obtum esse non id quod est Deum promittere singulis hoc credentibus peccata esse dimissa per Christum: quia non est. dimissa peccata nisi ei qui fidem operibus conjungit vesta illud Jacobi 2.o. quid prodest si fidem quis dicat habere, opera autem non habeat? numquid potest fides salvare eum? 1.a ad Corinth. 13. si quis habuerit omnem fidem, charitatem autem non habeat, nihil ei prodest: ergo fides non habet pro obto formalem specialem promissionem. Et confirmat. 2.o. multi a credentib. adulteria, furta, homicidia committunt, quib. Dei non sunt dimissa peccata: nam ex scriptura, qui talia agunt, Regnum Dei non possidebunt, ergo promissio specialis de peccatis vniuscuiusq; remissis, non est obtum a Deo. — 3.o. Prius est homini habere fidem justificantem, quam sibi sua peccata remitti: Prius autem est obtum fidei justificantis esse, quam esse fidem justificantem: Ergo fidei justificantis obtum, non est promissio gratuita

a Deo obtio a nemine qui est in relatione ad Deum ptter quem tantum ex qui est vinculo ad Deum aptitudo a Deo authore habitudo ad finem quae ex laudat: habitudo enim quae vnde fait quem, ex nulla potest quaestione quis vendicando fidei. de cuius existentia non debet disputari sunt

niae Bri remittitur prata pter Christum. Q. qd in eadem redit, si quis
attendo de sua partitia obtinere hoc per d. revelationem, vt credere possem
attingere se esse iustificatum, ita attendo in reprobate priores esse de
qua credo se esse iustum: Ergo impossibile est vt illa fides sua cuiusdi
attendendo aliquam Justitiae: quam si tunc posset esse boo eam se iustam
credere, oportet fidem credere esse vt verum sua esse esse iustum.
q. nullibi alibi fidem talem admittit alibi, alibi si qs se, probat.r
Rob.ni sua attendat. Demonstrauerit se fidei Christiana
Ergo habet eadem obtinere cum illa: Ergo qs cum obtinet fidei Christiana
q catholica sit illud cui qs continet. in verbo Bri, Bqs Ecclesiae ob
tionis credendum: atqui in primis declarat hanc pro quam Bri, pr
redemptionem quae est in Chro, obtinet fidei iustificatis non est ab ea
distinctum. Confirmat. Ex eo qs Christ. matt. 9. fidem dixit
de sua po. matt. 16. cum petrus confitetur fidem de Chri diuinitate
dens: Tu es Chrus filius Bri viui, fidem illam statim ipse commendauit
in hunc modum: Beat. es Simon Bariona, qa. Caro & sanguis non
revelauit tibi, sed pater meus qui in celis est. Luca 7. fides quam
Chris plurimum in confessione laudauit, erat de ipsius po., de verbo
Cananaei. pedes meus: Joann 3. pr. B. dixit mendem vt filium
sum vnigenitum daret; Et, multum oportet filium hois, vt omis qui
credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam aternam, Joann. 11.
credit in me non morietur. Ego sum resurrectio & vita, qui credit in me, etiam si mortuus
fuerit, viuet; & omis qui viuit & credit in me, non morietur in aternum,
Credis hoc? ait illi, vtiq; dmne Ego credidi, q. tu es Chrus filius Bri viui
qui in hunc mundum venisti. Joann. 14. ipse rursus fidem de sua
diuinitate commendans ait; nonne credidi qm ego in patre, pater in me est?
Joann. 20. laudat in S. thoma fidem de sua diuinitate & resurrectione,
qm illi dicenti dominus meus & deus meus. Respdet Beati qui
non viderunt & crediderunt. oportet subiungit. hoc autem scripta sunt
vt credatis qm J. est Chrus filius Bri, & vt credentes vitam habeatis
in nomine eius; adorem. Chro li mathaei cap. xxiiii. dicit
prophetae testimonium prohibens remittendum praetorem accipere pro nobis
eius, & qui credunt in eum. Rom. 3. Justificati gratis per gratiam ipsius,
per redemptionem quae est in Chro J. quem proposuit D. propitiationem per fidem

in sanguine ejus; Rom. 4. credenti in eum &c. Itaque rom. 10. apertus describens ex professo justitiam fidei, obtinendæ remissionem & resurrectionem Chri, q̃ verbo vocat Evangelium, Evangelizando &c.

Obj. 1o. Sequentes scripturæ locos Rom. 3. quem proposuit Deus propitiatorem per fidem in sanguine ejus. Gallat. 2. scientes q̃d non justificatur homo ex operib. Legis, nisi per fidem J. C. & nos in Chro J. credimus, ut justificemur ex fide Chri & non ex operib. Legis.

Respdeo locos istos nram plenam & nullam prorsus, sed tm̃ principium fidei justificantis obtinendæ esse Christum redemptorem humani generis sui; speciatim promissionem gratuitam condonationem peccatorum ibi videndam hactenus persuasum B. Waldo qui videtur ea quæ alibi non videntur q̃a non adsunt.

Obj. 2o. Christ. petrobat ab iis quos justificabat, & certo confidebat sibi sua esse remissa peccata, Matt. 9. Confide fili remittuntur tibi peccata.

Respdeo Dn̄m Regem ut potuisse postquam delegit peccata, sed delegit ejus alterius esse dementiæ, non ambigunt delirant Babilonii; cujusmodi sequaces.

Obj. 3o. Fides debuit esse objectum fidei nræ, historia rerum gestarum, Commissionis generalis pro peccatis, Impositio manuum Apostolorum, & missionis Apostolicæ q̃ruendi; dimissa & peccata pro Christum: atqui tria priora non possunt habere rationem fidei justificantis: Ergo & quarta relinquitur.

Minor p̃z. ad solum 3m̃ habere rationem objti fidei justificantis, q̃ atque modo conducit ad reconciliationem hois cum Deo & remissionem peccatorum, ejus fides justificans ea est quæ disponit hoīem ad remissionem peccatorum obtinendam, atq; ad reconciliationem cum Deo: atqui historia rerum gestarum nihil ad hoc conducit, quid enim attinet annus mundi anni mathusalem, constructio turris Babel, occultatio Mosis, translatio Eliæ, Cæsares mutorum Regnorum historiæ & hujusmodi, quid historiæ plurimæ quæ continentur in Evangelio faciunt ad remissionem peccatorum obtinendam; Chri patientis historia in desperationem potius inducit, quam confert aliquid ad remissionem peccatorum, per hoc vilem rerum, nulla ratione potuisse placari, sed tm̃ unigeniti filii Dei sanguine desperabile potius quam Veniam sibi pollicitus sperabit, & debet a peccatis abstrahi, cum nunquam potuerit reperiendi quam Deum quærendi, attendi ad eum, ipsum prudentiæ ut ei reconciliemur: fides denique in verbo non p̃z. aliud quærere, nec p̃z. aliud prudentiæ & sapientiæ quam q̃d Verbum monstrat, dicit, promittit esse, quomodo cunq; ubi quæsierit atq; inveniet reconciliationem ac remissionem peccatorum, ubi Verbum denunciat

jram A malb dictorum Art.s Istorum denig: præceptorum expositio-
nihil impr ad reconciliacionem hois cum Deo. Tum.s non justificat.r
hoc ex opib.s sed ex fide. Tum etiam.s impossibilitas observa-
mandatorum Dei.

Respdeo 1. negando mai. qua parte asserit contrarij in scripturis
sæpius promissionem, ꝙ vnicuiq; credenti sine actu remissa peccata per
Christum, Itaue per actum in illud obtum remittat.r hoc. peccata.
2.o Ista maiore, ad min. Respdeo 1. ꝙ Deus filij obtum disponit ad
justificandum, alij; illud imprimis ꝙ hoc justificat.r a Deo per gratiam
Dei per redemptionem in Chro I. hoc est ꝙ illud ordinat ad
reconciliandum hois cum Deo, atque ad remittendum peccata, ꝙ
conuertit hominem a peccato ad Deum, Atque cum.a conuertit est
per fidem ꝙ mentes illustrat. Verbum ꝙ Deus obtum, alij;
imprimis redemptionem per Chr. nam per illam hoc fecerit illorum
sanctum Deo, per illud autem alij 2.o conuth. 10. In captiuitatem redigentes
omnem obtum in obsequium Chri. Per hanc quippe fidem hi-
captiuat.r obtus in obsequium Chri vt sepulta. ó hinc recte,
complectitur ac firmissime suscipiat hoc ea quæ traduntur ab
Ecclesia Christi credenda, tum ea quæ reuelata a Deo. 2.o ꝙ
spectat ad fidem historiam eam ad iustificandum conducere, tum ingen-
tonia nobis exemplis multorum qui conuersi sint a peccato ad justitiam,
v.g. Davidis, magdalenæ, &c. Tum etiam in ipsum ob oculos nos
poni grauitatem peccatorum, ea que cognosci se in vltimo statu
constitutum, p̃ deplorando illo statu cogitet. Ipsa nra Chri patientis
historia nos in spem inducit Dei in deprecandum vt in electis
suis placatum est. Unde illa apostoli: Confidet ꝙ ego vici
mundum. ꝙ. que ad comminationes pœnarum sunt, dicit illas
conducere ad justificandum ꝙ. inducunt nos ad timendum: Et autem
initium sapi.æ timor dñi. Unde 1.a conuth. 10. Portquam apostus
enarrauit transitum maris Rubri, baptismum, sustentationem populi,
Petram eius, subjicit, Sed autem eis non placuit Deus: nam
prostrati sunt in deserto. Sed autem in
figura facta sunt nostri vt nos non sim.i concupiscamus malorum, quæ
illi concupierunt. ꝙ. que ad ꝙ imprecationem pertinent. Respdeo
conducere ad justificandum ꝙ. docet morbum vt cognito morbo
quærat.r medicus. 2.o confirmat ꝙ fides exigat ꝙ vno &c.

non iustificari homin ex operib. sed ex fide: Deum esse non iustificari ex operib. quae non fiunt ex fide: ymmo esse impossibile absque fide placere Deo: Nam fides est quae praedilectionem operatur. Quod demum addit impossibilem esse mandatorum Dei observationem; ostendimus esse figmentum falsissimum, haereticum, impium, scandalosum, prohibitum a ss. pp. atq; a conciliis Arausicano &c. damnat.

Art. 6.

Utrum sola fides justificet dispositivè

Tres modis Sectarii pugnant in ordine ad justificationem 1° tuetur dispositionem sive voluntatem catholicam, Nunc tandem sola fides sit dispositio ad justificationem? 2° tuetur eam solis, Nunc tandem Utrum per solam fidem apprehendentem Christi justitiam et alia; — obedientia ejus saltem in habitu, sic justificet? 3° denique; tuetur aliquid conferre ad justitiam conservandam, Nunc tandem Utrum sola fides sine operib. sit actualis ad justitiam retinendam & conservandam,

Primi sit dumtaxat agimus.

Sectarii nti volunt solam fidem esse justificantem proxime, — sive esse praerequisitam ad justificationem tuetur instrumentum justificandi (Utrum inhaerentem dicunt &c.) quam enim Deus modo loquendi fidem separatam & nudam ab ea alia, nimirum spe, paenitentia, charitate Deo esse instrumentum justificandi: alij vero ut Kemnitius in examine, Philippus melanchton in locis cath. titulo de justificat. Petrus martir in cap. 11. ad Rom. et Calvinus in antidoto putant ita fidem esse solum instrumentum justificandi, Ut tamen nolint eam fidem esse solam sed existimant habere alios actus virtutum comitantes, licet non hi sed illa sola justificet impium. (inquit Calvinus ibi) Calor solis solus est qui terram calefacit, ita tamen calor non est solus in sole, sed cum splendore, secum, inquit Petrus martir loco citato, oportet solem esse rotundum, tamen ita rotunditate non calefacit, Ita fidem oportet non esse solam sed habere comites Rursum non justificant, sed sola fides. — ad eluidandam plenius dictam catholicam circa istam controversiam, duas — propositiones statuendas &c.

1ª est fides ꝑ se esse sine charitate aliisq; bonis operibus. — nihilominus potest dici charitatem cum fide pro justificatione duplicem tantum dicimus dicimus illum quem Sol in puncto lucidus tam calidus et tamen frigidus nihil in Sole ei agit, de Sole quem Sol solus claudit. at nihil ideo puncto ita quidem tam

La question nest point dabord sil est necessaire que la foy justifie pour le moins de habitude sans la charité de sorte quelle soit accompagnée de la charité de sorte que cette charité de soit aussi justificative de la foy mais il est question de la foy en elle même sil est vray quelle justifie sans la charité

P. i. ex illo Joannis 12. Ex principib. multi crediderunt in eum, sed propter pharisæos non confitebant. ne ejicerent. Dilexerunt enim gloriam hominum, magis quam gloriam Dei, nam quisquis credit propter magis diligit gloriam hominum quam gloriam Dei, ille fidem habet sine charitate. — Matt. 7. Multi dicent in illa die Domine Domine nonne in nomine tuo prophetavimus? In nomine tuo dæmonia ejecimus? At in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis, quia nunquam novi vos.

Qui locus ut observat S. Aug. Christ. ibi, illos dicere de his qui fidem habuerant sine charitate; erat enim ibi propositum Christo Domino ostendere quod nec fides nec miracula prosunt, nisi bona vita adjungatur. Item ex illo prioris ad Corinth. 13. Si habuero omnem fidem ita ut montes transferam, Charitatem autem non habuero, nihil sum, nam fides agit de fide quæ est de Deo promissa et per eam fiunt miracula, v. g. transferuntur montes. Fides autem de charisma quod includit fidem Christianam dictam.

Nec est quod cum Erasmo in declaratione ad cap. 16, 17, 18 et 19 respicias sermonem hunc esse conditionalem, continentem hypothesin fictionem quandam ad prædicandam potius charitatem, sibi enim quod hic asserit Gal. 1. Licet angelus de cælo evangelizet vobis, præter quam evangelizavimus vobis, anathema sit. Unde quidam non legunt ex recto prohibeat legendo, modo affirmative ita non legerit forte prohibeat vel hoc fidem habeam quamvis transferam, & non habeam charitatem. non est ingenium quod ita respicias. nam et antithesis conjectibi. cogunt id quod de fide sequenta de charitate, esse possibile, cum impossibilia hæc ita de quibus cogebatur Paulus disserat: si linguis hominum loquar & Angelorum Charitatem autem non habeam &c. atqui impossibile est hoc linguis hominum & Angelorum loqui, & non habere charitatem; similiter, & si habuero prophetiam & noverim mysteria omnia quæ cum sequentia. atqui haberi potest prophetia, cognoscere mysteriorum &c. Etiamsi non habeat charitas. subjungit. Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Atqui potest hoc in alterutram partem fieri ita ut & distribuere corpus igni comburendum absque sine charitate: — Ergo ut hæc sine charitate possint esse, ita potest & aliæ —

Et antiques de quelles font combattre de nous les Catholiques pour leur propre opinion. Il leur est avis que celui qui a la lumière, sans aucune charité, n'est point Chrétien. Il ne lui est pas défendu de prendre la foy et doctrine, sans les bonnes œuvres. Car tout celui qui prend la justification jamais ne fait bien devoir que la charité de tous et chacun coopère à la justification. Et gal. 5. in Christo Jesu neque circumcisio aliquid valet sed fides quæ per dilectionem operatur.

Pourquoy maintenant l'Escriture attribue la justification à la foy? la raison est que ce dernier a trois choses, quoique dites ne nous pardonne point nos péchés si nous ne combattons contre nos péchés comme point tant ne fait à coup de nos péchés et de nos œuvres qui nous les pardonne car outre que cela de cette raison de Dieu pardonne.

sine fide sine charitate. Ad 2 q. adduct. ex Epla ad Gal. Respdeo non esse simile, nam eo ipsem loco apostolus hypothetice loquitur, ut ostendat impossibile esse ut magis persuadere se vellet Galatas; sed in casu quo vellent, Deus ageret de possibili, ut ostenderet charismata quamvis excellentia nihil prodesse sine charitate, suppositis ea sine charitate esse posse.

Ad 3 q. opponas S. Basilium, qui epla 74. ad neocaesarienses relatis verbis istis apostoli Petri, non q. quidquam eorum quae commemorata sunt unquam sine charitate praestari possit: sed q. S. apostolus, ut et ipse dixit hyperbolico modo voluisse de omnibus ejusmodi charismatibus dicta sua intelligi, ut ostenderet quam nihil prosint sine charitate. Item Ambrosium qui epla 74 ad Theophilum Gr. non videtur nihil, qui habeat eam fidem, ut montes transferat, charitatem non habere. Nam S. Basilius non aliud vult, nisi q. de pot. ordinaria nunquam contingit, sed neq; unquam continget ut sine charitate hoc habeat ejusmodi charismata, per obstantia hoc verbi (hyperbolico modo) nam relatum est. Et hoc verbum paralleli aequitis 12 epla ipsius ad Corinth. quo ipsem Basilius adjicit (ut et ipse dixit) quod quidem verbum apostolum hyperbolice fecisse non sed existimat quandam veram et optimae fundatam. Q. verbum hyperbole sit verbum in vulgata editione, et adhuc restantem veritatem tibi demonstro. Ad S. Ambrosium q. attinet Respdeo: loquitur de possibili, sed tamen de eo q. ut patet ex voce ista, (videtur) 2. non loquitur de possibili, sed tantum de eo q. de pot. ordinaria moraliter loq. contingit.

Probatur ex eo q. apostolus 1. Corinth. 6. scribit, neq; fornicarios, neq; adulteros Regnum Dei possessuros: ibi autem loquitur apostolus de delictis ut per se patet: ergo damnat aliquos qui fidem habent sine charitate. Item ex illo Jacobi 2. Quid proderit si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat. Numquid potest fides salvare eum, qui dicit se habere fidem? Varius est ut ipse cum Lathomo existimavit ejusmodi non esse canonicam, Calvinus vero dixit fidei nomine hic electi professionem fidei de aliquem vi conversione Abrahae, hoc de nomine nobis cum adversario contendere, sed ut insolens atq; impudentissima Lathomi audacia, Calvinistae responsio futilis est atq; ridicula. nam de ea fide ut loquitur Jacobus de qua ibidem, sacredis quoniam unus est Deus, bene facis: hoc demonstrant daemones credentes et contremiscunt. Atqui potissimum istud loquitur de fide formata dicta; ergo de ejusmodi fide intelligit. Item ex verbis ejusdem fides, si non habeat opera, mortua est in semetipsa. Item, vis autem scire o homo inanis quam fides sine operibus otiosa est? Abraham pater nostri non ex operibus justificatus est? Videtis quomodo ex his quae dicuntur ab apostolo de ea fide quae credit in eum qui justificat impium fides ejus deputatur ad justitiam. Et hoc sufficiat nunc quoad hanc partem. Deus autem bonus det nobis quae ista ill. breviter explicavimus

sine op̃ib̃. mortua ẽ, ꝯ ꝓtra. Sicut enim corpus sine sp̃u mortuum ẽ, ita ℭ fides sine op̃ib̃. mortua ẽ.

Vetus aſſum non dicit sine hoc sine sp̃u mortuum ẽ; sed sicut corpus sine sp̃u mortuum ẽ, ꝯ am et fides mortua hoc non fit hoc, sed cadauer hois: tamen mortuum corpus esse verum corpus. Prob̃. eadem veritate ex S. Aug.no 20. de fide et op̃ib̃. cap. 14. ſupponente fidem esse posse in hoie absq; charitate. Jacobus inquit, tam vehementer inhorruit eis qui ſine fidem sine op̃ib̃. valere ad ſalutem, vt illo etiam Dæmonib̃. comparet. ℭ ꝓtra. quorũ; falluntur qui fide mortua ſibi vitam perpetuam pollicent̃. Et ex capite Beati Ioannis habet. 1. Ioh. 14. de trinitate cap. 18. Ipſam fidem non facit vtilem niſi charitas. Propterea Apoſtolus Paulus: In Chriſto (inquit) Jeſu neque circumciſio aliquid valet, ſed fides quæ per dilectionem operatur. Sic ergo fides ſine charitate non ſalvat. Et ex capite Beati Auguſtini habet. Non nulli autem ſibi videntur fidem habere, ſed vivere fideliter nullatenus curant. Subſequuntur enim mores, qui credulitatem vincunt, quæ ſine dubio fidem ſæpe contingit, vt per hoc quod nequiter vivunt, illud prodeat quod ſalubriter habere credebant.

Ex hoc eſt quod dicit. Satis tum ex ſcripturis tum ex auctoritate Auguſtini conſtare, fidem de qua hic primo eſt non eſſe virtutem ℭ fidem dictam, ſed tantum improprie, quia nimirum hæc fides appellatur fides Dæmonum, in quibus Dæmonibus nemo negabit non eſſe fidem ℭ fidem dictam. Non eſt igitur quod dicas, quamvis modo loquendi conſueto non ſit hæc fides quod hæc fides eadem ſit ſpecie cum fide Dæmonum: ſed tantum quod non magis poſſit ad ſalutem, fides quæ eſt ſine op̃ib̃., quam fides Dæmonum. Unde Auguſtinus hoc citato de Trinitate ait, quod ipſam fidem non facit vtilem niſi charitas. ℭ ꝓtra. Subjungit ſolam charitatem ſpiritui Dei aſſolere dilectæ: Stetimq; hanc rationem eſſe: quæ inquit perducit ad Deum, ſine qua quidem aliud donum Dei non perducit ad Deum. Rec. cap. 14. Albi de fide Et op̃ib̃. dicit fidem diſtinctam charitate comparari fidei Dæmonum, non dicit eandem eſſe, ſed comparari, Jacobus autem (inquit) tam vehementer inhorruit eis qui ſine fidem sine op̃ib̃. valere ad ſalutem, vt illos etiam Dæmonib̃. comparet dicens: Tu credis Deum. Quid vitius, Breviis, vehementius dici poteſt, quod in Evangelio legamus hoc dixiſſe Dæmonia cum Chriſtum ſolum Dei confeſſuri? Dabitis

corripiunt. qd in pti constitione laudatum esse Sermone 21
de verbis apli cap. 13. Vocat fidem bonum quæ est charitate dotata
fidem prosò Dæmoniorum, fidem inquit talium malorum, quæ est sola
Dæmoniorum. Quo loquendi modo clarissime exprimit qd sit pudendum sum
de tali fide, sed tribuendum vt ait lib. de fide & operib. optime observat
eam id scribendi apli Iacobi fuisse retinere eos; qui sibi putabant fidem
sufficere, & opera bona habere nolebant: Quod vt rectius ait deo non sufficit
qm. est similis fidei Dæmoniorum quam certum est ad salutem præsentem
esse. Præterea S. Duart. Augnus docuit nullam esse veram & Christianam
fidem nisi ex charitate dimanet; exponit rationem eiusdem, Nulla est vera
fides sine pia affectione: nulla est affectio pia sine bona voluntate:
Bona autem voluntas est charitas; quam vt ait lib. de gratia Christi cap. 21.
quasi vero aliud sit bona voluntas, quam charitas?, quod est cuncta
qd hoc dicas, quam Augnus vult tam non esse veram fidem quæ sufficiat
ad salutem Et non negat eam esse veram simpliciter: ad rationem quæ
subjicit. Bis fundatum esse Petrum in Equivoco, sed charitatis nomen
duobus modis tum qm. Pro dilectione Dei qua diligit. instam præsto
gradu vt diligat. superveniat. quæ est assertio Theologorum huiusce
temporis & quam solam appellare solent charitatem. 2o. pro dilectione
per quam Deus suscipere et de animo gratus esse cum, nullius
erroris sed ipsius solius Dei instructa diligit. Deus, sed dilecti vita
non sit tanto perfectionis vt per eam Deus esse cum diligat.
& ens simpliciter aty; introivi altitudo litteræ. Augnus hanc
vtramq; charitatem agnovit, p 2am tum esse volatile inseparabilem
fidei comitem, cum 1am namq; 1a. ait qd posterior est ipsa fides,
qd per fidem impetrat. epsla 106a. hanc enim volam! fidem habere
qua impetrone charitatem, quæ sola bene bona operat. epsla 144.
Lex addacit ad fidem, fides impetrat, ipsum largiorem, dilatandi
ipsius charitatem, Impetr charitatem. De 2a. ait qd est bona
voluntas est hæc charitas impetrata cum est pudenda fidei, nam
quia quis credit pia affectus est ergo Petrum p rudes se Deo submittere
exptuando suum arbitrium.

Nec est qd qs. dicas nunquam posse credere nisi per lectum
sum aut vero ipsum l. non illuminare nisi illuminet, nam falsa
est hæc assertio ex dictis, cum fides sit ex auditu, cum
præcia sit ad vitam, cum impetret perseverantiam.

Nec est Denique quod dicas, per fidem

per fidem non amplexi Christum prout offert nobis a Patre, at vero nobis offerri in justificationem Scripturam, quare dum credimus, non non esse sumus non esse vestra Christ, nemo autem justus esse alicui, charitate, corde inquam qd id dicas quam per fidem amplexum Christum sub ratione alicui spualis, & non sub ratione obti voluntatis.

2a propo. Fides justificans debet habere alaqua bona opera & bonos actus fiducie conjunctos, ita oñ Theologi, quos etiam sequimur Calvinus, Petrus martyr & Kemnitius vt observavimus supra, oppositr hic propoo ex dictis supra de singulis bonis operibus prerequisitis ad justificationem.

3a propoo. Ea quae sit prerequisita ad justificationem una cum fide, non sit satis concomitanter dicitur ad illam, sed etiam sit dispositio proxima & previa ad justificationem, quam per ipsa fides. id esse de ratione alicui. Trid. Concil. Tum qd eodem modo scriptura loquitur de actibus opposit. ad fidem, quam quam dicimus esse dispositionem proxima dictam ad justificationem, & instrumentum esse prerequisitum ad justificationem, ea est a. Tum q. a. ea esse quam fides est dispositio ad justificationem, ea est a. nostro proxima esse in subto vt possit justificari, aliqui non minus proxima nostro sit in via, bona opera ad justificationem, quam ipsa fides: quam sunt attributa fidei, qd per illam hos sunt justos, sic attributa hospitalitatis, multitudini peccatorum, quia dicit multum. Quam denique a. approbandum justificationem non minus ex opere Spiritus Sancti, quam per fidem unum. Sic in ratione boni rei, Spiritus charitatis, nam per fidem unum. Sic in ratione boni rei, Spiritus non minus unius Spiritus, quam eidem rei in ratione summe dilectibilis: qd est unum dilectionis

Dicunt scripturae excludere a dispositionibus justificationis opera, Rom. 3o Arbitramur hominem justificari per fidem sine operibus legis. Et Gal. 2o Scimus hominem ex operibus justificatur esse, habet gloriam, sed non apud Deum. quibus nemo hypocrisis accusari se non loqui de bonis operibus legis, sed peccatis de quibus ejus qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum: Contra ejus autem qui non operatur, credenti autem in eum qui justificat impium, fides reputatur fides eius ad justitiam secundum propositum gratiae dei, vbi scripsit Car a dicit agitur de quibus Cor operibus.

quia non prout

& salute per contrarium dra V.C. Car a
una spiritualem per bonum debitum duquod non attendunt
una salut.

Resp. ad 1um, i. etiam non libratum de operib. legis, sed de quib. libr. bonis operib., non facere pro salute, pro matyre Kemnitio et eorum assertis, qs. etiam si velint non esse de substantia; instrumento quib. pro fiat. iustitia, rationem; instrumenti iustitiæ præpendat, soli imputare fidei: Tamen nolunt simpliciter solam & sejunctam ab operib. seu sine operib. Imo volunt ut opera illam comitentur. 2o. respdeo eorum manifestissime esse de operib. legis Mosaicæ, quæ mosaycæ legis opera, nemo catholicorum sanæ rationis unquam esse necessaria dixerit ad justificationem. Sed difficultas circa hanc eorum energiam aliqua: Quæ sint leges novæ illigat.; an tota cæremonialia An etiam moralia, de ipsis in primis decalogi? Placet nobis totam legem illigi, etiam ut includit moralia, Nunc tantum sic opinantes justificari, etiam factorem legis Mosayca, et observatorem præceptorum decalogi, si ea ex ipsa Scriptura legis, sive ex cognitione legis observet, et non ex ipsa lege legis sive ex fide, nam scripta credidit, ipsum autem viuificat, sine fide impossibile est placere Deo. quæcunq; quicunq; fatebare inq. aug. lib. de ipsa Scriptura cap. 7. qd ea jubeat, non adjuvante ipsa gratia, tamen parata fatebare non amore justitiæ: at pro eorum opinione non esse gratiæ in voluntate, qd eorum hodie appareat in opere: patiuntq; ex illorej trahunt qd ea nouerat deum malle si fieri possit imperata committere; vide eundem aug.num lib. 3o. ad Bonif. cap. 7. de lib. de gratia & libero arb. cap. 12. qd vero locum ille allegandum etiam de præceptis moralib. dicit aug.nus ibid. non nonnullis cap. 29. Sicut ibi, si qs. ipse qd verba obtu, statim subjicit ea ipsis; Per legem cognitio peccati. qd de lege morali exponit ipse cap. 7. si citauerit illud, non concupisces. 2o. de ea lege illigendus est de qua locutus fuerat cap. 2. hoc autem includit moralem, ut patet ex his verbis, qui prodicit non furandum furaris? qui dixit non adulterandum, adulteras, qui abominamini idola, sacrilegium facis. 3o. quæ ibidem scripsit maxime omnia pertinent ad legem moralem quam cæremonialem, sed legem ergo destruimus per fidem? absit; sed legem statuimus? quam fides christi promulgata destruit legem cæremonialem aliquo modo, sed non destruit legem moralem. Item cap. 4o. Lex iram operat.tur. Ubi enim non est lex, nec prævaricatio, quam hoc scriptum respicit legem moralem,

Ad postremum locum Respondeo

R deo credidi non quelibet opera, sed ea sola que fidem prædicunt, quæ
deo p. ab hoc, non ex p. gratæ auxilio, vt scribitur; si abraham justificatus
est ex op. que fidem antecedunt sed non ex illa, habet gloriam vnde
gloriet. apud hoc, sed non hoc vt glorietur coram deo: q. Justitia que non
est ex fide, & quibus hoc & non dicitur. Ita s. Aug. lib. de gra & lib.
arb. cap. 7. ne dictum impie se suis op. tale donum sibi detrahi
meruisse contumax subjecit: non ex op., ne forte qui extollit, non
q. negauit aut euacuauit opa bona, cum dicat Deum reddere unicuiq;
secundum opa eius: sed q. opa b. ex fide non ex op. fidei. Et cap.
sequenti non ex op. dictum, tyrannum suis ea ipse sibi attribuit:
sed typum his in quib. se R. fidei, & ex formatæ Ecclesiæ: hos
eiusmodi ipsius sermones figuratum gratiæ in Christo Jesu in op. bonis,
non illa exanime que hoc sibi facti sum: sed ea de qua ille dicebat,
qui vtique iam hoc erat, Cor mundum crea in me Deus.

Sed remotam a se prætextione in psalmum 31. vbi eum illud apli
de Abraham ex op. obtrudit: Ita subjunxit: Respondeo ergo hypam-
contra apl̃um, & dico adeo ipse abraham, qd justificatus sit non ex op.
alterius apli qui nobis corrigere hoc, qui mali illudant ipsum
de sola fide præsumentes, sed Abrahæ opa commendauit: Cuius pacbas
fidem. & non vt sibi aduersi apli. Gratia. Ergo frustra ex fide
justificat. ex Abraham: sed si fidem opa non præcessissent, non haberet
meritum: & potius ponere apostolus loco citato apli alios in-
quib. dr qd fides sine charitate nihil prodest, & qd fides ser
libertatem offrat. Ita conciliat illos sermoni. Respondeo ipse apli:
Scripturæ hoc tibi dixi, o homo, ne quasi de op. tuis præsumeres
videreris, sed merito operum tuorum te accepisse fidei gratiam.
Noli ergo præsumere de op. aut fidem. requiris qd præcesserit
vt fides justificet, si vt fides data sit iustum, inquiramus
quam fecerit justum.

Bene 2°. s. pr. patres pronunciant absolute qd sola fides
justificat. Origenes in cap. 3. ad Rom. Pelagius canone 5. in matt.
Ambrosiaster ad caput 2. act 4. ipse ad Rom. Aug. qui ad hoc
verba psalmi 84. Restituisti cum ab emendatione dixit qd sola fides
mundat nos. Bernardus epla 77. S. thom. 2ª 2æ q. 10. art. 4. ad 2.
dixit qd sola fides actui vitæ sufficiat patres vtriusq; testamenti. hi-
deum; contentiosi Calvinus in psalm. 2. probat verba pauli qd sola

fides justificans.

Respdeo propoñis istius sensum aliquem esse hæreticum, qui condemnat. in con. Trid. Sess. 6. can. 9. hæreticè, si quis dicerit sola fide impium iustificari, itaue aliqua nihil aliud requiri, qd ad iustificationis gratiam consequendam cooperet. Et nulla ex parte necesse esse eum suæ voluntatis motu præparari atque disponi, Anathema sit. Dicens autem esse catholicum, 1.us esse vt particula excludens ostendat sola excludat, qui sensus est Ambrosiastri. 2.o vt testatur sacra scriptura vtriusq legis qd voluit S.tus Thom. 3.o ex libris sacrarum nouæ legis, qd non ab oppido colligi possit, qui sensus est S.ti Bernardi. 4.o vt excludat alia ex parte illatum, sensus hic, qd fides sola ex parte illatus sufficiat ad salutem. 5.o vt non ista (fides) significet fidem viuam a charitate formatam, qui sensus esse nequit. 6.o vt fides accipiat. pro ipso fidei, sensus qui sit qd sola ad fidei iustificationem, quam de fidei excludit charitatem opera quæ in lege christi præcipiunt. declarat auctor ad. 3.o ad Bonifac. Sola fides, hoc est catholica fides, justos absq; justis, non ego dicam, sed ista fidei lege destituit, qd justus ex fide vivit. 7.o vt sic sensus, qd sola fides ordinate, vtpote ma; pars ipsa sit præstanda et sufficiens.

Quæritur. Vnde fiat vt cæteris et vtile scriptura, frequentius adhibeat iustificationem fidei quam operis et charitatis, attentis dictis?

Respdeo rationem esse, quam etiam attingit conc. Trid. Sess. 6.a cap. 8.m q.d fides est huius salutis initium, fundamentum et radix omnis justificationis, sine qua impossibile est placere deo, et ad filiorum eius consortium pervenire.

Art. 7.

De reliquis dispoñib. requisitis ad justificationem.

Concilium Trid. Sess. 6.a cap. 6.o Docet fidem enumerat. et dispoñes ad justificationem, seu timorem dñi justitiæ, spem veniæ ex dei misericordia, inchoationem dilectionem dei et omnis justitiæ fontis, odium delicti peccati, ac desiderium propositum suscipiendi baptismi, scandem esse sacramenti ecclesiæ, si baptizatus sit justificandus) nouæ vitæ et obseruationis mandatorum dei, dum cæteris conditionibus præditus sit ex dñi justitiæ timore quo-

Vtlibr conuentuñ ad considerandam Bñ miam se conuertendo, in spm
irruñt. fidentr Deum sibi ppr Christm propitium esse, illumq; sq eam
eis iustitiæ fontm diligere ineffiene: ac ppterea monñt aduersus prata
pr odium alqñ ad dcti fructum, hos est pr cum penitentiam quam ante
baptismum agi oportr Atq; dum ppone suscipre bapt. inchoate-
nouam vitam seruare dña mandata. De singulis distinct. est

Timor.

Quæl. de timore duo ibi statuit, alterum esse hereticoñ spm illegem?
non esse peccatum, alterum vro esse qd dr Iustitiæ timore vtlibr conuentiuñ
peccatum.
Primus istud esse omne extra controuersiam: qñ non est qd videam
Deum pximi sint a quo damnabñ iusti, qui iusti manere iuxta
illud, Abstulit genesis 18. quinquid perdere iustum cum impio? absit
ab vt hoc tm faciat Deus iustum cum impio, fiat; vultus
eius impior, non est hoc tuum qui iudicat omnem terram. hinc est
vro qd maiores timorem pcedentem qñ. Beati qui timent, et vt hoc scriptura
vbiq; inculcatur in locis suis.
Postrius controuersiam esse inter Lutheranos et catholicos, Lutherus
negem docuit timorem istum peccatum esse, peccatum pjorem facere,
vt patet ex bulla condemnationis articulorum ipsius facta a Leone 10.,
et exstat. Trid. sess 6. can. 6. hos verbis. Si quis doctrinæ gehennæ metum
per quem ad misericordiam Dei de peccatis dolendo confugimus? vel a peccato
abstinemus? peccatum esse, aut peccatores pjores facere, anathema sit.
Vel Lutheri sententiæ contraria est ecclesiæ diuinæ quam plane. 4°. ex
scripturis psalm. 110. Initium sapientiæ timor domini. Proverbiorum 14.
timor domini fons vitæ; 15. per timorem domini declinat homo a malo.
timor domini fons vitæ; 15. per timorem domini declinat homo a malo.
Ecclesiastici 1°. Timor domini expellit peccatum, Isaiæ 11°. iusta 70
interpretu, a timore tuo concepimus? peperimus? spm tuum salutis; Utrum-
eadem nos scripturæ docent vtlibr sequi timore concussos fuisse peccatores,
psalm. 77. Cum occideret eos, quærebant eum et reuertebantur.
psalm. 106. Camus tuum ad animam eum strangulauerit. Ad. 2°. Regum
cap. 12. Nathan dixit. Dauidem ad pœnit. am comminatione pœnarum,
Ioannes baptista, sic compellabat phariseos, saduceos
genimina ad baptismum futurum progeniem viperarum, quis ostendit vobis
fugere a ventura ira? facite ergo fructum dignum pœnitentiæ.
Postra, Jam enim securis ad radicem arboris posita est; omis ergo
arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur et in ignem
mittet. quæt. 4°. Deus ista loquitur. Esto consentiens aduersario hoc

Calvin. in antidoto
Dit dunde a cet
endroit.

sito dum es cum eo in via, ne forte tradat te aduersarius iudici et iudex tradat te ministro & in carcerem mittaris. Amen dico tibi non exies inde donec reddas nouissimum quadrantem. Luce 12°. nisi penitentiam habueritis, &c. simul pribus, sicut illi 18. Fugio quos cecidit turris siloe et occidit eos: Crastro & dabo uobis quem timeatis: Timete eum qui postquam occiderit, habet potestatem mittere in Gehennam; ita dico uobis timete eum. Ysti scripti sunt in canonicis diuinum de iudicio futuro, sicut caetera exacti esse: Et habitorem ie horrendum esse incidere in manus Dei uiuentis.

Rob. 2°. ex patrib. Tertullianus qui lib. de panit. appellat timorem instrumentum panit. S. Cyprianus lib. de timendo q. ad Demetr. cap. 20°. ubi ait timorem esse fundum & fomentum spei sidei. Basilius in psalm. 32, inter alia uocant eum, Pedagogum ad Christum, Chrisostomus homelia 6ª & 7ª. ad populum antiochenum. Ambrosius serm. 14°. in psalm. 118um. Hyeronimus in illud Malachiae 2°. Hyeronimus ego sum ubi est timor meus, Aug. tract. 19°. in 1am. epistam Joann. ubi postquam dat explicuit haec ista uerba, & timor non est in charitate, non esse intelligenda de charitate inchoata sed de ea de qua statim locutus est apostolus his uerbis; perfecta charitas foras mittit timorem; sicubi ergo inuenitur timor q. initium sapiae. timor domini, timor quem locum praeparat charitati: cum autem ad ipsam charitatem habitare pellit. timor qui ei praeparauit locum. & tum enim illa crescit, tum ille decrescit, & quum illa perficitur, timor pellitur foras; maior charitas, minor timor: minor charitas maior timor. Si autem nullus est timor, non est quia intest charitas. Sicut uidemus per fistam introduci linium ergo aliquid subter, sista pars intrat, sed nisi exeat, non subducitur linium, sta timor q. occupat mentem, non autem ibi remanet timor, qa. ideo intrauit ut introduceret charitatem. Aug. de catechizandis cap. 4°. de ista etiam salutari timore Dei, qua corda mortalium salubrissimo terrore quatiuntur. Charitas ad ipsam ergo & nostra, rarissime quippe accidit ut nondum quisquam ullius rei boni Dei christianus esset non sit aliquo timore praeuisus. & Nazianzenus in psalm. 127. ille timor nondum caritate formatus, primam omnis cadens timet: timore facit quicquid boni facit, non timore amittendi bonum illud, sed timore ne faciendi illud malum. Non timet ne pereat amplexus pulcherrimi sponsi

sed timet ne mittat in gehennam. Donec ergo dicit timor utilis est. sermone 13. de verbis apli cap. 13. qui habuit, ideo bene agit qui puram timet, Deum non amat, quandiu est inter filios: Etiam tamen vel pœnam timeat. Timor servus est, charitas libera est. Et vt sic dicam. Timor est servus charitatis ne possideat Diabolus cor tuum, prosternat servum in corde tuo servat Dominus veritatem Deum, fac far vel timore pœnæ, si nondum per amore Justitiæ. Idem hic Prosper lib. 2. de vocatione gentium cap. 27. Isidorus de summo bono cap. 7. Ante inquit necesse est timore converti ad Deum, vt postea per caritatem pœnarum æternalis illarum deuincat.

2. Illæsi. quæritur ille timor, vtrum mundanus? an servilis, aut initialis, vel denique filialis?

Resp. duo servilem esse. Probo, qa est timor Dei qui foras mittit ædificante charitate. At talis est timor Dei qui per charitatem expellat pœnæ servilem. Et Aug. sæpe in psalm. 127. alicubi vero inquit timor Domini permanet, alius excludit, timor qui excludit. Castus non est: qui autem permanet castus est. quis est timor qui excludit? Profecto alius non in hac vita pœnæ timet, sed gehennam timet, vnde timuit Petrus Dominus. Qui audistis qui Euangelium legitis. Hoc verbum vermis eorum non morietur. Vbi audiunt dat Christus et qui vero subtus sit impius. Sinere se continent le a peccato. Habent timorem et fortasse continent se a peccato. Timent quidem, sed non amant iustitiam: Cum autem qui timorem continens se à peccato fit consuetudo iustitiæ. Porta. Excludere ergo timor a charitate sed quæ facit timor castus. Et ca 120. a cap. 19. Timor iste (de quo scripturæ: noli altum sapere, sed time, clarius, non est ille servilis quem charitas foras mittit. Ille enim timet, qui pœnam timet in tormentum suppliciij: iste autem ne amittat gratia beneficii. Dicit. Timor ergo non est in charitate, qui perfecta charitas foras mittit timorem, sed illum servilem, quo cum pœna quisq; aliquando malo obtinet, pœna timet. Non justitia delectat. Quæ charitas foras mittit,

il parlo de la caccia
qui dunc debet a
la charité ou estre
crainte est la chas-
tité non debat que
la crainte mais debat
que crainte de
Latitude de D.
la charité ne
mit de sal que
la crainte servile
mais la crainte
initiale a dicar
de la crainte
servile mettre
a dont elle se
pourrait pas
a pas a mesure
que la charité
se perfectionne.

quam non delectat.

Fauet etiam S. Prosper Epla ad Demetriadem cap. 2. his verbis, Timoris etiam quo Deus metuit. nulla est in appellatione distinctio: sed aliud est timere q.a peccaverit: aliud timere ne peccet, Ei ibi est formido de supplicio, hic sollicitudo de praemio. Ob hoc enim de illo servili metad.r q.a perfecta charitas foras mittit timorem, de hoc vero liberari: Timor Domini manens in saeculum saeculi.

Dices oes dispo ad justificationem esse bona; sed timor servilis est malus.

Respondeo ~~nomen~~ Timorem servilem esse bonum, quamvis servilitas timoris sit mala, seu (qd alij dicunt) Timorem servilem simpliciter esse bonum, sed timorem servilitatis servilem esse malum.

Explico, in timore servili duo s.t Timor et servilitas. Timor bonus est, servilitas est mala: nam bonum est timere gehennam: malum vero est quia illam timere, ut nondum amet.r bonum justitiae. Bonum est timere gehennam, q.a gehenna malum est, Timere est fugere: Bonum est autem fugere malum, malum est non amare iustitiae bonum, q.a exclusio charitatis seu amoris iustitiae boni, est per se mala. Res exemplo perspicua fiet fides theologica informis seu quae non est perfecta charitate formata, est bona, q.a est virtus theologica infusa à Deo: sed informitas fidei ipsius est mala, q.a exclusio charitatis perfectae à fide, est quidam malum, hoc informitas in fide non est de essentia fidei, sed est aliquid conseq.s dumtaxat ad illam. A pari timor servilis est bonus, servilitas non est bona, non est essentialis timori, sed est ttum conseq.s ad timorem, Et istud voluit S. Thom. qdo 2.a 2.ae q. 19. art. 4.o scripsit Timorem servilem, in qtum servilis est contrariare charitati.

Ex qua distinctione facile est conciliare descripantes quam apprentiam S. Aug.ni locos; nam dicit aliquo timorem servilem esse bonum, salubrem, utilem, ~~in id~~ initium conversionis, et necessarium ad illam. Aliquo vero videt.r illum eandem condemnare

timor servilis o excludit charitatem in qtum timor. Excludit vero in qtum e servilis.

Ideo timor servilis malus e in qtum servilis q.a qui timet poenam servilitate qt illam pro summo malo o pectum.

timorem Vtrum aliq ex ista 4ª cap. 20. Qui timore non
purgat, qd debet agit, finer voluntati. Ista 44ª Inanitor putat
Victorinus se esse paratu qui pœne timore non purgat, qs.
Ab non justor. fieri negotium malo expeditius, ipsa timore
expeditus fiat vester debitis. Quis coram Deo innocens
inveniet. qui vult fieri. qd retract. si subtrahatur qd timet.
At per hoc in ipsa voluntate reus est, qui vult fieri qd
non licet fieri, sed deo non fiat, qs. imputat non fieri.
Ex quibus innitens ergo justitiæ est qui pœne timore non purgat
Amicus autem erit si eius amore non potest. Eadem qui gehennas metuit
non proprio metuit, sed Deo. ic. lib. de ista ex ista 4ª
mandatum si fit timore pœne non amore justitiæ, servilis fit, non
liberalis, at deo non fit. mitto alios pœnè innumeros. Est ergo
communis Aug.ni timorem servilem attrahi a servilitate [illegible]
illum ostimus timor quidam et per quem proposita comminatione pœnarum
retrahitur, quis absque peccati, qd fit Deum tali pœne velle puniri: Et
hoc est Deum esse timere retrahi de primis servilem illum timorem, duo
vale distare, quem ait dolorosa timorem illum insufficientem esse ad expellendum
peccatum quandu nullus est amor. 2um est servilitatem timoris secundum
amoris intimore servili esse malam.

Quæres 2º. Vtrum timor servilis sit simpliciter necessarius ty quem
disposo ad justificationem?

Respdeo de modo ex ordinario ego video aliquem timorem servilem
explicitum ex solum ty quem dispositum ad justificationem: sed tamen aliquo
posse ut non requiratur actus iste explicite expressus, sed sufficiat
implicitus et virtualis. v.g. hoc agnoscendo se peccatorem et Deum justum
judicem, implicite Deum metuit, qd satisfacere [illegible] responsionis prioris pars
probatur ex s. aug.no lib. de catechizandis rudib. cap. 4º docente rarissime
audiere pios vero nunquam. Et quisquam vitiae vitae fieri christianus,
qui non sit aliquo modo timore percussus, Posterior pars patet, qd sine
aliquo fieri possit ut actus ille timoris sit solum implicitus et virtualis,
Probatur exemplo magdalenæ in cuius conversione nihil observamus
explicite timoris, et in qua videtur amor prævertisse timorem.

Duer Ecclesiastici 1º habetur Qui sine timore est, non potest
justificari.

Respdeo eum qui sine timore est non posse ordinarie justificari,
sine non posse unum justificari qui est sine timore servili actuali
simul: posse tamen via extraordinaria sine timore servili, aliquo homine justificari

Il nitt point de
et evacuitat duz
peccatis.

qui unam addit ex
qui bis pabbit dest
le Cadre de la mag:
de laine encart
la Nullification

pour ou lide Cour
avoir lu acte
qui dessus qui

Ad Evacuitat Virtuellement

à quelques que la Cabrie Virtuellement lira contre la Cabrie de la Cour de
la Reste de possession. et dit Mag. lu acte qui contient la evacuitat de dite
Virtuellement de quinze soit pas evacuitat et subtilé des mots.

Spes venie

Certum est ex scripturis spem esse dessonem ad justificationem. psalm. 36 Exaudi eos a praceptor. & saluabit eos q. speraverunt in eo. psalm. 90 quoniam in me speravit, liberabo eum. Prouerb. 28. qui spe in Domino confidit Ecclesiastici 1. qui timetis Dominum sperate in illum. Matt. 9. Confide fili remittuntur tibi peccata.

De hac dessone tria dicite Concilium, 1. Eam spem nre esse dam. quam confidem.; ad confidendam inquit Dominum se convertendo. 2. non vt cum; ab ea confidentia spem causari sed exigendo alios nros: in spem inquit erigunt. Etenim timor dei primus, humilitas, paenitentia, desiderium: ista spes dejectos animos subrigit in altum, Roborat atq; confortat, et ea est eiusdem latitia. 3. denique ex confidentia mea Dni sic erigi alios nros, vt fidamus Deum nobis propitium fore propter Christum: fidentes inquit sibi Deum propter Christum propitium fore.

Quæres 1. Vtrum actus spei sit dispo nra ad justificationem?

Respondeo affirmative, Tum propter scripturas quæ dicunt nos tpe salutis factos esse per spem justificati: Tum q. conc. trident. sess. 6a can. 3. hanc judicat veritatem defiendo sine ipsius Dni inspiratione nos posse sperare sicut oportet, vt ei justificationis gratia conferat. Tum maxime q. sess. 14a cap. 4. contritionem quæ quouis tempore ad impetrandam veniam peccatorum vtilem fuit, dicit fiduciam mia dni qua fiducia utilissime esse actus spei, et eiusdem contritionis formam, qua contritio imperfecta seu attritio dr. dum ita excludens voluntatem peccandi vt meliora spem veniæ: hinc s. Ambros. lib. 1. de penit. cap. 1. primo q. agere penitentiam nihil qui speravit indulgentiam. 2.

Quæres 2. Vtrum oportuit istum actum spei esse in ipsa prima justificationis?

Respondeo id non esse verum sed sufficere q. præcesserit, adsit q; adhuc virtualiter. Duo ex q. actus spei non est vltima dispo ad justificationem

Dilectio Dei.

Certum est dilectionem dei esse vnam ex dispon. nris ad Justificationem. pd conuincunt scripturæ, Eccles. 2. qui timetis Dominum sperate in illum. Qui timetis Dominum diligite illum, illuminabunt corda vra, Luca 7. remittunt. ei peccata multa q. dilexit multum. joann. 8. si quis diligit me, Pater meus diligit eum & ad eum venim. &

q̄ dort cons. arguit can. 1ª. vbi habet. Verum nobis videm
p amorem sui prius inspirare vt bapt.mi sacramtum fidelit.
requiram? q̄ dort aug.nus lib. de catheches. rudib. cap. 4º.
monet cum quem ad ecclesiam cath. volum. adducite, ita esse
instituendum, vt audiendo credat, credendo oret, orando amet.
Concilium tra dort de ista dispone, 1.um est q̄ justificandi dum
delegere incipiunt. 2.am q̄ si illum incipiunt delegere tyranno res pestifico
forsan. 3. denig; q̄ ostrea movent.r adhuc prata per odium aliq̄d et
detestatum, quæ vt q̄dnus illegant?

Quæres 1º. vtrum Con. loquat.r de disparatione sive dispositione
ad justificationem extraordin.am justitiæ. an etiam in sacramto?
Respdeo loqui de disparatione ad justificationem abstrahendo a eo
q̄ non fiat, vel q̄ fiat in sacram.to: Probo q̄. concil. hoc habet, —
ac ostrea movent.r adhuc prata per odium aliq̄d et detestationem horis
per eam parat.am quam ante bapt.mum agi oportet. Quæ verba satis —
liquam sinonem concily eam comprehendere justificationem quæ fit
per sacramtum.

Quæres 2º. quid vlii con. per hæc verba, delegere incipiunt:
Vtrum q̄ debito ista debet esse imperfecta, an vero q̄ debet esse
inchoata, abstrahendo a eo q̄ sit debitio inchoata, imperfecta ne
perfecta? Respdeo velle per hæc verba inchoatam debitionem abstrahendo
a perfecta vel imperfecta, Probo 1º. extra sacramtum non sufficit debitio
inchoata imperfecta, in sacramto nisi non est debitio inchoata perfecta:
Concil.m vero concil. de inchoata debitione Dei abstrahendo a justificatione
quæ fiat sacramto vel extra sacramtum.

Quæres 3º. quid sit inchoata debitio Dei tyranno ois justitiæ
contra imperfecta, et quid sit inchoata perfecta dicto eiusdem?
Respdeo inchoatam debitionem Dei imperfectam esse amorem Dei
ad hoc debitum et remissum: perfectam esse amorem Dei factum
ab; initium: vtriusq; istius amoris meminit aug.nus libro de gratia s
libro arb. cap. 17, qui ergo ingrate vult servo mundatum p nonne;
jam q̄ non habet voluntatem bonam sed adhuc parcam et invalidam:
sobrie autem cum magnam habuere probitatem. Contra —
Concilium autem Dei parum dare exprobrat charitatem. Dr.
Quæres 4º. vtrum hæc debitio Dei sit debitio lucis ocia?
Respdeo vega quæ infra fuit lib. 6º. de justificatione cap. 29. con. 11.

il faut parler que de la
Justification quelle
fait dans le bon
et la voit et voit
dans celle la qui
sont vraiment dans
l'Auteur.

il faut expliquer
ou par ou par
quelle elle la
dilection imparfaite
et imparfaite car
il y a telle dilection
imparfaite
qui ne suffit pas
dans le sacrem.t

S. Pierre dont parle
la l. aug. avoit
une fausse dilection que
T.C. de reque l. Aug.
dit qu'il lavoit faible et
n'avoit que pour le Commandement de
maniere pour luy et dans qu'il le voulait il le voulait faiblement et si faiblement
qu'il le croyait pouvoir par les forces de la nature mais quand il fut baptisé
il le voulut fortement. Cette pourquoy si l'on dit que l'amour faible
qui suffit pour la Justification dans le sacrement soit par Celuy de

S. pueden tener antes la tentation en la Cathedra de este autores.

Vega fait un bel sumaire en cest endroit de diuers de lugues de peque de liber il n'a pas ad chose subtile fugerit aut mutuare ex Concilium Dei quoque consul le plus parfait de tous pour le salut d'aquel bel il sagissoit.

+ La raison est que quicunque negat dictum prestat subtilissime non est ad vitanda iustificatio sine sacramenti voto, sed in illo reluctat. sed maxime q. charitate extra sacramentum non iustificat cibi valeat sic atque robustior cupiditati, Dicta; hoc magis emanet per amorem Dei in bono, quam constet in malo per concupiscentiam & iustificet extra petitionem actualem sacramenti.

Quere 5. Vtrum debitio vsta delineamento sit esse talis An vero sufficiat ritualis?

Resp deo videri debere esse talem. Strabo, q. modus loquendi scripturarum Concil. id indicat. neque vero alia esse redet. rao debitionis ex ipsius fidei, cuius tamen actus talis cum theologorum iudicio requirit ad iustificationem.

Pœnitentia

Quinta diffco ad iustificationem est pœnitentia, id Brevitatem, hieremiæ 15. si ponat me egerit gentilla a malo sua etiam amore dum ea de dicit non potest absque eius dilectione iustificare.

++ La reponse est bien pour que l'amour de dieu par dessus tout soit que l'on ne mette aucune autre chose devant lui et aussi est plus fort que la cupidité. Il faut donc dire aussi ici.

tamen ipse consulto bene vocem, S. Thomas in q. non statuit hoc loco ex debito Dei quo dispositio ad iustificationem sit debitio Dei - sperata. Unde patet ex verbo (sperata) tum q. est definitum debitione Dei disponi peccatores ad iustitiam, et can. 3. tum - additum est, ad diligendum deum sicut oportet, ad assequendum iustificationis gratiam totus esse procul dubio S. Thomas intellexerit atque ipsius adjutorio. Qua ex definitione colligi non q. debitionem Dei sperata ambitiosa iustificationis gratiam; S. quippe dei - Dominorem illa sufficere. Subjungit q. tamen q debitionem Dei sperata cibi vel duae scholastici doctores dispositio ad iustificationem Verisimilium id ejusmodi, atq; ad eam sobrietatem videat. seu verba retulisse patet, Admittat illam etiam dispositionem esse ad iustitiam plane. Cap. 3. Talis ergo debitio vt esse dictum, actus vel virtute debitio Dei sperata.

Subscribo Amator tuus diuina nam amor ille qui pacem in nobis diem praesti est amor Dei sperata (Valet autem est amor etc.

Quer sequitur. Quidam non aequam iustificari in sacramento, non posita ella Dei debitione sperata, statim iustificabit?

++ Resp deo negando sequelam, non modo q. charitate etiam ordinatissima non est adsumenda iustificatio sine sacramenti voto, q. in illo reluctat. sed maxime q. charitate extra sacramentum non iustificat cibi valeat sic atque robustior cupiditati, Dicta; hoc magis emanet per amorem Dei in bono, quam constet in malo per concupiscentiam & iustificet extra petitionem actualem sacramenti.

Quere 5. Vtrum debitio vsta delineamento sit esse talis An vero sufficiat ritualis?

Resp deo videri debere esse talem. Strabo, q. modus loquendi scripturarum Concil. id indicat. neque vero alia esse redet. rao debitionis ex ipsius fidei, cuius tamen actus talis cum theologorum iudicio requirit ad iustificationem.

Pœnitentia

Quinta diffco ad iustificationem est pœnitentia, id Brevitatem, hieremiæ 15. si ponat me egerit gentilla a malo sua etiam amore dum ea de dicit non potest absque eius dilectione iustificare.

++ La reponse est bien pour que l'amour de dieu par dessus tout soit que l'on ne mette aucune autre chose devant lui et aussi est plus fort que la cupidité. Il faut donc dire aussi ici.

que l'amour de dieu par dessus toutes choses ne justifie point sans le sacrement
nisi quoque ~~le~~ c'est a dire ou quand la penitence est ex. 254. tremendement
quod locutus sum adversus eam, agam de ego paenitentiam super malo brullante et
quod cogitavi ut facerem eis. Ezechielis 18. Cum avertere se penetrante.
impius ab impietate sua, ipse animam suam vivificabit. Ecclesiast. ou bien dans le
2°. Si paenitentiam non egerim? Incidem? in manus Dei. Lucae 13. cas de necessité.
Si paenitentiam non habueritis omnes simul peribitis: actorum 2°.
Paenitentiam agite de baptisetur unusquisque, &c.

Concil. duo nos docet de ista dispositione; alterum est, ou bien dire car
paenitentiam esse odium et detestationem peccatorum propter Deum, quod lauteur que si l'homme est justifié
definivit adversus Catharum asserentem optimam paenitentiam esse par l'amour de
novam vitam, alterum est oportere paenitentiam agi ante baptismum dieu et la penitence
ac propterea inquit movent adversus peccata per odium aliquod c'est le sacrement
et detestationem, hoc est per eam paenitentiam quam ante baptismum agi parce qu'on n'est
oportet. Utriusque dogmatis istius expositio pertinet ad tractatum justifié que par
de sacramentis mesme qui justifie devant d'estre receu. le vœu et le
de sir du sacrement.

Propositum recipiendi baptisma, nouae vitae ac mandatorum observationem.

Ultima est a conc. Trident. declarata dispositio ad justificationem, et quidem quod ad propositum recipiendi baptismum patet ex illo actorum 2°. Baptisetur unusquisque vestrum. Et quia eadem est ratio paenitentiae pro baptisatis, quae baptismi pro non baptisatis, ideo propositum paenitentiae sacramenti recipiendi designari, addo illis verbis Joann. 20. quorum remiseritis peccata &c.

Quoad propositum novae vitae et mandatorum observationem patet ex Ezechielis 18. Si impius egerit paenitentiam ab omnibus peccatis suis quae operatus est, et custodierit omnia praecepta mea et fecerit judicium et justitiam vita vivet et non moriet. Et paulo post, Cum avertere se impius ab impietate sua quam operatus est et fecerit judicium et justitiam, ipse animam suam vivificabit. Hic enim peccatum qui custodierit et fecerit judicia mea et justitiam non aliud significat quam propositum efficax servandi mandata et observationem eorum ad quae tenetur impius cum paenitentiam agit de peccatis suis: aliquin nemo posset justificari nisi observando ea praecepta ad quae pro tempore illo minime teneretur. Et rursum projicite a vobis omnes iniquitates vestras in quibus praevarienti estis et facite vobis cor novum et spiritum novum, et quare moriemini Amnus Israel.

Quaeres an sic necessarium haec proposita esse expressa c'est la haine du peché propter deum or cette haine doit estre super omnia donq l'amour de dieu doit estre super omnia. Min. plus parce que vous estes obligé de proposer d'entreprendre une nouvelle vie et de garder les commandemens de dieu en evitant le peché mortel plus que toutes choses.

ad Luc. 5. pag. precedt.

Aug. Ep. 104. Unusquisque in tantum peccatum audit in quantum justitiam diligit or la haine formelle du peché est necessaire: ergo &c.

Nota ad hunc a la penitence necessaire

Il ne suffit pas la contrition autrement les Juifs peuvent dans avoient ne cela le lieu in voto estant disposés a tout ce que dieu leur voudroit ordonner. Il faut outre cela vouloir venir aisser par S. C. de mander et recherchere le lieu.

a forma: an potius sufficiant implicita et virtualia?

Respondeo propositum suscipiendi sacramenti non necessario debere esse formale, sed sufficere implicitum seu virtuale, quatenus sit continetur in actu contritionis aut charitatis: Ad alia vero dico quod pertinet Deo quod licet tutius sic asserere requiri ea esse expressa: illud non est tamen omnino certum ac indubitatum: neque enim fundatum habemus ad id convincendum;

Art. 8.

Utrum dispositiones illae debeant esse in ipso Justificationis instanti.

Duobus modis homo justificari potest per sacramentum et sine sacramento.

Nostra sic propositio Quando impius justificatur sine sacramento suscepto, dispositiones ultimae debent esse simul, seu in eodem instanti cum infusione gratiae; sed quando justificatur in sacramento suscepto, non necesse est ut dispositiones sine actu in eodem instanti cum infusione gratiae, satisque est quod praecesserint virtualiter ad hoc perseverent.

Prior pars probatur quia quando justificatur homo extra sacramentum, posita ultima dispositione nihil tunc intervenit, neque assignari potest ratio quare gratia potius infunderetur post ipsum motum, quam simul cum illo. Huc spectat quod S. Thomas 1.a 2.ae q. 112. art. 2. ad primum scribit, scilicet quod praeparatio hominis ad gratiam habendam, quaedam est simul cum ipsa infusione gratiae.

Posterior pars quae est contra Cajetanum sic ostenditur 1.o quia saepe contingit hominem quando sacramentum accipit distrahi inculpabiliter et quasi rationaliter, non apparet autem ratio quare sacramentum tunc non haberet effectum quando quidem recipiens nullum poneret obicem, et ex conc. Trid. sess. 7.a can. 6. sacramenta conferunt gratiam non ponentibus obicem. 2.o quia sequeretur omnem distractionem tunc supervenientem vel minimum culpabilem, esse peccatum mortale cum nihil impediat effectum sacramenti qui est gratia sanctificans, nisi peccatum mortale, nam quod gratia sanctificans possit compati cum peccato veniali, peccatum veniale nunquam potest ex se impedire gratiam sanctificantis infusionem. 3.o sequeretur homines fere semper cuncti fere

Corporeos, cum facilimum sit aliquem cinquenum mortis cum nec in extremis sacramenti, cinq; vt asserit de re explicanda item de legatio quam nostre esse non debere.

Obijcit 1°. S. Thom. 1ª 2ª q. 113. art. 3. ace qd Deus sit infert de donum gratiæ justificantis, qd etiam simul cum hoc mortali libenter ab. ad donum gratiæ accipiendum, Cui 4 dist. 12ª q. 2ª art. 1° quæstiuncula 3ª. dat ibi; quod mortali posse impedire effectum Sacramenti Eucharistiæ, sic qd aliquis augmentum gratiæ non accipiat per

Respdeo ad 1um locum 1° qd per hunc vocem (simul) S. doctor Il ne l'entend pas illegia (simultatem efficientiæ, ita vt tantum sit causa effectus gratiæ Car le simul selon S. justificantis et motionis libri arb. Prærequisita ad illam: sed non Th. n'est un simul de simultatem durationis, quasi tantum sit causa effectus qd temps d'une de Nat. in eodem instanti. 2° qd dicit de justificatione quæ fit extra tant Car selon l'auteur, de même, dit Sacramentum.

Ad altrum dicum Deo duplicem esse effectum sacramenti Eucharistiæ, Il, l'infusion de augmentum gratiæ justificantis, de que non loquit ibi S. Doctor, aut si loquit de ea, dictum istud reuocauit 3ª. p. q. 79. art. 5. la grace et 1. de Alter est augmentum gratiæ eiusdem actualis quæ est remissio mortis que le mouuement simultatur actualis, et sic ejus impedit per peccatum veniale. du lib. arb. de la pas Audiat verbis suis se explicans loco citato 3ª. partis: peccata de l'agent qui est le venialia non tototo impedimento huius sacramenti effectum, sed imporo la part de l'esprit Dictum est enim qd effectus huius sacramenti non solum est adeptio le mouuement du habitualis gratiæ vel charitatis, sed etiam quædam actualis refectio lib. arb. soit 1. de actualis delectationis, quæ ejus impedit si aliquis audeat ad hoc que l'infusion de sacramentum per peccata venialia mente distractus; non autem la grace. l. la tollit augmentum habitualis gratiæ vel charitatis. mouuement q. in cap

Obijcit 2°. Deus neminem justificat, nisi bene dispositum, cum sua non: et d. cum. autem conditio hoc statuit sit ne, et recipiat gratiam justificantem contra conuenientia et motui sui libri arbitrii Ergo &c. Le fondement

Respdeo Negando minorem, concedendo ex motu libri arbitrii in eodem de S. Th. de que instanti vel in præcedenti sed virtualiter ad hoc perseverante, Concedo: cela grace Quæuerit in eod. instanti, Nego. Deo ex se qd hoc sit certe conuenire qui est le pour ad effectum modo suo naturali, etiam quando conuenit per actum præcedentem non reuocatum virtualiter ad hoc perseverantem; nam motus libertatis sufficiens ad certe finem, quem est ex parte voluntatis, per quem hoc illegit velle aliquid modo humano, cui etiam sua sufficiens ad præsentem, qs in hoc non plus requisit ad hoc vt justificet quam ad hoc vt prati; actus per motum voluntatis virtualem illegit hoc Requid velle humano modo Probatur Ergo &c. habituelle qui est le propre

du mouuement de la volté parce qu'il faut moins que les habitudes sur naturelles un seul point de actes, mais les actes des habitudes.

Il faut encore avoir pour but que la de l'infusion de la justification parle seulement avoir il parle de toute infusion car il parait par le propre

dr S. th. que non habent de vappatu qui dbm ppr qual.

Col hic habet l'opinion d'Alii qui dbt que la Contrition qui habet de dia pax dbtur fonti dolor de dbto tifico pat toyours sans le sacrt. l'opinion de ceulx dbt Scotus. Mais li on tient l'opinion de S. th. qui dit que cette Contrition dbt suffire sans la justification l'opinion de ceulx dbt Scotus.

ad. arg. Cela ne vault pas a l'arb. car il ne faut que le pecheur se reconcilie pour dbt de ne reconcilier il ne faille pas de reconcilier la grace Ris. ad arg. Cum autem dispoo

Ce ego conc. tria. dicitur justificationem esse remotionem obicis hoc pr voluntariam susceptionem gratiæ p donorum, loquit. de susceptione quo fiat actualj, vel virtualj voluntate: qui enim aliquid actum voluntatis qui moraliter adhuc perseverans, illj censent velle.

Obj. 2o requirit. ille ictus instantis oppositi. cum susceptionj gratiæ Ut sit actus dispoo ultima, ego hoc justificat. ordinat. sacramentum: Ergo quando in sacramto

Dispoo negando consequ.am Dispositio est, quam ponit? supra gr. sic extra sacramtm non gr. disponj, quare gratia potuit infundi? post cognitionem postremam ultimæ dispoonis, quam simul cum illa, nihil enim aliud tunc potuit: at vero in sacramto post ultimam dispoonem intrinsecam ipsum sacramtum

Art. 9.

Utrum ad positionem dispositionum requirat. gratia sanctificans?

Dispoonem in genere alia p. remota p alias proxima; In justificat. dispositionis ordinis dispoo dantur? ad remotas potest fides, spes, timor; ad proximas sed ultimas, actus penitentiæ et detestationis obj peccati; Repugnat non esse de remotis, cum peccatum sit simul non ponj ad gratiam illatam solutum.

Nostra sit propoo. Ad positionem ultima dispoonis justificatio sequitur infallibiliter.

Prob.r 1o: ex concil trid. ss vi cap. 6. sess. 6.ta explicit apparatus ad justificationem, Deque sequens ita pnotat: hanc dispoonem seu preparationem justificatio ipsa consequitur quo ordinem suscepti modo Ex quibus videt.r ad positionem ultimæ dispoonis statim ponj gratiam justificantem. 2o ex. videt.r eadem esse ratio dispoonum in sacramtis quæ in naturalib. Ergo quidem in naturalib. posita ultima dispone statim introducit. forma, sic et in sacramtis.

Articulus 10

Utrum ultima dispoo, quæ est in eodem instanti cum gratia Justificanti, ab illa procedat effective.

Difficultas hic est de earum numero quæ maxime pertinent et quæ ad artem facilius agnoscunt. quam utilius, ideo tuam aliquid posthuma! intuebimur,

Nra propoo est affirmans; sta ois discipuli S. thomæ.

Prob.r 1o in naturalib. ultima dispoo est effective a forma Ergo

Cum autem dispoonum inter se quæ ordinem quæ ordinem prædt.

Ergo est in sequenti ultima dispos quae est in eod. instanti cum praeced. praecedit proxime abillat quam a sua efficiente. Antiqui dicunt Philosophum in physicis, quorum ratio est: quia in corruptione physici compositi resolvitur ad materiam 1.am qua facta introducit nova forma quae sumuntur ex dispositionibus quarum; Efficiens in genere causae efficientis, dicitur eadem forma educit abilles in genere causae materialis et dispositiva.

Quod est quod dicit aliquem non posse dispositionis esse efficientis, quia posterius dispositionis exigit. At vero posterioren esse existentiam formae introducendae, existentiam ipsarum dispositionum, quae existit tum forma cum introducit non introducit nisi posita dispositionis in materia. Non est inquam quod dicas quam ea esse aliquidem condicio dispositionum remotarum, ut prius tempore aliquo existant, quam forma ad quam disponunt: sed alia esse dispositionem proximarum et ultimarum: sequitur simul in eodem instanti temporis cum forma quarum sunt dispositiones sola coexistentia naturae dispositionum sua.

Duae dispositiones sunt prius natura ipsa forma ad quam disponunt: quod autem est natura prius altero, non statim esse efficiens ab illo quod natura est posterius.

Respondeo dispositionis subjecto respectu esse prioris natura ipsa forma ad quam disponunt, sed subalio respectu esse natura posterioris, sunt siquidem prioris natura ipsa forma in genere causae materialis et dispositivae: sed ut posterioris natura ipsa forma in genere causae efficientis. Causa siquidem sibi mutuo causa, negotium arbos in physicis, ut una est prior altera vero opposito, in diverso genere causarum, v. g. sanitas quae est causa finalis prius movet in genere causae finalis ad deambulandum, itaque est prior in genere causae finalis ipsa deambulatione: sed deambulatio est prior sanitate in genere causae efficientis, quoniam efficit ipsam sanitatem. Item adeps ingrediens est prior aegritudine sanitate in genere causae efficientis, quoniam ejus ingressus aegritudinem fugat: sed in genere causae materialis prior est aegritudo quam adeps nunquam ingreditur nisi fugata aegritudine, quam adeps ingreditur. Ita prius dispositiones sunt forma ad quam disponunt natura ipsa forma in genere causae materialis et dispositivae, sed prior est ipsa forma dispositionis in genere causae efficientis.

Duplex exemplum hoc non esse ad propositum: ostium enim ad prius spectat, ostium quidem est sanitatem in genere causae finalis esse priorem deambulatione, per deambulationem in genere causae efficientis esse priorem ipsa sanitate: sed hoc ideo verum est quia prius habet duplex esse, alterum intentionale secundum appetitionem solummodo valet,

At ipsa sanitas physica quae dicitur quod dicit S. Thomas non est dispositio quae dicit S. Thomas quod non est dispositio ad formam quia non est causa efficiens formae sed finalis quia est ipsa forma ut finis ad quem fit generatio. Et ideo dicit quod sanitas non est dispositio ad formam quia non est causa efficiens formae sed finalis quia est ipsa forma ut finis ad quem fit generatio. Et ideo dicit quod sanitas non est dispositio ad formam quia non est causa efficiens formae sed finalis quia est ipsa forma ut finis ad quem fit generatio.

Il y a vide de si sanitas quae est forma ut finis ad quem fit generatio non est dispositio ad materiam i. ea quia est ipsa forma ut finis ad quem fit generatio. Et ideo dicit quod sanitas non est dispositio ad formam quia non est causa efficiens formae sed finalis

grace de die qui sequitur habito actuallo. de primo quo de
ado fuerat natum fol la andus fuer de predicto sa habitud
qui loco
uast lo
fida

sive phesicum, sic sotijs posse nam effectus p̃ causa altius esse sortij-
cabilis caa. At vero vnicum est esse causam despositiuam, et vnicum est esse
ipsius foa ad quam disponunt; id autem q̃ est caa et hoc vnicum esse q̃ persequit.
ad causandum, non p̃t secum illud vnicum esse simul esse caa effectus, simul esse
prius posterius naa. Aliud etiam exemplum non magis facit ad petitum. nam
ppie loq̃. ingressus aris non est caa apertionis fenestra, sed ipsa pulsatio fenestra
quae ab aere prouenit: nam in actu vt sic se habet duo motus possit dequi:
vnus qui terminat. ad fenestram, et qui cum impetu illam mouendo aperit eam.
Hic est caa apertionis fenestra, d. q, pulsatio, altr motus est, quo fit apertum
fenestrum aer ipse ingredit. cubiculum, vocat. q; ingressus, de hic posterior motus
nullo modo est caa apertionis fenestra, q̃. solum modo subsequit. talem apertionem;
nec etiam est effectus prioris motus, q̃. cuiusmodi pulsatio sive illum alius removens
prohibens, q̃muis ad subtractionem huius obstruendi aer reperit ingressum valde
apertum.

Ad 3dum exemplum hoc esse ad propositum, q̃ ordinate. ar. 1. q̃dem de
prioris sic, nam vt dequit. in sanitate duplex esse, altrum intentionale,
et altrum reale; ita distinguenda est duplex causa finalis in disponente, altera
effectus phisici, et altera cuius malis, altera quae fit, et altera quae dat esse:
de quodum sanitas illum esse intentionale est caa finalis deambulationis,
illum esse suum reale est deambulationis effectus: ita dispos illum q̃ est
posterior est naa sua fó a qua habet esse: sed illum q̃ est dispos finalis,
prior est naa sua fó in genere caa despositiua. vno verbo quodum in forma
dequit. duplex esse, altrum intentionale sive apprehensum p̃ q̃ caat in
genere finis, et altrum reale, p̃ q̃ habet tyam a caa efficiente caat.
ista in caa despositiua, aliud esse despositionis sive subiectionis dequirit
p̃ q̃ est prius fó, aliud q̃ habetur per q̃ est ista fó posterius.
forma prior est naa in genere caa finalis, cuius tamen fit posterior illa in
genere caa malis, de hac tamen naa in sent. thomistarum q̃ dicit.

fó Quod vero obiect. contra posterius ntúm exemplum, inane est; facile
obiecto q̃ non est sat subtilius inquisitu quid pulsat p̃ius fenestram, certum
est aerem ingredientem illam pulsare, adaeq; post motu apertionis illius in
genere caa efficientis. p̃ motu autem existentiae certum est apertionem fenestra-
rum esse aere agrediente in genere caa malis: atq; hoc sufficiat vt re-
ro dixerim, quodo eadem res sub duplici respectu possit esse caa effectus
simul.

Prob. 2° authoritas S. Thom. qui 1ª 2ae q. 113ª art. 8. in corpore aie in justificatione impij, prius esse ordine naturæ, gratiæ iustificantis infusionem, quam actum dilectionis Dei et dilectionis proximi; Et ad 2um Dicendum q̃ dispositio subiecti præcedit iustificationem ordine naturæ sequitur tamen actionem agentis per quam etiam ipsum subiectum disponit. Et ideo motus liberi arbitrij naturæ ordine præcedit conversionem gratiæ, sequitur autem gratiæ infusionem.

Nō est q̃ dicas S. Thomam ibi non esse intelligendum de gratia habituali, sed tantum de gratia actuali, alias sibi ipsi contradiceret, Cum 1ª parte q. 62ª art. 2°. ad 3um dicat esse conversionem voluntatis per quam aliquis præparat se ad gratiam habitualem. Et ad hanc inquiej non exigit aliqua habitualis gratia sed actus Dei ad se eam convertentis; Non est inquam q̃ id dicat, nam vbi sæpe actualis, præsertim ab infusione, ibi intelligi gratiam sanctificantem. Ex prob. 2° do cuius gratiæ infusione loquitur ad quam motus liberi arb. in Deum sicut in præcham se disponat, vt patet ex objectione 2ª cui verbis non relatis, satisfacit, quæ talis est: Dispositio præcedit naturaliter infusionem ad quam disponit, sed motus liberi arb. est quædam dispositio ad sanctificationem gratiæ: Ergo naturaliter præcedit infusionem gratiæ: atqui motus liberi arb. in Deum sicut in præcham non dispositio ad gratiam actualem sed ad solam gratiam habitualem seu sanctificantem: Itaque loquitur ibi S. Doctor de infusione gratiæ sanctificantis.

Nō sequitur q̃ contradictoria locutus fuerit S. Doctor, nam loco illo 1ª partis quæ objicitur nihil aliud vult nisi q̃ hoc imperfecto quodam genere conversionis alij; gratia habituali præcedente se convertit ad aliam gratiam habitualem habendam: q̃ verissimum est, de reperitur in conversione quæ est dispositio remota ad justificationem. Quibus inquit motus voluntatis in Deum, q̃ dicit conversio in essum, Et ideo hic dicit conversio in Deum, gratiam q̃dam præparatam quæ est ejus amor Dei fruentis: Et ad hanc conversionem requiritur gratia consummata, Alia conversio est, quæ est meritum dilectionis: et ad hanc requiritur habitualis gratia quæ est meritum operum. Et conversio est per quam aliquis præparat se ad gratiam habendam, ad hanc non requiritur aliqua habitualis gratia.

Non dicit S. Doctor q̃ hoc dispositio ac præparatio ultimata ad gratiam habitualem absente ipsa gratia habituali, vel saltem vi præ tui eadem non conuertente ad ultimam istam dispositionem essentialiter, sed tantum q̃ præparatio ad gratiam habitualem non præsupponit aliam sed motum habitualem gratiam. Et dicit S. Thomas ibi gratiam habitualem ad id q̃ est præparatio ad gratiam Non meritum simul, sed non ad id q̃ est præparatio per meritum simul, actus quidem hoc se ad gratiam remotè disponit sic præparatorias q̃ non meritorias: ille vero quidem ad eandem se sic proximè disponit

esse preparatorios p̃ motorios simul, hic est doctrina medina q. 113. art. 3. —

Obiciet Corol. tert. qd sess. 6. can. 3. distinguit gram justificans ab actib. ex dei gratia & libero arbitrio — gram justificationis typam aliquid conferens ad consequendum illam. sic enim defunt: si quis dixerit sine praeveniente spiritu sancto inspiratione eius credere, sperare, diligere aut poenitere posse, sicut oportet illi iustificationis gratia conferatur anathema sit. quam prior pars sanctis canonis explicat gram efficientem istorum actuum, & posterior illorum existentiam praeter actualis gratiae sine medium in re a libero arbitrio & actionem finis. Item cum capitib. 5. & 6. supponit explicasse, sic accordat caput 4. tum de dispositionem seu praeparationem iustificationis sequitur quia gratuita sequitur iustificationem gram iustificantem esse dispositionis istis.

Respondeo 1°. loco nihil excipi nisi qd auxilium speciale requiratur ut homo credat, sperat &c qd requiratur esse, sed gratuita dispositio ultima requiritur ipsam gram iustificationis typam ipsum includentem. Falsum est autem qd posterior pars canonis praedicat existentiam dispositionum etiam ut mobiliant proximae praedicto existentiam sua nisi nisi in ordine causarum dispositionum etiam ultimam in ratione causae efficientis praedicat existentiam dispositionis proximae. 2°. Concessa solutione illationis sic sequitur. Iustificatio illas dispositiones spectatas in ratione causarum dispositionum

Actus undecimus

Quid de hac vulgari sententia sit sentiendum: Faciendi quod in se est, Deus non denegat gram

Obiectio hic propositio apud Pelagios, & in aliquo sensu vera, at in alio falsa: de qua ut mentem nram aperiam:

Observand. 1°. hoc non facere qd in se est esse illegi duob. modis; vel ex solis nris viribus, vel ex auxilio gratiae actualis.

2°. gram quam non denegat Deus illegi posse, vel gram habitualem, vel gram actualem

3°. Dum non denegare gram illegi posse — vel q. non denegat q. debet illam exercitia, vel qd non denegat ex mia, vel denique ex vi pacti qd inierit

4°. denique faciendi qd in se est virib. nris illegi posse Deum dare gram infallibiliter duob. modis 1°. typam facere qd in se est sit dispositio ad gram. —

5°. Deum non se dispositio ad illam.

gratiae qui ne luy refuse que l'oste. Car il est vray dubitat pecto de ne sauroit faire de vray bien scio qd o habitab in me hoc est in carne mea bonum &c. si dicit donoit la grace de celuy qui opere de la sorte il faudroit que la grace fut donnée par les merites & par la capitale question de pelag. de quo in disceptatione de Sancti Prosperi &c.

Atque hinc est q̃d trib⁹ in locis præsentis tractatûs de
de propoõne ista diej p⁹ sed de questione de necessitate, questione de causis, de
ista parte de justificaõne, in quam fort allegavit de gratia habituali, ad hoc
faciente q̃d in se esse sua nata tribuere ex auxilio de gratia. vt de ea semel
dissero. Placuit ad ultimum locum differre

Prima sit propositio

Deus non dat in fallibiliter gratiam habitualem faciente q̃d in
se est tribuere nata. Et contrarium docere est pelagianum, quare vide
medina 1ª 2ᵃᵉ q. 109ᵃᵉ art. 6. Attenti quem scrupulo legendi S. Doctores
Scholastici in hac parte, qui arbitrantes se contradicere duo thoma, contradicunt
scripturis & conciliis quæ nunquam legerunt, sed tantum metaphisicam non
consuluerunt sacro ingenio edimuentas.

Prob⁹ nra propo, 1º ex illis ait. apostr quib⁹ agendo de necessitate gratiæ
ostendim⁹ sine cuius auxilio hoiem nihil boni facere q̃d conducat ad salutem,
quale est desumptum ex verbis Chri, Joannis 15º. sine me nihil potestis facere: nam
ptem ex Apto, non sum⁹ sufficientes cogitare aliquid ex nobis &c,
ptem q̃d habet q̃d non accepit &c, ptem quis prior dedit illi, & retribuet⁹ ei &c
ptem ex illis locis, in quib⁹ justificati dicunt⁹ vocati in ostend⁹ bonis: vt
enim error nihil præsupponit ex parte hois quia creat⁹ ita justificatio nullam
præsupponit opus nrale hois, hoc est q̃d dixi ab hoc vt non sit a Deo.
ptem ex illis locis in quib⁹ justificati dicunt⁹ sorte vocati: vt enim in sortib⁹
nihil valet industria hua, ita in justificaõne nihil valet præstantia hois,
nisi ab ipso Deo movat⁹ & agat⁹ ad bonum, ptem ex 2. proverbiorum
præparat⁹ voluntas a Domino, quo testimonio sacer canet. ibi essem
hoiem nullo purgari a peccato, per q̃d voluit hoc præparat⁹ ad gratiam, postea
in nobis ex hostias sti in fusione sanguinis, sic quia in quia sanctorum pater
vt a peccato purgem⁹ voluntatem nram Dum expetere contendit, non autem
vt etiam purgati velim⁹, pro sti ejusdem infusionem & gratiarum in nobis
fieri conflet⁹ voluntas ipsi hoiej sto per salomonem dicenti præparat⁹ voluntas
a Domino, & apto salubriter prædicanti quia Deus est qui operat⁹ in
nobis & velle & perficere pro bona voluntate: quo etiam loco tit⁹ S. aug.
passim ad probandum fidem nram salutis esse ex ipsius Dei gratia auxilio, vt lib. 2º
ad bonif. cap. 9º. lib. 4. cap. 6. lib. de prædestinaõne ss., de dono perseverantiæ,
& alib. quo lib. illo 2º. ad bonif. cap. 9. de gratia hui verba proverbiorum ib.
hois est præparatio cor, ostendit, q̃ modo non contradiant sibi ipsis: præparat⁹
voluntas a Domino, sed nimirum cap. q̃d scriptum est hois est præparatio cor, et
a Domino responsa linguæ, non ante allegando fallunt⁹, vt existimant q̃d præparatio
ad ult. quand dit toutes les Causes de Dieu pour luy faire demander la
Condition de ton Cœur et les attachements de quelque affection Criminelle
c'est la delivrance de dit Esprit touchant les Causes et de la Cause
divine pour ce qui a la grace de cette Condition de delivrance
infaillible dit cet Esprit qui prie de la part pour les fins de la grace de
obtient cette demande grace de Condition pour laquelle la grace de prier

2.º Si Dieu fait quelque chose pour luy donne

hor esse bonum inchoare sine adjutorio gratiæ Dei ad hoc̃ pertinere, absit vt hoc illigare filij permissionis Quam cum audierint Omnium dientes sine me nihil potestis facere, quasi communione cum dicentes, hoc facere possumus. Cor preparare; aut cum audierint a Paulo apto: non q. idonei sumus cogitare aliquid quasi ex nobis metipsis, sed sufficientia nra ex Deo est Quam Christum confitemur dicentes: Nec idonei sumus de nobis met ipsis preparare cor: Aut per hoc aliquid bonj cogitare, quis enim p. sine bona cogitatione ad bonum cor preparare? absit vt hoc illigare nisi superbi hui arb. defensores fidei catholicæ desertores. Ideo quippe certum est hoc esse preparare cor, Et a Domino responsio linguæ, qm hoc preparare cor, non tamen sine adjutorio Dei quia cor si tacuit cor, hoc preparare cor. In responsione autem linguæ, id est in ore preparato corde Quia dicendo, nihil operis hoc tuo, sed totum esse a Domino dic. nam sicut dictum est: hoc est preparare cor, Et a Domino responsio linguæ, Ita etiam dictum est aperi os et adimplebo illud, quamvis enim nisi adjuvante illo sine quo nihil facere possumus, aut non possumus aperire: Tamen nos aperimus illius adjumento, Et opere nro: implet autem illud Dominus sine opere nro. quam quid est preparare cor Deus aperire nisi voluntem paratam? Et tamen in ipsum Codicis Legist. præparat. voluntas a Domino. Eodem modo illigit hæc verba S. Prosper epla ad Rufinum cap. 5. Et Ab. contra collatorem cap. 9. Et Leporius. Et Pius Romanus Pontifex epla ad Episcopos galliæ cap. 7. Zozimus ibid. et alij.

Item 6. ex illis locis exquib. pertinere ostendat. Quam opus meum Dei, vt Rom. 9. Item ex illis in quib. redarguunt. Quia hoc qui Dei ignorantes justitiam, suam volunt constituere vt Rom. Item ex illis in quib. dicunt. hoc certificari gratis per gratiam Dei Unde Aug. epla 105. nullam ex. Legist. Ut merita justorum, s. Et plane q. justi Et, sed vt justi facti sunt, merita non fuerunt. Justi enim facti Et. cum justificati Et. sed sicut dicit apostus, Justificati gratis per gratiam ipsius. Item ex illo Hebreorum 12. Deus autem pacis aptet vos in omni bono vt faciatis ejus voluntatem, faciens in nobis qd placet coram se per Jesum Christum. quem locum explicat S. Thom. Idem Et 3. scribit: dicendum est. hoc ad duo pertinere: uno modo exterius operando, sic unus hoc aptat alium persuadendo Et comminando: alio modo aliquid interius operando,

Sci solus Deus aptus voluntem qui solus ipsam fr. aptare, Dum illud
prouerb. 21° Cor regis in manu dmni, quocunq; voluerit, vertet illud.

Prob.r 2°. ex con. Trid. Sess. 6. can. 3°. vbi sic habet. Sequeis deinde suae
praeuenite Spiritus Sti inspiratione, atq; eius adiutorio horum ordine, quae
diligere, aut credere velle suae aperte, vt ei iustificationis gratia confert.
anathema sit. Et can. 4°. Si quis dixerit liberum hois arb. a Deo
motum posse citatum, nihil cooperari assentiendo Deo excitanti atq;
vocanti, quo ad obtinendam iustificationis gratiam se disponat ac
Decap. 5°. eiusdem Sessionis, Declarat praterea ipsius initium in adultis a Dei per Xtum J. Praeuiente gratia sumend. esse.

P.r 3°. ex eo q Pelagius damnatus fuit, q. gratiam desiebat Dum
merita nra dixit, quorum errorum in Synodo Carthaginensi, vna cum aliis
ne damnat.r ipse reprobauit & anathematizauit vt inter est. auct.
Cel. de gestis Pelagii cap. 17. Sess. 105. 107. & alibi. atq; ei si-
gnificanti q. in se est virib.s nris gratia habitualis dant.r infallibiliter
verum esse gratiam Dum merita nra. dari.

Prob.r 4°. ex definitio. concilior. Damnatorum pertinacium
aduersus Pelagianos & semipelag. quib. pronunciatur gratiam non dari
esse ad fidei initium bona voluntatis salutis, quam hos opera nra
esse initium aliquod nre salutis.

Prob.r 5°. non dat.r gratia habituali nisi agenti. parat.am. Diligenti.
Deum super ea vt vertat ex scripturis & definit. concilium Trident.
Hos autem virib. nris sine d.o gratiae auxilio habiti non posse.

2.a Pro positio

Omnino q. se disponere remote ad gratiam habitualem assequendam ex-
solis nris suis viribus hos probata illegit.r ex ante dictis. quam dispo
sitionem remota ad iustificationem initium quodammodo nra iustificatio
atq; salutis, licet in hoc differat a dispone proxima, q. dispo proxima
sit initium perfectum; dispo autem remota, sit initium imperfectum,
quidam vero qualcunq; tandem illud sit nrae salutis & iustificationis initium
est, nisi ex auxilio gratiae.

Prob.r ratione ex conc. Trident, q. absolute pronunciat. dispositionem ad
iustificationem, illas esse ex praeuenite Spiritus Sti inspiratione atq; adiutorio:
qui modus loquendi etiam remota dispone Xtum q. definit.
iustificationis exordium a gratuita gratia semandum esse. ac denq;

q̃ Ezech. 14. cap. 4. dicit contritionem imperfectam esse bonum Dei quo paratus adiutus viam sibi ad iustitiam parat. quam dat contritio est dispo, q̃o q̃dem pr̃ eum paratus præparat sibi viam adiustitiam: sed remota, & ostensum est, q̃o q̃dem illa statim ea posita esse non sequat̃ infallibiliter & tolli gratiam habitualem.

Probat̃ 1am Pars q̃. sequit̃ ex ista dina gratiam Dum meritoria dari, Tum etiam q̃. eis dispo debet esse eiusdem ordinis cum eâ ad quam disponit; atqui opera naalia non sunt ordinis supernaalis saltem habitualis.

8ª Propositio

Dicendi q̃ in se esse ex naa rei, Deus neq; ex sua iustitia, neque ex misericordia & liberalitate, dat certissimè & infallibiliter gratiæ actuales auxilium.

Prior pars ostendit̃ ejs pro cui̇b̃ assertis quib̃ probauim̃ nram 1am propositionem, nam posse aliqd boni facere aliquid sine gratia actuali, q̃ conducat ad salutem, essem̃ sufficienter contenti aliquid ex nobis typicam ex nobis, esse aliquid q̃ nos desiderare habuerim̃ aliquid a Deo non accepimus, Prius dederim̃ illi, & nobis retribuerit: sine Christo possem̃ aliquid facere: Præparat̃ aliqua ratione voluntas, non a Deo: non essem̃ a Deo aspecti in aliq̃ bono: gratia Dum meritoria dicat̃; q̃ Dum salutis initium esse a nobis bona Deo:

Posterior pars nrae propõis & contra semipelagianos quorum hæresis docet, Cordi humano subijungit̃ gratia, Deus promouet conatus nros simpl̃ adjuuat, & nisi adjuuaret esse gratiti ista Catholicam collatione 13. cap. 5. Cum inquit in nobis Deus ortum quendam bonæ voluntatis inspirat, illuminat eam contra dum atq; confortat & inflammat ad salutem, interimentem tribuens ei quem vel ipse plenitudine, vel nro conatu videre dicat esse & cap. 11. Istam quæ bonæ progressus & istum q̃. initium bonæ voluntatis plenitudinem? misericordiam nri Deus: dicam q̃. Deus misericordiam consequentem? bonæ voluntatis initium? & posita nam cum videret nos Deus ad bonum pallo declinare, curruere, diligere atq; confortare ad vocem enim clamoris hui fratribus audierit. sed subjiciebat Domos illos adhuc nuda rei̇b̃ electos, q̃ erant aliqd initium ad a. gratiam, nos inquam conatus esse ~~adhuc solum~~ gratia tamen vt meritoria gratiæ existimamus debeant, sed potius Deus q̃ d. coronet

ob quas Deus gratuito, misericorditer ac pure liberaliter coronadi
graam. cap. 14. canonis quodammodo quiarit quib. huiusc sequibilis
corporis discussa non irrationabilis meritis operibus suis laboribus videat
dum eam sub colore cuiusdam desiderii ac laboris impertiri:
Vt nihil omnino graa Dei semper gratuita praesumat, dum exequies quidem,
patriasq; conatibus tantam immortalitatis gloriam ossa primi beatitudinis dona
inestimabili tribuit largitate. Ipsa. ipsum labor ergo cuius fieri hac
fragilitas futurae retributionis par esse non potuit; nec ille laboribus suis
dari imminuit graam Et non semper gratuita praestaret. Et leb. 12°
de institutis canonicorum cap. 14. Dominicam laborantib. tum ac desudantib.
miam Dei, graam q; consiliis. Ipsa, Deum. Idum salvatoris sint tam
dari quidem potuit. Recipiet quidem. At a quibusdam putavit: sed
potius honore ipsius confessionem quidem non esse condignam, nisi
mia Dei id fieri qd primi dederit Et operatione qd quidem? vel illud
qd quidem fortiter invenisti. Praesto est namq; omne sibi tum modo a nobis
bona voluntas oblata, adhuc via constringa.

Eadem quoq; divina Fausti lib. 2. de grad. Et libro eod. cap. 1°. Si-
cut Deum quoq; simul atq; hominem credas Et asseras, prorsus est ut si graam
cum labore conjungas, Et ab adjutorio Dei conatum hois non expellas,
ipsum tamen admittentis devotionis elaboris culpam penitus non admittas,
In fine huius capitis nil obiici nihil potest illi qui non de solo labore
praesumit, sed cum actib. suis quotidianam dei miam Et ejus graam
implorandum esse cognoscit Et ac illum omnis frugalis observans deposcit.
Et cap. 17. eiusd. libri, si invenit abstractos nobiles ipso magis completos
desiderantes? Quod vero conatus Et labores isti non essent meritorii, scripsit
ead cap. Scripsimus hic vobis, Et sed autor est astruentem laboris retinquam?
non re nobis quidquam de eius meritis vindicem? 1
Ipse epla relatis ad aug. num. habet. Semipelagianorum hoc esse divina hic vobis,
Cur negari graa si quidem dicat. talis voluntas quae tum medicum quaerat, non
autem quidquam ipsa iam valeat, quam his vobis (non negari graam) nihil aliud
habeat. nisi qd labor autem non tollens rationem gratuitae graae, qs. licet non
tam graa inspiranda meritum quam coronae esse videat. Ipso eam concedi
quam obtinenda salutis causa. hic praemittit.

Cui posterior pars nra ipsum, 1°. ex illo Dei, Joannis 6. nemo potest venire
ad me, nisi pater qui misit me traxerit eum, quam non dixit Deus dominus
nisi pater duxerit, nec legerunt qd voluntas nra aliquomodo praeceda
graam Dei; sed dixit nisi pater traxerit: quo enim trahit. quod quis
velbat sed habitit qui non volat. Ut velit. Unde aug. lib. 2. de praed.

e. 10 his verbis, Non enim dare vtilli aliquo modo illegans predro
rettatum, quis trahit? Et eam vobbas? Et tamen nemo venit nisi vle
trahit. ergo meis modis vt venit ab illo qui nouit intus in ipsis hoium cordib. operat
non vt hoies qd fieri non p., nolentes credant; sed vt volentes ex nolentib
fiant.

Item ex illo, quis te discernit? quid autem habes qd non accepisti?
et ex illo, quid prior dedit illi, et retribuetur ei? quoniam ex ipso
per ipsum, et in ipso sunt oia, nam discernat conatus? Item ex die dicto
qd hoc fit conatus quos non operatur, qd prior dedit hoc conatus pro,
quam Deus hoc retribuat, qd non sit de ipso et per ipsum et in ipso oia;
Item ex illo, cui nra sufficientia ex deo est, quod Locus scilicet
Aug. B. augus contra semipelagianos maxime vtro Cel. de praedestinatione
Sanctorum.

Q. ex concilio Arausic. can. 6. Sequens sine gratia Dei credit.
volentib, desiderantib, conantib. laborantib. vigilantib, iudantib,
petentib. pulsantib. miam dicit conferri diuinitus, non autem ut
exedem. velim. et hac oia fiunt a nobis per infusionem
et inspirationem Spiritus in nobis fieri confitetur. Et ne humelitati
ne obedientie fidei subjungit gratiae adjutorium, nec ut obedientes
et humili simul et istius gratiae donum esse confitetur: respicit ergo
dicenti, quid habes qd non accepisti? et gratia Dei sum id qd sum.
Cuius canonis notanda sunt haec verba: miam dicit conferri: ex quib.
collegit. qd cum ibi condemnauit semipelagianos, eorum mens fuit
gratiam dari conantib. non ex. meritis sed ex gratia et misericordia.
Observanda est. praeter haec hypocrisia, humilitati ne obedientiae huic
subjungit gratiae adjutorium quod. indicat. qd existimauit semipelag.
gratiae adiutorium non habere rationem praemii ex meritis propriis dicta.

Q. p. q. ex hac dicta Scripturae gratiam Dei mereri non dari, quis
enim dicat illam qui iam incepit nihil mereri ab illo pro exercitio?
Ergo tum est Aug. Cel. de praedestinatione Sanctorum cap. 3. quis autem dicat
(inquit) eum qui iam capit credere ab illo in quem credidit nihil
meruit? vide sic vt eam meritati contra dicat. addi retribuere d.
ac pro hoc gratiam Dei dum merita nra dari. qd obtum fide pelagius
non damnauit ergo dicunt. Ipsorum videtur et aliud ejus. ratio,
nisi vt gratia Dei dum merita. dat. quodlibet modo: ac sic gratia
iam non sit gratia. Eodem ergo vtitur Cel. de dono perseverantiae,

in quo inter cætera cap. 21° ait q̄ si dicim⁹ nec initium fidei —
nec p̄severantiam ille esse a nobis, concludens Pelagianj gratiam Dj —
dum meritis nra dari. S. Prosper lib. contra coll. cap. 6. quomodo —
autem non advertis te in illud damnatum incidere, q̄ nolis, velej, —
concutiens dicere gratiam Dj dum meritis nris dari. Cum aliqui prædicare
Dnj apostolis existis dicit, ipse q̄ gratiam confitentur asserta, non nisi
veteris meriti habiti p̄ p̄stratis fidei, quærentis, interpellantis, ~~p̄sperantia~~
præsertim cum ab eis modi et semper Deus, operatur dicant?
Cæquibus libris patet sententia seu dogmata rerum impiorum introduxisse massilienses
et destruxerint anathema latum adversus Pelagium tantum gratiam
Dj dum meritis nris dari.

4° q̄ Divina hæc semipelagianorum refellenda S^{to} Cyprianus lib. 3°
ad quirinum cap. 4° scribit, In nullo gloriandum esse nam nihil sit,
quam propriam suam confirmavit ex illo apostolo, quid habes q̄ non
accepisti: quam rem vere dicere sanctæ Divinæ semipelagianorum
esse aliquid q̄ nrum sit, et in aliquo q̄ alienum non esse gloriari.
Augustinus de S. Aug^{ni} lib. de prædestinatione SS. cap. 3°:

3° non q̄ Dei gratia opus q̄ sit præstatum Deum dare infallibilitas
gratiam etiam ex mera Deitatis sua: atqui opus or delibratum
q̄ non sit ex auxilio fidei actualis est præstitum, ergo non ex obtu, beatum
exfine operantis, et fidei actualis auxilium est gratia: —
Ergo hæc quinotis vitaj; pars a nobis fabricata fuit, ex: de novitate
dæ gratiæ Dei dominicæ illatis. —

Nec est q̄ dicat Faustus Deum inveniri a non quærentib⁹ Unde Cyp^{s}:
quare multo magis inveniri a quærentib⁹ consentib⁹ desiderantib⁹ nam j. Unde
non dicit Deum pueriri ab orb⁹ non quærentib⁹ Ergo eam tueri non potuit,
q̄ falsa esse ipsa nostra præmissa dob: Ergo sic debet procedere argum:
Deus inveniri ab aliquib⁹ non quærentib⁹: Ergo multo magis ab orb⁹ inquirentib⁹
et consentib⁹ Q^{o} si ita procedent argum, concesso antecedenti, Negandæ
esse consequentiæ hoc facto: Ergo multo magis ab inquirentib⁹ Deus aperte,
Concedo: ab inquirentib⁹ non Deus aperte, Nego. At Deus gratia
nimo quærere q̄ Deum Deus aperte. Q^{o} q̄ Deus inveniri
quærentib⁹ se, nihil est q̄ intercat⁹ in illis boni, quo provocati ad
Scripturas quidam ab aliis, sed exstolo Deus mia Deitate aliquos
aliq^{o} neglectos, relictis in profundo atq; in ignorantia miseris malis: Unde
hoc sollem argum retorquere, q̄ Deus gratia non quærentib⁹ se,

inuenie aliquos scilt non putrie minus malos; atq; ex hoc tum
hinc ex naalb. quorumbs atq; canatis, q; alij minus sint mali: ergo
ex ordine quem tuar Deus in vocatione hominum a quib. non quirit^r, —
Dices ex q̄d ois quirit^r se ex naalb. non inuenie —
Cat inquiet congruentius esse Deum dare gr̄am omnib. offranti
gr̄am ex naa virib. quam hoc se Gratissimo.

Respdeo istud ostendi falsissimū si iustitia Dei esse
humanis meritis conjecturis, et de altitudine gratiae ipsum non
esse ex scriptuis, conciliis sic patrib. pronunciandum; sed consilia
Dni et vias eius longe alias et a conciliis et viis hominū: et aliud
non docere scripturarum, conciliorum et patrum oracula. —
Legat amic^s vtris vti Ab. i^o de gr̄a et merits cap. 21. vbi gratia
est ad illum viniae, ad illum non viniae, occulta esse causa i^a,
injusta non p^o. quicquid enim inquietur apud Deum? absit —
sed gratias istarum scripturarum authoritib. colla subdat vt
ad illorum gr̄as pdam quietis, prudiae, regis enim praetra ditum ab
judicia tua sepe abissus multa. cuius abissi altitudinem vbi ca-
dispauescens exclamat apostol. O altitudo diuitiarum sapi^ae et scie. Dei.
Premissa quippe sent^am mira profunditatis dicens: cuiusnam enim
Deus ois in pere delibat. vt quem misereat^r; p cap. legerit vobis
humanis conjecturis justitiam Dei defendere, et ignorantiam altitudinem
gratiae, fabulas improbabiles struere, sed nr desipere ostinac-
congruentius. melius est judicia Dei ignorare quam temere
erga se Deum, Repulsam ergo meritis malis; melius iudicium ea ratione
Dotis gratiam Dum meritis nra non dari. melius iudicium humi-
liter gloriari confiteri, vt non gloriet^r ois caro coram ipso, sed qui
gloriat^r in dno gloriet^r.

Propositio

Sacerdotes q̄d in se et ex solis nris virib^s, Deus non dat
infallibiliter 1^am gratiae actualis auxilium ex vi pacti, alij; ex vesta
lege quam christus cum patre constituit. q̄ contra ludouicum
Molina in sua concordia q. 14. art. 13. disputatione 10. hoc verbis —
Quotiescunque Adamum arb. ex suis virib. naalb. conat^r —
praestare ad conandum id totum q̄d ex se potest, tam-
circa ea quae fides habet amplectenda quam circa dilectionem de-
proximi ac justificationem, a Deo concursi gratiam praeuentum, —

auxilia &c – quib⁹ facias vt oportet ad salutem, non pr modum
eor dignitatis dest alicuius meriti; sed qz. adoptionis nobis gratis,
& inter alias leges quas cum patre statuit de auxiliis Rdonis –
quæ nobis gratis promeruit merito contendis; hæc est vna quæ
Drina molinæ fuit examinata in congregatione de auxiliis –
coram Clemente 8⁰ in congregatione 11ª; disputatum fuit vtrum
hoc in libris S. aug^{ni} legatur, & in lecti 12ª. pronunciatum est
pro negatiua, qz. talis nulla talis lex legit^r in libris S^{ti} aug^{ni}
imo vtro expresse habet^r contrarium. Fuitq; conclusum esse in 24ª
congregatione molinam conuenisse cum Vasquez in 11. ex 14 Drinis
propositis quæ est Conanti ex data gratia. & in 26ª
congregatione, dum eadem hæc opinio Vasquez obtruderetur ad
oraculum datæ gratiæ: fuit Esse Deum ipsius molinæ. & in
33ª congregatione cum Salas qui cum Valentia a patribus molinæ
acriter, inter cætera pronunciasse molinam minus dixisse quam
alij doctores, quam alij affirmabant Deum dare gratiam omnib⁹ hominib⁹,
at vero molina limitabat hoc ipsum affirmans Deum dare gratiam
hoib⁹ facientib⁹ qd in se est vtib⁹ nata: re in differimus addueta,
congregatione tertia conclusum est Deum Molinæ Drinam esse –
expressam Drinam malatestinam, & alias grauiter impugnari –
etiam malatestinam, vide lector Hamberthum nrum, modum non
excedisse qd 1ª 2æ q. 112. disputatione 3ª art. 5⁰. Deinde qd –
hoc molinæ opinio in re ipsa nec nihil nec parum distet
a pestilenti hæresi semipelagianorum.

Quod probabit. 1⁰ q. Sit expresse dictum Sanctus lib. 2⁰ –
cap. 9. postquam est citatus illud Petri quæritis &c. Cum mira
mens tua ad videnda oracula operaretur, statim sedestinati questa lux ingessit,
& cap. precedenti salutatione Cornelio qz. prædestinatio voluntatem, deo præuenit
& gratia regeneratione. 2⁰. qz. Deus molina non vult hoc opera habere
aliquam vim ad gratiam justificationis seu ad 1am gratiam, secundum
semipel. putabant nullam esse vim in egrit⁹ istis ad justificationem
sine in agroto velle curari a morbo & quærere medicum: & ad –
eiusmodi opera sequi infallibiliter gratiam nihil aliud in rei veritate
quam qd dictum est a semipelagianis imponitur, sed Caluin⁹ humane
subjungit^r gratiæ. 3⁰ qz. vt molina vult ejus gratiam ipsius infallibm

colligerun non fundari in profunditate cordis et ubertate operum eorum
sed in abundantia pmiae Dei, sic et temp. vt ex Ps. 64 legit.

Probr ntá propos, 1°. ex ill. scripturae locis quib. haereses
impugnauim. semipelagianos, nam illa a fortiori concludunt contra
molenam vt pr se patet, sic Ps. cit. illud Chri, nemo venit ad me
nisi pater traxerit eum, quam vbum cit. et voluntas huius praesupp
voluntem Dei, sic Rabbin hoc ipso allegato respondent interrogati, quis-
nam discrimen! opti potuit ne dicere deberet me meum spontaneum,
et facio quod in me est de facultate nata. Item potuit dicere se habere
aliquid quod a Deo non accepit, scil huius conatum; Item quod gratia dicit
Deo huius primum conatum quod potuit attribuit illi Deus.
Item quod non sit ex D. cia. Item quod ois sufficientia ex Deo non est,
sequer tamen ex hac dicta posse facile satisfieri huic questioni quam
aliis ex ista ad Rom. reliquis insolutam, sc. quod Deus huic tribuit
gratiam non tribuit, posse vnum Responderi iuxta molinam, huic tribuit
gratiae quod in se est nata viribus adimplendo legem quam statuit,
promissionis jus in eod. lege inclusum, alium vero non tribuit,
quia non fuit quod in suo esse ex dicto nata viribus viribus innatis.

2do. ex conciliij arausic. can. 6. legi citato, ex quo sic argui,
1°. si Deus infallibiliter ex pacto faciendi quod in se est ex naturalibus
confert gratiam non tamen praemunit certo ut meriti conciliet quod
Deus non confert gratiam meam voluntati absolute sine vlla destructione
quae in quodam sensu opponitur de facto etiam re oppositum esse possum attendendo
attendendum enimvero ad pactum illud Christi cum patre factum:
Ergo cum absolute sine destructione Concilium pronunciauit, sent.
Molinae inuoluit in condemnatione facta ipso canone. 2°. qui dicit
Deum gratiam faciendi quod in se est solis natis viribus ex vsta lege
pacti, illa multo magis condemnandus dignus est quam qui dicit
illam Deum infallibiliter ex gratia mea obtinendo, quam in illum
posterius iste dignus est qui condemnat. quia nulla ratione debet
debito vero quidem genus esse fictae faciendi pro natura Deus infallibiliter
illam confert, ad magis debitum est quod ex pacto lege dat.
quam quod ex gratia mea concedit. et inde praedestinatio ab ois lege pacti,
quia quod indefectibiliter ex pacto lege dat. ex gratia mea, offre-

debitum non ele, qd vro ex lege precepto dat. fiat debitum ele
Vt dont S. thom. 2. 2æ q. 80ª. art. 1. dans debitum legalis esse
id ad qd reddend. alquis lege obstringit. Et non minus vrum esse
dicere in Molina sent. qd humilitati aut obedientiæ huic, Deus
subjungit adjutorium grae quam vrò dici posse illud ipsum
in sent. semipelag. Ergo non minus condemnao adie in molinam
quam in semipelagianos.

Prob. 4tam ex can. 3. si quis invocatione huius graæ Dñi
dixit posse exstiti, contradicit sacræ dicenti. Inventus sum a non
quærentib. me. Nam canon iste multo valedius impetit molinam
quam semipelag. qd nobis molina non nisi invocatæ huic graæ
Dñi exstiti adultis, Vt stam expressa Salaz in congressione de
auxiliis, illi vro absq; absq; invocatione humana, absq;
eam ea exstiti putabant. Item ex can. 4. Vbi condemnant.
sustinentes Deum expectare voluntatem nram Vt a gratia surgam.
si quis inst. one. Vt a gratia surgem. voluntatem nram Deum expectare
contradicit, nam molina vult Salaz ipse de Caniu Deum
expectare voluntatem nram; Item ex can. 24. salubriter statuim.
qd in ai opere nro non non præcipiri. Sortia gratiam Dñi
adjuvant.: quam in sent. quam impugnant. Deo aut gratiam
præcipie sortia Deus gratiam suam non adjuvat.

Prob. 5to. ex SS. patrib. Cyprianus supra citato, Item Aug.
S. aug. lib. 5. ad simplicianum q. 2ª. in fine. Certe inquit
tam oneratus hac electio Vt in cad. conspectione nobis apparere
non possit, aut si apparet quid dam, ego in hac re infirmitatem
meam fatebor. Non mim habeo qd probari pr eligendis hoib. ad
gratiam salutem, si ad examen huius electionis aliqua ex istarum
præmitter nisi vel maius ingenium, vel minora peccata, Vt ex istimq;
addam. etiam si placent honestas utilitq; divinas, quicquid ergo fuerit
quam minimis gratis gratitibus atque meritis (nam nullis quis ex.)
At alii ingenia liberalia artib. exercitus, eligendi videmur ad
gratiam si eum hos stabuero Vt ama rebelle quæ infirma mundi
elegit Vt confundat fortia Vt confundat fortia Vt non gloriens-

Gradatim corruptus

Ego irridearn multos q̃ vne quibusdam praatorib. cartiori
q̃ vne quib. dam pfeatoribꝰ oratorib. Item ex illo capitis 22. lib. 1.
de praat. mrtis. Quando enim fit vt homo ad intuitu patria melior
ingeniosior, temperantior & magna parte libidinum victor, q̃ ei odiose
auaritiam, luxuriam detrahit. ad q̃ ad virtutes extras procurior aptiorq;
conspergat: et tamen eo loco fit vt ubi ei prodesse posset gra Christiana
non possit! quomodo enim invocabunt Dr. alias autem tardus ingenio,
libidinib. deditus, plagijs & falsis iuror. corruptus ita quibuscunq. et
audax, credax, bastardꝰ, rapiatꝰ auc si detractus hic fuerit
laudabiliter vivat! nihil posse huic qualitio responderi, apertum dant,
sed illum segregasse vt eum apto oculo amant. O altitudo Dr
si actus vra sit molinae sentiae non vie vra huius aui. hypothesi.

Probꝰ 1ª. magis liquet ex molinis sentiae gratam secundum meritum
dari, quam ex dicta semipelagianorum, qui tamen ex eo
convicti sunt erroris a Bauco. & Prospero Coelestinis: Ergo magis periculosa
esse haec divina molina ipso semipelag. errore. Probꝰ antis bonum
operis cui ex lege & pacto debet gratia, magis dici debet meritum
quam illud cui non debet. Et tamen cuius intuitu gratia datur pure
misericordiae; Ergo cum & tratiocinabantur s. Aug. & Prosper
liquet gratam secundum merita dari, ex divina semipel.
dicentium non debiti gratam faciendi q̃d in se est, Et tam illum
quem indebita esse dari misericordiae tribuebant infallibiliter,
multo magis id liquet ex divina molina.

Prꝰ 3º. q̃ si Deus operi delibratum q̃d fecit habeat a non
ex fidei auxilio sed gratiam si non ex obto, saltem ex fine
operantis: non videtur autem rationi consentaneum Deum prejisse
eum obto de danda gratia huic intuitu actus praemensi.

Probꝰ 6º. q̃ talis actus illi dispositio ad gratam, imo proxima
dispositio, quam illo posito, statim datur gratia, hic autem connexio
saltem requiritur in illo actu rationem dispositionis ad gratiam
atq; ei certanum est dicere hominem ex viribus naturae se disponere
ac praeparare ad gratam q̃d damnatur in concilio Trident. sess. 6ª
can. 6º. Confirmatur q̃. liquet ex corpe abbis; revelatione
Dei, hoc illi esse actum de sua gratia & remissione peccatorum,
q̃d absurdum; Regula q̃. q̃d conatus illi naturalis actus possit

annobis

a nobis cognosci imo et habiti eius notitia pt dispositam
quam vtaci S. thom. 3od. actu ordinis nauli quo aliquis vale
exprimit sortelle: Ergo si nihil aliud requirit ad remissionem
pctorum obtinendam, qsumcle &c. sta, nisi qd aliquis
velle conati ex vitil. naa proprie ad illam obtinendam,
eiusmodi conatus aut saltas conati exprimento precipit a
nobis.

Ob. 4°. qs. eiusmodi actus inter patrum attritum p Christum quam
intulit molina ingrata sempr fuit patrib. Scholasticis, negabant fuisse
in scripturis, conatus, Deum vt patrem ergo fuit ille pad obtinendam
necessaria.

Respdet molina illam collisi ex Joann. 1°. Dedit eis
potestatem filios Dei fieri.

Contra, Sentur verborum istorum non ele qd Deus dederit
potestatem filios Dei fieri, qdo faciunt ex vitil. naa qd in se ele
sed qdo credunt in eum, qd predictum credere in Deum est donum Dei
quam probat hoc verba immediate subiungit his qui credunt in
nomine eius. Simil aug. lib. 1°. ad Bonif. cap. 3°. dat. ergo augs.
potestatem vt filij Dei fiant qui credunt in eum, non hoc ostendit
vt credant in eum, quae potestas nisi dati a Deo, nulla esse qs
ex libro arb. Et cap. 7°. libri de dono perseu. non itaq; in hominum
fide in Dei electorum, vt habeant hanc potestatem filios Dei fieri:
a Christo quippe accipiunt eam qui dat cordi humano et cogitationes bonas
per quas hanc fidem quae operat. per dilectionem. cad. effectus
obtinendi lib. 3°. contra Arianos. Chrysostomi homil. 9. in Joann.
Ambrosij lib. 4. de fide cap. 4°. Cyrilli lib. 1°. in Joann. cap.
14. Gregorij magni homil. 6. in Ezechiel.

Ob. 5°. qs. Christus dominus non pepigit factum cum pacto huc,
vt qs graam haberet naa peccasset, sed potius vt per graam decem
ac preuiam sanaret graam

Ob. 6°. meritu actus amoris efficacius nobis applicant in ipsa
perfectione actualis sacramentum: in hac tn adulti non obtinent remissionem
pctorum, nisi concurrant pcta quae procedat ex aliqua motione
spus sti, vt definit in concil. Trident. sessione 14. cap. 4°. Ergo
multo minus dicend. est qd si quis extra sacramentum conat. dolere de
peccatis ex vitil. naa, obtinebit remissionem illorum qs nos Patrum ea

illo pacto dat.r ei gratia nostra ut id faciat sicut oportet ad salutem.

Denique; drina hac Molinae in rei veritate continet quod initium boni operis de bonae voluntatis est a nobis, consummatio autem eius ex Deo est: atqui istud dogma est Pelagianum.

(Ad inquiris) praecipua fundta huiusce nrae drinae s.t sententias quae ad pelagianismum accedunt eo ipso esse reiicendas: hoc autem falsum est: nam confessio fidei ipsius heresiarchae fuit approbata per Zozimum summum pontificem anno chri 417. ut patet ex eius epla 4.a ad Aurelium caeterosque africanos Episcopos quae extat 1.o tomo conciliorum et apud Baronium ad hunc annum numero 24. ex vaticano codice.

Respdeo me studius de libello isto fidei Pelagii, eiusdemque per Zozimum aprobaone desseruisse pnti tractatu 1.a q. art. 2.o sectione 1.a quae est de Pelagiano errore ad hunc annum 417. sed opusculi cuiusdam gallici nuper editi mane affixi sub hoc titulo Defensio verorum sensuum s. aug.ni, occaone compellor ad dicendum denuo de eodem argto. Repeto rem totam ab initio

Visus fuerat liber gallicus inscriptus veri sensus s.ti aug.ni, in cuius cap. 11. libellus iste fidei Pelagii citabat.r sub noie professionis fidei quae fiebat primis Ecclesiae saeculis. Verba authoris sic verti possunt; Perspicuum etiam illud est ex professione fidei quae fiebat primis saeculis Ecclesiae, quaeque reperit.r incerta in operib. s. aug.ni s.ti hyeronimi, atque approbata per Zozimum Papam; Post aliquod tempus, cum quidam eruditi reclamassent, prodiit opusculum sub hoc titulo Defensio professionis fidei catholicae, citatae in lib. cui titulus est veri sensus s. aug.ni; In cuius paginis 12. et 13.a author de ead. fidei confessione sic loquit.r: nam si omno constat, ut revera, de eo non p.t dubitari quod Pelagius videri vellet Romae cat catholicus, ubi infamabat.r tquam haereticus, non minus loquitur ab ipso missam fuisse eam confessionem fidei quam faciebant catholici. Contrarium qui dixerit, longissime sic necesse est ab intelligentia sapientiorum, cotmque, naae sensum repudiare.

qmodo aliàs adtsus probrum istud se so muniuisse, quam
faciendo confessionem fidei tot stam in Ecclesia? Pagina 18.a
sed vt alias clarius modo non exquiram, nouos nros doctores
non magis addictos esse sent.as Aug.ni quam Zozimi papae.
Vbi ex eo ostendit.r qd se se pfitis sr. adstruere istius confessionis
fidei quam ille qui in vno ex sermonib. suis inseruit, quamq;
dicit eam esse fidem patrum. id ideo dicit pronuncias vt
vltati verborum illius splendore perstringant.r oculos, horum que
possint obtegere Aug.nae mentis oppositam sent.am Qui si dicendo
sermonem istum inter germana S. patris opera non esse collocandum.
Quatra: Effugium ha excogitauerunt, ne viderent.r de tenebris
conuicti, sed qd non nisi inane illis ac purum honorificum
Pagina 24. ad id vero ad qd intenduae sermonem hunc nihil
esse aliud praeter confitt. fidei Ducis pelagianorum ab ipso Bstino
Aug.no confutatum, eucasio ese, Clamorthia. Ver Pagina 25.a
S. Hyronimus qui ante B. Aug.ni num zelo Dei inflammatus in eos
opposuit se se errori Pelagii missis tam eandem confessionem
Damaso pontifici tquam Catholicam. Aug; vnquam satis densis
tenebris cum virtus obscurabunt, cuius obs obscurari splendor
debuit; Pag. 26. sic alter Cardinalis Bellarminum elligit
qui lib. de scriptorib. Eccl. in Hyronimum ad tom. 9.um
in quo continent.r opera falso adscripta Hyronimo ita sentit:
Symbolum ad Damasum, qd precipue credimus in Deum patrem
exprimit.r explodit.r illis verbis, se impium Diabolicum vel non catholicum,
non ne horrendum comprobabit; non ese hyronimi ad Damasum,
sed Pelagii ad Zozimum innocent. pro ostendit.r S. Aug.ni in lib. de gratia
et cum capitib. 30. 31. 32. 33., vbi dicit Pelagium misisse
ad Innocentium papam libellum fidei suae, et tribus ferme verbis
eius libelli, quae Villa ipsa quae in hoc symbolo continent.r
Pronuncias non esse Hyronimi, dubitatio cuius vt videt.r extrud,
minimè debet. ac deneq; Pagina 44. huic fidei professio approbata
per Zozimum, recepta fulgatae, per Aug.ni num Hyronimi. Ver
Quae controuersia de authore libelli ad confitt. fidei

eiusd. q; approbatione cum exorta fuisse cotpore quo
de pelagiano errore dicere incipiebant; non potui quin meam quoq;
licet eruditorum oium postremus, cadere sententiam ferrem:
Et qstum potui validissime pbaui libellum hunc non esse
professionem fidei qua solebat ecclesia primis seculis uti,
non fuisse missum ad Damasum per hyeronimum:
maltominus infertum ab aug.no in concionem quam ad popalum
habuerit, sed esse germanum opus pelagii, qd ita artificiose
contexuit, ut aliqui illius artli sub aequiuocatione terminorum
haeresim obtegerent. alii cum essent sua expressione catholici,
abuteretur tamen ad prauitatem exitiosissimi dogmatis disseminandam.
Ac denique qd artlos quosdam fo tquam fidei contineret, qui
neq; eo tempore neq; posteriorib. seculis erant de fide.
Ad approbationem vero qd ptinet, subiunxit Zozimum cui-
datus esse vna cum epla, quoniam Innocentium ad quem
mittebatur ut loquitur Aug.nus de peccato originali cap. 17. in
corpore, non inuenit (recepisse) per locutionem ut loquitur
Aug.nus seu sentiam interlocutoriam anno 417. approbauisse
voltatem emendationis et animi demissionem quae in eo continebatur
dogmate tunc temporis minime discusso, sed seqsti Ountanae anno
in quo rata habuit gesta ecclesiae affricanae contra pelagium
et Celestium eodem eosdemq; repetita authoritate damnauit.
non placuerunt hic per oia opusculorum citatorum authori.
Libellum 3.um reposuit a paucis dieb. sub hoc titulo, Defensio verorum
sensuum in quo ex 4. ppoonib. quas fecerat, sed 1.o libellum
hunc esse professionem fidei quo fiebat primis ecclesiae seculis.
2.o ab hieronimo missam fuisse ad Damasum. 3.o ab Aug.no
incertam in concionem. Ac denique quo ad drinam quam continebat
fuisse approbatum per Zozimum: trib. pts derelictis ne dicam retractatis
in solius postremae pbatione immoratur ad vires suas oes colligit
Cap. 2.o pagina 13.a loquens de aduersario suo qui pbauerat, neq;
esse hyeronimi fetum neque Aug.ni, hic habet verba ac certe nihil
praeter illorum sentiam impugnat non meam unum hoc mihi proposui
palam facere apud oes hanc fidei expoonem sub noie hyeronimi et Aug.ni

videtisse. Cognita tā: ipsum ad me admisit fabricq; declarauit animum mihi non esse comprehendere qđ ab ipsis protestatione fuisse et quam post approbationem ipsius confessionis fidei quis illius author; atq; quam stabat insignis fidei. De nouo Celestio authorem nonnullorum Catholicorum canonicorum iure ac merito dubitat. Eoque tamen fideo minori fide dignū, ex quo ab Ecclesia recepti sit. quem cum nulla lege obstrictus sustinere queat confessionem hanc amē laudatam esse S. Hyronimi &c.

Deinde quæsiuit quæ fuerit de hac re disputandem mihi cum illo, qđ secū non duxisset stilo sed animo, quem debere esse Catholicorum, sacerdotem, socium.

Vt probaret libellum fidei non fuisse approbatum a Zozimo qđ ad finem contineat in libello ipso fidei emanasse a Zozimo, magis per ipsum quam per tranquillam Eccliam Aurelio Episcopis affirmans, hoc pacto non si nisi sustineat cap. ipsa Zozimum de ipsam Pelagianæ hæresos, capitalem errorem approbasse; sed quia Dum meritā nra dari, & hoc in nobis alios; peccato originali, qđ absurdum ostenso; probabam

Ait: qđ approbasse summus pontifex hunc errorem quam Dum meritā nra dari. cap. omnes quæ pontifex per ipsum ipsum approbauit libellum fidei Pelagii, approbat quoq; ipsum quam vna cum libello tantum fecerat, quia in ipsa scripserat quam Dum meritā nra dari: Ergo si summus pontifex approbauit libelli Dominam, approbauit quoq; errorem istum qđ quia Dum meritā nra dari.

Quod approbauit ipsam eod. modo quo libellum, probatur ex his duabus verbis. Libros quoq; suos idem Pelagius purgationum continentem abundantissime misit. quib. professionis suæ fidem qđ sequitur, quid ueri damnarit vt tutatus totius interpretationes insidias emendauit. horum recepta sinualiquo publicis fuit, ita qđ pene pene eodem tempore sanctis scripturis formatæ, quæ libros ante plurimos continebant, & contra Sabellium (hoc est Pelagium) absolutæ fidei instaurator, ipsis reuersum, sic vobis gaudium cogn. ecclesiam abolitum regnoscere antiquum. Catholica veritate, neq; quam fuisse eos quos pelli pudicis eliminabant. Catholica veritate, neq; quam fuisse dubitasse. Cæte hoc qđ nra expectatio desiderabat eluxit vt damnanda damnarent, sequenda sequerentur.

Quod vero ipsa hoc Pelagii contineret quam Dum meritā nra dari: Probabam ex fragmento illius apud Aug. lib. de gratia Christi cap. 3°. pag.

Sunt multos libellos fidei contrarios Celestius quos Zosimo
obtulerit, sunt tamen, constat eum quemadmodum anno
417. negasse peccatum originale: Ergo nulla responsio.

Prob.r ant.e duplici testimonio Sti Aug.ni primus Rst.r Ab. de peccato
originali cap. 6. § 7.° Ubi refert hæc verba libelli Celestini. In remissionem autem
peccatorum baptizandos infantes non dicimus? Ut peccatum extet ex traduce
firmato videamur, qd longe a catholico sensu alienum est, cum peccatum
non eum habeat? Post quæ verba subjungit Aug.nus Nam peccatum
suum Celestius postea pelagii vel tantum vel etiam tribuit, quæ de scriptorum
eius fine veluti obscuritatis ambagibus apud sedem apostolicam professus
non timuit nec erubuit; sed multum miserior memoratæ sedis
antistite, ubi eam vidit forti illa præsumptione præcipitata, quam fiducia
donec si fortasse foris requiescerit, qualibet eum sensum suis interrogationibus
pillius responsionibus collegato, quam districta feriendo sent.a in illud
abruptum quo iam præceps ad exitum videbatur impellere, Ideo autem non dixit
exitio cecidisse, sed præcipitato videbatur. Cum Celestius in cod. libello suo
de huiusmodi quæstionibus locutus ante præmisisset: si forte ut horum
quispiam ignorantiæ error obstiterit vestræ sent.æ corrigatur. Sanctus vir
præclarissimus, Venerabilis papa Zosimus hanc ejus causam hoc quem
forte primæ vestræ insinuavit relatio quæ illi ad a diacono suo Paulino
fuerant obtulerunt; atq; ut fidei apicem celsior quæ ante mentis
suæ præcessore emanaverat. Celestii absentium, at ille quem noluit
diaconi obtulerunt damnatio, sed B. papæ innocentii cessit nonesse ausus
obstare; Imo se ora quæ sed illa damnavit & damnatorum esse
promisit; atque ita velut frenetici ut requisierit hujusmodi Cœlestius
fautus, atq; vinculis excommunicationis nondum absolutus libellos solvendos
sed interposito duorum mensium tempore donec retractationem offerret, ecclesiæ,
resipiscendi concessit quædam medicinali sent.æ Cœlestio convenisse,
respondi

At quod pro se exstat libellus Celestij de quo hic agit
negat originale peccatum pollicitus est anno 417: Ergo libellus
quem obtulit Zosimus anno 417. hæresim continet de peccato originali.
Prior pars probanda est verbis Celestij relatis, Unde Aug.nus eum edoctus
dicit Sanctum Pelagij apud sedem apostolicam professi non timuisse nec
erubuisse, vocatis, præsertim Synodum.

Posterior pars ostenditur. Quia illo eo anno oblatus est a Celestio,
quo summus pontifex Zosimus cum ipso agens pro posito voluit
duorum mensium spatium donec retractationem offerret, atque ea
contigit quo tempore ad extremum exclamavit de Celestio ea quæ

In qua hoc legimus, Quare intra 2.um mensem qui vinciant quem redarguunt aliter sentire quam libellis & confessione contineatur nihil post hoc iam manifesta & aperta quae protulit, dubium hoc sibi extra ostendisse cognoscat. Scripsit vero haec epistolam huic epistolam anno 417. nam data est honorio 11. Flavio Constantio qui annus est 417. Ut ipse Baronius observat & fatetur adversarius, Ex hac ipsa epistola eruunt fundum pro sua sententia. Ergo Dr. Hoc eo anno obtulit hoc Libellum heresim quem nolunt obtulisse Pauli damnati, declaravit se libertis Inn. assensum praebuisse, paratum; esse damnato quae a sua sede damnantur. Vade cum illo gloriosus actum fuisse, ex Aug.no facta: atqui hoc contigisse anno 417. antequam in Africa breviculum fuisset de eo & non anno 417. quo Zozimus actum est & quo damnatus fuit, ut mox dicenda confirmabunt.

Destruis testimonium quo probam: Libellum a Celestio oblatum anno 417. falso heresim, exemptum est ex S. Aug.no lib.2 ad Bonif. cap 3. Ubi Iuliano accusati calumniose proditionem Zozimum, qui contra priorem sent.am quae primo Celestij de peccato originali confessione, eandem postea condemnavit; Ut ostendat quamnam tandem ista praedamnatio Papae Zozimi quae interlocutio rescripti. Ubi profecto videri oportuit sine ullo vitio peccati originalis hominem nasci? nescio quam profecto hoc dixit, nescio cuius confessione sed eum hoc Celestius in suo libello professus esset intra illa duntaxat de quibus se adhuc dubitare & postmodum velle confiteri est, In hoc altissimi ingenii quod profecto si corrigendis plurimis protulisset, voluntas emendationes, non statim dogmatis approbata est, & ideo libellus eius catholicus dici est qui. Ubi hoc catholica mentis est, si qua forte aliter sapit sapiet quam veritas exigit non ea certissima definiet sed dubitanda ac dubitata reputet. non enim haereticis sed catholicis agitur aequalitas. Ubi ait: quotquot ergo profecti hoc sapiunt? Si quid aliter sapitis hoc quoque Deus vobis revelabit; hoc in illo factum esse probat. ergo ex litteris B. memoriae papae Innocentij quibus de hac re dubitata tota sublata est contentio recidit. Et hoc ut gloriosius & manifestius in illo fieret, deputabatur. Carthaginis ex africa litteris, in qua provincia eius aliquanto callidius evidentius Innotescat, quae Romam litteras profecturae rediturae id continebat non sufficere Reil. tardioribus. Sollicitudinibus. ergo ex gestis Innocentij Epistopis

libris consentire fatebat. sed apertè eam debere emendari ex
qui in suo lib. prava approbarat quæ si id fuisset multi possent
diligentius magis in libello eius illa fidei vnitas a sede apostolica
erudiri approbato, postea quàm ab illa dictum erat eum libellum
esse catholicum quam emendata postea illud quæ se possa-
nunciatis libris consentire esse recognoscat. Tunc ergo eum eius
petita obtinuit, vt ostenderet diluendis responsionibus præfatis, & correctio
delegerunt, & nulli ambigua remanerent, se subiturum quæ iniunxit examinis,
Cepta: quidquid interea Leonius aduersus eum celestio, seruata diuinitus
antiquissimæ & robustissimæ fidei firmitate, corruptionis fuit obnoxiosissima
suasio, non approbatio euidentissima prauitatis; Et quod ab eodem sacerdote
posita Cælestius & Pelagius regulata authoritate damnati St Paulinum
intermissam retro profundo ratio, iustitia fuit non præterea prius
copiosa vel nouo cognito vitiosi. Idem lib. Ad. C. contra Iulianum
cap. 12. Quale est autem inquit, quod b. memoriæ Zosimum aduer-
sus ecclesiarum, vtinam prauitate pertesta, prauaricationis accusas,
qui non tantum a sua sede discedere innocentio, quem ipse nominasti—
minuisti, sed maluisti Zosimum, qui a quo primitus Leonius cum Celestio
quoniam se in his scripturis, si quod displicuit, quæ tamen esse
dendas corrigi, & innocentij libris consensurum esse promiserat.

Ex his colligitur ostendi, 1° non apparere quem pelagiani-
suadum fuisse accusandi Zosimum de prauaricatione fidei quo-
rum quæ Celestium anno 417, quicquid in libello eius exstitisse contra
prauatum originale: & si nihil tale in eo lectum fuisse, non eo
modo propulsauisse eius columniam, sed dixisse nihil nisi-
sanum in libello per Zosimum approbato contineri.

2° Abellus oblatus Zosimo ante sent. interlocutoriam, oblatus
est anno 417. quæ sent. interlocutoria est eiusd. anni vt legere
observauimus: atqui Abellus iste ex aug. contendebat falsa-
dogmata esse fidei vnitas contradictoria. quæ ergo originalis, oblatus,
est ante sent. interlocutoriam.

3° Abellus eo anno oblatus, quo promisit se libris innocent.
consensurum, oblatus est anno 417, qui id promisit eo anno, &
non testi atqui ex aug. Abellus ipse oblatus eo anno quo id
promittebat, fidei vnitas est contrabat.

4° libellus oblatus antea quam in affricam perduxit anni 417.
q. hoc ipso anno perfecit Zozim. ad affricanos: atq; ille libellus
ex aeq.no continebat praedictam dictam.

5° libellus Celestij qui a Zozimo dicitur esse catholicus, oblatus
est isti anno 417: nam catholicum dixit in epla 3ª supracitata
his verbis. Unde in gesti eius nihil probatum nominatumq;
ensem? sed innotuere Status vitae suae absoluta Celestij fidei
rectum examen. Et epla 4ª eiusd. anni de pelagio atq; Celesto.
Tabr absolutae fidei infamari potuisse. Dicta, sic vobis gaudium
eos quos falsi ubiq; criminabantur agnovere a nro corpore
catha vitabat nunquam fuisse divulsos. Certe hoc ipsa nra expetitus
desiderabat dixit et demanda damnarent sectam pelagianorum
atq; ille ipse qui catholicus dicitur esse prima fidei continebat
ex aeq.no dicitur fuerat a fide aplica catholicus, prout fidei
vrsina in ea contenta a fide aplica esse approbata, —
gendum quorum intelligentes videri potuit; sed propterea ipse —
Celestius respondere se Papae Innocentij Literis confessus.

6ª primitus Leonis epie Zozimus cum Celestio etiam si-
contenta oblatura ad ipsum libellus pravitatem ex aeq.no: atq; —
primitus cum eodem Leonis epie anno 417: Ergo libellus eiusdem
anni continebat pravitatem.

7° libellus hoc anno oblatus quo ipse in Affrij ac extrij ville —
pertubat. ab anni 417. nam nihil tale promisse ante —
pessi, quin potius pertinax in errore permansit condemnat. ab
atq; ille libellus non oblat. dogmata haeretica continebat ex aeq.no

8° libellum vnicum Celestij approbasse Zozimus, eumq; privatum
anno 417. Ut vult adversarius, non potuerunt anni Leyti,
at ille quem approbasse ex aeq.no continet fidei vrsinae, Ergo libr.
Celestij anni 417. fidei vrsina continebat.

Eandem adversarij rei responsionem sic impugno. Celestius —
nullum libellum haereticum obtulit Zoz. anno 418. Ergo cum
constet obtulisse illi aliquem haereticum, obtulit anno 417 —
haereticum. Prob. ant. Ille non obtulit anno 418. libellum
haereticum pontifici, qui immediate post approbationem datam
libello anni praecedentis, cum ex affrica rescriptum fuisset non
secus ac de gratia Innocentij Episcopi Literis confectis fuisset

sed dato agat cum debito anathematizet qui in libello fidei
possit ne credat approbato fidei assensu cadere in praesumptionem
primo, cuius ergo occasione ipsius potest. et certis ac
dilucidis responsionib. per astutia illius et errorib. delusa credat
Bonelli ambiguis remanent se subtrahere et negantes animis
judicatur, et: atqui sola approbationem libelli praedictorum
per Zozimum procurantib. adversariis ut videtur, credat
no data approbat. cadere videat et in dogma contentum, ergo
se subtrahere et negantes animis judicatur, et. ergo dicas
se subtraxisse et negavisse animis sola oblatum postorum
libellum hortatum anni 418. nam cum se subtrahere, ubi postulata
fuit ab omnibus patribus coelestii ad approbationem istam, ut astutia ipsius vel
errorib. delusa credat atq; ne alubat. approbationi pontificia,
si vera esse dat responsio sequat. postorem hunc quem volunt
libellum hortatum fuisse approbatum a summo pontifice, huic;
non unicum sed duos duob. annis subscripsit. alterum catholicum
et alterum hortatum approbatis. q. negare ipse adversarii.

Ad do casu ei fundo q. dr. a coelestio duos fuisse oblatos
libellos fidei Zozimo, alterum catholicum primo, et postea alterum
hortatum, imo memoriae aug. nus primus libelli fidei iuxta lib. de
proto originali cap. 2°. Et in urbe Roma in libello suo quem
Rhino papae Zozimo dedit, id asseruit ergo testis, q. paucissimorum
neminem alterius originale probatum. cap. 5. In libello autem quem
Romae edidit qui gestis solemnitis allegat. ipse. cap. 23. in-
libello quem Romae dedit. non ait aug. nus in libello, ut
in postorum libello, q. prius dubio dixisse et dixisse duos: sed
ait in libello; quo latet textus quem dixisse cum q; hortatum.

Objicit 1°. author opusculi sui cap. 3°. s. aug. nus in lib. de gra Chri-
sti ubi agit de confessione fidei quam Pelagius Romam misit, cap. 20. observasse
alterum plures fidei confessiones submisisse judiciis ecclesiasticis. quam cum q;
ut de coelestii opusculo postorum tacitam in libellis quos ecclesiasticis allegavit.

Resp. 1°. q. ut aliqua concluderet author, plures debuit
libellorum notare ubi illigi libros fidei. non ignorat libellum allegato idem
esse ac opusculum; non ignorat q. allegato demum ab ecclesia
ne recedam. ab ecclesia s. Zozimi, subscripsit. pontifici de coelestio,
quam in quae ut intra 2. um mensem aut venant qui potuit redargui

aliter sentire quam libellis pro confessione contexuit. Dico:
Unde sic dico, si per libellos ibi idem intelligat ac fidei confessionem
eaq; tn tquam duo distincta per particulam copulativam conjungant.
quid vetat dicere opusculorum et libellorum nomine idem significari, quamvis
per particulam disjunctivam conjungant. Quod si per libellum ibi intelligat.
aliquid a fidei confessione distinctum, ut si propter hanc vocem (libellis)
concludit author opusculi ex pluribus Celestii libellis, plures eiusd.
fidei confessiones.

2°. probandum illi esse libellorum istorum quorum meminit ibi
Aug.nus alterum fuisse ttum oblatum anno 418. quod nunquam probabit.
Imo pro Zozimo nunc relato Libellos plures Celestii viderat Zozimus
ipso anno 417.

3°. probare deberet libellos istos Celestii, de quib. ibi Aug.nus
ita se habuisse, ut eorum alter esset catholicus, alter vero hereticus,
Id vero illi impossibile est: nobis autem facillimum evincere
contrarium ex eod. loco, eadem periodo, verbis immediate sequentib.
quae talia sunt; Quae vobis omnia cum aliis quas necessarias existimavim?
litteris mittenda curavim? quib. oib. diligenter inspectis, possitis
advertere non cum ponere Dei gratiam qua juvamur vel ad
declinandum a malo, vel ad faciendum bonum praeter naturale
arbitrium voluntatis nisi in lege atq; doctrina; Certe libellis qui
constituunt gratiam in lege sola atq; doctrina, ortodoxi non sunt
sed haeretici.

4°. probandum illi esse libellos istos esse alios a duob. quorum
alter oblatus sit a Celestio patrib. affricanis anno 418.
quod primum condemnat. est. Alter vero ab eo Romae editus
et oblatus Zozimo, quod nunquam praestabit. nobis vero
facillimum erit ostendere alios non esse. 1°. ex Aug.no, qui
lib. de peccato originali (quod est conjunctum opus cum lib. de
gratia Christi) explicat quinam sint illi libelli a se immissi:
Prioris oblati Carthagine a Celestio quod primum ibi condemnatus
fuit. cap. 3°. ubi gesta ecclesiastica Carthaginensia describit;
Post haec verba, aurelius Episcopus dixit: reliqua libelli legantur;
Recitatum est quod infantes qui nascuntur in eo statu sunt in
quo fuit Adam ante transgressionem: subjungit Aug.nus

has verba quam sua, Vlq; in finem Libelli minoris sapientiæ inserti
Aetitaq; e Libellis istis quos eius nec transmisisse, dat; quem
Celestius Aduersus Carthaginensis. Et cap. 19. Celestius apud
Carthaginem in libello suo confessus se redemptionem parvulorum:
Et tamen noluit confiteri originale ab eadem in eos transisse peccatum.
Et de hoc Libello Heretici Coquitur aug. nec superesse nunc authoris
Ad. i. de peccatorum meritis cap. 24. hæc verba. proinde qui admittit
ipse reus esse conedens, suum eiusdem eorum Libello breuissimo
contrectit qui in ibi remissionem alicuius peccati apostatis asserere
noluit. Posteriores ablati Zosimo quod ij non minus hæretici
quam priores ex geminie lib. de peccato orig. cap. 2. & 3. p 23.
superiectatis.

Et explata Zosimi in qua mentionem fecit Libelli Celestii
hæreticis, intromisso Celestio Libellum eius quem d. detexe, proin?
reiterato. Deinde de altero hoc de Carthaginensi Coquit hæ-
reticos. Deinde de altero hoc de Carthaginensi Coquit hæ-
reticos; eis etiam Libellus ab eo intra affricam transmissus
apud nos esse debuisse. Postmodum de Vtroq; quem Libellis
& confessione contexit. Vno verbo non fuit author dogmatis
Libellum fidei esse oblatum Zosimo ab Celestio: alterum
catholicum Coppolatum anno 417. & alterum Heretum
non approbatum anno Ibi: qui in vnam in quatuor
reflectit. De solum Coquisse duos fuisse Libellos Celestii
Vtrumq; Heretum posteriorem anni 418.

Obijcit d. aug. nec lib. de peccato orig. cap. 6. dum
Celestium addidisse solum errorem suum explicando quo sensu
dixerat cum pelagio infantes deinde baptizari in remissionem
peccatorum, Celestius quoque inst. adjungit intermissionem altera
peccatorum, baptizandos infantes non ideirco dixisse. Vt peccatum
extraducem firmare videam? qd longe a catholico sensu alienum
esse qs. peccatum non cum hoc nascitur quia verba euidentis
declarant Celestium plures confessiones fidei suæ Libellis dedisse,
in quatuor altera errorem minime reprobasse, qd qs nullum
in altera non exprimi nisi vt explicaret qd etiam Magistri

p.um in illa dixerunt

R.deo hos adjunxisse verba non alterius suæ confessioni cath.
quo ad dogmata, sed eidem in qua dixerat insertis debere
confiteri in remissionem peccatorum, Et hos approbasse ne-
sciens vllius obscuritatis ambagibus apud sedem apostolicam
profectum fuisse, qd aperte pelagius vel timuit vel erubuit
vt loquatur aliquis loco illo qui objicit.

Instas, Zozimus epla 4. tract. agebatur esse a se Celestij epla confessionem
in oib. paria esse: erant enim paria, & eod sensu sententias formata, quem
Celestius ante protulerat: Ergo confessio Celestij approbata qd Zozimus non
negabat orig. peccatum.

R.deo Zozimum non comprehendisse totum Libellum pelag. cum libello Celestij,
sed tantum literas pelagij de quib. loquebatur expresse et aperte. 2.o ea esse
paria in voluntate emendationis, qd vterq; instruxit et alter corrigi vello profitebatur.
vterq; declarabat se paratum esse judicio sedis apostolicæ subscribere, damnare
qd condemnaret, sequi qd loquebatur, et verbis dictis Celestius profitebatur
se innovatis literis consentire. hoc tantum voluit Zozimus; addo ego ea
esse paria, etiam in malam partem. In sensu videlicet, ac prudentiæ
dogmatis, quamquam in expressione non fuerint ea paria. nam Vt loquatur
aliquis sensum quem pelagius aperte vel timuit vel erubuit defendere
eius palam apud sedem apostolicam profiteri non timuit nec erubuit.

Dices qd summus pontifex pronunciauit ea in conf. vtrius esse paria,
tantum est de dogmate, at non de sola voluntate emendationis atq;
animi demissione.

R.spdeo falsum id esse, nam ea qd non minus loquitur de epla
pelagij quam de eius libello, & verbis istis emendet. libellum
Celestij, spondet. quo ad dogmata contenta, commendata vterq; epla
epla pelag. quo ad dogmata, adeoq; deinde eius pelagianam hæresin
a sede apostolica fuisse approbatam. Adjungo contextum eiusdem ex verbis
ipsis Zozimi epla 10. ad concil. Carthaginense: Cum tum existimassemus
Patres africani Celestij causam approbatam fuisse a Zozimo, qua de re
per synodicam conquestebantur, Respondi illis in hæc verba, Sed postquam
per mansuetudinem fraternitatis vestræ epla, ac volumen vobis misimus, quo
absque prælato statutum libellorum comprehendistis contextum, quæ
ad nos Celestio commonitorium per se ipsum, verbisq; eius non dissentiens
ad omnem vtilitatem causæ libellum subjecerunt. attentum, quicquid
tamen quæ sit de hac tractanda sanctitas vestra per hanc magna deliberatione
statuendum est, qd summo debet delectari judicio, id circo nostræ
statuerunt, nihil nos pote illius quæ sequimur, vel ultra vestras accipiam.

immaculatum, Et in eod. cuncta reliquisse Status, in quo cuncta fuerant e
Atq; horrisonum obscurius perstrepere ecclesiæ: Vnde in scriptis eius nihil prodire
immaturum? cautum?
Instabis Celestij fidei Celestij declarat. a Zozimo catholicus, d. Celestius
absolute esse fidei, ecclesiæ. idem pronuntiat. De vtroq; Epla 4ta
Respondeo S. Aug. lib. 2. ad Bonif. cap. 3. Sathisfecit huic obiectioni
suis verbis supra citatis, sed cum hoc (de quo non dein peractum erat)
Celestius in suo libello professus esset, inter alia de quib. se adhuc
subtare Constitui vellet contentus esse, in hoc autem ingenij
quoq; profectu cognit. plurimis profuisse, postea emendationis, non
scripsisse dogmatis approbata est Epistola libellus eius catholicus
dictus est, qd. ab hoc catholicus mentis est, si quo forte alienis
scripsisse quam veritas exigit, non ea extitisse definire, sed erta
ac demonstrata refutare, non enim hæresim sed cath. ecclesiæ
approbat? Vbi aie, quotquot ergo profecti, hoc fecerunt? Ostinata agere
cum debeo anathematizare quæ in suo libello prava potuerat ne si non
scripsisse, multi eorum diligenter magis in libello eius, illa fidei vnita
a fide ecclesiæ crederent approbata, Epistola qd. a libello dictum erat
cum libellum esse catholicum, quam emendata, Epistolam illud qd se
Papæ Innocentij literis confessus ipse professus erat. Innocentio Cæ-
Libellum catholicus dicitur fuisse Ne author eius vna cum magistro suo,
viri absolutæ fidei nuncupati, cum sit ista, p. sequid desiderat
Paratum esse corrigere dentrae vtroq; hæresis qd Et quandiu ea in hoc
voluntas emendationis, absolutæ fidei confert. 2o. Celestius Innocentij
literis spontaneum confessum esse promisse qd professus hæresim
se tyrannis suas agnoscebat, Et reposuit inter illa de quib. dubitavit,
dubitavit, solus salua fide quo peccato ludierit, vt contra in libro de
peccato originali cap. 23. Instructior se vellet declarato. recte hyeronim.
lib. 1o. adversus Rufinum, fidem suam quam vanam, cum ne qua Romana
posset ecclesia? si Romanam respuerit: Ergo catholicus sum, Romanam
& non alium se hanc fidem, Celestius ait, Pelagius profitebant.
quid ergo dicemus aliud sua instructa sententia audiret quam ista
nisi qd catholicus esset

Confirmat. amplius qd in eod. priado aie Hieron. qd prior-
libellus Celestij, adhuc intra altercum testimonio apud eadem ecclesiam
ille debuisse de eius absoluta fide. Vnde sic dicit. Prior libellus
Celestij ab ipsis fratribus Carthaginensibus oblatus non potuit testimo-
esse de absoluta eius fide ratione dogmatis qd existimarit, si negabat
peccatum originale vt tollat. aliquantulum lib. 1o. de peccat. meritis

cap. 34. Cleb. de gratia orig. cap. 3. Cirg citatis, sed tum-
ratio subsistionis animi Constantiae quem faciebat, ipsam
videbit gratiae fidei periculum esse questionem vt et sortasse nus ab-
de gratia orig. cap. 23. Ergo licet absoluta fidei promissi-
Ebrius a Lozimo ipso eius libello gratiosi fidei dato, non-
tamen ideo inbri dogmata ut in isto libello contenta esse catholica.

Redeamus ad molinam,

Objicit 1°. Molina non posse verum esse illud apli qui vult omnes homines
salvos fieri, ibi enarrat. ex naa, vt fides impetrent. et ideo gratia
donare, Deus praeto adsit praeuenta et praeam gratiam, vt adhi-
bere qualis ad salutem oportet, confirmat istud authoritate S. Ambrosii
ad hanc apli locum, cuius haec S. verba: vult omnes homines salvos
fieri, sed si audiant ad eum, non enim sic vult et nobis salvos fi
sed vult illos salvari si ipsi velint, quam vtiq; qui quem nihil
dedit nullum meriti ad salutem. Item authoritate eiusdem ad
hunc locum dicentis Deo homines non salvari Deo volente, qui illi-
nolunt, quibus enim ex necessitate facit in nobis Deus. Item
ex S. thom. lib. 3. contra gentes cap. 159.

Respdeo negando sequelam. Agendo de gratiae efficacia ex-
consensu, catholicis verborum istorum apli distinguim. tempus-
ad hanc tria, ostendim. 1°. quomodo ostium possit illi sive
intelligibili, et sit verum sic hoc ex naa virib. enarrabi, dum
ex lege detur gratia; 2°. asserit. ex S. Ambrosio sole. citat.
Ambrosii sequendum non sit ipsi contrarii sed Pelagiani eiusd.
Vt observat Bellarm. lib. de scriptorib. eccles. in Ambrosio
Oecumenius Deus si non agit de hoc fuerint si in bello virib. nata
sed tum auxilio gratiae. 3°. ad authoritat. S. thom. citatam
loco non citato.

Objicit 2°. SS. tos patres, Chrysostomum hom. 17. in Joannem,
hic non 12. in epist. ad Hebraeos et Hyeronimum dialog. 3. contra
Pelagianum.

Respdeo de Chrysost. neste non deesse locis 1°. de dimis-
gratiae art. 29. subjicim. tum minime esse si putat. Pelagia-
tore sua sect. illius authoritate quem praeuentiae fuisse in errore
simipelag. Vt legere est in concordia disputatione 41. in qua si-
locum habuit Pelagius eradicto, repugnantib. aliis, atque in primis
Sixto Senensi lib. 5. Bibliotheca annotatione 101a. De S. Hyeronimo,
S. thom qui palam observabat quaestionis in Pelagij doctrina esse

Et q̃ dem ptr cogendi rationem q̃ dam ꝯdam cogi, ridat. libro eam
cum massilien. alijs in comodum exponendum vidat. suum reponit.
Prosper. deinde Paulum tradere q̃ non trahamur inviti a deo, sed
per auxilium gratiæ sim. de voluntate voluntis, et de celebrato
consentiatur, solumq; tradere q̃ libro optatus Deo vocanti,
ita in vt cupiat nisi non sit ex nobis sed ex auxilio dei gratiæ.

Objicit q. 1. auctoris auctoritate quam ponunt esse ad Rom.
Ptm epla 49. q. 2ª. Ptm lib. 73. quæstionem q. 68. Ptm lib. iq. —
de civitate Dei cap. 13. vbi ait q̃ Deus dedit hom. quædam dona
huic vitæ congrua, id est quæ temporalem pro modulo mortalis vitæ
præsta habet pacem tranquillitatem ac societatem sui generis, ex pacto vt
quicunque mortalis talib. bonis recte vtens fuerit, accipiat amplius
atq; meliora, ipsum est immortalitatem quam, qui eum gerunt,
id est injustè, vt illa accipiat, et hæc amittat. Ac deinq; lib. de
corrept. et gratia cap. 11. vbi ait q. hominem non indigere gratia vt
recuperet bonum.

Respondeo 1.um hunc locum fuisse obtum ipsi auctori a semipelagianis
vt constat ex ipsius scriptis ad ipsum; cui obiectioni respondet lib. de
prædest. sanct. cap. 3. se id tunc scripsisse cum versaret in errore
semipelag. quem postea retractauit, retractationem hujusmodi libri testat.

Quis quoq; locus ab ipsis malitiosè ad. auctori suæ objectus,
vt videtur esse ad ipsa, quæ ei satisfacit auctor lib. citato de
prædestinatione sanctorum cap. 9. pribus; Cupit tum dicere voluisse, qd
conuincendo pelagianorum perfidiæ qui hanc obiectant quæstionem
cui talis finibus isto loco, subiecit verba testis præsciuisse Deum
qui et quo pacto vel cui in eum fuerant credituri, sed vtrum
præmiato sibi deo a se ipsis an a Deo fidem essent habituri,
nec quæsiit, nec definit, nec definire voluisse necesse.

Quis locus nullius esse ponderis, qd. quædam ipsa testis lib. ab
augno ante suum episcopatum, ac proinde cum in semipelag. errore
versaretur.

Quis locus positus fuerat a gregorio a valentia in 11.a
congressione de auxiliis controversis, vt ait loco verborum ipsorum,
(ipsum est immortalitatem) cepisset in hunc modum, (et ipsam
immortalitatem) quo non obstante vt obtineamus definitum de ab
augno habito contrarium huic dogmati molinæano, esse non est

qd posse existimari Deum hunc esse fecisse, Et ratione dicit qd
ibi S. aug. qd A. Dicebat. Bona temporalia qb. si uter usi fuerint
dabuntur esse illis meliora, sed istam immortalitatem: sed non dixit
qd illis daturus esset immortalitatem qui temporalib. alter bonis bene
usi fuerint nec sua vsus? Et hoc esse quia gloriosum, quod
cum bene vsi sunt habitis Ut suum Deum ostendere conantur
contrarium esse sic intelligi, quoniam hunc illum esse tortum sibi
ipsi qui bonis malis. Cum bene usi fuerint, non
accipiet amplioria et meliora, sed gratiam, istam postea immortalitatis
gloriam accipiunt: sed corruptione detracta, penitus evanescit vis
si qua sic in depravato. &c.

Ad vltimum ostitum ex Cal. de corrupt. Gratiae Respondeo tertium
eius dicta esse qd 1.m hoc non habuit opus gratiae qua sic
disponeret ad justificandum, cum 1.m illam naturalem,
exercitio, qua in sua
creatione justus factus esse, Hunc ubi vt nobis adiutor. qua potuit
quidem male uti, sic disponit. ps. hoc immortalitatis
gloria, &c. qd nulla nobis est illa gratia in bono respondet, quae
in Adamo praesente nulla minime fuit.

Obj. 4.o S. Thom. in 2.um distinct. 2. q. 1.a a. 4. ait homo faciendo qd
in se est ad consequendam gratiam ex libero arb. disponere se ad illam,
Ro. q. 14. de virtutib. art. 11. ad 9.um Si aliquis in tyrannis nutritus de
quibus ratione naturali deperditur cum appetitu boni fugiat mala, et illorum
bonum. ibi. deus illi principium revelavit ea quae sunt ad credendum
nulla, et aliquem fidei praedicatorem dirigit sicut ei postea
ad Cornelium.

Respondeo S. Thomam ea quae scripsisse in 2.um sent. et hic retractasse
retractasse in summa 1.a 2.ae q. 109. art. 6. ad 2.um. Ubi ex professo nihil
horum se fecisse citra Deo movente. Cum illud Joannis 15. sine me
nihil potestis facere. Et ideo cum dicit hoc facere qd in se est, hoc est in
potestate suis cum qd ex motus a Deo. qd enim verbis istis retractat
ea quae objiciunt. Observa ipse objectiones in hunc locum, quo
obstat inspe. qd contra dicit qd hoc faciendo qd in se est disponit se ad
gratiam, quoniam hoc illigit. de dispone et praeparatione non simpliciter
sed quemcumque ex parte sua. Et rursus de dispone simpliciter accipiendo,
illigit. vt faciat qd in se est, motus spiritu a Deo, obtemperando
huic motioni dei. Et in responsione ad 2.um author hoc dicit, dicta sua
in 2.um sententiarum ad meliorem sensum videtur reducere dicendo se
addendo.

Ad aliud cum dico ſ. non fuisse ad propositum, ſ. S. Thom. loquit. de nutrito in ſilvis non habente fidem nisi naturalem, qui ductum rationis sequitur ex auditu gratiæ Dei ex visib. naturalibus: vult q; tum modo qd Deus illi hói jam aliquid credenti ſ illa fide — operanti, Deus revelaret inſpiratione interna, vel emittendo prædicatorem, cujus ope crederet explicitè quæ credebat — si modo non gereret obicem. Videns est solvi ex ipſo textu, cum S. Doctor subjungit exemplum de Cornelio Centurione, ad quem cum venit qd in ſe erat, Deus misit S. Petrum: atqui certum est qd Cornelius non credebat ista ex naturalibus, sed ex auditu fidei licet non explicitus. Aug. lib. de prædestinatione SS. cap. 7. dicit: Deo placuisse illi credere merenti, qd vir bonus credat per antequam credat, qd de Cornelio dicit ſ. cum acceptæ ſ. eleemosynæ Actuum dictus orationes antequam crederet, in illum, ut ei fieret aliqua fides deesse poterat, cum qd ea — ignorabat in quem non credebat; sed ut ipse S. Thom. 2. 2. q. 10. art. 4. ad 3. de Cornelio sentiendum est, cum infidelis non erat, aliquem ejus actus certe non fuit ut Deo, cui sine fide nullus ſ. placere habebat aliam fidem implicitam, nondum manifestata Evangelij veritate. Unde ut eum in fide plenius instrueret, mittit ad eum Petrum. Confirmatur hæc solus, ex duob. aliis ejusd. loci, quorum prius est 2. 2. q. 10. a. 3. ad 2. Ubi istam glosa S. Aug. Deus revelat cuilibet qui ad se convertitur: et quæ Deum non concernunt aliis; sufficit qd in se est: Ut responsis, et inquit: vel loquit. de illo qui convertitur ad Deum per actum meritorium fidei alb. jam per gratiam informati; vel ei revelat ad motum libri arb. ante gratiam. Cognit. Petri qd ipsum convertendum hóis ad Deum ſ. in cap. 10. ad Rom. sequitur ei faciendi qd in se est. Omnino ei Deum meam suam providisse mittendo ei prædicatorem suum Petrum Cornelio Act. 10. Quidam necessarium act. 17. sed tu hoc ipso qd aliqui faciunt qd in se est, convertendo se prout D. ex Deo est, movente eos ipsorum ad bonum. Q. dico locum hunc aliter esse tractandum in qd in se est virib. naturalibus, posse diei non minus facile retractatum in Semmam quam prædicatur, sed hoc contra pervicaces sic dictum. quibus dam placet S. Doctorem loqui de hoc faciente qd in se est ex auxilio actualis gratiæ.

Objicies 5. gratia dependet maxime ex lectione hóis vocati et vocatis Ergo Deus ejus ordinariam non dat nisi his faciendo qd in se est. Celsum art. Qd autem sua ſ. gratia hoc accidat ad audiendam prædicationem Evangelij qd Deus gratiam ſ. vel animo

animo pntendi vel alio pridendi, Tum etiam q. antiquam dextr. ad fidem requisit. Vt compert illegebilis sine quib. Deus illum non dat sine actuali auxilio grae preuenientis.

Ad 1. Resp deo 1. objectionem non fuisse ad ppositum, q. difficultas non est nisi de ordine naturali naturalis ordinis ad quae consequat. collato grae. 2. negato ant. 2. ad quod obtinendum ppter ipsum hominem sine grae actuali ad exercendos actus naturales animo pntendi, sed non posse sine eis actuali animo pntendi saltem partiali, ad id q. sufficienter requiri attritionem non dextr. ad fidem et compert sibi ipsis illegibilis. Ad 2do hoc quidem requiri naturaliter aliquid actus pcedentis ex parte nae: sed non requiri quidquid conferens ad salutem.

Obij. 6. dissoo Preparatio sufficiens ad obtinendam graam, est dolere de peccatis ppter Deum; sed non dissonem dicere q. non pr vires naturales. Tum q. sic sequitur dolere de offensa amici ppter amicum. Tum q. sic sequitur dolere de offensa contra Mahumetum. Tum q. sic dolere de peccatis ppter poenas infernj ex vere naturaliter: Quemadmodum q. sic non sibi placere q. offendere Deum; Ergo potest dolere q. offendere Deum. Illudens vero judicare esse dolendum ppter offensam contra Deum commissam. Ergo ex ob eam causam aduersari potest.

Resp deo dissonum Preparationem ad habendam graam esse dolere de peccatis dolore aliquo supernaturali non vero naturali. Sic enim definitum est a cone. Trident. Sess. 6. can. 3.

Obij. 7. attritus sacrificium sacramentum dispositive vel proxime justificat ingrata enim sententia Theologorum nam a ppose consulit Trident. sacramentum quippe facit illum de attrito contritum, Tum autem est illum disponere q. bonam naturaliter ordinem, q. talis est attritio: Ergo faciendi q. in se est vitiosum nam D. Dei justificabilem gram

Rdeo, in congruone 6. de auxiliis, ppositum fuisse vtrum (P. Vale molina) celebrem art. cum solo conatu ad gratiam Dei posse elicere non solum actus attritionis naturalis, sed etiam actum contritionis naturalem, qui propositum amplius non peccandi includat; Concludens q; sic hanc divinam motionem non deserere a seruitis plagianorum Semipel. Et in eq. cum fuisse ppositum, an cone. Trident. Sess 14. cap. 4. et can. 5. obstat ijs quae de attritione (contritione molena dicit. Consultores Lestrigonae concludere, hanc divinam motionem a cone. deserere, quare Resolutr Resp deo cum dolore qui iuncta sacramento suffice ad gram iustificationis obtinendam debere esse ex motione Spus Sti,

et non ex foliis naturalib.

Atque ex dictis hactenus patet opera exterior naturalia
facta esse conditionem sine qua non, neque aliqd amplius probandum
ad acquirendam 1.am gratiam

5.a Propositio

Dei faciunt qd in his ex auxilio gratiae illum nouerint
Deus de gratia vltriorem vt gratiam sufficientem aut diuinum
augmentum aut fidem rectitudinem certitudinem aut habitualem
implicitam p impetr. pro verbo dat illam gratiam cui prior
gratia subordinatur

Probr. nam hoc consentaneum est scripturis, Deuteron. 4.o —
Quæritis quæsitis, Amen A. tuum, Inuenies eum; si tota toto corde
quæsieris, Sota tribulatione aiæ tuæ: Psalm. 28. audite —
ad eam p illuminamini Sanis, vtre non confundent.r, Confitebuntur
quoq; ei verbis istis conseil. tid. hunc dispondere spem gratiam
justificae ipsa consequitr Sto. mitto alia,

Art. 6.us

Vtrum in justificatione impij, peccata
sic remittuntur et vere auferantur
et deleantur.

A dispoñic. transitum faciñ. ad ipsam justificationis fñam quam
Sic p. enedam. vt ex motus a contrario membrum hostia statuperati ad st. gratiae
quare poluim. in titulo hanc quæstionem cum impij.

Vtrum ex apud Caluinum Matth. coram q. legnaces, in
justificatione impij peccata a Deo remitti, imo vere Caluinus vt
obstrudam. infrius scientiae conscientiae in ea remissione peccatum.
sed quæritio est vtrum ita remittunt.r vt vere auferant.r et deleant.r?
Caluinus Cat. 3.a instit. cap. 11. §. 3.o et in antidoto ad pres-
Decretum Sess. 5.a decretum statuta fidei non remitti in justificatione
sed tum tegi et absconditi vt ipsa pœna culpa remanea,
non tn imputetr. ad pœnam a Deo ei qui ex justificat.: Deo
vera non illam imputari, p. ipsa Christi omnis iustitia, imputatr.
justificatis, qua justitia tegam pelio quodam ipsa peccata opriunt.r
ita vt Caluinista. Vide in confess. fidei gallica hæc sunt, —
numero 18. Nous nous tenons simplem. a la bonté de N.S.
Laquelle nous est allouee tant pour ce quelle toutes nos fautes —

Lauis Lebrun
Est il vrai que
ad mittendum
vera remissionem
de Coulpe par la
loy Iustification,
de la chasse,
Est pour quoy il
ne croient point

que la fiction du peché demeure dans la loy mais seulement
tum pour ordonner du qui est obst de passer pour la Iustice
a la bonté de N. S. Iesus Christ nous tenons simplement

que fo: nous fol: trueller, & grata Sacrum deca ne Dieu
alleluia non esse Catholicorum in hoc puncto lia:

Nta sit pro positio.

In justificatione impij peccata mortalia sic remittunt: vt
vere accepta Pp debeant. Et de fide ex conc. Trid.
Sess. 4ª can. 4. his verbis; Si quis pro: C. Omnia mi gratiam
quam quis in Baptismate consec: reatum originalis culpæ remitti
negat, aut etiam asserit non tolli totum id quod veram & propriam
peccati rationem habet sed illud dicit tum radi et non imputari,
Anath. sit.

Prob: 1º. ex ijs scripturæ locis in quib: agitur de mundatione
Cordium peccata debere Dr. Psalm. 50º. Dele iniquitatem meam.
Ois iniquitates meas dele. Isaiæ 43. Ego sum, Ego sum ipse qui
dele iniquitates tuas propter te. Micheæ 7º. quis Deus similis
tui, qui auferat iniquitatem? Item ex ijs quæ docent nos a
peccatis mundari et lavari Baptismo per aquam quam
lavant: p mundant: a sordib: corpora; huic legem comparo
illegi non se: Asperges me domine Hysopo & mundabor, lavabis me
& super nivem dealbabor. Isaiæ 1. Lavamini, mundi estote.
Ezechielis 36. effundam super vos aquam mundam, & mundabimini
ab oib: inquinamentis vris, p: ad corinth. 6. erant enumerati
graves peccatores, subijungit apostolus et hæc quidem fuistis sed
ablati estis, sanctificati estis. Actorum 1. Christ: purgationem
peccatorum facturus. 1º. Joan. 1. Si in lucem ambulemus. sanguis
J. C. filij eius emundat nos ab oi peccato.

Item ex ijs locis in quib: quidam dicunt: immaculati etiam in conspectu Dei,
q: de macula peccati venialis illegi non se:, sed de macula mortali. —
Psalmo 118. Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini. —
Ephesiorum 1. Elegit nos vt essemus 1th Dei immaculati in conspectu eius;
si enim immaculati: Ergo sine macula, & non tantum obtecta macula.
Et, si in conspectu Dei hæc macula. Ergo vere & simpliciter macula
peccati mortalis debet: in justificatione: talis enim esse vere mundatus,
qualis apparet Deo: ipse quem oia nuda et aperta oculis cernit. —
Item ex ijs locis in quib: justificati dicunt: mortui peccato, etiam
per comparationem ad mortem Christi Domini. Rom. 4º. comparati sumus
cum illo per baptismum in mortem, vt quodammodo Christus suscitatus a mortuis
cum illo per baptismum in mortem

Vta ꝑ nor in nouitate vitæ ambulem.ꝰ Et enim Christus pro peccato mortuus, Vta vero justificati mortui sꝰ peccato, & non solum ꝑ remissionem imputationem. 1ª Joann. 3º Nos sumꝰ quidem translati sumꝰ de morte ad vitam, ꝙ dilexim.ꝰ fratres, qui non diligit manet qui remanet in peccato.

Probꝰ 2º ex S. Aug.no referente fidem Ecclesiæ catholicæ adversus calumnias pelagianorum. Cum enim Julianus objiceret catholicis dicere, Baptma non dare indulgentiam peccatorum, nisi ut omnia crimina sint delere. Aug.nus lib. 1º ad Bonif. cap. 13. Sic respondit calumniam, quis hoc adversus pelagianos nisi infidelis affirmet? Deum enim Baptma omnia dare indulgentiam peccatorum ꝙ omnia crimina, non tollere, nisi ut omnium peccatorum radices in mala carne manentes quasi rasorum in capite capillorum unde crescunt iterum pullulanda peccata. Et lib. 3º cap. 3º Objicientib. iterum pelagianis ꝙ catholici non affirmant Baptma non vere hoies nouos facere, idest non plenam dare remissionem peccatorum: sed ex parte fideles Xti fieri, ex parte tamen fideles superesse ideꝙ esse Diaboli remanere contendentes. Ita respondet Aug.nus: manentes infidiantes irrigantes luctantes. Baptmus ergo ablue peccata ora, factorum, dictorum, cogitatorum, sive originalia sive addita, sive quæ ignorantes, sive quæ scientes admisimus: sed non aufert infirmitatem qua regnante resistit ꝙo bonum agonem luctatur.

Probꝰ 3º ex ll. patrib. Cypriano epla 2ª quæ est ad Donatum affellant Baptmum mortem criminum Vitam virtutum. Chrysostomo homelia 40ª in psalm ad corinth. comparant rem absolutam per legem a suo crimine, cum eo qui absolvitur a suis peccatis per Baptmum. Et addent illum adhuc servare et retinere animum inquinatum, hunc vero quem ablui Baptma non jam, sed habere mentem solis radiis purioris. Hyeronimo in cap. 2um Sophoniæ scribente aliam prius aliam peccatorum sordes inquinatam deinde id ꝙ habetur antiqui. 1º Epigrafum. Beda ead. post actam pascha.m dies, quæ est octava quæ appellatur dealbata! ꝙ habetur canticorum. 5. quanta virtutum 7ª interpretum.

Probꝰ denique rationib. logicis. 1º ex, Nullus sanctus hæreticus fuisse justificatus nunquam visus Deum, ꝙ nulli nisi mundo cor de Deum videbunt: Nunquam introibit in regnum cœlorum

q. nihil coinquinatum intrabit in regnum eorum, nr dum
st. mundi sed coinquinati illi in quib. remanst macula sti-
mortalis. Qs deus tollit eam maculam ejo moriunst. nam
si tollunst. vel peccatum fidei quem tenet dicunst, Rr hor non,
alias qui iustificati substancia morte moriunst. damnantst. —
deffide festivis aches fidei vel pr ysam nostra soalitr, —
Rr hor non, q. mors quae est aliquid naale est proportionata
naalae praati debitae, vt deniq; pr simplicem dri condonac.nem
Ce hor non, q. id gratis d. Rabbi; fundto e scriptoris desumpto,
sive quo tr haeretici nri existimant nihil debere in medium dduc.

Q. loquunst. eam non sanari in justificac.ne. q. est contra illud —
psalmi 40 sana Dne aiam meam q. peccavi tibi, nam non —
sanat. membrum qd obvoluit. dtaxae emplastro.

Q. loquunst. Christum non esse Agnum tollentem peccata mundi,
quod eum ea tollit, si semp. manent. fideiusor non debere
a servitute praati; Deum amare peccatorem tquam suos amicos,
tam ejo st. in peccato mortali. Male scribit etiam Beatus
apls pris dicendo Joannis 13. Jam vos mundi estis. Item loquunst.
super esse aliquid damnationis ijs qui st. in Christo J.: q. est
contra apsum Rom. 8. quod cunq; enim peccatum mortale —
dignum est damnatione. Deniq; loquunst. assertionem dri esse
etroneam, sic vel. utinet eum esse peccatum qui constituit esse in
peccato mortali, vel non existimst eum dignum poena in cuius
aia id remanst qd est dignum aeterna poena.

Q. Objicit. 1. Verba psalmi 31. in quo iustificac.nem impii deprecant.
per vos istos (peccata hujus, peccata non imputasti) Beati quorum
remissae st. iniquitates, Cquorum tecta st. peccata. Beatus vir
cui non imputavit Dominus peccatum. quem iustificac.nem descripsit
tquam gratiam apstus approbat Rom. 4. Et ad hunc sensum
2. Corinth. 5. loquit. dicens, Deus erat in Christo, mundum
reconcilians sibi non reputans illis delicta ipsorum. S. patres
1. suae canonicae cap. 4. Charitas operit multitudinem peccatorum.
psalm. 84. operuisti omnia peccata eorum. 2. Esdrae 4. quo operias
iniquitatem eorum. Sapc. 11. Miseretis omnium dissimulas peccata
propter poenitentiam.

Rsp̃deo 1°. non deficiẽ colocej justificati ~~non [illegible]~~ seu ~~[illegible]~~ per
justitiã 2°. non imputarj iusto peccata, nam q. ª s. in eo p̃dilinealr, sed q. non
sit qd non esse in aliquo, sanarj ej non sit: sallr dicunt in justificatõe
peccata tegi, vt tegumẽto tollant. p̃ nã vt conseruent sub illo; Ingtr
vulnus curato e non sanat. tegit. emplastro, sanat. Deus tegie
suam mediãs cicatricem ntaurã. Cuius enostras. ne 2ª. in hunc g̃ Salm. coepta
sit peccata, tecta, abolita sit: si tegie peccata eius, noluie aduertere,
si noluie aduertere, noluie animaduertere, noluie punire, noluie agnoscere,
maluie ignoscere. Contra: no ser illegatis qd dixie, peccata coepta
sit quasi ubi sine, sanata: Deus ergo tegae vulnera, non te, quam si-
tu tegere voluris subsens, medicas non curabie. medicas tegae p̃cussit:
Emplastro enim tegie, sub tegmine medicj sanat. vulnus, sub tegmine
vulnerati, crat. vulnus.

Confirmat. respõdeo qd sanctus litteram hoc tegens gratiam respectu
hominis importarit eam, quae ab ipsis tegunt. remanere, alia tn
est ratio eius qd tegit. respectu Dej, cui nihil tegi pt. nisi qd non est,
qdo ipsum habitorem dicit. Beata cui remissa & apertus oculis eius, ubi
enim esse non tecta sed apertus oculis eius esse: at vero qdo illi-
dicunt. peccata esse tecta, sentiũt qd tegunt. oculis ipsius Dej:
quare tecta dicunt. vt non sine, & non vt celent. cad. est responsio
ad aplam Rom. 4°.

Deinde respõdeo adhuc duo esse distinguenda in peccato, altrum
esse actus qui praeterijt: altrum est macula habitualis relicta ex peccato
in alia potentia, ruinus in actu qui praeterijt, duo potuisse poterit.
Contritus actus Ipsam actus praeteritionem seu to praetriisse actus
macula habitualis tollit. peccata delet. per justificationem: Contritus
actus ipsius peccati non tollit. qdem q. amplius non ebijlet to
praetriisse actus non imputat. tegit. q. simpliciter p̃ non debet.
non abolit. qd Deus nequam pro 2ª. absolutam facere p̃. Vt qd
factum esse infectum faciat, vt praeteritum nostrum praesentem non
praeteriisse. S. Bernardus Serm. 1. de annunciatione: Vtiq; qd factum
non est. non fieri ipso tn non imputante erit quasi non fuisse
atque per hunc distinctionem pt. explicari scripturas, Patrij q; cius.
loej concilijs, mysteria modo remisse peccatorum exprimit. per tegi
et non imputarj, modo vero per delitj, tolli.

Ad 1um. ad 1um. 4°. respõdeo conformiter ad 1am. solutionem Ilde
Brum non reputasse peccata eorum quos sibi per Christum reconciliat

Ad 1um. Cum Bernardo dicendum est, quod Deus non imputat peccata
electorum, quia ea non videt, quia ea non vult videre, quia ea
vult oculis misericordiae tegere, quia ea vult oculis misericordiae
non videre, quia ea vult oculis misericordiae non videre, quia ea
vult oculis misericordiae non videre

qd remittit illis ac gratus autor gratia, d. rem essentiam 2o. ——
qd eos gratificat seu qd eos gratos facit, Et Coloss. 1o qd statuit eos
et exhibet eos stos et immaculatos & irreprehensibiles coram ipso; Juxta
2am vrro solutionem Respdeo Deum reconciliando mundum, illi non imputare
simpliciter peccatum, qua st dicit to peccatum esse, debere tn illud esse
aut pro ipsam peccati maculam habet abm.

Ad illud 3m pctii 4e Dico sensum cius non esse qd Charitas oppo-
nitur maliditati peccatorum eius in quo est, sed qd charitas qua dilectus primam
oppo primi peccati, hoc est effici et virtus eius peccata delendi
tollendi ac condonandi: sed si sensus esse qd charitas oppo-
nitur multitudini peccatorum eius in quo est, sensus esse qd oppo-
nitur Emplastrum qd tegendo tollit, & non sicut Emplastrum qd
tegendo celat.

Objicit 2o illud Job 9. Vere scio qd ita sit, Et qd non justificetur
homo compositus Deo. & cap. 25. Quinquid justificari potest homo
comparatus Deo, aut apparere mundus natus de muliere? Item
1am Joannis 1o Si dixerimus quoniam peccatum non habemus ipsi nos
seducimus? Et veritas in nobis non est, Item singuli justi tenentur
Rar orationis dominicæ verba dicere, Dimitte nobis debita nostra.

Respdeo 1o duos vltos locos non esse ad rem, qa non controvertitur
utrum hoc sit verum nec ne: qd quidem concedimus hæretici ex justificari,
sed tota controversia est utrum in justificatione peccatum
adhuc, quæ de re nihil loquuntur hæc vtraq; authoritas. 2o
dico non negari ibi esse in homine statum justitiæ absolutæ,
qd quidem in eod. ab. dicit Job esse vltus Rectus, ac timens Deum,
sed negatur statum justitiæ in eo esse comparatum ad statum
justitiæ Dei. 3a dico sensum esse hominem non esse justum ex
sua sua, sicut Deus ex sua sua est justus. Quæ hæc
verba; aut apparere mundus natus de muliere? Addo denig;
2um hunc locum esse Baldad Suitis amici Job, quæ verba
ut sic, non magis timenda delendo quam verba Pharisæorum
ad cæci nati quæ in Evangelio leguntur? Deo alij loci allegati
de peccatis venialibus. qua etiam in justificato quæ etiam timenda
dicuntur? 3a Assertione ast. 3.

N. 3o Concupiscentia quæ est peccatum manet in homine
quantumcumq; justificetur: Ergo non auferetur sed tegitur.

tantum peccatum mortale in Justificaõe.

Rondeo falsum esse Concupiscia sdum se spectatam esse peccatum fraliter: sed dr. peccatum quia est a peccato, inclinat ad peccatum, et si ei consentiamus peccatum est fraliter. vide quae docuimus tam disp.e 3a. art. 6.o quam tract.u de peccatis.

Ob. 4.o Nullus in hac vita perfecte implet praeceptum dilectionis Dei super oia, ut docet S.s Aug.s passim, maxime vero lib. de perf. Just. C. 8.o: Ergo licet hoo justificetur, manet tamen in peccato.

Rondeo Expoõem huiuscemodi loquendo etiam illigi ex ijs quae diximus loco mox cit.o, stet in hac vita licet actus noster quo diligimus Deum patiatur concupiscia resistentiam et possit esse eo aliquis intensior adeoq non habeat oimodam suam perfectionem est tn vere in suo genere perfectus quatenus per illum fit ut resistamus concupiscia, cuicumq alteri rei Deum praeferamus faciamus ea quae legis sunt, atq ad ipsum oia ordinemus: quod est in modo loquendi scripturae et Aug.i diligere Deum super oia et facere justitiam, licet non sit illam perficere. lege lib. de Naa et graa C. 62.o lib. 3.us contra Jul. Cap. 26.o lib. de perf. Just. Cap. [illegible] &c

Articulus 2

Utrum Justificatio Consistat In Sola Remissione Peccatorum

Sensus est, utrum praeter remissionem peccatorum, quae continetur in Justificaõe impij, includatur in eadem Justificaõe renouaõ interioris hois tanquam aliquid eeale ipsi Justificaõi? includi contendunt sectarij nostri, sed ita ut habeat se concomitanter duntaxat ad Justificaõem, solaq

les heretiques reconnoissant le [illegible] de l'hoe interieur

Car une disposon a la remission du peché toute la question maintenant sera savoir si la justificaon enferme la remission du peché car l'essence, et la renouaon car une disposon ou bien si elle enferme la renouaon du coeur et la remission du peché car 2 parties d'un tout. qu'importe a l'Egl. et au salut des fideles lequel des deux soit veritable.

Remissio peccatorum sit rão totalis Ecalis & Correctus fralis Justificadis · Ita Caluinus In Antidoto ad Can· 9.m Sess· 6.a: — Kemnitius In Examine, & Eorum Sectatores tam lutherani — quam Caluinistæ.

Nostra Sit ſſDC. Justificão Impij præter remissioe peccatorum Includit fraliter & Ecaliter Interiorem Hois — renouacem · Est de fide & Conc· Trid· Sess 6.a Cap· 7.o Vbi dr quod Justificão Impij non est Sola peccatorum remissio, sed & Sanctificão & renouão Interioris Hois · & Can· 11.o Si quis dixerit hoiem Justificari vel Sola Imputatoe Justitiæ Christi, vel Sola peccatorum remissione Exclusa grãa & Charitate quæ In cordibus Eorum per Spiritum S.m diffundatur atq; Illis Inhæreat, aut etiam graam qua Justificamur esse tantum fauorem Dei, anathema sit.

Vbi 1.o Ex Script. quæ confundunt hæc duo tanquam partes Ecales Justificadis · Ezech· 18.o, mundamini abolete Iniquitates Vestras, & date Vobis cor nouum, & Spiritum nouum ponam In medio Vestri, & auferam cor lapideum de carne Vestra, & dabo Vobis cor carneum · Ephes 4.o Deponite Veterem hoiem, renouamini autem Spiritu mentis Vestræ, & Induite nouum qui Secundum Deum Creatus est In Justitia & Sanctificatoe.

2.o Ex Aug.o Quæst· 105.a Negat, Inquit, quisquam liberatur et Justificatur, nisi gratia Dei per Jesum Christum dnum nostrum, non Solum remissione peccatorum, sed prius Ipsius Inspiratoe fidei & timoris Dei Im perfecto salubriter operatis effecta, donec sanet oes languores nostros · lib· 1.o de pecc· Mer. Cap· 31.o quid est quod absurdo antiam gratiæ & Justitiæ — assistunt, nisi quod non tantum Ei peccato In quo oes peccauerunt, sed eis Etiam quæ addiderunt, gratia remissionis datur, Eisq; Vobis tanta Justitia donatur, vt cum adam consenserit ad peccatum Suadenti, non cedant Ihu Deum cogenti: & Enchir. Cap· 52.o, Vbi præparat mortem ac resurrectionem Christi — Dni cum Justificatoe nostra, hoc dato: quemadmodum In Illo — Vera mors facta est, sic In nobis Vera remissio peccatorum, declarata Vbique in Sacr· pmi · Alb Coq vbi pp· de Dignit·

Vbi Conc· nã pmit Vocabula pro modo Suo vtitur quæstionem Cú maxime definiat Vbi de qua Justificatoe quibusdã facit pro Gratia & Dilectione quibusdã pro Simplo admissione & pro Charitate quibusdã facit pro Sanctitate Dei

Vbi Vocabulum pmittit Cú maxime definiat Vbi de qua Justificatoe quibusdã facit pro Gratia & Dilectione quibusdã pro Charitate quibusdã facit pro Sanctitate Dei

Vbi Conc· nã pmittit Vocabula pro modo Suo vtitur quæstionem Cú maxime definiat Vbi de qua Justificatoe quibusdã facit pro Gratia & Dilectione quibusdã pro Simplici admissione & pro Charitate quibusdã facit pro Sanctitate Dei

Q. quemadmodum In Illo Vera resurrectio Ita In nobis Vera Justificatio · quo Ex loco perspicuum Est Justificationem attribui non minus, Imo magis Ipsi Sanctificationi, seu Interiori renouationi, quam Ipsi peccatorum remissioni.

3.° Ratione · Recessus a termino a quo cum Exclusione termini ad quem, non potest esse acceptio vel acquisitio termini ad quem: Atqui remissio peccati Importat recessum a peccato tanquam a termino a quo, Et Justificatio est accessus ad Justitiam Vtut ad terminum ad quem, Sive est acquisitio Intrinsecæ Justitiæ seu gratiæ Sanctificantis: Ergo In Justificatione Ex aliter considerata non Includitur Sola remissio peccatorum, Ad Quæ Includitur præterea renouatio Interioris Hois.

Ob. 1.° Scripturæ Explicant Justificationem per Solam peccatorum remissionem: Nam Publicanus Et Justificatus, quia obtinuit remissionem peccatorum: Ps Enim Solum a Christo Dño postulabat Iuxta illis Verbis: Deus propitius Esto mihi peccatori. Et 2.ª Corinth. 5.° Deus Erat In Christo mundum reconcilians Sibi Et Non ei Justificans Et non reputans Illis Delicta Et Non ei remittens Illis Sua peccata.

Rondeo Negando Non Ista Excludi a Justificatione Inchoata renouationem Non Interioris, Explicite Equidem mentio fit Solius remissionis peccatorum: Sed non Cum Exclusione renouationis Interioris · In aliis Non fit mentio Explicita Solius renouationis Non Interioris, Vt psal. 50.° Cor mundum Crea In me Deus, Et Spiritum rectum Innova In Visceribus meis. Neq tamen Inferre licet: Ergo Justificatio Consistit Exclusive In Sola Non Interioris renouatione. Imo Verbo gratia Cruis est. Corruptio alterius Et Vice Versa: quare remissio peccatorum fit sine renouatione Interiore, Et renouatio Interior non fit nisi quando moritur peccatum.

Ob. 2.° Illud Solum est de Ea Justificationis parte quod Christus traditus est In mortem a Suo Patre, Verum est. ac. —

la distinction de pechés mortels point veniels relatif a quo. pour celle de Vertus et dons surnaturels surajoutés ou habitudes infuses qui est relatif ad quem. il faut remarquer attentivement le pechés il faut distinguer attentivement de la nature de habitudes surnaturelles ou pechés.

traditum fuisse propter remissionem peccatorum nostrorum: Ergo sola peccatorum remissio est tota ea Justificatio.

Respondeo N.o Christum Dnum esse traditum a Patre suo propter solam peccatorum nostrorum remissionem Vt contra a renouatione Interioris: nam traditus est In mortem — resurrexerunt a mortuis: mortuus est &c., inquit Apls, propter delicta nostra, & resurrexit propter Justificationem nostram: — traditus est, Vt renouemur spiritu mentis, Vt Induamus — nouum hominem, Vt simus noua creatura, Vt Justitiæ viuamus, Vt simus Ex mortuis viuentes; quemadmodum loquitur — Scriptura:

Articulus 14.o

Vtrum Justificatio Impij Consistat In Justitia Inhærente An tantum In Imputatiua

1.o Nyander nouus Lutherus Justificationem dicit esse remissionem peccatorum, per quam non fit Justus a Deo quo ad Essentiam Formaliter per Justitiam Inhærentem.

Justitia Inhærens appellatur Ea quæ In nobis vere Existit — Imputatiua vero quæ In nobis vere non Existit, sed Imputatur, Unde Inhærens alio nomine vocatur Interna, & Imputatiua Externa dicitur.

2.o Certe Justificatio impij a Deo non fit Formaliter per Justitiam Imputatiuam Externam Sed Inhærentem.

Lutherani et Caluinistæ Existimant nos Justos esse per Justitiam Externam seu Imputatiuam & non per Internam seu Inhærentem. Nec dissent Caluinus quantumuis Intendat Ipsi sola peccatorum remissione Justificationis Naam atque Eam positam Esse. Nam Loquendi modo non Excludit Justitiam Imputatiuam, sed vtrum Internam renouationem ac Sanctificationem, Vt Ipse declarat lib. 3.o Instit. Cap. 4.o — impossibile a vacua Deum infinito & omnium bonorum quæ Caluinus tantum Ipsi tribuit a Deo in grado pari Ipsi bonum qui Sanctissimi & Locupletissimi Creatoris per Creationem & Gubernationem Ipsius Totius. ac Bonitatis Basilio l. de bono q. 8.a qui peccata Dei facit & Charitatem supplicio dignum. Codex Deus potuisset Iustificare Iustificationem impossibile Deum Sanctissimum Sanctificare & Gratiam Iustificationis Impij Deum Sanctificantem Impium Iustificatum non posse dare quæ S. Aug. ac Dei Ecclesia Laudabiliter Vitæ

si remotâ pietate discutias eam. et dans la cite de dieu, tota nra justitia magis
est remissione peccatorum quam perfectione virtutum. / 3.° puisque cette justice

parag. 2.° his verbis, Justificaoem simpliciter interpretamur
affectionem qua nos Deus in graam receptos pro justis habet,
eamq in peccatorum remissione ac justitiae Christi imputaoe
positam esse dicimus. Unde sequitur juxta ipsius sentiam
justificaoem in eo consistere, quod dum per fidem
apprehendimus justitiam Christi, haec Christi justitia
nobis imputatur et peccata nobis non imputantur.

Sed cum inter se coiant dicendo nos justificari per
justitiam externam et imputativam, dissentiunt tamen
in statuenda illa externa justitia. Andreas Oziander unus
ex primarijs lutheri discipulis existimat caam fralem
nostrae justificaois esse illam ipsam justitiam qua Deus
eealiter justus est: quam sentiam Calvinus loco cit.° parag.
5.° et sequentibus refert, refellit, appellatq monstrum ac
delirium. Alij putant {et haec est coior sentia} justitiam
creatam Christi dni per fidem apprehensam et nobis
imputatam esse caam fralem nostrae justificaois. Sed qualis
haec justitia Christi dni, quorumdam judicio est habitualis
inhaerens atq ipsius. Alijs est ipsa justitia operum Christi,
seu oe opus quod Chrs dns operatus est pro salute generis
humani.

Albertus Pighius controversia 2.a et canonici
Colonienses {viri alioquin catholici} ex parte favent
huic errori: volunt enim fralem caam nostrae justificaois
ex duobus constare, quorum alterum est inhaerens atq
intrinsecum, alterum est extrinsecum et imputativum, quod
est ipsa Christi dni justitia. putant siquidem justitiam nobis
inhaerentem imparem esse ad magnitudinem adoptionis
filiorum Dei quae acquiritur per justificaoem: unde
concludunt admittendam esse praeterea justitiam extrinsecam
seu imputativam Christi dni.

est imparfaitte,
elle n'est suffisante
qu'imparfaitement.
c'est a dire qu'entant
qu'elle est acceptée de
dieu pour la vie e-
ternelle de la remis-
sion de nos fautes.
4.° elle n'est accep-
tée de dieu qu'en con-
templaon de son fils, du
quel nous sommes faits les
membres, et de cette
consideration la
satisfaction de le
merite du chef deni-
dement nostres.
5.° afin que cette
acceptaon se fasse
de la part de dieu
en ctplaon de son
fils unique il faut
que nous le reconnois-
sions par la foy. c'est a
dire que nous,
reconnoissions par une humble foy que nos pechés
sont innombrables, que nos oeuvres les plus saintes meritent souvent plustost le chasti-
ment que le salut, et que toute l'esperance de salut que nous avons est en
J.C. car en nre supplement. / 6.° c'est proprement cette foy qui achève
nre justificaon et c'est une des ppales raisons pour laquelle cette justification
est attribuée a la foy.

S. Th. non a laico ~~Th~~ sed a doctore de alio doctrina ~~de~~ plus
sicut dicitur.

1.° 3.ae ptis q. 1. a. 2.° in corp. parlant de la satisfaction que ~~Chr~~ potuerunt volentes statuere, Justitiæ Dei non sunt subjecti. — Ver a dicta pars Philipen. 3.° Ut inveniar in Christo non habens meam veritatis ~~Chr~~ Justitiam, sed Justitiam quæ ex fide est Jesu Christi. Et — aliomodo, dicit, pro Rom. 8.° Justitia Dei per fidem Jesu Christi in omnes et — dicta satisfactio sit super omnes qui credunt in eum. Justitia Dei est quoniam de sufficiens imperfecta Deus effecit eam in nobis juxta illud Isaiæ 43.° Ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas. Et Rom. 8.° Deus est qui justificat, et ideo accepta justitia vero Christi numeratur, non modo quia ejus merito tiandum ejus qui est justi effecimur, sed etiam quia nemo fit justus, nisi de ejus Confutatus, quia omnes plenitudine juxta illud Joan. 1.° De plenitudine ejus nos omnes accepimus. Hoc præmisso.

Objicia dicimodo facit satisfactio pueri sit sufficiens de quæ est imperfecta quæ tamen ponit aliquid pro tum a quo sufficiens totus. Inde est quod sit pueri sit satisfactio efficacia et ~~sit~~ satisfactoria. Cui ~~sit~~ ~~sit~~ ~~sit~~

bratum diuitias Cantitates Tabulas Rectia quas Mythicum qui scti Computatus
quati una pena cum suo capite qd scat. Vt ex. g. in capras pro peccatis scti li-
berati fuerit a vacca pro scto alter suo modo diuisa in tam 2da
pensuram donacois Christi. Item Ep. ad Rom. 5.o
diffusa est Caritas in cordibus nostris per Spiritum sanctum
sanctum qui datus est nobis. per hanc ad. gratiam satisfactio pro peccatis
diximus ad Titum 3.o renouari Spiritu mentis nostrae. item qui sunt Exhibita
Joan. 3.o renasci in filios Dei, Galat. 3.o Crucifixi in
Christo. Rom. 8.o accipere in nobis Spiritum sanctum in
quo clamamus abba Pater per quem effimur conformes
Imagini filij Dei. 1.a Corinth. 6.o per quem abluimur, — alio modo indivisa
Justificamur, Sanctificamur. Zech. 4.o accepimus — in tam tot pro scti
Spiritum nouum Cor nouum. 1.a Petri 1.o sumus consortes
diuinae naturae. quae ora ostendunt hominem Justificari —
coram Deo per gratiam Inhaerentem: nam Caritatem
diffusam esse in cordibus nostris, et Caritatem illis
Inhaerere, renouari, renasci, Crucificari per aliquid
Est, rem illam Inexistere, Nemo enim renouatur,
nascitur, Crucifixus aliter per Citam quae sit in altero
nemo sanus est aliter per sanitatem alienam:
nemo aliter ablutus per externam munditiem. Fusius de gratia quae in nobis facit

Obs. 2.o Ex SS. PP. Basilio lib. 1.o de Bapt. cap. 2.o
Nisseno, Nazianz. oratione in sanctum Baptisma,
Chrysost. Homil. 16.a in priorem ad Corinth., Ambros.
lib. 6.o in Lucam, Hieron. Dial. 1.o contra 2.os Adu. Pelagianos, et ad 2.um
Maximum S.Aug.o lib. 1.o de serm. mer. cap. 10.o his
verbis, legimus Justificari in Christo qui credunt in eum,
sine occultam Vocationem Inspirationem gratiae spiritualis
lib. de Sp. et litt. c. 9.o Exponendo illud Rom. 3.o,
Justitia Dei manifestata est: scribit: non dixit: Constituimus aut dixit in nobis
Justitia nostra, vel Justitia arbitrij Voluntatis: Sed Justitia salutaris, Dei
Dei, non qua Deus Justus est, sed qua Vocauit nos cum ex. c. Confessus a
Justificat impium. cap. 4.o Deo Justificante Dei dr., quod
Unde clarius nulla poena satisfactoria imponitur qua sit totaliter liberati per
satisfactionem scti, qua vero scti sunt liberati per peccatis suis mortuus est Deo. per 2.am
2.dus Configurari mortis scti per baptismum sui Unde apostolo qd illi qui pro eum
peccant Configurantur scto pacienti pro aliquid pro alibati (vel pacati, qui in Christo
sepulti sunt, quo tam multo minus sufficit qui est Condigna pena Compensatio satisfac-

xti. Et q. 69. a. 2.° in Corp. per bonum aliquis incipiatur pacis a malis
desquo patet qd si blato Coicatur peccto xti ad vndiam accti ipso passo accmo-
tum est a Xpo Alloqui blatum liberatum a reatu totius pene liberz
liberatur pro pretio acc
si ipso sufficiente
sat fierit pro
oib.° pretio sui. Et
ad 1.um dicendum
q.a passa pacis xti
Coicatus blato in
quantum fit membrum
xti accti ipso passo
illam sustinuit.

Cont. ad pallagos
de s. th. non sunt
pertur alto Xpo
de la Justification
1.° l'Escriture dit
veritable penitence
ne fait ton pche
que parce qu'il ay-
me la justice qui lt
Contraire au pche.
2.° cette penitence
Contrition n'finit
unde disposition
ne a l'indigne de pche
3.° pour atte raison me penitence a besoin d'etre soutenue de atte de
F. C. pour atre accepte de dieu
4.° Dieu l'accepte pour l'amour de son fils mais reciproquement
a luy de par atte reciliation il regarde comme sa Justice par
son Esprit, qui nous rend membres de son fils unique et habite-

gnificando Eam Justos facit: sicut dni e. salus, qua
salvos facit. Cap. 18.° ad Hebr. 2.d Corinth. 5.° Et non-
simus Justitia Dei in ipso: dicit. hoc e. Ista Justitia
Dei, non qua ipse Justus est: sed qua nos ab Eo Justificati.
Cap. 32.°, Charitas Dei dicta est diffusa in cordibus nostris,
non qua nos ipse diligit, sed qua nos facit dilectores
nos: sicut Justitia Dei, qua Justi Eius munere effimur,
dni salus qua nos salvos facit et fides Jesu Christi
qua nos fideles facit. lib. 3.° ad Bonif. Cap. 7.° idum
Justitiam Dei, hoc e., quae hoi Ex Deo est. Serm. 2.°
de verbis Apli Cap. 8.° hoc e. Ergo Justitia Dei: quomodo
dicitur dni e. salus: non qua salvus e. dns, sed quam
dat Eis quos salvos facit: sic Dei gra per Jesum
Christum dnum nostrum Justitia Dei dr, non qua Justus
e. dns: sed qua justificat eos quos Ex impiis justos
facit. Exist.a 120.a Cap. 21.°: hoc e. Justitia Dei, hoc e.
quod Deus donat hoi cum justificat impium. Eandem
doctrinam repetit Cap. 29.°.
Atq hanc ee. Aug.i sentiam adeo liquidum est
Et hoi Ea in parte adversum fateri cogatur ipse
salvimus loco cit.° parag. 15.° his verbis, at ne aug.i
quidem sentia vel saltem loquendi ra per omnia
rerifrienda est. tametsi Enim Egregie horem omni
justitiae laude spoliat, ar totum Dei gra transcribit:
gram tamen ad sanctificacm refert, qua in dito
novitatem per Spiritum regeneramur.
Per 3.° ravibe. 1.a Est, Christi dni justitia nostra
Est, quem admodum peccatum Adami erat nostrum,
Et Antithesis Apli Rom. 5.° declarat: atqui sumus
peccatores in Adam, non quia Ejus peccatum tantummodo
nobis a l'indigne de pche de la gravende du supplice acquis il engage.
F. C. pour atte raison me penitence a besoin d'etre soutenue de atte de
pour atre accepte de dieu
4.° Dieu l'accepte pour l'amour de son fils mais reciproquement
a luy de par atte reciliation il regarde comme sa Justice par
son Esprit, qui nous rend membres de son fils unique et habite-

nobis Imputatur, nobis Interim sine Vlo peccato debimus de la peine nascentibus: sed quia In Vno peccato tanquam In Adamo de nos pechés origine ces peccatum contraximus, & nascimur peccatores, Sumusq; Nata filij Iræ: Ergo Similiter Sumus Justi In Christo, Non quia Justitia quæ Extranea nobis Est nobis Imputatur, Vt per Eam Simus Formaliter Justi: sed quia per Christi Justitiam et obedientiam tanquam per Eam meritoriam recipimus gratiam & pour lesquelles la Inhærentem nobis a qua Sumus Formaliter Justi:

2° per Christum Jd nobis redditur In Justificatione quod per Adam perdidimus: Non perdidimus a. In Adam Justitiam Imputatiuam, sed Eam quæ In Ipso realiter consistebat: Ergo non restituitur nobis per Christum Justitia Imputatiua, sed Interna Atq; Inhærens. Major c. Aug. lib. 6.° de gen. Cap. 24.° Si mutuum Equality recipimus, Inquit Justitiam Ex qua per peccatum lapsus c. hoc. Minor Negari non potest.

3.° Cæa Efficiens & Formalis In Idem Valescere non possunt respectu Rei u & Eiusdem Effectus, Vt docet Arles 2. Phys. Cap. 4.°: Atqui Justitia Dei & Justitia Christi Sunt Cæa Efficientes nostræ Justificationis: Ergo non possunt Illa & Cæa Formalis: Ergo Sequeretur Vt Aliqua Cæa Formalis Illius Sit Justitia Inhærens.

4.° Illa non potest per Formalem & Intrinsecam Denominationem denominare Aliud Subiectum cui c. Extranea Solum In aliquo alio Existens, Sicut Albedo non potest denominare Subiectum a quo nisi Illi Inhæret: Ergo Justitia quæ c. In Christo vel In Deo non potest Homines Formaliter & Intrinsece denominare Justos, quomodo Illi Iustificantur Justi Esse quirumq; & vocantur & Justi Sunt.

5.° Justitia qua Formaliter Justi Sumus Capax Est Quæ nos peché Sont Immundes quoyqu'ils ne Soyent pas Inhærentis. Boyle pour quoy quand nous Invoquons la misericorde de Dieu pour Vn Malade et la Justice Diuine ne peut pas Subsister en Iugement de Dieu Car Il nous Aime gardé toute la Loy. Selon les paroles de S. Aug. Ps. 70 tract. 19. ait Ergo mandata facta deputantur ei qui ea fit Iustificatur.

Car Il nous mettons et Justification immediate

Car Il nous Aime gardé toute la Loy. Selon les paroles de S. Aug. Ps. 70 tract. 19. ait Ergo mandata facta deputantur ei qui ea fit Iustificatur.

Voyla ce me semble la foy catholique, a laquelle la façon de parler des
Escholes se doit accommoder. qu'on die donq tout ce qu'on voudra mais il ne
faut point que cela soit ebranlé.

Quand donq on demande dans les Escholes ut. sit unica Caa formalis justificationis. Je respondsque quant a l'effet de faire l'hom juste de pecheur qu'il estoit de pieux d'impie il n'y a qu'une Cause formelle qui est la grace de nre regnaon de fides quae per dilectionem operatur. Car c'est ce qui fait la nouvelle creature. mais quant a l'effet de remettre a l'hom la peine qu'il meritoit ou ne peut pas nier selon S. Th. que cet effet ne vienne de ce que la satisfaction de J. C. devient nre et nous est coiquée et allouée parceque nous en devenons les membres par son esprit. C'est pourquoy on peut encore dire en ce sens la mesme que la Cause formelle de nre justification est unique q.a ubi est unum ppter alterum ibi unum tum. Cecy se prouve. 1.° parceque dans le batesme dit S. Th. la satisfaction de J. C. nous est imputée

Intensionis et remissionis, ut constat ex illo Jacobi 4.° majorem a. dat graam. 2.a Petri 3.° crescite in graa. Apocal. ult.° qui justus est. justificetur adhuc. Sed neq justitia Dei neq justitia Christi suscipiunt magis et minus: Ergo superest ut per justitiam inhaerentem quae sit capax intensionis et remissionis justificamur.

2.a Pro. Justificaõ impij non coalescit ex duobus istis, nimirum justitia inhaerente et justitia imputativa, quemadmodum volunt Pighius et Colonienses.

Pbt 1.° Ex Conc. Trident.° sess. 6.a cap. 7.° his verbis. demum unica fralis caa est justitia Dei, non qua ipse justus est, sed qua nos justos facit. qua videlicet ab eo donati renovamur spiritu mentis nostrae et non modo reputamur, sed vere justi nominamur et sumus, justitiam in nobis recipientes. his enim verbis planum est. non duplicem esse caam fralem justitiae sed unicam, eamdemq internam et non imputativam.

2.° quia oi penitus fundamto destituitur adversa sentia. quod enim aiunt justitiam inhaerentem imparem esse ad magnitudinem adoptionis filiorum Dei falsum esse convincitur ex scripturis citatis pro praecedenti propode. similiter tum abest ut authoritatibus sanctorum patrum niti valeant, quin potius illis adversantur, in quantum videlicet nullo modo faciunt mentionem istiusmodi justitiae.

Denique raões allatae contra lutheranos et calvinistas militant etiam adversus illos ut facile

Confir. Ronsio: quia eodem modo dicit per unius obeditionem Justos constituit multos: quo verbis immediate antecedentibus dicit per unius hominis inobediam multos constitui peccatores: atqui quando dicit Apostolus per unius inobediam multos constitui peccatores: sensus non est quod peccatores tantum sint extrinsece et imputative, sed intrinsece et inhaerenter per peccatum unicuique proprium, cuius inobedia adeo causa fuit: Ergo a pari quando dicuntur per unius obeditionem Justi constituti multi, sensus non est quod sumus Justi per Justitiam imputativam, sed per internam atque inhaerentem.

Ob. 3.º Illud prioris ad Corinth. 1.º de Christo dno: qui factus est nobis sapientia a Deo et Justitia et sanctificatio et redemptio ut quemadmodum scriptum est, qui gloriatur in dno glorietur.

Respondeo Christum factum esse nostram Justitiam meritorie, et quia de eius plenitudine omnes accepimus: non est formaliter. Confir. 1.º quia dicitur Christus factus esse nobis Justitia, quemadmodum dicitur factus nobis sapientia: at non est nostra sapientia eo sensu quod sapientes simus per eius sapientiam formalem quae nobis imputetur: Ergo neque Justitia nostra est eo sensu quod Justitia eius nobis imputetur. 2.º fatentur Novatores esse aliquam sanctitatem nobis inhaerentem, licet negent eiusmodi sanctitatem habere rationem Justitiae: Ergo fateri debent esse in nobis Justitiam inhaerentem, quia eodem modo dicitur Christus factus nobis Justitia, quo factus nobis sanctificatio. 3.º Christus est nostra redemptio quia per crucem eius redempti sumus: Ergo est nostra Justitia, quia per crucem eius Justificati sumus.

Ob. 4.º Illud posterioris ad Corinth. 5.º, Eum qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur Justitia Dei in ipso. Unde sic potest confici

argumentum. Eodem modo sumus Justitia in Christo, quo Christus peccatum fecit, seu est peccator: non est autem peccatum fraliter sed tantum imputative: Ergo Justi sumus imputative duntaxat.

Respondeo tribus modis hac verba pro nobis peccatum fecit. 1.° Ut peccatum ibi idem sit ac hostia pro peccato, juxta modum loquendi frequentem in Scriptura: sic oseae 4.° de Sacerdotibus dr., peccata populi mei comedent: id est oblata pro peccatis: ita Aug.s quaest.e 12.a super numeros. Et hoc sensu quemadmodum Christus est peccatum fraliter, ita nos Justi sumus per Justitiam inhaerentem. 2.° Ut peccatum idem sit ac similitudo peccati, juxta illud Apli: In similitudinem carnis peccati: Ut sensus sit: qui peccatum non fecerat: hoc enim signant ista verba: Eum qui non noverat peccatum: factus est pro nobis in similitudinem carnis peccati ut nos efficeremur Justi in ipso per Justitiam nobis inhaerentem, quemadmodum habet ille pro nobis hanc similitudinem carnis peccati sibi inexistentem, carnem stet nostram suscipiendo et luendo poenam peccatis nostris debitam. 3.° Ut peccatum idem sit, ac reputatus ab hoibus peccator juxta illud Isaiae 53.°: Et cum sceleratis reputatus est. Ut sensus sit eum qui a peccato immunis erat, voluit Deus morti sceleratorum pro nobis addicere, ut si ab hoibus magnus peccator haberetur, et hac raone efficeremur Justitia coram oculis Dei: at hoiem effici Justum coram Deo, est Justum esse intrinsece et non imputative duntaxat. Atque ex his patet solutio ad argumentum.

Ob. 5.° Ubi in vulgata habemus Ephes. 1.° In laudem gloriae graae suae in qua gratificavit nos in dilecto filio suo: Calvinus legit: In laudem gloriosae ipsius graae qua nos acceptos vel gratiosos habuit in illo dilecto. Hic, inquit Calvinus, acceptionis noie justificao designatur.

+

quando Itaq; dicimur accepti Deo In Christo, Signatur nos alio modo non Justificari, quam quod Deus Imputet nobis Justitiam Christi.

Rondeo In graeco haberi Exapidoeer quod Idem Signat atq; gratiosos Effecit, non vero quod gratiosos habuit. fauet Chrysost.e. Et Confirmatur Ex eo quod participio Eiusdem Verbi Exprimitur Salutatio Angelica Lucae 1.o rexapidoueru quod Vertitur: gratia plena: Et hoc Certe dicit gratiam Inhaerentem.

Ob. 6.o Cap. 4.o Eiusdem Ep.ae habetur: Induite nouum hominem: qui Sdum Deum Creatus est. In Justitia Et Sanctitate Veritatis. quibus Verbis Signatur nos debere Induere Externam Illam Christi Justitiam, nimirum Sicut Jacob Induebat Vestes Esau Vt reputaretur primogenitus.

Rondeo N.do hunc esse Verborum Istorum Apli Sensum: Sed Sensus est: Induite In vobis Ipsis nouum hominem: quod Exprimit Justitiam Inhaerentem. Pbo 1.o Eodem modo Induimus nouum hominem, quo deponimus Et Exspoliamus Veterem: atqui Vetus quem deponimus est, peccatum Vnicuiq; Inhaerens: Ergo Nouus quem Induimus Est Justitia Interna Seu Inhaerens. 2.o qui Nouus homo dr. Indui, Ille Ibidem dr. Creari Et Innouari: at haec Verba Important aliquid Internum Et non Solam Imputationem. 3.o dr. hic nouus homo Creatus Sdum Deum In Justitia Et Sanctitate Veritatis: quod Idem est ac Illud Zach. Luc. 1.o, Vt Seruiamus Illi In Sanctitate Et Justitia Coram Ipso. Atqui Justitia hominis quae est Justitia Eius Coram oculis Dei non potest esse Justitia Imputatiua Sed debet esse Inhaerens.

Ob. 7.o haec Aplo Philipp. 3.o oia detrimentum feci

Et arbitror ut stercora ut Christum lucrifaciamus et inveniar in illo non habens meam justitiam quae ex lege est, sed illam quae ex fide est Jesu Christi. Unde concludit Calvinus, oportet propriam justitiam pro derelicto haberi ab eo qui vult Christi justitiam obtinere.

Respondeo per haec verba: meam justitiam quae ex lege est, illigi justitiam operum legis quae nostra dr. non quia est in nobis sed quia est a nobis, hoc est efficienter et non subtive. huic opponitur justitia quae est ex fide, quae nostra non est, hoc est a nobis tanquam a nobis sed est Dei donum, quamvis certum sit eam nostram esse subtive. lege aug.us serm. 13.o de verbis apli, epist.a 106.a, lib. de praedest. SS. cap. 7.o et alibi passim.

Ob. 8.o Sanctum Bernardum serm. 61.o in Cant. ita loquentem, nunquid justitias meas cantabo? dne memorabor justitiae tuae solius, ipsa enim est et mea, nempe factus es mihi tu justitia a Deo. Nunquid mihi verendum ne non una ambobus sufficiat? non est pallium breve quod solum prophetam non possit operire duos.

Respondeo S.us Bernard. Christi justitiam vocare suam, meritorie, et non quasi per justitiam Christi fratem sibi imputatam justus sit. Solvo evidens est ex antecedtibus et consequtibus. Et certe agnovit Bernard. clarissimis verbis justitiam inhaerentem, quando serm.e 5.o in illud Isaiae vidi dnum, distinguit triplicem justitiam; unam Dei, rectam puram et firmam: 2.am angelorum rectam et puram sed non firmam: quia Deus etiam in angelis suis reperit pravitatem: 3.am denique hoium post lapsum, non puram propter admixta peccata venialia, non firmam, quia potest homo ab

Illa decidere, sed rectam.

Ob. 9.° nos multum detrahere dignitati Christi quia ~~fundatam~~ hoium Justificaoem non tribuimus soli Eius Justitiæ.

Rondeo nihil Eos detrahere dignitati Christi qui fundatam hoium Justitiam ee totam volunt In meritis Eius ac passione.

Ob. 10.° Justitiæ nostræ sunt Imperfectæ, solaq; vel Dei vel Christi dni Justitia perfecta Est: Ergo cum debeamus esse perfecte Justi, tales sumus per Justitiam Dei vel Christi Imputatiuam.

Rondeo Justitias nostras ee Imperfectas imperfectione accidentali, quia stant In hac vita cum peccato veniali: Cæterum ee perfectas perfectione Eeali quia non compatiuntur secum peccatum mortale. In altera a. vita perfectæ Erunt ~~et~~ Eealiter ~~et~~ accidentaliter simul: Neq; tamen Erunt tales a Justitia Dei vel Christi Imputatiua, sed Ex se ~~et~~ fraliter tanquam perfectioes quædam Justitiæ diuinæ participaoes ~~et~~ Effectus Christi meritorum.

Articulus 15.°

Vtrum Causa formalis Nostræ Justificationis Quæ Est Interna et Inhærens sit actus vel habitus

Ratio formæ Internæ atq; Inhærentis tam coit actibus quam habitibus: quare non est satis stabiliuisse causam formalem nostræ justificationis esse Internam: sed videndum est, præterea, utrum consistat in actu vel habitu.

In habitu consistere seu aliquos esse qui justificentur per formam habitualem, certum est apud omnes, et probauimus superius agendo de ea diuinæ gratiæ. Infantes per baptismum justificari certum est: et non per actum adeoq; per habitum similiter adulti qui justificati sunt, etiam quando cessant ab omni actu sunt justi.

Sed quæritur utrum ita consistat in habitu ut nullomodo consistat in actu, hoc est. utrum homo nullus justificetur formaliter per actum? placet quibusdam Thlis actum charitatis perfectæ et actum perfectæ contritionis non tantum dispositiue, sed etiam formaliter justificare.

Nostra sit propositio. Neq; actus charitatis perfectæ, neq; actus perfectæ contritionis justificant formaliter. Coior est. hæc doctrina apud Thlos. precedente et dispositiue

Probatur 1.° Ex Script. In quibus remissio peccatorum promittitur pœnitentibus tanquam aliquod Dei donum et procedens ex pura ipsius misericordia. psal. 50.° Cor contritum et humiliatum Deus non despicies prouerb. 28.° qui confessus fuerit et reliquerit ea {stet scelera} misericordiam consequetur. Eccles. 17.° quam magna misericordia illius et propitiatio conuertentibus ad se. Sapientiæ 11.° dissimulas

1.° Il est certain qu'outre la contrition du cœur et l'amour actuel de Dieu par dessus toutes choses il faut encore qu'il intervienne une misericorde de Dieu particulière par laquelle Dieu nous reçoive de la grace et nous pardonne nos pechés en explication de N. C. son fils.

2.° Cette remission des pechés se fait par l'infusion de la charité de Dieu dans nos cœurs laquelle est droite de la charité et de la charité qui se trouve dans la contrition, en ce que l'amour qui precede la justification est l'amour des penitens et la charité qui justifie c'est l'amour des enfans de Dieu.

3.° La question n'est donq pas si outre l'amour des penitens il faut encore que Dieu repande dans nre cœur l'amour des enfans de Dieu pour nre justification, a quoy neantmoins l'auteur reduit toute la question mais la question est sauoir si quand Dieu repand cet amour des enfans de Dieu, l'acte d'amour qu'il nous donne auec l'habitude car l'un ne va jamais sans l'autre in adultis. ne

Concilio Ibidem Supernaalis attritio Extra Sacramentum est insufficiens et tamen Ibi dist.r a Concilio tanquam aliquid praeparatorium ad Justificaoem: Itaque poenitentia perfecta et dilectio Dei perfecta non Justificant fraliter.

Ob. 1.o Scripturae attribuunt Contritioni et dilectioni Dei actuali perfectae aeq Sanctitatem et purgaoem a peccatis. 1.a Petri 4.o Charitas operit multitudinem peccatorum.

Rondeo tribui dispositive et subtive non a. fraliter. Eodem modo Sanctitas fidei tribuitur. Joan. 1.o dedit Eis potestatem filios Dei fieri his qui Credunt. timori, Eccles. 1.o timor dni Expellit peccatum. Spei Proverb. 28.o qui sperat In dno, sanabitur. quae tamen omnia sunt dispoones.

Ob. 2.o qui Deum diligit amore Amicitiae, a Deo quoque diligitur ut Amicus, quemadmodum docent Scripturae, et Concilium Trid.us Sess. 14.a Cap. 4.o pronunciat Contritionem Reconciliare hoiem Cum Deo. et qui dicit Amorem Amicitiae dicit amorem mutuum et reciprocum.

Rondeo qui diligit Deum actualiter, Ille diligitur a Deo Consequenter per habitum Charitatis Sanctificantis: sed qui diligit Eo actu quo fraliter diligit non fraliter eodem actu diligitur. Ad Conc. Trid.us dico Contritionem reconciliare hoiem Cum Deo dispositive, et non fraliter. ad Id quod subjungitur, Rondeo quod qui dicit Amorem Amicitiae, dicit Amorem mutuum, sed Ita ut non sequatur nostrio esse Eamdem numero Entitatem. Est amor mutuus inter duos amicos, neque tamen is actus quo Petrus diligit Paulum, Idem est actus quo Paulus diligit Petrum.

Articulus 5

Utrum Formalis Causa

Nostræ Justificationis Sit Vnus Simplex habitus, an Collectio plurium

Justificaõis Caa fralis e. habitus ex dictis modo: sed an vnus simplex vel plurium collectio, videndum e. Certum e. neminem esse justum in quo non sint habitus fidei, spei, graæ sanctificantis, charitatis, virtutumq; moralium, supernaalium quæ pertinent ad coem statum christianorum, ~~et~~ appellantur dona a concilio Trid.° Cap. 7.°: neq; necesse esse ~~tut~~ ~~et~~ oes justi habeant virtutes infusas ad aliquem statum specialem christianorum pertinentes, sicut neq; oia spiritus sancti dona spealia, quæ vulgo septem dona spiritus sancti dicuntur, neq; virtutes acquisitas. Certum etiam e. quod quando justificatur infidelis in justificaõe oes isti habitus qui in justo sunt illi infunduntur: quod si fidelis sit justificandus, infunditur graa sanctificans cum charitate ~~et~~ virtutibus moralibus supernaalibus, imo ~~et~~ spei habitus in illis qui peccato desperaõis aut præsumptionis eiusdem jacturam fecerunt. his præmissis.

Il bastit sur ma faux fondement savoir sur la distion de la grace sanctifiant dans la foy l'esperance de la charité qui sont toutes ensemble ce qui fait l'hõe juste. ainsi la grace de la justification sont plusieurs habitudes. car si le pecheur n'haissoit l'injustice et n'aymoit la justice il ne seroit pas justifié et si avec cela il n'avoit la foy par la quelle il croit que tout cela n'est point capable de le reccilier a dieu, et qu'il n'y a que la misericorde de dieu par J. C. son fils dont il doive attendre la grace de sa reccilia on il ne seroit point justifié non plus.

Nostra sit ppõo. Si justificaõ accipiatur pro ea transmutaõe qua quis solum constituitur fraliter justus, Deo gratus, Deiq; filius adoptivus ~~et~~ sanctus, Caa fralis nostræ justificaõis e. vnus simplex habitus; videlicet graæ sanctificantis: quod si justificaõ accipiatur pro ea mutaõe qua hoo non solum saum aæ eam fit

fraliter Justus et Sanctus et gratus Deo, sed etiam complete, Ita ut sit fraliter habilis et dispositus ad Juste operandum Caa fralis Justificaois non est sola graa habitualis, sed praeterea Caeteri oes habitus Infusi tam Thlici quam Morales a nobis Enumerati.

Pbr Prior pars nostrae ppoois. quia sola graa habitualis Constituit nos diuinae Consortes Naae et filios Dei adoptiuos.

Posterior pars pbr Ex Conc. Trid.o Sess. 6.a Cap. 7.o docente quod Justificao non est sola peccatorum remissio, sed et Sanctificao et renouao Interioris hois per voluntariam susceptionem graae et donorum: unde hoo ex Injusto fit Justus et ex Inimico Amicus, ut sit haeres Sdum spem vitae aeternae. Item ex S.o Aug.o Serm. 22.o de verbis Apli, ubi comparando Justificaoem hois cum spirituali aedificio, dicendoqs Justum esse domum Dei: subjungit, domus Dei, credendo fundatur, sperando erigitur, diligendo perficitur.

Articulus 6.us

Vtrum habitualis Gratia Ita perfecte Sanctificet hominem ut non sit Opus fauore Aliquo Extrinseco

Placet quibusdam Scholis præter grãa habitualem requiri gratuitam & liberalem acceptationem Filiis a Deo ad hoc Justificationem Sanctitatem, cum non possit a sola totum hunc Effectum præstare, sed Ut Gratia et favore Justo Extrinseco seu grãa Justa & liberali acceptatione Deus gratiam numero sãa fidei nostræ Justificationis: quemadmodum Valor monetæ consurgit non modo ex dignitate metalli sed etiam ex voluntate principis qui vult eam in suo regno pro tali precio vari & transire.

Nostra Sententia grãa habitualis perfecte Sanctificatorem absq; eo quod opus sit aliquo favore Extrinseco.

Prob. 1º Exstipt. quæ attribuunt Spei Nãæ gratiæ Ut nos faciat divinæ consortes Naturæ 2. Petri 1º. Item Ut filij Dei Nominemur & Simus per eam. Item ut habeamus jus ad Vitam æternam.

2º Conc. Trid. quod Sess. 6ª Cap. 7º Explicans eam Justificationis, nullam Spiritus favoris mentionem facit: & quod definit Gratiam ee. sãam fidei nostræ Justificationis, Gratiamq; Inhærentem nobis: Nam omnium minime accedit mihi Canisius qui dixit favorem Justum, & Nestrium Jesum Judicavisse et: ac præterea favor Iste distinctus ab habitu sãæ fidei quo ee. habitus non Inhærens: cum sit aliquid Extrinsecum.

3º quia non satis liquet quomodo sententia Justa Adversariorum sit minus periculosa quam sententia Alberti Pighij de qua mox supra. Deinde ex hac sententia sequitur peccata remitti per non Imputationem: quod tamen non videtur esse admittendum: Nam quantum fieri potest debet hæreticorum sensus, quos eorum etiam quandi rãne debemus recedere. 3º tota rãne fidei sit aliquid sit album ee. albedo Spiritus Inhærens: Ergo tota rãne fidei sit aliquis sit Justus & gratus Deo et grãa habitualis seu Justitia Inhærens.

Ob. 1º Conc. Trid. loco cit. distinguit Inter Justificationem remissionem peccatorum ad Interna hos renovatæ &

V. Not. supra. art. 14. Non vult dicere quod la fauor de Dio non facta pauca debeat ad Justificationem: sed quod non prohibeat ad satisfactionem illa sufficiat. Sacra quæ non Justificat Cabian quidam quidam illa ad accedat mihi Canisius quidam de Dio quod Justificat de Dio quod J. C. & de velit quod la Justitia quidam quod non illa sufficiat quod non facit Justificat de quidam quidam quod Dio quidam Canisius quod non J. C.

signat posterius tantum effici per gratiam habitualem: ergo superest ut prius quod s. remissio peccatorum per favorem extrinsecum habeatur.

Respondeo quidam hic duo distinguere: sed utrumque attribuere gratiae sanctificanti. Ita ut verum sit expelli peccatum per infusionem gratiae quam Deus liberaliter confert.

Ob. 2° qui peccavit in hominem ejus pro peccato satisfecit, eget praeterea externo favore ut in gratiam recipiatur: ergo multo magis qui peccavit in Deum.

Respondeo ad 2dum: distinguendum siquidem est inter humanam et divinam amicitiam in eo quod homo diligens hominem nihil ponit in eo quem diligit. Deus vero non diligit per aliquid inhaerens quod ponit in nobis: quare licet homo non recipiatur in gratiam hominis absque favore extrinseco, recipitur tamen in gratiam Dei eo ipso quo desinit esse inimicus, quia desinit esse talis per infusionem divinae gratiae.

Ob. 3° peccati malitia est infinita, gratiae vero excellentia est finita duntaxat: ergo non potest per illam habitualem peccatum remitti, nisi accedat favor extrinsecus Dei.

Respondeo 1° peccati malitiam esse infinitam tum quia 2° gratiae excellentiam esse dicam infinitam tum quia moraliter, quamvis physice loquendo erata sit finita duntaxat. De forte merito dicere possumus illud esse moraliter loquendo tum quia infinitam, quod est participatio realis divinae naturae; quod facit nos filios Dei adoptivos, quod dat nobis jus ad vitam aeternam, juxta illud: Si filii et haeredes. tum quia

Ob. 4° debita nunquam remittuntur ab aliquo nisi intervenientes gratuita liberalitate creditoris: atqui peccata nostra sunt debita, ergo gratuita liberalitas Dei creditoris est favor extrinsecus.

+

Rondeo Majorem esse falsam, ut patet ex usu communi juxta quem velit nolit creditor, potest debitor se liberum a debito suo praestare, teneturque creditor oblatum acceptare.

Ob. 5.° In omni peccato mortali praeter physicam entitatem datur moralitas per quam is qui peccavit censetur invisus et ingratus Deo, quae moralitas transacto peccati actu permanet: Nam peccatum habituale seu macula peccati nihil est aliud quam moralis quaedam perseveratio malitiae actualis eiusdem peccati, quae tamdiu durat quamdiu homo non justificatur: Ergo in hominis justificatione dari debet aliquid morale per quod tollatur haec moralis deformitas, quodque nihil sit aliud quam id quo efficimur filij Dei, et jus habemus ad vitam aeternam. Sed gratia non habet ex se istud morale: Ergo ex favore Dei extrinseco.

Rondeo falsum esse moralitatem istam non coire gratiae ex sua natura: siquidem eo ipso quo est participatio divinae naturae, facit eum in quo est filium Dei adoptivum et ex consequenti haeredem.

Articulus 7

Utrum de potentia Dei absoluta fieri possit Remissio peccati per solam Extrinsecam Condonationem

Quibusdam placet affirmans. Alij quibus verior videtur negans divisi sunt inter se: Nonnulli volunt remitti non posse etiam de potentia absoluta peccatum

1.° dieu pourroit absolument ne point punir le pecheur de la damnation eternelle parce qu'il est le souverain seigneur. d. th. 3. p. q. 46 a. 2.° ad 3.um

2.° Dieu bon bon fait laissant le pecher a luy mesme ne peut faire
qu'il fait tant quelque peine de son peché parce que tout 289 d'quoy
de tout est a luy mesme la peine
absq aliqua gra interna: sed putant Nostrum non esse Et 3.° Mais le
gra haec interna sit gra habitualis, sufficereq si sit
vel qualitas aliqua superaddita naali ordini, vel etiam pure juslifie
ipsa restitudo naalis, quae realiter in eo consistit, quod
potia aag inter se et cum deo sint recte ordinata qui tant changer la
debitus ordo acquiri potest per solum motum earum — Car ne la
rerum quae ordinantur. Existimant siquidem illi dari
posse aliquem vltimum finem hois praeter deum — Calvé. 1.° part
clare de intuitive videndum. Alio denig non potest —
remitti peccatum, etiam juxta potiam dei absolutam — que la justice de
absq infusione gra habitualis.
Mais Calvé dict. 2.° part
Nostra Sit ssio. De potia dei absoluta fieri que car l'on
non potest remissio peccati nisi per positionem gra
sanctificantis adeaq non per aliam extrinsecam condonatio justifie le pe
ssio hoc est apud discipulos S.ti Thomae. cuius authte — cheux de la
sibi. 1.a 2.ae quaest.e 113.a art. 2.° in corp non posset, inquit, de laisser faire
illigi remissio culpae si non adesset infusio gra. de ad
1.um; post peccatum deo non potest qs sine culpa, nisi — de meme dire
gratam habeat. Sed de quaest.e 109.a art. 7.° probat etiam le justifie de la
nullomodo posse resurgere a peccato per seipsum sine
auxilio gra: quia per hoc peccando incurrit triplex facilant.
detrimentum, maculam, corruptionem boni naalis de
reatum paenae: de de macula haec habet: maculam quidem 4.° pour justifier
incurrit in quantum privatur decore gra et deformitate fait l'on de la
peccati. de corpea. Cum enim decor gra proveniat de —
illustratione divini luminis, non potest talis decor in aia remettre le peché
reperiri, nisi deo denuo illustrante: unde requiritur
habituale donum, quod est gra lumen. il faut point mais
Ret est. quod Rondeau ssio doctorem agere illi de donner dote une
potia dei ordinaria de non de potia dei absoluta. Nam 1.° de Comedie le
dt argumentatur cajetanus in commentarijs suis ad 1.um bonum
a nobis citatum author ait quod non posset illigi remissio Car par la grace
vitio peccati &.
Et qui le fait par leur grace de dire dans le Carme et de luy remettre
la peine qu'il meritoit et qui le fait par leur condonation gratuite et
liberale. Si leur dittes qu'il faut autre chose l'infusion de la grace
habituelle. je respond que cette infusion la se fait quand dieu pardonne

dans le Coeur la charité penitente. Car l'acte de la charité ne peut jamais estre sans l'habitude.

Culpae, si non adesset infusio gratiae. 2° ratio ex qua propositionem istam infert S. Doctor in corpore, probat etiam de potentia absoluta esse intelligendam. talis est, homo peccando Deum offendit: offensa autem non remittitur alicui nisi per hoc quod animus offensi pacatur offendenti, quae quidem pax consistit in dilectione qua Deus diligit nos, dilectio autem Dei, quantum est ex parte actus divini, est aeterna et immutabilis: sed quantum est ad effectum quem nobis imprimit, quandoque interrumpitur: effectus autem divinae dilectionis in nobis qui per peccatum tollitur est gratia qua homo est dignus vita aeterna a qua peccatum mortale excludit. Jam dico de absoluta potentia fieri non potest ut offensa remittatur, nisi per hoc quod animus offensi pacatur offendenti: neque etiam absoluta potentia fieri potest ut Deus nobis sit pacatus nisi dilectione. Nam pacari alicui a quo offensus fuisti non potes sine speciali benevolentia: specialis autem benevolentia est dilectio. rursum, etiam per absolutam potentiam fieri non potest ut haec pax consistat in dilectione Dei quantum est ex parte actus divini, quia est aeterna et immutabilis: sed tantum quantum ad effectum quem nobis imprimit ista dilectio. ac deniquae dilectionis Dei in nobis effectus qui per peccatum tollitur, est gratia absolute loquendo: quia peccatum omne mortale privat rectitudine gratiae, nam est transgressio illius praecepti charitatis negativi, videlicet nihil est praeferendum amicitiae divinae. 3° similiter cum ait ad 1um: benevolentia Dei ad hominem reparari debet per donum gratiae; loquitur de potentia Dei absoluta: nam eo ipso quo peccavit homo, qualicumque tandem in statu consideretur, eo ipso est in illo privatio rectitudinis gratiae: quare benevolentia haec Dei reparatrix non potest esse nisi per donum gratiae, etiam juxta potentiam absolutam. 4° deniquae si macula peccati sit realiter privatio decoris gratiae ex deformitate peccati, cum privatio

decoris grāæ non possit nisi per grāam ipsam tolli, etiam absolute, sequitur S.us Thomam ijs in locis fuisse locutum, nedum de potia ordinaria, sed etiam de potia absoluta ~~et~~ extraordinaria.

Pbr 2.° Macula peccati mortalis importat realiter aversionem a Deo intuitive videndo tanquam ab ultimo fine et obto Charitatis: sed hæc aversio non potest tolli nisi per conversionem illi oppositam et conversio ad Deum intuitive videndum non est nisi per grāam, actualis per actualem, et habitualis, quæ maculæ opponitur, Estque aversio habitualis per habitualem: Et &c.

3.° Ea est conditio privative oppositorum, ut unum non possit expelli nisi per aliud: atqui Macula peccati mortalis et grāa habitualis opponuntur privative: Ergo

Ob. 1.° Macula peccati mortalis non est quid physicum sed tum aliquid morale. Ergo ad eam tollendam sufficit mutatio moralis: potest est hoc moraliter mutare absque ulla fra interna.

Respondeo consequentiæ veram esse si morale illud non sit privatio alicuius physici: secus esse falsam: Ex dictis grāa habitualis opponitur privative Maculæ peccati mortalis. Vel aliomodo Respondeo: Morale posse tolli per morale: nisi circumstantijs quibusdam particularibus aut rationibus speciis id prohibeatur: at ratio speciea peccati, quod est aliquid morale, Est quod sit aversio a Deo intuitive videndo, quæ aversio ut tollatur, nssria est conversio, quæ conversio non potest haberi nisi per grāam habitualem. Item ratio speciea maculæ peccati mortalis non potest tolli absque dilectione Dei quantum ad effectum in nobis ut diximus ex S.o Thoma

atqui Effectus dilectionis Dei In nobis e. aliquid physicum.

Ob. 2.° Deus potest hoi sine vlla Ipsius mutaoe Interna remittere ac tollere obligaoem voti v.g. religionis quod Emisit: Ergo potest Deus Condonare hoi peccatum sine mutaoe Interna.

Rondeo N.° Cognia: rao disparitatis est, quod vt hoo non obstringatur voto sufficit si Deus non acceptet Illud, vt a. non sit amplius peccator debet habere rectitudinem Internam, debet Conuerti ad Dnum, debet habere aliquid oppositum In se priuaoi peccati.

Ob. 3.° hoo post actum peccati dicitur tantum peccator Ex reatu, Id est Ex obligaoe ad pœnam: Deus a. nulla nssitate Compellitur sumere vindictam de peccatoribus vt illam non sumat non e. necesse vt renouetur peccator per formam Internam: Er. &c.

Rondeo N.° post admissum peccatum remanere solum reatum pœnæ nam remanet etiam reatus culpæ seu macula.

Ob. 4.° potest hoo hoi remittere offensam per Extrinsecam donaoem: Ergo &c Deus hoi.

Rondeo N.° Cognia quia remissio hois potest ee Ex parte remittentis solum, sed remissio Dei debet ee quantum ad Effectum In eo cui offensa remittitur, vt ostendit S. Thomas loco supra Cit.°

Articulus 19.°

Vtrum Gratia habitualis possit de potentia Dei absoluta esse simul Cum Peccato Mortali habituali

1.° Si la charité habituelle vient du moy de l'amour actuel de dieu il est impossible que cette charité habituelle soit avec le peché mortel parce que ~~le peché il est le peché~~ il est impossible que j'aime la creature plus que dieu et qu'en mesme temps j'aime dieu plus que la creature.

2.° Si dieu repandoit du moy la charité habituelle sans que
j'y dutte aucune part les du damnant peut estre 291 que cette
charité ne se-
roit pas mou-
rir du moy l'a-
mour de la
creature. Sca-
voir maintenant
si dieu le peut
faire je ne sçay
point cela ni ne
le veux point
sçavoir

Nostra Sp.oo e. negans.

Pbr 1.° Implicat contradictionem priuaoem et habitum
ee simul in eodem subto: atqui peccatum mortale
habituale et graa habitualis habent se sicut priuao et
forma.

2.° Implicat aliquem ee simul Justum et Injustum
amicum et Inimicum Deo gratum et Ingratum. Ut qui
habeat graam sanctificantem Justus e. Amicus et Deo
gratus qui vero illam non habet Injustus e. Inimicus
et Ingratus Deo.

3.° Si Deus possit Efficere ut haec duo sint simul in
eodem subto, poterit etiam Efficere ut hoo in hoc statu
moriatur quo posito simul erit beatus et damnatus.
beatus erit quia debetur beatitudo graae sanctificanti,
damnatus erit quia debetur damnao peccato mortali.

4.° Implicat hoiem simul ee a Deo auersum, et ad
Deum conuersum, atqui esset simul auersus quia esset
in eo macula peccati mortalis, et ad Deum conuersus
quia esset graa sanctificans.

Obtioes aduersariorum supponunt graam habitualem
et peccatum habituale non opponi priuatiue. Item esse
Justum amicum et gratum Deo, ee Effectus frales
secundarios duntaxat graae sanctificantis qui possunt
impediri quemadmodum extensio externa potest
impediri in quantitate, quae falsa sunt. Item supponunt
quod non debetur beatitudo ei qui informatus e. graa
sanctificante nisi nihil sit ex alia parte in illo poena
dignum, quod certe non firmiori fundamento dici
potest quam si quis dicat poenam non deberi peccatori
quando ex alia parte gratus e. Deo.

Articulus 9

V.

Vtrum homo possit esse certus de sua Justificatione

1.° Il dit premièrement certain d'une certitude de foy, car la foy est fondée sur la parole de Dieu, et il y a point de parole de Dieu qui nous assure que chacun particulier soit predestiné que sans certain qu'il croye de qu'il ayme, mais qu'il croye de qu'il ayme la parole de Dieu dit voir.

Certitudinis notio. Igitur certitudo cognitionis — quæq; nihil est aliud quam firmitas illius assensus, quadruplex est, fidei, spei, moralis et conjecturalis.

1.ª est qua certo et sine ulla dubitatione assentimur veritatibus a Deo revelatis.

2.ª est qua assentimur rebus cognitis per demonstrationem.

3.ª est qua assentimur rebus cognitis assensu minus firmo quam sit assensus scientificus aut fidei divinæq;, qui tamen excludit omnem dubitationem atq; formidinem qualis assensu assentimur huic propositioni Roma est: Constantinopolis est:

4.ª denique ea est per quam hoc ita firmum et stabile assentiendum est tamen firmitas ista non sit sine omni cognitione et dubitatione hoc est, non tollit omnem occasionem dubitandi.

Hæretici nostri sustinent horum non tantum posse fieri sed certo credere posse seu fide divina certum esse sibi est remissa peccata, neq; modo posse sed teneri de fide quos omnes catholicos certos statuere atq; tenere debere: alioquin nec justos est nec fideles et habere fidem realem horum justificari etiam quidem sola ut superius — observavimus ita lutherus in confessionibus. Melanchton in locis corpus titulo de corabulo fidei, et in Apologia — confessionis augustanæ. Kemnitius in Examine. Calvinus in Antidoto Concil. Trident. sess. 6.ª cap.° parag. 16.° de sequentibus, sed in instit. lib. 3.° cap.° parag. 17.° non certitudinem aliquam —

2.° quand il est certain et a connoissance qu'il doit et a droit a la gloire et a la vision de Dieu par la qualité de predestiné et a connoissance de la remission de ses pechés mais il doit avoir accompagné d'incertitude de doute jusques a ce que le changement de la vie luy ayt fait connoistre le changement de son cœur.

quapropter certitudo cognitionis — quæq; nihil est aliud quam firmitas illius assensus, quadruplex est, fidei, spei, moralis et conjecturalis.

1.ª est qua certo et sine ulla dubitatione assentimur veritatibus a Deo revelatis.

2.ª est qua assentimur rebus cognitis per demonstrationem.

3.ª est qua assentimur rebus cognitis assensu minus firmo quam sit assensus scientificus aut fidei divinæq;, qui tamen excludit omnem dubitationem atq; formidinem qualis assensu assentimur huic propositioni Roma est: Constantinopolis est:

4.ª denique ea est per quam hoc ita firmum et stabile assentiendum est tamen firmitas ista non sit sine omni cognitione et dubitatione hoc est, non tollit omnem occasionem dubitandi.

Hæretici nostri sustinent horum non tantum posse fieri sed certo credere posse seu fide divina certum esse sibi est remissa peccata, neq; modo posse sed teneri de fide quos omnes catholicos certos statuere atq; tenere debere: alioquin nec justos est nec fideles et habere fidem realem horum justificari etiam quidem sola ut superius — observavimus ita lutherus in confessionibus. Melanchton in locis corpus titulo de corabulo fidei, et in Apologia — confessionis augustanæ. Kemnitius in Examine. Calvinus in Antidoto Concil. Trident. sess. 6.ª cap.° parag. 16.° de sequentibus, sed in instit. lib. 3.° cap.° parag. 17.° non certitudinem aliquam —

Imaginamur quæ nulla tangatur dubitatione nec securitatem 4.° elle
nulla sollicitudine inspectatur. quin potius dicamus
perfectum est fidelibus certamen cum sua ipsorum 4.° elle pert
diffidentia. tantum abest ut eorum conscia inflanda
aliqua quiete collocemus quæ nullis omnino turbis
interpellatur.

Nonnulli Patres inter quos primum obtinuit locum
Ambrosius Catharinus in opusculo de prædestinatione hanc
hæreticorum sententiam ex parte scruti sunt. Cum enim ceteri
in eo ab illis dissentirent quod neq; existimarent
fide speciali homines justificari. Neq; hoc de se jure deberi
certo tenerent ac statuerent. Conveniebant tamen cum illis
dicendo eum justum absq; speciali revelatione posse certo
credere se gratiam sanctificantem fuisse consecutum. Cajetanus et Soto

Alij ut Andreas Vega libro nono in Concil. T.° cap. 46.° — aquel de luy semble
Existimaverunt hominem justificatum dum legem ordinariam
posse certum esse de sua justificatione absoluta certitudine
morali quæ nimirum sit infallibilis et excludat — dela de la main
omnem formidinem.

Certum est apud eos quod per divinam revelationem specialem T.° elle pert aussi
atq; ex speciali privilegio potest homo habere certitudinem aussi certe con-
infallibilem sive fidei, sive moralem de sua justificatione. fiance aussy Actes
1.° quia Deus potuit revelare potest quibus voluerit hoc per tout quand il luy plait
Hujusmodi revelationem certiores efficere. 2.° quia hanc —
certitudinem contulerunt illud Virgo Deipara, Angelo Vide ibidem de grande
salutanti in hunc modum. Ave gratia plena, Mysterium salutation qui ne
Joannes Baptista quoq; 1.° Spiritu Sancto repletur adhuc — se pleut dans le
ex utero Matris suæ. Nathanael, Ecce verus Israelita — ventre
in quo dolus non est. Nat Paralyticus; remittuntur tibi tous tes pechez
peccata tua. Magdalena: remittuntur ei peccata multa. amour de Dieu
Paulus suffecit tibi gratia mea. ac denique aliæ, juxta car quand il luy
sententiam S.ti Thomæ de veritate quæst. 12 art. 9.° plait

Certum etiam est. Justos posse habere certitudinem Voir dans la page
de droit [illegible] parler a toutes les martyrs plustost que de peché
contre dire Ainsy abrachame quand il voulut de donner d'immoler son
fils, ainsy Lazare quand on la mena au supplice. ainsy les martyrs

Conjecturalem de sua Justificaõe seu signis quibusdam et probabilibus argumentis, Indicijs atq; Conjecturis probabiliter cognoscere se esse In graa: quae certitudo quamuis non excludat oem formidinem excludit tamen oem animi perturbaõem atq; anxietatem, ac Insuper eam dubietatem qua quis neutri parti assentitur, et facit ut hoc bona cum fiducia audeat existimare se esse In statu graae: ut quando quis probabiliter arbitratur se examinasse conscientiam, dolorem habere de peccatis commissis sicut oportet, absoluoem recipit, Imo etiam et certitudo Ita potest crescere, ut praeter Ista oia dulcedinem quamdam atq; suauitatem In animo suo sentiat cum magna tranquillitate et fiducia In Deum: fructus enim Illius, Inquit Aplus, est Charitas, pax &c. Galat. 5.° et 2.ae Corinth. 1.° gloria nostra haec est, testimonium conscientiae nostrae. et 1.ae Joan. 3.° si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum: S. Basilius In regulis breuioribus Interrogaõe 296.a tria haec signa Justificaõis recenset: odium peccati mortificaõem carnis et oium malarum cupiditatum, zelum salutis proximi ex amore Dei. S. Leo Serm. 7.° de Epiphan. humilitatem Injuriarum condonaõem, dilectionem Dei et proximi ex toto corde. Alij alia. Neq; vero Ideo sequitur quod quo aliquis est sanctior, eo certior est eiusmodi certitudine de sua sanctitate: Nam talis certitudo non sequitur de Nssitate Ipsam sanctitatem, et eam Deus occulto suo Judicio Majorem alij vel minorem concedit.

Certum est denique Justos non posse esse certos certitudine scia de sua Justificaõe. Probatur Nam eiusmodi debet esse vel a priori vel a posteriori: at Neutromodo potest aliquis scire se esse In graa: non a priori quia nulla potest assignari causa quae certo et Infallibiliter ostendat

graam habitualem non esse in aliquo hoie, ut potest facile illigi discurrendo per singulas: Non a posteriori quia nullum effectum graae habitualis ita experimur in nobis ut eum cognoscamus esse talem, qui habeat nostriam connexionem cum ipso habitu graae. his praemissis.

1.a Sit propo. Nemo debet neque potest credere fide divina seu fide divina certus esse de sua justificaoe absque speali revelaoe sibi facta ex aliquo privilegio speali. Est de fide ex conc. Trid. Sess. 6.a Cap. 9.o his verbis. quilibet dum se ipsum suamque propriam infirmitatem et indispooem respicit de sua graa formidare timere potest cum nullus scire valeat certitudine fidei cui non potest subesse falsum, se graam Dei esse consecutum. Eadem veritas quatenus de obligaoe ad credendum hoi quod sit justificatus loquitur definita est canonibus 13.o 14.o et 15.o.

Neque vero satisfacit Catharinus capiti laudato concilij Trid.i dicendo editum esse duntaxat adversus haereses et non adversus opiniones Thlorum: ac praeterea illi non negari nisi certitudinem fidei catholicae et non certitudinem fidei divinae. Nam etsi 1.a intentione fuerit tantum editum adversus haereses, 2.io tamen editum est contra eas Thlorum sentias quae in aliquo coincidunt cum propoibus haereticorum damnatis, qualis est ista Catharini. Deinde falsum est concilium eo loci agere solum de fide catholica, hoc est ea quae toti Ecclesiae cois est: sed agit de fide divina ut sic, hoc est ea quae ut sic nititur 1.a veritate in dicendo sive illa sit cois toti Ecclesiae, sive non, ut evidens est ex ipsis verbis.

Probr. 1.o ex Script. Job. 9.o Si venerit ad me, non videbo eum: et si abierit, non illigam. Si fuero simplex, hoc

+

Ipsum Ignorabit aa mea. Et verebar oia opera mea
Sciens quod non parceres delinquenti. Prouerb. 20.° quis
potest dicere, mundum est cor meum, purus sum a peccato
&c. Et beatus vir qui semper est pauidus. Eccles.ci 9.° vbi
de Justis agitur, de quibus praemiserat: Sunt viri Justi Et
Sapientes, Et opera Illorum In manu Dei sunt: Subjungit.
Nemo scit vtrum odio vel amore dignus. Nempe Ex Justis
Et Sapientibus: quia peccatores probe norunt se odio dignos
Esse. Eccles.ci 5.° de propitiato peccato Noli esse sine metu,
Et ne dicas: miseratio dni magna Est, multitudinis peccatorum
meorum miserebitur. psal. 18.° delicta quis Illigit? ab occultis
meis munda me. 1.a Corinth. 4.° nihil mihi Conscius sum: sed
non In hoc Justificatus sum.

Nec est quod dicas Aplo priusquam hac scriberet fuisse
reuelatam suam Justitiam Et praedestinaoem. Nam hoc
dato sensus verborum Istorum est. Iste: nihil mihi Conscius
sum, sed hoc non sufficit vt sim certus de mea Justificaoe,
nisi aliunde Id scirem. Item Ex Illis locis In quibus habetur
quod nemo debet esse In hac vita securus Et sine metu.
psal. 2.° seruite dno In timore Et Exultate Ei cum tremore.
Philippen. 2.° cum metu Et tremore salutem vestram
operamini. Rom. 4.°, Noli altum sapere sed time.

Pbr 2.° Ex PP. Cypriano de Eleemosina, Basilio In
Constitutoibus monasticis Cap. 2.°: hieron.° Dial. 2.° Aduersus
Pelagianos: Ambrosio ad Illud psalmi 118.i, amputa
opprobrium quod suspicatus sum: Aug.° lib. de perf. Justitiae
c. 15.° his verbis, quantalibet Justitia sit praeditus homo,
Cogitare debet ne aliquid In Illo quod Ipse non videt
Inueniatur esse culpandum cum rex Justus sederit In
throno cuius cognioem fugere delicta non possunt, nec
Illa de quibus dictum est, delicta quis Illigit: Greg. Magno
lib. 6.° Eplarum Epist. 6.a: Bernardo Serm.e 3.° de Aduentu
Et aliis.

Pbr 3.° raoibus. 1.a est Justificao non solum dependet

Ex diuina promissione et reuelaõe, sed etiam ex nostra
conuersione et preparaõe: atqui nemo potest esse certus
quod vere sit conuersus ad Deum: quia nescit homo
utrum conuersio ista sit ex graa, an ex concupiscia: et
ut ait S. Greg. 1a parte sui pastoralis cap. 9.o: mens
humana saepe sibi mentitur et fingit de bono amare
quod non amat. 2.o Id tantum fide credi potest, quod
reuelatum est: sed non est reuelatum hoi justificato
quod justus sit: ubi enim: in scripturis, per ecclesiam,
per spealem reuelaõem? non in scripturis quia vel id
esset reuelatum in genere, vel in particulari: non in
genere: neq enim legimus oes justos scire se justos
esse, et credere illud debere: sed neq etiam in particulari:
quia non legimus v. g. in scripturis, quod Petrus est
justus. non per ecclesiam: ubi enim est haec definio
ecclesiae? Non deniq per spealem reuelaõem: haec
enim penitus est fictitia. 3.o quia non expedit ut de
lege ordinaria hoies certo credant se esse justificatos:
ea namq certitudo esset illis occasio superbiae, juxta
illud S.i Greg. lib. 9.o Moral. cap. 17.o Si scimus nos graam
habere, superbimus: esset occasio despiciendi alios, aut
saltem nos alijs praeferendi contra consilium apli, quo
hortatur, ut caeteros humiliter sentiendo superiores nobis
arbitremur: quia sciret homo se justum esse, nesciret
vero utrum alij justi essent. Item esset in plurimis occasio
inertiae ac relaxaõis vitae atq poenitiae: quamplures enim
qui certitudine fidei crederent se graam justificantem
habere, dormitarent, ut loquitur scriptura et dormirent,
neq curarent quos fructus poenitiae dignos facerent, aut
in graa justificante proficerent

Ob. 1.o Illud Angeli ad abrahiam gen. 22.o nunc cognoui
quod timeas Deum. Id est cognoscere te feci: ille enim
timor, quoniam erat filialis; non erat sine gratia
sanctificante.

Rondeo hanc cognioem habuisse Abraham ex speali illa sibi per angelum facta reuelaoe.

Ob. 2.º Illud Christi Joan. 13.º In hoc cognoscent oes quod discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad Inuicem: Ergo multo magis homo potest de se ipso cognoscere, quia discipulus Christi sit, si dilectionem habeat ad proximos ~~et~~ Cap. seqti: Vos a. cognoscetis eum, quia apud vos manebit, ~~et~~ In vobis erit. ~~et~~ postea. In illa die vos cognoscetis quia ego sum In patre meo ~~et~~ vos In me ~~et~~ ego In vobis.

Rondeo 1.us locum ee illigendum de certitudine conjecturali, quia signum dilectionis Dei e. dilectio proximi. Unde Tertull.º In Apologetico Cap. 39.º, vel maxime dilectionis operao notam nobis Inurit penes quosdam. Vide, Inquiunt, ut se Inuicem diligunt? Sed tamen hoc non potest parere certitudinem absolutam: quia nescit hoo an dilectio qua proximum diligit, sit a naa, an ex graa. Ad 2.us dico sensum ee, quod discipuli In quibus spiritus sanctus Inhabitauit, eum cognoscent, non cognioe sterili, qualis ea e. quae e. ex fide Informi: sed fructuosa, qualis e. ea quae e. ex fide viua. Caeterum haec cognio e. tantum conjecturalis. Ad 3.us dico cum S.º Aug.º tract.us 75.º In Joan. ~~et~~ Cyrillo Alex. lib. 9.º c. 47.º diem illum ee diem futuri saeculi, In quo viuentes vita beata prie videbimus ~~et~~ cognoscemus contemplando quod nunc credimus, ea stet quod eiusdem naae filius e. cum patre: quod In Christo sumus tanquam corpus In capite ~~et~~ palmes In vite per Incarnaoem. ac deniqs quod ipse e. In nobis tanquam caput In membris Influendo, regendo ~~et~~ sanctificando. Uno verbo tria nos cognituros In vita beata mysteria, videlicet, Trinitatis, Incarnaois, ac deniqs sanctificaois aarum nostrarum. 2.º Si quis ea referre malit verba ad sensus vitae

praesentis, dico cum quibusdam diem illum esse tempus a Resurrectione usque ad Christi dni ascensionem, in quo Apli perfectius erant cognituri Christum esse in Patre per cognitionem quam habebant ex conversatione familiari cum illis. Vel dico cum alijs diem illam esse diem Pentecostes, in qua per descensum Spiritus S. data est Aplis major quaedam cognitio quam haberent antea: sed tamen haec non fuit certa majori certitudine quam conjecturali.

Ob. 3.° Illud Rom. 4.° Ideo ex fide ut sdum gratiam firma sit promissio. Et Cap. 8.° Ipse Spiritus testimonium reddit Spiritui nostro quod simus filij Dei. ad quae verba Chrysost.° Ibi quando Spiritus testatur quaenam relinquitur ambiguitas: Et sub finem capitis, certus sum quia neque mors, neque vita, neque alia creatura poterit nos separare a charitate Dei.

Rondeo me olim satisfecisse 1.° loco ostendendo sensum eius esse duntaxat, quod non ex lege, non ex operibus, sed ex dono Dei quod est fides, promissio Dei fuit adimplenda.

Ad 2.um dico: Spiritum nobis reddere testimonium, Et Spiritum fallacem non esse, sed nobis certum non est quod sit Spiritus qui reddit nobis testimonium: nam testimonium illud, de quo Aplus loquitur, est per experiam suavitatis Et tranquillitatis consnae, per motus Et affectus pios in Deum, per hoc quod justi dicere confidenter audent: Abba Pater: quae omnia reperiri etiam possunt in hoibus non justis, nec certo quis potest scire, illa provenire ex motione Spiritus Sancti vel ex alio principio ut aliquis assentiatur alteri certo Et infallibiliter duo sunt nostria. 1.um est ut testimonium sit infallibile. 2.um est ut constet de illo ei qui assentitur. licet Spiritus S. testetur fidelibus quod sunt filij Dei,

Illud tamen esse Spiritus Sancti testimonium non constat fidelibus absque revelatione. Addo cum Vega lib. 9.° Cap. 19.° quod hoc testimonium Spiritus Sancti est conditionale, ut patet ex his verbis sequentibus: Si autem filij et haeredes: haeredes quidem Dei, cohaeredes autem Christi, si tamen compatimur. Ignotum vero nobis est, utrum compatiamur, hoc est, si cum illo atque eius exemplo vitae praesentis adversitatem patienti et forti animo perferamus.

Ad 3.um locum dico. 1.° cum Aug.° lib. de Cor. et gr. Cap. 7.° apostolum loqui in persona Electorum, seu de Electis, juxta id quod superius praemiserat: quis accusabit adversus Electos, sensumque eius esse, cum certus sit nihil posse separari in aeternum Electos a Charitate Dei. Sed quis sit de numero Electorum et illud novit certitudinem fidei? nemo sane absque speciali revelatione sibi facta. 2.° posito quod in propria persona loquatur, si fuerit illi revelata specialiter sua justitia et praedestinatio, nulla adhuc difficultas erit: sin minus: dico certum esse eo loci idem esse ac persuasum esse. fauet graecum quod habet πεπεισμαι. fauet Tertull.s qui legit persuasum habeo; hieron.s Epist.a ad Algasiam quaest.e 9.a, qui legit, confido, et certe apud apostolum certitudo non semper sumitur pro certitudine fidei, sed aliquando pro conjecturali. Rom. 15.° certus sum fratres, quod estis pleni dilectione. 2.a ad Timoth. 1.° certus sum quod habitat in te fides non ficta. Nam apostolus certus non erat certitudine fidei vel de Charitate Romanorum ad quos scribebat, vel de fide non ficta Timothei: sed tantum certitudine conjecturali.

Ob. 4.° illud 1.a Corinth. 2.° nos Spiritum Christi accepimus, ut sciamus quae a Deo donata sunt nobis. 2.a Corinth. 1.° gloria nostra haec est, testimonium conscientiae nostrae. Cap. 13.° vos met ipsos tentate si estis in fide

Ipsi vos probate. an nos Ipsi Cognoscitis vosmet Ipsos — quia Christus Jesus In vobis est nisi forte reprobi Estis.

Rondeo ad 1.um 1.o Aplum loqui de Solis Aplis ~~et~~ non de oibus fidelibus. 2.o non loqui de graa Justificante quam vnusquisque Justus habet: sed cum de Mysterijs Christianae Religionis: tum de beneficijs praeparatis ~~et~~ Exhibitis — atque etiam exhibendis Societati Electorum In genere: — quod probant haec sequentia verba: quae ~~et~~ loquimur non In doctis humanae sapientiae verbis &c. non dicitur loco objecto nos scimus qui sint Illi quibus Ea Deus donauit.

Ad 2.um dico 1.o Aplum loqui In sua persona. 2.a testimonium hoc Conscientiae non Includere nisi Certitudinem Conjecturalem; Nam vt In dno gaudeam de aliquo, sufficit vt habeam bonam fiduciam seu Confidentiam. 3.o testimonium hoc non est de statu Sanctitatis aeq sed de simplicitate ~~et~~ sinceritate Conuersionis In munere Aplico hoc est quod sincero atque simplici animo fuerit Conuersatus. verba Immediate sequentia sunt: quod In simplicitate Cordis ~~et~~ sinceritate Dei ~~et~~ non In sapientia Carnis sed In graa Dei Conuersati sumus. Nec obstat haec vox, — graa Dei, Nam ~~et~~ signat Ibi ac gratuitam ac potentem Dei operaoem sibi Cognitam non modo Ex miraculis quae patrabat sed Ex Conuersione plurimorum ad fidem.

Ad 3.um dico 1.o Aplum non loqui Ibi de praesentia — sdum graam habitualem. rao est. quia sub finem — Capitis praecedentis ~~et~~ Initio Istius minatur grauem poenam multis qui peccauerant ~~et~~ non Egerant poenitiae sed loqui de pntia Christi sdum potentiam Imperandi ~~et~~ miracula faciendi: vt sit sensus: Examinate — Conscientias vestras vtrum habeatis veram fidem de potestate Ecclesiastica quam Christus Ecclesiae suae Concessit. 2.o posito quod agat Aplus de praesentia Christi per quam

+

habitualem: dico non posse ex eo loco inferri iustos certos esse certitudine fidei de sua iustitia: quia qui fide diuina de ea certus est opus non habet probare se utrum sit in fide? ad summum ergo locus iste illigendus est de cognitione morali conjecturali. Nec obstant haec verba, nisi forte reprobi estis, nam vox ipsa, reprobi; eo loci non contraponitur praedestinatis unde in sequentibus spero ad quod cognoscitis quia nos non sumus reprobi; i; viles ac potestate destituti sed idem est, ac viles atque degeneres facti, ut pote carentes ac destituti signis illis ex quibus cognoscatis vestram excellentiam.

Ob. 5.° Illud 1.ae Joan. 3.° Nos scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam quoniam diligimus fratres. Apocal. 3.° Vincenti dabo manna absconditum quod nemo nouit nisi qui accipit. 2.ae Petri 1.° Satagite ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis.

Respondeo ad 1.um locum dupliciter. 1.° Si illigatur non de aliquibus in particulari sed de ecclesia seu ipso fidelium coetu: sensum eius esse scimus certitudine fidei esse in ecclesia catholica homines qui translati sunt de morte ad vitam quia diligunt fratres. 2.° Si illigatur de aliquibus in particulari vel eum esse sensum: scimus certitudine morali quae tamen non excludit omnem dubitationem, nos esse translatos de morte ad vitam. vel sensum esse id scimus certissime modo vere diligamus fratres sicut oportet: sed difficultas semper restat utrum stet nouerit homo se diligere fratres sicut oportet certitudine fidei de qua stet apostolus.

Ad 2.um qui accipit gratiam quae est manna absconditum id scire probabiliter.

Ad 3.um ibi tantum petrum fideles hortari ut satagant bona opera facere, atque in illis perseuerare usque in finem et non satagant in hac vita certi esse certitudine de sua

Justitia vel Electione.

Ob. 6.° plurimas SS. Patrum Authoritates Dionysij, Leonis, Cyrilli &c.

Respondeo SS. Istos Patres per Certitudinem vel Illigere Securitatem Conscientiae quae tamen tanta non est. Ut reddat hominis animum absque omni metu; vel Certitudinem Conjecturalem ~~et~~ non fidei Certitudinem: vel denique Certitudinem Confidentiae quae In eo distinguitur a Certitudine fidei, quod haec supponat spealiter fuisse revelatam Justitiam unicuique Justorum Illa non Item: sed tantum quod putet qui Ita Certus beatitudinem esse possibilem Ipsique si divinae misericordiae non defuerit affuturam.

Ob. 7.° potest quis Certo scire se vere baptizatum esse &c. Ergo ~~et~~ Justum. Item se facere quod In se est. Ex gratia: Ergo ~~et~~ sanctum: Item ~~et~~ Martyrium pro Christo subire.

Respondeo 1.° Negando 1.ª partem: tum quia nescit qualis fuerit Intentio ministro utriusque Sacramenti; tum etiam quia nescit utrum fuerit dispositus ad Ea recipienda ut decet. 2.ª pars falsa quoque est Nam ut diximus Ex S.° Greg.° mens humana sibi saepe mentitur ~~et~~ fingit amare de bono quod non amat. 3.ª quoque falsa est: Nam haeretici putant se mori pro Christo qui tamen moriuntur pro suo Errore. Adde quod dubium est an peccata remittantur In Martyrio sine poenitentia &c. vera Conversione; at nemo potest scire utrum sit vere poenitens ~~et~~ Conversus ad Deum. 4.ª denique falsa etiam est nam ~~et~~ haeretici putant se habere veram fidem: ~~et~~ multi qui displicent Deo Ex fidelibus sibi persuadent quod Illi placet.

Ob. 8.° Unus homo potest esse Certus de alio quod sit In gratia: nam qui baptizavit Infantem Certo scit Illum esse baptizatum Ergo ~~et~~ de se Ipso.

+

Rondeo verum esse ant. in solo casu obtionis: falsam esse cognitiam quia infans non potest peccare neque potest se disponere ad graam. potest vero adultus peccare, et tenetur se disponere, neque certo scit an peccauerit a consecuta justitia neque etiam utrum ad eam se se disposuerit sicut oportuit.

Ob. 9.° nisi justus sit certus de sua justitia conscientia eius tumultuosa trepidaõe vexabitur: aut sane vicissim sperabit nunc desperabit, quod pugnat cum Apto Rom. 5.° Justificati ergo ex fide, pacem habeamus ad Deum.

Rondeo quod ut justus in perpetuo conscientiae tumultu non versetur, sufficit ut habeat certitudinem conjecturalem quae licet non tollat oem formidinem tollit tamen anxietatem et animi agitaõem neque vero necesse est ut concedamus vices aliquas desperaõi; sed utilem timorem agnoscimus nobis esse perpetuo non ad vices juxta illud prouerb. 28.° beatus qui semper est pauidus. timor iste non excludit continuam spem in deo. ut enim nemo de dei misericordia, Christi merito, virtute sacramentorum dubitare potest: ita quisquis propriam dispoõem respicit timere debet. atque hinc sequitur justo vicissim aliquando actus fiduciae aliquando actus timoris elicere qui quidem actus se se mutuo temperant, ne in desperaõem unus degeneret alter in praesumptionem. ad locum Apli dico eum pacem habere cum Deo qui nullius criminis conscius.

2.ª SSDOO. nemo potest sdum legem ordinariam talem habere certitudinem de sua justitia quae omnem seu formidaõem expellat absolute et simpliciter loquendo.

Pbt 1.° ex Conc. Trid.° sess. 6.ª cap. 9.° definiente quod quilibet dum se ipsum suamque infirmitatem videt de sua graa formidare et timere potest. 2.° experientia sanctissimorum qui timuerunt: et si aliqui eorum sine timore fuerunt, ex reuelaõe sibi facta diuinitus id contigit

Articulus 10
Utrum Iustitia semel habita possit amitti

Negat Caluinus lib. 3.º Instit. c. 2.º parag. 10.º docetque Eos qui illam videntur ~~omnes~~ amittere nunquam habuisse veram fidem sed fidei umbram seu imaginem quae ut nullius est momenti ita indigna est fidei appellatione.

Nostra propositio est affirmans. Ita Catholici omnes; imo ~~et~~ Lutherani ac nonnulli ex Caluinistis.

Probatur 1.º multis euidentissimis scripturae locis. Ezech. 18.º Cum auertit se iustus a iustitia sua et fecerit iniquitatem nunquam viuet. omnes iustitiae eius, quas fecerit, non recordabuntur in praeuaricatione qua praeuaricatus est et in peccato suo quod peccauit, in ipsis moriatur. Math. 24.º refrigescet charitas multorum, qui autem perseuerauerit usque in finem, hic saluus erit. 1.ª Cor. 9.º Castigo corpus meum et in seruitutem redigo, ne forte cum aliis quos praedicauerim reprobus fiam. Heb. 6.º Impossibile est eos qui semel sunt illuminati, gustauerunt etiam domum caelestem et participes facti sunt spiritus sancti, gustauerunt nihilominus bonum Dei verbum virtutesque saeculi venturi et prolapsi sunt etc.

2.º quia multi loquuntur in scripturis iustitiae semel habitae fecisse iacturam scilicet mali angeli primi parentes, Saul, David, Iudas et alii.

3.º quia sententia opposita refertur a sanctis, Aug.º lib. de haeresibus, haeresi 82.ª et hieron.º lib. 2.º adu. Iouin. inter

Karetini Jesus dogmata.

4° Ex Aug.° lib. de dono perseu. cap. 13.° diserte verbis — sauente regeneratos perseuerantes alios usq; in finem uiuere, alios quo usque desidant uiui teneri qui utique non desiderassent, si antequam laberentur uiui desiderassent. Sed in toto libro ostendit ex Justis alios usq; in finem perseuerare, alios non perseuerare.

Obijcies illud Apli 1ª Corinth. 13.° Karitas nunquam excidit.

Rondeo 1.° Sensum esse quod Karitas quantum est ex parte temporis nescit occasum, id signat particula hæc, nunquam, quæ est aduerbium temporis ex certa mente Apli est ista, qua in hoc est discrimen inter Karitatem et cætera dona v.g. prophetiæ, linguarum, scientiæ, quod hæc aduenientē plenitudinis æterno tempore cessabunt: Karitas at. tunc non cessabit. Non tamen non prohibet quominus aliunde quam ex tempore sit ex peccato mortali Karitas cessare valeat. Constat ex Scripturis homines aliquando facere naufragium Karitatis. 2.° Karitatem nunquam ex se excidere, contingit tamen nos ab ea per liberum arbitrium peccando excidere quod est ipsum excidere per accidens.

Ob. 2.° illud 1.ª Joannis 3.° qui natus est ex Deo peccatum non facit quoniam semen ipsius in eo manet et non potest peccare quoniam ex Deo natus est.

Rondeo sensum verborum istorum non esse qui Justus non incidit in peccatum cum idem Apts ait; si dixerimus quoniam peccatum non habemus nos ipsos seduximus et Veritas in nobis non est. et hoc loco dum abuterentur olim Jouinianus et Pelagius et alibi coarguentur quasi hac vita vivere sine peccato, recte posterioribus istis — Eiusdem Apli verbis a Sanctis Patribus refellebantur. — Ex Deo Est ergo longe alius. 1.° Sanctus Ambrosius relatus in — Graiam a D. Aug.° lib. 4.° ad Bonif. c. 4.° illum explicat de futuro seculo et sensus sit natum ex Deo non peccare — ubi pervenerit ad suæ natiuitatis perfectionem id est perfecte Christo cum Christo in altera vita. 2.° de præsenti seculo —

Copiado de lo Jesuita lo dexo de leer de Dios qui Sabe todo lo qual dudo lo mismo. Lo qual Dios Es Dios no Es Dios. Lo qual Dios Es Dios no Es Dios. Lo qual Dios Es Dios no Es Dios.

Illectus Interpretatur de praedestinatis qui non peccant perpetualiter et usque in finem. Bernardus lib. de gratia et lib. arb. ? hoc dictum est de praedestinatis ad vitam non quod omnino non peccent sed quod peccatum ipsis non imputetur quia vel punitur condigna poenitentia vel in charitate absconditur. et Serm. 1.° in septuagesima, non peccat, inquit, id est non manet in peccato quia conseruat eum ut perire non possit ea quae falli non potest gratia coelestis, vel non peccat, id est, existimandum est ac si non peccet eo quod non imputetur illi peccatum. 3.° Explicatur de fidelibus etiam non praedestinatis et dicuntur etiam non peccare pro tempore praesenti et eo omni quo habeat gratiam. quia quando peccant non peccant ex parte qua sunt in Christo renati ac renouati, sed tantum ex parte quam adhuc habent de vetustate. Nam interior homo renouatur de die in diem. Neque erit perfecta renouatio nisi cum mortale hoc induerit immortalitatem. Aug. lib. de pecc. mer. c. 8.°; primitias spiritus nunc habemus unde iam filij Dei reipsa facti sumus in caeteris vero spe sicut salui sicut innouati, ita et filij Dei, re autem ipsa quia nondum salui ideo plene nondum innouati, nondum etiam filij Dei sed filij saeculi. ~~perfecim~~ proficimus ergo in renouationem iustamque vitam per quod filij Dei simus et per hoc peccare omnino non possumus donec totum in hoc transmutetur etiam per quod filij saeculi sumus; per hoc enim et adhuc peccare possumus ita fit ut qui natus est ex Deo non peccet. et lib. de perf. iust. c. 8.° sed tum id quod nati ex Deo sumus et in eo qui apparuit ut peccata tolleret id est in Christo, manemus et non peccamus, hoc est quod interior homo renouatur de die in diem, sed tum ac quod de illo homine nati sumus per quem peccatum intrauit in mundum et sine peccato non sumus quia sumus illius

Infirmitate, nondum sumus donec illa renouaõe quæ fit de die in diem, quoniam sdum ipsum ex Deo nati sumus, infirmitas tota sanetur. 4.° Exponitur de iustis qui quamdiu iusti manent non peccant mortaliter. Expoõis istius fundamtum habemus in verbis immediate sequentibus quoniam semen illius in Deo manet, ut enim quamdiu semen oliuæ v. g. manet in terra, olea sola nascitur. Ita ex quo semen Dei manet in hoĩe non potest nisi bonum opus nasci. Similis est ista locuõ apli loquendi modo. Rom. 8.°, qui in carne sunt, Deo placere non possunt et Christi Math. 6.° non potestis Deo seruire et mammonæ. Intentio apli id confirmat quæ est distinguere inter filios Dei et filios diaboli per peccare et non peccare.

Articulus 11

Vtrum omnes iusti sint æquales

Asserit Iouinianus teste S.° hieron.° lib. 2.° et aug.° Epist. 29.ª qui existimabat cum stoicis oes virtutes eẽ pares, oĩa vitia eẽ paria. In eadem quoq sentiã sunt nouatores nostri in quantum æqualitatem iustitiæ in oibq iustis asserunt, quamuis inæquales virtutes peccata quoq inæqualia eẽ fateantur. huius sui erroris fundamtum est quod oes eadem iustitia sint iusti, scilicet imputatiua Christi. Vnde lutherus serm.e de natiu. Beatiss. Virginis hanc ausus est proferre impietatem. oes Christiani æqq magni sumus vt mater Dei et æque sancti sicut ipsa.

Nostra ppõo est negans.

Ils ont tort car l'imputation n'est me n'est que pour l'exemption de la peine de cette exemption n'est pas egale en estant remis aux uns plus et aux autres moins dimissa sb di peccta multa.

Pbr 1.° Ex Script. Math. 11.° Inter natos mulierum non surrexit major Joanne baptista. 2.ª Corinth. 9.° Augebit incrementa frugum, Justitiæ vestræ. 2.ª Petri 3.° Crescite in grãa. Apocal. Vlt.° qui Justus est Justificetur adhuc.

2.° Ex Conc. Trid.° Sess. 6.ª Cap. 10.° vel Can. 14.° nec non condemnaõe Jouiniani testibus Ipsis hieron.° et Aug.°

3.° Ex Aug.° Epist. ad Dard. quæst. 1.ª In Sanctis, Inquit, sunt alijs alij Sanctiores abundatius habendo habitatorem Deum.

4.° quia dabitur Inæqualitas gloriæ In Cælo. Ergo datur Inæqualitas grãæ In terra; quia gloria succedit grãæ et grãa est semen gloriæ. Ant. patet Joan. 14.° In domo Patris mei mansiones multæ sunt. et pbr tractatu de visione beatifica.

Articulus 12

Vtrum Justificatio Impij Fiat In Instanti

Justificatio sumi potest duobus modis: vel vt complectitur tam dispoões quam Istam fralem justificaõem vel vt dicit solam fram Justificantem. Illigitur a. ea fieri posse In Instanti dupliciter. 1.° vt sensus sit majorem quam Instantaneam dispoõem non requiri vt homo Justificetur. 2.° vt sensus sit eodem Instanti hoiem posse Justificari quo peccat.

1.ª Sit ppõo. Justificaõ prout solam Caam fralem complectitur fit In Instanti. Pbr quia nulla potest assignari raõ cur non possit fra Justificans poni In subto vt In Instanti aer per lumen Illuminatur et In Instanti fræ substaales ponuntur In maa.

Est a dire que les acheminemens inchoaõ dispoõ

Justificaõis fit successive

Mais l'accomplissement se fait en un instant.

+

2.a PPOO. Justificaõ prout complectitur dispoões et fralem Justificaõem simul, ordinarie loquendo non fit nisi per aliquam duraõem. absolute tamen fieri potest in instanti. Pbr prior pars ex sentia quae docet nonnisi per aliquod temporis spatium hoiem ad Deum conuerti perfecte. posterior ostenditur quia id non implicat contradictionem; et sufficit si dispoões sint priores ipsa fra ad quam disponunt.

3.a PPOO Eodem instanti quo hoo mortaliter peccat potest Justificari. Est contra Greg. Ariminensem qui existimat quod postquam hoo mortaliter peccauit necesse est ad Justificaõem usque spatium aliquod temporis intercedere. Pbr nihilominus, quia nulla contradictio afferri potest. actiones voluntatis sunt instantaneae, idem instans in quo desinit peccatum potest esse instans in quo incipit graa: confirmatur, alias falsum esset hoiem Justificari posse in quouis instanti: quod tamen scriptura nos docet Ezech. 18.o in quacumque hora ingemuerit peccator.

quid magis falsum? Car il s'en suiuroit qu'au mesme instant que le Coeur humain agme dieu plus que les Creatures il agmenteroit une creature plus que dieu.

Articulus 13

Vtrum Justificatio Impij sit Maximum Opus Dei

Justificatio comparari potest cum creaõe, glorificaõe, incarnaõe et transsubstantiaõe.

1.a Sit PPOO. Si magnitudo operis aestimetur ex modo agendi creaõ majus est opus ipsa Justificaõe; quod si aestimetur ex dignitate et magnitudine rei productae in raõe termini Justificaõ majus est opus

Ipsa creaõe: prior pars ostenditur quia excellentissimus modus agendi seu producendi est aliquid facere ex nihilo. Justificaõ a. non fit ex nihilo, sed ex aliquo subti.

Posterior pars pbr quia creaõ terminatur tantum ad bonum naale justificaõ ad bonum supernaale et quo specialiter divina participatur. Constr ex S.o Aug.o qui tract. 72.o In hac verba qui in me credit opera quae ego facio et ipse faciet et majora horum faciet. ait plus esse justificare impium quam creare caelum et terram et hoiem majora facere quatenus ad suam aut alterius concurrit justificaõem. et serm. 15.o de verbis apli: melius est te justum quam justum. si hoiem te fecit, justum te ipsum facis melius aliquid facis quam Deus fecerit.

2.a ppoo. Si magnitudo operis aestimetur ex dignitate et magnitudine rei productae, glorificaõ est majus opus quam justificaõ impiorum, quod si aestimetur ex proportione ad eum cui vel in quo illud fit justificaõ majus est opus ipsa glorificaõe. Prior pars ostenditur quia graa consummata est beatitudo. Posterior pbr quia donum graae justificantis plus excedit dignitatem impij et pote solum poena digni quam donum gloriae excedat dignitatem justi, pter hoc quod justus est dignus est gloria.

glorificatio est perfecta justitia et perfectus amor

3.a ppoo. Justificaõ est simpliciter inferior incarnaõe. Pbr quia justificaõ est solum unio quaedam accidentalis inter Deum et hoiem; incarnaõ a. est substaalis: deinde incarnaõ includit etiam graam habitualem ab instanti conceptionis et addit unionem hypostaticam in persona

Il n'y a rien de grand car l'incarnation

diuina quæ fons gratiæ unde etiam est nobilior de creatione et glorificatione quia Deus per creationem coniungit se solum in genere causæ efficientis; per incarnationem vero intrinsece ac velut formaliter stet per suum suppositum. quantum ad glorificationem in illa est unio obtiua, in incarnatione interna de formalis. Adde quod incarnatio includit quidquid est perfectionis beatificæ.

4.a propositio. transsubstantiatio maius est opus ipsa impij justificatione. probatur quia 1.o de per se terminatur ad corpus de sanguinem Christi, de consequenter includit omnia quæ pertinent ad terminum incarnationis.

Quæres utra sit potior justificatio impij, an præseruatio innocentis.

Respondeo præseruationem innocentis esse maius opus in ratione beneficij ipsa impij justificatione, quia ipsa Deus maius beneficium B. Virgini contulit concedendo illi innocentiam qua ab omni peccato præseruaretur quam B. Magdalenæ concedendo illi pœnitentiam qua ab omni macula mundaretur: tamen habita ratione proportionis ad eum cui vel in quo fit, justificationem impij esse majus opus: quia impius magis distat a gratia sanctificante quam innocens.

la justification est plus gratuite car l'impie ne merite que l'enfer. et il y a se bienfait de la preseruation est plus grand.

Articulus 14

Vtrum Justificatio Impij sit opus Miraculosum.

Nomine miraculi aliquando illigitur opus omne quod nonnisi diuina virtute fieri potest siue illud raro siue frequenter fiat. Miraculum dicitur quia simpliciter cum habeat causam occultam videlicet diuinam virtutem aliquando vero illigitur illud quod nonnisi a diuina virtute

prodire potest ~~et~~ praeterea e. praeter solitum ~~et~~ consuetum ordinem causandi ~~et~~ hoc solum e. prie miraculum.

Nostra sit pdo. Justificao impii e. miraculosa in 1.a acceptione sed non in 2.a nisi respectu eorum qui justificantur extraordinarie. 1.a pars pbr quia justificao sola diuina virtute fieri potest. 2.a ostenditur: quia justificao vt sit coiter non e. praeter consuetum ordinem causandi cum coiis ~~et~~ consuetus modus justificaois sit quod impius conuertatur Deo animam eius interius mouente, 1.a conuersione imperfecta, postea vero perfecta, coiterqz fiat per caas ordinarias baptismum slet et poenitiam. 3.a deniqz pbr quia duae quae ad miraculum prie dictum requiruntur conditiones istae ~~duae occur~~ tunc occurrunt. Nam istud opus fieri non potest nisi virtute diuina, et praeterea e. praeter solitum agendi modum.

elle est miraculeuse quand elle se fait coe du St paul par des apparitions visibles et ~~[illegible]~~ de ce que la conuersion se fait en un instant car tout cela e contra consuetum ordinem justificaois qua hoo justificatur a deo.

Disputatio 4.

De Merito bonorum operum

Articulus 1.us

Vtrum homo possit aliquid mereri a Deo.

Meriti nomen interdum accipitur in malam partem vt 2.i paralip. 19.o Iram dni merebaris. ~~et~~ Job 6.o vtinam abscinderentur peccata mea quibus

+

Iram merui. Interdum in bonam: ut Eccles. 18.° omnis misericordia faciet locum unicuique secundum meritum operum. In bonam partem usurpatum multis modis sumitur. 1.° generalius quam ut rondeat ei merces. Sic dicitur rem aliquam mereri qui ea dignus est aliquomodo: et hac ratione infans baptizatus potest dici mereri regnum coelorum. 2.° aliquando nomen istud ita extenditur ut illud etiam aliquid mereri dicatur quod licet in se minime dignum erat diuina tamen prouidentia factum est ut illud consequeretur quomodo Ecclesia in benedictione cerei paschalis canit. o felix culpa quae talem ac tantum meruit habere redemptorem. 3.° meriti nomen aliquando passiue sumitur ut nimirum signat ipsam mercedem promeritam, quomodo in Epistola Sti Clementis ad S.m Iacobum circumfertur, accipitur sic: operum hic locus hoc tempus est meritorum saeculum futurum. 4.° deniq sumitur actiue ut habet praemium seu mercedem sibi correndentem et definiri potest actio libera et affectata ad aliquod praemium: quia vero tribus modis actio libera ~~et affectata ad aliquod praemium: qui~~ potest acceptari ad praemium vel quia ex se et ex dignitate personae satis est ut ei secundum perfectum iustitiae rigorem debeatur merces qualis fuit actio Christi meritoria: vel quia ex se licet non ex dignitate personae, talis est ut debeatur illi merces ex iustitia vel deniq quia cum ex iustitia merces minime debeatur, decet tamen diuinam benignitatem aut liberalitatem dare id quo ordinatur. triplex est meritum: 1.um est cui debetur ex rigore iuris praemium quod meritum vulgo nominatur de rigore iustitiae. 2.um cui debetur ex iustitia praemium, quod Thili vulgo appellant meritum de condigno. 3.um deniq est cui ex decentia et congruentia confertur et non ex debito, quod appellant meritum de congruo.

Nomen istud in hoc 4.° signatum adeo exosum est haereticis ut Caluinus lib. Instit. c. 15.° scribere non dubitauerit quod quicumque 1.° illud operibus humanis ad

Dei Judicium comparatis aptauit, eum fidei sinceritatis pessime consuluisse. fastuosissimum hoc nomen esse quod nihil quam obscurare Dei graam et hois praua superbia imbuere. Verum insolenter oio ac temere. 1.° quia nomen istud ad hunc sensum reperitur in scripturae duobus locis, Eccles.ci Cap. mox cit.° et heb. 13.° beneficentiae et coicaois nolite obliuisci; talibus enim hostijs promeretur Deus. Nec ~~osta~~ obstat quod in graeco nulla fiat mentio vocis istius, nam sufficit quod habeatur in vulgata. 2.° quia recepta est vox in veteri Ecclesia quod ipse Caluinus non diffitetur his verbis. Usi sunt, fateor, vetusti Ecclesiae scriptores. quod vero subjungit Caluinus, vocula vnius abusu veteros istos patres posteris maam erroris tribuisse. Viderint oes an pronunciari queat ab eo qui frontem non posuerit. his praemissis.

Lutherus in articulis suis censet justos in oi opere suo peccare ideoq; nunquam posse mereri. Caluinus luthero concinit lib. 3.° instit. Cap. 15.° parag. 3.° his verbis. bonorum operum laudem, ut sophistae faciunt, inter Deum et hoiem partimur, sed totam et integram dno seruamus. tantum hoc hoi assignamus quod ea ipsa quae bona erant sua impuritate polluit et contaminat. Nihil enim ab hoie exit quantumuis perfecto quod non sit aliqua macula inquinatum. Vocet igitur dnus in judicium quae in humanis operibus optima sunt; suam in illis justitiam agnoscet quidem, hois vero dedecus et probrum. placent itaq; Deo bona opera, nec suis authoribus sunt infructuosa, quin magis amplissima Dei beneficia remuneraois loco statuit, non quia ita merentur sed quia diuina benignitas hoc illis ex se ipsa pretium statuit.

Ex quibus colligere est quod praemiantur a Deo bona opera ex pura ipsius benignitate et quod in quantum ea laude digna sunt. illud habent ex graa: in quantum vero oriuntur a nobis mala sunt ut pote a turbido et sordido

fonte manantia. Utriusque haeresiarchae sectatorum idem est animus ut videre est in Kemnitio in fine examinis 1.ae partis, Plessaeo morneo, Mestresatio et alijs.

Nostra sit propositio. hoc potest aliquid a Deo vere, proprie ac simpliciter mereri. Est de fide ex Conc. Trid.o Sess. 6.a Cap. 16.o his verbis: bene operantibus usque in finem et in Deo sperantibus proponenda est vita aeterna et tanquam gratia filijs Dei per Christum Jesum misericorditer praemissa et tanquam merces ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus et meritis fideliter reddenda. et postea nihil ipsis justificatis deesse credendum est quominus plane illis quidem operibus quae in Deo facta sunt, divinae legi pro huius vitae statu satisfecisse et vitam aeternam suo etiam tempore (si tamen in gratia decesserint) consequendam vere promeruisse censeantur. et Can. 32.o: si quis dixerit hominis justificati bona opera ita esse dona Dei ut non sint etiam bona ipsius justificati merita: aut ipsum justificatum bonis operibus quae ab eo per Dei gratiam et Christi meritum (cuius vivum membrum est) fiunt non vero mereri augmentum gratiae vitam aeternam et ipsius vitae aeternae (si tamen in gratia decesserit) consecutionem atque etiam gloriae augmentum anathema sit.

Pol. 1.o Ex Scripturis asserentibus Deum bonis operibus retribuere mercedem: nam merces et meritum sunt correlata. gen. 15.o Ego ero merces tua. Sap. 5.o Justi autem in perpetuum vivent et apud dnum est merces eorum. Ecoles. 1.o qui timetis Deum, credite illi et non evacuabitur merces vestra. Cap. 18.o: ne verearis usque ad mortem justificari. quoniam apud dnum est merces bonorum operum. hierem. 31.o: erit merces operi tuo. Math. 5.o vestra merces copiosa est in coelis. Cap. 10.o qui recipit prophetam in Noie prophetae mercedem prophetae accipiet. 1.a ad Cor. 3.o unusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem. Apoc. 22.o merces mea mecum est reddere unicuique secundum opera eius.

Item Ex Illis locis In quibus asseritur quod Deus reddit seu retribuit hoi raõe operis seu sdum opera sua. psal. 61.° tu reddes unicuiqz sdum opera sua. Math. 16.° tunc reddet unicuiqz sdum opera eius. Cap. 25.° Venite benedicti patris mei: Esurivi enim et dedistis mihi manducare. Rom. 2.° qui reddet unicuiqz sdum opera eius.

Item Ex ijs In quibus dicitur Justos facere aliquid dignum apud Deum quae dignitas certe alia non e. quam dignitas mercedis seu quod digna sunt mercede et praemio. Sap. 3.° Deus tentavit eos et invenit eos dignos se. Coloss. 1.° ? ut ambuletis digne Deo per oia placentes In oi opere bono fructificantes. posteriori ad Thessal. 1.° ? ut digni habeamini regno Dei. Apoc. 3.° qui non Inquinaverunt vestimenta sua et ambulabunt mecum In albis quia digni sunt.

Item Ex Illis In quibus Deus dr. redditurus hoi Ex Justitia psal. 17.° reddet mihi dnus sdum Justitiam meam. 2.ª ad Timoth. 4.° Cur sum consummatus fidem servavi: In reliquo reposita e. mihi corona Justitiae quam reddet mihi dnus In Illa die Justus Judex.

Ac deniqz Ex Illis In quibus habetur expresse quod Deus reddit mercedem bonis operibus tanquam meritis ut Eccles. 16.° et heb. 15.°

Ebr. 2.° Ex Conc. Arausic. Can. 18.° debetur merces bonis operibus si fiant: sed graa quae non debetur praecedit ut fiant. lateran. sub Innoc. 3.° et refertur Cap. firmiter. per rectam fidem et operaoem bonam placentes Deo ad aeternam merentur beatitudinem pervenire. florent.° In decretis unionis graecorum. ubi de purgatorio. Illorum etiam aas qui post baptisma susceptum nullam oio. peccati maculam incurrerunt, Illas etiam quae post contractam peccati maculam vel In suis corporibus vel eisdem exutae corporibus sunt purgatae In coelum mox recipi et intueri clare ~~ipsum Deum trinum~~ ipsum Deum trinum et unum sicuti est, pro meritorum tamen

diuersitate alium alio perfectius.

Pbl 3.° Ex Celestino Papa Epist.ª ad Episcopos galliæ Cap. 12.° tanta, inquit, erga hoies e. bonitas Dei ut nostra velit ee. merita quæ sunt ipsius dona atq; pro his quæ largitus est æterna præmia sit donaturus.

Pbl 4.° Ex PP. Cypriano Epist. 56.ª et lib. de Unitate Ecclesiæ his verbis: accipiunt merita nostra mercedem. hilario Can. 9.° In Math.: Ambr. In Cap. 17.ᵘ S. Lucæ, et Serm. 7.° In psal. 118.ᵘ ubi de Justo loquens ait: Scit sibi regnum cælorum, angelorum consortium, coronam quoq; bonorum sitam ee. meritorum. — Chrysost. homil. 2.ª In post.ᵉ ad Cor.: Aug.° Epist.ª 115.ª: nullane igitur sunt merita Justorum? sunt plane quia Justi sunt. Et postea. Sicuti merito peccati tanquam stipendium vita æterna. Et postea: quod est ergo meritum ante graam quo merito percipiat graam cum oe bonum meritum nostrum non in nobis faciat nisi graa. Et cum Deus coronat merita nostra nihil aliud coronat quam munera sua. lib. de gestis Pelagij Cap. 14.° sic alloquitur S.ᵘ Paulum. redditur quidem meritis tuis corona sua: sed Dei dona sunt merita tua. redditur ergo præmium deditum Aplo dignum: sed ipsum Aplatum indebitum gratiæ donauit indigno. lib. de graa et lib. arb. Cap. 6.° Cum data fuerit graa incipiunt ee etiam merita nostra dona per illam tamen: nam si se illa substraxerit cadit hoo non electus sed præcipitatus libero arbitrio. Et postea considerans hæc Apli verba bonum certamen certaui, subiungit: Ista utiq; iam merita sua bona commemorat ut post bona merita consequatur coronam, qui post merita mala consecutus e. graam. deniq; attendite quid sequatur: superest, inquit, mihi corona Justitiæ quam reddet mihi Deus in illa die Justus Judex, cui redderet coronam Justus Judex si non donasset graam misericors pater? Et Cap. 7.°: Si ergo Dei dona sunt bona merita tua, non Deus coronat merita tua tanquam merita tua, sed tanquam dona sua. Cap. 8.° Si vita bona nostra nihil aliud est quam Dei graa sine dubio et vita æterna quæ bonæ vitæ redditur, Dei graa est: et ipsa gratis datur quia gratis data e. illa cui datur in illa cui

datur tantummodo grãa est, hæc a. quæ illi datur quoniam præmium eius est, grãa est pro grãa tanquam merces pro Justitia ut verum sit quoniam verum est: quia reddat unicuiq; sãum opera eius. Cap. 9.º Expendens hæc psalmi verba. qui coronat se in misericordia et miseraõib; ita loquitur, nunquid non corona bonis operibus redditur? sed quia ipsa bona opera ille in bonis operatur de quo dictum est: Deus est enim qui operatur in nobis velle et operari pro bona voluntate. Ideo dixit psalmus qui coronat se et in miseraõe et in misericordia: quia eius miseraõe bona operantur quibus corona redditur. Serm. 2.º de verbis Apli c. 8.º et si merita tua præcesserunt dicit tibi Deus discute bona merita tua et videbis quia dona sunt mea. et Serm. 14.º Cap. 5.º quod Deus coronat merita tua, nihil coronat nisi dona sua. Eadem est mens S.ti Prosp. ad 6.um Capitulum gallorum. Fulgentij lib. de Incarn. et grãa Cap. 18.º Bernard. Serm. 81.º in Cant. et aliorum.

Probr. denique nostra ppõ ex inanitate fundamenti hæreticorum stet quod nullum opus bonum ab hõie etiam instructo grãa prodire possit.

Ob. 1.º Illud Lucæ 17.º Cum feceritis oĩa dicite servi inutiles sumus, quod debuimus facere fecimus.

Respondeo 1.º sensum esse nos servos esse inutiles si consideremus naã nostræ conditionem: non vero si attendatur ad grãam adoptionis perquam efficitur ut non simus amplius servi sed amici. Videtur esse mens Ambrosij ad hunc locum. Ergo, inquit, agnosce te esse servum plurimis obsequijs defæneratum, non te præferas quia filius Dei diceris: agnoscenda grãa sed non ignoranda naã. 2.º Cum S.º Chrysost. homil. in illud Elatum est cor oziæ. præcipit hoc loco ut dicamus nos servos inutiles ut ita de nobis ~~utiliter~~ humiliter sentientes, superbia non corrumpat opera nostra bona. Cæterum aliud esse nos id profiteri humilitate, et aliud est nos tales esse: nam dum bona opera faciens hõo ita de se humiliter sentit, Deus dicit illi: Euge serve bone et fidelis. 3.º Cum Beda

ad hunc locum nos servos &c. Inutiles Deo quia nihil ex-
his quæ fecimus, potest &c. Utile esse. Sic dixi Dño Deus meus es
tu quoniam bonorum meorum non eges. Veruntamen nos
&c. nobis Ipsis Utiles quia præmio & mercede æterna donamur.
4.° nos Inutiles &c. servos Scriptura facto & promissione Dei. —
Unde Ut ait Aug.s Serm. 15.° de Verbis Apli Cap. 1.° dicimus Deo:
redde quod promisisti. 5.° Servos &c. Inutiles Juxta modum —
loquendi familiarem apud homines quo dicimus servum Inutilem
eum qui nihil de re fait sed ea tantum quæ sibi Imperantur.
& quod voluisse videtur Ipse Christus Dns cum subjungat: —
quod debuimus facere fecimus.

Ob. 2.° Aliud Cap. 64.° facti sumus Ut Immundus &c. nos
& quasi pannus menstruatæ opa. Justitiæ nostræ.

Respondeo 1.° quod si recipiatur Salvino ad hunc locum. frustra
ille deferetur ad impugnandam Doctrinam Catholicam de merito
bonorum operum, quandoquidem mens Prophetæ solum est
describere querimoniam illorum qui de Babilonia missi Jeru-
Dei lenticbant, non vero loqui de toto humano genere. 2.° —
dico cum S.° Hieron.° ubi sermonem &c. de Jacob. solum &c. —
Justitiæ a tempore Adventus Christi Immundo fluerunt. fluet
contextus clare Sequitur Scripsit. Utinam dirumperes Cælos —
& descenderes. atque Certa sunt de Adventu Christi. & Isaiæ.
descendisti & montes defluxerunt.

Ob. 3.° Servus nihil meretur quando persolvit debitum
obsequium Dño Suo. atqui homines Dei servi sunt cui debent
quidquid exhibent honoris.

Respondeo 1.° Saltem mereri, Dictum, Capitum &c. 1.° Cor. 9.°
non alligabis os bovi trituranti. 2.° fieri potest Ut Dns Jux-
cum servo ordinet quod quando aliquas actiones debitas faciens
Et aliquid promereatur Ex pacti atque promissionis. 3.° homines
qui merentur non tantum &c. servos sed etiam filios —
adoptivos.

Ob. 4.° &c. meritum oritur Ex aliqua lege: Sed Deus nulla
lege gratiæ tenetur cum lex sit præceptum superioris, Deus &c.

non habeat superiorem. Ergo Deus nihil potest debere nec ex consequenti hoo apud ipsum mereri.

Rondeo sufficere ut oriatur ex lege vel pacto: nec requiri ut oriatur ex lege pprie dicta.

Ob. 5.° sentia quae astruit hoies apud Deum mereri, injuriam irrogat Christo, Eiusque passionis fructum imminuit, quasi haec nobis ad salutem non sufficiat: operumque laudem partitur Deum inter et hominem.

Rondeo ad 1.am partem: imo verbis in Christi gloriam Eiusdemque passionis fructus maxime commendat: Nam ipse passione sua meruit nobis ut mereri possimus. Ad 2.am dico passionem Christi nobis sufficere sed applicari debere, hoc per merita fit. Ad 3.am Rondeo nos non partiri laudem boni operis cum Deo, sed profiteri cum S.o Cypriano. In nullo gloriandum quando nostrum nihil est. Et cum Aug.o: totum Deo dandum; quia cum Deus coronat merita nostra nihil aliud coronat nisi dona sua.

Ob. 6.° S.us Aug.us in psal. 139.us, meritis suis nihil tribuunt sancti: non tribuunt totam nisi misericordiae suae. Et lib. de praed. SS. Cap. 15.° humana hic merita conticescant, quae perierunt per Adam et regnet quae regnat Dei gra per J. Christum. Ad quae caluinus: vides ut ademata hoi bene agendi virtute meriti quoque dignitatem prosternat.

Rondeo priori loco S.us Patrem excludere tantum ea merita quae ex solis naae viribus oriuntur. posteriori a. loco velle hoiem in statu naae reparatae non mereri merito quodam speali quod humanum vocat, cum quo optime stat, quod vere et pprie meretur, sed eo genere meriti pprie dicti quod diuinum appellatur. Id ut intelligas.

Obserua duos esse distinguendos naae humanae status alterum iustitiae originalis in quo mens sana et sana voluntas: alterum naae lapsae in quo mens ignoraae tenebris obuoluta et voluntas infirma utriusque statui sua pria et peculiaris gra corrondet:

+

priori auxilium sine quo non, seu quoddam posse si velit:
posteriori auxilium abundantius, auxilium quo, quod dat
etiam ipsum velle quod possit. hinc sequitur bonum velle
in priori statu esse ab homine tanquam ab homine et non tanquam
a Deo: quia illud non operatur gratia sed voluntas: licet cum
operatur illud voluntas non operetur absque gratia. e contra vero
in statu posteriori esse ab homine non tanquam ab homine sed tanquam
a Deo quia illud operatur gratia non voluntas, licet cum
operatur gratia non operetur illud absque voluntate quae etiam
in hoc non pure patitur sed agit, et quidem modo sibi connaturali
hoc est liberrime quicquid in contrarium audeant Calvinus et
Lutherus. In priori statu voluntas sana determinat gratiam
ad agendum: In posteriori gratia sanans determinat voluntatem
infirmam ut mota se moveat, acta agat et determinata se se
determinet. In utroque statu bonum opus donum est Dei: sed
in priori donum generale: In posteriori donum speciale. In
utroque statu meritum est verum et proprie dictum quia in utroque
homo agit ex gratia liberrime bona digna praemio et quibus
merces proprie dicta debetur: sed in priori quod meritum proprie
dictum reperitur humanum est. In posteriori quod meritum
proprie dictum locum habet, divinum nuncupatur. In utroque
praemium est, merces est, stipendium est. sed in priori
stipendium et non gratia specialis: In posteriori stipendium et
gratia specialis simul. Aug. lib. de Cor. et gratia Casi 4.° tunc ergo
dederat homini Deus bonam voluntatem, in illa quippe eum fecerat
qui fecerat rectum: dederat et adjutorium sine quo in ea non
posset permanere si vellet: ut a. vellet in eius libero reliquit
arbitrio: posset ergo permanere si vellet quia non deerat
adjutorium per quod posset et sine quo non posset perseveranter
bonum tenere quod vellet, sed quia noluit permanere, profecto
eius culpa est cuius meritum fuisset si permanere voluisset.
sicut fecerunt angeli sancti qui cadentibus alijs per liberum
arbitrium per liberum arbitrium coeperunt ipsi et huius

mansionis debitam mercedem recipere meruerunt, tantam
stet beatitatis plenitudinem quae eis certissime sat semper se
mansuros. Et Cap. 12º posteaquam et illa magna peccati merito
amissa libertas etiam majoris doni adiuuanda remansit
infirmitas, placuit enim Deo quo maxime humanae superbiam
praesumptionis extingueret ut non glorietur omnis caro coram ipso,
i. omnis homo. Unde non glorietur caro coram ipso nisi de meritis
suis quae quidem potuit habere sed perdidit et per quod habere
potuit, per hoc perdidit. hoc est per liberum arbitrium propter
quod non restat liberandis nisi gratia liberantis. Ecce in statu
justitiae originalis auxilium sine quo non quod dat posse si
velit. Ecce velle in hoc statu relictum libero hominis arbitrio.
Ecce meritum hominis in hoc statu relictum in eius arbitrio. Ecce
hominem in hoc statu promerentem beatitudinem per liberum
arbitrium. Ecce iterum in eodem statu merita hominis, sed sua
hoc est humana quae sint ab homine tanquam ab homine licet non
absque gratia quae est auxilium sine quo non. Ecce et merita
quae sua dicit propria status ipsius. nec dicas quod si non restat
liberandis nisi gratia liberantis, sequitur nulla in praesenti statu
vera et proprie dicta merita superesse. Nam praeuidit Aug.
hanc instantiam locis supra citatis et soluit. Sic Epist. 105ª
nullane igitur sunt merita justorum? sunt plane, quia
justi sunt: sed ut justi fierent merita non fuerunt. Et postea.
omne bonum meritum nostrum non in nobis facit nisi gratia et
cum Deus coronat merita nostra nihil aliud coronat quam
munera sua! et rursum! ipsa vita aeterna quae meritis
praecedentibus redditur tamen quia eadem merita quibus
redditur non a nobis parata sunt per nostram sufficientiam
sed in nobis facta per gratiam etiam ipsa gratia nuncupatur,
non ob aliud nisi quia gratis datur, nec ideo quia meritis
datur sed quia data sunt, et ipsa merita quibus datur. Et
postea. Cum dixisset apostolus, stipendium peccati mors: quis non
congruentissime et consequenter addere judicaret stipendium
justitiae vita aeterna? et verum est: quia sicut merito peccati
tanquam stipendium redditur mors! ita merito justitiae

tanquam stipendium vita æterna. Et infra. quæstiõ 6 Romo Si accepturus es vitam æternam, Justitiæ quidem stipendium est, sed tibi gratia est de qua Justitia. Si lib. de gestis Pelagij Cap 4. redditur meritis Corona. sed hæc merita sunt dona Dei. Idem habet lib de gratia Et lib. arb. torio sicut supra relatis. quæstiõ nihil Existimonio Ipso libri de prædest. S. Inferri potest contra fidem catholicam de Existentia meritorum. Solum potest Inferri contra Molinam necessitas gratiæ per se Efficacis de promouentis seu prædeterminantis ad quod libet opus bonum.

Articulus 2.us

De diuisione meriti in meritum de condigno et de congruo

1.° le mérite de Condignité a 2 Conditions la 1.re Est quil y ait Egalité entre la récompense et le mérite. la 2.de que celuy qui doit rendre la récompense soit obligé par Justice a la rendre. quant a la 1.re Condition Elle ne se trouue dans les Oeuures de Justice qui supposé la promesse de dieu Car dit S. Aug. Deus nullis debitor fidelis Deus qui se unum debitorem fecit. quant a la 2.de Elle ne se trouue non

1.° Circa primum membrum quæritur Vtrum homo possit aliquid meriti opere de condigno apud Deum.

Negat Durandus in 2.um distinctione 27.a q. 2.a: Quia enim duplex meritum de condigno; vnum impropriũ ex dña ordinatione Et pactione largæ prouisionis; aliud proprium, qd induxit debitum p Justitiæ obligationem ob dignitatem ipsius operis. Impropriũ posse dari meritum hominis ad Deum non difficultur: Proprium dari posse nego. aliud videtur velle Athlogus qui præter opus dignitatem. Quorum requirunt ex parte Dei vt opus sit meritorium.

Contra propõ est, Hominem posse mereri opere de condigno apud Deum.

D.r 1.° S. Scriptura quæ meritum opere dictum stabilium. adhuc suis Cartheis, vtam hanc propõnem stabilem. 2. q. Dr Jam meres bonis operib: quæ vox (meres) aliquam rationem Justitiæ Collationis Vitæ; Dr Deus reddere hoi Bum operatus, Sive mala sive bona: atqui Deus retribuit hoi Bum operamala ex Justitia. Dr Deus hoi reddere qs merces est, dicunt. opera digna præmio.

2.° ex Concilio Arausicano pronunciante mercedem bonis operib debiti. Et ex Tridentino Sess 6.a cap 16. Dominꝰ, bonis operib.

quant a la 2.de Elle ne se trouue dans les Oeuures de Justice qui supposé la promesse de dieu Car dit S. Aug. Deus nullis debitor fidelis Deus qui se unum debitorem fecit. quant a la 2.de Elle ne se trouue non

lequel a mérité pour nous que celuy qui l'ayndera à garder les
Commandemens doit digne de la vie éternelle. Ainsy cette
mérite imparfaitement que vrai mérite non esse meritum simpliciter sensu scripturæ. Vt aqua ex gratia
fontana qui est vrai mérite chrn. Prindo si inter Deum p-
bonitate apostolo justum non sit justitia stricte, est tn aliquales iustitia
Cor. 1. lib. 2. dist. condum inter patrem et filium; sit vera filius ius vt nutriat
non satisfaciens a patre, sit ius ad patrimam hereditatem, ita pactus-
si modo a gratia non sit ius ad augmentum gratiæ atq; ad vitæ æternæ consecutionem
decessit.

Cette definition Secunda 2um membrum, s. qui putat meritum de congruo non
mérite n'est pas meriti nomine meriti qs illud est qd ex congruitate tum quandam
bonne; elle mercedem sit; alij existimant esse meritum simpliciter.
n'est point alij denique opinantur posse appelli meritum, sed tn non esse
bonne. meritum simpliciter.

Le premier mérite Prima sit propo. Detur aliqd meritum de congruo,
de congruo est illud non est meritum simpliciter; Prior pars pt. 1. ex
une action qui mod. log. Patrum Patrum dicitur meriti suam partem
par elle même Aug. esta 79a. lib. 2. de praedestinatione meriti cap. 3to
n'a point la Idem bene Origenes homilia 8. in Leviticum Tertullianus
bonté. Il y a lib. 4. contra Marcionem. Item ex modo log. consuetudo apud
point de mérite Aug. fides aliquomodo meretur iustificationem. Esta 102a.
de congruo sont Neq; esta remissio peccatorum sine aliquo merito est, si fides
point de bonne. manet in patre. esta 106. Sequi dicitur qd gratiam sibi
opinandi fides meretur negare non possumus. Sed gratissimè
confitemur.

Le Code Car 2. qs. meritum de congruo tunc est, qd congruum est hoi
nous devons de lor facienti, Deum illud beneficium retribuere, qd hoc faciendo
croire. Il est consequi intendit, Præsertim attendens ipsius ordinatione, ita
point de mérite tunc vel condignitas operis desit vel infallibilis promissio
de congruo. quamvis sit connexa p eiusdem ordinis cum eo qd Deum decet
congruum est: Atqui aliqs congruum est Deum hominis
aliqua facienti retribuere illud beneficium qd consequi intendit
Il n'y a point de Præsertim attendens ipsius ordinatione, Itaque vel condignitas
promesse infaillible operis desit vel promissio, sit tamen quia sit connexa
de dire ajoute la definition de de car bien faire par
ce que il y a des actions qui ont la promesse infallible de dieu
de récompense selon l'ordre établi ainsi que le mérite
de congruité car la véritable priorité de condition

ex toto Corde Ut meritoire de Congruo dicebat illi de la remission des pechez avec la promesse infaillible de dite depuis 309 il y a deux

A eisdem ordinis cum ergo congruum est Deum dare. meritum promissi
sit congruum est Deum concedere oranicis humiliem conversionem faite Dieu
eorum qui sit in sublimitate constituti.

Posterior pars 6ti q. merito simpliciter corresp. merita vitæ aliqua
potiùs dicta non merito de congruo. pour les Oeuvres de pieté. elle pour

Articulus 3.us

De conditionib.s requisitis ad meritum de condigno ex parte merentis.

elle pour
la grace de quelque autre
elle pour
elle pour que
elle a pas pris
par Cause de
pleu quiconque
merite de Congru
de dire ou il voudrait
de dire ou il
voudrait pas
dit qu'il voudrait
pas toujours
cela dans l'Ecriture
tuer ou dans les
pechez. si il voudrait
toujours de quoy
elle doit dire
merite de Digne
de de Congru elle
dans une Ecole

Ecria desqui debent in merito de condigno, loco qui merit.r: opus pro qd merit.r:
Opus apud quem merit.r: Ad.s his agimus.
Vera sit propos. Qui merit.r de condigno debet esse in gra Stifuante
constitutus Viator.

Prior pars 6.ti i.o ex scripturis Genesis 4.o Respexit Deus ad Abel ad munera eius. Quib. verbis significat 6.ti ut observat S. Gregorius lib. 22. moralium cap. 12. prius Deum instruit personam quam munus, per gratum hoc efficitur munus, sed munera prius efficiunt. Item Joann. 15. manete in me & ego in vobis. Sicut palmes non potest fert fructum a semetipso nisi manserit in vite: sic nec vos nisi in me manseritis: & alibi, si quis in me non manserit, mittet.r foras sicut palmes & aridus, & colligunt eum & in ignem mittunt & ardet; Item ex iis locis in quib. vita æterna d.r hæreditas, nam hæreditas non dat.r nisi filiis: inde apostolus Galat. 4.o & si filii & hæredes. Neque vero filii hum.i nisi per gratam Stifuantem

2.o ex concil. Trident. tum cap. 16. tum etiam canone 32.o sess. 6.a agens de merito, non loquit.r de aliis quam de justificatis.

3.o ratione Tum q.a alias videret.r absolute grata Stifuans, Deum posse homi salvari sine illa, Tum 1.o ova opera facta sine grata Stifuante sint opera inimici: Ergo non posset Deo satisfacere: Ergo multo minus præmium promereri. Tum 2.o si merita non pendarent ab amicitia d.a per unum peccatum mortale non privatur ova merita, qd sit odibilis: peccatum autem non impedit quominus fiant nova merita Deum hanc tam Ergo nec peccatum subseq.s extinguit merita facta.

Dicit.r in scripturis oi bene agenti mandata servanti promitt.r

ad. art.m 3.

S. Cyprien fait de la foi dit que les
de pechez que font les
doivent leur vrai compte le
minister de l'Eglise Volumus [illegible] meritum

triquel de nous Dieu de nous
donne leur juste dessein de
meritoire de Congru.

Lod a Coronam Vo dmeando doing li Cs pnitdsla hant dans
la grace sanctificante ou lill ny hant pas. lill ny hant pas dt
doing faux que vita æterna, matt 19. si vis ad vitam ingredi serua mandata.
pour mdire la Cne Roman. 2°. Reddet vnicuiq; sum opra.
vous dil falle Resp deo ói benè agenti ꝑ mandata seruanti, qui gratus
dt Dro, qui in eccho magt sine palmis in dt, qui fleurit
Dri promittt vita æterna, sine fines: ergo.
dt dans la grace Dices 2°. ꝑt quemcunq; actum malum demerem. apud Drum
sanctifiante. lill Ergo ꝑt quemcunq; actum bonum merim?
y hant bcoup qui Reddeo nequando confeam. Plura requiuntr ad meritum quam ad
tout hant dans demeritum, bonum ex integro, malum ex minimo defectu.
la grace lisi Dices 2°. hoc ꝑt. meriti apud Deum etiam si sit cum inimico:
Ergo ꝑ apud Deum.
aubo cucut qui Resp deo Deum non posse meriti apud dotm ex opre quod
de vrai dt bon dt esse gratum & placere alteri nisi illi reconciliet: quamvis
facedut dt posse meriti ex opre cui vt sit, etiam si non sit gratum nec
hant dans quider placere, meretr tn dat. quod. enim istis modis ꝑt. hoc apud dotm
meriti, Ad priorem requirt amicitiam inter ꝑsonam qua-
dire que pour meritr ꝑsam apud quam meritr, non ad posteriorem, at vero
mdire la Cne hoc meritr apud Drum ꝑt hoc ex opus gratum est & placet illi,
dt non reconciliatr nisi ꝑt gram ejus tantum.
Rbdemdt il hst fit Rdeor gotr nra Deonis ordinat. ꝑt. ex scripturis Ecclesiæ-
vadimo, hi incidert Cedrum arbotem ad austrum vel ad aquilonem, in quemcunq;
dt bon dt tant loco ceciderit, ibi erit. Ecclesiastes 11. hoc mia facit Deum vnicuiq;
dans la Cne, ꝑsum meritum operum suorum & Drum illectum ꝑtrigrenarum ejus. —
dt bon Comdt. Hebræorum 2 Deum Patrem est hoc sine meriti, post hoc autem
judicium, Gelat. 7°. dum tm quæ habem. operm. bonum ad ots.
a dire pas dans Rom ex ijs Deis in quib. dt. nos recessuros in corpore pro dt
dt dt dans dt Rom ex ijs qui mortui sunt meritm esse bene operandum, cogi-
la Cne dt. posse mortm sic scius. Ecclesiastes 14°. ante obitum tuum
operare justitiam quoniam non est apud inferos mutare cibum.
Mais pendant Joannis 9. Venit hora qdo nemo ꝑt. operari. Apocalypsis 10 juravit
Cne dt dt pas angelus per viventem in secula qui non erit tempus amplius
fait dt dt dt Rom 2°. ex patrib. Augno Enchiridii cap. 110. Nemo spert qd
dt dt dt hoc negotio cum ei audierit apud Deum promeriri. ad quotidianam
mihi accedat Dni Deleitij hic ó meritum comparatr quo possit hanc vitam
possit relevari quispiam vel gravati. Prospro lib. sent. eadem
remissionem pdonum & reconciliat cum Dro. Laquelle reconciliation
dans la Cne dt pas ꝑsupposte aux Ordres nec ꝑsupposte
les Ordres.

sent.ª 172. frustra sibi hoc esse hoc corpus promittit qd in-
hoc corpore comparato negetur. Chrysostomo homil. 45. in
joannem. Gregorio lib. 2. cap. 29. Calius.

2ª pmittum est quddam dia sua bndentia ad præmium.—
Ergo pro subto suo debet hoc viatorem.
Viatoris vero nois vbi de hoc sermo est in statu nae-
Capsa considerato ylligit.r ille qui viuit in corpore mortali—
conditione mortali: Quare nemo exuitur corpore viator est.
Sed neq; in viatorum numero collocanda est beatissima virgo—
que reassumpsit corpus suum post mortem. e contra vero postquam
suscitatus fuit Lazarus a mortuis viator fuit, Enoch vero
Elias quamuis sine ad hoc mortales, q.ª in non viuunt
conditione mortali sed a Deo seguestrati peculiari lege futuræ
viatoris diei non debent: Ergo neq; eadem lege eorum mort.
Sed an Deus indurit illis vt postea ordinem eorum viatoris
mutarit.

Placet negans, 1º ppter authoritatem Tertulliani qui lib. de aia ista loquit.—
Translat. est Enoch & Elias nec mors eorum reperta est dilata est—
Lib. contra judæos cap. 2º. Enoch nondum mortem gustauit, æternitatis candidatus,
Lib. de resurrect. carnis cap. 43. Enoch & Elias nondum resurrectione defuncti,
q.ª nondum mortem fuerit, sed tamen de orbe translati, Et hoc ipso eam æternitatis
candidati. 2º. si mortem in hoc statu constituti, gratia eorum exegerit
in immensum, facile q; fuerit in eo S. Joannem baptistam, qui
in inter natos mulierum non surrexisse maiorem scriptura ipsa nos docet,
Judicare etiam responsionem nram statues alter ista de Enoch loquens—
quasi hunc ego translatus est in eo statu fuerit collocatus, in quo
tempus ipsi non computarit, completa q; fuerit eius numero—
annorum 365.

Quæres vtrum quo persona magis est Deo grata, eo cæteris
paribus meritum maius præmium de condigno.

Respdeo affirm. videri posse Bonaventura 1º q. 40. art. requirit. vt
persona sit Deo grata ad meritum de condigno, aut sit per gratiam
habitualem, dignitas ista persona ex natura sua conducit ad meritum
de condigno: ergo major dignitas conducit ad majus meritum, q.ª
non apparet ratio potior quam dignitas personæ conferat ad dignitatem
cæteris, & maior persona dignitas cæteris paribus non conferat ad—
maius meritum. 2º q.ª maior persona dignitas conducit ad—

il ne faut dire
autre chose sinon
que de quelque fait
peu ou plus grand
amour de
Dieu vient de
vantage d'un
autre Dieu quand celuy qui agit
seroit plus grand saint qu'un autre.

impetrandum aliquid faciens ad rem vt constat de abraham
genesis 20. de samuele 1. Regum 7. de job libro job 42.
de abraham, isaac et jacob daniele 9., Ergo eadem dignitas
faciebat ad maius meritum. 9. q. opera christi dñi erant
infiniti valoris propter infinitam dignitatem personae.

Deus praeceptum qd committit a persona vilioris non meretur
majus supplicium quam qd perpetratur a digniori: Ergo bonum
opus qd fit a persona digniore non meretur maius praemium.

Nego consequentiam et vilitas personae cum non addat maiorem
celebritatem, praeceptorum negligentiorem, quibus repugnantiam ad peccatum,
vel clamantium aut constantiam aggravantem, ideo non auget praemium;
at vero dignitas personae efficiat actionem bonam.

Articulus 4.us

De conditionibus requisitis ad meritum de condigno ex parte operis.

1.° afin qu'une action fasse mériter il faut qu'elle soit bonne.

Prima sit propositio. Opus per qd homo de condigno meretur
debet esse bonum celebritate proprie dicta. Est contra Robertum alios
qui lib. 1. sent. quaest. 1. art. 2. assertum posse aliquem ex puris naturalibus
elicere actum aliquem bonum moralem, et eo facto mereri, quamvis videat
aliquem in peccato mortali innocentium, in quibus nullus fuit usus liberi arbitrii.
Prob. 1.° ex modo loquendi scripturae. Ecclesiastici 31. qd dictum est
de questo, qui potuit transgredi et non est transgressus facere mala
et non fecit, mox additur, ideo stabilita sunt bona illius. 1.° corinth.
9. si volens, hoc ago, mercedem habeo. 2.a corinth. 9. qui parce
seminat parce et metet, et qui seminat in benedictionibus de benedictionibus
et metet. 2.° q. ea quae non sunt propriae laudis, nec laudem merentur
coram virtuosum. unde Basilius homilia 9.a virtus ex voluntate
perficitur non ex necessitate, et Bernardus lib. de gratia et libero arb.
vocatus de qua et meritum pendet. 9. q. qui merito debitum mercedem
debitum autem non meretur nisi ex eo qd unus dat alteri id qd suum
est, sua autem non erat in sua libertate, nam nemo dare potest
nisi illud solum cuius dominus est; solum autem aliquis est dominus
suarum actionum liberarum. unde si meretur bono per actus naturales,
et malum meretur et non indebitum. unde ex hypothesi non meretur vero,

2.° Il faut que l'action soit bonne de bonté de moralité qui ne soit pas
de cette espèce à laquelle de celle de quoy il s'agit

pecato quia deus qui legendi et qui agendi dat vim actus.

2.° Il faut que celui soit bon de bonté de moralité qui ne soit pas
de cette espèce à laquelle de celle de quoy il s'agit

In quo iustificet pelag. agnoscere gratiam ad singulos actus dari. ex cone. Arausi. can. 7. ℔ 25. sed mart. can. 18. vbi d.t: Debit. mereri bonis operib. si fiant: sed gratia qua non debet prædic vt fiant. Ex cone. Trident. ℔ vbi cap. 16. dixit Deum omnium iustificatorum instituere virtutem qua bona eorum opera semper antecedat, comitetur. Subsequat. subijungit, sine qua nullo pacto Deo grata promeritoria esse possent, Cognoscimus hæc dona a bonitate vt eorum rei esse meritorias quæ ipsius dona.

4ª propo. Ad meritum de condigno non satis est vt opus bonum procedat ab homine iusto habente charitatis instructo, sed etiam requirit. vt ipsi a charitate eliciatur vel imperatiue, actu vel virtute. Ita S. Thom. 1ª 2ª q. 114 art. 4º. ad 3um. Dicendum inquit ℔ fidei actus non est meritorius, licet fides per dilectionem operetur vt d.t gallat. 5º. sed bene etiam actus potentiæ sortitudinis non est meritorius nisi aliquis ex charitate operetur. Idem illud 1ª ad corinth 13. Si tradidero corpus meum ita vt ardeam charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest, Ita etiam S. Bonauentura in 2um dist. 27. art. 1º. q. 3ª Alensis 3ª. p. q. 101ª. membro 3º. art. 3º. Scotus, Durandus, Gabriel, Valentia, Ostiensis recentiores. Relatimines lib. 5º. de pœnitentia cap. 13.

Prob. 1º. ex loco Apli mox relato, quem non solum esse intelligendum de charitate habituali, sed etiam de charitate actua seu elicitiue seu etiam imperatiue declarant hæc verba antecedentia: Charitas patiens est, benigna est; 2º. ex illo gallat. 5º. in cito 7. neq; eiconcisio aliquid valet, neq; præputium: sed fides quæ per charitatem operatur &c. 3º. ex illo Jacob 1º. Beatus qui suffert tentationem. quoniam cum probatus fuerit accipiet coronam vitæ quam promisit Deus diligentibus se: quod verbis eadem est ac si dicat patiens est præmio digna d.t ipso ex charitatis imperio dilectis vt fides.

Confirmat. ex illo Apli 1ª corinth vltimo, omnia vestra in charitate fiant, collat. 3º. de quo 7. faciatis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini nostri Jesu Christi, gratias agentes Deo patri per ipsum. eiusdem fine ℔ hab 9ª corinth. siue manducatis, siue bibitis siue aliud quid faciatis, omnia in gloriam Dei facite.

Dices jn concil. Trident. vbi agit. de vendunt. admittum requisitis, non fit mentio charitatis.

Respdeo contrarium colligi ex his vbi istis cap. hab. se enim illa corona justitiæ, quam post suum examen pensum recepturam sibi esse ait ab a Deo a justo judice sibi reddendam, non solum autem sibi sed omn. qui dilexerunt adventum eius.

Art. 5.us

De condition.b requisitis ex parte Dei, apud quem hoc de condigno meretur.

Sub hoc titulo, vnica quæstio agitat. Sit Vtrum vlla sit promissio pactum de mercede reddenda ad hoc vt opus sit meritorium de condigno? negant aliqui non obstari nois thlogi.

Antequam vtro nos sent.am nram aperiam! Observandum esse puto! duo deesse, 1.° promissionem Dei esse requisitam, ad hoc vt bonum opus hanc æqualitatem opportunitatem cum præmio, seu esse præmio dignum, et promissionem Dei requisitam ad meritum de condigno, atque hæc promissio nullam dignitatem operi meritorio confert, huius distinctionis dignitas illegib.t ex ijs, quæ contingunt in justitia commutativa apud Hom, nam pactum alicui. opus est extrinsecum valori rei commutandæ de alio. se illi intrinsecum. 2.° duplici titulo aliquid alteri posse deberi, hæreditatis et mercedis. Vt hæreditatis titulo debeat., pactum necesse non est intercedere, iuxta illud apli: si filij, et hæredes, hæ promissis.

1.° Le pacte a la promesse de dieu ne peut point faire mérite de condigno sinon en habitants, et membres de Christ

Vtra sit propo, Bona opera ex gra. et charitate facta a justo, bene opportunitatem cum præmio æqualem, Rtn requirit. ex parte Dei promissio de dando præmio. hoc post p.r q.s st. opera super naturalia filiorum Dei, postus ti in habitantis, et membrorum Christi. Trina et S. thoma 1.a 2.æ q. 114 art. 3.i in corpore. Valor inquit meriti attendit! secundum virtutem posituti mouentis nos in vitam æternam: sedum illud joann. 4.° post in eo fons aquæ salientis in vitam æternam. attendit! etiam præmium operis secundum dignitatem gratiæ præsentis hoc contra sudas dic. nam ad ostat. in filium Dei, cui debet. hæreditas

afin que l'on ayt droit d'esperer et de demander la vre compte. 2.° Il faut que Dieu mette quelque pacte ou point de Condigne ni de proportion entre la vre compte et l'acquit premier et deffy mais tout ce Condigne de

Egalité vient du merite de J. C. que la vehausse. Ce qui se
void par ces paroles du Conc. mox ab autore cita 13 tis misericor-
diter promisit
mercedem
tellement que
dans cette
promesse il
y a misericorde
de justice de la
part de dieu.
il y a miseri-
corde au re-
gard de Nous
il y a Justice
au regard de
J. C. qui a me-
rité pour Nous
cette recompense.

ex ipso iure adoptionis secundum illud Rom. 8. si filij, ergo
haeredes. Idem habet in responsione ad 3um

Dies praemium semper excedit meritum ut patet ex eo quod vulgo
dr. Deus praemiare ultra condignum et punire citra condignum.

Ad eo dictum illud de praemio, verificari de operib. ut procedentib.
ex libero arb. et non ut ex gratia.

Posterior pars nostrae propositionis ostenditur 1o ex modo loquendi scripturae,
Jacobi 1o. Beatus vir qui suffert tentationem quoniam cum probatus fuerit
accipiet coronam vitae quam repromisit Deus diligentib. se,
Hebraeor. 4o qui fide et patientia haereditabunt promissiones. Hebraeor.
10. ut voluntatem Dei facientes, reportetis promissionem, quae veritas
innuitur in parabola patris familias matt. 20 his verbis,
conventione facta cum operariis ex denario diurno, misit eos in
vineam suam; et postea: Amice non facio tibi injuriam,
nonne ex denario convenisti mecum? Tollo quod tuum est, et vade.
2o ex modo loquendi concil. Trid. sess. 6a cap. 16. Bene operantib.
usque in finem, et in Deo sperantib. proponenda est vita aeterna,
et tamquam gratia filiis Dei misericorditer promissa et tamquam merces
ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operib. et meritis fideliter
reddenda.

3o ad meritum de condigno requiritur ut praemium sit illi debitum
Deus autem nihil debet homini nisi ex pacto et promissione, unde
S. Augustinus in psalm. 83um Omnis ipse fecit se non accipiendo
sed promittendo: non ei dicitur redde quod accepisti, sed redde quod
promisisti. et sermone 16. de verbis apostoli, debitor nobis
factus est Deus, non aliquid a nobis accipiendo, sed quod ei
placuit promittendo.

4o quae opera sunt Dei debita tamquam creatori et conservatori nostro,
et praeterea magis sunt ab illo quam a nobis, ea non possunt facere
Deum nostrum debitorem nisi pactum intercedat, atqui iustorum
omnia bona opera sunt huiusmodi.

Confirmatur nam si quis alienum agrum coleret, vel aliquod
[illegible] obsequium alteri praestaret, nullo prorsus interveniente
pacto vel promissione mercedis, alter non tenetur ex justitia

meritum illi dare, mur.ª si mercenarius iste debuit illud facere totum q̄ fecit aliquo titulo, ipsumq; tum vitio, tum actum instrumento, aliq; coercitus fuerit adstringi: Ergo ad meritum decondigno necesse est vt pactum seu promissio intercedat.

Obijcit 1.: gratis hoc casu pactum non est meritum, nam vt operarius mercedem promissam suscipit si dominus vineæ jubeat illam colere vel saltim opus etiam non justum aggredi: Ergo inter Deum hoīes.

Respdeo 1. ad ant.ª pro prima parte q̄ si pactum dirigit.r ad seruum, dominus non tenet.r ei reddere mercedem q.ª seruus est eius opta v. domui, secus si ad eum non est seruus, q.ª pactum implicite contrah.r in merito in ipsum ille hoc tale opus cuius nullo titulo debitor est non solet operari nisi certo stipendium, at ita opera nra. bona magis dei v. quam seruij opera sine dmi hij.

Contra ij Respdeo q̄ qui non justi operarij approbat opus, illo ij aggrat.r quam beneficium sibi gratum, tenet.r ex gratitudine reddere mercedem, si vero in ordine ad stipendium, tenet.r ex justitia 1.ª huiusmodi approbā. mista seruit. inuolucris pactum alicui tacitum: at deus nihil debet dare huic. titulo gratitudinis. Et profecto nihil non hūi est questio de eo q̄ debet.r titulo justitiæ. 2.º de gratitudinis, sed de eo q̄ debet.r titulo justitiæ. 2.º de opera nra bona v. dei.

Obijcies 3.ª qui peccat mortaliter sedulo quocunq; pacto promissione, incurrit reatum pœnæ æternæ: Ergo qui pactū agit sedulo quocunque pacto meretur præmium vitæ æternæ.

Respdeo negando consequam Disparitas est q̄ ad pœnam merendam non requirit.r q̄ alius sit debitor ad pœnam inferendam cuiq; q̄ male operatus fuerit aliquem exigere vt pœnam sibi inferat, sufficit sigillum si id fortis q̄ ostendat. sed ad merendum præmium de condigno, requirit.r vt ille sit debitor pro deo operis q.ª exigere merecedem.

Obijcies 4.ª ex opposita sent.ª Pegaret.ª multa opera iustorum facta ex gratia, quæ non v. meritoria. quam si pactum promissio requirit.r ad primum, debet esse cognita ei qui merit.r: sicut si requirit.r pactum ad hoc vt qui operat.r in vinea mereat.r denarium diurnum, ut cum istud debet esse cognitum, timor pactatum ab operario; at vero multis iustis plerisq; operantib. est incognitum esse eiusmodi pactum q̄ multo minus acceptatum. Confirmat.r aliqui Thlogi existimare iustum non mereri augmentum gratiæ q̄ actus remissos: Ergo non debet respectu illorum pactum dari; Ergo sequeret.r in hac sent.ª q̄ per actus remissos non mereret.r etiam si verum esset q̄ actus remissi possint esse meritorij. Item aliqui Thlogi negant negauerunt tricuplentiam gradorum

Ergo negauerunt esse praeuisionem ex parte Dei ad praemiandum illa merita et per consequens non reuiuiscunt in illis.

Respondeo data sequela negando pactum istud ignotum esse multis iustis bene operantibus ~~ignorantibus~~ nam omnes iusti credere tenentur Deum esse remuneratorem: unde Apostolus, accedentem ad Deum oportet credere quia est et quod sit remunerator. nec dicas non omnes hoc credere explicite nam certum est omnes regulariter cognoscere id teneri credere explicite. Unde sufficeret si cognoscat operarius implicite pactum de mercede. De acceptatione dico quod quilibet iustus ex ipso quo bene operatur gratia acceptat promissionem. Ad confirmationem dico 1.um eandem esse difficultatem quantum ad valorem et dignitatem meritorum ipsorum, quae est quantum ad pactum. nam qui existimant actus remissos non esse meritorios, etiam dicunt non habere dignitatem aut valorem augmenti gratiae et gloriae. 2.o dico istos theologos (posito quod mereantur per actus remissos, quae de re ubi de charitate) non desinere mereri per eiusdem actus, quia reuera habent valorem et dignitatem et reuera illis facta est promissio mercedis: Et illi theologi credentes Deum esse remuneratorem, credunt implicite pactum illud, quale est in rei veritate, Et quamuis non obtinentur tales actibus accedere Dei promissionem, credunt tamen quod si talis sit promissio, eodem modo consequentur praemium quo alii theologi qui in opposita sunt sententia. Idem dico de reuiuiscentia meritorum.

Art. 6.us

De conditionibus istis respectu meriti de congruo.

Prima sit propositio. Ad meritum de congruo ex parte eius qui meretur non est necessarium ut sit in gratia sanctificante constitutus: necessarium vero est ut sit viator. Prior pars clara est ex dictis supra art. 2.o /

Odmund (pour l'article dit accorde quelque grace a celuy qui les fait quoyque tres. Car quand il accorde la table a celuy qui la luy demande quoyqu'il peut justement la luy refuser: si on appelle cela 3 [illegible] ditam de

Articulus 7.us

Cangno. pdmet aluy..

Utrum hõo possit mereri vitam. quant a nay
æternam de condigno.

Vera propoo est affirmans et est de fide.

Prob.^t 1.º ex scripturis quæ vitam æternam meredem apellant, quas retulim.^s art.^o 1.º utq; ex vsu est p respondeant adfinem vitam æternam dei; meredem non est ostr opra bona debat.^r sed ex compassa affectionis sopra, etiamsi ostr aliam eam deb.^t; vtaquæ solum consecutive esse meredem, neque pro oppos.^t, sed dari titulo hereditatis, filiis autem adoptionis cedere in quandam compassionem obsequentem patri cælesti gratitudinem. quæ inquam q hoc respondeant quam scripturæ ubiq; fere p.^t ad litteram, mercedem litteralit significare gratuitum fere dictum magis quam compassationem, dat.^r q; pem beatæ, titulo hereditatis justis deb.^r sed cad. adductis ratione vtrinq; concedat.^r quæq; ostr opera p laborem: neque repugnat etiam eandem q; rem duplici titulo, hereditatis videlicet ac gratuiti dari, vt constat de patrimonio corporis Xpi ois exaltatione quæ eum debita esse tanto domino, qui filius dei erat, debuerit sustinere illi atq; collata, qui familiarie semetipsum fuerit obediens vsq; ad mortem.

Prob.^t etiam ex ijs locis in quib.^s vita æterna d.^r dari ex iustitia pretribuj ratione bonorum operum de quib.^s eadem aff.^o diximus.

Q. p.^t ex conciliis Cabrarensi, Florentino p Trident. ecclesiæ Nicænum p Ephesinum, relato ibid. / Prob.^r etiam ex patrib.^s qui expresse appellant vitam æternam stipendium, mercedem quæ debet reddi militi, inter quos præcipuus est Aug.^nus epla 105.^a ad vitalis q; locis laudatis.

Obijcit 1.º Vita æterna dat.^r ex mia, juxta illud psalmi 102, qui coronat te in mia p miserationib.^s est mera graa.

Car quand il accorde la table a celuy qui la luy demande quoyqu'il peut justement la luy refuser: si on appelle cela 3 [illegible] ditam de

Car quil luy a aucune merite de

Car quil luy a de condigne. Voyla

Car pour le p. paulo

Il condigne pour

la vie eternelle

tout ce qui est

rende ou donne

raison de leur pri

dont on trouve Odmund

tout cela etant

de aucune merite de

Condigne de v. l.

de quoi ils sont privés

que tout les bons

ribus de predestin.

tout meritoire, mais par voye de dignité de tout les graces qu'ils impetrent de dieu. non a raison de l'Odmund condigne de elles mesmes mais a raison du merite de v. l. sur lequel elles sont appuyées.

Ad 7.um Et may p̄bri (q̄llo Et Conbr la fy. Cor. Et Ab. Et Ardt
mbritaim p̄ Condignitē dicit ny ouvert pal pmanf la vr compdo pa
misericordiam Rom. 6. grāa Dñi, vita ætna. Et agitur affirmat nr salvo-
dit Volanc. de fiori or grāa p̄ nr ex opīb. Rom. 10. Ephesiorum 2. ad
habito. quisq; Tithum 2.
Respdeo vocari grāam non q̄ non sit merces p̄cise dicta
Et Car Et fait p̄ 1. q. 1. ista opera quib. illam hō promeretr p. gratis Dr
misericordiam a Deo concessa. Ita aug.nus ep̄la 104. 1. lib. de grāa
pour Labor Et plebro arb. cap. 8., Lib. de correptione Et grāa cap. 12.
nullo dr pot 2. q. 1. gratis præparata est etiam si non obtineatur ut per
merita Cthulo justitiæ, sive ē grāa quo ad ordinem
Et or fait q̄ intentionis, Et justitia quo ad ordinem affectionis, Ita
pour dlo. fulgentius lib. 3. de veritate prædestinationis cap. 3. grāa 3.
Ad 1.m. in Cthulo gratuito sive tributa æquam merces bonorum operum,
Va concil. Trid. c. Arnaldus lib. de grāa Et lib. Et ep. 105. ad Casulanum.
Et aut dit pait promissum de mia sed ex justitia solidum, debitum ex locis
dumtaxat ea opera quæ non d. ex grāa.
Tout vela ou ne Obj. 2. illud affert Rom. 8. non d. condigna passiones huius
Car q̄ la hic temporis ad futuram gloriam.
Et dr dlo Et hom Respdeo non esse condignas tribui tamen duratōnis q. momentaneæ d.
esse hic condignas ratione valoris, q. d. opera viventium Christo membrorum
nul ne compdo esse hunc affectum censuit ex alio cujd. Deo videlicet 2. Cyrilli 4.
mais ne compdo q. in excedentia momentaneam gloriæ tribulationes nræ hujus modum
in sublimitate, æternum gloriæ pondus operatur in nobis: Add
pmitto mitoria Addo Augustinum Cogis de passionib. p. non operib. quarum acerbitatem comparat
Et dr Et dr Et ad cum dulcedine gloriæ æternæ Et S. Thom. ad Rom. 8. lectum.
Et dr Et quidam Et dr Obj. 3. S. Patres. Basilium in Psalm. 104. Gregorium lib. 9. moral.
ppatio ad q. dr cap. 4. Bernardum Serm. 1. de annunciatione Psalios primitias qui
Car dr Et dr Et dr videntur dixisse Deum non subtrahi vitam æternam.
Et dr Et dr R. hos loqui vel de operib. sine grāa factis, vel de his quæ
non d. Et dr sunt ex grāa sed subsecto facto absq; promissione
Et dr Et dr Et dr Obj. 4. si dicat. moribundis Et desperant vitam æternam p. Et
q. dr Et dr habitudo sua operatione tamen absit Et Petrus quin pro conjectura in
Et dr dlo Et ilinja desperationem vel si Petrus in illis.
nullo ppatio Respdeo concil. Trident. occurrisse obstinatis istis: hæreticis, affe
ad 2. placat Et christianos hoc in se assumere confidat vel gloriet. sed
in Domino, cujus tanta est erga homines bonitas Et eorum dedit

---

la Et hic ne suppose point la Condignité ni ne la fait point mais
Et dr suppose la promesse de dieu. / ad 4.um ad 1.um obj. / pau
esse vocis on fa ducar Et ne font point mentir Et dr Condi-
gnité absq; q. ne mente que p. ar Et dat quid a vide Et dont la

7. e.

in Exodum, ubi profert exemplum Moysis, qui cum videret Deum Judaeis infensum, interposuit se tquam murum pro Israel donec placat. esset Dnus. Item qa cois est senta S. Stephanum suis precibus meruisse conversionem Sti Pauli. Aug.nus serm. 99. de ve diversis, si Stephanus non orasset, Ecclesia Paulum non haberet. S. Fulgent. serm. de S. Stephano p conversione S. Pauli. quem habebat in terris persecutorem hoc meruit in coelo consortem; Stam quoq; Monicam lachrimis suis conversionem Bi. Aug.ni promeruisse testatr. ipse tam in confessionib. quam lib. de dono persever. cap. 20o his verbis: Et in non ne ita narratum esse meministis, ut ostenderet me fidelib. quotidianis matris meae lachrimis ne perirem fuisse concessum. 3o. qa ut hit S. Thom. Cum hoo in graa constitutus adimpleat Dei voltatem, congruum est sdum amicitiae pportionem ut Deus adimpleat hois justi voltatem qui pro altero 1am graam postulat. Dico (de congruo) neq; enim id ex justitia fieri debet qd aliqdo Deum noluisse exaudiri preces Sctorum pro aliis factas, Legam. in scripturis Jeremiae 7o: Noli orare pro populo hoc qa non exaudiam te. cap. 15o. Si caeperint Moyses Samuel coram te, non est aia ad populum istum, Ejice illos a facie mea abacuc 1o. usquequo clamabo p non exaudies, vociferabor p ad te p non salvabis. 4o. deniq; pr. qa si pactum intercederet nihil deesse videretr. ad meritum de condigno.

Art. 9us

Utrum hoo possit mereri sibi reparaonem post lapsum

Sensus pntis artli, utrum hoo dum justus est, possit mereri a Deo, ut si contigerit eum prolabi in peccatum mortale, donetr. ei graa paenit.ae atq; remissionis per quam reparetur. Eadem quaestio non est de p.a absoluta, cuata quam

certa est apud ôs pos affirmans q̃ non implicat contradictionem. Sed neq; etiam
quarto est de merito de condigno vsque legem ordinatam, consentiunt quippe
ôs in negante. 1° potr allegi scriptura, Ezechielis 18°: Si iustus auerterit se
a iustitia sua fecerit iniquitatem, ôs iustitiæ eius quas fecerat, non
recordabuntur; quæ verba falsa essent si Deus instituto illorum operum
conferre ex iustitia hoc reparationem post lapsum. 2° potr concilium
trident. sess. 6 pronunciat nullum meritum de condigno praecedere hoies impij
iustificationem. 3° q̃ sequitur alias ôs qui in statu iustitiæ bene
operantur a peccato resurgere in q̃ potra inciderunt.

Quare tota difficultas est de merito de congruo iuxta legem
ordinatam.

Quidam placet affirmare post Aegidium opusculo de iustificatione
q. 6ª ad 6ᵘᵐ Belarminum Re alios: Alios negare, Ita Thomistæ
post Angelicum doctorem. Alios denique medio quodam placet via
sic Gamachæo nro, non statim vna aut altera actione merit iustus
de congruo reparationem post lapsum, sed solum quam plurimis bonis
operib. Jejuniis, eleemosinis, oratione. Longo virtutum exercitio.
sic aliis si quis lapsus fuerit proxto de ignorantia aut infirmitate,
aut re graui tentatione, meretur de congruo reparationem post lapsum:
secus vero si ex malitia.

Cui Propoó est absolute negans.

Prob. 1°. q̃ sequitur alias Deum reddere bonorum operum
iustitiam quæ ante peccatum facta fuisse hoc, q̃ est contra
Ezechielem
nec Deus Deum non reddere gloriam ex malitia peccati
Deus si peccauerit ex infirmitate aut ignorantia: Ergo ibidem
adiungit. Cum impietatem suam ôs abominationes quas
operatus fuerit impius; quam alias Deus iste nubem obduxit
contra meritum de condigno reparationis post lapsum, nisi supposito
proxto ex malitia, q̃ nec ipsi dicunt adesse, ubi quemcon-
stanter, & confirmate exercet capitis 33. Iustitia iusti
non liberabit eum in quacunq; die peccauerit. Quam si de
congruo meruit posse post lapsum, ex infirmitate, Iustitia
iusti liberauit ipsum post quam peccauerit.

2° posita sententia aduersarium sequitur esse in hoc vsque adeo
meritum q̃ resurgat non mortificauerit per peccatum mortale subsequens

q̃ absurdum, p̃s̃ sequela q̃. ex adhuc constito in gradu mortali manent meritum vnum quorumq; aquid vtrum, cum p̃ illud dent̃ grãa gradum. Nõ disgnas de merito de congruo p̃ de condigno, nam ex d̃o sequent̃ q̃ meritum de congruo magis esse efficacia quam meritum de condigno, q̃. hinc adhuc in statu gradi vim habuam, quam non habe meritum de congruo. q̃ absurdum.

Q̃ meritum de congruo quo quis mer̃t̃. alteri p̃ gratiam, impetrat̃. si ille qui mer̃t̃ obicem ponat. Ergo multo magis si nos ipsi peccando nris opib̃. obicem ponam.

4° nemo mer̃t̃. de congruo vt hm recipiat̃ donum, q̃do sit indignus remuneratione: atqui cum justus in gradum profectus est, retribuẽ indignus est.

Obiect̃ 1°. Datum est ad iosaphat 2. paralipomenon 19°. Impio præbes auxilium & his qui oderunt dominum amicitia jungeris: — Et ideireo iram q̃m dñi meruisti; sed bona opera inuenta s. in te. Resp̃deo 1°. sermonem ibi non esse de merito pro reparatione post lapsum, sed de cautione p̃teritorum temporum quã Deus non infligit aliquo opta bona præsentia. Theodoretus in hunc locum, hinc docet q̃ minuunt præterita p̃cata quæ prius fuerant retã: — & ponit: Iosaphat fuisse ab infantia Virtutum cum Christo ab infantib̃. & circumeuntib̃. cum hostib̃. 2°. posito q̃ agat̃. de reparatione post lapsum: Deus sermonem esse de opib̃. factis ante post lapsum, quib̃. se se præparabit ad justificationem. Certe etiam cum impio obtat auxilium, Lucas Lucas non restituit, sed religioso Dei cultu perfecerat, & vt loquit̃ scriptura, Domauit ad Dominum cum circumdederunt eum inimici: & antequam ista ei accid̃t̃, iam tristis erat ad dominum, vt legitur esse cap. 18. p̃. 9°. Addit̃ aliqui post affinitatem istam cum achab Rege Israel post ignorantiam excusati a mortali.

Obiect̃ 2°. Illud psalmi 70. Cum defecerit virtus mea ne derelinquas me, quæ oratio inutilis esset, si peccati esti essem: q̃ non possem impetrare: si autem impetrare possem. Ergo q̃ meruerit de congruo.

Resp̃deo 1°. eo loci orasse petrum Dauidem a Deo, nihil vt nolit ipsum in senecta derelinquere in qua tunc erat fugiens a facie absalon: q̃ dum fuit eius spes a juuentute, in eo confirmatus est ex vtero, de ventre matris suæ protector ipsius fuit

Dor eum in puerili ætate, rebus multis gestis prodigium factus est multis. Q. Resp deo prophetam postulasse non reparari posse lapsum sed auxilia a Deo spe tribuendæ fortitudinis. Z. posito q̃d postulet reparationem posse lapsum: Resp deo non negari hanc orationem esse inutilem, etiamsi impetrare non posse, q̃s meritoria gloriæ, & inualuit diffluentiam peccatorum fleturi, atq; affectum non præcludendi in illo.

Obj. 3. Habitorum b. hab. non est injustus Deus ut obliviscatur operis et dilectionis quam ostendistis in nomine ipsius qui ministrastis sanctis ministratis.

R. negetur eam ei bei agi de merito reparationis posse lapsum: sed de meritis bonorum operum, siue reuiuiscentium posse præmium petitam siue non mortificatorum, et sensu fide, Deum illorum non oblivisci sed remuneraturum via modo in gratia pleudine Christi in finem. Sensum hunc esse dicit trident. cap. 16. de iustis: iustificatis sicut, siue amissam siue affectam gratiam per prius conseruando, siue amissam recuperando, fundato in Christo apti verba, abundate in omni bono opere scientes q̃d labor vester non est inanis in Domino non enim iniustus esse Deus.

Objicit 4° apocalypsis 2°. Scio tua commorant. bona opera et episcopi Ephesini laudes, postea reprehendit. sed habeo aduersum te pauca, q̃d charitatem tuam primam reliquisti. Vnde colligere est Deum non obstante lapsu, instituta bonorum operum præmium proposuisse lapsum ipsum ad petitionem q̃d esse inchoare reparationem posse lapsum instituta bonorum operum præmium.

Resp deo 1°. uerum esse utrum episcopus iste prolapsus fuisse in mortale peccatum. an uero solum peccasse in peccatum veniale postea q̃d amisisse fructum charitatis per non exercitium tam habituum. 2°. posito q̃d mortaliter peccauerit Deus illum prouocasse ad petitionem non instituta præmium operum quæ. libertatis esse ad iniam, sed ex pura & nullo prouocante mia, per quam tum voluit lapso oculos ponere præmia opera tquam motiua quædam conuersionis.

Obj. 4° bona opera ex statu gratiæ ex imperio charitatis facta non sunt apud Deum minoris pretii, quam familia bona opera in statu peccati mortalis facta: atqui hoc in statu peccati mortalis constituti nostri per bona opera reparationem posse lapsum de congruo

Dico Dr.

Rdeo Verum esse mai. si modo bona huc opera remanent
q̃ quæ manent, sed p̃ peccatum mortale subsequ. mortificant
non p̃ ant̃s; subseq. facta mortificare, non facienda.
Be prioti, concedimus ex th̃logi, De posteriori etiam nisi
concedimus, sequitur falsum esse catholicum dogma adver-
sariis de despond. ad pertinaciam.
Obj. 6. p̃. Justus alteri merito reparationem de congruo:
Ergo eandem sibi merito p̃. si forte postea contingat labi in
peccatum mortale.
Rsdeo negando consequ. Disparitas est q̃ per peccatum
operiem, opus bonum mortificat. Bonum per peccatum alienum,
peccatum alterius non tollit meritum meum.
Obj. 7. hoc p̃. meretur de congruo id q̃ congruum est
Deum instituisse boni operis retribuere: Sed autem magnit. quædam
congruenter posse quam Deus restituat lapsum, præsertim si
casus ille studio ex infirmitate aut ignorantia vel studio
studio gravi tribuat. meritæ q̃ ipsius fuerint integra.
Rsdeo negando congruum esse Ut retribuat Deus instituisse
eorum quæ non fit. Quia t. opera mortificata.
Obj. 8. Sunt. quæ consolatum affert bonis timoratis
confessariis, ipsa q̃, velut stimulos addit Ut majori alacritate his
operib. incumbant, q̃ quæ emendare tam d. mian bonitatem, cuius-
misæ. fit super ora opera eius est ampliranda, valere ea
quo asserit justum merito posse reparat. nem pote lapsum.
Rsdeo 1. majorem esse veram si ea sunt. le conformis scripturis
Be axiomatib. alij; piis th̃logiæ, secus autem falsam esse. at vero
scripturæ dorne Deum non recordari præteritorum bonorum operum
hois in peccatum prolapsi. Axiomata th̃logiæ fit. opera
ota bona mortificari per peccatum mortale. Efficaciam meriti de
condigno majorem esse quam sit efficacia meriti de congruo.
Utrum veritas indubitata est q̃ hoc in justitia originali non mereri
sibi de congruo reparationem pote lapsum. Ex quib. oib. sequit.
Veritatem nra propositæ falsitas opposita. 2. dico non esse ita
adhibendum ad consolationem bonorum timoratorum, Ut non admodat.
ad motum eum quo debent operari suam salutem. Stimulos quoq;
sufficientes addi, esto q̃ confessa opus q̃ libet bonum imperf. factum

mertti augmentum graæ & gloriam. Bneq; mihi d.ur
cõmodat magis pt̃ nram Sent.am quam pr oppositum:
q.a qdo hoo qui ex merito fuerit ebs pñtor, refergie ex pacto, o
totum opus adscribim.r d.ne mee: Cum ea constet meritis operum gratuitorum
adscribat.r in oppositã sent.a

Art. 10. cr.

Vtrum augmentum graæ habitualis cadat sub meritum.

Certum ẽ hoiem posse alteri mereri de congruo augmentum graæ habitualis, non posse de condigno. Certum ẽ id sibi mereri posse, an de condigno? S.to Bonauenturæ in 2.um dist.nct. 27.a art. 2.o Neq; solum de congruo, neq; etiam de condigno, sed etiam de digno

nta sit propositio. hoo pr̃. sibi mereri de condigno augmentum graæ habitualis:

Prob.r 1.o ex concil. Trident. sess. can. edito sub anathemate definit hoiem
vtile mereri augmentum graæ, vitam æternam, & ipsius vitæ æternæ, (si tñ
in graa decedat) consecutionem, atq; gloriæ etiam augmentum; Vnde lic
astruit 2.o vtile mereri, esse mereri de condigno: atqui ex concil. trid. hoo
vtile mereri augmentum graæ habitualis. 2.o eod. modo concil. docuit hoiem
mereri augmentum graæ quo vitam æternam; atqui certum ẽ qd mereri
de condigno vitam æternam.

Prob.r 2.o nihil deest bonis iustis opib.s ad hoc vt promereant.r
de condigno graa habitualis augmentum. 3.o qd docuit S.
Bonauentura, mereri de digno & de condigno, esse alienum a cor
mente theologorum.

Dices 1.o Graa ex qua prodit meritum ẽ minus intensa augmento
graæ qd dat.r in præmium: Ergo non ẽ æqualitas operis ad mercedem:
Ergo non mereb.r hoo istud augmentum de condigno.

Respdeo ad conseq.am non esse æqualitatem operis ad mercedem
entitatiuam: sed tñ esse effectiuam, q.a ẽ eius sufficiens ad illud
merendum. Dices 2.o graa 1.a ẽ eius augmentum 1.o eiusd. rationis: Ergo
quidem nullum pt̃ mereri de condigno 1.am graam, vt nec eius augmentum.

Respdeo duob.s modis, 1.o ad ant.m: Non esse eius eiusd. rationis: q.a
1.a graa ẽ graa vtens: augmentum vero graæ ẽ graa quasi tenta
simul, seu graa pro graa. 2.o negando conseq.am: q.a condigno subsi
non ẽ ead. quem subitum respectu pr̃ graa non ẽ in pr̃.o ad merendum,
sicut ẽ in hac pr̃.a respectu eiusdem augmenti: Nam ille cum possit ẽ

p amorem Dei qui mer.ti augmentum grae.

Art. 9n dicimus

Vtrum perseuerantia finalis cadat sub meritum?

Certum est hoim posse alteri de congruo mereri, perseuerantiam finalem, non posse de condigno. Quaer.t an eam sibi ejus tam de condigno quam de congruo valeat promereri?

1.a Sit propos. Justus non p.t sibi mereri de condigno finalem perseuerantiam. Ita oes Theologi.

Il y a que les pelerins qui la meritent de merite de digne qui la meritent pour eux.

Prob.t 1.o ex concil. Trid. q. ffl. 6.i cap. 6. 16. Can. 32.o enumerans ea quae cadunt sub meritum de condigno, nullam facit mentionem perseuerantiae finalis, cuius dubio procul meminisset si meritum aliud esset cecidisse. Et confirmat.r eo modo Conc.l quo vtit.r diem appellat illam munus p magnum donum.

2.o ex S. Aug.no qui lib. de corrept. Gratiae cap. 6.o ita loquit.r hic si a me quaerat.r Cur eis perseuerantiam non dederit, quib.s eam quia christiane vouerint, debitorem debet, ne ignoratae respondeo, non enim arroganter, sed cognoscens modulum meum, audio dicentem apostolum O homo tu quis es qui respondeas Deo, Et o altitudo diuitiarum sapi.ae et sci.ae Dei, quam inscrutabilia sunt judicia ejus, et inuestigabiles viae ejus: Quodsi, si ergo confitetur donum Dei esse perseuerare in bono vsq; in finem, Cur hoc donum ille accepit, ille non accepit, Dicto q.d meum parcitur nescis, Et ambo hic inscrutabilia judicia Dei penetrare non potestis. Et infra, videndum est quidem, multumq; mirandum q.d filios suos Deus quib.s dam quos regenerauit in Christo, quib.s fidem, spem, dilectionem dedit, non dat perseuerantiam. Subtinent capitis, sine ergo cognoscat.r fatiis donum dei esse vt finiat hoc vitam istam antequam ex bono mutet.r in malum. Cur autem alios donat.r alios non donat.r ignorare: Ita donum donum Dei esse in bono p.r seuerantiam. Idem scripturas de quib.s testimonia multa jam posui, fatebant.r nobiscum: Cur alios dat.r alios non dat.r, sine murmure addisc. Deum dignant.r ignorare nobiscum, Item lib. p.r seuer.ae bono cap. 9.o ex dicob. autem ipse, et Cur hunc

donet. perseuerantia vsq; in finem, illi autem non donet. inscrutabilia
sunt iudicia Dei. Ex quib. sic arguor, si perseuerantia finalis
cadat sub meritum de condigno, male S. Aug. pronunciaret se
ignorare an aliquis hoc donum perseuerantiae, et alter non hoc,
male reuerit. ad inscrutabilia Dei iudicia, sed debet dicere
ex duob. ijs alterum perseuerare q. meruit perseuerantiae donum, q.
opera praedentia, alterum non perseuerare q. non meruit hoc donum.

Ultim ex verbis capitis 13. Vide Latis. deluide obtendit. Pighius adi
etiam in finem perseuerandi gratiam Dei non secundum merita nra dari, sed donari
secundum ipsius sanctissimam, iustissimam, beneficentissimam, sapientissimam
voluntatem, quam quos praedestinauit, hos et vocauit de quo dictum est Rom.
1. ijet. dico Deum scire esse de quib. dubitatis. 2. eod. modo dicere
perseuerantiam finalem non cadere sub meritum quo 1am gratiam.
8. refendi collationem perseuerant. finalis in secretissimam Dei voluntatem
quae ode probare nram conclusionem.

Prob. 1. quicquid hoc meret. de condigno, illud assequit.
infallibiliter nisi ponat impedimentum precando: atqui multi
qui hanc opera meritoria non consequunt perseuerantiam, cuius
ratio esse esse ex parte qui illam non consequunt.

Prob. 2. ad meritum de condigno requirit. pactum p. Dei
promissio, atqui non reperitur tale pactum Dei quo promissorem esse se
quin toties scripturae dicant iustos debere esse semper timidos,
1. Cor. 10. qui se stare existimat, videat ne cadat. Philipp.
2. Cum metu et tremore vram salutem operamini:
Apoc. 3. Ecce ego habeo ne alius accipiat coronam tuam.

Nec est q. dicat ista nra probant quem q. iusti non mereant. perfectam
per quibus bona opera meritoria, non tm probare q. ea non possint
meriti vte per excellentia quaedam opera, vte saltem per plurima venial
sumpta. Nam 1. q. dicunt ex concil. Trident. etiam probat horum
non meriti perseuer. em per excellentia opera, neque per plurima recepta,
quidem probant testimonia S. Aug. 2. Item probat 4a nra probat. Nam
pactum nullibi de hac merede dandaritis scriptur. legitur:
Sumpto nrum assertum sic p. astari: Quicquid hoc meret.
de condigno, illud assequit. infallibiliter nisi ponat obicem
precando: atqui multi pote integra quaedam opera meritoria
pote repetitionem plurimorum operum deficiunt ab opere lica
in finem. Ergo &c

Obj. 1. quei p. merit. de condigno nequeo, p. minori

atqui hoc p.t de condigno mereri vitam aeternam, quae maius
est perseuer.a finali: Ergo p.t perseuer.am finalem de condigno
mereri.

Respdeo mai. non esse veram nisi minus istud cadat
sub meritum de condigno: Alioquin hoc posset de condigno
mereri 1.am graam quae est quid minus ipsa vita aeterna.

Instabis qui meret.r finem, meret.r quoq; media nec.a ad
illum finem consequendum

Respdeo negando alioquin mereret.r hoc p.am graam. addo
perseuer.am non esse necessarium ad merendum vitam aeternam:
sed tantum ad consequendum vitam aeternam. Justi eqdem meret.r
vitam aeternam absolute, sed non meret.r vitae aeternae consequutionem
nisi hypothetice p non absolute, si videlicet in graa defecerint
ut definit conc. trid. sess. 6.a cap. 16. p 3 2.o

Obj. 2.o p.t justus alteri mereri perseuerantiam: Ergo
sibi. Respdeo posse istud alteri mereri de congruo, sed non
de condigno.

Obj. 3.o Peccatum p.t mereri de condigno obstinaonem
in malo: Ergo p justus perseuerantiam in bono.

Respdeo 1.o ad ant.m qd quamuis peccator sit dignus
ut oi penitus auxilio destituat.r a Deo: tamen juxta legem
Dei ordinariam non meret.r sibi talem obstinaonem in hac
vita, ut non possit a peccato resurgere, sicque in eo similis
damnatis; s. Prosper responsione 6.a ad objectionem vincentianam:
multorum hominum talis est malitia, qualis et daemonum,
sed hoc inter malos homines destat p daemones, qd hoib.
etiam valde malis super est si Deus misereat.r reconciliatio,
daemonib. autem nulla est in aeternum seruata conuersio.
2.o ad conseq.am Dico plura requiri ad merendum quam ad
demerendum: nam ad demerendum, pactum non requirit.r
qdum requirit.r ad merendum.

Obj. 4.o Justus per vnum vre per plura bona opera
mereri p.t vnum aliud bonum opus subseq.s seu auxilium
efficax ad illud faciendum: ead. autem raone per opus istud
subseq.s mereri p.t auxilium efficax ad aliud, et aliud adhuc

per istud Sic deinceps: Ergo mereri p.t hoc de condigno finalem perseuer.am

Respdeo neg.do ant.s q.a nec per se nec ex Dei promissione est inter actus priores & posteriores vel inter actuale auxilium prius datum & actuale auxilium posterius dandum, ordo meriti ad mercedem.

Obj. 5.o Promissio Dei est de danda perseuerantia contenta non modo in gnali promissione dandi hoib.r quidquid petierint, matt. 21.o oia quaecunq; petieritis in orac.ne credentes, accipietis. sed etiam in eo qd Deus promisit se neminem deserturum nisi prius ab eo desertus fuerit, iuxta illud concilij Trid. sess. 6.a cap. 11.o: Deus sua grac semel justificator nunquam deserit, nisi ab ijs prius deserat.r

Respdeo ex neutro cap. colligi posse pactum & promiss.nem Dei, non ex s. q.a quidquid Deus concedit oraonib.r non est merces pprie dicta; alioquin p.a grac habitualis & bona temporalia caderent sub meritum de condigno. non etiam ex condigno q.a ille locus concil. illigendus est de desertione pprie dicta, ut sensus sit Deum nunquam tollere ab hoie graam stifuantem nisi prius hoc peccato mortali peccauerit, vel si demus locum esse illigendum de desertione impropriè dicta quae occurrit qdo Deus non dat auxilia quaedam actualia: Dicendum sensum esse Deum nunquam denegare auxilium actuale ad pseuerandum usq; in finem, nisi illis qui deserunt Deum non orando & non postulando graam perseuerantiae finalis. aut etiam qd iustis, actualia quaedam auxilia non ante conferre desinit, quam excesserint a justitia sua, quamuis hae actualia auxilia non sint semper magna & valida, Respsionis istius veritas pbata est ex dictis de necessitate grac ad pseuerandum.

Instabis, Justus p.t mereri graam orandi sicut oportet ad consequ.dam perseuerantiam: qui autem pseuerantes orauerit, ille obtinebit perseueran.am

Respdeo cum Sylvio 1.a 2.ae q. 114.a art. 9.o ad 2.um non apparere qd iustus possit mereri de condigno sptum orandi

seuere oportet pro pseuran.ª, Cum ad orand. seuere oporte
nitra sic pseueran.ª, oraonis actum pseuran.ª non se
ppetta merito ptra dicta prædanctum oraonum vre
ostrum. Et eum oportetino hor loca Observand. est
qd vt justus postulet si impetret a Deo donum pseuer.ª
prouenire debet a Deo alio auxilio aut motione prori,
qd non cadit sub merito. vide quæ diximus tum agendo de
necessitate perseuerantiæ, tum etiam agendo de grãa oraonis. —
Confirmat.ª alias óes isti qui recitant oraõ. dominicam, in qua
petim.ª a Deo pseuer.am finalem ex S. Cypriano Aug.no lib. de
dono pseuerantiæ, Illi inquam óes pseuerarent finaliter si ex
sti grãa illam recitarent, qd absurdum. Et otte etiam isti —
defensores nouæ opinionis de grãa ad orandum eóm oés adsti
t efficaej per consensum voluntis. De de grãa ad orandum
specialj et exte efficaej, defensores inquam isti non audent
dicere speciale donum grãæ neium non esse ad pseuerandum
in oraone, neq; qd donum istud cadat sub meritum, et istud
donum sengre sti beneficium qd solis conceditur prædestinatis.
addo qd etiam si mereret.r hoc grãam perseuerantiæ in
oraone, non sequer.r qd ipsam finalem pseuer.am de condigno
mereret.r Cum illam orando consequer.r Ratio est qª
aliunde oratio habet virtutem efficaciam merendi, aliunde
efficaciam impetrandi. 1.um habet ex radice charitatis.
2.um habet ex mia celebritate sti quem rogamus.

2ª Propõ, Justus pt. a Deo impetrato pseuer.am
finalem, de eam sic impetrando, meretj de congruo,

Prob.r prior pars ex S. Aug.no lib. de dono pseuer.æ
cap. 2º: Cur inq.t perseuer.ª ista petit.r a Deo, si non
dat.r a Deo? Quorsu, an ab illo pseuer.ª nra fort.
non petit.r Jam hor qui dicit, non meis disputaoib.
refellendus, sed sterum oraonib. revocandus est. —
Item qd oratr alter, nihil pene aliud quam pseuer.ª
postulat.r cap. 6º. Ror ergo sti donum perseuerantiæ
an denique hunc emeretur pt. sed cum datum fuerit, amitti contumaciter non pt.
blemdo ad gratiæ te mu misericordiæ qui dicit Deus point donec,
se ostendat benedicat benedicto de Cyro.

cap. 14. Praedestinatio non prohibuit dominum propter incipiendum dicere, Creditis in Deum, et in me credite: propter perseverandum, oportet semper orare, et non deficere. audiunt enim haec faciunt quibus datum est: non autem faciunt, sive audiant sive non audiant quibus non datum est.. cap. 16. Cum constet Deum alia etiam non orantibus sive initium fidei, alia non nisi orantibus praeparasse sive usque in finem perseverantiam cap. 17. restat in his bonis usque in finem perseverantiae, quae frustra quotidie a Domino posset. si non eam Dominus per gratiam suam in illo cuius orationem exaudit operatur. Cap. 22. Quis sacerdotum apud fideles Dominum invocantem si quod dixit: Da illis Domine in te perseverare usque in finem: non solum voce visus est: sed saltem cogitatione reprehendere, ac non potius super eius talem benedictionem et corde credente et ore confitente respondere: Amen.

2a. pr. 1o. ex aug.no cap. 6o. mox citato scribente: hoc donum supplicetur emereri pr. 2a. quia nihil obstat quominus impetratio ista habeat rationem meriti de congruo.

Dices repugnare perseverantiam cadere sub meritum, nam perseverantia est principium meriti: atqui principium meriti non cadit sub meritum.

Rdeo perseverantiam in operibus subsequentibus esse terminum eorum quae praeesserunt principium eorum quae subsequentur, ex ratione termini posse cadere sub meritum de congruo, licet non possit cadere sub illud, si in ratione principii praeense consideretur.

%

Art. vltimus

Vtrum bona temporalia cadant sub meritum

Bona temporalia spectari possunt dupliciter, vel sdum se, vel ptinus conducunt ad vitam æternam.

1.a Sit ppoo. Bona tporalia sdum qd conducunt ad vitam æternam simpliciter, cadunt sub meritum.

Pr. qa in his bonis ita consideratis nihil considerat. qd sit necessarium ad hoc vt cadant sub meritum.

Quæres an ppro nra illegat. de merito de condigno?

R. affirmatiue. Pbo 1. qa S. thom. dicit hæc bona cadere sub meritum sicut gratiæ stificantis augmentum, qd augmentum nemo negauerit cadere sub meritum de condigno. 2o. meritum de congruo non est meritum simpliciter sed sdum quid se dicat, at ex S. th. hoc sibi pr. mereri simpliciter bona tporalia vt conducunt ad vitam æternam. 3o. nulla ex condionib. requisitis ad hoc vt cadant sub meritum de condigno deest illis; est sufficiens pportio actionum istarum p bonorum tporalium tquam mercedis, ac præterea extat pactum & promissio Dei de conferendis illis, psalm. non est inopia timentib. eum: timentes Dominum non minuent. oi bono. psalm. 36o. non vidi iustum derelictum, nec semen eius quærens panem, matt. 6o. quærite 1um Regnum Dei et iustitiam eius, et cætera adiicient. vobis: ptem, respicite volatilia cæli, quia non serunt neq; metunt, neq; congregant in horrea, & pater vester cælestis pascit illa. nonne vos magis plures estis illis.

2a. ppositio. Bona tporalia sdum se spectata non cadunt simpliciter sub meritum sed ttum sdum quid.

les biens tporels de cette sorte tombent sous le merite au pdestinés car la vie Eternelle.

Probatur prior pars quia illud simpliciter cadet sub meritum quod est simpliciter bonum. atqui temporalia ut sic non sunt bona simpliciter.

Posterior ostenditur quia id cadit sub meritum secundum quid quod aliqua ratione congruum videtur a Deo concedi: atqui moralis quaedam congruitas postulare videtur ut aliqua bona temporalia concedantur hoc. propter quaedam illorum bona opera. /

S

Index Disputationum, Quæstionum, et articulorum qui in hoc tractatu continentur.

In 1.a disputaone proponunt.r varij errores circa d.am graam, Et multiplex nois graæ acceptio exponitur: fol. 1.

Pelagianorum error, Et quis Pelagius 3

De libello fidei Pelagij 6

Varij Status erroris pelagiani circa necessitatem graæ 14

Semipelagianorum error 16

Massilienses 17

Drina cassiani Fausti 18.19

Semipelagianorum condemnao.nes Et quæstio thlogica circa eorum sensum 20

Lutheranorum ꝑ Calvinistarum error 36

Ostendit.r dria drinæ hæreticorum, ꝑ discipulorum B.i aug.ni 36.B.

De errorib.s circa essiam ꝑ divisionem, & efficaciam d.æ graæ. 39

Discrimen qd intercedit inter drinam discipulorum B.i aug.ni et errorem huius temporis hæreticorum, Statuitur 42

De prædestinatianorum 49

Soluunt.r objectiones contra illam drinam, ꝑ ubi et de concilio Arelatensi 60

Quantum in drina præcedenti distem.s a Calvinistis 65

De errorib.s circa caas d.æ graæ 66

circa ipsam formalem justifica.onem ꝑ proprietates iustificaonis 67.68.

De errorib.s circa meritum bonorum operum 68.B

De authoritate S.i aug.ni 69

Disputao 2.a De variis huæ naæ Statib.s 76

De Statu iustitiæ originalis ibid.

De Statu naæ lapsæ per Chrum reparatæ 77.B.

De Statu naæ non reparatæ 78

De Statu puræ naæ
Ostendit.r bullas in quib.s ~~bullas~~ proscribunt.r ppoones. Michaelis Baij 79
nobis nullo pacto aduersari. 90.B
Ostendit.r libris de libero arb. aug.num nobis non aduersari 94.B

Disputaõ 3.a de necessitate d.æ graæ

Vtrum hoo sine graa possit cognoscere verum naale 97.B.
Vtrum possit cognoscere verum supernaale sine graa 100
Vtrum possit hoo sine graa velle & facere bonum opus morale naalis ordinis 104
Ostendit.r bullas sum.orum pontif. Pij 4. & Gregorij 13 nobis non aduersari 113
Objectiones adrsus præcedentem drinam soluuntur 116
Vtrum hoo possit superare tentaonem sine graa 119
Ostendit.r bullas nobis non aduersari 121
Respdet.r aliis objectionib.s 122
Vtrum hoo possit diligere Deum super oia ex solis naalib.s sine graa 123
Ostendit.r bullas nobis non aduersari, & Respdet.r objectionib.s 128.129.
Vtrum hoo sine graa, legis præcepta adimplere possit 130
Vtrum sint aliqua præcepta quæ etiam per Dei graam impleri non possint 137
Vtrum graa sit neria ad faciendum id qd ad salutem conducit 138.B
Vtrum possit hoo resurgere a peccato sine auxilio graæ 139
Vtrum possit non peccare sine graa 139.B
Vtrum in graa constitutus indigeat auxilio graæ ad perseuerandum 143

Disputaõ 4.a De Essentia graæ

Vtrum graa sit qualitas animæ 149.B
Vtrum graa sit idem qd virtus 150
Vtrum Graa sit in essia aiæ sicut in subto: an in aliquo po.arum 151.B

Disputao 5.a De diuisione graæ

Diuisio graæ in gratum facientem et gratis datam 152
in operantem et cooperantem 154
in præuenientem & subsequentem
in excitantem & adiuuantem 155.B.
in graam sanitatis & medicinalem 156
in sufficientem et efficacem 157
Vtrum in statu naæ lapsæ, graa sufficiens reddat.r efficax per consensum liberum vol.tatis 161
163.B.

Historia congregaonis de auxiliis 165
Prob.r drinam molinæ improbatam fuisse a summis pontif. et patrib.
qui aderant huic congregaoni 169 et seqtib.
Et respdet.r objectionib. contra nrum drinam, ex scripturis 175. B.
Respdet.r objectionib. ex conciliis 182. B. ex ss. patrib. 183. B.
Respdet.r illi objectioni Deus vult oēs hoīes salvos fieri 190
Legitimi sensus illius propoonis aperiunt.r 195
Respdet.r huic ppooni Chrus pro oib. mortuus est 197
Sensus veri ppoonis aperiunt.r 203
Vtrum oib. dat.r graa ad orandum 205
Vtrum efficacia d.æ graæ consistat in congruitate p contemperaone prout
subest medio sci.æ 212. B.
Vtrum graa sic efficax ex se absolute seu ex modo motionis d.æ 217 B.
Quid sit graa efficax seu ~~victricem~~ graa christi 231

Disputaones 6.a et 7.a De causis Gratiæ
Et de Justificaone 232

Vtrum ad justificaonem impij requirat.r motus liberi arbitrij 234
Vtrum ad iustificaonem impij requirat.r motus fidei 235
Quisnam sit actus fidei iustificantis 241
Quale sit obtum fidei iustificantis 243
— Vtrum sola fides iustificet dispositiue 245
De reliquis dispoonib. requisitis ad justificaonem 249
Vtrum illæ dispoones debeant esse in ipso iustificaonis instanti 254
Vtrum ad positionem dispoonum sequat.r graa stificans 255
Vtrum vltima dispositio quæ est in eod. instanti cum graa
iustificante, procedat ab illa efficienter 255.
— Quid de hac sent.a sit sentiendum: Facienti q. in se est &c. 257.
In illo artlo respdet.r libello cuidam inscripto Defensio verorum
— sensuum B.i aug.ni fol. vbi de libello pelagij. 264

Vtrum in justificaõ.ne impij, peccata sic remittunt.r ut verè auferant &c. et deleantur 274
Vtrum justificaõ consistat in sola remissione peccatorum 277
Vtrum in justitia inhaerente: an ttum in imputativa 278
Vtrum caa formalis nrae iustificaõ.nis sit actus vel habitus 284
Vtrum sit simplex habitus, an collectio plurium 286
Vtrum habitualis graa ita perfectè stifiet hoem, ut non sit opus favore aliquo extrinseco 287.
Vtrum de po.a dei absoluta fieri possit remissio peccati per solam extrinsecam condonaonem 288
Vtrum graa habitualis possit de po.a Dei absoluta esse simul cum peccato mortali habituali 290
Vtrum hoo possit esse certus de sua iustificaone 291
Vtrum justitia semel habita possit amitti 298
Vtrum ôrs justi sint aequales 299. 31
Vtrum justificaõ impij fiat in instanti 300
Vtrum justificaõ impij sit maximum opus Dei 300
Vtrum iustifica.o impij sit opus miraculosum. 301

Disputaõ 8.a et vltima

De merito bonorum operum

Vtrum hoo possit aliquid mereri a Deo 302
Divisio meriti in meritum de condigno et de congruo 307
De condio.nib. requisitis ad meritum de condigno ex parte merentis 309
Ex parte operis 310

Ex parte Dei 312
De condionib. istis respectu meriti de congruo 314
Utrum hoo possit mereri vitam aeternam de condigno 315
Utrum hoo possit tam sibi quam alteri mereri 1.am grām 316
Utrum hoo possit sibi mereri reparaonem post lapsum 316
Utrum augmentum grāe habitualis cadat sub meritum 319
Utrum perseverantia finalis cadat sub meritum 319
Utrum bona temporalia cadant sub meritum 322.

BIBLIOTHEQUE DE L'UNIVERSITÉ DE FRANCE.

TRACTATVS
DE GRATIA

BIBL.
DE
L'UNIVERSITÉ
MS.
724